37057.

DİCLE ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Niyâzî-i Mısrî'nin Hatıraları

(İnceleme-Metin-Sözlük)

Yüksek Lisans Tezi

37057

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Hazırlayan : **Halil ÇEÇEN**

Tez Danışmanı : **Yrd.Doç.Dr. Sadettin ÖZÇELİK**

T. C.
DİCLE ÜNİVERSİTESİ
KÜTÜPHANESİ
Demirbaş No. 12902/4-1
Tasnif No.

DİYARBAKIR-1992

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞ ÜNE

İşbu çalışma, jurimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Ana Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan : .....

Üye : .....

Üye : .....

Onay :
Yukarıdaki imzaların,adı geçen öğretim üyelerine ait oldğunu onaylarım.

...../ ..... / 199..

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ VI

GİRİŞ

Niyâzî-i Mısrî 'nin Hayatı VIII
Eserleri XII
Hatıralalrı (Mecmuası) XI
Kısaltmalar XVI
Kullanılan İşaretler XVI

DİL ÖZELLİKLERİ

İMLÂ 1-14
ÜNLÜLER 1-7
a ünlüsü 1
e ünlüsü 2
ı ünlüsü 3
i ünlüsü 4
o ünlüsü 5
ö ünlüsü 5
u ünlüsü 6
ü ünlüsü 6
Ünlülerin yazımında istikrarsızlık 7
ÜNSÜZLER 8-14
Ötümsüz-Patlayıcı ünsüzler 8-10
p ünsüzü 8
ç ünsüzü 8
t ünsüzü 9
k ünsüzü 10
Hareke Yazımı 11
Şedde Yazımı 11
Çokluk Ekleri 11
Soru Eki 11
Aynı Kelimenin İki Türlü Yazılışı 11
İyelik Ekleri 12
Genitif (İlgi) Eki 12

Bitişik Kelime Yazılışları 12
Tamlamalar (Terkipler)ın yazılışları 13-14
İsim Tamlaması 13
Farsça Kaideye Göre İsim Tamlaması 13
Arapça Kaideye Göre İzafet Terkibi 13
Sıfat Tamlaması 14
FONETİK (Sesbilgisi) ÖZELLİKLER 14-18
ÜNLÜLER 14-18
Düzlük ve düzlüğü koruma 14
Eklerde 14
Accusatife Eki 14
İyelik 3.Şahıs Eki 14
Soru Eki 15
İsimden İsim Yapma Eki +ÇI 15
İsimden İsim Yapma Eki +lIK 15
Öğrenilen Geçmiş Zaman Eki -mIş 15
2.Tk.Kişi Bildirme Eki +sIn 15
Fiil Çekiminde 2.Çk.Şh.Eki 15
2.Çk.Şh. Bildirme Eki 16
Dönüşlülük Eki 16
Edilgenlik Eki 16
YUVARLAKLIĞ I KORUMA VE YUVARLAKLAŞMA 16
Eklerde Yuvarlaklaşma 17
ÜNLÜ UYUMU 18-21
Kalınlık İncelik Uyumu 18
Düzlük Yuvarlaklık Uyumu 19
Daima Düz Olan Ekler 20
Daima Yuvarlak olan Ekler 20
ÜNLÜ DEĞ İŞMELERİ 21
ÜNSÜZLER 22-25
ÜNSÜZ UYUMU 22
Ötümlüleşme 22

Sızıcılaşma 24
Patlayıcılık ve sızıcılık 25
DİGER FONETİK HADİSELER 26
İkizleşme 26
Süreklileşme 26
Geçişme 26
Ulanma 26
Benzetme 26
Hece Tekleşmesi 26
Hece Düşmesi 26
Konson Kaynaşması 26
Düşme 26
MORFOLOJİK (Şekil Bilgisi) ÖZELLİKLER 27-48
ÇEKİM EKLERİ 27-40
İSİM ÇEKİMİ 27-30
İyelik Ekleri 27
İsim Hal Ekleri 28
FİİL ÇEKİMLERİ 31-40
Öğrenilen Geçmiş Zaman 31
Görülen Geçmiş Zaman 31
Geniş Zaman 32
KİPLER 33-35
Emir Kipi 33
İstek Kipi 33
Şart Kipi 34
Gereklilik Kipi 35
BİLDİRME EKLERİ { ve cevheri fiil (i- fiili) ile } 35-37
Geniş Zaman veya Şimdiki Zaman 35
Görülen Geçmiş Zaman 36
Öğrenilen Geçmiş Zaman 36
Dilek-Şart 36
FİİLİMSİLER 37-39

Mastarlar 37
Sıfat Fiiller 37
Zarf Fiiller 38
Hal Zarf Fiilleri 38
Bağlama Zarf Fiiller 39
Zaman Zarf Fiiller 39
YAPIM EKLERİ 40-48
İSİM YAPIM EKLERİ 40-42
İsimden İsim Yapan Ekler 40
Fiilden İsim Yapan Ekler 41
FİİL YAPIM EKLERİ 43-45
İsimden Fiil Yapan Ekler 43
Fiilden Fiil Yapım Ekleri 43
Olumsuzluk Eki 43
Ettirgenlik Ekleri 44
Edilgenlik Ekleri 44
Dönüşlülük Ekleri 45
İşteşlik Eki 45
ZAMİRLER 45-47
Şahıs Zamirleri 45
İşaret Zamirleri 46
Dönüşlülük Zamirleri 46
Belirsizlik Zamirleri 46
Soru Zamirleri 46
SIFATLAR 47
Niteleme Sıfatları 47
Belirtme Sıfatları 47
ZARFLAR 47-48
Yer ve Yön Zarfları 47
Zaman Zarfları 47
Soru Zarfları 48
Nasıllık-Nicelik Zarfları 48

Miktar Zarfları 48
EDATLAR 48
Bağlama Edatları 48
Son Çekim Edatları 48
Ünleme Edatları 48
Belirtme Edatları 48
Transkripsiyonlu Metin 49-158
Bibliyografya 159
Sözlük 161
Orijinal Metnin Fotokopisi 1b-116a

ÖNSÖZ

Yüksek Lisans tezi olarak bir metin üzerinde çalışmak istiyordum. Derslerimi bitirdikten sonra düşüncemi hocam Sadettin Özçelik'e söyledim ve kendileri de bu düşüncemi olumlu buldular.

Bunun üzerine ; bugüne kadar üzerinde çalışılmadığını öğrendiğimiz Niyazi-i Mısrî'nin kendi el yazısıyla yazılan ve hatıratını içeren mecmu'a üzerinde çalışmayı uygun gördük.

İlk karşılaştığımız sorun, eserin ismi oldu.Zira Mecmua'nın üst kapağı kopmuş,ilk yaprağın üstünde ters olarak "Mecmu'a-i Kelimat-ı Kudsiyye-i Hazret-i Mısrî k.s.1223 Cemâde'l-ûlâ"/ Tarihten de anlaşılacağı gibi bu, sonradan yapılan bir isimlendirmedir.Bu nedenle biz sadece "Mısrî'nin Hatıraları" dedik ve o şekilde isimlendirdik.

Eski Anadolu Türkçesi sahasında pek çok metin üzerinde çalışılarak dil özellikleri tesbit edilmiştir. Konuştuğumuz Türkçe'ye kaynaklık etmiş olan bu sahanın grameri ve kelime hazinesi her yönüyle ortaya konulmalıdır. Bu da ciddi bir gayretle mümkündür.

Hatıralar 1670'li yıllarda yazıldığı halde dil özellikleri bakımından E.A.T. özelliklerini taşımaktadır. Eser Niyazi'i Mısrî'nin kendi el yazısıyla yazılmış ve istinsah edilmemiştir. Bu nedenle orijinalliğini muhafaza etmektedir.

Ancak, metnin bazı yerlerinin silik olması ve ayrıca başka nüshasının olmaması okumamızı zorlaştırdığı gibi, harekesiz olması da bazı eklerin vokalini tesbit etmemizi zorlaştırmıştır.

Eseri önemli kılan özelliklerden biri sade bir Türkçeyle yazılmış olmasıdır.

Niyazi-i Mısrî bu eserinde kendisine yapılan eziyet ve işkenceleri günlük notlar şeklinde tuttuğu için sanat yapma ihtiyacını hissetmediğinden konuşma diliyle yazmıştır. Bu sadelik ilk bakışta göze çarpmaktadır.

Bu çalışmamızda özellikle metnin imlası tesbit edilmiştir. Bu kısımda yer yer kelimeler iki sütun üzerine yazılmış karşılarına sayfa ve satır numaraları ile imlaları verilmiştir. Ayrıca alternans durumlar varsa onlar da verilmiştir.

Ses Bilgisi bakımından değerlendirilen metinde ses olayları örnekleriyle verilmiştir. Bu kısımda Türkçe kelimeler kullanılmaya gayret edilmiştir.

Şekil bölümünde ise ekler ve kelime grupları üzerinde durulmuştur. Burada E.A.T.ndeki aşırı yuvarlaklaşmanın görülmediğini özellikle E.A.T..nde hep yuvarlak olan bazı eklerin kökü münfasıl harflerle biten kelimelerde düz yazıldığını görüyoruz.

Daha sonra metnin transkripsiyonlu şekli,bibliyografya ve sözlük kısmına yer verilmiştir. Bibliyografyada sadece çalışma sırasında kullanılan kaynaklara yer verdik. Sözlük kısmında yabancı menşeli kelimelerin karşısına ait oldukları dil gösterilmiştir. Anlamı bulunamayan kelimeler de sözlük kısmının sonına eklenerek " Anlamı Bulunamayan Kelimeler " başlığı altında ayrı bir sayfada verilmiştir.

Transkripsiyon işaretleri kullanılırken genel kabul görmüş işaretler seçilmiş bununla beraber, ses ve şekil bilgisinde Prof. Dr. O. Nedim Tuna'nın Türk Dilbilgisi Fonetik ve Morfoloji (Basılmamış Teksir) adlı eserinde kullandığı işaretler kullanılmıştır.

Böyle bir sahaya dikkatimi çekerek Niyazi-i Mısrî'nin Hatıratı üzerinde çalışmamı sağlayan ve Yüksek lisans dersleriyle bu çalışmam sırasında sabır ve titizlikle, her zaman için nazik ve titiz bir şekilde yol gösteren, uyarılarda bulunarak hatalarımı düzeltmemi sağlayan kıymetli hocam Yrd. Doç.Dr.Sadettin Özçelik'e sonsuz teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Gerek metin bulma konsunda olsun gerek tez süresi içinde olsun benden yardımlarını esirgemeyen bölümümüz Arş.Görevlileri kiymetli arkadaşlarım başta Kenan Erdoğan olmak üzere Mustafa Güneş,Sultan Eser ve Ramazan Sarıçiçek'e ayrı ayrı teşekkür ederim.

6.11.1992 Halil ÇEÇEN
DİYARBAKIR

GİRİŞ

Niyâzî-i Mısrî, Hayatı,Eserleri ve "Mecmua"sı (Hatıratı)

a) Hayatı:

Halveti tarikatının Niyaziyye ve Mısriyye kolunun kurucusu, büyük bir mutasavvıf ve şeyh, Yunus yolunun takipçisi,coşkun ve cezbeli bir sufi şair olan Niyâzî-i Mısrî,üzerinde çalıştığımız kendi el yazısı hatıratı [1], hakkında yazılan menakıpnameler[2], tezkireler [3] ve diğer kaynaklara[4] göre 12 Rebi'ü'l-evvel 1027 (1618) cuma günü Malatya'da doğmuştur.[5]

Malatya'da doğduğu kesin olmakla beraber neresinde, hangi köy veya kasabasında doğduğu hala tartışmalıdır.[6]

Asıl adı Mehmed'dir Niyazi veya Mısri ise mahlasıdır.Onun Mısri mahlasını alması uzun zaman Mısırda kalması ve Camiü'l-ezher'de öğrenimini yapmasından dolayıdır. Babası eşraftan Nakşibendiye mensubu Soğancızade Ali Çelebidir. Niyazi'nin daha çocuk denecek kadar küçük yaşta kardeşi Ahmed'le beraber tahsil yaptığı sırada, Hüseyin isminde Malatya'lı bir Halveti şeyhine intisap ettiğini görüyoruz.Ancak,şeyhinin Malatya'dan başka bir yere göç etmesi üzerine [7] babası kendi şeyhine bağlanmasını isterse de Niyazi,bunu kabul etmeyerek ziyaret ve tahsilini ilerletmek maksadıyla seyahata çıkar. (H.1048, M.1638-9) Diyarbakır,Mardin,Bağdat ve Kerbela'da dolaşarak ziyaretlerde bulunur,buradaki alimlerden fıkıh,hadis,mantık, maani...vb.gibi dersler okur.

Sonra H.1052'(M.1642)de Mısır'a gelen Niyazi, Kahire'de Şeyhuniye denilen yerde, bir Kadiri Şeyhine bağlanarak üç veya dört yıl kalır. Bu sırada Mısır'ın ünlü Cami'ü'l-ezher

---

(1) Niyâzî-i Mısrî,Hatıratı, Bursa,Sultan Orhan Kütüphanesi, No.690

(2) İbrahim Rakım, Vakı'at-ı Mısrî, (menakıpname-i Mısrî), Süleymeniye Ktp.,İzmir .No. 790 ; Moralızade Lütfi Efendi, Tuhfetü'l-'asr fi Menakibi'l-Mısrî, Bursa-1309

(3) Safayi, Tezkire,Üniversite Ktp., TY. No.9583 ; Salim, Tezkire, İst.1315

(4) Şeyhî, Vefeyat, Üniversite Ktp., TY.No.2464 -İst. ; Bursalı Mehmed Tahir, Osmanlı Müellifleri, İst.-1333.C.1, s.172-175 ; Sadık Vicdanî, Halvetiye-i Mısriye, İst.1341, s.111-112 ; Abdülbaki Gölpınarlı,Niyazi Mısri, Şarkiyat Mec. C. VII. S. 183 vd. ; aynı yazar İslam Ans. C. 9. s.305. 307

(5) Üzerinde çalıştığımız Mısri'nin kendi el yazısı olan Hatıraları v.9b'de "fakir 1027 senesinde dünyaya gelmişim " der. Yine aynı eserin 24a ve b.de cifir hesabıyla 1027'de kendi fecrinin doğduğunu yani dünyaya geldiğini belirtir.

(6) Bu konuda "hatıratı" , menakıpnâmeler, Şeyhi ve M. Sadık Vicdani'de köyünden bahsedilmezken, Safâyi ve Sâlim'de Soğanlı Köyü'nden olduğu açıkça belirtilir. Bursalı Mehmet Tahir ise kaynak belirtmeden "Aspozi'de doğduğunu söylemekle yetinir. Araştırıcılardan A. Gölpınarlı "Soğanlı" yı tercih ederken, en son Ahmet Şentürk :(1981 Görüş Gazetesi, Malatya) kaynaklarda geçen "Soğanlı" denilen Niyazî Karyesinin, Aspuzu (bugünkü Malatya)'nun bir mahallesi sayılan şimdiki Konak-Yukarı Banazı olabileceğini söyler.

(7) Hüseyin Vassaf Efendi, Sefine-i Evliya'da (Süleymaniye Ktp. Yazma Bağışlar No. 2309. C.5. s.72)

Şeyhinbaşka bir yere değil âhirete göçtüğünü söyler.

medresesinde derslere devam ederek Arapça'sını geliştirir, cami ve medreselerde vaaz ve nasihatlarda bulunur.

Mısır'da, bulunduğu, öğrenimini sürdürdüğü sırada burada da bazı yerlere seyahat ve ziyaretlerde bulunduğunu, bu arada bir buçuk ay kadar İskenderiye'de Şeyh İbrahim adında bir Kadiri şeyhinin yanında kaldığını hatıralarından anlıyoruz.(1)

Menakıpnamelere göre(2) Niyazi'nin Mısır'dan ayrılmasına orada iken gördüğü şöyle bir rüya sebep olur: Kadiriyye'nin kurucusu ve en büyük Piri Abdülkadir-i Geylani büyük bir şehirde padişah ve Niyazi de onun yakınlarından imiş. Niyazi bir ara saraydan çıkmak isterse de çıkışı bulamaz ve çok sıkılır. Bu sırada Abdülkadir-i Geylani onu görür ve "ey sofi gel" diyerek yanına çağırır. Sonra bir hademesine, Niyaziyi işaret ederek"git bir kese altun getir ve buna ver" diye emreder. Fakat adam daha gitmeden kendi cebinden bir kese çıkararak Niyazi'ye verir. Niyazi hemen orada keseyi açtığında içinden halis altın ve gümüş paralar çıkar. Bunun manasını sorduğunda, Abdülkadir-i Geylani"Bunlar zahir ve batın ilimleridir, Sen ikisini de takdir edilen kimseden yeterince öğreneceksin" diyerek kısmetinin Mısır'da değil Anadolu'da olduğunu söyler.Sabahleyin rüyasını şeyhine anlatınca, şeyhi; rüyanın açık olduğunu söyleyerek hilafet vermekle orada alıkoymak isterse de Niyazi, Mısır'da durmayarak buradan ayrılır, Şemseddin Sami'ye göre(3) Şerif Sa'd isimli birinin maiyetinde 1056'da İstanbul'a gelerek Kadırga'daki Sokullu Mehmet Paşa Medresesinde bir hücreye yerleşir, bu hücre yakın zamanlara kadar Mısriyye kolu bağlıları tarafından ziyaret edilerek Mısrî hücresi diye anılır ve ziyaret edilirmiş (4)

İstanbul'da fazla kalamayan Mısrî Efendi bilahere Bursa'ya geçerek orada Veled-i Enbiya Cami'i kayyımı Sabbag Ali Dede'nin evinde, bazan da Ulu Cami yanındaki medresede bir müddet kalır.Ancak rüyalarla hayatını düzenleyen Mısrî Efendi burada da gördüğü bir rüya(5)üzerine,Bursa'dan ayrılarak yol üzerindeki yerleri ziyaret ede ede Uşak'a gelir. Burada Elmalı'lı Şeyh Ümmi Sinan'ın halifesi Şeyh Mehmed'in tekkesine misafir olur. Bu arada Şeyh Ümmi Sinan Uşak'a gelerek Şeyh Mehmed'e oraya Muhammed Mısrî isminde bir dervişin gelip gelmediğini sorar.O da"geldi"sultanım sizeteslim etmek için emanetçiyiz" der. Sonra Mısrî'ye:"filan yer ve vakitteki kalaycı şaşılacak biri değil mi? diyerek rüyasını keşfedince de hemen ona teslim olarak birlikte Elmalı'ya giderler. Mısrî Efendi Elmalı göründüğünde :

---

(1) Bkz. Niyazi Mısrî, Hatıralar, Bursa Sultan Orhan Ktp. No. 690 v. 65 a

(2)İbrahim Râkım, Vakıat-ı Mısrî Süleymaniye Ktp. İzmir No. 790 v.2b,3a Tuhfetül-Asrî, s.7-9

(3) Şemsedin Sami, Kamusu'l-A'lam, C.6.İst. 1316

(4)Tuhfetül-Asrî, s.10; A. Gölpınarlı. a.g.m.s.183

(5) Bu rüya da şöyledir : Mısrî Ef. rüyasında bir kalaycıya giderek abdest ibriğini kalaylatmak ister. Kalaycı dükkanı müşterilerle dolup taşmaktadır. Sıra Mısrî'ye gelince ibriği ikiye bölerek iç ve dışını güzelce kalaylar ve sonra da kolayca yapıştırarak geri verir. Sonra Elmal'da Şeyh Ümmi Sinan'ı görünce kalaycının o olduğunu anlar ve teslim olur.

Dost illerinin menzili key âlî göründi

Derd-i dili dermân olan Elmalı göründi

diye başlayan ilahisini söyler [1]

Niyazi, kendisi de mutasavvıf bir şair olan Elmalı'lı Şeyh Ummi Sinan'ın manevi terbiyesinde tam dokuz sene kalır. Burada kaldığı süre içinde Şeyhinin oğluna[2] ve diğer talebelere ders verir, tekkede imamlık ve hatiplik yapar. Bir ara şeyhin oğluyla birlikte İstanbul ve Malatya'ya gider. Çok zahmet ve sıkıntılar çeker. Değirmenden mutfağa buğday ve odun taşırken sırtı yaralar içinde kalır. Nihayet 1066 (1656) da şeyh tarafından hırka giydirilerek icazet verilir. İrşada memur edilir.

Mürşidinin emri ile önce Uşak'a gelen Niyazi, bir müddet orada Şeyh Mehmed Efendinin yanında kalır. Karahisar'ın çal kazasından bir hoca istemeleri üzerine oraya giderse de çok kalmaz tekrar Uşak'a döner. Bu arada Kütahya'dan bir Şeyh istemeleri üzerine oraya giderek bir müddet kalır. Ancak Şeyhinin ölümü üzerine Uşak'a döner. Fakat fazla kalamayarak Bursa'ya gider ve orada yerleşir.

Bursa'da Mehmed Çelebi adlı birinin kızıyla nikahlanırsa da evlenmeden ayrılır. Sonra Hacı Mustafa adlı birinin kızını alır ve bir erkek bir kız çocuğu olur. (ki bunlardan birisi Ali Çelebi'dir. Sonradan yerine şeyh olmuştur.) Bu sıralarda padişah fermaniyle zikir, sema ve devran yasaklanır. Tekkeler kapatılır. (H.1077 / M.1666)Edirne'de Kadiri Şeyhi, Bursa'da Eşrefzade Seyyid Şerefüddin veHalveti şeyhi Muhyiddin le Niyazi bu yasağa uymayarak zikir ve devranı bırakmazlar. Niyazi, bu yasağa sebep olan padişah hocası Vani Mehmed Efendinin(öl.H.1096/M.1685) şiddetle aleyhinde bulunur, vaaz ve sohbetlerinde "zikrullahda Vâni olmayın" der. Bir rivayete göre de Mısri'nin İstanbul'da bulunduğu sırada bir cuma günü Ayasofya'da, padişahın da bulunduğu cemaata verdiği bir vaaz üzerine zikir ve sema serbest bırakılır, camide hemen devran yapılır.

1080 yılında (M . 1669) Mısrî'nin dervişlerinden tüccar Abdal isimli birisi Mısrî için bir dergah yaptırarak törenle açılır. Dergahın kapısı üzerine :

"Ümm-i dünyânın güzide mefhar-i asrı budur

Şekkeristân-ı hakâyık dergah-ı Mısrî budur "

yazısı kazdırılır. 1673'de (H. 1083) Sadrazam Köprülüzade Fazıl Ahmed Paşa'nın daveti üzerine Edirne'ye giden Niyazi, burada idare aleyhindeki hoş olmayan bazı sözleri ve cifir ilmine fazla değer vermesinden dolayı Rodos'a sürülür.[3] 9 ay sonra affedilerek Bursa'ya döner. Rodos'a giderken O'nu götüren görevli Azbî Çavuş Mısrî Efendide gördüğü kerametler üzerine görevi bırakıp ona bağlanarak mürit hatta sonradan şeyh olur ve Mısrî Divanı'nın

---

(1) "Haturalar"da kendi elyazısıyla yazılmış bu şiirin başında :(v89b)"Elmalı' da Azizüm Ümmi Sinan hazretlerini ziyarete giderken Elmalı göründükde tulû' itmiş idi bu ilahi" kaydı bulunuyor.

(2) Haturalarda adı Zuhûrî olarak belirtiliyor. Bkz. v.40a.

(3)Şemseddin Sami'nin Midilli'ye sürüldüğünü söylemesi bir yanlışlık eseri olsa gerek. Bkz. Ş. Sami, Kamusu'l Â'lam, C. 6. İstanbul 1316

tamamını tahmis eder.[1] Mısrî Rodos'ta iken burada bulunan Kırım Hanlarından Selim Giray Hanın O'na yemek gönderdiği, Mısrî'nin de bunları arkadaşlarıyla beraber yiyerek zikir ve devrana devam ettiğini, üzerinde çalıştığımız el yazısı" hatıratında" görüyoruz. Aynı zamanda iyi bir musîkişinas olan Selim Giray Han'ın Niyazi-i Mısrî'nin bazı şiirlerini bestelemesinde bunun etkisi olduğu anlaşılıyor. Ayrıca yine "hatırat"ında Osmanlı'nın aleyhinde, Kırım hanları lehindeki sözleri de bunun sonucu olsa gerek. [2]

Niyazi, 1087 (M.1676) de Limni'ye yine aynı sebeplerden dolayı sürülmüş 1103(1691)e kadar onbeş yıldan fazla burada menfâ hayatı yaşadıktan sonra 1691 Zilkadesinde affedilerek tekrar Bursa'ya dönmüştür [3], dönüşüne Tablizade Şeyh Ali :

İstimâ itdikde teşrifin o kutb–ı âlemin
Makdemine didi bir eksikli târih "nûr-ı mahz"

tarihini düşürmüştür.

II. Ahmed devrinde (1102-1106 /M.1691-1695) Avusturya'ya sefer ilan edilince Bursa'da bulunan Niyazi Allah rızası için gazaya gideceğini söyleyerek yeni kaplıca civarında Bademli bahçe'ye çadır kurar, 200 kadar müridini çevresine toplar. Ancak müridleri çoğalan şeyhlerin isyan edebilecekleri göz önüne alınarak kendisine Bursa'da oturarak hayır dua ile meşgul olması için Hatt-ı Hûmayun gönderilir. Fakat Mısrî Efendi bu emre kulak asmaz ve Tekfurdağı'na kadar gider.(4) Padişah kendisine yeni bir Hatt-ı Hûmayûnla silahşör Arap Beşir Ağayı, bir koç ve dervişler için para göndererek burada karşılatır.(5) Esasen Padişah Mısrî Efendiyi sevmekte ve ordunun O'nun duasını alarak sefere çıkmasında bir mahsur görmemektedir. Ancak Şeyhin Edirne'ye yaklaşması ve padişaha iş başında bulunan bütün hainleri bir bir haber vereceği şayiası halkın bunu sabırsızlıkla beklemesi, devlet adamları arasında büyük bir telaş uyandırır. Sadrazam Bozoklu Mustafa Paşa padişahı ikna ederek, büyük fitne çıkacağına inandırır. Bu arada Niyazi 26 şevval 1104(30 Haziran 1693) salı günü Edirne'ye gelip vaaz etmek için Selimiye Camiine indiği zaman, halk camiin etrafını almış kalabalıktan içeriye girilemez olmuştur.(6) Bu durumda Sadrazam Mustafa Paşa padişahtan bir ferman alarak rikab-ı hümayun kaimmakamı Osman Paşa ve Yeniçeri Ağası Abdullah Ağa beraberce camiye gelir ve "padişahımız sizi davet buyurdular" diyerek bir taht-ı revana bindirirler. Oradan Mirahor-ı Sâni Dilaver Ağa ve levendlerle Gelibolu'dan Boğazhisarında

---

(1) Bkz. Mustafa Azbî Çavuş: Tahmis-i Derviş Azbî, Divan-ı Mısrî Efendi Taşbaskı, İst.1284

(2)Hatıralar. v.2b. v.d.

(3)Niyazi Mısrî'nin Limni'deki hayatıyla ilgili bilgileri, psikolojisini Limni'nin o zamanki sosyal idari yapısını bu hatıralar arasında parçalar halinde buluruz. Hatıraların çoğu Limni'de yazılmıştır. Burada iken bir camide yatıp kalktığını büyük ıstırap ve acılar çektiğini çocuk ve delilerin kendisiyle alay ettiğini idarecilerin ona iyi davranmadığını hatıralarında belirtir. Birçok şiirin burada iken yazıldığı da tarihlerinden anlaşılıyor.

(4) Silahdar Fındıklılı Mehmed Ağa: Silahdar Tarihi C.II. s.704 İstanbul 1928

(5)Raşid, tarih, C.2, s..216

(6)Silahdar, Aynı yer s.705

kaptan paşaya teslim edilerek tekrar Limni'ye sürgüne gönderilir. [1] 20 Recep 1105 (l6Mart 1694) Çarşamba günü kuşluk vakti 78 yaşında Limni'de vefat eder ve oraya defnedilir. [2] Ölümüne birçok tarih düşürülmüştür. Bunlardan Kur'an'dan "ve sebbit akdâmenâ " ve Bursa'lı Beliğ (öl. 1172 / 1758-59) 'in şu tarihi en güzelidir :

Kutb-ı âlem Hazret–i Mısrî efendi menzilin

Tekyegâh-ı arsa-i mevâda ihraz eyledi

Düşdi çâr etrafa mâtem didiler tarihini

Rûh–ı Mısrî mahfel–i âliye pervâz eyledi.

b) ESERLERİ :

1.Divan en önemli eseri olup yediyüzden fazla şiirinin yer aldığı dîvanı, Tekke Edebiyatında önemli bir yere sahiptir.Fuat Köprülü'nün ifadesiyle "O'nun cidden samimi kuvvetli bir ilham ile yazılmış panteist şiirleri vardır. Nazmı lirizm ile meşbu olduğu için yüzyıllarca okunmuş, sevilmiş, taklit edilmiştir."[3]Defalarca eski ve yeni harflerle basılmıştır. 70'den fazla yazması Bölümümüz Araştırma Görevlisi Kenan Erdoğan tarafından görülmüş ve üzerinde doktora tezi olarak edition critique yapılmaktadır. Divanda bulunan 120' den fazla şiiri bestelenerek yüzyıllarca tekkelerde okunmuştur.[4]

2.Mevaidü'l-irfan ve Avaidül-ihsan .71 Maide(bölüm, fasıl) den oluşan bu arapça eser de Dr.Süleyman Ateş tarafından 1972 yılında tercüme edilerek yayınlanmıştır. Eserde Muhyîddin-i Arabî'nin eserlerinden ve Simavna Kadısı Şeyh Bedreddin'in eserinden istifade edildiği söylenir.Araştırmamızda bu eserinden"varidattan bir vaizin sermayesidir."[5]diye bahsedilir.

3.Risale-i Eşrât-ı Sâ'at; Rüya tabirlerinden bahseden bir risaledir.

4.Risale-i Esmaûl- Hüsna. Cenab-ı Hakkın 12 isminin açıklandığı bir risaledir.

5.Şerh-i Nutk-ı Yunus: Yunus'a atfedilen "Çıkdım erik dalına " diye başlayan şathiyyenin yorumudur. Çok okunmuş ve tutulmuştur.

6.Tesbi'-i Kaside-i Bürde : İmam Busiri'nin Kasidesini her beyte beş mısra ekleyerek tesbi yapmıştır.Bu eserini, Hazreti Peygamberi rüyasında görerek 1075 senesi Muharreminde yazdığını üzerinde çalıştığımız hatıralarında bahseder. [6]

7. Risale-i Tasavvuf : Sual ve cevap tarzında yazılmış bir risaledir.

8.Devretü'l-Arşiyye : Arapça bir kitapçıktır.

---

(1)Silahdar Tarihinde Fındıklı MehmedAğa ona bu haksızlığı edenlerin hepsinin cezasını çektiğini söyler a.y.s 705

(2)Silahdar Tarihinde 26 Şaban 1104 Çarşamba günü öldüğü belirli bir yanlışlık eseri olsa gerek.

(3)Ord. Prof. Dr. Köprülüzade Mehmed Fuad, Eski Şairlerimiz Divan Edb. Antolojisi Muallim Ahmed Halid Kütüphanesi, İst. 1931 Kitap 6. s. 330

(4)Bkz. Kenan Erdoğan : Niyazi-i Mısrî'nin bestelenmiş şiirleri (Yayınlanmamış Makale)

(5)Hatıralar v.104b.

(6)Hatıralar V. 47a.

9.Risale-i Haseneyn
10.Risale-i Hızriyye
11.Vahdetname
12.Sure-i Yusuf Tefsiri
13.Fatiha tefsiri (Arapça birkaç sayfalık küçük bir eserdir.)
14.Risale-i İade
15.Risale-i tevhid
16.Risale-i Devriyye
17.Mektubat Bunlar :
a)Padişah'a
b)Köprülüzade Mustafa Paşa'ya
c)Kaimmakam Paşa'ya
d)Celveti Selami Efendi'ye
e)Kardeşi Ahmed Efendi'ye v.s. şeklinde sıralayabiliriz.
18.Bazı ayetlerin bir iki sayfalık tefsiridir ki bunların bir çoğu çalışmamızın içinde vardır:
a)"İnna araznal emanet"tefsiri
b)Sûre-i beyyine tefsiri
c)"İnni cailün fil arz"tefsiri

Bundan başka daha birçok küçük eseri varsa da bunlar büyük bir önem arzetmez.

c)HATIRALARI (MECMUASI)

Üzerinde çalışmış olduğumuz çoğu kendi elyazısıyla yazılmış "Mecmua"sına gelince bu bir nevi not veya hatıra defteri niteliğindedir. Biz bu yüzden bunu "hatırat" diye niteledik. Hakkında; biri, daha önce zikrettiğimiz Abdulbaki Gölpınarlı[1] ve biri de Abdulkadir Karahan [2] tarafından olmak üzere iki makale yayınlanmıştır. Tek nüshadır. 190x138(170x125)mm. ebadında. 105+11=116 yapraktan oluşmaktadır. Mecmua'nın üst kapağı kopmuş, ilk yaprağın üstünde ters olarak "Mecmua-i Kelimât-ı Kudsiyye-i Hazret-i

(1) Abdulbaki Gölpınarlı : Niyazi Mısrî, Şarikiyat Mec. C. VII. S. 183-226 İst. 1972 Bu uzun makalede, N. Mısrî'nin hayatı ve eserleri yanında asıl önemli yanı kendi el yazısı ile tertip ettiği, birisi üzerinde çalıştığımız mecmua olmak üzere, iki mecmua hakkındaki kıymetli bilgilerdir. Diğer mecmuada kendi hayatı ve şiirleriyle ilgili fazla bir biligi bulunmayıp antoloji mahiyetindedir. Asıl önemlisi ve genişçe ele alınanı bizim üzerinde çalıştığımızdır. Bkz. a.g.m.s.203-226

(2)(Prof.Dr.) Abdulkadir Karahan; Kendi El Yazısı Hatıralarına göre Niyazi-i Mısrî'nin Bazı Mistik Görüşleri, Türkiyat Mecmuası. C. XIX. s.93-98.İst.1980. Bu makalede sadece tezimizin konusu "Mecmua" üzerinde durulmuştur

Mısrî, k.s. 1223 Cemade'l-ülâ 22" kaydı bulunuyor. Bunun, tarihten de anlaşılacağı gibi sonradan yapılan bir isimlendirme olduğu açıktır. Biz de bu nedenle bu ismi kullanmadık ve sadece "Hatıralar" demekle yetindik.Yazı nesih olmakla beraber pek işlek değildir. Satır sayısı muhtelif, bazı sayfalar karmakarışık, hesap ve yazılarla kaplıdır.

Mecmua'da bir konu birliği aramak beyhudedir. Hatıralar, vakalar, günlük notlar, cifre dayanan tarih hesapları, yer yer ayet ve hadisler, hatta birçok büyük şahsiyetten alınma fıkra ve anekdotlar, içiçedir

Mecmua'ya, tahminen Rodos'a nefyinden 1083 (M.1673) sonra başlayıp çoğunu Limni'ye birinci sürülüşünde yazmıştır. 1693'te ölümünden bir yıl önce ikinci sürgün sırasında da yanında olduğu yazılarından anlaşılıyor. Bu bakımdan bazı şiir ve yazıların altındaki tarih kayıtları konuya açıklık getiriyor. Hatta bu bazan o dereceye varıyor ki gün gün ne yaptığını, neler düşünüp, yaşayıp yazdığını bile takip eder duruma geliyoruz.

Mecmua'da, biri mükerrer, biri de kendi elyazısıyla olmayan 22 şiiri de vardır. (Bu arada bir Ağazade'nin şiiri ve Parsâ'nın tahmisi, Eşrefoğlu'nun bir şiiri ve sahibi bilinmeyen eksik bir-iki şiir ve salavat da vardır.) Bu şiirlerin çoğu ne zaman, hangi tarihte yazıldığı hatta bazan ne gibi psikolojik bir duygu ve hâlin etkisinde yazıldığı bile belirtilir.

Mecmua'da Limni'nin idari ve sosyal yapısı hakkında parçalar halinde bilgilere de rastlarız. Dizdarı, kale muhafızı, voyvodası, zimmi tebeası, hakimi, tabbağı, katibi, emiri, azab ağası, bekçisi bir vesileyle zikredilir. (çoğu zaman şikayet edilir.)

Bu Hatıratın en belirgin özelliği, tartışmalı ve maceralı hayatı gibi yine bir çok tartışmaya sebep olan karmakarışık fikir ve iddialarla dolu oluşudur. Bunlarda çoğu zaman bir uyum görülmez. Bir çoklarının sürülmesine sebep olarak gösterdikleri, idare aleyhindeki hoş olmayan sözleri, cifire düşkünlüğü, İsa ve Mehdi olduğu iddiası, sevmediği kimselere sövüp sayarak hicvetmesi, Hz. Hasan ve Hüseyin'in peygamber olduğu iddiası, kendisine vahiy geldiğini söylemesi bunlardan bazılarıdır.

Kendisinin daimi bir vehim ve korku içinde olduğunu, zehirlendiğini, hakaret edildiğini çeşitli eziyetlere maruz kaldığını mecmuanın birçok yerinde anlattığını görürüz.

Mecmua'da Mısrî'nin hayatı hakkında birçok yeni bilgiye de rastlıyoruz : Dört kardeş oldukları, Yunus diye bir amcasının olduğu, üç defa evlendiği, kardeşinin Limni'de kendisini yalnız bırakmadığı, İskenderiye'de bir buçuk ay kadar kalması bunlardan bazılarıdır. Niyazi'nin Limni'de bulunduğu yıllarda bol bol Abdulkadir-i Geylani Şeyh Bedreddin ve bilhassa Muhyiddin-i Arabî'nin eserlerini okuyarak etkisinde kaldığı cifre kendisini bu yüzden bu kadar kaptırdığı anlaşılıyor. O'nun yukarıdaki fikirlerinden dolayı öldürülmeyerek sadece sürülmesi, halkın üzerindeki manevî nüfuz, hoşgörü ve bir nevi mecnun olduğu yolundaki inanış yüzündendir. Mısrî'nin bu mecmuadaki fikir ve düşüncelerinin geniş yorum ve değerlendirmesi için yukarıda adını andığımız ilgili makalelere bakılabilir.

Hatırat'ın dili, genellikle sade ve halk diliyle yazılmıştır.Ancak farsça kelimelerin

hemen hiç yok denecek kadar az olması yanında Arapça kelimelere gereğinden çok fazla yer verilmesi müellifin şahsiyet ve öğrenimiyle ilgili bir durumdur : Malum olduğu üzere tahsilini Mısır'da Camiü'l-Ezher'de yapmış, Arapça'ya hakim bir şahsiyettir. Arapça bir çok risale ve "Mevaid"i vardır. Ama buna rağmen halk Türkçesini tercih edişi de O'nun mutasavvıf yönüyle doğrudan ilgilidir. Zaten şiirlerinin çoğu da didaktik bir özelliğe sahip sade bir dille yazılmıştır. Bu arada mecmuada birçok Eski Türkçe arkaik kelimeye de rastlarız Çalışmamız zaten bir dil çalışması olduğu için bu konuda ilgili bölümlere bakılabilir.

KISALTMALAR

a.g.e. : adı geçen eser
a.g.m : adı geçen makale
Alm. : Almanca
a.s : aleyhi's-selâm
a.y. : aynı yer
bkz. : bakınız
C : cilt
E.A.T. : Eski Anadolu Türkçesi
E.T.K. : Eski Türkçe
Fr. : Farsça
İst. : İstanbul
Ktp. : Kütüphane,Kütüphanesi
N. : Nüsha, Nüshası
Rus : Rusça
s. : Sahife
TDED :Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi
TDK. :Türk Dil Kurumu
TTk. : Türkiye Türkçesi
v. : varak
Yay. : Yayınevi, Yayınları
Yun. : Yunanca
y.y. : yüzyıl

İŞARETLER

A : a,e
I : ı,i
I^4 : ı,i,u,ü
U : u,ü
Ç : c,ç
D : d,t

G : g,ğ (Yerine göre g,k)
K : k,k
P : b,p
V : vokal(Ünlü)
- : Fiile bağlanmayı gösterir
+ : İsime bağlanmayı gösterir
#... : Kelime başı olduğunu gösterir
...# : Kelime sonu olduğunu gösterir
> : İlk şekil olduğunu gösterir
< : Sonraki şekil olduğunu gösterir
/ : Transkripsiyonda, birleşik imlalı kelimeleri gösterir
(*) : Dipnotu gösterir.

DİL ÖZELLİKLERİ

DİL ÖZELLİKLERİ

A-İMLA (yazılış) ÖZELLİKLERİ

I. ÜNLÜLER (vokaller)

"a" ÜNLÜSÜ

Başta :

(آ) medli elif ile :

aydına	(آیدینه)	72a.8
ay	(آی)	72a.10
aŋa	(آکا)	103b.12

(ا) elif ile :

açmazdan	(اچمازدن)	36a.19
almış	(المش)	72a.12
artdı	(ارتدی)	85a.4

İçte :

(ا) elif ile :

baŋa	(باکا)	6b.18
yakarlar	(یاقرلر)	77b.18
baka gör	(باقا کور)	95a.2

(ه) güzel "he" ile :

açıla düşdi	(آچله دوشدی)	55a.18
ala gör	(آله کور)	88b.17
karabaş	(قره باش)	9a.23

hiç bir işaret kullanılmadan :

saman	(صمان)	78b.9
yalan	(یلان)	88b.8
bana	(بکا)	103a.23

Sonda :

(ا) elif ile :

oŋa	(اوكا)	3a.3
ola	(اولآ)	74b.12
baŋa	(بكا)	103a.23

(ه) güzel "he" ile :

taşra	(طشره)	76b.4
ata	(آته)	86b.4
kara	(قره)	85a.1

hiç bir işaret kullanılmadan :

allaha	(الله)	73a.14

Not : Bazı yabancı kaynaklı kelimeler ise "ی" ile biter,fakat " a " olarak okunur

ḥatta	(حتی)	8a.18

" e " ÜNLÜSÜ

Başta :

(ا) elif ile :

etdügiçün	(اتدوكيچون)	11a.3
eşegün	(اشكك)	53a.6
eger	(اكر)	78b.1

İçte :

(ا) elif ile : Metnimizde bir tek örneği vardır.

türkmen	(تركمان)	8b.3

(ه) güzel "he" ile :

görebilmez	(كوره بلمز)	2a.6
etmeyevüz	(اتميه‌وز)	42b.11
dedeye	(دده‌يه)	49b.8

Hiç bir işaret kullanılmadan :

öleli	(اوللى)	15b.4
eyleye	(ايليه)	16b.8

işleŋ	(ايشلك)	72b.4

Sonda :

(ه) güzel "he" ile :

eyleye	(ايليه)	16b.8
gice	(گيجه)	75b.18
gücine	(گوجنه)	87b.3

" ı " ÜNLÜSÜ

Başta :

(ا) elif-ye ile : Metnimizde tek örneği tesbit edilebildi.

ısıtma	(ايستمه)	14a.17

(ا) elif ile :

ısmarladım	(اصمارلدم)	53a.22
ıslandı	(اصلندى)	80a.18

İçte :

(ـه) "ye" ile :

boğazıma	(بوغازيمه)	15a.9
ṭağıdup	(طاغيدوب)	86a.16
ağlarım	(اغلريم)	44b.3

Hiç bir işaret kullanılmadan :

kırayum	(قريم)	72b.6
yıkılursa	(يقيلورسه)	78a.6
kıldı	(قلدى)	83b.6

Sonda :

(ى) ye ile :

ağası	(اغاسى)	49b.5
ṭoğrı	(طوغرى)	76a.17
altı	(آلتى)	91a.19

(ء) hemze ile :

mecmūʿayı	(مجموعهٔ)	9a.20
ḥocayı	(خوجهٔ)	46a.15
taḥtayı	(تختهٔ)	65b.23

" i" ÜNLÜSÜ

Başta :

(ایـ) elif-ye ile :

iki	(ایکی)	1b.4
ikindiye	(ایکندیه)	72b.1
işde	(ایشده)	90a.13

(ا) elif ile :

ince	(انجه)	42a.4
ivecek	(اوجك)	87b.11
isterse	(استرسه)	88a.6

İçte :

(یـ) ye ile :

biner	(بینر)	35a.3
kimdür	(کیمدر)	74b.17
gicinüz	(کیجیکز)	90a.15

Hiç bir işaret kullanılmadan :

bildürmişler	(بلدورمشلر)	36a.21
ikindiye	(ایکندیه)	72b.1
bitürsün	(بتورسون)	90a.16

Sonda :

(ی) ye ile :

iki	(ایکی)	1b.4
ölümi	(اولومی)	13b.6
etdi	(ایتدی)	91a.11

(ء) hemze ile : sonu "ه" ile bitip,accusative eiki alan kelimeler (*)

cümleyi	(جملهٔ)	32b.1
kaşideyi	(قاصیدهٔ)	36a.4
neyi	(نهٔ)	65b.7

(*) bkz. Timurtaş,Faruk Kadri ,Osmanlı Türkçesi Grameri ,İst.Ün.Ed.Fak.Yay.,İst.,1979,s.321

" O " ÜNLÜSÜ

Başta :

(او) elif-vav ile :

oğlanuŋ	(اوغلانك)	9b.24
oldı	(اولدى)	76b.18
okurken	(اوقوركن)	90b.5

İçte :

(و) vav ile :

boğazıma	(بوغازيمه)	76b.18
toŋdurup	(طوكدورب)	86a.19
yoḳdur	(يوقدر)	91b.5

Hiç bir işaret kullanılmadan :

rodosda	(ردوسده)	55a.3
yoḫsul	(يخسول)	86a.2

sonda :

(و) vav ile : Bir örneğini tesbit edebildik

ko	(قو)	99b.13

" Ö " ÜNLÜSÜ

Başta :

(او) elif-vav ile :

örter	(اورتر)	87a.5
öksürdüm	(اوكسوردم)	90b.6
öküzi	(اوكوزى)	94a.19

İçte :

(و) vav ile :

görmiş	(كورمش)	75b.2
sözin	(سوزين)	87a.6
dönmek	(دونمك)	92b.3

Hiç bir işaret kullanılmadan

dönüp	(دنوب)	104b.3

" u " ÜNLÜSÜ

Başta :

(او) elif-vav ile :

uyutmadılar	(اویوتمدیلر)	9a.12
uğurdan	(اوغوردن)	95b.13
usandum	(اوصاندم)	96b.16

(ا) elif ile :

uyumaŋ	(ایومك)	9b.19
unutdurur	(انوتدورر]	93b.20
uvatış	(اواتمش)	99a.14

İçte :

(و) vav ile :

suçumı	(صوچمی)	79b.7
kurtulam	(قورتولأم)	90a.17
bunlardur	(بونلردر)	92a.10

Hiç bir işaret kullanılmadan :

buğday	(بغدای)	72b.9
başumuŋ	(باشمك)	91b.18
şovuk	(صووق)	1b.2

Sonda :

(و) vav ile :

su	(صو)	86a.20
karşu	(قارشو)	94a.14
karaŋu	(قراکو)	102b.6

" ü " ÜNLÜSÜ

Başta :

(او) elif-vav ile :

üstine	(اوستنه)	6a.2
üzüm	(اوزم)	65b.15
üçüŋüz	(اوچكز)	91b.9

İçte :

(و) vav ile :

incinmesün	(انجنمسون)	33a.4
yüzüme	(يوزومه)	72b.2
içün	(ايچون)	92b.2

Hiç bir işaret kullanılmadan :

üzüm	(اوزم)	65b.15
degüldür	(دكلدر)	72b.21
görmedüm	(كورمدم)	91b.6

sonda :

(و) vav ile :

diyü	(ديو)	2b.4
ölü	(اولو)	67a.5

ÜNLÜLERİN YAZIMINDA İSTİKRARSIZLIK

Metnimizde,ünlülerin yazılışında bir istikrarsızlık mevcuttur.Mesela, aynı kelimede baştaki "a" ünlüsü bazan (آ) medli elifle , bazen de (ا) elifle; sondaki elif de aynı şekilrde bazen (ا) elifle,bazen de (ه) güzel "he" ile yazılmaktadır.

açmazdan (اچمازدن) 36a.19 buŋa (بوكا) 9a.22

açıla düşdi (آچله دوشدی) 55a.18 buŋa (بوكه) 44b.15

"ı-i" ünlüleri kelimenin başında bazen (ايـ) elif-ye iele yazılmakta,bazen de sadece (ا) elif ile yazılmaktadır .

inen (اينن) 16a.22 ince (انجه) 42a.4

Aynı kelimenin iç kısmında ise, ünlüler bazen gösterilmekte,bazen de hiç bir işaret kullanılmamaktadır.

biz (بيز) 57a.7 ; biz (بز) 57a.15

II- ÜNSÜZLER (Konsonlar)

ÖTÜMSÜZ - PATLAYICI ÜNSÜZLER (p,ç,t,k)

Bu ünsüzlerin yazılışında,Arap imlasının etkisi göze çarpmaktadır.Bu sebeple p,ç,t ünsüzleri (ب), (ج),(د) harfleri ile karşılanmıştır.Biz bunları okurken bazen metne sadık kaldık ve yazıldığı şekilde okumayı tercih ettik. Bazen de bugünkü şekillerini kullandık. Daha ziyade kelime sonlarındakini bugünkü şekliyle okuduk. Bunun sebebi de Türkçe'de kelime sonunda b,c,g,d ünsüzlerinin bulunmamasıdır.

"p" ÜNSÜZÜ

Başta : Bugün "p" ile başlayan kelimelerin çoğu metnimizde (ب) ile yazılmış,biz de bunları "b" şeklinde okumayı tercih ettik.

babuç (بابوج) "papuç" 42b.2
barmak (بارماق) "parmak" 81a.22

Sonda : Kelime sonundaki (ب)'leri ise,Türkçe'de kelime sonunda "b" harfi bulunmadığından "p" şeklinde okuduk.

arayup (ارایوب) 41a.6
atup (آتب) 3a.12

"ç" ÜNSÜZÜ

Başta : kelime başında kurallı olarak "چ" çim ile gösterilmektedir.

çağır- (چاغر-) 7b.23
çakmak (چاقمق) 68a.7
çal- (چال-) 85a.10
çamur (چامر) 85b.4
çek- (-چك) 6b.16

İçte : VçV iki ünlü arasında

"چ" çim ile

açil- (آچل) 9b.26
biçil (-بچل) 96a.11

"ج" cim ile

nice (نجه) 68a.15

ج ve چ alternans halde :

ج ile

nice (نیجه) 9a.17

چ ile

niçe (نیچه) 11a.5

Bir ünsüz yanında :

balçığı	(بالچغی)	88a.10
burçağı	(بورچاغی)	88a.9
içre	(ایچره)	82b.12

Sonda :

ج cim ile :

babuç	(بابوج)	
genç	(كنج)	

ڃ çim ile

hiç	(هيڃ)	85b.13

" t" ÜNSÜZÜ

Başta : kalın ünlülerde genellikle (ط) tı harfi kullanılmıştır.

ṭād	(طاد)	87a.13
ṭağ	(طاغ)	8b.34
ṭayı	(طایی)	65a.22
ṭırabzan	(طرابزان)	63a.8
ṭuman	(طومان)	57b.24

(ت) te harfi ile :

tavan	(توان)	17a.4
toz	(توز)	78b.7
torba	(توربا)	13b.7

İnce ünlülü kelimelerde (ت) ile gösterilmiştir.

tel	(تل)	42a.4
temel	(تمل)	44b.7
tükür-	(-توكور)	10b.6
tüy	(توی)	47b.8

İçte : Hem kalın,hem ince ünlülü kelimelerde "ت" ile gösterilmiştir.

atup	(آتب	3a.12
ata	(آته	86b.4
bitmez	(بتمز)	33a.7
etmek	(اتمك)	11a.11
irte	(ایرته)	39b.18

Sonda : hem kalın,hem ince ünlülü kelimelerde " "ile gösterilmiştir.

at	(آت)	39b.4
et	(ات)	17a.5

Bugün "t" şeklinde olan bazı kelimeler "د" harfi ile yazılmıştır.Her ne kadar

Arapça imlanın etkisi ile yazıldığı düşünülmüş ise de, yine metne bağlı kalınması açısından bunları "d" şeklinde okuduk.

süd	(سود)	93b.9
dörd	(دورد)	17a.7

" k " ÜNSÜZÜ

"k" ünsüzü, kalın ünlülü kelimelerin başında (ق) kaf ile, ince ünlülü kelimelerin başında (ك) ile gösteriliyor.Bu normal imlanın dışında herhangi bir değişik durum yoktur.

Ancak,içte ve sonda fonetik değişikliklere ve özelliklere bağlı olarak bazen "خ" ḫı bazen de "غ" ğayın ile yazılmaktadır.Bunlardan "غ" ile yazılan kelimelerden sonra ekseriyetle ünlü ile başlayan bir kelime gelir ki bu, zaten Türkçe'nin fonetiğine uygun bir özelliktir.

İçte :

"خ" hı ile :

yoḫsa	(يوخسه)	62b.13
yoḫsul	(يوخسول)	86a.2

"غ" ğayın ile :

ayağunuz	(اياغكوز)	5b.10
çalacağum	(چالجاغم)	2b.7
olmağla	(اولماغله)	13a.1

Sonda :

"غ" ğayın ile :

yoğ	(يوغ)	12a.19
çoğ	(چوغ)	86a.23

Not : ince sıradan "k" lar için herhangi bilr değişiklik yoktur.Hepsi "ك" iye yazılır.

"n" ÜNSÜZÜ

"ŋ" ünsüzü,"ك" ile yazılı.Bilindiği gibi, 2.şahıs çekim ekleri ile genetive eki "ŋ" ünsüzü ve dolayısıyla "ك" ile yazılmaktadır.

İçte :

beŋzer	(بكزر)	2a.2
beŋiz	(بكز)	39b.11
asuŋuz	(أصكوز)	87b.5

Sonda :

beŋ	(بك)	41a.9
soŋ	(صوك)	53b.4
karınuŋ	(قارينك)	93b.10
başlaŋ	(باشلاك)	93a.8

HAREKE YAZIMI

Metin harekesiz olmakla beraber, bir yerde hareke tesbit ettik. nefes (نفس) 2b.20 Bu da kelimenin yanlış bir şekilde okunmasını önlemek için olsa gerektir.

ŞEDDE YAZIMI

metinde harekeler gösterilmediği halde, şeddeli kelimelerde şedde çoğunlukla gösterilmiştir.

eyyām	(ايام)	78a.12
kayyım	(قيم)	70a.5
dālle	(داله)	71b.11

Bazı Türkçe asıllı kelime ve eklerde de şedde kullanılmıştır.

ıssız	(اسز)	68a.25

BAZI EKLERİN İMLASI

1- ÇOKLUK EKLERİ :

Genel yazılışları, (لر) şeklinde olan çokluk eki; metnimizde kalın vokal taşıyan bazı kelimelerde (لأر) şeklinde yazılmıştır.

yollar	(يوللار)	12a.15
onlara	(اونلاره)	6a.21
başlarında	(باشلارنده)	48.a17

2- SORU EKİ :

Soru eki; bugünkü imla ile kelime sonunda ise kelimeden,kelime içinde ise geldiği ekten itibaren ayrı yazılır. Ancak metnimizde bitişik yızılıyor ve daima düz vokal taşımaktadır.

görmezmisin	(كورمزميسين)	35b.2
olsunmı	(اولسونمى)	37a.4
yokmıki	(يوقميكه)	50a.2

AYNI KELİMENİN İKİ TÜRLÜ YAZILIŞI

Aynı kelimenin içteki veya sondaki vokali değişik harflerle yazılıyor. bazen de hiç yazılmıyor.

buŋa	(بوكا)	9a.22	buŋa	(بوكه)	44b.15
baŋa	(باكا)	36a.10	baŋa	(بكا)	13b.3

İYELİK EKLERİ :

+ Um+Uz :

ben+üm	(بنم)	5b.19
dōst+um+uz	(دوستمز)	13a.3

+Im+Uz :

hünkār+ım	(خنكاريم)	8b.13
siŋirler+im	(سكرلريم)	9a17

+Un+Uz :

Sen+üŋ	(سنك)	13b.14
mevt+üŋ+üz	(موتكز)	13b.6

+ In+Uz :

inkār+ıŋ+uz	(انكاريكز)	31a.18
dideler+iŋ+üz	(ديدەلريكوز)	37b.14

GENİTİF (ilgi) EKİ :

+Un :

derdmend+üŋ	(دردمندك)	8b.19
kim+üŋ+dür	(كيمكدر)	9b.2

+In :

derdmend+iŋ	(دردمندك)	8b.5
iskender+iŋ	(اسكندريك)	36b.7

Düz vokaller; yukarıdaki örneklerde de gördüğümüz gibi,kökü münfasıl harflerle biten ve çokluk durumunda olan kelimelerde görülür.

BİTİŞİK KELİME YAZILIŞLARI

/dA (edat) :

akıtmasalar da	(اقتماسلرده)	93a.2
ikimüzden de	(ايكمزدنده)	1b.8
seni de	(سنيده)	7a.1

/(I)çün :

anuŋçün	(انكچون)	15a.13
niçün	(نيچون)	5b.4

/IIA :

gücile	(كوجله)	39b.14
vechile	(وجهله)	40b.4
adamıla	(آدميله)	2b.2
bakmağıla	(باقماغله)	41b.9
naḳlıla	(نقللە)	15a.5

/ki :

degül ki	(دگلکه)	2a.6
ma'nāları ki	(معنالریکه)	2a.10
gördüm ki	(کوردمکه)	6b.15

/kim :

koçulasın kim	(قوجلهسنکم)	2a.5

TAMLAMALAR (terkipler)IN YAZILIŞLARI

a) İSİM TAMLAMASI (İzafet Terkibi) :

Türkiye Türkçesi'ne göre garip ve hoş olmayan "genetive"siz isim tamlamalarına sık rastlanmaktadır.

ṭaġ başında	(طاغ باشنده)	8b.3
hünkār yanında	(خنکار یاننده)	8b.8
minber üstinde	(منبر اوستنده)	9a.12

1- FARSÇA KAİDEYE GÖRE İSİM TAMLAMASI :

Farsça Tamlamaların yazılışında,Türkçenin tersine, önce belirtilen,sonra belirten gelir ve aralarında bir işaret,bir harf bulunamaz.Ancak,okunurken ve Latin Harfleri ile yazılırken, belirtilenden sonra bir çizgi ile "ı,i" seslerinden biri getirilir.

āb-ı ḥayvān	(آب حیوان)	84b.14
ʿabd-ı maġżūb	(عبد مغضوب)	74a.8
ʿadālet-i ḥaḳ	(عدالت حق)	69b.14
āl-i ʿosmān-ı ūlā	(آل عثمان اولآ)	12a.5

sonu "ه" "güzel he" ile biten kelimelerin terkiplerinde "he" nin üzerine "ء" hemze yazılır.

ālihe-i mütekessire	(آلههٔ متکثره)	81a.11
beyyine-i ṣādıḳa	(بینهٔ صادقه)	41a.21

2- ARAPÇA KAİDEYE GÖRE İZAFET TERKİBİ :

Birinci kelimenin sonu ötreli, ikinci kelimenin başına da (ال) elif-lam takısı getirilir.

ʿabdu'r-raḥman	(عبد الرحمن)	45b.1
ʿazīzü'l-vücūd	(عزیز الوجود)	7a.20

Ancak birinci kelime ba'd,kabl,taht,fevk, beyn gibi bir edat olduğu zaman bunların sonu ötre yerine üstün olur ve (a-e) şeklinde okunur.

baʿde'l-ıṭlāḳ	(بعد الأطلاق)	11a.17
beyne'ṣ-ṣalāteyn	(بین الصلاتین)	52b.1

b) SIFAT TAMLAMASI (sıfat terkibi) :

Sıfat terkibi, şekil bakımından izafet terkibinin aynısıdır.Ancak sıfat terkibinde; Türkçe terkipte birinci,Arapça ve Farsça terkipte ikinci kelime isim yerine sıfat olur

B- FONETİK (ses bilgisi) ÖZELLİKLER :

I- ÜNLÜLER (Vokaller)

a) DÜZLÜK VE DÜZLÜĞÜ KORUMA :

Bilindiği gibi, Eski Anadulu Türkçe'sinin karakteristik özelliklerinden biri de, yuvarlaklaşmanın yaygın olmasıdır.Ancak buna rağmen,metnimizde kısmen eski düzlükler de muhafaza edilmiştir.Özellikle eklerin bazılarında mevcut olan düzlük, bazı kelimelerde de görülmektedir.

kuzı	(قوزی)	2a.11
toġrı	(طوغری)	13a.14
okı	(اوقی)	9b.15

" Yeniçeri " یکیچری 39a.9 E.Tk.de çerig şeklinde geçen bu kelimenin, normalda "çerü" şeklinde yuvarlaklaşması gerekirdi.Zira kaideye göre, E.Tk.'deki çok heceli kelimelerden ve eklerden, sonu "g" ünsüzü ile bitenler,Orta Türkçe devresinde "g"nin kaybolmasıyla yuvarlaklaşırlar. kapıg > kapu 2b.1 ...gibi .

EKLERDE :

Bazı ekler daima düz vokallidir. başlıcaları şunlardır.

1- Accusative (yükleme hali) eki : +(y) I

mektūb+ı	(مکتوبی)	6b.14
allah+ı	(اللهی)	8b.8
mıṣrī+yi	(مصریی)	6a.3

2- İyelik 3.şahıs eki : + (s) I (n)

ḫaber+in+i	(خبرنی)	6a.1
helāk+ı	(هلاکی)	13a.17
degme+si	(دکمسی)	51a.6

NOT :sonu münfasıl harfle biten, yüzde elli-altmış oranında kelimelerin iyelik birinci ve ikinci şahısları da düz vokallidir.

yer+im+e	(يرمه)	7b.18
boġaz+ım+a	(بوغازمه)	15a.19
sözler+im+e	(سوزلرمه)	7a.13

3- SORU EKİ : +(-) mI

gördiŋüz+mi	(كورديكزمى)	5b.8
oldum+mı	(اولدمى)	12a.13
bu+mı+dur	(بومیدر)	13a.21

4- İSİMDEN İSİM YAPMA EKİ : +ÇI

gemi+ci+ler	(كمجيلر)	1b.16
göz+ci+ler	(كوزجيلر)	11a.25

5- İSİMDEN İSİM YAPMA EKİ : + lIK

aḥmaḳ+lıḳ+dur	(احمقلقدر)	98a.3
dōst+lıḳ	(دوستلق)	94a.12
yoksul+lıġ+ındayuz	(يوخسوللغندەيز)	90b.21

NOT : Bu ekin vokali gösterilmemiştir.

6- ÖĞ RENİLEN GEÇMİŞ ZAMAN EKİ : -mIş

gel-miş	(كلمش)	5b.13
ol-mış	(اولمش)	6a.10
göndür-miş	(كوندورمشلر)	6b.14

7- FİİL ÇEKİMİNDE 2.Tk.Şh.EKİ : -sIn

olabilür-sin	(اولابيلورسن)	7a.8
yatur-sın	(ياتورسين)	11a.2
dir-siŋ	(ديرسيك)	12b.11

8- 2.Tk.Şh.BİLDİRME EKİ : +sIn

gelen+sin	(كلنسن)	12a.20
sen+sin	(سنسن)	15a.21

9- FİİL ÇEKİMİNDE 2.Çk.Şh.EKİ : -sIz

ider-siz	(ايدرسز)	5b.7
kıla-sız	(قلەسز)	31a.14

10 - 2.Çk.Şh.BİLDİRME EKİ : +sIz

degül+siz	(دگلسز)	9b.22
ḳorḳmaz+sız	(قورقمازسز)	31a.15
aḥmaḳlarsız	(احمقلرسز)	41b.5

11- DÖNÜŞLÜLÜK EKİ : - (I)n

sev-in-ürler	(سوينورلر)	11b.4
ol-ın-sa	(اولنسه)	32b.17

12- EDİLGENLİK EKİ : -(I)l

soy-ıl-dı	(صويلدى)	9b.6
sür-il-enüŋ	(سوريلنك)	60a.9

NOT : Bu ekin yuvarlak şekli de vardır. öp-ül-e (اوبولە) 2a.5

b- YUVAKLIĞ I KORUMA VE YUVARLAKLAŞMA :

Ünlülerde görülen yuvarlaklıkların bir kısmı Eski Türkçe'den kalma yuvarlaklıklardır.Bir kısmı da sonradan,Orta Türkçe döneminde oluşmuştur.

a) Eski Türkçe'den devam eden yuvarlaklıklar :

altun	(آلتون)	49b.5
diyüdür	(ديودر)	7a.9
karşu	(قارشو)	14a.8

aa) Eklerdeki eski yuvarlaklıklar :

Faktitif (ettirgenlik) eki :

-Ur-

biş-ür-	(-بشور)	51a.2
geç-ür	(-كچور)	38b.12

-dUr-

sevin-dür-	(- سوندور)	37b.5
uyan-dur-	(- اويانذور)	9a.13

ab) Geniş zaman eki :

- (U)r-

yat-ur	(ياتور)	55a.16
san-ur-lar	(صانورلر)	6a.3

ac) Fiilden isim yapan ek :

-gUn

sür-gün (سورگون) 46b.19

-dUK

sev-düg (سودوك) 86a.5

b) Yabancı asıllı (Ar.,Far.) kelimelerde korunan yuvarlaklıklar :

Bugünki şekilleri düz dlup da Orta Tünkçe döneminde hala orijinal şekliyle yazılan ve yuvarlak ünlülü olan bazı kelimeler :

çārsū (چارسو) 72a.13 "çarşı"

ṣandūk (صندق) 35a.1

c) EKLERDE YUVARLAKLAŞMA :

Bazı ekler, E.Tk.döneminde düz ünlülü kelime ve eklerden sonra gelince düz; yuvarlak ünlülü kelime ve eklerden sonra gelince de yuvarlak ünlülü oluyordu. yani düzlük-yuvarlaklık uyumu tam idi.Türkiye Türkçesi'nde de böyledir.Faka E.A.Tk. döneminde bu ekler, tamamen yuvarlak hale gelmişlerdir.Böylece,düzlük yuvarlaklık uyumu da kısmen bozulmuştur.Ancak, metnimizde münfasıl harfle biten kelime ve eklerden sonra gelen bu ekler çoğunlukla düz vokallidir.

ca) İyelik eklerinde yuvarlaklaşma :

1- İyelik 1.şh.ekleri :

teklik : +(U)m kitab+üm (كتابم) 18b.12

çokluk: +(U)mUz matlub+umuz (مطلوبمز) 43b.5

2- İyelik 2.şh. ekleri :

teklik : (U)ŋ ẓālimlıġuŋ (ظالملغك) 1b.20

çokluk : (U)ŋUz miṣl+üŋüz (مثلكز) 41b.5

3- Genitive (ilgi hali) eki : +(n) Un عزيزمز

kādī+nuŋ (قاضينك) 46a.13

beden+üŋ (بدنك) 50b.15

NOT : Gerek 1.ve 2. şahıs iyelik ekleri olsun, gerek genitive eki olsun Orta Tk. döneminde yuvarlak olmakla beraber metnimizde;sonu münfasıl harfle biten kelimelerde düz vokalle gösterilmiştir.

boġaz+ıma (بوغازيمه) 15a.9

ʿaziz+imüz (عزيزمز) 40a.3

bildüklerinüzden (بلدكلريكوزدن) 52a.19
iskender+iŋ (اسكندريك) 37a.11

cb) İsimden sıfat yapan ekler :

Eski Türkçe döneminde "lIg" şeklinde olan ek , sondaki "g" lerin düşmesi sonucu E.An.Türkçesi'nde "lU" olmuş,bu eklerin düşmesi Güney-Batı Türkçesinde vuku bulmuştur (*). Bu ek de metnimizde düz vokal taşımaktadır.

bıyıklı (بيقلى) 37a.20
dişli (ديشلى) 88b.5

+sUz < +sIz : Yukarıdaki ekin olumsuzu olup,onun tesiriyle ve analoji yoluyla yuvarlaklaşmıştır. (**)

merḥamet+süz (مرحمتسز) 1b.13
dīn+süz (دينسوز) 1b.15

cc) I. çk.şh.bildirme eki + (y)Uz

etmez+üz (اتمزز) 36b.9
degül+üz (دگلز) 47b.18

cd) Görülen geçmiş zaman çekiminde I.ve II. şahıs ekleri :

ṣal-dum (صالدم) 1b.20
oḳuma-duḳ (اوقومادق) 40a.15
gösterdiŋüz (گوسترديگوز) 47b.4

C) ÜNLÜ UYUMU :

I- Kalınlık-İncelik uyumu (dil benzeşmesi) :

Türkçe'nin bütün devrelerinde olduğu gibi, Niyazi-i Mısri'nin bu metninde de bu uyum tamdır.Yalnız,bugün de olduğu gibi, +(I)ken zarf-fiili,daima ince vokalli olduğundan bu uyumun dışında kalmaktadır.

kilab ülüş yerken 37a.2
yine yasin okurken turamadum 90b.5

Ancak,bugün bazı Anadolu Ağızlarında uyumlu haldedir: yaparkan ....gibi

(*) bkz.Tuna,Osman Nedim,Türk Dilbilgisi,İn.Ün.,Eğitim Fak.,Malatya,1986, s.6

(**) bkz.Timurtaş,F.Kadri, Eski T.Türkçesi, İst.,1977, s.34

Türkiye Türkçesi'nde kalınlık-incelik uyumuna uymayan ve hep ince vokalli olan aitlik eki ,metnimizde de uyuma girmemektedir.

bizüm+ki (بزمكه) 40a.21

Ancak,bazı devrelerde bu uyum da mevcuttur:

Ramazan Salman yayınlanmamış yüksek lisans tezinde şu örnekleri tesbit etmiştir. (*)

sarayda+gı	(سرای‌دغی)	25a / 721	"saraydaki"
yarın+gı	(یارنغی)	1b. / 26	"yarınki"

Metnimizde uyuma girmeyen bir kaç kelime ise şunlardır.

Türkçe kelimelerde :

uyutmamekle (اویوتمكله) 17a.4

Yabancı kelimelerde :

ẓālim+lık	(ظالملق)	47a.10
ḫastalik	(خسته‌لك)	67a.5
adamlik	(آدملك)	
mecruḥligi	(مجروحلكی)	67b.22

ilk üç yabancı kelimelerde sonlarındaki seslerin etkisiyle kalınlık-incelik uyumuna girmektedir.

Sadettin Özçelik,yayınlanmamış doktora tezinde şu örnekleri tesbit etmiştir.(**)

yaşligda	(یاشلكده)	94b.2
süstluḳ	(سستلق)	65a.4

2- Düzlük-yuvarlaklık uyumu :(Dudak benzeşmesi)

Bu uyum tam değildir.Bazı eklerin daima düz,bazılarının da daima yuvarlak olması ve aşırı yuvarlaklaşma sebebiyle diğer E.An.Tk.metinleri gibi metnimizde de tam anlamiyle bir dudak uyumu yoktur.Türkiye Türkçesi'nde ise bu uyum tamdır.

Metnimizdeki bazı kelimeler ise,çift imla veya fonetik hususiyet sebebi ile bazen uyuma girmekte,bazen de girmemektedir.

oḳı-	(- اوقی)	9b.5
oḳu-	(-اوقو)	40a.15

Kelime kök ve gövdelerinde de uyumsuzluk vardır.

demür	(دمور)	46b.4
denlü	(دكلو)	85b.3
ḳaranu	(قراكو)	102b.6

(*) R.Salman,Yusuf ve Zeliha, İnönü Ün., Sosyal Bil.Ens.,Malatya-1989 s.53

(**)S.Özçelik, menafi'ü'n-nas, İnönü Ün.,Sosyal Bil.Ens.,Malatya- 1990, s.97

karşu (قارشو) 14a.8
kavun (قاون) 46b.14
ulı (اولی) 75a.5

"kavun","demür" gibi kelimelerde, dudak ünsüzünden sonra yuvarlak ünlülerin gelmesi, uyum açısından normal sayılabilir.Çünkü,Türkçe'de bu temayülher zaman vardır.

Ramazan Salman,yukarıda da adı geçen yayınlanmamış yüksek lisans tezinde şu örnekleri tespit etmiştir. (*)

degül (دکول) 24b / 710
delü (دلو) 2b / 48
kurı (قوری) 55b / 1642
yüri- (یوری) 6a / 158

Daima Düz ve Daima Yuvarlak Olup Dudak Uyumunu Bozan Eklerden Bazıları :

a) Daima düz olan ekler :

İyelik 3.teklik şh.eki : +(s) I (n)
'azābı (عذابی) 31a.16
bahşiş+in (بخششن) 13a.12

Görülen geçmiş zaman 3.teklik şh.eki : -d+I
düş-d+i (دوشدی) 55a.18
bilür-d+i (بلودی) 35b.14
ol-d+ı (اولدی) 35b.18

gerundium (zarf-fiil) eki :
olmayıcak (اولمایجق) 96b.13

b) Daima yuvarlak olar ekler :

Emir 2. ve 3. şh. ekleri : -(U)n+Uz ; sUn+lAr
as-un+uz (آصکوز) 87b.5
bak-sun+lar (باقسونلر) 3a.3

İstek I.çokluk şh. eki : -AlUm
gör-elüm (کورلم) 5b.17
al-alum (الآلم) 93b.11

Gerundium eki : (y)U ; (y)Up
aġlayurak (اغلایورق) 33a.7
arayup (ارایوب) 41a.6 ; diyü (دیو) 5b.16

(*) R.Salman, Yusuf u Zeliha , İnönü Ün. Sos.Bil. Ens., Malatya -1989 s.54

3.Tk.Şh. bildirme eki : + dUr ; dUrUr

bengcidür	(بنگیدر)	41b.13
aḍaldurur	(اضلدرر)	87b.10

Partisip eki : -dUK

bula-duk+ça	(بولآدقجه)	87b.4
di-düg+ümde	(دیدوکمده)	6b.13
et-dük+den	(اتدوکدن)	6b.6

Ç - ÜNLÜ DEĞİŞMELERİ :

(e > i) veya (i < e) değişmesi :

Bugün ilk hecesinde "e" sesi bulunan bazı kelimeler,metnimizde ve umumi olarak E.An.T. metinlerinde "i" seslidir.

bil "bel "	(بیل)	76a.17	
di-	(-دی)	17b.11	
gice	(کیجه)	1b.1	
ir	(ایر)	11a.1	(erken)
ir-	(-ایر)	2a.6	
kise	(کیسه)	69b.17	

Ramazan Salman'ın aynı çalışmasında şu örnekler de mevcuttur. (*)

işik	(ایشك)	5a / 127
irkek	(ایرکك)	1a / 9

Bugün ilk hecesinde "i" sesi bulunan "gey-" kelimesi ise metnimizde ve E.An.T.'nde "e" seslidir.Bu "e" ,kapalı "e" olarak kabul ediliyor.

gey-	(-کی)	69b.13

Bugün "aşağı" şeklinde olan kelimenin metnimizdeki imlası "aşaga" şeklindedir .

aşaġa	(اشغا)	17a.9

(*) a.g.e s.56

II - ÜNSÜZLER (konsonlar)

a) Ünsüz uyumu

Eski Anadolu Türkçesi'nde ünsüzler arasında ötümlülük ve ötümsüzlük bakımandan bir uyumsuzluk vardır. Bu uyumsuzlak incelediğimiz metinde de egeçmektedir .Bazı ekler kök veya tabanın durumu ne olursa olsun ötümlü olarak gelmektedir.

+dA :
vaḳt+da (وقتده) 6a.5
+dAn :
gelmek+den (كلمكدن) 6a.2

-dI :
et-di (اتدی) 1b

-dUK :
düş-düg+i (دوشدوكی) 6b.7

-dUr :
et-dür-ürdi (اتدوررردی) 2a.14

+dUr :çok+dur (چوقدر) 2b.17

ÖTÜMLÜLEŞME

A- Başta :
E.Tk. t
1- İnce ünlülü kelimelerde :
#t > #d
degin (دكين) 97a.11
degül (دكل) 2a.12
demür (دمور) 46b.4
deri (دری) 9b.4
di- (-دی) 12b.11
depe (دبه) 13a.7

2- Kalın ünlülü kelimelerde :
#t > #d
dahı (دخی) 4b.15
dur- (دور) 34b.6

Dr. Sadettin Özçelik, yayınlanmamış doktora tezinde şu örnekleri tesbit etmiştir. (*)

doġra-	(-دوغر)	21b.13
dokun-	(-دوقن)	36a.2

#b

Bugün "p" ötümsüzü ile başlayan örneklerin hepsi metnimizde "b" ötümlüsü ile başlamaktadır.

barmak	(بارماق)	81a.22
berk	(برك)	44b.13
basdurma	(باصدورما)	2a.10
bişür-	(-بشور)	

E. Tk. k

İnce ünlülü kelimelerde :

#k > #g :

gerek < kergek (كرك) 5b.21

getür < kelür (-گتور) 5b.14

gey- < ked- (-كى)

gönül < könül (كوكل)

Kalın sıradan olanlarda ötümlüleşme yoktur.

kal- (-قال) 8a.9

koy- < kod- (-قوى) 9b.14

Bu örneklerden anlaşılıyor ki ince ünlülü kelimeler bakımından ötümlüleşme daha ileridir.Kalın ünlülü kelimelerdeki ünsüzler ise korunmuştur.

İki ünlü arasındaki ötümsüz ünsüzlerin ötümlüleşmesi :

İki ünlü arasındaki ötümsüz ünsüzlerin ötümlüleşmesi, Türkçe'nin fonetik özelliklerinden biridir. Daha ziyade ek alan kelimenin son ünsüzünde görülen bu hadise,bazen kelime içindeki ötümsüz konsonda da görülür.

a) VpV > VbV :

dibek (ديبك) 58a.2

gibi (گبى) 1b.11

Bazen "p" şeklinde ötümsüz olarak kalmaktadır.

depe (دبه) 13a.7

düğüm (دكوم) 6a.16
yigid (يكد) 98b.11

İçte : (ek alınca)
döşegüme (دوشكمه) 40b.18

sonda :
beg (بك) 12b.15
sög- (-سوك) 87b.13

"k" patlayıcısı :

Bugün "h" sızıcısına dönmüş şu iki kelimede,"k" ünsüzü, metnimizde patlayıcılığını korumaktadır.

ḳanı (قانى) 72b.5 (hani)
ḳankı (قنقى) l3a.17 (hangi)

SIZICILAŞMALAR

b > v :
bar- > var- (-وار) 98a.14
bir- > vir- (-ويرـ) 5b.16
seb- > sev- (-سو) 48b.14

ġ > v :
soġu- > sovu- (-صوو) 90a.15

ḳ > ḫ :
taḳı > daḫı (دخى) 4b.15
yoḳsa > yoḫsa (يوخسه) 62b.13
yoḳsul > yoḫsul (يخسول) 86a.2

"g" patlayıcısının erimesi :
ḳapıg > ḳapu (قابو) 2b.1

- b) VkV > VgV :

ṭudaġum	(طوداغم)	1b.1
bıraġur	(براغور)	40a.17
burçaġı	(بورچغی)	88a.9
ṭuzaġa	(طوزاغه)	5b.10

c) VtV > VdV :

idemezsin	(ایدەمزسن)	73a.2
ardı	(آردی)	38a.11

"n" sesinin komşuluğundaki ötümlüleşmeler :

nç > nc :

altıncı	(التنجی)	14a.21	altınç
ikinci	(ایکنجی)	1b.5	ikinç

B— Kelime Sonundaki Ötümlüleşmeler :

Bazı kelimeler sonunda ötümlü-patlayıcı ünsüzleri bulunmaktadır.Ancak bu kelimelerden sonra ünlü ile başlayan bir kelime gelmektedir. bu bakımdan bu hadise,iki ünlü arasındaki ötümlüleşme sayılabilir.Fakat kendilerinden sonra ünsüzle başlayan kelimeler geldiği de vakidir.

a) k# > ġ# :

yoġ (olasın)	(یوغ)	12a.19	
olmağla	(اولماغله)	13a.1	

NOT : Bunu da "olmağ ile" şeklinde düşünmek lazım.

b) t# > d# :

kurd (girdi)	(قورد)	61a.8	
yigid (iken)	(یکد)	98b.11	

b— PATLAYICILIK VE SIZICILIK

Seslerin, Eski Türkçe'den Orta Türkçe'ye geçerken uğradığı önemli değişikliklerden birisi de sızıcılaşmadır. Ancak bu dönemde patlayıcılıklarını Türkiye Türkçesi dönemine kadar muhafaza edenler de vardır.

1- Patlayıcılıklarını muhafaza edenler :

"g" patlayıcısı :

Bugün kelime içinde ve kelime sonunda "g" ve "v" şeklinde sızıcılaşan "g" ler E.An.T. döneminde ve metnimizde patlayıcı olarak geçmektedir.

İçte :

dügün	(دوکون)	52a.2

III. DİĞ ER FONETİK HADİSELER

a) İKİZLEŞME (gemination) :

asıg > assı	(اصی)	87b.6
elig > elli	(اللی)	63b.3
isig > issi	(اسی)	70b.3

Bu,hece dengelemesi sonucu meydana gelen bir hadisedir.Kelime sonunda eriyen "g" den sonra uzayan ünlülerin kısalmasını sağlayan ikizleşme şeklidir.

b) SÜREKLİLEŞME :

ab > av	(آو)	41a.20
ked > gey	(کی)	1b.2

c) GEÇİŞME :

ne üçün > niçün	(نیچون)	5b.8
bu ile > böyle	(بویله)	7a.10
adak >> ayak	(ایاق)	35a.9

d) ULANMA :

ne olaydı	nolaydı	(نولآیدی)	11a.10

e) BENZETME :

monla > molla	(مولآ)	71a.22

f) HECE TEKLEŞMESİ :

-durur > -dur	(+ در)	2a.12
-yorır > -yor	(-یور)	5b.17

g) HECE DÜŞMESİ :

elig > el	(ال)	1b.18

h) KONSON KAYNAŞMASI :

ben+ga > bana	(باکا)	6b.18

i) DÜŞME :

a̓ğız > a̓ğz+ına	(اغزنه)	6a.17
uş ol > şol	(شول)	8b.22
ṭokuz on > ṭoksan	(طقسان)	13b.9

C— MORFOLOJİK (Şekil bilgisi) ÖZELLİKLER

1- ÇEKİM EKLERİ :

a) İSİM ÇEKİMİ :

1— İyelik ekleri :

E.A.T'nin en karakteristik özelliklerinden olan yuvarlaklaşma,kendisini bilhassa eklerde gösterir.iyelik eklerindeki yuvarlaklık, 1.ve 2.şahıslarda görülmektedir. 3.şahıslar daima düzdür.Ancak 1. ve 2. şahıslar da,özellikle sonu münfasıl harflerle biten kelimelerde ve çoğu kelimelerin çokluk şekillerinde yüde altmış,yetmişe varan oranlarda düz misalller vardır.Bu düzleşme elimizdeki metnin 17.yüzyıl metni olmasından kaynaklanmaktadır.

Metnin harekesiz olması ve vokallerin nadiren yazılması (özellikle eklerdeki vokaller) eklerin vokallerini tesbit etmemizi güçleştirmiştir.

I.şahıslar :

teklik :+(U)m			çokluk :+(U)mUz { +(U)n+Uz } (*)		
iç+üm+den	(ایچمدن)	75b.14	kendi+müz+i	(کندیمزی)	74a.1
kan+um+a	(قانمه)	80b.7	ḳavl+umuz+un	(قولمزك)	75a.10

Düz şekiller :

teklik : +(I) m			çokluk : +(I) mUz		
ateşler+im+i	(آتشلریمی	74a.3	ard+ımuz+dan	(اردیمزدن)	39b.5
yer+im+e	(یریمه)	7b.18	ḳuṣūr+ımuz	(قصوریمز)	46a.10
yüreg+im	(یورکیم)	68a.11 (**)	'aziz+imüz	(عزیزیمز)	40a.3

2. şahıslar :

teklik : +(U) n			çokluk : +(U) nUz		
sen+üŋ	(سنك)	74a.4	inanduġ+uŋuz	(ایناندوغکز)	76b.20
vücūd+uŋ+ı	(وجودکی)	75a.7	baş+uŋuz+uŋ	(باشکوزك)	76b.21
muḫaṭab+un	(مخاطبك)	54a.2	ḫaṣm+uŋuz	(خصمکوز)	78b.8

Düz şekiller :

teklik : +(I) n			çokluk : +(I)nUz		
sözler+iŋ	(سوزلریك)	74a.4	murad+ıŋuz+a	(مرادیکزه)	76a.3
			yüz+iŋüz+e	(یوزیکوزه)	78b.9

(*) 1.ve 2. çk.şh.iyelik eklerinin sonundaki +Uz , aslında çokluk ekidir.bkz.Tuna, Osman Nedim, Türk Dilbilgisi,İnönü Ün. Eğit. Fak., Malatya , 1986, Morfoloji s.20,36,37

(**) Bu örnek müttasıl harfle bittiği halde düz vokalle yazılmıştır.

NOT : E.A.T.'ndeki aşırı yuvarlaklaşmayı burda göremiyoruz.Yukarıda da belirttiğimiz gibi münfasıl harfle biten kelimelerde düzleşme görüyoruz. Bunlar düz vokal olan "I" (ى) harfi ile gösterilmiştir. 2. çk.şh. ekleri dışında iyeliklerin yuvarlak olduklarını gösteren örnek yoktur.

3.şahıslar :

teklik : +(s)I (n)

zaḥmet+in (*) (زحمتين) 62b.4
maḳṣūd+ı (مقصودى) 11a.3
ne+si (نسى) 2a.13

çokluk : +lArI { lar+ I}

kedi+leri (كديلرى) 17a.12
maʿnā+ları (معنالرى) 2a.10
ḳaş+ları (قاشلرى) 41a.9

NOT : Bu ekin vokalleri daima düzdür.

2—İsim Hal Ekleri :

a) yalın hal : (Nominative)

İsmin ek almamış şeklidir.Ancak kelime ek almamış olduğu halde isim hal eklerinden birini almış gibi kullanılabilmektedir. Çokluk ve iyelik almış kelimelerin de yalın hali kullanılabilmektedir.

" karınun elinden süd dökilür " 93b.10

Dr. Sadettin Özçelik, yayınlanmamış doktora tezinde şu örnekleri tesbit etmiştir (**)

" dişler kemügin örtmek içün" 76a.7
" aġızları aġrısına tabaşir nafi'dür " 51b.12

b) Belirtme Eki : (Accusative)

+(y) I (< +IG) Nesne durumu ekidir.İsimlere , iyelik eki almış isimlere ve zamirlere gelmektedir.

" bühtān ile katlin+i murād etdürdi " 80a.20
" nirden buldı şu güzel kaşlar+ı şu güzel benler+i ki.... 41a.9
" sen şimdi mışrī+yi buldunmı" 6a.3

+Ø : "sıfır accusative" İsimlerden sonra iyelik ekleri üzerine gelmektedir.

" kiminjün ah u afgan+ın+Ø bol eyler" 86a.4
" ellerinjüz dizler+inüz+Ø döger " 103a.14

(*) Buradaki "n", zamiri "n" dir.Bkz.Tuna, O.Nedim, Türk Dilbilgisi, İnönü Ün.Eğit. Fak.,. Malatya, 1986 ,Morfoloji, s.21,23.

(**) S.Özçelik,menafi'ü'n-nas, İnönü Ün.Sos.Bil. Ens., Malatya 1990, s.182

c) Yönelme Hali Eki : (Dative)

(y) A : E.Tk.deki +KA şeklinin E.A.T'ndeki devamıdır.

" bunlar+a muḫalefet aklı başında olanda olmaz" 6b.10

" deryā+ya talup çıkarıncaya dek..." 9b.9

" kendi+ye allahdur didügümden...." 72a.4

d) Bulunma Hali Eki : (Locative)

+dA : Kendisinden önceki ses ne olursa olsun daima +dA şeklindedir. E.Tk.'den günümüze kadar gelen ekler içinde en az değişiklik gösteren ektir.

"deryā+da olan beglere..." 6a.1

"bu şehir+de ṭuramadıġunuzdan..." 6b.8

" ma-sabak+da olan ayatun...." 12b.18

" ...tārīḫ+de degüldür " 3a.4

" yılan dāyim ẓulumat+da+dur " 11b.20

e)Ayrılma Durum Eki : (Ablative)

+dAn : Bu ekin "d" ünsüzü de Bulunma Durum Ekindeki gibi kendisinden önceki ses ne olursa olsun değişmez, yani ötümlülük-ötümsüzlük uyumuna girmez.

" ve sizün ilāhiyat+dan vāfır yazdum " 14a.2

" ibrahim adlu hatib+den ne çeksen... " 91a.14

" ṣabāḥ+dan kapu çaldı " 2b.1

" sovuḳ+dan " 70b.3

f) İlgi Hali Eki : (Genitive)

+(n)Uŋ : Ekteki vokallerin yazılışı çok seyrektir.

" iki kaş+uŋ arasında ..." 42b.21

" kimse+nüŋ ḫāṭırına ṭulū' etmeyen..." 2a.7

" bir dahı ḫatm+uŋ ma'nāsı..." 32a.19

" su+nuŋ ..." 91b.15

Ek bazen yazılmamaktadır. (+ 0)

" cānum+0 evini şiş buldum " 41b.1

g) Eşitlik Eki : (Equative)

+ÇA : Bu ek kelimenin kök ve tabanına geldiği gibi iyelik eki almış isimlere de gelir.

1- kök ve tabana gelen eşitlik eki:

"gahī+ce şeyṭān-ı sālikün murādı üzre ..." 11a.2

"ni+çe bir uyku ki..." 11a.5

2- iyelik eki üzerine gelen eşitlik eki :

" bir düğün ṭa'amın+ca var idi " 1b.17

h) Vasıta Durum Eki : (İnstrumental)

+In : Bu ek daha çok zaman bildiren kelimelerle görülür.

"ṣabāḥ+le+yin menzile kārbāndan evvel vara" 11a.6

"öleşlere ṭoğrı çekdügi vaktin bildi ölecegin" 13a.15

+(y)(I)lA : Bu ek,"ile"postpositionundan geliştirilip,instrumental ekine dönüştürülmüş bir şekildir.(*)

"altı gemi+yle gelecegini ve bunda ne kadar..." 4b.12

" kimi naḳlıla kimi re'y ile... " 15a.5

i)Yön Ekleri : (Direktive)

+ArU(+gArU):Kalıplaşmış olarak iki kelimede görülür.

"iskelenin yuk+aru+sında kılmışlar" 14a.8

"yine bindük biz il+erü+ce getdük" 39b.12

+rA: Bir kaç kelimede günümüze kadar gelmiştir.

"bundan son+ra kiyāmetdür" 2a.20

"taş+ra çıkdum" 2a.21

"dahl u inkār üz+re olursanuz" 6b.6

j) Çokluk Eki :

+ lAr :

" bun+lar+da hayır kalmamışdur " 2b.12

" on+lar+a bī'at lazım degüldür " 6a.21

" yol+lar gösterür " 12a.15

k) Soru Eki :

+mI : daima düz vokallidir.

" gördinüz+mi zalimler " 5b.8

" murād da bu+mı+dur bir gayrı+mı+dur " 13a.21

l) Aitlik Eki :

+ki : Bugün sadece ince vokalli şekli olan bu ek, metnimizde de aynıdır. Ünlüsü daima düzdür.

" yalan ḳaftānınun içinde+ki gerçegüm budur " 5b.3

" (ba)'nun taḥtında+ki noḳṭaya ..."

(*)bkz.Tuna, Doç.Dr.Osman Nedim, Türk Dilbilgisi Ders Notları,İnönü Ün.Eğt.Fak,Malatya1986,Morfoloji s.53

b) FİİL ÇEKİM EKLERİ :

I— ÖĞRENİLEN GEÇMİŞ ZAMAN :

-mIş :Ek daima düz ünlülüdür.

söz ile kabarmışsız 74a.9
iskendere hilāf bildürmişler 36a.21
dindar olmış olur 8b.17

II— GÖRÜLEN GEÇMİŞ ZAMAN :

-d :

1.tk.kişi +Um : yuvarlak ünlülüdür.

deve yitürdüm onı ararum 11b.8
nedür söyle didüm söylemez 11a4
yetmiş ṭoḳuz gün getmedüm 11a.18

2.tk.kişi +I^{4}n : ekin ünlüsü çoğunlukla yuvarlak olmakla beraber düz şekilleri de vardır.

sen şimdi mıṣrīyi buldunmı ki sevinürsin 11a.22
dir ki derviş ne çok geldin getdün 62b.17

3. tk.kişi +I ekin ünlüsü düzdür.

iki kerre ta'am göndürdi 1b.4
kapu çaldı bulaşmadum 2b.1
allahı hazır buldı 4b.12
süleyman paşa öldi dimesem 5b.20

1.çk.kişi +Uk

nimetini de çok yedük 5b.17

2.çk.kişi +(I)nuz

gördinüzmi ẓālimler 5b.8
niçün ilzam idemedinüz 5b.9
benüm efendim ḫōş geldinüz 6b.4

3. çk. kişi +IlAr

bir kayık dahı getürdiler 7a.16
dibek dögdürdiler 7b.22
incinmesün didiler 33a.4

III—GENİŞ ZAMAN :

1.tk.kişi : +(I4)m

hele ölürüm bārī 2b.10
padişah siyaseti çekerüm 6b.18
sözlerin bürudeti ile teskin iderim 74a..4

2. tk.kişi : +sIn

niçün yatursın kalk dilü 11a.2
sen bilürsin 74a.26

3. tk.kişi : eksiz olarak gelir.

ḳātil olmı olur 1b.7
neden hāṭıra gelür 1b.16
insaniyet sıfatıyla görinür 8a.5

1. çk.kişi :+Uz

dinsüzleri isbāt iderüz dirler 3b.12
başumuz yoluna koruz 6b.7

2. çk.kişi : +sIz

cününa haml idersiz 3b.14
velakin nadim olursız 3b.15
serāb gibi gösterürsiz 4b.10
mahv olur gidersiz 70b.6

3. çk.kişi : +(V)rlAr

iki gemi bekleyüp tururlar 2b.3
ve gündüz ateş ölçerürler 2b.4
delikanlılar etrafında dolaşurlar 7a.17

IV— ŞİMDİKİ ZAMAN :

Metnimizde şimdiki zaman için özel bir ek yoktur.Zaten bugünki -(I)yor eki de, "yorı-"fiilinin ekleşmiş şeklidir.

İncelediğimiz metinde -(I)yor eki ile sadece 3.şahıslar için birer örneğe rastladık:

kodum turıyor görelüm kime nasib olur 5b.17
öldürmege götürüyorlar dimesem gerek idi 37b.11

1.tk.şahıs için de şu örneği tesbit ettik :

et-medeyin 79b.7 " etmedeyim,ediyorum "

Bir de geniş zaman eki ile kullanılan şekli vardır.

siz de bana padişah fermanın gösterürsiz 47b.4 "gösteriyorsunuz"

KİPLER

I— EMİR

1.Tk.kişi -AyUm :

ben batıl olmış olayum 6a.10
şunda koyayum 9b.4
öleyüm didüm ölmedüm 9a.23

2.Tk.kişi (eksiz):

ayaġumdan çek indür 1b.15
hemen celladını göndür 6a.10
bu didüklerimi zikr eyle 8b.19

3. Tk.kişi - sUn :

bir merhametsüz kimse alsun 1b.13
bir sa'atun içinde cami'den kosun çıkarsun 91b.2

1.Çk.kişi -AlUm :

ṭurıyor görelüm kime naṣīb olur 5b.17
rıfḳ ile ta'līm idelüm incinmesün 33a.4
isterse bir ḫalīfe göndürelüm 36b.9

2. Çk.kişi -(U)n(Uz) :

mısriyi ol vakt asunuz 87b.5
mahalle dek kon ki isrāfīl olup.... 2b.8
āteşi yine siz yakun 2b.7
kiyametünüz içündür ṭayanun 4a.6

3. çk.kişi -sUnlAr :

ona baksunlar ki dürüst olduġını ...3a.3
görüp yanlış sanmasunlar 3a.1
gelsünler bana yapışsunlar 8a.20

II —İSTEK : (y)A

1. Tk.kişi (örnek tesbit edilemedi.)

2. Tk. kişi +sIn

helak olasın 95a.15

3. Tk. kişi : + (y)A
allah müyesser eyleye 16b.8
geldi ki göre nice oldum 9a.17

1. Çk.kişi : + vUz
biz onı iḥyā idevüz 11b.15
ve ona bir nur virevüz 11b.16
biz de zikr etmeyevüz 42b.11

2. Çk.kişi :+ sIz
bolayki tizce tutasız 75a.24
padişahın kılıcına uġrayasız 96a.18

3. Çk.kişi : +(y)AlAr
seyir isteyeler hazır olsunlar 76b.16

III— ŞART : -sA

1. Tk.kişi +m
haber alsam 85b.13
götüriyorlar dimesem gerek idi 37b.11
ölürsem fāyidedür 13b.3

2. Tk kişi : +ŋ
allah didi dirseŋ 73a.11
eger mu'āviye gözüyle bakarsaŋ 36a.13
hatibden ne çekseŋ gerekdür 9la.14

3. Tk kişi : (eksiz şekilde gelmektedir)
beni biraderime öldürdse birāder de ḳātil olmış olur 1b.7
her kankı kemalına ziyade maġrūr olursa helākı ... 13a.17
şimdi hayat bulsa sizden te'allül ider idi 70b.18

1.Çk. kişi : +K
bu kitābı nice etsek 48a.20
buna nice ansak diyü... 48a.21
2.Çk. Kişi :+ŋUz
pāşālara yalvardı ki neylersenüz eyleŋ 8b.22
yüreklensenüz 90a.3
zerre kadar merḥamet hissetsenüz 70b.23

3. Çk. Kişi : -sA+lar
ʿivaż dede bile getseler gerek idi 37a.21
ne şeyṭānet etseler 94a.18

IV— GEREKLİLİK

Metnimizde kişi için kullanılmayıp genel anlamda ifade eden şekiller vardır.

a- -mAK gerek :
bir aslı olmak gerek 38b.13
altun olup sızmak gerek 88a.4
her bir ayak basmak gerek 88a.10

b- -sA gerek :
helak olsaŋuz gerekdür 70b.7
baŋa azar etse gerekdür 71a.8
size nef'i olmasa gerekdür 71a.10
....bile getseler gerek 37a.21

BİLDİRME EKLERİ { ve CEVHERİ FİİL (i- fiili) İLE }

I- Geniş Zaman veya Şimdiki Zaman :

1.Tk. kişi :+ (y)Um
kārbāndanum 11b.8
hem cahilüm hem fasıḳum hem müfsidüm 48b.21
ben tavşan degülmiyüm 50a.7

2. Tk. kişi : +sIn
sen arslan degülmisin 50a.7
mehdīnüŋ ẓuhūrına sebeb sensin 52b.14
sen mülḥid velīdensin 52b.20

3. Tk. kişi +dUr(ur)
hayvandan ol aḍaldurur 87b.10
mehdī benüm ʿadlumdurur 83b.11
ve kız oġlan koçmaġa beŋzerdür 2a.12
mehdī adı sükkerdurur ḫalḳa tadı 87a.13

1. Çk. kişi : +Uz

dayim ḥaḳ bizüz diyüp... 48a.2

biz dāyim birbirimüz ile barışığuz

2. Çk. kişi : +sIz

şol kadar aḥmaḳlarsız ki ... 41b.5

siz aḥmaḳmısız mecnūnmısız 96a.21

3. Çk.kişi : +lAr

hünkārdan izin olmayınca ḳādir degüllerdür 56a.8

II- GÖRÜLEN GEÇMİŞ ZAMAN :

1.Tk. kişi :

farıġ olmış idüm 47a.2

ʿadem-i icābetlerine rāżī idüm 57a.21

3. Tk. kişi :

bişer altışar kap nefīs taʿāmlar idi 1b.10

cumʿa gün idi 3a.8

2. Çk. kişi :

anmak gerek idünüz 46a.7

kur'an ile ʿizzet bulmış idünüz 47a.9

III- ÖĞRENİLEN GEÇMİŞ ZAMAN :

1.Tk. kişi :

ṣaḥrāda yalnız gezer imişüm 53a.10

ben meger echel imişüm 63a.11

3. Tk kişi :

ölmedügüm bundan ötürü imiş 47a.15

meger murad-ı şerifi gayrı imiş 47a.19

IV-DİLEK- ŞART :

1. Tk.kişi :

ben cāhil isem allahʿālim ... 54b.11

ben ṣaġır isem ne var 54b.12

3. Tk. kişi :
belki her nesi var ise yagma etdürürdi 2a.14

1.Çk. kişi :
bizüm de nebī isek mü'cizātumuz veli isek kerāmetümüz ... 62b.22

FİİLİMSİLER

Fiilimsileri,Mastarlar,Sıfat fiiller (Partisip) ve Zarf fiiller (Gerundium) olmak üzere üç ana başlık altında inceleyeceğiz .

a) MASTARLAR

-mA : Metnimizde örnekleri vardır.
adamı kendüye benzetmesidür 37a.6
ölmesi serābdur aslı yokdur 3a.13
ateşüñ bir gün baruta yetişmesi vardur 12a.25
mısrınüñ sanŋa allah dimesiyle tīziyye ... 74a.14

-mAK : En işlek olan mastar ekidir.
cibilletüm ehl-i dünyayıla konuşmakdan haz etmez 98b.13
kusmak tekaza eylese ... 100a.19
bugün salı olmağla ziyāde iğzāba gayret etdiler 13a.1
sovuk olmağla ayağuma mest geymiş idüm 1b.2
yoŋsa bizüm emrimüz ölmek ile tamām olur 3a.7
barmakdan hātem çalmak içündür 7a.6

b) SIFAT FİİLLER (Partisip)

Bunlar,isim gibi kullanılırlar,ancak fiil fonksiyonu gösterirler.Geçici isim olanları olduğu gibi kalıcı ve sürekli isim olanları da vardır."yemiş","döner","durdu"...gibi. zaten partisipler,fiil kök ve gövdeleri gibi değil de isimler gibi çekilirler.

1- Geniş Zaman Sıfat Fiil Eki :
- (y) An :İşlek bir ektir. -GAn ekinin E.An.T.'nde devam eden şeklidir.
egri yoldan gel-en bengcidür 41b.13
evvel ve sonra gel-en+lere bildürür 9b.12
-(V) r :
benüm ağla-r+ım yok 44b.3

içinde bundan bin-er altmış bir kimse ... 35a.3
yol gözlerim gel-ür gid-er yok 64a.20
sana karşu ko-r varmı 101b.20

-mAz : Geniş zaman olumsuz sıfat fiil şeklidir.
adları söylen-mez yere dek.... 6a.17

2- Geçmiş Zaman Sıfat Fiil Eki :

-dUK :
cān atup gel-düg+ine remzdür 3a.12
kendiye allahdur di-düg+ümden ötüri degüldür 72a.4
sev-düg+üm kimdür nenün mestāniyüm 51a.18

-mIş :
taḫt tatarındur bil-miş oluŋ 2b.12

-mAdUk :
ey efendi şimdi ḥamziyye ol-maduk kim vardur 8b.9
daḫı öpül-medük ve ḳoçul-kaduk tomurcuk memeli kızlar ki 2a.4

3- Gelecek Zaman Sıfat Fiil Eki :

-(y)AcAk :
ey asıl-acak deve arayan ... 11b.8
çal-acaġ+um boynuzı yolum üstine dek 2b.7

c) ZARF FİİLLER (Gerundium)

Bunlar,fiil gibi kullanılır,ancak çekimlenmezler. Bir fiil; zaman, şahıs,teklik-çokluk gösterdiği halde,bir gerundiumda bu mefhumlar bulunmaz.Şu halde yapı bakımından gerundiumlar da birer isimdirler denilebilir.(*)

I- Hal Zarf Fiilleri :

-ken : "i-" fiilinin yanında kullanılan bu ek uyuma girmez.
baŋa savaşur-ken ey karabaş 6b.18
cemā'at tağılur-ken vaḫy olındum 7b.1
minber üstinde yatur-ken 9a.12

-(y)V : Ünlü zarf fiil ekidir.
" a ve e " ünlüleri ile :
ṣabāḥa dek yat-a uyu-ya sabaḥleyin..... evvel var-a dimiş 11a.6

(*) bkz.Tuna,Doç.Dr. Osman Nedim, Türk Dilbilgisi,İnönü Ün.,Eğt. Fak.,Malatya-1986 Morfoloji s.29

içinde bundan bin-er altmış bir kimse ... 35a.3
yol gözlerim gel-ür gid-er yok 64a.20
sana karşu ko-r varmı 101b.20

-mAz : Geniş zaman olumsuz sıfat fiil şeklidir.
adları söylen-mez yere dek.... 6a.17

2- Geçmiş Zaman Sıfat Fiil Eki :

-dUK :
cān atup gel-düg+ine remzdür 3a.12
kendiye allahdur di-düg+ümden ötüri degüldür 72a.4
sev-düg+üm kimdür nenün mestāniyüm 51a.18

-mIş :
taht tatarındur bil-miş olun 2b.12

-mAdUk :
ey efendi şimdi hamziyye ol-maduk kim vardur 8b.9
dahı öpül-medük ve koçul-kaduk tomurcuk memeli kızlar ki 2a.4

3- Gelecek Zaman Sıfat Fiil Eki :

-(y)AcAk :
ey asıl-acak deve arayan ... 11b.8
cal-acağ+um boynuzı yolum üstine dek 2b.7

c) ZARF FİİLLER (Gerundium)

Bunlar,fiil gibi kullanılır,ancak çekimlenmezler. Bir fiil; zaman, şahıs,teklik-çokluk gösterdiği halde,bir gerundiumda bu mefhumlar bulunmaz.Şu halde yapı bakımından gerundiumlar da birer isimdirler denilebilir.(*)

I- Hal Zarf Fiilleri :

-ken : "i-" fiilinin yanında kullanılan bu ek uyuma girmez.
bana savaşur-ken ey karabaş 6b.18
cemā'at tağılur-ken vahy olındum 7b.1
minber üstinde yatur-ken 9a.12

-(y)V : Ünlü zarf fiil ekidir.
" a ve e " ünlüleri ile :
sabāha dek yat-a uyu-ya sabahleyin..... evvel var-a dimiş 11a.6

(*) bkz.Tuna,Doç.Dr. Osman Nedim, Türk Dilbilgisi,İnönü Ün.,Eğt. Fak.,Malatya-1986 Morfoloji s.29

erāzil-i nasa gel-e gör-e çingene tükürdüp 64a.14
asa ile kakıdum açıl-a düşdi 55a.18
cehd it al-a gör 'ibret 88b.17
gemilerle sökil-e sökil-e getsün diyü 2b.4
hayyen çık-a geldi 4b.11

"ı ve i " ünlüleri ile :
şıykayı al-ı kodı 12a.14

" u ve ü" ünlüleri ile :
yazdugun sözlerin dimegi tuygurun di-yü 10b.7

-(y) UrAK : "-A ve U " eklerine -rAK üstünlük eki getirilerek yapılır.Ek bugün -(y)ArAK şeklindedir.
bitmez diyü ağla-yurak getdi 33a.7
bir eşek sözini bulur söyle-yürek geçer 59a.11

2- Sıfat Fiillerden (Partisip) Türetilenler :

-dUKçA : -dUK sıfat fiil eki ve -CA eşitlik ekinin üst üste getirilmesi sonucu ortaya çıkmıştır.
içi bula-dukça turulmaz 85b.4
get-dükçe pādişāha düşman etdiler 6b.17

II- BAĞ LAMA ZARF FİİLLERİ

-(y) Up : Ünlüsü devamlı yuvarlaktır.İki fiili birbirine bağlama fonksiyonu vardır
mısrīyi ara-yup gezer gelür ... 41a.6
cān at-up geldügine remzdür 3a.12
sen beni kayır-up yolundan kalma 48a.12

III- ZAMAN ZARF FİİLLERİ

-mAdIn : Esas fiilin zaman bakımından önce geldiğini belirleyen zarf fiil ekidir.Bir tür zaman şartı anlamı vardır.Bu şart başka fiiller yapılmadan veya olmadan esas fiilin yapılması veya oluşudur.T.Tk.'nde mAdAn şeklindedir.
yā kimse allahı tanı-madın halīfetüllah olayum dimek.... 98a.3

-(y)IcAK : İşlek bir ektir. -(y)IncA gerundiumu ile aynı fonksiyondadır.
evliyāya ḫavf ve ḥüzün olma-yıcak enbiyāya olurmı 96b.13

-(y)IncA : "...-(y)IncAyA kadar " anlamında zarflar yapar.
yigirmi sekiz gün ol-ınca pencşembe gün.... 3a.8
biz tolan-ıncaya dek ata binmedi 39b.5

- dUKdA : Geçmiş zaman sıfat fiil eki üzerine bulunma durum eki getirilerek yapılmıştır. "....dığı zaman " anlamındadır.
şu sözi işit-dükde bunları ıtlak ... 76b.9

- mAzdAn : Geniş zaman olumsuz sıfat fiil eki üzerine ayrılma durum eki üzerine ayrılma durum eki (Ablative) getirilerek yapılmıştır. Esas fiilin diğer fiillerden önce meydana geldiğini veya gelmesi gerektiğini ifade eder. -mAdIn eki ile aynı fonksiyondadır.

gelür aç-mazdan tecessüs ider görür 36a.19
bu adları takın-mazdan evvel konuşduklarımuza.. 98b.14

II— YAPIM EKLERİ

Biz, burada metinde bütün yapım eklerini göstermeyeceğiz. Bugün kullanılan eklerden farklı kullanılan bazı karakteristik ekleri ele alacağız.

a) İSİM YAPIM EKLERİ

1- İSİMDEN İSİM YAPAN EKLER :

+acIk :
azacık 51b.7

+An : Çokluk ekidir.İki kelimede kalıplaşmış şekilde görülmektedir.
eren 5b.11
oglan 13a.9

+ArU : Yön ekidir.iki kelimede görülür.
içeri 6a.20 (E.T.'de içerü)
yukaru 14a.8

+cIl :
tavşancıl 58b.2

+cIlAyIn :
bencileyin 74a.19
buncılayın 47a.12
sizcileyin 41b.22
şuncılayın 63a.15

+çI :
dilberci 13a.11
demürci 46b.4
+ ÇUK : yuvarlak ünlülüdür.
küçücük 42a.12
oğlancuklar 44a.20
taracuk 67a.15
+ dAş :
karındaş 9b.1
yoldaş 84b.13
+ l I : İsimlerden sıfat yapan bu ek,E.A.T.'nde yuvarlak ünlülü olmasına karşılık metnimizde düz ünlülüdür.Düz vokalli misaller için Muharrem Ergin , Azeri hususiyeti sıfatını kullanıyor. (*)
bıyıklı 37a.20
mehābetli 37a.12
memeli 2a.4
köprili 13a.12
+sUz : +lI ekinin menfisidir. Ünlüsü yuvarlaktır.
merḥametsüz 1b.13
+lIK : Düz ünlülüdür.
ḥastalik 67a.5
perişanlık 103a.18
pīrligümde 98b.12
dōstlık 58b.4
+(I)ncI : düz ünlülüdür.
altıncı 14a.21
ikinci 1b.5
ṭokuzıncı 3a.8
üçinci 3a.9
+sUl : metnimizde bir örneği vardır ve ek günümüze kadar gelmiştir.
yoḥsul 86a.2

2- FİİLDEN İSİM YAPIM EKLERİ :

(A)K : Geçişli fiillere gelir.İsim ve sıfat yaparlar.
korkak 40b.17
ṭayak 78a.6
ṭurak 55a.19
yumuşak 2b.3

döşek 40b.17
tudak 1b.1

- GUn : Geçişli fiile gelerek sıfat yapar
sürgün 46b.19

-(y)IcI :
hortlayıcı 10b.5
bileyici 99b.3

-(I)k :
uyanık 54b.11
yanık 88a.2

-(V) ş :
öleş 13a.7
yanlış 3a.4

-(U) K :
sovuk 1b.2
çürük 2b.16

-(U)m :
dügüm 6a.16
ölüm 13.b6

-KIn :
şaşkın 14a.5

-mAK : Mastar ekidir.Bazı örneklerde kalıcı isim yapmıştır.
etmek 11a.11
yemek 2a.10

-KU :
uyku 65b.13

- V : bir tek ünlü ile fiilden yapılan isimlerdir.
a) I ile :
tolı 75a.4
b) U ile: kapu 1b.3
ölü 67a.5

b) FİİL YAPIM EKLERİ

1- İSİMDEN FİİL YAPAN EKLER :

İsimden fiil yapan ekler,yapım ekleri içerisinde en azkullanılanlarıdır.Metnimizde geçen belli başlı ekler şunlardır.

+lA- : Çok işlek eklerimizdendir.

'aciz+le-n-sün 2b.4
karşu+la-rsan 14b.6
mühür+le-yüp 73b.21
ok+la-şuruz 102b.2
temiz+le-rüz 39b.10

+(A) l-: Genellikle,sıfatlardan fiiller yapar.

çog+al-up 49b.3
bun+al-dum 15a.11

+A- :Bu ek, daha çok kendisinden sonra çatı eklerinden biri getirilerek kullanılır.

gez+e-t 82a.4
il+e-tmiş 46a.14

+dA- :

is+te- < iz+de- 6a.7
al+da 53b.15

+ı- :

kakı- 55a.18

2- FİİLDEN FİİL YAPIM EKLERİ :

Fiilden fiil yapım eklerinin başında çatı ekleri gelir.Diğer fiilden fiil yapım ekleri azdır.

1) Olumsuzluk Eki (Negative) :

-mA- :

hiç mislini görmemiş idüm 39b.22

ebcedlerini okumaduk degül ki ...40a.15
şol kadar ahmaklarsız ki mislünüz gelmemişdür 41b.5
siz mısrīyi aradugunuz yerde bulamazsız 61a.1

2) Ettirgenlik Ekleri :(Factitive) Geldikleri fiili geçişli yaparlar.Bu ekler geldikleri fiile göre değişiklik göstermektedir. Kullanılışları ve öğretimi müstakil ve etraflı şekilde incelenmiştir (*)

-(I)D- :
velakin ölüyi dirildemezsiz 67a.5
akıtmasalar da ben şimden sonra.... 93a.2
yeniden ḫorlatmaġa başlatdı 95b.4
ilāhileri okutdugını ve kāmil ... 6a.19
ismine ḫutbe okudamazsın 6a.8
ḥavuż içine sarkıdup otururdı 80a.16
zināden ȯglan toġurtdılar 55a.6

-gUr : sözlerin dimegi tuygurun diyü 10b.7

-Ar- : siz uyudursız allah uyarur 54b.13

-Ur- :
...ejder toġuran geyik gibidür ki 62b.3
ḥāc ṭurak geçürmiş 55a.19
el kavşurdı turdı 39a.20

-Ir- :
sen beni kayırup yolundan kalma 48a.12
bunları yine toyırur 37b.5

-dUr-:
bunı iskendere ḫilāf bildürmişler 36a.21
azdurur ḫalḳı bizdürür ḥaḳḳı 85a.5
cāmiʿ tavanını kırdurdı 66a.18

3) Edilgenlik Ekleri : (Passive)

-Il- : Asıl edilgenlik ekidir.Ünlüsü uyuma girer .
işde insan kuplarından sürilenün çogı 60a.9

(*) bkz. O.Nedim Tuna,Türkçede Transtive-Causative "geçişli ettirgen" fiiller. Bunlarla ilgili Morfoloji ve Öğretim Meselelerinin Çözümü,TDED XXIV- XXV 1986 s.381-428

ezel levhinde yazı silinmez hem yuyulmaz 85b.2
sırlarını açа öpüle ve koçulasın kim 2a.5
boyunuza biçilmiş ḫil'āt-ı rabbāniyedür 96a.11

- (I)n- : sonu bir ünlü yada " l " ile biten fiillere "-n" eki getirilir.
ezān okundı 6a.20
ezel levḥindeki yazı silinmez hem yuyulmaz 85b.2
ʿayān söyle anlanşun dir 9a.19

4) Dönüşlülük Ekleri : (Reflexive)

-(I)n : Asıl dönüşlülük ekidir.Ünlüsü uyuma girer.
yeşil sarınan emīrdür 99a.22
senün bunlara aldanup mekrlerini ... 7a.9
tevḥīde boyanmak gerek 88a.6

-(I)l : "-Il" ekiyle yapılan dönüşlü fiiller de vardır.
bir ugurda açılasın dir 9b.26

-(I)ş- : Bu ek aslında işteşlik ekidir.Bir örnekte dönüşlülük yaptığı görülür.
ardımuzdan yetişdi 39b.19

5) İşteşlik Eki : (Cooperative-Reciprocal) Fiilin yapılmasındakarşılıklı alış veriş söz konusudur.
-(I)ş-Asıl işteşlik ekidir.Ünlüsü düzdür.
bunlar ile bircek oklaşuruz dir 102b.2
hünerin var ise gel görişelüm 85a.12

ZAMİRLER

I-ŞAHIS ZAMİRLERİ :

1. ve 2. şahıs zamirleri Türkiye Türkçesi'ndeki gibidir. (ben / biz, sen / siz...gibi)
Fakat 3. şahıs zamiri farklıdır :
ol (yalın hali) Çekimi halinde değişikliğe uğradığı için üzerinde durulması gerekir.
nom. : ol kendi sergüzeştini isöyledi 6a.15
kāğıtları cībümden ol çıkardugı iṣbāt oldı 9a.20

acc. : onı diriltmeden ise bunı ...37b.
ḥüseyin ağa onı gördi 39a.18

dat. : ʿaceb ona da mı zehir yedürdiler ola 17a.11
ol maḳāmı ona virdi 35b.

Loc. :cemīʿ kemālāt-ı insāniye onda ḫatm olmışdur 32b.15

abl. : andan sonra ʿadalet ʿömerde ḫatm oldı 32b.18

gen. :bir padişah ki iskender onun bir subaşı kadar 35b.2

çk. şekli: senünle onların teşbīhini oku 11b.13
bu tevārīḫi onlar göreydi 12a.10

anlar : ne togarlar ne tulunular anlar 42a..22

II- İŞARET ZAMİRLERİ : İşaret yoluyla nesnelerin yerine geçen kelimelerdir.

bu(n) :
bunların alam ve miheni ile vasıl olduk 40b.5

o(n) :
fukara sohbetini gören onların lezzetini ... 40a.16

III- DÖNÜŞLÜLÜK ZAMİRİ : Metnimizde bir örneğini tesbit edebildik

kendi :
ol kendi sergüzeştini söyledi 6a.15
cemʿ olınca kendümi yine mıṣrī buldum 104a.24

IV- BELİRSİZLİK ZAMİRLERİ :

kankı :
her kankı kemālına ziyāde maġrūr... 13a.17

kankısı :
peyġamberün kankısı senün gibi şetm etdi 34b.1

kimi :
kimi şeyḫ kimi sōfī kimi īmām ... 8a.12

V- SORU ZAMİRLERİ

kim : yolum üstine dek kim getürmiş 2b.8

ne : daḫı bunda ne var

SIFATLAR

I- NİTELEME SIFATLARI : isimleri nitelerler. Metnimizdeki örnekleri ;

ne ʿaceb beg yā pā dişāh olmamışsın 69a.1
boğazıma yılanuŋ büyügini akıtdurdı 15a.9
evkātına müṣādif katı çok gelür 102b.18

II- BELİRTME SIFATLARI : Bu sıfatları üç başlık altında inceleyeceğiz.

a) İşaret Sıfatları :

sol : şol vaḳtda ki bir kimseye bir ʿavrat zinā töhmet etdi 32b.23
bu : bu şişeleri mey ile toldurun 37a.9
ol : ol vaḳt uyur görür 36b.10
şu : zirā şu ehem maʿnāları ki..... 2a.3

b) Belirsizlik Sıfatları : Kesin ölçülerle değil yaklaşık olarak nesneleri bildirdikleri için bu isim verilir

ṭalebi mülkin anın degme süleymān bulamaz 16b.10
her ne kadar bir şey virsen 1b.12
sen allahı nice karşularsaŋ allah da saŋa oŋa göre gelür 14b.6

c) Sayı Sıfatları : Nesnenin sayısını belirler .

dörtyüz on altı gündür 31a.6
ṭokuz yıldır pādişāh siyāseti çekerüm 6b.17

ZARFLAR

I- YER VE YÖN ZARFLARI : Fiilin yeri ve yönünü belirlerler.

kapunuŋ ardına bir yaş zopa dayamışlar 1b.3
ṣabāḥı güçle aşağa indüm 17a.9
biz ilerüce getdük 39b.12
namāzı karşuda olan iskelenüŋ yukarusında kılmışlar 14a.8
daḫl u inkār üzre olursanuz ... 6b.6

II- ZAMAN ZARFLARI :

imdi bu da maʿlūm olsun ki 16b.20
bu gice bu fesādları etdi 1b.4
gündüz birer miḳdār uyudum 17a.4

III- SORU ZARFLARI : Fiillerin yar,zaman ve nicelik bakımından belirlenmesi için sorulur.

tebbet sūresini ihlāṣun üstine niçün geçürdüŋ 32b.21
yūsuf aġa neden ḫāṭıra gelür 1b.16

IV- NASILLIK-NİCELİK ZARFLARI :

bolayki tizce öldürecegin akıdalar tiz ḫalāṣ olaydum 16b.19
ʿanḳāda böyle yazar ki..... 7a.10
ne denlü saʾy idersen it 85b.3

V- MİKTAR ZARFLARI : Azlık-çokluk , miktar ve derece bildirirler.

tarīḫlerin eksüklerini görüp yanlış sanmasunlar 3a.1
bir vecihle şol kadar aḥmaklarsız ki 41b.5
...niʿmetini de çok yedük 5b.17

EDATLAR

I- BAĞ LAMA EDATLARI : Dil birliklerini kelime guruplarını ve cümleleri birbirine bağlar

emrimüz ölmek ile tamām olur 3a.7
koçulasun kim kimse beni görebilmez degül 2a.6
ön son beni ve birāderi öldürmekdür 1b.6
ʿazābda veyā rāḥatda olanını... 11a.14
yā sen beni yā ben seni 83b.10

II- SON ÇEKİM EDATLARI :

kalkamaz olıncaya degin fırsat... 14b.11
didügüm gibi etse 1b.11
ẓuhūrına sebeb olmak içün 3a.18
bunuŋ birle bizden bir ṭaleb varmıdur 51b.12
sen geleliden beri bunları medḥ itmedesin 6b.11
bundan sonra kiyametdür 2a.20

III- ÜNLEME EDATLARI : Duygu ve heyacan ifade ederler .

ey ẓālim her ne kadar ... 1b.12

IV- BELİRTME EDATLARI :

ve daḫı keramat-ı mısrīden budur ki... 3a.5

T R A N S K R İ P S İ Y O N L U M E T İ N

1a(*)

2606 (**) 1b

[1] cum'a gicesi ṭudaġum şişecek kadar zehri içüme ṭoldurdukdan [2] soŋra havâ bir miḳdâr sovuk olmaġla ayaġuma mest geymiş idüm birisini [3] almışlar kapunuŋ ardına bir yaş zopa ṭayamışlar yûsuf aġa ẓâlimdür [4] düğüninde iki kerre ṭa'âm göndürdi bu gice bu feṣâdları etdi karındaşumı [5] 'îdüŋ ikinci güninden beri düşman etdi gelse bir ġâyet iyi maṣlaḥat vardur [6] onı etse murâdına tiz irerdi öŋ soŋ beni ve birâderi öldürmekdür [7] çûn ki murâdı beni birâderime öldürdse birâder de ḳâtil olmış olur [8] onı da ḳışâşan öldürse ikimizden de ḫalâṣ olurdı karabaş[9] imâmuŋ vezîri olurdı ben onuŋ ṭa'âmlarından korkdum idi zîrâ[10] düğün ta'âmına benzemezdi bişer altışar kap nefis ta'âmlar idi [11] daḫı soŋı vardur bunuŋ hemen didüğüm gibi etse ferâset ile iş [12] görmiş olurdı ey ẓâlim her ne kadar bir şey' virseŋ aradan gün [13] geçmez bir iḫânetüŋ ẓuhûr ider benüm ahumı senden yine bir merḥametsüz kimse alsun [14] ey ẓâlim o mesti aldurmak ile beni sikmiş olurmısın iş gör ey [15] dinsüz iş onuŋ ile karabaş seni vezîr etmez ayaġumdan çek indür gemiden [16] bunda iken gemiciler etmişdür dirler yûsuf aġa neden ḫâtıra gelür bu düğünde [17] şeyḫe iki kerre ta'âm göndürdi her biri bir düğün ta'âmınca var idi yûsuf aġa [18] mıṣrîyi ziyâde sever bunı iden yûsuf aġanuŋ eline girse kanın dökerdi [19] dirler ḫalḳ saŋa tâ bu kadar ḥüsn-i ẓan etmişdür ẓann-ı sû' neden ḫâtıra gelür hemen [20] ẓâlim ben seni allaha saldum hemen daḫı ne ẓâlimlıġuŋ var ise işle turma

2a

بسم الله الرحمن الرحيم وبه ثقتى (1) و عندهم قاسرات الطرف ا ترااب [2] aḥad-ı esmâ ḫarf 116+22=138 esmâ 971 +138=1109 mi'at 1500+1109=2609 [3] işde düğün bu düğündür ki daḫı [4] öpülmedük ve koçulmaduk tomurcuk memeli [5] kızlar ki gözleri nâ-maḥreme bakmaz maḥbûbeler saŋa sırlarını aça öpüle ve koçulasın kim [6] kimse beni görebilmez degül ki vaṣluma irmen diyeler لم يطمثهن انس قبلهم ولآ جان (2) [7] ya'nî kur'ân-ı 'azîmden kimsenüŋ ḫâṭırına tulû' etmeyen ḥaḳâyıḳ ve esrâr-ı kur'ân saŋa kendini [8] 'arz eyleye nikâh-ı ma'nevî ile ki ol nikâhı allah kıymışdur oŋa onuŋ maḥremidür [9] ġayrıya nâ-maḥremdür لآ يمسه الآ المطهرون تنزيل من رب العالمين (3) zîrâ şu ehem [10] ma'nâları ki ekser 'ulemâ bile onların leẕẕeti bunlar gibi olmaz ol ma'nâlar basdurma yemek gibidür [11] ve ṭul hâtûnlar almak gibidür bu didüklerim bıldırcın ve tâze kuzı eti gibidür ve kız oġlan [12] koçmaga beŋzerdür bu teşbîh benüm degüldür alllah sübḥânehu ve te'âlânuŋ teşbîhidür ve lakin bunları [13] gören ẓâhirde olan kızlara ṭalâḳ virürdi eger bunları göreydi belki her nesi [14] var ise yaġma etdürürdü târîḫ-i لآ يمسه الآ ẕevât-ı ḥurûf 1637 esmâ-i elife 1571 1637+1571=3208 ġâyet aġrebdür ki hîç ẓamîme yokdur bir ẕevât mebde-i esmâdur ġayrı

(*) Metnin ilk sayfası tamamen silik olduğundan okunamadı.

(**) Yazılan her günlük hatırata bir numara verilmiştir. Bazı günler atlandığında numaralar büyüyerek gitmektedir.Ancak,numaraların kesin olarak neye göre konduğu,kullanıldığı,düzensizliğinden dolayı tesbit edilemedi.Biz bu rakamları geçtiği yerlerde olduğu gibi vermeyi uygun gördük.

(1) Kur'an;Sad (38), 52. ayet

(2) Kur'an;Rahman (55),56. ayet

(3) Kur'an;Vaki'a (56),79-80.ayetler

yokdur şahiddür ki mısrīnüŋ ḳalbine ḥayıḥ olan esrār ve tevārīh-i ḳur'án bu kabildendür cümle ḥaḳdur [15] بل بدا لهم من الله ما لم يكون يحتسبون [16] zevāt 1010 esmā 1296 aḥād-ı esmā 281 [17] ḥurūf-ı ġayr-ı mu'ceme 22 1010+1296+281+22=2609 [18] bu tārīḫ 'aceb tārīḫdür [19] aḥād gicesi ve gündizinde olan şeyṭānet yazılmakda [20] ḳalem ve ibāret ʿāciz olduklariyçün yazmadum bundan sonra [21] ḳiyāmetdür ḳiyāmet tefsīr olınmaz bunı ba'de salāti'ẓ-ẓuhr yazdum ṭaşra çıkdum [22] karabaşuŋ (.....)[2] yetince beni yevm-i yevmisüz taşraya çıkdum ol daḫı kendi gice yılan gündüz ziyāret etdi

2b

2608 aḥad

[1] mūsā reʾīs didükleri sabāḥdan kapu çaldı bulaşmadum getürdügi [2] şeyleri sofada yatan adamıla göndürdüm sebt güni gelmiş idi bugün [3] ṭokuz gündür iki gemi bekleyüp otururlar onlar yumuşak yüz gösterür bunlar gice [4] ve gündüz ateş ölçerürler ʿācizlensün sikile sikile getsün deyü ey [5] kāfirler siz beni yaka yaka ʿayn-ı cehennem oldım الجنت حق والنار حق mü'minlere cennet [6] hak münafıklara ve hamziyyelere cehennem hak benüm هل من مزيد [3] diyen cehennem benüm vaḳtidür. [7] yanacaguŋuz āteşi yine siz yakuŋ çalacaġum boynuzı yolum üstine dek [8] kim getürmiş siz tā getürün üfürecek maḥalle dek koŋ ki isrāfīl olup [9] size bir boynuz çalamki dünyānuŋ evvelinden bu ana dek yatan mevtā kalkalar [10] hele ölürüm bari şu vasiyyeti yine ideyüm taḫt tatarıŋdur taht [11] tatarıŋdur taht tatarıŋdur bunlar ıṣlāḥ olmakdan kalmışdur cılk [12] olmış yumurta gibidür bunlarda ḫayır kalmamışdur taḫt tatarındur bilmiş oluŋ [13] her ne kadar ḫilāfın etmege çalışursaŋuz olmaz mülk tatarıŋdur tatarındur beyt [14] و تم صلوة الحق تترى على الذى
به لم ا زل فى حالتى اهيم

[15] benden selām eyleŋ tatara Allah onların īmānıŋdan ve islāmından ḫōşnūddur [16] ʿamellerini de Allah ıslah eyleye zīrā dīn çürük olmayınca islām pādişāhına [17] duʿacı çokdur dīn ve ʿadālet 'ameli de ıṣlāḥa sebeb olur pādişāhlara aṣıl [18] lāzım olan dīndür ve 'adāletdür bu ikisi tatardan meʾmūldur görişmesem bilmezdüm ben [19] şehādet iderim dīnleri ve meẕhebleri şāhihdür ben egerçi ölüyüm velakin 20 nefesüm ḥaydür bu nefes tatara hayat virür mülk onlarıŋ olur saʿādet [21] ona ki onlara yardım idenlerden buluna

3a

[1] tarihlerin eksüklerini görüp yanlış sanmasunlar tā soŋraki tārīḫ ʿadedi [2] 2609/3209 bu kadardur onuŋ āḫirinde لو جاء ستة بعدها لتم امرى وانتهى da [3] cümlesinüŋ 'adedi bu 'adedlere gelmişdür ona baksunlar ki dürüst olduġını [4] bileler ve illā yaŋlış sanurlar yaŋlış ise destidedür tārīḫde degüldür [5] ve bir daḫı kerāmāt-ı mısrīden budur ki kalʿadan bu cāmi'a ineli bu gün [6] bin kırk gündür ḫatm 1040 'adedincedür لتم امرى و انتهى didügümüz ḫatm i'tibāriyledür [7] yoḫsa bizüm emrimüz ölmek ile tamam olur süleymān pāşā biz ineli yigirmi sekiz [8] gün olınca pençşenbe gün pāşā limānına geldi yigirmi ṭokuzıncı günki cum'a gün idi bunda gelmedi [9] velḫāsıl pāşāya biŋ on üçinci gündür bize ineli pāşā limānına geleli biŋ kırk gündür ḥażret–i şeyḫ ḳuddise sırrehu [10] ʿanḳāda buyurur ki beyt [1] لقد ا بصرته ختما

(1)Kur'an;Zümer (39),47.ayet

(2) Kelime silik olduğundan yazılamadı.

(3) Kur'an; Kaf (50), 30. ayet

كريما بمشهده على رغم الحسود biŋ kırkıncı günde [12] pāşānuŋ meşhedine geldügine remzdür ya'nī öldi dinildügine cān atup geldügüne remzdür 13 ölmesi serābdır aṣlı yokdur bir beytinde dir ki beyt

لوان النوريشرق من سناه على الجسم المغيب فى الجسود [14]
لأصبح عالما حيا كليما طليق الوجه يرفل فى البرود [15]

[16] ʿömri tavīl olmaġa [17] delildür inşāallah [18] ancak ol serābı allah emri ile gösterildi ḳudret-i ḥaḳ ve muʿcize-i ʿīsā (a.ṣ) ẓuhūrına sebeb olmak içün [19] اليوم ثلثا والعدد 2610
[20] بسم الله الرحمن الرحيم قل استهزؤا ان الله مخرج ما تحذرون (1) miāt 2600 ahād-ı nūn-ı mudġama 10 elif 1 2600+11=2611 [22] esmāsı ʿacīb tārīḫdür dimem

3 b

[1] ربك بمجنون بنعمت ن والقلم وما انت بسم الله الرحمن الرحيم (2) [3] esmā 1568 zevāt-ı ġayr-ı mükerrere 1001 nuḳaṭ-ı esmā-i muʿcemāt 42 mā' ʿadedidür ġarażı su çıkarmakdur görelüm o mı çıkarur suyı mışrīmi çıkarur 1068+1001+42= 2611 el-ʿazemetu'llah ve'l- kibriyā'u'llah nūn içinde suyı saklayup bu gün çıkaran allah bir oyunı vardur kūşe-i vaḥdet idi ḳabruŋ ʿaẕābı olmasa ḫōş temāşā-gāh idi maḥşer hesābı olmasa [4] هكذا ن
ع ك ج و ال ق م ى ط ر ب kelimāt 9 mudġameteyn 4 1001+9= 1010+4= 1014 süleymān pāşādan bu kadardur zālimūŋ niyeti fāsıd olmaġa delālet ider بسم الله الرحمن الرحيم
[6] انا فتحنا لك فتحا مبينا (3) 2611 elif nūn nūn elif fī tī hī nūn elif lām kāf 1341 [7] fī tī hī elif bī nūn elif 968+1341= 2309 [8] aḥad-ı esmā 203 ḥurūf-ı esmā 52 nuḳaṭ-ı esmā 41 [9] 203+52+41 = 296 kelimāt 5 āyet 1 269+6= 302+2309= 2611 [10] bir daḫı ziyāde olmak lāzım gelse bulınmaz meger bir ġayrı vecihle ola [11] بمجنون 101 ʿīsā ʿadedidür ʿīsā a.s. dan cünūnı nefy ider [12] allah ḥamziyye dīnsüzleri [13] iṣbāt iderüz dirler istihzāyile ve bu da ma'lūm olsun ki [14] nūn ẓāhiren ellidür ẓāten velakin 106 ʿadedincedür esmā' velakin istidādkdür siz ey ḥamziyye [15] cünūna ḥaml idersiz velakin ñadim olursız nedāmet fāyide etmedügi vaḳitda biŋ nedāmet [16] bir torba saman etmez ol zamān bir de nūn kū ʿadedincedür 17 يا ايها الذين
آمنوقو انفسكم واهليكم نا را و قودها الناس و الحجارة اعدت للكافرين (4) لآسيما لحمزيين الملحدين الذين هم اخبث جميع الملل والنحل

4a

[1] قريبا انا انذرناكم عذابا بسم الله الرحمن الرحيم (5) 1092 esmā 1378 ʿadedi ḥurūf-i ġayr-ı mükerrere 1193 nuḳaṭ-ı esmā 38 1193+1378+38= 2609 1087 منقوطة يوم ينذر [5]
المرء ما قدمت يداه (6) zevāt 2097 esmā 988 aḥad-ı esmā-i mücerrede 125 2097+998+125=3220 و يقول الكافر ياليتني كنت ترابا (7) zevāt 2069 esmā 1152

(1) Kur'an; Tevbe (9), 64. ayet
(2) Kur'an; Kalem (67), 1-2. ayetler
(3) Kur'an; Fetih (48), 1. ayet
(4) Kur'an; Tahrim (66), 6. ayet, Bakara (2) 24. ayet
(5) Kur'an; Nebe' (78), 40. ayet
(6) Kur'an; Nebe' (78), 40. ayet
(7) Kur'an; Nebe' (78), 40. ayet

2069+1152=3221 عذا يا قريبا 1087 ḥurūf-ı mu'ceme 5= 1092 انذرناكم 1062 ahad 28 nukat-ı ḥafīye-i mu'ceme 2 1062+ 30= 1092 صراط الذين [1] 1092 ولاالضالين آمين 1090 elif 1 teşdīd 1 1090+2= 1092 ba'da'l-'aṣr imām tilāvet iderken ḥisāb it diyü vaḥy olındum ḥisāb etdüm siz de ḥisāb idüŋ 5 ترابا 1074 nuḳaṭ-ı esmā 18 1074+18=1092 احاد علي فترة من الرسل 'alā 11 fetret 1080 elif 1 1080+11+1= 1092 bu beyyināt benüm ḫalāṣum içün degüldür sizüŋ ḳiyāmetünüz içündür ṭayanuŋ dīnlerini ve meẕheblerini sigdügümüŋ ḥamziyye kefere ve feceresi

4b

[1] el-yevmü'l-işneyn 'aded 2609 [2] لتم امر وانتهي لو جاء ست بعدها 1013 [3] bu beytüŋ medlūlātı çokdur bu kadarca icmāldur süleymān pāşā ibtidā geleli [4] sitt(e) altı gemiyle bugün geldi 'aded 2609 dur bu gün bundadur [5] Süleyman Paşayı öldü diyeli on gündür sitt aḥad 10 bu öldi ḫaberi [6] getürdi Süleymān Pāşāyı bugün ḥayyen bu ḥāle işbātum ḳur'āndandur [7] والذين كفروا اعمالهم كسراب بقيعة يحسبه الظمآن ماء حتي اذا جاءه لم يجد شيئا و وجد الله عنده فوفيه حسابه والله سريع الحساب [2] [9] siz ey ẓālimler her 'amelünüzi serāb [10] gibi gösterürsüz bu 'amelüŋ cezā-yı vifāḳı yine serābdur bu ḫaberde [11] serāb gibi oldı Pāşā ḥayyen çıka geldi işde ben saġum diyü [12] Allahı ḥāzır buldı altı gemiyle gelecegini ve bunda ne kadar evvelki geldükde [13] eglendugini ve öldi diyeli kaç gün olduġını ḫaber virdi Allah oŋa [14] ve bundan mā'adā murabba' ma'rūfda olan maẕmūn biŋ dörd yüz [15] bir daḫı altıyüz bir daḫı on bişdür iki biŋ tārīḫüm vardur bu gün [16] on biş ṭabaḳ kāġıd üstinde āḫūra soŋra gireli biŋ dörd yüz [17] gündür bugün bu kadar tevfīḳāt ve taṭbīḳāt Allahuŋ ḳudreti [18] ve ḥażret-i 'īsānuŋ mu'cizātı ve Mısrīnüŋ kerāmātıdur ḳabūl iden [19] mü'mindür ḳabūl etmeyen ḥamziyyedür kāfirdür müşrikdür mülhiddür dīnsüzdür

5a

[1] ve bu iki biŋden mā'adā iki yüz kırk altı ḳur'ān-ı 'aẓīmden tārīḫüm [2] vardur cümlesi ikibiŋ iki yüz kırk altı tārīḫdür cümlesi bu gün [3] tamām olur dün gelseler bir ziyāde yarın gelseler bir eksük olmış olurdı [4] işde Allah buŋa ḳādirdür ammā ḫaṭīb inanmaz yarın yine lem yekün okur [5] diŋleŋ āyetüŋ tevārīḫinde olan taṭbīḳātı evvelinden ظمآن uŋ ẓı [6] ḥarfine dek elif 1 ḥurūf 36 'aded 3172+36=3208+1 والذين كفروا esmā 1373 ramażān beg geleli بقيعة esmā ma'aẕ-ẕevāt 753 ب 2= 755 karabaş şeyḫ geleli [7] شيئا ووجد الله عنده 624 yūsuf aġaya كسراب بقيعة يحسبه م esmā 592 ḥa(y)lūle [8] حتي اذا جاءه esmā 571 nuḳaṭ 6 571+6=577 fevt-i kerime çekme حتي اذا جاء esmā 561 kātib geleli حتي اذا جاء esmā 525 elif 1 nuḳaṭ 6 525+6=531 ḥakīm geleli [9] بقيعة 582 bişlere فوفيه عنده و وجد الله esma 511 kelimāt 4 511+4=515 ṭabbāġ geleli فوفيه عنده ووجد الله elif 1 زريم لآلف ماما ى ك نولآ ى زى لآ 493+1=emīr geleli [10] mā'adā mi'āti's-saṭrı'ş--şānī 348 elif 2 348+2= 350 çalalı ḥüseyne يعني من حتي الي عنده فوفيه حسابه 337 kayın ata geleli تاء مدغمه 400 vaḳ'a-i çaylaka [11] والذين 760 ḥurūf 3 760+3= 763 maḥkeme-i ḫatībe بقيعة esmā 736 elfiyye ma'a'ẕ-ẕevāt ḫatībüŋ şetmine mışrī 'adedi dörd vecihledür hākeẕā 340/350 371/381 [12] bu dörd vücūhı bu ayet cami'dür والله سريع الحساب esmā 350 والله سريع 340

(1) Kur'an; Fatiha (1), 7. ayet

(2) Kur'an; Nur (24), 39. ayet

والله سريع مع 350 elif 1 سريع 340 سريع الـ 371 سريع الحساب 381 bi-ġayr-ı miḳdārı'l-ḥurūf cümle bu kadar aʿdād bu gün tamām oldı yarına kalsa olmazdı

5b

[1] beytüŋ tevārīḫine muṣṭafā Pāşāzāde Muḥammed beg gelmiş idi ziyārete onuŋla [2] yazdum Süleymān Pāşāya göndürdüm işde sizün serāb gibi olan [3] ʿamelünüzüŋ serāb gibi cezāsı budur yalan ḳaftānınuŋ içindeki gerçegüm budur [4] ben ol yalanı söylemesem altı gemiyle bugün Süleymān Pāşā gelmezdi niçün bu gün [5] geldi ya niçün altı ile geldi قال رسول الله صلي الله عليه و سلم رب اشعث اغبر مدفوع بالأبواب لواقسم علي الله لأبره [7] siz yalan çıkarmaġa saʿy idersiz Allah sizüŋ ol saʿyuŋuzı mışrīnüŋ [8] ṣıdḳına sebeb kılar gördinüzmi ẓālimler allah varmı imiş niçün ilzām [9] idemediŋüz niçe kerre böyle oldıŋuz bundan daḫı ziyāde olursız [10] turāġa düşmış kurd gibi getdükçe dörd ayaġuŋuz fāḳa geçer inşaʾallahu teʿālā [11] daḫı bunda ne var erenler nazarı soŋına iderler aṣıl soŋındadur temāşā [12] on biş ṭabaḳ kāġıdda iki biŋ iki yüz kırk altı tārīḫi iḫtiyār [13] bekir pāşā ziyārete gelmiş idi kapudan Pāşānuŋ mektūbını ve elli ġuruş [14] hedāyāsını getürmiş idi oŋa virdüm kapudan pāşāya virüŋ diyü [15] akçanuŋ on biş ġuruşını birādere on ġuruşını caʿfer bege ve ʿabdurrahman bege [16] virdüm bākīsini de bir kaçını muḥammed dedeye ve kayyıma vireyüm diyü kodum turıyor [17] görelim kime naṣīb olur muṣṭafā dedenüŋ niʿmetini de çok yedük oŋa da vireyüm [18] sınarım topal zülfiḳār beşeye de vireyüm bir ġuruş bu_gün baʿdeʾẕ-ẓuhur çıkdum [19] cemāʿata işde benüm yalan içinde saklı olan gerçegüm budur ki Süleymān Pāşāyı [20] öldi dimesem bu gün alı gemiyle gelüp bu iki biŋ ikiyüz kırk altı tarihi viremezdüm [21] karabaş bundan ötüri yine içüme yılan akıdur hele işüm sağ oldı gerek ise [22] öldürsün didüm yerime geldüm ḫayr ola

6a

[1] yā öldi ḫaberini yā sikildügi ḫaberini baŋa getürüŋ deyü deryāda olan beglere [2] ve sāyir gemi reʾislerine emir emir üstine gelmekden ḫālī degüldür didüm velakin [3] mışrīyi onlar sikebilürüz sanurlar mışrīnüŋ kendi bir torba saman etmez ammā [4] götinüŋ mührine yedi eḳālimüŋ pādişāhları ḳādir olamazlar pāşālar ẓarāfetle [5] elli ġuruşa olur sanurlar her vaḳtda ḫatmü'l-evliyā birdür bu vaḳtda allah [6] sübḥānehu ve teʿālā ḫatmü'l-evliyā olmaġı mışrīye virdi onuŋ taḫtı cehenneminüŋ şimdi [7] yuları mışrīnüŋ elindedür kime istersem oŋa virmege beni muḫayyer kıldı benüm istedügüm [8] allahuŋ istedügidür ey sulṭān muṣṭafā sen benüm iẕnüm olmadukça ismine ḫutbe okudamazsın [9] her ne kadar ʿuḳalāŋ ve ʿulemāŋ var ise cemʿ eyle benden iẕinsüz seni taḫta [10] āşikāre çıkarabilürlerse ben batıl olmış olayum hemen cellādını göndür beni ḳatl [11] eylesün sulṭan Muḥammed merḥūm olalı bu gün yedi yüz on dörd bundan ziyāde [12] daḫı nice īẕāḥ ideyüm işde ḳatluma bundan ziyāde sebeb-i [13] ḳavī olmaz ḳādir iseŋ öldür yāḫūd mışrīden iẕinsüz taḫta āşikāre çık otur [14] görelüm ḳādir olabilürmisin bu maḥalle dek yazmışken füyūẕī efendi çıkageldi [15] muṣāḥabet bir ġayrı yüzden açıldı ol kendi sergüzeştini söyledi biş ṭabaḳ vakʿasını [16] tafṣīlen söyletdüm hele ʿoşmānī ʿilmini aṣʿab-ı ʿulūm buldum havāya dügüm çalmaġa beŋzer [17] aġzına bakdum kaldum

hemen ellerinden yā ḳatl yā necāt bulsam adları söylenmez [18] yere dek iḳtidārum var imiş ise kaçardum ẖünkāruŋ ramażānda tesbīḥ yerine [19] ilāhīleri okutduġını ve bir kāmil olsa bī'at ider idüm didügüni aŋdı bir ẖaylī müddet [20] eglendi eẕān okundı kalkdı namāza ṭurdı içeri girdüm onlar pādişāhlardur [21] onlara bī'at lāzım degüldür 'adālet lāzımdur eger 'adālet iderse mehdīdür [22] etmezse deccāldür her ẓālim deccāl her 'ādil mehdīdür و السلام على من اتبع الحق و قبل الهدا [23] (1)

6b

2613

[1] cum'a gün tefsīr-i ليس البر الى قوله تعالى متقون (2) müyesser olduġı kadar söylendi [2] 2615 aḥad gün ẖātırıma bu geldi bursaya geldügümden soŋra cümle [3] bursanun kürsī şeyẖleri cem' olup ittifāḳ ile bize bir kāġıd [4] yazmışlar dimişler ki benüm efendim ẖōş geldiŋüz ṣafā geldiŋüz [5] velakin eger bu şehirde temekkün etmek murādıŋuz ise ẖalveti tarīḳini terk [6] etdükden mā'adā dā'im kürsīde onlara daẖl u inkār üzre olursaŋuz [7] bir kıluŋ düşdügi yere cümlemüz başumuz yoluŋa koruz eger bize muhalefet üzerine [8] olursaŋuz bu şehirde ṭuramadıġuŋuzdan mā'adā 'āḳıbet başuŋuz [9] virürsiz zīrā şimdi pādişāh bu i'tiḳāddadur şeyẖü'l-islām [10] vezīr bā-ẖuṣūṣ vānī efendi bu i'tiḳāddadur bunlara muẖālefet [11] 'aḳlı başında olanda olmaz zīrā sen geleliden beri bunları medẖ [12] itmedesin bunlarıŋ murādları cümle ẖalveti tekyelerini de medrese ve mekteb [13] etmekdür ẖalveti kaldurmakdur diyü yazmışlar ḥiṣār cāmi'inüŋ imāmı ile sarı imām dirlerdi ẖatā etmişüm cāmi' imāmı dedigümde [14] göndürmüşler bizde mektūbı okuyınca aḥmaḳlıḳ etmişiz ben ṭariḳdān [15] ne żarar gördüm ki bundan şimdi yüz çevirem bildüklerinden kalmasunlar [16] başumuza ne yazıldı ise çekerüz diyü ẖaber göndürdüm meger söz [17] gerçek imiş getdükçe pādişāha düşman etdiler ṭokuz yıldır [18] pādişāh siyāseti çekerüm baŋa savaşurken ey karabaş şeyẖ seni [19] istidrāc ile mekr ile mıṣrīyi öldürmege seni muṣallaṭ kıldılar ben ölinceye dek [20] sen ilti_fatdasın onlarıŋ 'adāveti mıṣrīye degüldür ẖalvetileredür

7a

[1] sen de mādem ki ẖalvetisin seni de benüm gibi iderler baŋa musallaṭ kıldukları [2] tāzīleri kelbleri senüŋ üzerine de musallaṭ iderler meger başundan tācı ve kisveyi [3] çıkarup 'avām olasın ve bu tāyifeye önlerine düşüp ẕemm üzerine [4] olasın bunların bi'atlarına maġrūr olma onlar fāḳa girdükleri dutılduklarından [5] degüldür belki fāḳı götürüp getmek içündür el öpdükleri ta'zīmen degüldür [6] barmakdan ẖatem çalmak içündür ḥamziyyenüŋ her biri kırk tasdan geçmiş [7] zehirdür onlar senün ve benüm gibiye mürīd olmazlar peyġamberi sikmege savaşan [8] ḳavme sen nice şeyẖ olabilürsin onlarıŋ bī'atları mekrdür öldürdügini [9] kimse bilmesün diyüdür ey şeyẖ senüŋ bunlara aldanup mekrlerini [10] istidrāclarını ṭuymaduġını hazret-i şeyẖ ḳuddise sırrühu 'ankāda böyle [11] yazarki بل قيدنا لها المكور به المستدرج

(1) Du'a cümlesi,anlamı: "selam hakka tabi olan ve hidayeti kabul edenlerin üzerine olsun "

(2) Kur'an; Bakara (2), 177. ayet

سنستدرجهم من حيث لا يعلمون (1) و سر هذا فی قوله المغبون vallahi istidrācdur billahi istidrācdur [13] senden onların bi'atları birbiri mā-beyninde istihzā ve suhriyyedir sen bu sözlerime [14] gelürsin velakin nef'i olmadugı vaktda gelürsin
2616.
15 el-yevm işneyn yārānuŋ hōşına gelmiş ancak dün ki sözler şabāhdan sōfi iki yanına bakınup [16] allah a'lem merkeb arar idi ve sıbyān kilāb cem' iderler idi ve biri kayık dahı getürdiler [17] delikanlılar etrāfında tolaşurlar hep üstād nerrādlar işi bir üstādıŋ [18] işi cümlesi ey şeyh sen bu sözi kabūl ideydiŋ şeyh hażreti yalan olmak lāzım [19] gelürdi bu āyetüŋ zevki bundadur ki kimse yemeye yalıŋuz nūş olına zīrā [20] 'azīzü'l-vücūddur dürr-i yektā gibi kabūl iden ferd gerek

7b

2617
1 yevm-i şülaşāda ba'de şalātü'l-'aşr cemā'at tagılurken vahy olındum [2] bī-karār olup hakīm çagırdum hakīm efendi diyü taşra kapuda turdılar [3] yanlarına vardum bu āyeti okudum
ان عدة الشهور عند الله اثنا عشر شهرا في كتاب الله يوم خلق السموات والأرض منها اربعة حرم ذلك الدين القيم فلا تذلموا فيهن انفسكم (2) ma'nāsında icmālen böyle [6] ilhām olındum ki yıl on iki aydur semāvāt ve arż halk oldugı günden [7] beri dördi eşhür-i hurumdur onlarda nefslerinüze 'isyān ile zülm [8] etmek ya'nī gayrıya etdükünüz zülüm kendinüzedür her ne idersenüz kendinüze [9] etmiş olursız cümle aylarda 'isyān harām iken tehdīden ve tenfīren bu aylarda [10] didi didüm ve ben āl-i 'osmānuŋ pençesine gireli tokuz yıldur her eşhür-i hurum geldükçe [11] 'azābumı ziyāde iderlerdi allaha ve kitābu'llaha mu-hālefet bulınsun diyü [12] işde yine eşhür-i hurüm geldi yarın inşā'allah zi'l-ka'denüŋ

ibtidāsı [13] olmak gerek hep sizüŋ de ma'lūmuŋuz olsun görüŋ benüm yine āhum eminüm [14] ziyāde olursa hamziyyenüŋ kefere ve fecere olduğı işbāt [15] olmış olur eger bir mikdār teneffüs idersem bilüŋ inşāfa gelmişlerdür [16] bu ayuŋ geldüginden bunların halleri tebdīl olur mı yohsa evvelki gibi [17] müştedmi olur benden bilüŋ hamziyyenüŋ ahvālını uzakdan uzaga bilmez [18] ben onların habsındayım beni gözleŋ didüm ve ba'de'l -fātiha yerime geldüm hayr ola [19] mübārek zu'l-ka'de ayı salı gün hilāl görindi mübārek ola bolayki erba'ādan olur [20] 'aded:2617 ibtidāsı:2618

2618
[21] erba'ā gün füyūzī çelebinüŋ mecmū'asında derviş olan 'āşık gerek ilāhīsini yazdum [22] ve biraz neşāyih yazdum 2615 hamīs gün cengāni göndürmişler dibek dögdürdiler [23] pencereden çagırdum mukaddemen habılan yutmış idüm on iki para virdüm halāl etdürdüm

8a
1 nūn:106 ahād-ı esmā: 45 ādem 'adedidür cem'an:151 'īsā 'adedidür ان مثل عيسى عند الله

(1) Kur'an; A'raf (7), 182. ayet
(2) Kur'an; Tevbe (9), 36. ayet

كمثل آدم (1) [2] nüzūl-ı ʿīsā a.s. eşrāṭ-ı sāʿatdandur anınçün āyinedür [3] herkes āḫiretde ne ṣūret ile ḥaşr olacak ise onı gördügi gibi [4] ṣıfatı bī-iḫtiyār ẓāhir olur kimi ʿīsāyı görince īmāni ve islāmī nūrı [5] ziyāde olur insāniyyet ṣıfatıyla görinür kimi görünce ḫınzır ṣıfatıyla [6] ḫortlar yā şaʿleb gibi yā maymun gibi ḥareket ider ʿīsā a.s. [7] müʿcizatındandur ol ṣıfatlar ki onlar da ʿīsā a.s. görince ẓuhūr ider [8] ʿīsā āyīnedür āyīneye ondan bir noḳṣān gelmez mirʾāt içinde yüzbiŋ [9] ṣūret gelür geçer mirʾāta birisi yapışup kalmaz velakin ol ṣıfatlar [10] ṣāḥibinden degme mücāhede ve riyāżet ile gelmez ʿīsānuŋ elem çekdügine [11] kendine tokınur da anuŋ çün şetm ider sanurlar lā vallahi üzerine düşmez [12] adamlar ki kimi şeyḫ kimi ṣōfī kimi imām kimi müʾezzin kimi ḥācī kimi iḫtiyār ṣulaḥā simāsında [13] olduklarından onlara ol ḥaleti lāyıḳ görmedügindendür yoḫsa [14] isterse ḫortlayı ḫortlayı ṣūreti de meşḫ olsun ne mühimmidür

26ll

[15] erbaʿā gün süleymān pāşānuŋ gemisinde bir ḫalvetī dervīşi geldi ʿabdu'l-cebbār [16] nāmında rodosda olan aḥbābdan selām getürdi bizi rodosa [17] terġīb eyledi iẓn-i ḥaḳ yokdur didüm serencāmuŋ bir miḳdārını ḫaber virdüm [18] ḥattā şimdi sizüŋ gemide olan füyūżī benüm sebebümle nefy olınmışdur ḫünkārıŋ biş [19] altun ṭabaġı sırḳa olınmış oŋa isnād etmişler ṭabaḳlar bendedür ben sırḳa [20] etdüm gelsünler baŋa yapışsunlar ṭabaḳlarınıyataġum vardur bulayum didüm [21] benüm ʿıyāluma biş kimse iḫānet etdiler biri ṭabaḳdur biri ḥakīm biri kātibdür

8b

[1] dimiş idüm bu ḫaberi bunda kürsīde bir işneyn gün aŋdum yigirmi ikinci işneyn [2] gicesi ki ḳadir gicesi idi kātib ġāyib oldı çünki müttehem degül idi niçün [3] ġāyıb oldı ʿīsā nāmında bir türkmen kaçdı onı taġ başında buldılar [4] ehli ve ʿıyālile öldürdiler kātib ḫōd ḫünkār ḥareminden gelmiş idi neye ḥālā [5] ḫünkār yanındadur niçün öldürmediler füyūżī derdmendiŋ suçı yokdur [6] ol ṭabaḳlarıŋ biri ṭıbḳ dur biri ḥakīm biri kātib biri falān biri de filāndur [7] kātib bunda bir gün dir ki bir zamān köprili-zādenüŋ iç oġlanı idüm [8] soŋra ḫünkār yanında oldum dir didüm ki allahı seversen toġrı söyle şimdi ḫünkār ḥamziyye [9] degülmidür güldi dir ki ey efendi ḥamziyye olmaduk kim vardur ancak iki [10] kimse biri köprili-zāde pek dīndārdur dir dīnsüzlerin büyügidür didüm [11] biri de vānīdür dir reʾisü'l-ḥamziyyīn ve'l-mülḥidīn odur didüm benüm kürsīmi diŋleyenler [12] onı işidince bursada gülişmişler istihzā etmişler imdi ki ben mışrīye bir [13] iş ideyüm ki kimseniŋ başına gelmemiş olsun diyü ḫünkāra ḫünkārım senüŋ taḫtuna [14] ḫalvetilerden bir kimsenüŋ ḳaṣdı vardur kitāblarda yazar ol degüldür illā bursada [15] mışrīdür onı yā öldürüp yā ḫalḳ içinde bed-nām etmedükçe sen emin olamazsın [16] diyü bu ḳadar iḫāneti benüm başuma getürmege sebeb ol vānī didükleri dīnsüzdür [17] yā nice dīndār olmış olur didüm ṭabaḳlar ḥālā kātibdedür evde yanındadur [18] yabanda niçün arar didüm ve ḳasem virdüm allahı seversen süleymān pāşāya ve ol füyūżī [19] efendiye bu didüklerimi żikreyle baŋa ḫōd olacak oldı füyūżī derdmendüŋ [20] suçı yokdur onı azād etdükden mā'adā iʿtiẓār idüp ḫāṭırını [21] taṭyīb etsünler eger ʿadālet iderlerse didüm ḫünkār şeyḫinden bu ḫaberi [22] işidince pāşālara yalvardı ki neylerseŋüz eyleŋ şol mışrī didüklei kāfirüŋ

(1) Kur'an; İmran (3), 59. ayet

9a

[1] ḥamziyye kefere ve feceresine raġmen ve yazdum ki cemī[ʿ] enbiyā ve evliyā cümle maḫlūḳāt ile [2] ṣulḥ olurlar ammā ḥamziyye ile żıddiyetleri ẕātiyye olmak ile ebedī onlar ile [3] ṣulḥ olmazlar didüm daḫı söz çok hele feḥvā bu idi ḥamīs gicesi ki ayuŋ ya[ʿ]nī ẕü'l-ḳa[ʿ]denüŋ
2619
[4] ikinci gicesi idi tavanı pek pek dögüp uyutmadılar ان الله لآ يستحيي ان يضرب مثلا ما بعوضة فما فوقها (1) [5] feḥvāsını süleymān a.s. ba[ʿ]üẕanuŋ şikāyetini yazdum 2624 cum[ʿ]a gün maḥfelde sebt gün 2621 bostancıbaşı [6] kefere ve fecere okunup imām boġazın ayıtladuġını yazdum [7] bizi ḥabs etdügi gün ol meclisde olan sözleri yazdum 2622 [8] aḥad gün ḥayye-i [ʿ]aẓīme akutduklarını anup ḫünkāruŋ ḥamziyye olduġı [ʿ]ayān ve beyān olduġını [9] ba[ʿ]de'ẓ-ẓuhr naṣiḥatda aŋdum 2623 iŝneyn gün ذلك الدين القيم (2) āyetinüŋ tārīḫini [10] yazdum bir kaç vecihle aḥad günde yazmış idüm ol icmāl idi bu kerre mufaṣṣalan yazdum [11] bugünlerde yazılanların tafṣīli füyūżī efendinüŋ mecmū[ʿ]asındandur 2625 [12] erba[ʿ]a gicesi minber üstinde yaturken nıṣfü'l-leyle dek uyutmadılar meyyit gibi uyumuşum [13] ŝülūŝ-i aḫirde uyandurdılar bakdum başum altında olan eŝvāb ṭaġı(nı)k ṭurur [14] ḳaftānumı gördüm cībümde olan kāġıdları karışdurmışlar ṭas var idi oŋa [15] bakdum yerinden ayırmışlar ah ile kalkdum ṭası dörd kerre zehirlediler her yerinde [16] içenüŋ etini beyāne etdüm idi bu kerre bolay ki ölem karabaş şeyḫde dinlene ben de [17] didüm sinirlerim çekilüp ṭururken ḳubeylü'ẕ-ẓuhr rodoslı ḫalīfesi geldi ki göre nice [18] oldum rodosı söylerken ey efendi rümūz söylerken bir miḳdār [ʿ]ayān söyle[19] aŋlansun dir rümūz sözini aḫşam ba[ʿ]de'l-maġrib yaʒmış idüm daḫı kimse görmemiş idi [20] gice kāġıdları cībümden ol çıkarduġı iŝbāt oldı ve mecmū[ʿ]ayı alup gice ile [21] okuduġını iŝbāt eyledi kerāmet söylerken melāmet oldı muḳaddemen füyūżī [22] efendinüŋ mecmū[ʿ]asına da yazmış idüm elemümden ṭuramadum buŋa da bu kadarca yazdum [23] nice ideyüm ey karabaş şeyḫ öleyüm didüm ölemedüm bahāneyi kendiŋle bul zehri sıçan otı [24] katacaġuna sülümen dirler bir zehir vardur [ʿ]aṭṭārlarda bulınur ondan al kat

9b

2626
[1] ḫamīs gün arnavuduŋ karındāşına şiyḳa geldükden soŋra bir mezār kazdurdılar [2] kimüŋdür didüm ḥasan çelebinüŋ küçük oġlı var idi odur didiler mezārı kazdı gömdiler arnavud ḫortuldı ile [3] pencerenüŋ öŋinden geçdi geldi beyne'ṣ-ṣalāteynde kapu çalındı kimdür didüm arnavuduŋ eline bir yaş [4] koyun derisi virmişler şu deriyi göndürdiler şunda koyayum muṣṭafā çelebi bunda yok dir [5] biri de yanınca bir bardak su tutup ṭurur efendi şunı okı dir ey şeyāṭīn 'aleyhim la[ʿ]netü' [6] llahi ecma[ʿ]īn ḫayāl-bāzlıġı koŋ hemen meydāna gelüŋ benüm derim çokdan şoyıldı ben şimdi rūḥ-ı mücerredüm [7] inanmazsanuz gelüŋ soyuŋ ölümiyüm dirimiyüm ermiyüm [ʿ]avratmıyum tamām bilmezem ṭokuşmayınca [8] ma[ʿ]lūm olmaz ġavvāṣları bāzergānlar her bir ṭalmasını bir behāya taḳdīr iderler salarlar imiş [9] deryāya ṭalup çıkarıncaya dek ġavvāṣda bilmez imiş ne çıkardugını çıkdukdan soŋra ġavvāṣ [10] ve bāzergān ma[ʿ]an görürler imiş ne çıkduġını siz yüz biŋ ṣan[ʿ]at gösterdiŋüz daḫı mıṣrīnüŋ [11] ḳutısınuŋ

(1) Kur'an ; Bakara (2), 26. ayet
(1) Kur'an; Tevbe (9), 36. ayet

kapağı merāri ile ṭurur içinde ne var idügin mışrī de bilmez biŋ yıldan [12] evvel ve sonra gelenlere bildürir işüŋ ṣāḥibine bildürmez allahuŋ işini ve ḥikmetini bilmekde [13] mışrī de ʿācizdür yaḳīnüm var ki siz cümleŋüz ḫōr ve ḫacīl olursız kutınuŋ ḳapağı [14] açılınca buŋa hīç şübhem yokdur velakin keyfiyyetini bilmemek nice olur hemen ne zamān mübāşeret [15] iderseŋüz idüŋ karabaş şeyhüŋ oġlı ʿaded 2537 bunda ebedī bir sebt gün idi [16] geldi dir ki bu ṣabāḥ namāzında tefeʾül etdüm imām ne okursa ḥasb-i ḥālümüz olsun didüm [17] bu āyeti okudu dir سأريكم آياته فلا تستعجلون [1] yarınki aḥad gününde tavanı deldiler [18] bu günde bu şamatata göre tārīḫine bakdum esmā:1026 elif:1 faḳīr biŋ yigirmi yedinci senede [19] dünyāya gelmüşüm miʾāt: 1400 aḥād-ı esmā:131 ḥurūf-ı muʿceme:9 cemʿan 2627 allah teʿālā siz uyumaŋ [20] size yakında ayatumı gösterürüm dir ve sīnde teʾkīd maʿnāsı da vardur elbette [21] āyātumı size gösterürüm uyumaŋ dir siz ise elbette bu beyyine degüldür beyyine getür [22] dimeden ḫālī degülsiz ben de uyurum allah uyuma dir bir āyetde de سأريكم دار الفاسقين [2] [23]māʿadāʾl-miʾāt:368 esmā:950 miʾāt:500 nuḳaṭ-ı esmā:33 kelime-i muʿceme:2 cemʿan:1855 { çallı hüseyin geleli bu kadardur oġlanuŋ babası odur dimiş idüm allah subḥānehu ve teʿālā mışrīyi taṣdīḳ etdi bu āyet ile } [3] vilādet-i ʿalīdür oġlan fāsıḳlarındur benüm degüldür işde allah dārü'l-fāsıḳīni gösterdi [25] mışrī bir şey bilmez bildügini allah teʿālā söylemege komaz ko köpekler [26] başuna çoksunlar seni pāre pāre etmek istesünler bir uġurdan açılasın dir

10a

[1] karabaş şeyhüŋ mışrīyi istihzā etdügi rümūz budur görüŋ lā aşle lehmi imiş [2] فلما كنت عينا صرت اينا ولما دارت العين صارت غينا esmā maʿaz-zevāt 2499+128= 2627 [3] ḥüseyni bugün müʾezzin maḥmūdun yapduġı mezāra kodılar yarın cumʿa gün yüz yigirmi sekiz [4] gün olur ḥüseyin de bu kadardur yarın ismi ʿadedi tamām olur ismi mā-sabaḳda olan ʿadediŋ üzerine konınca görelüm ne olur [5] ey karabaş efsānemi imiş bu rümūz görüŋ maḳdire-i beşermidür fikr eyle muṭālaʿa ile olurmı görüŋ [6] yaʿnī evvelinüŋ aḥādını āḫirinüŋ ʿaşerātını alınca ḥüseyin ʿadedi olur görüŋ bu fikir ile olur mı [7] cümleden aʿcebi ibtidāsıdır ki ʿaded-i defn olınduġı güne gelüp ḫaber virildügi ismi ʿadedi tamām olınca ʿadede muvāfıḳ geldügi miʿcizāt-i ʿīsā ʿaleyhi's-selāmdur [8] فلما 128 ف 8 elif 10 عينا 367 muʿceme 2 367+2= 369 yarın cumʿa gün ḥüseyin geleli bu kadardur عينا 358 esmā-i elifiye ma'az-zevāt kayınata geleli cumʿa akşamı bu kadar olur 9 دارت 605 ıṭlāḳda limyeye geleli bu kadar olmış idi عينا 1061 yarın cumʿa gün ıṭlāḳ emri geleli bu kadar olur سرت اينا 752 kelime 2 752+2= 754 ḫatīb şeyṭān diyeli [10] دارت العين 766 ġayr-ı muʿceme 6 766+6= 772 karabaş şeyḫ geleli bu kadardur esmā 534 evvelinden عين nūnına dek yarın cumʿa gün ṭabbāġ geleli bu kadar olur [11] ولما دارت العين 973 ahad-ı mudġama 4 =977 mezād-ı saman olalı şādda tamām olduġı samana münāsibdür صارت غينا şād mā-ḳablınuŋdur 1622 muʿceme 4= 1666 limyeye geleli yarın cumʿa gün bu kadar olur [12] كنت عينا صرت اينا 1353 bugün tamām bu kadardur su vaʿdına ne bir ziyāde ne bir eksikdür bu sözi baŋa ḳurʾānı vaḥy eyleyen allah vaḥy eyledi tevārīḫ ellerüŋüzde bakuŋ ḫilāfı varmıdur [13] اينا 62 nuḳaṭ 5= 65 sinnümüze değildur esmā من الاول الى دار 1374 ḥurūf-ı ġayr-ı muʿceme 19 =

(1) Kur'an; Enbiya (21), 37. ayet

(2) Kur'an; A'raf (7), 145. ayet

(3) Satır sayfanın yan tarafına yazılmıştır.

1393 ramażān beg geleli cum'a aḫşamı bu kadar olur غينا 1061 esmā 236 cem'an 1297 dörd noḳṭası kadar ḫat olsa 1293 aduŋ niçün ramażān oldı ve suçun oldur diyeli [14] vallahi ve billahi ve tallahi [15] 'ayān etdügden gizlisi [16] çokdur mışrīnüŋ aŋladuġı yā vaḥy iden allahuŋ bildügi nicedür o ma'lūm degüldür yā karabaş şeyḫ bu kelāmı sen begenmedügünden [18] esrār ve rumūz söylersin aŋlanmaz dersin yalan mı imiş gör imdi قال الله تعالي في حقكم الله يستهزء بهم و يمدهم في طغيانهم يعمهون (1) [19] var imdi zehri şimden girü sülümen eyle

10b

[1] فلما كنت عينا صرت اينا ولما دارت العين صارت غينا [2] oŋa tārīḫi karabaş şeyḫuŋ ḫātırı için iżāḥ idelüm meşelā [3] الف 367 عين يي نون 617 في لآم ميم 321 ف تي 348 348+715+367+617+321+111= 2499 صاد ريتى 715 الف يي نون الف

ḥüseyin bu gün defn oldı ismini üzerine koyınca bu kadar olur ismi 'adedi tamām olmayınca iżn-i ḥaḳ olmaz ḫaber virmege 2499+128 ḥüseyin=2627 zevā'idden bir şey yokdur احاد ذوات فلما كنت عينا صرت اينا 45 ādem aḥād-ı esmā-i mücerrede فلما كنت عينا 118 mesīḥ اسما من كلمة صرت 1378 الي اخر نقط 16 1378+16=1394 ramażān beg geleli aḥad gün aḥad-ı żevāt فلما كنت عينا صرت اينا ولما ذات ال 151 'īsā [4] elif lāmda tamām olduġı 'acebdür ki iki 'aded bir yirde cem' oldı zīrā elif lāmuŋ esmāsı yüz elli birdür ال 151

2627

[5] bunı yazduġumuŋ ṣabāḥı cum'a gün ṣabāḥ namāzında ḫortlayıcıları [6] perde ardına göndürmişler hem ḫortlan hem püf püf tükürüŋ aslı yokdur [7] yazduġuŋ sözleriŋ dimegi ṭuyġuruŋ diyü ey ẓālimler mışrī bir sözi [8] söyler sizi taṣdīḳ iderlerse nice olur ben yalan olmış olurum [9] diyü taṣdīḳuŋuzdan korkar tekzībüŋüz 'ayn-ı taṣdīḳuŋuzdur [10] taṣdīḳ etseŋüz mışrī yalan olurdı zīrā cümle āyāt ve aḫbār [11] ve āṣār bunuŋ üzerine müttefiḳlerdür ki 'īsānuŋ sözleri nüzūlı vaḳtında [12] ḳabūl olunmasa gerekdür ve ḳiyāmet bu inkārdan kopsa gerekdür eger taṣdīḳ [13] olaydı ḳiyāmet kopmazdı 'īsā eşrāṭ-ı sā'atdandur ḳiyāmet [14] ile iki barmaklar gibi birbirine muttasılan müterādifen ẓuhūr etse gerek ve'l-ḥāsıl [15] inkār-i 'īsā a.s. sebeb-i ẓuhūr-ı ḳiyāmetdür ve taṣdīḳ nüzūl-i 'īsā 'aleyhi's-selāmdur [16] ey ḫażele çünki yalan olduġı ẓāhir oldı ise çokuŋ öldürüŋ yā niçün [17] yine ḫavf idersiz işde hem yalanum hem başunuzuŋ ḳiyāmetiyüm göreyüm ne çāre bulursız

11a

2629

[1] aḥad gicesi kayyım irden (.....) (2) bakdı getdi tavanda oturan tavan(....)·(3) bāb [2] dögmege başladı niçün yatursın kalk diyü gāhīce şeyṭān-i sāliküŋ murādı üzre [3] ḥareket ider imişmaḳṣūdı o yoldan helākın ḳaṣd etdügiçün söyledüm maḳṣūduŋ [4] nedür söyle didüm söylemez bir ḥikāye geldi ḫāṭırıma söyledüm diŋledi ebā yezīde bir şeyḫ ḫaber [5] göndürmiş

(1) Kur'an; Bakara (2), 15. ayet

(2) Silik olduğundan okunamadı.

(3) " " "

niçe bir uyku kārbān göçdi dimişbu da ḫaber yazmış ki er odur ki [6] ṣabāḥa dek yata uyuya ṣabāhleyin menzile kārbāndan evvel vara dimiş didüm [7] söylemez imdi ḫāṭırıŋdan kalkayum şu sözi yazayum didüm aldum yazdum [8] bu ḥikāyede münāsibdür imām ṣāḥī bir eve müsāfir olur ev ṣāḥibi şu imāmı bu gice [9] tecribe ideyüm ṣabāḥa dek göreyüm ne ʿamel ider dir imām giceyi ṣabāḥ vaḳtına dek yatur ḫāne [10] ṣāḥibi dir ki nolaydı bu imāmuŋ bu ḥālini görmemiş olaydum iʿtiḳādumbozıldı imāme dir [11] bilinmeden imām vedā maḥallinde ev ṣāḥibine dir ki müjde olsun saŋa ki etmegüŋ ḥalāl imiş [12] bu gice ḳurʾān-ı ʿaẓīmden sekizyüz merḥale feth oldı ictihādumda diyince adam tekrār [13] ider elḥamduli'llah ki şübhem tefʿ olduġından māʿadā etmegümün ḥalāl idüginde müjde etdi diyü [14] bu sözi aŋlayamaz ḳubūr ehlinüŋ ʿaẕābda veyā rāḥatda olanını ḳubūra bakınca [15] aŋlayan kimseler herkes kendi ḳabrınuŋ içindedür bir kişinüŋ ekseriyā seveni nice [16] ise onun adı da ona göredür bundan ziyāde seḫā nice olur didüm lakin [17] okuyacak sözdür ṭuymasun buŋa münāsib bir daḫı budur ki rodosda baʿde' [18] l-ıṭlāḳ yetmiş ṭokuz gün getmedüm gāh şaḥrāda gāh esvāḳda gezerdüm bir rind-i cihān söz ebesi [19] göndürmişler var (.....)[1] söylet gör ne ḥāldadur diyü bir kaç kere geldi getdi ḫaẕ etmezdüm [20] gelüp beni bulmasun diyü ekseriyā gezerdüm bu gün pāzārda ḳahve öŋinde gördüm(.....).[2] [21] dörd biş gündür ben seni ararum nirdesin dir ḥamd ider hele buldum (.....) [3] [22] cümle eṭrāfumuzda olanlar bize bakarlar ya sen şimdi mışrīyi buldunmı ki sevinürsin didüm buldum ya [23] dir nerdedür mışrī didüm işde yā dir kolumuŋ derisin (.....).[4] bumıdur didüm [24] yā bu degülmi dir bu benüm derim evidür didüm ḥaḳ beni pādişāhı bu kadar [25] gözciler kodı gice tavanumı bekler gündüz eṭrāfumı beklerler bulamadılar bende ararum mışrīyi tā [26] anamdan toġalı daḫı bende bulamadum diyince müteʾessir oldı bir daḫı görmedüm kurtuldum

11b

[1] mā-sabaḳı yazarken ḥakīm ṣalāt-ı ẓuhrı baʿde neşr tamām etdi biraz tavaḳḳuf iderek geldi [2] dilber aḥmede mahfilde ان الله يغفر الذنوب جميعا [5] okutdı bilmem aṣlı ne idi var ise [3] bu gün ṣabāḥdan minberden irken inmüş idüm biraz bādem ve fındıḳ kırdum yedüm idi [4] oŋa sevinürler bilmezler ki ben bādemi ve fındıḳı neden ötüri kırdum ve'l-ḥāṣıl sözine [5] mā-tekaddem söylenendür ḳubūr ehlinüŋ aḥvālına muṭṭaliʿ olmayan ḳulūb aḥvālını aŋlayamaz [6] derdmend şu ḥāl ilemi dir ki müşkilüŋ var ise gizlüce baŋa söyle diyü buŋa münāsib [7] bir ḥikāye bir eve bir ḫırsūz gelmiş ev ṣāḥibi kimdür bu vaḳtda bilā iẕin eve giren dir [8] dir ki elem çekme ben kārbāndanum deve yitürdüm onı ararum dir ev ṣāḥibi ey asılacak deve [9] arayan devenün boyınca olmayan kilidli kapuyı açardamı arar dir koyuna canı [10] kayusı ḳaṣṣāba yaġı kayusı deve ne fikirde deveci ne fikirdedür görüŋ فمن فهم فقد فازفوزا عظيما وكان بالله عليما [6] [11] mışrī dir ki ḫırsız beni arar iken ben ḫırsızı mı bildüm [12] ve buldum ḫırsız beni ne bildi ne buldı ey dīnsüzler Allah sübḥānehu ve teʿālā baŋa vaḥy etdiki [13] siz ḫırsıza teşbīh ile ve benüm ḳurʾānda senüŋle onlarıŋ teşbīhini oku ve epsem ol [14] اومن

(1),(2),(3) ,(4) kelimeler silik olduğundan okunamadı.

(5) Kur'an;Zümer (39),53.ayet

(6) Kur'an; Ahzab (33), 71. ayet

يعملون كان ميتا فاحييناه وجعلنا له يمشي به في الناس كمن مثله في الظلمات ليس له 784 اومن كان ميتا فاحييناه (1) بخارج منها كذلك زين للكافرين ما كانوا وجعلنا 195 784+195=979 mezād hemen bu gün bu kadardur süleymān geleli bu kadar oldı bu gün نورا 257 1 يمشي به في الناس كمن مثله في الظلمات 1374 huruf-ı mu'ceme 12 nuḳaṭ 8 12+8= 20 [15] el-ma'nā şol kimse ki meyyit ola biz onı iḥyā idevüz [16] ve ona bir nūr virevüz ki nās içinde [17] ol nūr ile yüriye onuŋ mıṣli şunuŋ gibi midür ki [18] ẓülümāt içinde ola hīç ondan çıkmaya [19] ya'nī şems ve ḳamer ve nücūm dāyım nāmus içinde nūr ile gezer ammā mıṣrīnüŋ içindeki yılan [20] dāyim zülümātdadur ondan çıkmaz ey gün gibi eflākı devr idüp envārını ḥalḳa [21] neşr iden ṭabī'at sicninün içinde maḥbūs-ı ebedī olan gibi midür bugün bu kadar yeter [22] sūre-i en'ām içinde bu āyet tevārīḫi ile şehādet ider ki ol nūr mıṣride ola [23] ve zülümātda mıṣrinüŋ içindeki yılanı akudırsan başında ola nice ola ḥālum diyü nice idesin bilmez

12a

1 ظلمات 1371 aḥad 21 nuḳaṭ 3 1371+24= 1395 yarın ki işneyn gün ramażān beg geleli bu kadar olur [2] ey dīnsüz kefere ve fecere ḥamziyye [3] bu tevārīḫ ḳur'ān tevārīḫidür ve güne delālet [4] ider aya yā hafta ya seneye degül şu kadar tevārīḫ [5] ey dīnsüz sen āl-i 'oṣmān-ı ūlā idüŋ bu kadar tevārīḫi ayaġa [6] salmaz idün sulṭān süleymāna bir kimse bir ḳaṣīde iletmiş elli yedi [7] tārīḫi var içinde ḥurūfı bī-nuḳaṭ evāyıl-ı ebyātda olan hurūf ismine mu'ammā avāḫirinde [8] olan taḫta geçdügine tārīḫ düşmiş içinde bir āyet yok cümle ṣanāyi'-i 'acem on biŋ [9] altun virmiş bu altun buna şey'-i ḳalīldür sefer üzerindeyüm ma'żūr dut dimiş [10] ey ẓālim bu tevārīḫi onlar göreydi yā ġayrıları göreydi içüme bir yılan daḫı mı salardı [11] yoḫsa varıŋ şunı ḳatl idüŋ kurtarıŋ mı dirdi ey dīnsüz ey mezhebsüz sana biz [12] vānī didükleri re'īsü'l-ḥamziyyīn ve'l-mülḥidīn ne sabaḳ virdi ki tā böyle muṣırr olduŋ ey dīnsüz [13] ḥakīm didükleri dīnsüz ateşi salup salup yoklar göre sikilmege rāżī oldummı [14] olmadummı olmadum ise yine yılancı yanında ḥāzır bir yılan daḫı şiyḳayı alı kodı [15] bekledüp ṭurur ramażān dīnsüz ise ṭurmayup āġūlar virür yollar [16] gösterür hemen eger gerçek peyġamber isem sana ḫayır du'am bu olsun ki allah te'ālā [17] tiz günde taḫtunı tatara virsün seni ḫāyib ve ḫāsir helāk eylesün ne dīnsüz [18] imişsin ne mel'ūn imişsin ey kāfir ey mel'ūn gel ḳatl eyle kurtar beni niçe bir ey [19] deccāl ey cellād ey ẓālim hemen tiz günde yoġ olasın ber-ḫūdār olmayasın [20] senüŋ yalnız benden degül cümle enbiyā ve evliyādan behren budur sen 'āleme bir gelensin [21] ḫareretümi söndüremedüm çıkdum ṭaşra cāmi'de kimi beni sikdürmek içün [22] ramażān kāfir ile ḥakīm kāfir alı kodılar dün biş dāne senüŋ bize karşusında [23] bacakların ayırdılar oturtdılar bende bugün bādem ve fındıḳ kırdum göreyüm bugün [24] ne ẓuhūr ider diyü hakimüŋ orada namāz kılduġı yok idi elbette bu yanmış ateşün [25] bir gün baruta yetişmesi vardur ḳiyāmet ol vaḳit kopar [26] ya ben sikilürüm ya onlar kesilür bununla ḫatm olur bu işi didüm yerime geldüm

12b

[1] eger ben bu şehirde sikilürsem yedi ḳral bu şehre düşman olur bu şehrüŋ [2] külini göge

(1) Kur'an; En'am (6), 122. ayet

savururlar bunlar ḥamziyye pādişāhıdur bunuŋ devāmı yokdur zīrā işi bu ḳadar [3] tiz günde firenk ṭuyar gelür vireŋüzi ḳabūl etmezler vallahi cümleŋüzi kırarlar [4] bilmiş olıŋ baŋa onlar cümle īmān getürürlerfirenk ve sāyir kefere ehl-i īmān olurlar [5] ḥamziyye keferesi ehl-i īmān geçinürken cümlesi kāfirler olurlar onlara ṭābi‘ olanlar da [6] onlarıŋ ateşine yanarlar ey ḥakīm ey ramaẓān ey karabaş bu kadar ceza‘ [7] ki iderüm hep ḥavfumdandur eger bende ḥāl olaydı ḫavf etmezdüm geldükleri gibi [8] كونوا قردة خاسئين (1) dirdüm cümlesi meseḫ olurdı elümden bir şey’ gelmedüginden [9] ceza‘ iderim işde bādemi de ve fınduḳı da rāżī olduġumdan kırdum hemen [10] dünki bacaklarun ayırup oturanları göndürüŋ sikdürüŋ murādlarıŋuza erüŋ 2629 [11] ey mıṣrī peyġamberüm dirsiŋ süleymānuŋ bu şehre gelmesi niçündür ve kimüŋ ṭarafındandur [12] söyle cevāb geldüginün haftasında vaḥy olındum lakin setri ile me’mur oldum [13] bugün iẕn-i ḫaḳoldı söylerüm süleymānı şehzāde sulṭān muṣṭafānuŋ vālidesi [14] göndürdi beni sikdürmek içün şimdi ḥakīm ve ramażān ve karabaş ve sāyir [15] bunda olan begler ve aġalar onuŋ emrine ṭābi‘lerdür şimdi bu şehirde olan çarḫuŋ [16] kolı onuŋ elindedür amā inşāallahu te‘ālā yaḳīn iderüm ki büyük vālide niçe [17] oldıysa bunı ondan beter iderler söylemeyeyüm didüm ḳādir olamadum ḥikmetini allah [18] bilür söz bunda ḫatm olsun mā-sabaḳda olan āyātuŋ içinde وجعلنا له 195 süleymān geleli bu gün bu kadardur [19] soŋra geleli yarın yüz elli birdür عليما ‘adedince [20] ḥażret-i şeyḫ buyurur ki فمن فهم فقد فاز 151 tefe’ül etdüm bu āyet geldi ḳur’ān ve füṭūḥāt şāhiddür فوزا عظيما وكان بالله عليما inkār iden hamziyyedür [22] وان تردا عنك اليهود ولآ النسا را حتي تتبع ملتهم (2)elif 3 mudġama 30 miāt 3200 3200+33=3233 bilā i‘tibāri'l-müdġāmāt 23 قل ان هدى الله هو الهد ى ولئن ا تبع اهواءهم بعد الذى جاءك من العلم ما لك من الله من ولي ولآ نصير

13 a

2631 [1] bugün salı olmaġla ziyāde aġzāba ġayret etdiler ḥattā ṣalāt-ı ẓuhürde [2] dilber aḥmedlerini maḥfele çıkardılar o yukarudan ḥāfiẓ da o seslendükçe ıḫı ıḫı dir [3] ḫāṭırıma bir ḥikāye geldi ḥāfiẓ ḥamza efendi dirler bir dōstumuz var idi melāmiyyūndan idi [4] rūm ili seferlerinüŋ birinde bile imiş bir köpri yanında küffār ‘askeri basdı [5] hele allah te‘ālā meded etdi yine ‘asker-i islām ġālib geldi diyü küffārı birer ikişer ṭutup [6] ṭutup köprili oġlına getürdiler yigirmi bişer ġuruş baḫşiş virüp boyunlarını [7] getürenlere kesdirürdi baş ve öleş yıgıldı depe gibi oldı dir her gelen kefere başları [8] ve öleşleri görünce beŋizleri meyyit beŋzine dönerdi dir birazdan gördüm ki bir adam [9] bir dilber kāfir oġlanı ṭutmış yakasından çeküp gelür bu öleşlere bakarak [10] geldi aṣlā beŋzi müteġayyir olmaduġından mā‘adā sırıda sırıda geldi dir [11] yanumuzda olanlar köprili-zādenüŋ dilberci idügün şu oġlan billüre beŋzer [12] didiler dir vardı köprili oġlına gösterince baḫşişin virdi aṣlā [13] iltifāt itmedi var öleşleriŋ yanında boynını vur didi dir oġlan aŋlamadı [14] döndiler öleşleriŋ beraberine gelince yakasından öleşlere ṭoġrı çekdügi [15] vaktin bildi ölecegin dir köprili-zādenüŋ bir dilberini hemtāya şöyle kıyduġını [16] gördüm dir buŋa münāsib muḥammediyyede dir ki kakırsa ne

(1) Kur'an; Bakara (2), 65. ayet

(2) Kur'an; Bakara (2), 120. ayet

du'ā ne tevbe vallahi [17] insān kemālātından her kankı kemālına ziyāde maġrūr olursa helākı o yüzdendür [18] her ne ki kişi ider kendine ider eger ḫayr eger şer bu gün ba'de'l-'aṣr ḫaṭīb efendi [19] ba'zı müşkilümüz var diyerek geldi ḫüṭbeden ba'zı su'āl etdi mümkin olduġı miḳdāı cevāb virildi [20] ziyāde mülāyemet gösterdi ve cüm'a gün ḫatim vardur oŋa münāsib nasiḥāt ṭaleb ediyorlar dir [21] naṣīb didüm murād da bu mıdur ẓuhūr ider evvelā her ne ise ḫayr ola 2633 [22] dāyim allahdan ḫaber isterüz bu gice ki hamīs gicesidir yine dīnsüzleriŋ şemātetleri [23] ḥaddan aşdı ḫaṭībüŋ dünki etdügi nuṭḳ ve naṣīḥata da'vāyı istihzā etmiş fırḳatalardan ḫaber aldılar göndürdüler هل جزاء الآحسان (1) okutdılar

13b

[1] ey ẓālimler ben sizden saġlık ummam ki siz beni yılan ile yılancı ile ölüm ile [2] korkudasız ben çokdan öldüm her sā'atum ki nefsüm dögünmedi ol sā'at [3] baŋa żarardur ölürsem fāyidedür velakin ben sizüŋ harmanunuza bir ateş saldum ki [4] dünyāyı ucdan uca yakar benüm sizüŋ anaŋüzı aġlatduġum baŋa fāyide [5] yaz ol ana çoġ iş görir benüm işüm ḫatm oldı siz sizi görüŋ [6] görürsiz mıṣrīnüŋ ölümide sizüŋ mevtüŋüz gibi heder midür bahālı mıdur [7] benüm saġlıġum bir torba saman etmedi sizüŋ içüŋüzde ölüşim görüŋ [8] ne bahādadūr görür bilürsiz bu senenüŋ içinde bu kadar derdiŋüzi [9] çekdüm içümde yüz ṭoksan biş gün sakladum sırrıŋuzı fāş [10] etmedüm yine sizden oldı başuŋuza ḳiyāmet benüm ateşümden kopmaz yine [11] sizden kopar evhen cezālar benüm size okuyacaġumdur siz baŋa okursız [12] قال الشيخ رضه في العنقا والله يعصمنا من غوائل الفتن ويصرف عنا وجوه المحن [13] الفتن 561 hakim geleli yarın bu kadardur . المحن 129 129 'aded salih [14] ben senüŋ cāsūsuŋum [15] didügi gerçekdür bundan ziyāde şāhid nice olur bir adamuŋ ki [16] adı el-miḥan eyyām-ı ḥabsı el-fiten ola ondan allaha sıġınuruz [17] الله يعصمنا من غوائل الفتنويصرف عنا وجوه المحن dāyim isti'āẕam [18] bu olsun şimdiden soŋra والعدد 2638 2638 [19] salı dünki işneyn gün bir karabaş şeyḫ geldi ṣabāḥdan cāmi'üŋ [20] ṭaşrasında biraz eglendi su'āl etdüm karabaş efendinüŋ ḫalīfesiyüm [21] dir selānikde olurdum füyūżī efindiye geldükde bizim onda

14 a

[1] bir ḫalīfemüz vardur bile getür dimiş geldüm dir ben ilāhī-zādenüŋ [2] ṭanışmendi idüm sizi bilirüm dir ve sizüŋ ilāhiyyātdan vāfır yazdum [3] ve lakin yaŋlışları var sizüŋle bir miḳdār müẕākere etmekdür murādum dir bizüm [4] ise ṣabāḥdan ḍuḥāya dek içümdeki yılanların zehrinden başumda [5] degirmenler döner kulaklarım güm güm gümler ziyāde şaşkın düşerüm [6] şimdi mānī'üm var didüm yanumdan birader öyleden soŋra gel dir hele bu güne [7] karar virildi gelüp bizi ilāhiyyātümüz ile imtiḥān idecegine karabaş ba'de'l-'aṣr [8] alay gösterdi namāzı karşuda olan iskelenüŋ yukarusında kılmışlar [9] aḫşam namāzına ayvāża imāmet etdürdi انا انزلنا ile yatsu namāzına [10] külahlıya imāmet etdürdi انا انزلنا (2) ile gice

(1) Kur'an; Rahman (55), 60. ayet

(2) Kur'an'ın 97. Suresinin adı

yılanı akıtdurdı tamām [11] perişānlıġı başuma düşürdi bu gün ḫalīfesi gelüp bizi imtiḥān [12] etse gerek ḫalīfe bize gelince tesbīʿ yanlışları taṣḥīḥa geleli yüz ṭokuz [13] gün olmış idi ki ḥaḳḳan ʿadedidür ey karabaş şeyḫ ḫalīfeni ısmarlayup [14] getürüp imtiḥān idecek ne var sen kendi kendini imtiḥān eyle gör ʿilm-i ḳurʾāndan [15] ve tevārīḫinden nen var çünki ʿīsā benüm dirsin ʿīsā ʿilm-i ḳurʾān ve tevārīḫ-i ḳurʾān [16] ile nüzūl ider gör senün nen var eger dirsen bende taṣarruf-ı ekvān vardur adam öldürmek [17] ve çiçek çıkartmak ve ısıtma ve tāʿūn ve dürlü emrāżla öldürmek benüm elümden gelür dirsen [18] okalamak küffārīnün ve deccālün sanʿatıdur ya belli deccāl ol ya belli ʿīsā ol [19] ben ikisini de olurum dirsen الضدان لا يجتمعان eger benüm zōrum vardur [20] dirsen allahın da zōrı vardur sen yavaş gelürken allahda yavaş gelür sen zōr [21] bilürsen allah senden ziyāde bilür zōrı fütūḥātun üçyüz altmış altıncı

14 b

ʿaded 2638 salı [1] üçyüz altmış ıltıncı bābında bir ṭavīl ḥadīṣ yazmışdur ʿankāda iḫtiṣār [2] üzere yazmışdur dir ki فيدعو عيسي ابن مريم صلي الله عليه وسلم علي اولئك الأسم بعد ما لم يتركوا بلارض ديّارا وارسلو السهام في الجوّ ليقتلوا من في السماء فيردّها عليهم سبحانه مخضوبة بالدماء فيسلط الله عليهم في ليلة داء الغنف في اعناقهم [4] فيموتون في ليلة الي آخرهم الي آخر الحديث [5] ey ẓālim sen [6] allahı nice karşularsan allah de sana ona göre gelür bu kadar āyāt ve aḥādīṣ [7] ve āṣārun tevārīḫini kulaġum dibinde ṭurup vaḳtında vaḥy iden [8] allahın zōr vaḳtında zōrcaġızı yokmıdur ki ʿilm-i tevārīḫ de ki taʿcīz etdügi [9] gibi sizün cümlenüzün arkasını yere getürmege ʿācizmi olur lakin gelişünüze [10] göre varış bilür allah işini teʾenniyle ṭutar siz benüm içümi yılan ile [11] ṭoldurıp yatduġum yerden kalkamaz olıncaya degin fırṣat sizün elünüzdedür [12] hemen gayret eylen hele görelüm ḫalīfe bu gün gelürse ne muʿāmele olınur ona göre yazılsun

2638

[13] 129 وحلوالبلايا والمحن 561 حكيم قال الشيخ رضه في العنقا وذلك زمان الفتن 290: ʿacem gideli bu gün bu kadardur [14] عمن تولي عن ذكرنا ولم يرد الآ الحياة الدنيا ذلك مبلغهم من العلم فاعرض esmā: 930 miʾāt: 2300 ḥurūf-ı muʿceme: 8 cemʿan: 3238 miʾāt:2300 aḥād-ı esmā: 332 nuḳaṭ-ıḫafiye miʾāt-ı muʿceme: 5 elif: 1 cemʿan: 2638 [15] هم من العلم ان ربك هواعلم بمن ضل عن سبيله وهو اعلم بمن اهتدى (1) nuḳaṭ-ı ḫafiye-i müdġameteyn: 6 ʿadedi cemʿan: 2632+6= 2638 [16] ḥaḳ tarafında olan kim idügin allah bildügi yeter karabaş ve hakim bilsünler onlar da bilseler [17] bu yılanlar içüme girmezdi ve gelecek ḳiyāmet kopmazdı ol ḳiyāmet elbete kopsa gerek [18] hemen vaḳtidür düzdüginüz mektūbda da eyle dimişsiz hemen vaktidür iş görün

15 a

2639 erbaʿa [1] الم تر الي ربك مد الظل ولو شاء لجعله ساكنا ثم جعلنا الشمس عليه دليلا ثم قبضنا الينا قبضا يسيرا (2) miʾāt:3200 ʿibāre göre müddeġamāt سوره فرقان فدلم aḥad-ı esmā:37 āyet: 3 cemʿan: 3240 [3] bu gün ṣalāt-ı ʿaṣırda bu āyet vaḥy oldı

(1) Kur'an; Necm (53), 30. ayet

(2) Kur'an; Furkan (25), 45-46. ayetler

maʿnāsıyla maʿā ol maʿnāki [4] müctehidler ʿācizlerdür niçün zīrā onlar ictihādları emekleri muḳābelesinde [5] birer maʿnā bulurlar kimi naḳlıla kimi re'y ile enbiyāya toġan maʿna vaḥyıla [6] toġar ol maʿna budur ki allah subḥānehu ve teʿālā ʿīsā ʿaleyhi's-selāma buyurur ki [7] rabbuŋa naẓar etmedüŋmi ẓıllını nice medd etdi rabbdan murādı pādişāhdur ẓıldan [8] murādı vālidesinüŋ sırrı ẓāhir olduġıçün bu kerre gelen kayık ile [9] emir göndürüp boġazıma yılanuŋ büyügini akıtdurdı odur zīrā tārīḫ oŋa [10] delālet ider ammā müdġamāt otuz yedi geldi ḫaber de ol gün geldi sekizinci [11] gice salı gicesi bunaldum buŋa muʿādil bir dahı olmamış idi maʿnāyı vireyüm [12] bu kere tanrınuŋ boġazına akıtdursın eger istese medd etmezdi peyġamberi [13] istemedügi için sırran katlını murād etdi onuŋ çün göndürdi āyet bu maḥalle dek [14] pādişāhuŋ saklı olduġına remzdür ġiybet ile andan soŋra şemsi delīl [15] kılduk didügü bu āyetle pādişāhdan olduġı ẓāhir olduġına işāretdür [16] ثم قبضنا الينا قبضا يسيرا işi gördükden soŋra maḫfīce birer birer [17] kimini kaçdı bahānesiyle kimini ıṭlāḳ bahānesiyle yanına cemʿ ider dimekdür [18] hiç yıldızlarıŋ gölgesi olur mı gölge şemsüŋdür saklanur gölge uzanur [19] ẓuhūr etdikçe gölge çekilür ey pādişāh şimdiye mışrī idi seni iẓhār [20] iden şimdiden soŋra bu āyetdür seni fāş eyleyeŋ ʿīsā ʿaleyhi's-selāmuŋ [21] sensin ḳatlına ḳaṣd etdüŋ hemen iş gör senüŋ işüŋ de görildi bundan soŋra [22] öldügüme ġam yemem benüm ʿilmüm ḳatında müctehidler ʿāciz oldılar veli ʿilm-i ilāhīnüŋ ilh.

15 b

'aded 2599

[1] ḥurūf-ı muʿceme 8 kelimāt 18 elif 1 وعظ يوم الجمعة ve'l-ʿaded 2599 diyü süleymāna 87 diyü süleymāna [2] بسم الله الرحمن الرحيم الم 71 ذلك 272 الكتاب 754 49 للمتقين [1] aḥād-ı zevāt 87 mudġamāt ʿammı yūnus şehīden لا ريب 243 هدا فيه 19 عدد مآت من البسملة الي كلمة متقين هذا 2600 bu gice temām olur [4] الم 71 tesbīḥ geleli bu gün bu kadardur الف لام ميم 272 kātib öleli bu kadardur ذلك 750 elif 1 ḥurūf 3 754 maḥkeme-i ḥatīb الكتاب 49 ḥasan öleli ʿaşerāt-ı miʾāt 40 aḥād-ı miʾāt 9 [5] الكتاب 454 köprili-zādenüŋ fevtine bu kadar olınca ḥasan bu fetvā kitābını istihzāen okıyalum didi oŋa da remzdür لاريب 243 balıkçı ḥüseynüŋ karısına ṣalā virdürüp taʿzīm kaldurduġına tārīḫdür yaʿnī balıkçı ḥüseyin oġlı ola karısı mışrī ola işde ʿakibet böyle götürürüz remzin etdügine ʿadeddür فيه 95 minber üstinde yatmaġa başlayalı ʿaded budur هدا 19 elif ile ʿaded 20 bursadan mehdī odur diyü ḫaber virince karabaş şeyḫ getürüp öldürdi işde bu mezār odur لاريب فيه هدا [6] bu sekiz envāʿuŋ [7] tarihleri bu güne muṣādif [8] geldügi muʿcizāt-ı kurʾāniyyenüŋ ṭabaḳa-i ʿulyāsına delīldür bu biş kimselerin [9] ḳatlına sebeb karabaş şeyḫdür vezīr ḳuvvetiyle karabaş şeyḫi vezīr göndürdi [10] beni ḳatl etmege onı ālet kılmak içün birbirinden olsun diyü tekyesini ve kürsisini [11] gayrıya virdükleri tezvīr-i vezīrdür benüm efendim mışrīye bir çāre ile seni ḫünkār şeyḫi [12] etmek benüm boynuma diyü kefīl oldı göndürdi ḥatta geldügi güne انهم يكيدون كيدا el-ān [13] tārīḫi muṣādif geldi ḥīle ile geldügine kurʾān-ı ʿazīm şehādet eyledi tārīḫi göndürdüm [14] inkār idemedi idi bu gün de bu evvel-i baḳara şehādet idiyor ki ḳātil odur diyü [15] م ذلك aḥād 5 cemʿan 745 karabaş şeyḫ

(1) Kur'an; Bakara (2), 1. ayet

geleli bu gün bu kadardur

16 a

[1] الف لآم ميم aḥād 29 kur'ān-ı ʿazīm ki yigirmi ṭokuz ḥarf üzerine nāzil olmuşdur [2] allah isminüñ aḥād esması bi-ġayr-ı tekrār-ı ḥurūfihi yigirmi altıdur üç noḳṭa ile [3] yigirmi ṭokuz olur imdi yigirmi ṭokuz ismu'llah ʿadedidür el-maʿnā allah ʿazimü'ş-şān [4] ḥaḳḳı çün sizüñ taḥḳīr ve tezlīl etdügüñüz kitābullah nūrı ile levḥ-i [5] maḥfūẓda mestūr olan kitābdur ḥurūf-ı hecādan mürekkebdür diyü begenmezsiz [6] ẓāhiren ḥürūf-ı hecādan mürekkebdür bāṭınan bir nūr-ı cāmiʿdür ki cemiʿ esmā-i [7] hüsnāyı cāmiʿ olan allah nūrından bir kenz-i lā-yüfnā dur kāfirler yanında [8] ḫōr ve zelīldür reyb yokdur ki müttaḳīn olana bir şems-i ḥaḳīkatdür ki [9] toġmakdan tulunmakdan münezzehdür rāh-ı sedādı sübül-i müteferriḳadan [10] farḳ ider beyt الذين يؤمنون kur'an فانه شمس فضلهم كواكبها يظهرن انوارها للناس في الظلم بالغيب [1] onlara şems-i hüdādur ki īmān-ı bi'l-ġayb ṣāḥibi ola [12] yaʿnī ḥamziyyenüñ inkār etdükleri altı şeye īmān-ı tāmmı olan امنت بالله وملائكته وكتبه و رسله واليوم الآخر وبالقدر خيره وشره من الله تعالي [14] bunlara imanı olanlara ḳurʾān hüdādur dahı ويقيمون الصلوت والذين يصلون [15] dimedi ويقيمون didi sırrı odur ki namāzı kılmanuñ nefʿi yokdur [16] cemīʿ şerāyıṭ ve erkānı toġrı olmazsa dimekdür ʿalāmeti odur ki sen namāzı toġrı [17] kıldukça namāz da seni ṭoġruldur günden güne zühdi ve ṣalāḥı ziyāde ider ان الصلوة [18] تنهي عن الفحشاء والمنكر [2] ḥattā ḫāric-i ṣalātda bile menʿ ider ṣāḥibinüñ ḳalbine toġrı namāz [19] allah ḫavfını düşürür ومما رزقناهم ينفقون ya'ni elleri ḥaḳḳu'llahı ve sāyir ḥasenātı [20] virmekde olana kurʾān toġrı yol gösterür ve هم يوقنون الذين يؤمنون بما انزل اليك و ما انزل من قبلك وبالآخرة [3] [21] yaʿnī yalnuz sana īmān degül cümle peyġamberlere [22] inen kütübe īmān getüre ve aḫirete yaḳīnleri olanlara ḳurʾān hādīdür peyġamberler cemīʿi [23] cevher-i vāḥid gibidür cümleyi iḳrār etse birini inkār etse cümlesini inkār etmiş gibidür [24] ḳurʾān onun gibilere mürşid olmaz envār-ı ḳurʾāndan onlar maḥrūmlardur dimekdür

16 b

[1] اولئك علي هدا من ربهم işde hüdā-yı ḳurʾān ile mühtedī ve müntefiʿ [2] olanlar da bunlardur ġayrısı envār-ı kurʾān ile mütenevvir ve irşād-ı āṯār-ı ḳurʾān [3] ile müsterşid ve müteʾessir olmakdan maḥrūm-ı ebedīlerdür anınçün ḳurʾāna ḫōr bakarlar [4] kur'an da kendileri ʿakibet ḫōr ve ḥaḳīr etmesi muḳarrerdür اولئك هم المفلحون [4] [5] felaḥa dāḫil olanlar da hemen bunlardur kalanı اولئك كالأنعام بل هم اضل [5] [6] kābilindendür imdi toḫmun içi çürük olsa he ne kadar tīmār etsen [7] ona tīmāruñ ve suyuñ nefʿi olmaz toḫum saġ gerekdür īmān bütün gerekdür ki [8] ʿibādetüñ nefʿi ola ve kurʿanuñ envārından intifaʿ ḥāsıl ola allah müyesser eyleye [9] her isteyen maḥrūm kalmaz istemeyendür maḥrūm kalan beyt

---

(1) Kur'an; Bakara (2), 3. ayet

(2) Kur'an; Ankebut (29), 45. ayet

(3) Kur'an; Bakara (2), 4. ayet

(4) Kur'an; Bakara (2), 5. ayet

(5) Kur'an; En'am (7), 179. ayet

her kimde kim derd var var dermānı velī
10 bi-derdlerin derdine dermān olmaz beyt
talebi mülkin anun degme süleymān bulamaz
11 ġamı menşūrını her gönül ü her cān bulamaz beyt
kime kim zerre derd-i yār virildi
12 komaz ḥaḳdan ḫaber-dār olmayınca

imdi iḫvān-ı ṣafā bu maʿnā ki deryādan bir ḳaṭredür [13] قل لو كان البحر مدادا لكلمات ربي لنفذ البحر قبل ان تنفذ كلمات ربي ولو جئنا بمثله مددا [1] maʿlūm oldı ise buna da ṣıdḳıla işġa idün ki bu evvel-i sūre-i [15] baḳara متقين kelimesine gelince sekiz dürlü eşyānun tevārīḫine delālet ider ki [16] cümlesi bu gün tamām olur bişi mevtā ḥaḳḳında üçi ġayrıdur bu sekiz [17] tevārīḫ ḳur'ān-ı ʿazīmün cemīʿ müʿcizātına ġālib dinse cāyizdür ve iẓhārı [18] ile meʾmūr olmasam bugün naṣīḥata çıkmazdum yine yılanlar ḥāżırlanmışdur velakin [19] bunları ḫaber virmek ile bolayki tizce öldürecegin akıdalar tiz ḫalāṣ olaydum [20] diyü iderüm vaʿẓı yoḫsa etmezdüm imdi bu da maʿlūm olsun ki küfürden şirkden [21] geçince günāh-ı kebāyirün kankısı aʿẓamdur dinse bir adamı bi-ġayr-ı ḥaḳḳın ḳatl cümleden uludur diyü yazar

17 a

[1] hatta allah sübhanehu vete'ala ولذلك كتبنا بني اسرائيل انه من قتل مؤمنا متعمدا فكانماقتل الناس جميعا [2] [2] yaʿnī bir adamı ḳaşdan bi-ġayr-ı ḥaḳḳın öldüren [3] güyā cemīʿ dünyānun ḫalḳını öldürmiş gibidür diyü yazdum yā tevrātda dir

2599

[4] o dursun gelelüm serencāma iki gündür tavan bekçisi uyutmamekle [3] gündüz birer miḳdār [5] uyudum fevrī şeh-bāzlar et ṭaşını kapmışlar içine bel büken zehrini [6] katmışlar musluka tenbīh etdiler su getürdmediler ben alurdum sāḳīlere [7] tenbīh etdiler aḫır yoldan ṭolaşdılar içüm ateş oldı ṭutışdı dörd [8] karpuz yedüm yedükçe ḥarāretüm ziyāde oldı karnum ṭavula döndi gönlüm daḫı [9] ister karnum ṭoldı ve gögsüm ṭutıldı ṣabāḥı güçle aşaġa indüm [10] belüm iki kat oldı ṣabāḥ cemāʿata söyleyeyüm didüm ḫaṭīb benden evvel [11] yasin okurken aġlamaġa başladı ʿaceb ona da mı zehir yedürdiler ola [12] didüm bu kere ben gülmege başladum şaşduġumdan iki gündür keḳdileri [13] uġurladılar bir kerre böyle zehirli taʿāmdan virdüm kedi derd-mend [14] ḫasta olmış idi öle yazdı idi yine bilinmesün diyü zehri katdukları [15] gibi kedileri ġāyıb etdiler yā kimdür dirseniz karabaşdur karabaşdur karabaş[16] kimse degüldür ḫaṭībi yine sehiv secdeyi unutmışken başlatdı ey ḫaṭīb [17] bu naṣīḥatun sebebi ile sizün elünüzden neler çeksem gerekdür ḥażet-i şeyḫ ḳuddise sırrehu [18] ʿanḳāda yazmışdur sekizi ḫaber virdükde nöbet bu beyte gelür dimişdür [19] beyt

فسبقهم في الآرض لآ تجهلنها
و ثامنهم عند النجوم لزيم

[20] sekizlerden cāhil ve ġāfil olma dir benüm allahdan ġayrı [21] kimsem yokdur ben ġāfil isem

---

(1) Kur'an; Kehf (18), 109. ayet

(2) Kur'an; Ma'ide (5), 32. ayet

(3) Mastar eki "ق" ile yazılması gerekirken sehven "ك" ile yazılmıştır.

allah ġāfil degildür ben uyursam o لا تأخذه سنة ولا نوم (1) 22 ṣıfatıyla mevṣūf bir ẕāt-ı ḳadīm ve ezelī ve ebedīdür 23 oŋa sıġındum allah oŋara ben iḫtiyārumla söylemedüm kendi bilür

17b(2)

18 a

بقيعة يحسبه الظمآن ماء حتي اذا جاء لم يجد شيأ و وجد الله عنده فوفيه حسابه والله 1 سريع الحساب (3) 3 imdi allah odur ki semavāt ve arż onuŋ nūriyle mütenevvir ola allah nūrınuŋ miṣli 4 şu mişkāta beŋzer ki içinde mıṣbāḥ da el-mıṣbāḥ da zücāce içinde ola zücāce de leṭāfet de 5 kevkebe-i durri gibi ola ol bıṣbāḥ da bir şecerin zeytūnında yanmış ola ki ne şarkī ola ne ġarbī 6 ola şol kadar laṭīf ola ki eger ateş-i evliyā ayrı żiyā vireydi eger ateş de olursa nūr ʿalā nūr 7 ola işde allah buun gibi nūrına istedügini hidāyet ider kā'im-i maḳām-ı ḥaḳ olur onuŋ 8nūrı da ḫalḳa tā böyle żiyā virür ol kimse ḥaḳ nūrına maẓhardur bedr şemse maẓhar 9olduġı gibi ve daḫı şunlar ki kāfirlerdür onların aʿmālınuŋ mıṣli şol çölde görinen 10serāb gibidür ki ẓamʾān onı su sanur oŋa ṭoġrı gider ḥattā kaçan varsa 11görür ki su yok ḥayran kalur ḫāyib ū ḫāsir döner ammā serāb-ı aʿmālda ḫāyib olur 12velakin allahı serāb ḳatında bulur niçün ʿamelüŋi halis etmedüŋ diyü iḥsān ider 13هل جزاء الاحسان الا الاحسان (4) ol zamān belli olur ey karabaş şeyḫ ey ḥakīm 14 ey ramażān beg evvelā bu āyetüŋ tefsīrine bakuŋ görüŋ maʿnen yaŋlışmıdur tashīḥ idüŋ 15 eger ṣaḥīḥ ise kendiŋüzi görüŋ bu iki temsīlüŋ kankısındansız oŋa göre 16 ʿan ḳarīb ʿameliŋüzüŋ ʿıvażını bulursız benüm ʿalāḳam nedür ancak size tezkīrdür 17 siz bilürsiz mişkāt benüm ehlümdür pederi küttāb-ı ḳassāmdandur toġduġı 18 zamān ḳurʾānda mişkāt-ı nūrullah vardur ben bunuŋ ismini mişkāt virürüm 19 dimiş soŋra oġlan toġacaġına yakın vāḳiʿada oġlan olursa 20 ismini nūrullah vir kız olursa şemsi vir didiler ḫaber virdüm vālidesi 21 ben şemsi adlı kızı sevmem ya rabbī baŋa oġlan vir virürseŋ diyü aġladı 22 yā oġlan bendenmidür degülmidür mişkāt vāvından işbāt olur maḥallinde eger 23 suʾāl olınursa olınmazsa mühim degüldür siz bilürsiz ve daḫı nūrullahdan 24 murād nūr-ı maʿrifetüllahdur her ʿārifuŋ nūrı maʿrifeti kadardur lakin ḫalīfesinüŋ 25 nūrınuŋ miṣālını ḳurʾānda işitdügün gibidür nūrı tā böyle olmazsa ḫalīfe olmaġa lāyıḳ olmaz

18 b

1 ḥażret-i şeyḫ ḳuddise sırrehu ʿankā bir muḫtaṣar kitāb iken nūr-ı maʿrifete on biş 2 miṣāl getürmişdür iki kāġıddan ziyāde düşmişdür ʿumdetü'l-meṭālib olduġıyçün 3 oŋa bu muḫtaṣar da ziyāde tevaġġul etmişdür isteyen baksun yolına kişi varını 4 yaġma etdürdügini degermi görsün murabbaʾda tā on bişe dek uçdum 5 dinildügi nūr-i maʿrifetüŋ on biş mertebesine nāʾil olınca saʿy etdüm 6 diyecek murād bugün münāsebeti geldi beyān olındı faḫr degüldür واما بنعمة ربك فحدث (5) 7 feḥvāsı üzere izhār-ı niʿam rükn-i aʿzam-ı şükürdür ve ġayrıyı

(1) Kur'an ;Bakara (2),255.ayet

(2) 17b tamamen Arapça olduğundan vemetnin fotokopisi sona eklendiğinden buraya alınmadı.

(3) Kur'an; Nur(24), 39. ayet

(4) Kur'an; Rahman (55), 60.ayet

(5) Kur'an; Duha (93), 11. ayet

terġībdür anıŋ çündür ve [8] muḳābelesinde taḫt ṣāḥibiniŋ ziyāde ḳahrına sebeb olsun içündür [9] yā dirseŋ sen ey mıṣrī şimdi ʿazīz ile nūr-ı maʿrifet de berabermisin diyü cevāb [10] ʿazīziŋ nūrı ḳıyāsdan ḫāricdür bu ʿanḳa içinde olan faḳīriŋ ḥālidür [11] bir yerinde dir ki benüm bu kitābum saŋa bilürüm ẓan etdügün şeylerde olan cehlüni [12] saŋa bildürmek içündür eger benüm kitābüm olmasa sen seni kurtaracak kadar fehmiŋ [13] olaydı bir sāʿat senüŋ yüzine egilüp bakmazdum ve senün ḥālüŋe meşġūl [14] olmazdum her ne olur ʿalem-i şehādetden ve ġaybdan miṣāl getürürüm murādum sensin [15] saŋa kendi(.....)[1] eviçündür bunı mevāẓiʿi ʿadīde de yazar [16] ve fütūḥātuŋ beşyüz elli yedinci bābında bu faḳīriŋ ḥālını yazar ve dir ki [17] bu kimse kendi ḥālinüŋ tafṣīlini isterse ʿanḳā nām bir kitābumuz vardur onıŋla [18] mehdīniŋ aḥvālı içün teʾlīf etmişümdür oŋa baksun dir ve'l-ḥāṣıl ʿazīziŋ [19] ḥāli başkadur cemīʿ maʿārif ehlinüŋ ebü'l-īşāmıdur cümle onuŋ ṭufeylidür [20] enbiyādan māʿadāsı ve naḥlda dir ki bu nūr on iki biŋ yılda [21] bir kere kendini tamām aŋlar aṣlā bir mechūl şey kalmaz kendine māżī ve müstaḳbelde dir [22] benüm zamānumda oŋa altmış yıl kaldı dimiş ve teʾlīfinüŋ tārīḫini yazmış faḳīr [23] ḥesāb etdüm ol nūruŋ ṭulūʿı vaḳtında ʿazīz on iki yaşında [24] imiş bu muṭālaʿa daḳīḳ muṭālaʿadur bir ḫōş fehm olursa ʿazizüŋ [25] kim olduġı icmālen aŋlanur ve illā heyhāt mürekkeb izindeki bulanık [26] su deryāya kotaran beŋzeye والله يقول الحق وهو يهدى السبيل [2]

19a - 28b arası [3]

29 a [4]

meṯ-i resūl

1 merḥabā yā seyyidü'l-kevneyn yā bedrü'l-büdūr
merḥabā ey iki faḫrı hem miftāḥü'ṣ-ṣudur
2 sensin ol maḥbūb-i ḥaḳ hem enbiyālar serveri
ẕāt-ı pākiŋ ḥürmetine itdi her eşyā ẓuhūr
3 ḫāk-ı pāyiŋ serverā kühl-i ʿuyūnı kāināt
pertevi resm-i ḳidvetündür şeb-i ẓülmet nūr-i feḫūr
4 pāy- būsuŋla şeref buldı zemīn u āsumān
devlet-i cāvīd buldı ḫaşre dek āyet-i sūr
5 meh cemālüŋ olınmış cennete ʿarz eyledüŋ miʿrāc
gör meye ḥaṣret çeker cennet daḫı ʿaleme ḫōd ṭuyūr
6 ḫalḳ olınmış her ne var ise cümlenüŋ
ẕikri budur ente nūri fevḳa nūr dir kamu...
7 kendi nūrından yaratdı ḥaḳ seni yā muṣṭafā
essalātu ve's-selām yā bedr-i bā vechi's-sürūr

---

(1) kelime silik olduğundan okunamadı.

(2) Kur'an; Ahzab (33), 4. Ayet

(3) 19 a'dan 28 b'ye kadar olan sayfalar Arapça olduğundan ve metnin fotokopisi sonda verildiğinden tekrara düşmemek için buraya alınmadı. (bkz.A.Gölpınarlı, ŞarkiyatMecmuası ,İst.,1972 ,cilt 7, s.203)

(4) A.Gölpınarlı bu ilahinin Niyazi-i Misri'ye ait olmadığını söylemektedir: (bkz. a.g.e. cilt 7,s.203)

29 b

bu gün cum'a gündür 'aded 2431
1 بسم الله الرحمن الرحيم الم ذلك الكتاب لآ ريب فيه هدى للمتقين (1)3 mi'āt 2200 ve mā'ada'l-mi'āt 492 esmā-i الم 201 aḥād 91 ḥurūf 37 kelimāt 8 elif 2 2200+492+201+138= 3031 4 1300 مآت الي قوله تع فيه nuḳaṭ 10 elif 1 1300+1= 1311 süleymān aġa öleli 'aded bu gün bu kadardur 5 اسماء الم ذلك الكتاب 716 mektūb-ı sulṭāniye 'aded budur bugün 6 928 'alī öleli bu gün bu kadardur 7 اسماء الم 201 kātib ġāyıb olalı 'aded اسماء الم ذلك 354 hakim geleli bugün bu kadardur 8 لآ ريب فيه ṭabbāġ geleli 'aded اسماء لاريب مع المآت 381 el-mıṣrī لآ ريب 9 اسماء لاريب مع المآت 381 nuḳaṭ 3 381+3= 384 kātib geleli 'aded ريب فيه 307 10 فانذراعجاز القرآن فان هذه الخمس ريب فيه و لذلك تركت فيه لآ فافهموا و لاتظلموا فيهما انفسكم
11 ريب 317 emir geleli 'aded اسماء الفيه من الف لآ الي هاء هدى مع حرف المآت كلمه 1 رايي ا 223 çaylak yüzineden sırları ẓāhir olalı 'aded

30 a

1 الذين يؤمنون بالغيب و يقمون الصلوة ومما رزقناهم ينفقون والذين يؤمنون بما انزل اليك وما انزل من قبلك وبالآخرة هم يوقنون اولئك علىهدى من ربهم واولئك هم المفلحون (2) 4 'aşerāt-ı mi'āt 400 esmā 2640 2640+400+3040 808+925+617+290=2640 2640+492=3132 mā'ad'l-mi'āt 492+808+924+617+290=3131
(4) انا انذرناكم عذابا قريبا 5 من اول السور الي مفلحون (3)2251 esma 1378
بسم الله الرحمن الرحيم انا اعطيناك الكوثر فصل (5)

30 b

1 va'ẓ-ı yevmü'l-işneyn yukarıda aşaġada olanların ekşeri ḥāżır idiler yine yevm-i evvel-i sene 1092 2 قال رسول الله صلي الله عليه و سلم من اخلس الله اربعين صباحا ظهرت ينابع قلبه العلم من قلبه علي لسانه 3 aḥād-ı esmā-ı mücerrede 16 nuḳaṭ-ı esmā-i mu'ceme 6 16+6=22 mi'āt ila ظهر 2300+22= 2322 aḥad ilā ḳāf 142 ṭoḳsan birūn aḫiri ṭoksan ikinūn evvelidür bu gün dinilmiş idi ḳalb güni idi 6 يا اهل الكتاب قد جاءكم رسولنا يبين لكم علي فترة من الرسل (6)mi'āt 1900 ġayr-ı mükerrere mā sivāha 391 ḥurūf 31 cem'an 2322 ان نقولوا ما جاءنا من بشير و لآ نذير 7 'aded 2290 nuḳaṭ-ı ḥafiye33= 2323 aḥād-ı esmā

---

(1) Kur'an; Bakara (2), 1. ayet

(2) Kur'an; Bakara (2), 3-5 ayetler

(3) Kur'an ; Nebe' (78), 40. ayet

(4) Kur'an; Kevser(108), 1-2. ayetler

(5) Sayfanın geri kalan kısmı Niyazi-i Mısri'ye ait olmadığı için buraya almadık.

(6) Kur'an ;Maide(5) ,19.ayet

1780 [8] ibtidā ilāhīye kırk iki vecihle tārīh söylenmiş idi cümle bu güne idi [9] kırk iki mi'āt ʿadedidür diyü kırk iki olmış idi bu vaʿẓuŋ on ṭoḳuzıncı [10] gün bu ḳāḍī geldi ʿaded 2340 buŋa gelmiş idi ikinci gün boġazıma [11] yılan akıtdı ʿaded 2342 buŋa gelmiş idi kırk ikide ḳādī da su yerine [12] yılan akıtdı bu ḳādī (yı) bu şehre ḳādī iden bu vaʿẓ idi geleliden beri çalışur [13] bilmez ki soŋında pādişāh buŋa ne iḥsān ider ki buna ʿivaẓ ola bunuŋ saʿyı zīrā cümleye ġālibdür [14] bundan soŋra vaḥy-ı ilāhī ile iki biŋ üç yüz yigirmi sekize kırkdan ziyāde tārīḫ söylendi [15] sekiz küçük müʾezzin ol gice işneyn gicesi ʿīsāya imāmete geçse gerek imiş suʾāl etdiler cāyizmidür [16] müʾezzinüŋ biz(e) imāmeti diyü cāʾyiüzdür didüm aḫşam imāmete geçürdiler idi [17] فاليتأمل ولي هذا الكتاب عنقا [18] esmā 903 māʿadāʾl-miʾāt 347 miʾāt 1500 aḥād-ı esmā-i mücerrede 102 باقي الآية السابق فقد جاءكم بشير و نذير والله على كل شيء قدير سورة مائده [19] [20] her ṣabrıŋuzdan inkār idesiz allah sübḥānehu sizi tekẕīb ider [21] siz bu kadar ḳuvvet ṣāḥibleri iken sizi şaşırıp

31 a

[1] ibtidā sulṭān muḥammedüŋ fevti ḫaberini söyledükde sebt güni idi [2] minber üstinde baʿde'ẓ-ẓuhr vaʿẓ da söylenmiş idi ve sulṭān muḥammedüŋ [3] fevtine ʿaded 416 bu kadardur diyü söylenmiş idi ḫaber baʿde'l-vaʿẓ [4] bir sāʿat miḳdārı geçdükden soŋra arnavud muḥammed beşeyi göndermişler [5] geldi sulṭān muḥammede dörd yüz yigirmi altı dimedüŋmi diyü sordı yok dörd [6] yüz on altı gündür ibtidāsı ḫamīs gün idi bir ḫōş aŋla yaŋlış ḫaber [7] virme nice didüm ise eyle söyle didüm baʿdehu ʿaded 1322 [8] iki biŋ yigirmi ikiye gelince işneyn gün idi kırk iki tarih-i murabbāʿ [9] üzerine söylenüp ḫaber virilmiş idi ol tarih [10] cumʿa gün kadı ḳudsi ḥakīm geldi şehre tārīḫi oŋa virdüm göndürdüm 3801 erbaʿa rebiʿü'l-evvel [11] يا اهل الكتاب الآية [1] biŋ sene fetretden soŋra size [12] resūl geldi kurʾān-ı ʿaẓīmüŋ āyāt-ı müteşābihātı ol resūle [13] mevḳūf idi onı size beyān ide siz onı eşedd-i ʿaẓābıla [14] muʿaẕẕab kılasız ol kadar ʿadāvet idesiz ki vaʿẓını taṣdīḳ [15] ideni tertībleyesiz öldüresiz ya siz korkmazsız [16] ki allahuŋ ʿaẕābı size baġteten gelince mebhūt olursız [17] ḥayretüŋüzden bize beşīr ve neẕīr gelmedi gelse ḳabūl iderdük [18] diyesiz inkārıŋuz onda dahı didükden cārī olup [19] kemāl-i mertebe ġażabullaha lāyıḳ olasız bu eyi ḥāl (.....) [2] [20] mışrī ʿīsā ʿaleyhi's-selāmdur bu havā sözi degüldür vaḥydur [21] hem ʿaḳla hem naḳla muvāfıḳdur ben aramadum sen araduŋ da buldıŋ

31b [3]

32 a

[10] ḫatm bir de mühür maʿnāsınadur ḥākimler bir ḳapuyı mühürlese onı kimse açmaġa [11] ḳādir olamadukları gibi allah sübḥānehu ve teʿālā da bir kulınuŋ ḳalbi mühürlese gerek ḫayır ile [12] mühürlesün gerek şer ile onı kimse açamaz enbiyā maʿṣūmlardur evliyā maḥfūẓlardur onları [13] dünyānuŋ ḍāll ve muḍıllı ne kadar var ise başına çoksalar dīninden çıkaramazlar [14] keẕālik bir kulını da küfür üzerine mühürlese cemīʿ enbiyā ve evliyā cemʿ olsalar oŋa hidayet

(1) Kur'an; Maide (5), 19. ayetin başı

(2) Kelime silik olduğundan okunamadı.

(3) 31 b'nin başından 32 a'nın 10. satırına kadar olan kısım Arapça olduğundan buraya almadık.

idemezler 15 انك لآ تهدى من احببت ولكن الله يهدى من يشاء [1] وكما قال الله تعالي ان الذين كفروا سواء عليهم ءانذرتهم ام لم تنذرهم لآيؤمنون يعني بهم الكافرين المتعنتين المصرين علي الكفر ختم الله علي قلوبهم وعلي سمعهم وعلي ابسارهم غشاوة صم بكم عمي فهم لآ يعقلون لآ يرجعون عن عنادهم فكن انت ممن شئت من المختومين علي الهداية او المختومين علي الضلالة [2] bir dahı ḫatmuŋ maʿnāsı [20] tamām etmekdür imdi ḫatm nisbīdür ḥaḳīḳī degüldür zīrā insānuŋ merātibünüŋ derecātına [21] nihāyet yokdur nitekim muḥammediyyede dir ki iki yüz biŋ yıl ey ʿārif kişi meydān-ı tevhidde [22] segirtse kapmayaydı top nedür bilmezdi ol mevlā velī ey ʿārif-i ḥaḳ ḥaḳ sevenden iḫticāb [23] etmez beli ol cānıb-ı muṭlaḳ cenābın eylemez iḫfā nitekim resūl-i ekrem sallallahu ʿaleyhi vessellem [24] buyurur ki من استوى يوماه فهومغبون وقال ايضا من عمل بماعلم ورثه الله ما لم يعلم [25] bir dahı ḫatmuŋ ednā sevābı o meclisden maġfūran kalkduġıdur imdi ḫatmuŋ [26] bir maʿnāsı da dāʾiresin tekmīl iden meşāyıḫdur onlarıŋ meclislerine müdāḫil olanlar maġfūr olur

32 b

[1] ve dahı ḫatmuŋ bir maʿnāsı da esmāʾ-i ḥüsnā ile taḫalluḳ ve taḫaḳḳuḳ etmekdür zīrā [2] resūlu'l-lah salla'llahu ʿaleyhi vessellem buyurdılar ki تخلق باخلاق الله و هو الآسماء الحسني [3] her kim kāmil-i bi'l-esmāʾü'l-ḥüsnā ile ṣoḥbet ide ve meclisine dāḫil [4] ola maġfūrdur ve buyurdılar ki ان الله تعالي تسعة و تسعون مائته الآواحدا اسما من لحصاها دخل الجنة [5] aṣıl cennete dāḫil olan onı 6 taʿalluḳan şümme taḫalluḳan şümme taḥaḳḳuḳan iḥṣā idendür ondan soŋra onuŋ gibileri [7] sevüp meclislerine dāḫil olan hemen maġfūrdur zīrā her şeyʾi muḳārininuŋ [8] hükmini aḫz ider eger ḫayr eger şer eyüler meclisinde kemler eyü olur kemler meclisinde [9] eyüler kem olur كما قال عليه السلام الطبيعة تسرق من الطبيعة و صاحبها لآ يدرى [10] ve dahı ḫatmuŋ bir maʾnāsı da her şeyʾüŋ soŋıdur yaʿni iʿtibār [11] soŋınadur īmānuŋ soŋı ḫayr ve şerri allahdan oldugını diliyle iḳrār idüp [12] ḳalbi ile taṣdik ide علي امتي nefsine kerīh gelen şeylerde allaha teslīm olup [13] ṣabra mülāzim ola ki esmāʾ-i ḥüsnānuŋ āḫiri ṣabrdur tenbīhdür ki ṣabır cümleyi [14] cāmiʿdür yaʿnī aḫlāk-ı ḥasenenüŋ cümlesini cāmiʿdür ve dahı ḫatm merātib [15] üzerinedür cümleden aʿlā ve evlā resulullahdür ki cemīʿ kemālāt-ı insāniyye onda [16] ḫatm olmışdur ondan soŋra ebūbekrdür ki onuŋ ḥaḳḳında buyurdılar ki [17] ebūbekrüŋ īmānı cemīʿ ehl-i īmānuŋ īmānı ile vezn olınsa ebūbekrin īmānı [18] aġır gelürdi didi ondan soŋra ʿadālet ʿömerde ḫatm oldı ki oġlına [18] kıydı ʿadāleti terk etmedi ondan ḥıfẓ-ı ḳurʾān ve tedebbür-i ḳurʾānda ḫatm ʿoṣmān r.a. [20] ki ʿaḳībet üstünde şehīd oldı cāmiʿü'l-ḳurʾān idi suʾāl etdiler tebbet [21] sūresini ıḫlaṣuŋ üstine niçün geçürdün diyü buyurdılar ki levḥ-i maḥfuzda [22] eyle gördüm diyü ʿilm-i esrār-ı nübüvvet ve esrār-ı ḳurʾān da imām ʿalīde ḫatm oldı [23] ʿömer r.a. ḥaḳḳında لولآ علي لهلك عمر didi şol vaḳtda ki bir kimseye bir ʿavrat [24] zinā töhmet etdi ʿömer recm emreyledi imām ʿalī ṭuydı zāniyenüŋ ḳarnında [25] olana suʾāl eyledi benüm babam falān çobandur bu adam mazlūmdur didi

(1) Kur'an;Kasas (28),56.ayet

(2)Kur'an; Bakara (2),6-7 ve 171.ayetler

33 a

[1] ol vaḳit ḥażret-i ʿömer buyurdılar ki لولاَ علي لهلك عمر ve daḫı ṭufūliyyet [2] ḥalinde merātib-i insāniyetde ḫatm imām ḥasan ve imām ḥüseyndür ki bir gün [3] bir pīri gördiler ābdest alur ve yaŋlış alur birbirine didiler ki buŋa bunı bir rıfḳ [4] ile taʿlīm idelüm incinmesün didiler imām ḥasan yedi yaşında idi imām ḥüseyin biş [5] yaşında idi imām hüseyne sen ābdest al bunuŋ gibi ben saŋa taʿlīm ideyüm bu da [6] ögrensün didi eyle etdiler kocacık ṭuydı oġıllar siz kimüŋ evlādısız didi [7] haber virdiler sizüŋ gibi gül o baġçeden ġayrı yerde bitmez diyü aġlayurak getdi (1)

33b (2)
34a(3)

34 b

2506 erbaʿā

[1] suʾāl ey mıṣrī sen peyġamberüm dirsin peygamberleriŋ kankısı senüŋ gibi şetm etdi [2] cemīʿ erāẕilüŋ şütümı sende ḫatm olmış cevābı sāyir enbiyā benüm evlādümdür [3] ben ebüm onlar birbirine uḫuvvetdür nitekim peyġamber ʿaleyhi's-selām buyurdı [4] الآنبياء سلهم بنوا العلات وانا اوليهم بعيسي اى اقربهم cümlesinüŋ anası ḥavvādur [5] ben ḫavvāyı taṣarrafumdan ḫaber virürüm onlara cāʾiz degüldür baŋa cāyizdür [6] vech-i aḫer ben ādem olınca cemīʿ aṣfiyā saġ cānibümde dururlar naṣāyıḥa [7] ve maʿārife ve ʿulūm-ı ledünniye muḳtażī onlardur onlarıŋ aʿyānı ṭaleb iderler [8] onlar ḫaṭırıyçün söylerüm ve cemīʿ eşḳiyā sol cānibümde dururlar [9] şütüma küfre ve fısḳa ve cehle ve tecennüne ve ḫiffete muḳteżī onlardur [10] onlarıŋ aʿyānı içümden ṭaleb iderler onlarıŋ teḳāżāsı onuŋla [11] defʿ olur gāhice onlarıŋ da murādınca olmasam beni rāḥat etmezler [12] قال ابو هريره رضه اني لآستحم نفسي بشييء من الباطل كي استعين به علي طاعة الله تعالي teḳāżā-i şer defʿ [13] olmayınca ʿulūm-ı ilāhiyye ṭulūʿ [14] etmez bir mecẕūb şeyḫ var imiş zāviyesinde her dürli ālet-i lehv [15] bulınur imiş bir gün bir ʿālim buŋa mesāfe-i baʿīdeden ilzām içün gelür [16] sen allahdan ḫavf etmezmisin niçün bu kadar ālet-i lehv senüŋ zāviyende durur [17] dir şeyḫ dir ki bu dünyā allahuŋ mülki degülmidür onuŋ mülkinde olandan ġayrı [19] bizüm bir şeyʾümüz yokdur onda olandur dir ve yine bu ḥāl bize [20] maḫṣūṣdur biz divāneyüz ʿākil olana cāyiz degüldür dir mıṣrī de [21] dir ki bu ḥāl ādeme maḫṣūṣdur ġayrıya cāyiz degüldür fe-efhem

35 a

2508

[1] cümʿa gün cāmiʿde şemʿdān koyacak ṣanduḳ yaʿnī baŋa tābūt [2] yapıldı bilmem ne gün içine girürüm 2510[3] aḥad gün bir şiyḳa gelmiş içinde bundan biner altmış bir kimse gelmiş sekiz günde ḥac kolı [4] dir ki bursada şimdi söyleşürler imiş ki vezīr ya ḫünkār bir kaç biŋ [5] altun göndürüp

(1) Burada Eşrefoğlu'nun bir şiiri yazılmış.Metne almadık.

(2) Bu sayfada N.Mısri'ye ait olmayan bir na't yazılmış.Bunu da metne almadık.

(3) 34a 1206 tarihinde pek bilgisiz biri tarafından yazılmış bir salavattır.Mısri'ye ait olmadığı için yazılmadı.

NOT (Bu dipnotlar için bkz.Abdülbaki Gölpınarlı,Şarkiyat Mecmuası,İst. 1972, cilt 7, s.208)

mışrīyi ka'beye göndürecekler imiş diyü dimiş didüm ki [6] egerçi ol söz istihzādur velakin allah sübḥānehu ve te'ālā düşmanlara raġmen [7] beni kendi beytine ṣāḥib-i ḫāne kıldı ben evvel ḥac niyetine çıkmış idüm ḥac ideyüm diyü [8] ol ẓālimler māni' oldılar şimdi ka'be her ṣabāḥ ve aḫşam benüm topuklarımı [9] ṭavāf ider ayaġuma yüz sürer ey dīnsüzler ey mürtedler benüm ka'beye iḫtiyācum [10] kalmadı siz her ne kadar ẓāhirde beni taḥḳīr etdüñüz ise ol kadar ma'nā [11] 'āleminde baña 'izzet virdi velakin biriyle faḫr etmem الفخر ذلي direm [12] şiblī dir imiş ki عطل ذلي ذل اليهود ben de direm ki عطل ذلي ذل الشبلي [13] ben bu zülden aldugum lezzeti sizüñ pādişāhuñuz degül belki yedi eḳālimüñ [14] pādişāhları bulamaz 'aceb olmasun belki ricālü'l-ġayb bulamazlar [15] zīrā cemī' merātib ḥażret-i ẕātda mużmaḥildür tefāżul ṣıfātdadur ẕātda [16] cümle yeksāndur ẕāta vāṣıl olan cemī' lezzātuñ rūḥına vāṣıl olmışdur aṣḥāb-ı [17] merātib irġādlardur onlarda rāḥat-ı ḳulūb yokdur gerek ise ol merātib [18] ṣāḥibleri sūrī yā ma'nevī olsun lezzet-i aṣıl ikisinden de ferāġdadur [19] ol ferāġda bulunmaz el-ezell ehlinde herkese zülli kadar nitekim cenāb-ı allah [20] buyurmışdur انا عند منكرة القلوب كان من كان لأجلي و كل كسر الله لآ لغيره [21] beyt

ṭalebi mülkin anuñ degme süleymān bulımaz
ġamı menşūrını her gönül her cān bulımaz

22 kime kim zerre derd-i yār virildi
komaz 'aşḳdan ḫaber-dār olmayınca

35 b

2510

[1] imdi cemī' merātib eger sūrī eger ma'nevī maḥsūddur illā zülll maḥsūd degüldür [2] zīrā zevḳi daḳīḳdür belki edaḳdur görmezmisin allah sübḥānehu bir şeye [3] maḥmūd dimedi illā maḳām-ı zülle maḳām-ı maḥmūd didi ve ḥabībini ol maḳāma ṭālib [4] ve rāġıb kıldı ḥattā ümmetinden ricā etdi ki her ezān 'akebinde benüm içün du'ā [5] idüñ allah sübḥānehu ve te'ālā ol maḳāmı baña müyesser etsün diyü murād maḳām-ı zülle [6] ümmetini terġibdür ümmetinünde du'āları ḳabūl oldı ol maḳāmı oña virdi [7] allah te'ālā ṣabırlar ve taḥammüller dahı vire āmīn yā mu'īn

2514 ḫamīs

[8] (1) يريدون ان يطفؤا نور الله بافواههم ويأبي اللهالآان يتم نوره ولو كره الكافرون
ای ولآ يريد الله zira يأبي içinde nefy vardur illā onuñla ṣaḥīḥ olur mā'adā'l-mi'āt lll44

lO ilāhī 'adedīe müṣādifdür ve kezā esmā'ü'l-elifiyye 2514 mi'āt 1400+lll4=2514 وهو من

[10] اعظم اعجاز القرآن العظيم حيث جاء بحساب المورخ ولم يضم اليه شيء من حساب
الجفر اصلا والمعني يريدون اطفاء نور الله ولآ يريد الله الآ اتمام نوره بسبب
سعيهم الأطفاء يعني يتم الله نوره بهم لآ بشييء رائد غيرهم ليجعل حسرتهم
ندامتهم في عاقبة امرهم زيادة عليهم [14] ey ẓālimler mışrī ne cifr bilürdi/bilürdüm ne 'ilm-i esmā'-i ḥurūf bilürdi/bilürdüm [15] siz beni ḥabs idüp boġaz ḥiṣāra gelince bir ḥāl ġalebesiyle [16] kitābları yırtmış atmışum kuşluḳdan vaḳt 'aṣr olınca 'aḳlum başuma [17] gelince gördüm boġazumda yine zencir ayaġumda bukaġı bu ḥālde iken [18] esmā'-i ḥurūf ve ḳavā'id-i cifrüñ ba'żısı feth oldı el-ḥamdu lillahi te'ālā ol günden [19] bu güne gelince yevmen fe-yevmen ziyāde olmakdadur ḥattā ba'żī ıṣṭılāḥ-ı cifre [20] allah sübḥānehu ve te'ālā vāżı'-ı evvel kıldı bu faḳīri cümleden biri

(1) Kur'an;Tevbe(9),30.ayet

36 a

esmā maʿa'l-ḥurūf

[1] ḥurūf-ı esmā esmā-i mücerrede āḥād-ı ḥurūf āḥād-ı esmā āḥād-ı esmā-ı mücerrede [2] nuḳaṭ nuḳaṭ-ı esmā nuḳaṭ-ı esmā-i mücerrede her ḥarfde on iʿtibārāt olur nitekim[3] resūl-i ekrem sallallahu ʿaleyhi vessellem buyurdı ki her ḥarfde on ṣevāb vardur [4] dimem ki الم ḥarfdur elif ḥarfdur lām ḥarfdur mīm ḥarfdur yā ḥurūfda bu ḳāʿideyi [5] bilmese bir kimse her ḥarfde on ṣevabı havāda sanur رب قارىء يقرء القرآن و القرآن يلعنه اى ينفيه وهم يظنون انهم ينفقون المصرى لآ و الله بل يوصلونه الي حدايق القرآن وحورا زورائه وولدانه و غلمانه [8] nice kimse olur ki ḳurʾāndan biŋ ḥarf okur eline bir ṣevāb girmez nice kimse de [9] olur ki ḳurʾāndan bir ḥarf okur biŋ ṣevāb bulur yaʿnī biŋ maʿnā bulur [10] ʿacebleme imām ʿalī ṣallālahu ʿaleyhi vesselle buyurur ki baŋa allah sübḥānehudan [11] izin olaydı بسم الله الرحمن الرحيم deki "bā"nıŋ taḥtında ki [12] noḳṭaya kırk cild tefsīr yazardum kezā fi feżāyili'l-ḳurʾān el-īmāmü'l-ġazali r.a. [13] ve'l-ḥāsıl ʿaliye eger muʿāviye göziyle bakarsan ʿalī ḳaderi dirsin [14] eger ʿalīyi görebilürseŋ dilüŋ sallāllahu dirken ḳalbuŋ celle'llahu dir [15] فسبحان من اخفي عن العين ذاته ونور تجليه عليه عميم ḥikāye olınur ki [16] iskender eflāṭūna bir kimse göndürür vāfir hedāya ile dāʿvet ider gelsün [17] baŋa şeyḫ olsun diyü ol gelen kimse öyle ẓan etmiş ki eflāṭūn iḥtişām [18] ṣāḥibi ola varur suʾāl ider ol şehirden ṭaşrada bir ḫarābede [19] sākin olur şākirdleri ile dirler gelür açmazdan tecessüs ider [20] görür bir alay cerrārlar bir ḫarābeye ṭolup yaturlar istinkāf ider [21] buluşmaġa dir ki iskendere ḫilāf bildürmişler bu hedāyāyı [22] ben buŋa virmem virürsem de cümlesin virmem dir dimez cebren

36 b

[1] götürürüm dir bu ḥurada iken uyur görür ki eflāṭūn [2] bir pādişāh ki iskender onuŋ bir subaşı kadar bu kerre hediyesini [3] ve buluşmasını kayırur dir ki ben buŋa nice buluşabilürüm [4] ve benüm getürdügüm hediyye buŋa nisbeten belḳīsüŋ süleymān peyġambere a.s. [5] göndürdügi hediyye kadar olur ancak dirken eflāṭūn ḫaber [6] göndürür gelsün hediyyesini getürsün diyü evvel gözine göstermeyen [7] bu kerre ḫavf ve ḫaclet ile gelür eflāṭūn dir ki bizüm iskenderuŋ [8] hediyyesine ve onuŋ ṣoḥbetine ihtiyācumuz yokdur isterse bir ḫalīfe [9] göndürelüm ve illā biz varmazuz ve hediyyeŋi ḳabūl etmezüz var eyle ḫaber [10] vir dir olvaḳt uyanur görür eflāṭūn yine cerrār-ṣıfat [11] maḳāmında ṭurur taʿaccüb iderek bī-pervā yine hediyyeyi alur varur [12] eflāṭūn ẓāhiren faḳīr iken buŋa rüʾyāsında nice söyledi ise [13] yine eyle taʿaẓẓum ile cevāb virür bu kerre ibrām ider eflāṭūn [14] dir ki senüŋ gördügün adġāṣ ü aḥlām degüldür rüʾyā–i ṣādiḳadur [15] ben gördügüŋ gibi salṭanāṭa ḳādirüm murād etmem zīrā fānīdür benüm salṭānaṭum [16] bāḳiyedür bunuŋ gibi salṭanaṭı istemeyen iskendere şeyḫ olmaġı istermi var [17] iskendere bizden selām eyle bizden fārigˇ olsun eger olmazsa [18] ʿaskerinüŋ içine ḳahkaḥā bıraġurum cümleye gülinç olur diyü cevāb [19] etmiş iskendere ḫaber virince rāżī olmışlar halifeyi istemişler ariṣṭō [20] hakimi göndürmişler mehdī kadar şān virmiş iskendere eger ol ḫalīfe [21] olmasa iskenderi allah teʿālā ḳurʾānda medḥ etmezdi ilā yevmi's-sāʿati [22] böyle ḫayr ile yād olmazdı pādişāhları nik-nām yā bed-nām iden

37 a

[1] şeyẖleridür كما قيل لا تسئل عن المرء و اسأل قرينه ve'l-ḥāṣıl fuḳarā selāṭin [2] aẖiretdür salṭanatları maẖfiyyedür ẓāhir şöhretin istemezler kilāb ülüş yerken [3] yanına bir adam varsa ẖırlar ülüşini adamdan sakındugından hiç adam [4] ol ülüşe ṭālib olsun mı kelb-i ẓālim ḳıyāṣ-ı nefs ider var ise [5] uṣūl okumışdur edille-i şülüşeden ʿāciz kalınca ḳıyāsa yapışur velakin [6] ḳıyāsıda adamı kendüye benzetmesidür sāyirin de onа ḳıyās eyle 2514 [7] ve dahı menḳūldur ki ibtidā iskender rāżī olmayup elbette cebren getürün diyü yine [8] bir adam göndürmiş eflāṭūn keşf ile bilür kimyā ḳuvvetiyle bin cāriye [9] alur birer şişe virür şişeleri mey ile tolduruп āzād olun dir [10] ol şişeleri bir küpe döker az zamanda taʿfin ile ḳahḳaha peydā olur [11] salṭanat-ı bāṭıniyye ḳuvvetiyle iskenderiп ʿaskeri içine bıraġur [12] ḳahḳaha ile şol kadar mehābetli güler ki sesinden nice bin adam helāk olur [13] ondan kalkar bir yere dahı düşer onda dahı eyle ider iskender görür ki [14] ʿaskeri cümle helāk olacak bu kerre ẖalīfeye ondan soпra rāżī olur [15] yā böyle olmış ola yāẖūd iskendere bir nüẖūset bırakmış ola ki [16] ʿaskeri başından biпer biпer taġılmaġa başlamış ola bu kerre iskender [17] ẖalīfeye iztırārice rāżī olmış ola ʿalā eyyi ḥāl eflāṭūnı [18] yerinden iskender kalduramadugı muḳarrerdür [(1)]والسلام على من اتبع الهدى

2515

[19] cüm'a gün ikindiden soпra cāmiʿ kapusını çaldılar taşra çıkdum gördüm [20] bıyıklı ṭurur efendisini allaha ısmarladuk dir bizüm ḥac kulı ibrahim dede [21] ʿivaż dede bile getseler gerek idi birazdan onlar da geldiler gidermisiz didüm [22] göndürürseпüz giderüz didiler gelüп size bir şeyʾ göstereyüm didüm ḥācı hasan [23] mezārını

37 b

[1] birādere didüm ki şu mezār kimüпdür dir ki ḳahveci ẖācı ḥasanuпdur [2] ben didüm ki benim ʿammüm yūnusuп mezārıdur üç aylık yoldan beni ve seni [3] ziyārete geldi yūsuf ẖatīb karabaş ḥakīm kāḍī dizdār ʿazāb aġası [4] ramażān beg ve tevābiʿihüm ṭuydılar yā biz bunı bunaltmış iken bu ġanī [5] kimse bunları yine ṭoyırur ve sevindürür biz bunı bu kadar bunaltmış [6] iken bunı yine bu dirildür onı diriltmeden ise bunı öldürmek [7] yegdür diyü hem taṣarrüf etdürdiler hem öldürdiler hem bizi imtiḥān [8] içün getürdiler ḥācı ḥasan diyü gömdiler bu dervīşler de baпa [9] kırk ġuruş getürdiler siz bunı diriltdiпüz biz sizi öldürelüm ki [10] bir dahı buпa bir kimse ziyāret nāmıyla ẖarçlık getürüp diriltmeye [11] diyü bunları da öldürmege götüriyorlar dimesem gerek idi muẓṭar oldum [12] nice ideyüm didüm onlar da imdi getmeyelüm didiler ve bu dervīşler [13] geldükleri gün ḳāḍī ve ḥakīm ḳubeylü'l-maġrib cāmiʿa namāza gelmişler idi [14] ikisi de dideleriпüz rūşen ola diyince allah rāżī velakin ben ḥaẓẓ etmedüm didüm niçün didiler zīrā şimdi dervīşler biş oldılar [15] bunlaruп güninde elbette bir şeyʾ ẓuhūr ider anıпçün dimiş idüm bilürler [16] işde bugün bu ẓuhūr etdi ẓuhūr gerçi yūnus ʿammünüп başında [17] oldı velakin ifşāʾ-i sırra bunlar sebeb oldılar görelüm şonı nice [18] olur allah ẖayırlar vire āmīn [19]

(1)Kur'an ; Ahzab (33),4. ayet

38 a

2517 bugün yazıldı işneyn gicesi okındı
[1] aḥad gün ṣabāḥdan kalkdum yüzümi şiş ṭutaklarım [2] sarkmış ve yüregimi daḫı tamām ṭolı şiş buldum nefesümi ḫar [3] alurum gördüm imdi lāzım geldi ki vaḳtidür emāneti yerine [4] teslīm idevüz ki ان الله يأمركم ان تؤدوا الآمانات الي اهلها (1) [5] dür imdi ma'lūm olsun ki ḳur'ān-ı 'aẓīmde [6] قالوا ان الله ثالث ثلثة (2) ayetine çok ma'nā yazmışlardur [7] aṣṣaḥ ma'nā budur ki aḳānim üçdür uḳnūm-i evvel lāhūtdur [8] uḳnūm-i sāliṣ nāsūtdur uḳnūm-i ṣānī ki berzāḫdur [9] ol 'ālem-i miṣāldur uḳnūm-ı evvelüŋ leṭāfetine ṣāliṣüŋ [10] keṣāfeti mir'āt-ı mücellā düşüp onuŋ ḥüsn-i bāṭınısı onuŋ [11] sūretinde tamām ẓuhūr etmişdür zīrā mir'âtuŋ ardı ġāyet keṣīf [12] olmayınca muḳābilinde olan sūreti tamām gösteremez imdi [13] 'ālem-i miṣāl hem laṭīf ve hem keṣīfdür uḳnūm-ı evvel ile uḳnūm-ı sāliṣ [14] onuŋ sebebi ile birbirine ta'alluḳ iderler imdi uḳnūm–ı evvel [15] maẓharı ki 'īsādur karabaşdur uḳnūm-ı ṣānīnüŋ [16] maẓharı ki mehdīdür karabaşuŋ büyük oġlıdur uḳnūm-ı sāliṣ [17] maẓharı ki رأيت ربي في صورة أمرقطط dur karabaşuŋ küçük [18] oġlıdur benüm bunlarıŋ birinde 'alāḳam yokdur ben ölürsem āḫır sözüm [19] budur والسلام علي من اتبع الهدى

38 b

[1] daḫı yılanda bu kadar şiş vāki' olmış degül idi taḥḳīḳ ölürüm [2] bu kere bu sözden ġayrı vasiyyetüm yokdur 'īsā şeyḫdür mehdi ibn-i kebīridür [3] allah genç oġlıdur ان الله ثالث ثلثة budur ان الله ثالث ثلثة 2400 esmā 666 karabaş şeyḫ geleli bu gün 2400+666+52= 3118 mi'āt 2400 [4] وفي الحديث سترون ربكم كما ترون القمر ليلة البدر mi'āt 2300 āḥād-ı esmā'-ı mücerrede 153 ḥurūf-ı esmā-i mücerrede 50 nuḳaṭ 15 2300+153+50+15= 2518
2519 leyle-i şülaşa
[5] ṣabāḥ eger ölümi bulurlarsa büyüklerden [6] bir sözi geçer kimse bulunursa vasiyyetüm olsun [7] karnumı yarsunlar içümdeki yılanları çıkarsunlar ṣıdḳum ve kizbüm [8] ma'lūm olsun bunı da söylemezdüm vasiyyetsüz olmayayum diyü söylerüm
2521
[10] ḫamīs gün dörd yerli şıyḳaları var idi getdiler yine oġlancuklar [11] el öpmege başladılar kimi ḳurbān eti getürdi kimi deryāda balık avlamaġa [12] başladı ba'zı büyükler de bize bakup gögsini geçürüp ḥüzn [13] iẓhār etmege başladı bunuŋ bir aṣlı olmak gerek āyā ne ola [14] dirken ba'de'ẓ-ẓuhr deryāda iki çenber belürdi karşuma geçüp ba'zısı [15] başların açmaġa başladı zerre vehm elhamduli-llah gelmedi velakin

39 a

1 ليطمئن قلبي faḥvāsı ile teberrüken mekteb ṣıbyānınuŋ yolında oturdum 2 bir kaçı geldiler kelām 'izzetlerin aldum nice açdum ise bu āyet geldi [3] انما النجوى من الشيطان

(1) Kur'an; Nisa (4), 58. ayet

(2) Kur"an; Maide (5) 73. ayet

لیحزن الذین آمنوا ولیس بضارهم [1] mi'at 2500 huruf-ı mu'ceme 21 2500+21=2521
وهو من اعظم اعجاز الکتب القرآن ولکن لا یؤمنوا به الدجالون ولو تلیت علیهم 4
جمیعا ولکن المؤمنون یزدادون ایمانا مع ایمانهم و تمام الآمه الا باذن الله وعلی
الله فالیتوکل المؤمنون سوره مجادله

2522

[8] cum'a gün çavuşlarun biri ile muṣṭafā aġanun imāmı geldiler [9] biraz muṣāḥabetden soṇra çavuş dir ki luṭf idüṇ bize yeṇiçeri [10] aġasına bir mektūb virüṇ dir biz de luṭf idüṇ her ne teklīf [11] iderseṇüz mümkin olan dirig degüldür velakin bunı teklif etmeṇ didüm [12] du'āya ṣulḥ olduk bu söz ta onlardan sipāriş olmışdur 'acebdür [13] bunlaruṇ edirneden çıkacaġumuz gün ḥüseyin aġa yanuma geldi bizi [14] göndürin otururken ḳādınuṇ biri bizi şefī' etdi bir mansıb [15] ricāsına el başa kodı ḥüseyin aġa onı gördi biri daḫı biri daḫı [16] tā yediye dek ḥüseyin aġa el başa kodı cümlesine soṇra bursadan [17] civārımuzda olurdı biri daḫı ḫalḳuṇ arasından boġazın [18] çeküp işārete başladı yüzüm dürdüm gördi olmaz ayak [19] üstine kalkup geldi bir bizüm elimüz öpdi soṇra ḥüseyin aġanuṇ [20] elin öpdi el kavşurdı ṭurdı didüm ki bunlar bizüm konşımuzdur [21] oṇa da el başa kodı sekiz oldı 'aceb bunda degül

39 b

[1] 'aceb bundadur ki ol ḳāḍīlar kendi ta'līmi ile imiş soṇra [2] bize ṭaşra çıkınca bir ḫayli menzil bile göndürdi yaṇumuzca [3] ḫalḳ çok bir paşa 'askerince var vedā' maḥallinde kendi [4] atdan indi bizi indürmedi dizüm öpdi du'ā istedi [5] el kaldurup du'ā etdüm biz ṭolanıncaya dek ata binmedi ardumuzdan [6] bakdı bu kadar muḥabbet 'arz etdi soṇra bize bir aġa ta'yīn etmiş [7] idi ki bursaya dek bizi iletüp yine bizden kendine mektūb [8] getüre yolca giderken salāt-ı ẓuhrı edāya indük çavuş [9] namāzdan soṇra yanuma geldi dir ki efendi biz de emir kulıyuz [10] nice idelüm ya'nī seni burada temizlerüz dimek aṇlatdı ben de [11] didüm ki biz de emir kulıyuz beṇzi müteġayyir oldı yine bindük [12] biz ilerüce getdük konaġa varduk bir ḫayli müdetden soṇra [13] geldi niçün eglendinüz didüm dir ki ben öldüm yine dirildüm [14] 'araba baş aşaġa geldi altında kaldum beni gücile çıkardılar [15] 'arabanuṇ altından dir bildüm ki ẓālim ḥüseynün ol iltifātları [16] ḫalḳ yüzine meger ḥile imiş işde bu ẓālim deccālleriṇ [17] bi'atları ve dervīşlükleri ve iḥsānları böyle derince [18] eglensün aġanuṇ adamısınuṇ biri yanumuzdan irte ġāyib oldı [19] üçinci konakda ardımuzdan yetişdi meger ḥüseyin aġaya [20] ḫaber virmege getmiş imiş yeniden vāfir hedāya göndürmiş [21] altı pāre kumaş bir şāl bir sırmalı maḳrama ki hiç mişlini [22] görmemiş idüm on ġuruş bahā kodılar soṇra bursada

40 a

[1] yā mıṣrī derd-mend bunları nice aṇlasun ve göṇli bunlara nice [2] meyl etsün ki bir kavmuṇ içinde ṭurmiş iken ki dāyim işler [3] taṣfiye-i bāṭın idi riyā ve süm'a onları gördükçe kaçardı bizüm 'azīzümüz [4] kendi şeyḫinüṇ oġlı ẓuhūrī efendi dirler idi elmalıya geliyor ḫaberin [5]

(2) Kur'an; Mücadele (58), 9-10. ayetler

işidince karşu çıkmışlar uzakdan birbirini görince atlarından inmişler [6] yüz üstine düşmişler sürine sürine kavışup iki ṭarafda olan [7] dervīşān bir ġarra koparmışlar gūyā ḳiyāmetden bir gün olmış [8] fuḳarā birbirine muḥabbet ve tevāzu'-ı meskenet her birisi isterdiki ol birine [9] ḫidmet ede ʿālim-i mübtedī ümmī-yi müntehīye cān ile ve göŋül ile ḫidmet iderdi [10] ümmī olan ḥayā idüp imtināʿ etdükçe ʿālim şeyḫe şikāyet iderdi ki beni [11] ḫidmete ḳabūl etmez diyü ḫidmet saŋa degüldür niçün kendini ortada [12] görürsin muḳayyed olma dir bu faḳīr bir zamān vālideynümüz terbiyesinde [13] olduk bir zamān mektebde bir zamān medārisde bir zamān tekyelerde [14] ʿömrimüz nihāyet buldı bu fennüŋ gürūhına karışmaduk ebcedlerini [15] okumaduk degül ki kitāblarını ve'l-ḥāṣıl fuḳarā ṣoḥbetini gören [16] onlarıŋ lezzetini alan kimseye allah teʿālā ʿazāb etmek isterse bu ḳavmuŋ [17] arasına bıraġur imiş cehennemün evṣāfında mübalaġa var sanurdum [18] cehennemüŋ ʿazābını ehl-i cehennem bilmez imiş bir ehl-i cenneti cennetden çıkarup [19] cehenneme koyarlar imiş cehennemüŋ vaṣfında mübalaġa olmaduġın ol bilür imiş [20] fuḳarā arasında ḫāṣıl olan bunlarıŋ içine bir vecihle düşerse [21] oŋa ʿazā (bı) yeter el-ḥamdu li-llah bizüm ki ḳahrları yüzidür yine fuḳarā ṣoḥbetinüŋ [22] bir miḳdārı bunda bulınur ya luṭufları yüzi olsa ḥāl nice olurdı

40 b

[1] bu faḳīrüŋ bunlara bir mülāyim sözi olmayup gāh şütūm gāh tecennün [2] gāh ġılẓet gāh laʿnet gāh ṣūret-i küfr ve gāh maʿsiyet gösterdügüm [3] yā ḳatl yā miḥnet izdiyādı içündür yoḫsa onlara [4] bir vechile taḳarrub mümkin idi onların cenneti cehennemdür cehennemi [5] ʿayn-ı cennetdür nübüvvete ve risālete bunlarıŋ ālām ve miḥeni ile vāṣıl [6] olduk el-ḥamdu li-llahi teʿālā ya daḫı ziyāde olursa ümiddür ki [7] allah ẓāhir ola zīrā اذا تم الفقر فهو الله dur [8] و السلام علي من اتبع الهدى و الله يقول الحق وهو يهدى السبيل (1)

2523

[9] sebt gün birāder kapu çaldı ṭaşra çıkdum selānikden bir yigit bir maḳreme [10] virdi selanikde muṣṭafā efendi dirler imiş size ziyāde müştāḳ [11] bu maḳrameyi size göndürdi dir berekāt virsün ey muṣṭafā efendi [12] bilmem ki bununla ne silinür eger abdest suyını silmek içün ise [13] ābdest suyını silmeden ovarak kurutmak müstehabdur eger envāʿ-ı [14] etʿime yedükçe elin silsün dimek ise biz el silecek taʿāmdan kesildük [15] eger ehli ile cemʿ oldukda silinsün dimek ise biz ondan maḥrūmuz [16] eger kocası kendini taṣarruff idince oŋa ergenlik virsün dirse [17] hele kocam sik bulsun silecek bulınur derd onda kocam korkak [18] döşegüme gelemiyor neden ḫavf ider dirseŋ ʿīsā mināresinden [19] korkar ʿīsā a.s. ezān okıya sanur ḥüseyin aġanuŋ nazlı maḳremesi de [20] ondan ötüri geldi idi ṭokuz yıldur daḫı silecek bulamadı şöyle [21] muʿaṭṭal ḳaldı hele bir maḳremedür göndürmiş siz ḳabūl idüŋ ḥüseyin aġanuŋ [22] makremesine iş olsun ṭursun

41 a

1 2523 قال بتع aṣıl tārīḫi bu degüldür انني de maḫīfdür bu da vecihdür [2] ومن احسن قولا ممن دعي الي الله و عمل صالحا وقال انني من المسلمين (2) esmā-i miʾāt 2731 ḥurūf-i

(1) Kur'an; Ahzab (33), 4. ayet

(2) Kur'an;Fussilet (41), 33. ayet

gayr-ı mükerrere 374 sivā'l-mi'āt nuḳaṭ 19 cem'an 3124 [3] bi-hikmeti'llah bugün mü'ezzine ezānı ṣaḥīḥ oku diyü söylemiş ḳable ezān-i ẓuhr [4] bu āyet ezān-ı 'asrda tulū' etdi maḳreme münāsebetiyle [5] eger mıṣrī āyātdan tevārīḫi kendi ṭaleb ideydi yorılur yolda kalurdı [6] vallahi ve billahi ve tallahi maḥalle münāsib āyāt mıṣrīyi arayup gezer gelür [7] karşuma bir maḥbūbe şeklinde ki şems göreydi kendinden usanurdı [8] şemsüŋ ancak bir aḳlıġı vardur nirden buldı şu güzel gözleri şu güzel [9] kaşları şu güzel beŋleri ki her biri ḳudret ḳalemleri ile yazılmış mıṣrīye [10] cānum diyerek ḳarşu gelür onuŋla göŋlin eglerken biri daḫı görinür ondan [11] daḫı aḥsen mıṣrīye dir ki sen benden güzelsin mıṣrī dir ki ben bir yüzi [12] karayum nirden buldum ben ḥüsni yoḫsa siz de beni istihzā mı idersiz [13] dirler ki yūsufuŋ ḥüsni senüŋ ḥüsnüŋe göre şey'-i ḳalīldür sen ḥacerü' [14] l-esvedsin ẓāhiren siyāhsın bāṭınen şemsden enversin sen allah [15] sübḥānehu ve te'ālāya mūsānuŋ yed-i beyżāsı gibisin yeminü'llahsın dirler bilmem [16] yalanmıdur gerçekmidür ammā āyātuŋ hīç ġayrı sözlerinde yalanlarını bulmadum [17] bu göŋlüm de dir ki eger bunlar yalan olaydı pādişāh-ı āl-i 'oṣmānuŋ 18 yedi iḳlim eli altında iken nirde bir güzel var ise karşusında [19] el kavşurup ṭururken birine iltifāt etmeyüp gice ve gündüz ah [20] mıṣrī diyüp leylīnüŋ mecnūnı gibi av bahānesiyle taġlara düşmezdi [21] bu ḥāl āyātuŋ ṣıdḳına beyyine-i ṣādıḳādur bilmem ḫatīb inanur mı yine inanmaz mı

41 b

[1] yevm-i aḥadda yine yüzümi ve ṭutaklarımı ve cānum evini siş buldum [2] tavanda gözedüp ṭuran yine ṭavanı çalmaġa başladı gözler ki [3] ne şekil ḥareket iderim ve dinler ki ne söylerim tā evvelden bu güne dek [4] bunlarıŋ ḥāli budur ey ẓālim deccāllar şeyṭanet yolınuŋ biŋ ḳatını [5] sayarsız velakin bir vecihle şol kadar ahmaklarsız ki mişlüŋüz gelmemişdür [6] ey ẓālimler bir pādişāhuŋ sarāyınuŋ ṭaşrasına bir kimse dāyim [7] leylen ve nehāren mülāzım olsa pādişāhuŋ aḥvalına ve sarayında olan [8] ḥasnā'lara ve künūza ve bisāṭa ve zeynine ve ḫidem ve ḥaşemine ve ġılman [9] vildānına ve'l-ḥāṣıl içerisinüŋ bir şey'ine ṭaşradan bakmaġıla ıṭṭıla' [10] mümkin olmaz ya mıṣrīnüŋ ṭaşra cesedini gözetmekle göŋlinde ne var [11] idügüne muṭṭali' oluruz mı sanursız ey ahmaklar toġrı kapudan [12] gelene ḫaremi gösterürler mi ki sen ḫōd egri yoldan gelürsin egri yoldan gelen [13] bengcidür iç ḥaremden ṭaşra olanlara kānī' olup mısrīnüŋ maḥbūbelerini [14] عرايس الله تحت قبا به تع onları sanurlar bilmezler ki 'arayisü"llah içeridedür ki لم يطمثهن انس قبلهم ولآجان[1] وحورعين كامثال اللؤلؤ والمرجان ويطوف عليهم ولدان مخلدون باكواب و اباريق وكأس من معين لآيصدعون عنها ولآ ينزفون و فاكهة مما يتخيرون و لحم طير مما يشتهون و حور عين كامثال اللؤلؤ المكنون[2] [18] bunlar dāyim mıṣrīŋün göŋli sarāyınuŋ içinde ṭavāfdadur bunlarıŋ [19] kankısına muttali' oldun şimdiye dek mısrinün vücudundan ancak bir beden kaldı vücud [20] cümle ḥaḳḳuŋ oldı sizüŋ birinden haberiŋüz yokdur beklediġünüz kal'ayı [21] allah aldı içerisine cünūd-ı samāvāt ve arżı ṭoldurdı daḫı siz bir bedeni [22] bekleriŋüz kaldıŋuz işde sizcileyin mekkārlara keyyādlara allah böyle

(1) Kur'an; Rahman (55) 56. ayet

(2) Kur'an; Vaki'a (56), 18-23. ayetler

42 a

[1] mekrler ve keydler ider ḥikāye olınur ki pādişāhlardan biri [2] kāfir pādişāhınuŋ birine dir ki baŋa bir sıġır derisi dāyiresince yer [3] virsün dir kāfir pādişāhı mecnūn ancak o kimse virüŋ görelüm [4] neyler dimiş virmişler pādişāh-ı islām ol deriyi ince tel çeker büyük [5] dāyire ider yine gülişürler ṭaş ve toprak ile bir ḳal'a yapar yine [6] gülişürler içine 'asker koyar görmezler içinden muḥkem ḳal'a peydā ider [7] görmezler ẓuhūr etdügi gibi küffār ḳal'ayı ancak ṭaş ve toprakdan olanı [8] sanur yıkar görür ki içinde bir ḳal'a var ki yıkmak muḥal ve içinde bir [9] mükemmel 'asker var ki her biri bir tağı devirür beyit

[10] هم الجبال فسل عنهم مصادمهم ما ذا وا منهم في كل مصطرم

[11] كانهم في ظهور الخيل بنت ربا من شدة الحزم لآ من سكرة الحزم

[12] ve'l-ḥāsıl kāfirüŋ ḳal'asını ol küçücük palanka alur imdi sizüŋ gözüŋüze [13] bu mışrīnüŋ vücūdından görinen ancak bu çamurdan hasıl olan bedendür içinde [14] üstād ne yapdı gözüŋüz daḥı şimdiye dek görmedi bugün yarın ẓuhūr [15] idince sizüŋ vurup yıkacaġınuz ancak bu ṣūret-i mışrīdür içerisi [16] sizüŋ ḥaḳḳunuzdan bir ḫōş gelür inşa'allah ومكروا ومكر الله والله خير الماكرين وامثال هن الآيات كثرة في القرآن العظيم كلها يدور عليكم مثل[17](1) الرحي والله محيط وانتم المحاط كدود القذ في بيضته اليوم اوغد بيت والفقراء محاطون بقبور وجودهم فاذا انتشروا يخرجون منها اغنياء بل سلاطين وفي الحديث الفقراء سلاطين الآخرة وفي الحديث القدسي اوليائي تحت قباب لآ يعرفهم غيري بيت

[22] ḳıbāb-ı ḥaḳḳda mestūr olan erler ne ṭogarlar ne ṭulınular anlar

[23] ṣıfāt-ı ḫalḳ içinde görinürler ḥaḳīḳat ehlinüŋ olmaz nişānı

[24] ve'l-ḥāsıl fuḳarāya nişāndur allahdan ġayrı onlara muttali' olamaz bi-nişānı bi-nişān bilür ancak

42 b

2525

[1] işneyn gün birāder vaḳt-ı ḍuḥāda geldi ḳavvāf emir çelebi size [2] bir babuç göndürmiş dir senüŋ olsun didüm ṭaracuk dir [3] söylemedüm getdi 'akebince cibril-i emīn geldi ḫaber virdi ki ol [4] babuc muṣāḥib muṣṭafā pāşānuŋdur karabaş kendi vak'asını [5] mektūb ile i'lām idince onlar murād etdiler şeyhinüŋ murād etdügi [6] ma'nāyı bilmiş ol ve bu aḥvālı i'lām ile ebsem ol وكان ما كان مما لست اذكره فظن خير ولآ تسأل عن الخير أسهي ما قال جبرائل عم [8] bu beyit 'anḳada vardur meger oŋa da cebrā'il ta'līm etmiş imiş şimdi [9] pādişāha bir ālāy şütūm geldi ṣabr ideyüm göreyüm ne vaḥy olur diyü [10] tā ḫayr olındı zīrā لست اذكر didi lāzım geldi ki bizde ẕikr [11] etmeyevüz tā cibrīl-i emīn a.s. tezkīr etmedükçe belki bizüm göŋlümüze gelen gibi olmaya [12] بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذى انزل علي وحيه بجبريل الذي انزل علي جميع انبيائه و رسله بعد انتذا ر ساعة بملائكة لآ تعتد و لآ تحصي من بين يديه ومن خلفه رصدا ثم قال لي بلسان تركي [15] allah saŋa selām ider yā resūlallah ve buyurdı ki [16] mürebba' ma'hūd üzere soŋra yazılan tārīḫ iki biŋ dörd yüz kırk altıda [17] kalmış idi bugün 'aded iki biŋ beş yüz yigirmi bişdedür vecdüllah ki [18] 'aded 1

(1) Kur'an;Al-i 'imran(3),54,ayet

ʿadedincedür yaʿnī yetmiş ṭokuzdur üzerine kosun ol tārīḫi [19] babuç gelen yere göndürsin ben getdükden soŋra benüm vasıtāmsuz göŋlüne nice ilhām [20] gelürse murādu'llah odur elem çekme yaz diyüp gürūh ile kalkup geldiler der-ʿakeb böyle [21] ilhām oldı ki bir ilāhī dimiş idük

evvel iki kaşun arasında çekdi ḫaṭṭ-ı istivā
[22] ʿalleme'l-esmā' taʿlīm etdi ol ḫaṭdan ḫudā

bu beyti taḥḳīḳ idevüz tā ki evliyānuŋ

43 a

[1] kelāmlarını her bir muḳallid zuʿmınca bir maʿnā virmeyeler daḫı veyā ilhāmsuz muḫāl idügin [2] bilup taḫrīf etmeyeler imdi iki kaşdan murād dörd vavdur hakeza واووو [3] her ikisi bir ḳavsdur ikisinüŋ mābeyninde elif vardur zīrā isimdür ikisinde yokdur [4] zīrā ẕātdur لو جاء ست بعد ها dimek ست بعد ست dimekdür zīrā hā altıdur [5] meşelā واو 13 وجد 13 الله 66 13+66=79 vech-i āḫer واووو bunlar mertebe-i miʾātda 2500+25=2525 [6] mertebe-i aḥadda 25 bu kadardur vech-i aḫer واووو ḫaṭṭ-ı ʿadedde beraberdür [7] mertebe-i miʾātda ve aḥadda ط ḥarfinüŋ elifi ile ki ḫaṭṭ-ı istivā odur zīrā طاطخ olur خ 6 طاط 19 19+6=25 [8] mertebe-i miātda خط مع الف 2500+25=2525 istiva واووو istivā ḫaṭ [9] ve'l-ḥāsıl iki altı altmışaltı olur iki altı bir elif on üç olur yaʿnī iki altı birbirinüŋ [10] ardına konursa altmış altı olur birbirinüŋ üstine çıkarsa on iki olur elif ile on üç [11] olur [(1)] هذا معني قاب قوسين vech-i āḫer قاب قوسين 4 166 166+4=170 166 ikisi bu kadardur 166+4+166+4= 340 [12] او ادني ḥarf ادني yādur üzerine koyınca [13] üçyüz elli olur anuŋ çün او ile getürdi ki [14] üç yüz kırk da üç yüz elli de mıṣrī ʿadedidür idġām ile ve fekk-i idġām ile vech-i āḫer [15] ednā altmış biş dür mıṣrīnüŋ sinni şimdi altmış bişdedür bu_nı görenler lütf idüp nüshasın [16] alabilürse vāniye ve müsāḥibe göndürsünler ki pādişāhuŋ sevindürmege mayalaşduġı [17] nice nūrdur sevindürmek mümkinümdür bilsün edeb ile olursa olsun olmazsa şimden [18] soŋra bilmiş olsun allah kendini sevindürür uşaklıġı delikanlılıġı kosun [19] ve illā kendi bilür فاذا سويته da olan iki vāv bu vāvlara işāretdür ḳabūl etmeyen [20] şeyṭāndur والسلام علي من اتبع [(2)] حتي اذا جاءه لم يجده شيئا ووجد الله [21] الهدى والله يقول الحق وهو يهدى السبيل عنده 628 altıyüz yigirmi sekiz ḫaber virilen ʿadeddür [22] babuç ile geldügi vaḳtda bir şey' bulmadı illā sulṭān muḥammedüŋ vefātı ʿadedine ve tārīhüŋ ʿadedine muṣādif o bulındı ve's-selām

43 b

[1] suʾāl ol yetmiş ṭokuz ʿaded ilāhīnün niresindedür ki üzerine konmak ile [2] cümle yetmiş yedi tārīḫ tamām ola cevāb nuḳaṭ-ı ḫāfiye-i murabbaʿ yetmiş yedidür iki [3] elif ile yetmiş ṭokuz olur vech-i āḫer miʾāt-ı murabbaʿ üç biŋdür nuḳaṭ-ı esmā [4] cemīʿan yüz yigirmi üç dür iki elif ile üç biŋ yüz yigirmi biş [5] olur ki maṭlūbumuz ol kadardur nuḳaṭ-ı ẕevāt kırk altıdur nuḳaṭ-ı

(1) Kur'an;Necm (53) ,9.ayet

(2) Kur'an;Nur (24) 39.ayet

ḫāfiye [6] yetmiş yedidür yüz yigirmi üç olur ḳavseyn واوم 2500 aḥād 25 2500+25= 2525 [7] iki kaş bunlardur elif ile olan isimdür [8] elifsiz olan ẕātdür ا لآ بالألف [9] اذلآ يمكن التلفظ anunçün evliyā dirler ki ẕāt-ı ʿilm [10] henūz dile gelmemişdür ancak ṣadrdan ṣadradur ولم 13 وم 66 66+13=79

2525

[11] bunı yazmadan maḳṣūdum eyle sanmaŋ ki ḫalāṣ olayım diyü ola vallahi belki ġazaba [12] gelsünler tizce katl etsünler diyüdür yaḫut yılanı daḫı toldursunlar bolayki [13] şiş ile ölüp kurtulam diyüdür biŋ dörd yüz kırk altı tārīḫi [14] karabaş şeyḫüŋ oġlına virdüm bugün emāneten o daḫı bize üç pāre kütüb göndürmiş [15] baksun diyü kitāba bakacak dermān var sanur birisi şeyḫüŋ ikisi ġayrınuŋ [16] ne şeyhüŋ kitābına ne ġayrıya hevesüm kalmamış

2527

[17] erbaʿa gün şeyḫüŋ göndürdigi üç kitāba göreyüm şunlar nice kitāblardur diyü [18] birer miḳdār gözden geçürdüm biri nefeḥāt biri tedbirāt biri şerḥ-i ḥükm [19] nefeḥātuŋ ūlā kāġıdınuŋ ardına yazdum ki سماء بشجرة الحنظل من ذاق التصوف بلا خلل
20 ولآ علل تحت قوله هذا كتاب النفحات من قبل التصوف [21] ahirine tarih yazmış
22 ben de yazdum ki بقوله كتب في عراة شهر ذى الحجة سنه اثني وسبعين و ثمانماء
لقد كتب عند شجرة الحنظل مرّ طعمه عند ذوق الكمّل وهو اخير من بغة الحادث
بالكذب عن الأزمنة الأول

44 a

[1] tedbirāt didügini ziyāde eski kaġıda yazmış güyā beş yüz yıllık [2] yazıdur ben de ẓahrına yazdum ki هذا الكتاب اسمه التدبيرات لآسماء حرفته شجرة الحنظل وبها سماء ليس فيه كلام الرجال بل هو من خرفات الدجال يرى عتيقا ولكنه جديد يرى نضيجا ولكنه ني بليد متن hükm ʿatā'ü'llah [5] iskenderinüŋdür ol ṣaḥīḥ velakin şerḥi onlarındur şecere-i ḥanẓaldur [6] ardına yazdum ki متنه صحيح و شرحه شجرة الحنظل mütün hükm-i makbul'u [7] l-meşāyıḫdur dervīşler getdüklerinde tefe'ül etdüm bu geldi teselli buldum [8] بسطك كي لآ يبقيك مع القبض وقبضك كيلا يتركك مع البسط و اخرجك عنها كي لآ تكون لشيء دونه
[9] imdi bu ḳabż ḥaḳdan bize [10] ḫayırdur didüm ḳabż ile basṭdan tecerrüde rāġıb oldum ki bi'l-külliye ḥaḳḳuŋ olam [11] diyü ḥaḳ böyle olmak ister bizüm yaġmā ilāhīmüze daḫl idenler hem görmiş [12] olsalar ve īmānları da olsa daḫl etmezlerdi bizüm ġaraẓumuzı ḫünkār [13] yaġmā etdürdi padişāhā ittibāʿan biz de yaġmā etdürdük şimdi pādişāh [14] allahuŋ ʿırẓını da yaġmā etdürmek ister orasını biz bilmezüz allah bilür [15] idebilürse etsün bir kimse ziyāde teshīr bilür imiş ḫāṭırına [16] gelmiş ki her şey'üŋ teshīri baŋa müsaḫḫardur allahı da bir teşhīr ideyüm [17] göreyüm dimiş veſkini konarken şişmiş çatlamış hemen ʿāḳibetü'l-ʿavāḳib [18] odur bir gün evvel mübāşeret etsün nolacak ise olsun getsün [19] gāh maḳrama göndürür gāh balık avladur gāh uşacuklara el öpdürür [20] aşaġa ineli bu kadar zamāndur oġlancuklar mektebe giderler ve gelürlerdi birisi el [21] öpmezdi kelām ʿizzeti nice ḳahveḫāneye etdüm ise ol günden beri el öper [22] oldılar onlar ne bilürler üstādları vardur taʿlīm iledür bir ẓuhūr vardur [23] ben de

bilmem ki nicedür şimdi bekçim yok ṣabāḥa dek yalıŋuz cāmi'de eglenürüm böyle ويجوز ان يكون شرحه مما ليس من خرافاتهم ولكن مكثر الكلام لشيء قليلو هذا كثيرفي مصنف العرب

44 b

[1] fırṣat ele girmez muṣṭafā ey güreşci muṭafā vaḳtidür çünki [2] elbette bu iş olmayınca olmaz dir imişsin böyle meydān ele mi girer [3] ġayret eyle ya senüŋ anaŋ aġlaya ya benüm benüm aġlarım yok hemen sen seni ve anaŋı kayır [4] ademe allah buġdayı yeme didi şeyṭān yi didi şeyṭānuŋ sözine uydı [5] yedi soŋra allah mı peşimān oldı ādem mi peşimān oldı taḫtundan ya ādem [6] mü'ebbed olursın buġdayı yerseŋ didi ādeme şeyṭān yedükden soŋra taḫtında [7] ne kadar ṭurabildi imdi buġday benüm senüŋ taḫtunuŋ temeli benüm elümdedür bildügünden [8] kalma hemen iş gör saŋa bu kadar ṭayanmak bunda olan vānīnüŋ çıraġı [9] ḥakīm didükleri ẓālimdendür ḥażret-i şeyḫ r.a.h. 'anḳāda buyurur ki [10] و انما الحكمة اخرته لسر اخمرته سيظهر ذلك السر في اوانه و حلول زمانه evān [11] vānīdür ḥikmet ḥakīme remzdür bu çarḫuŋ kulpı şimdi bunuŋ elindedür cümleŋüz [12] bunuŋ aġzına bakarsız sizi yakında bu selāmete çıkarur hemen [13] etegine berk yapışuŋ begler çekilür gider sorarum gice gidersiz dirler ki [14] ṣāliḥ efendiye imāmlar mü'ezzinler aġalar ve a'yān-ı vilāyet cümle oŋa mülāzimler ya o kime [15] mülāzim ḫünkāra ḫünkār da buŋa mülāzım ve müntaẓır كما قال تعالي اليه [16] يصعد الكلم ا لطيب و العمل الصالح يرفعه bunda ne ẓuhūr var ise kur'ān ḫaber viriyor ki [17] ṣāliḥ göndürür kelim-i ṭayyib yā pādişāhuŋ yā mışrīnüŋ ola yaḫut ikisinüŋ ola[18] mışrīnüŋ pādişāha sözini pādişāhuŋ 'ameleni mışrīye ve sipārişini birbirine yetişdüren [19] 'amel ṣāliḥdür ya'ni ṣāliḥ efendidür bir gemici kāfirini ḫōrtlamaġa göndürür yanınca ya öŋince [20] yā ardınca bir kimse seni bile göndürür gelüp ol kāfir ya utanup ya ḫavf idüp [21] tükürmezse oŋa ezā ider ne kadar kāfirler geldiler 'özür dilediler luṭf idüŋ [22] kemlik bizden iyilik sizden ẓālim elindeyüz sizden emīn olduġumuzdan elinden [23] ḫalās olmak içün iderüz diyü ba'żı ehil olanların nicesi 'özür diledi

45 a

450

[1] bunca zamāndur geleli gāh şundan şikāyet etdüm gāh bundan bunuŋ şerrini [2] 'ayān etmedüm şimdi vaḳtı geldi 'ayān etdüm cümleŋüz bildügüŋüzden kalmaŋ yalŋuzum [3] allahdan ġayrı kimsem yok allah ise sizüŋ hidmetkarıŋuz kadar degül ne tursız [4] hemen iş görüŋ vānīden ḫaber gelür ki benüm oġlum ṣāliḥ efendi zinhār ve zinhār [5] ḫünkāra bir mülāyim cevāb göndürüp ḫarīfi ıṭlāḳ etdürme teṣarrüf etdürmeyince [6] yumuşak cevāb göndürme ḫünkār saŋa teslīmdür her ne dirseŋ uyar velakin [7] taṣarrüf etdürmeyince ola sakın yanılursın pādişāhdan ḫaber gelür cānum ṣāliḥ [8] efendicügüm nice oldı ḫaber yazar ki ḫünkārum ṣabr eyle haarifi bunaltdum dervişlerinden [9] ve karındaşından ayru düşürdüm şimdi cāmi'de yalŋuz olur bir gice onı saŋa teṣarrüf [10] etdürürüm ol iş olduġı gibi saŋa i'lām iderüm biraz vāfir hedāya göndür [11] ḫalḳ yüzine bu vecihle olursa ḫalāṣ olursın pādişāhum yoḫsa mekrinden [12] ḫalāṣ olamazsın diyü korkular viren ẓālim vānī ta'līmi ile bu[illegible]dur imdi

cümle [13] bunuŋ aġzına bakıcak şimdi pādişāh budur şerrinden ʿibādü'llahı allah saklasun [14] kelime-i يرفع dörd yüz ellidür hakeẕā يبيي رى في عين 450 ḥakīm geleli ḥakīm geleli bugün bu ḳadardur fi 2527 [15] görüŋ muʿcizāt-ı kur'āniyyeyi ki gününe müşādıf [16] yazıldı sırrınuŋ ẓuhūrı ẓālim ḫasmun kur'ān olsun ne muʿcize-i bāhiredür eger bu muʿcizeyi [17] firʿavn yā nemrūd yā şeddād göreydi īmāna gelürdi lakin bunu īmāna gelmedügi ʿīsā ʿaleyhi's-selāmı [18] ʿayn-ı iṣbātdur īmāna geleydi daʿvā-yı ʿīsā a.s. bāṭıl omak lāzım gelürdi ʿaded-i kebīre bakalum [19] اليه يصعد الكلم ا لطيب و العمل الصالح يرفعه ʿadedü'ẕ-ẕevāt 1105 esmā-i elif 1409 lafẓ-ı ḫāfiyye-i mu'cime 14 1409+1105+14= 2528 5[20] ẓālimüŋ cemiʿ aʿmālı ḫafiyye olmaġla [21] nuḳaṭ-ı ḫafiyye vākıʿ olmış ẓāhir nuḳaṭdan bir noḳṭa yokdur [22] ẓālim ḫaṣmuŋ allah olsun ḫāṣmun kur'ān olsun yüzime tükürtdügün kāfirler [23] yüzüne tükürsünler baŋa her ne ḳaṣd etdüŋ ise başuna gelsün ayaġuna tolaşsun

45 b

[1] 2529 gelen aġaya ʿabdü'r-raḥman aġa dirler imiş bir nūrānī maḥbūbü'l-ḳulūb devletli öyleden soŋra geldi bulışdı [2] cumʿa gün ki recebü'l-müreccebüŋ otuzıncı günidür kalʿa kulını [3] teftiş nāmile bir aġa gelmiş dizdāruŋ evine konmış mışrīnüŋ [4] karındaşını baŋa çaġıruŋ dimiş göndürdüm bizüm ḳāṣide üzerine [5] bir tesbīʿümüz var idi her tesbīʿüŋ evveli muḥammed ismile idi [6] ḫünkār muṣāhibi imiş bir devletli bir mektūb yazmış ve ḳaṣīdeyi [7] yazdurmış beyle göndürmiş rica emiş ki dörd beytüŋ tesbīʿī [8] yokdur onı itmām etsün ve iʿrābını da kendi kosun zīrā [9] ḳaṣīde yüz altmış birdür ve baʿżı nüsḫa da yüz altmış ikidür dimiş bunuŋ dörd ya biş eksügi olur yüz altmış birinüŋ tesbīʿī tamām vardur nüsḫası çokdur ġayrı nüsḫalardan tamāmlasunlar bu yüz ellidür dimiş kusurını [10] itmām etsün diyü niyāz etmişler el-ḥamdu li-llahi teʿālā şübhem defʿ [11] oldı faḳīr kendi nefsüme dirdüm ki āyā bunlar her bir kemāl ehlini [12] arayup ḥaḳḳından geliyorlar baʿżısını ḳatl baʿżını siküp [13] ʿırżını pāymāl idiyorlar bizümde bir ḳaṣīde tesbīʿümüz vardur [14] onı ḫünkār ṭuymadımı ola ki bizi sikdürmedi ve ḳatl etmedi [15] onı ise çok kimse istinsāḫ etmiş idi ne ʿacebdür [16] dir idüm meger hem yanlışı hem eksügi var imiş bu zamāna dek saġ [17] kalup ve sikilmedügümüzüŋ aslı bu imiş ve bu kadar zamān ḥabs-ı [18] medīdüŋ sebebi o yanlışlı tesbīʿ imiş eger ṣıḥḥatlı olaydı [19] şimdiye dek biz de ölenlere ve sikilenlere mülḥaḳ olurduk [20] benüm cānum oġlum muṣāḥib pāşā cān ve ʿırżdan daḫı geçemedüm [21] öldürürse ve sikdürürse ḳuşurımuzla ve cehlümüz ile ölelüm ve sikilelüm

46 a

[1] ve bu da maʿlum olsun ki benüm canum pādişāhlarıŋ muṣāḥibleri cümlenüŋ aʿḳalı ve aṣlaḥı [2] ve erḥamı ve eṣfaḳı gerek ne ʿacībdür siz ol ḳaṣīdeyi istinsāḫ [3] idesiz ve ṣāḥibi maḥbūs olduġın bilesiz ibtidā bunuŋ ḥabs [4] olmasına ʿillet nedür ve ne kadar zamāndan beri maḥbūsdur şu ḳaṣīde [5] şu adamuŋ ise evvelā bu adamuŋ aḥvālı teftīş olunsun ḳatla müstaḥaḳ [6] ise ḳatl ıṭlaḳa müstaḥaḳ ise ıṭlāḳ olınsun baʿdehu bir ferāġ-ı [7] ḳalbī olup bir sürūr vaḳtında aŋmak gerek idüŋüz ki işiden sizi [8] taḥsīn eyleye bu sizüŋ aḥvāluŋuz köprili-zāde beg bir adamıla bir kitāb [9] göndürmiş istihzā'en gelen adam dir ki şu kitābı sizden okıyalum fetvā [10]

kitābudur eger bunı okursak şerī'atda ḳuṣūrımuz kalmazdı dir [11] bizi bu kadar ḥakāret ile limyeye göndürdükden soŋra bu istihzāyı beg [12] didükleri ṣāliḥ-mütedeyyin köprili-zāde muṣṭafa pāşā göndürmiş [13] bu ḫaber de oŋa beŋzer ḥikāye ḫōca naṣrüd-dīn ḳāḍīnuŋ birine bir desti [14] bal iletmiş baŋa bir hüccet vir dimiş hücceti alup gidince getürüŋ ḫōcanuŋ balını [15] yiyelüm dimiş ḳāḍī yerken meger altına toprak doldurmış imiş bire varuŋ ḫōcayı [16] çaġıruŋ hüccetüŋ yaŋlışı var imiş taṣḥīḥ ideyüm dimiş ḫōca dimiş ki yaŋlış [17] kitābda degüldür destidedür yolından kalmamış [18] والسلام علي من اتبع الهدى والله يقول الحق و هو يهدى السبيل[1] بسم الله الرحمن الرحيم الم ذلك الكتاب لاريب فيه هدى للمتقين[19][2] الم 272 ذلك الكتاب 1204 لاريب فيه 338 هدى للمتقين 679 ḥurūf 36 679+338+1204+272=2493+36=2529 [21] bu gelen kitāb o kitābdür reyb yokdur ya'nī mışrīnüŋdür [22] ġayrınuŋ degüldür işde benüm cānum kitābı allah taṣḥīḥ eyledi kur'ānuŋ evveli ile

46 b

[1] ve daḫı besmelenüŋ evvelinden fatiḥanuŋ aḫiri āmīn kelimesine varınca mi'âtdan [2] mā'adāsınuŋ 'adedi üç biŋ yüz otuza gelmiş idi muṣādif düşmek ile [3] onı da evvel-i baḳarayı da kitābuŋ ẓahrına yazdum bolayki kitābumuŋ yüzini [4] kararmış dimeye idi nice idelüm demürci dükkānına giren kararmazsa da [5] bir mikdar kıġılcımıŋ zaḥmetin çeker 2530 [6] sebt gün şeyḫ-zāde kendinde olan tevārīḫi getürdi bizde olan [7] kütüblerin nefeḥāt ile tedbīrātı virdüm ḥüküm bir kaç gün turşın didüm [8] sizüŋ olsun didi ḫōş olınca bizüm olsun yine soŋra aluŋ didüm [9] cifre müte'allik bir risāle getürmiş bakuŋ diyü alıkomadum cifrine de [10] ġayrısına da yuf şimden girü metin hükmi cānum evvelde severdi ölince [11] yanumda tursun didüm ḳaṣīdeyi getüren 'abdü'r-raḥman aġa da bu gün [12] ṣabāḥdan getmiş dir bir ḥikāye söyledi iki imām birbiriyle nizā' etmişler biri [13] dimiş ki cennetüŋ kapucısı deve idi biri dimiş ki cennetüŋ kapucısı [14] yılan idi dir hem güler birazdan dizdarıŋ oġlı kucaġına bir yük kavun [15] almış pencerenüŋ karşusında gebe 'avrat gibi kavunı karnına ṭayamış ṭurdı [16] biraz getdi mezāra du'ā ider çoġ oldı yukarıdaki çavuşuŋ biri ḫortlamaġı [17] kimseye degürmez oldı gice iki kere karnumı dizdār oġlınuŋ kavunından büyük olmış [18] buldum her uyandukça tavanda oturan tavan çaldı ve düş gösterdiler 2531 [19] bizi yine bir ġayrı yere sürgün etdiler ṣabāḥdan 'abdurraḥman beg [20] geldi mektūbı gösterdüm ve kitābuŋ geldügini ve içine ne yazduġı cümle söyledüm [21] ey ẓālimler ol benüm kendi kemālum ile söylenmedi bir kaç sene murād idindüm

47 a

[1] aslā bir şey' feth olmadı altı ya yedi beyit kadar oldı begenmedügümden [2] fārīġ olmış idüm soŋra biŋ yetmiş biş senesinüŋ muḥarreminüŋ yigirminci [3] gicesi sulṭān-ı kevneyn salla'llahu 'aleyhi ve sellem ḥażretlerini vāḳı'ada [4] gördüm kendi ābdest alduġı sudan ābdest aldurdı ol [5] ḥalde uyandum ol sā'at otuz biş beytüŋ tesbī'i müyesser [6] oldı bāḳisini de muḥarremüŋ

(1) Kur'an ;Ahzab(33),4 .ayet

(2) Kur'an ;Bakara (2),1.ayet

āḫirine dek itmāmı müyesser oldı ṣıdḳuma [7] şāhidüm fātiḥa-i şerīfenüŋ ve evvel-i sūre-i baḳaranuŋ ʿadedine kitābuŋ [8] geldügi günüŋ muṣādif düşdügidür şimden girü ey ẓālimler [9] ḫaṣmuŋuz kurʾāndur kurʾān ile ʿizzet bulmış idüŋüz yine kurʾān ile [10] ẕillete ve meskenete düşersiz inşaʾallahu teʾālā zīrā bu kadar ẓālimlıḳ [11] ile bu kadar imtidād helākünüze sebeb kurʾān olsun içündür [12] üzerine tebevvül etdügüŋüz kurʾānuŋ buncılayın muʿcizāt-ı bāhiresini [13] gögsinde ẕerre kadar īmānı olan görince inṣāfa gelüp inṣāfa [14] gelmeyenüŋ ḥaḳḳından gelmege ġayrete düşer benüm de bu güne dek ölmedügüm [15] bundan ötüri imiş ekṣeriyā ḫāṭırıma gelürdi ki kimse inanmazsa da [16] ya rabbī sen bilürsin ol kitāb benüm irādem ile söylenmedi ya böyle [17] ẓālimüŋ zamānında kimse istifāde idemiyor bu faḳīre onı teʾlif [18] etdürmeden murād-ı şerīf nedür ki hiç bir eṣeri ẓuhūr etmedi dir idüm [19] el-ḥamdu li-llah meger murād-ı şerīfi ġayrı imiş biz bilmez imişiz eṣeri on yedinci [20] yılda ẓuhūr etdi bizüm agāhumuz yok bu vaḳʿa bir kıġılcımdur atıldı istanbula [21] ṭoġrı görsünler ne işler hemen ḫayr ola

47 b

2532

[1] işneyn gicesi dizdār bize fermān gösterdi bir āḫer yere [2] nefyiçün iki gicedür fermān gösterürler nefy ile taḳayyüdleri ey ẓālimler [3] ben size iki allah fermānını gösterdüm sizde baŋa pādişāh fermānını [4] gösterürsiz her ne kadar ḳahr yüzin gösterdiŋüz ise ol ḳahr [5] bir fütūḥa miftāḥ oldı ḳahrıŋuz kadar luṭf-i ḥaḳḳuŋ bābı açıldı [6] ben söz bilmem umūrdan bī-ḫaberüm hemen siz turmaŋ fermān getürüŋ [7] görelüm ne ẓuhūr ider iki pādişāhuŋ arasında meydāna düşmiş [8] bir tüyüm mışrī kankısı yigin gelürse onuŋ öŋine düşerüm bende bilmemki [9] fermān gelince ne ẓuhūr ider hemen mübāşeret idüŋ görelüm nice 10 olur bizde sizüŋ gibi bir seyirciyüz ġālib gelene uyaruz [11] sizüŋ gibi muʿanid degülüm hemen pādişāhlara bakarum ṭarīḳat kitāblarında [12] yazar ki vücūd-ı insānda iki pādişāh vardur biri rūḥdur [13] biri nefisdür bu iki pādişāh dāyim birbirine ġālib ve maġlūb [14] olmakdan ḫālī olmazlar ʿaḳıl da ʿaskerin cemʿ etmiş bu iki pādişāhuŋ [15] mābeyninde müheyyā ṭurur her kankı pādişāh ġālib gelürse oŋa uyar [16] maġlūba uymaz mışrī egerçi merkebdür velakin ẕevi'l-ʿuḳūldandur ʿaklı [17] kendini ne ṭarafa çekerse ol ṭarafa gider biz uyanlardanız uyduranlardan 18 degülüz siz uyduranlardansız uyanlardan degülsiz و السلام علي من اتبع الهدى و الانهزام لمن تمرد وتردى و الله يقول الحق وهو يهدى السبيل

48 a

[1] ehl-i şübūt cemīʿ zamānda bir peyġambere ümmet olmamışdur ve kendilerden ġayrı [2] vücūd-ı ḥaḳḳa iḳrār etmemişlerdür dāyim ḥaḳ bizüz diyüp rübūbiyyet daʿvāsından [3] münfek olmamışlardur amā ḥunefā vücūd-ı ḥaḳḳı ve cemīʿ peyġamberleri iḳrārdan ve ʿubūdiyetden [4] cemīʿ zamānda münfek olmamışlardur delilsüz yola gelmezler bizi nefy iden o gerçi [5] delīlümüz olursa ne ġam başka başumuza sulṭān olmakdan delīl ile nefye rāżī oluruz [6] biz el-ḥamdu lillah bu kadar luṭfı ve iḥsānı ʿubūdiyetde bulduk o da gelürse oŋa da سمعا وطاعة [7] ḥikayetde gelmişdür ki meşāyiḫdan birisi görir bir kimse arkası üzre yatur yanına [8] varur

dikḳat ile bakar görür ki hem kolak hem muḳ'ad hem a'mā hem mecẕūm dir ki sübḥanallah [9] ya rabbī cemī' ḳahruna bunı maẓhar mı etdüŋ diyince ol kimse işidür dir ki ey baṭṭal benümle [10] rabbüm arasına girme bu derdleriŋ benden ref'ini isteme bu derdin her birinüŋ muḳābelesinde [11] baŋa bir iḥsānı vardur rabbümün ki 'āfiyet ehli biŋ yıl 'ömri olsa sa'y itse eline [12] girmez 'afiyet ve sıḥḥat göŋül 'afiyetidür sen beni kayırup yolundan kalma [13] diyü şeyḫi ilzām etmiş rivāyet olınur ki imām 'alī 'aleyhi's-selāma bir temren [14] batmış cenk vaḳtında çıkarmaġa taḳat getürememiş namāza ṭurınca çıkaruŋ [15] dimiş ol vaḳt çıkarmışlar ṭuymamış imdi acıyı ve ṭatlıyı ṭuyan ev ṣāḥibidür [16] ev degüldür ev ṣāḥibi efendisinüŋ yanında olursa isterlerse evi yıksunlar [17] başlarına yıkılsun ayakları başlarında paralansun kendi evleri de yıkıldukda [18] altında kalurlar seyir ol zamān olur

2532

[19] işneyn gün çavuşlarıŋ ikisi ba'de'ẕ-ẕuhr cāmi' kapusına geldiler açdum geldiler [20] eşnā-i musāḥabetde kitābı andılar biz onda iken bu kitābı nice etsek buŋa [21] nice aŋsak diyü çok tereddüd etdiler idi işde 'akībet bu 'abdürraḥman aġa [22] ile göndürmişler didiler didüm ki ol eksügi bunda itmām olınmak mümkin velakin [23] sāyir nüsḫalara uymaz nüsaḫ birbirine muḫālif olur velakin ġayrı nüsaḫ yokdur onlardan tekmīl

48 b

[1] etsünler didüm el-ḥamdu li'llah göndürdükleri bir güne geldi ki bir fātiḥa birde evvel-i baḳara [2] ikisi şehādet etdiler kitāb mışrīnüŋdür diyü kitābuŋ eksüki olduġından [3] degüldür ol kitābı bu faḳīr mışrīye çok gördüklerindendür ben de çok görürüm [4] velakin nice yıllar sevdāsına düşdüm altı ya yedi beyit söylendi onı da begenmedüm [5] fārıġ oldum idi işāret-i ḥabīb-i ekrem sallā'llahu 'aleyhi ve sellem ile oldı eger yine [6] şübhe iderler ise cemī' memālik belki yedi iḳlim elleri altında arasunlar [7] şu kitābuŋ mü'ellifi kimdür diyü eger bir ġayrı ṣāḥibi çıkarsa biz kāẕib olalum [8] didüm ve yine didüm ki murād ma'lūm ẓālim vānīdür bunı karışduran bu [9] o cānumuŋ başına su döken sevindürmege sa'y iden odur allah sübḥānehu [10] ve te'ālā bolay ki onuŋ ḥaḳḳından gelüp 'ibādullahı onuŋ şerrinden ḫalāṣ [11] ide didüm ne 'acebdür vānī benümdür dise kim oŋa karşu kordı uyvār kal'asınuŋ [12] fetḥinde ان الأرض tārīḫini kürsīden söyledük iki adam biri şehzāde vālidesinden [13] biri ḫünkārdan baḫşiş almışlar hīç ṣāḥib çıkdum mı buna da vānī benümdür [14] dise asla bir söz söylemezdüm belki ḥaẓ iderdüm zīrā evvelde benüm [15] çekdügüm ol mecmū'alarıŋ ve kitāblarıŋ şerridür belki vānī efendi ḥażretleri [16] ṣāḥib çıkmaduġumuzdan suçumuzı 'afv etdüreydi [17] faḳīre kalsa eger mümkin olaydı cemī' kitāblarımuzı ve ilāhīlerimüzi cem' idüp [18] ateşe yakardum ve salṭanat ṭarafında olanların ḳulūbından kendimi iḫrāc [19] mümkin olaydı iderdüm nice idelüm 'ācizüm ḳādir degülüm hā ölince çekmeden [20] ġayrı çārem yok her gün 'azrā'īli gözlerim gelmez gelince her ne ḥāl ise çekmeden ġayrı bir ölüm gösterin öleyüm [21] hem cāhilüm hem fāsıḳum hem müfsidüm hem aḥmak ve ebterüm hem merkeb hem köpek [22] hem kedi hem ṭoŋuzum her ne olursam olayım ancak ḥamziyye olmakdan [23] allaha sığınurum

---

(1) Kur'an;Enbiya (21) 1.ayet

49 a

1 ما (1) اقترب للناس حسابهم وهم في غفلة معرضون 3 بسم الله الرحمن الرحيم

mi'at 3100 huruf 33 3100+33=3133 يا سبحان الله فانظروا عدد الحروف كيف تم علي حرف النفي وهو يدل علي نفي المصرى ما يأتيهم من ذكرمن ربهم محدث الآاستمعوه وهم يلعبون (2) لآ هية قلوبهم و اسروا النجوى mi'at 3100 mudgama 32 elif 1 3100+32+1=3133

5 المدغمة بحساب المورخ وهو اوضح من الجفر قلوبهم و اسروا النجوى الذين ظلموا

mi'āt 2100 iber-i mi'āt 425 ḥurūf-i mu'ceme 9 2100+425+9= 2534

2533

6 leyletü'ş-şülaşa ba'de ṣalātı'l-maġrıb 7 mum yakdurdum otururken bu āyetler 8 ḫaṭıra geldi ya'nī cān gözinüŋ muḳābiline 9 geldi kendini 'acz eyledi elbette beni ḥisāb 10 eyle senüŋ ḥālüne ben ġayrı āyetlerden evfaḳum didi 10 eyle senüŋ ḥālüne ben ġayrı āyetlerden evfaḳum didi 11 ḥisāb etdüm ḥadd-ı zātında evfaḳ ondan soŋra ki 12 āyet dir ki ben ondan evfaḳum beni ḥisāb eyle gördüm ḥadd-ı zātında 13 evfaḳ ondan soŋra üçinci dir ki beni ḥisāb eyle ben onlardan 14 evfaḳum ben tārīḫden mā'adā onlarıŋ saŋa esrār-ı necvālarında ẓālim idüklerine 15 şehādet daḫı iderüm dir gördüm ḫadd-ı zātında şālişüŋ evvelkilere terakḳisi var 16 onı da yazdum velakin alur yok ḫatībe biŋ böyle beyyine daḫı getürsem ḳabūl etmez 17 velakin bu āyetleri allah sübḥānehu ve te'ālā birbiri ardınca maḥallinde göndürdüginüŋ 18 bir ḥikmeti olmak gerek biz'ubūdiyetümüzde olalum görelüm allah neyler والله يقول الحق و هو يهدى السبيل 19 vech-i āḫer لا هية قلوبهم و اسروا النجوى الذين ظلموا vech-i aher يلعبون (2) لآ هية قلوبهم و اسروا النجوى الذين ظلموا mi'āt 2500 ḫurūf 34 2500+34= 2534 'adedü'l-kül 3139 elif 1

49 b

1 هل ينظرون الآ ان تأتيهم الملائكةاو يأتي امر ربك (3)mi'āt 3100 müdġama 34 3100+34= 3134 mudġam ve mudġam ve bihi'l-aḫad 4

2535

2 peneşenbe gün olan keydleri yakın zamāndan beri olmış degül idi odunlar 3 ṭaşıyup ḫortuldılar çoġalup oġlanlar eṭrāfda gezinüp 4 ḥatta ḥakīm ḳible ṭarafında sāḥilde öŋünde bir büyük genc oġlanı soymış 5 çıplak gezinür gördüm ḫaraççı aġası gidiyorum diyü geldi iki altun 6 virdi aġanuŋ emānetidür ḳabūl idüŋ didi aġaŋ kimdür didim 'ömer aġa 7 dirler dir göŋlümden kim olursa olsun didüm altunları aldum birini 8 birādere birini muḥammed dedeye virdüm maḥmūd yazıcı ogli هل جزاء الآحسان (4) 9 okudı yatsu namāzında imāmuŋ ḫortuldısına ise nihāyet 10 yok idi bu bile getsün 2536 cum'a gicesi tavandan atmışlar

---

(1) Kur'an; Enbiya(21) ,1.ayet

(2) Kur'an; Enbiya(21), 2 ayet

(3) Kur'an;En'am (6), 158. ayet

(4) Kur'an;Rahman (55),60. ayet

minberin [11] bir barmaġını koparmışlar ṣabāḥ namāzında maḥmūdده ولمن خاف مقام ربه (1) جنتان [12] iki altunlıḳ iki cennet virdiler korkup altunları virdügümüz [13] içün ey kāfirler ey dīnsüzler ya bu kadar ittifāḳ ile bunuŋ gibi [14] bir devrān kurdıŋuuz bu kadar emek zaḥmet çekdiŋüz minberiŋ bir [15] barmaġın kırmadan ötürimiydi ya ne var bu kadar geldiŋüz kötek bahāsını [16] ḫōd muḳaddem virdiŋüz iki altun ve bu kadar emek ve zaḥmet hemen [17] bunuŋ için miydi niçün korkaklık idersiz yedi iklimi żabṭ [18] iden pādişāh degülmisin kimden ḫavf idersin cümle her kim var ise [19] saŋa ṭābī'lerdür benüm ise bir kimsem yok bir allahumdan ġayrı benüm allahum ise

50 a

[1] senüŋ yanunda yokdur yā bu kadar ḫavf kimdendür baŋa diyü vir [2] göreyüm dinüne i'tikaduŋ yokmı ki cür'et idesin ey dīnini ve meẕhebini [3] milletini i'tiḳādını sikdügümüŋ deccāl mel'ūnı yolun gözleyüp gözüm [4] yolda kaldı yā senüŋ kendi dīnüne i'tiḳāduŋ bu kadar olınca ya ġayrıya [5] ne kadar iḳrāruŋ 'ahduŋ amānuŋ olur ey lā edriyye didükleri dīnini sikdügüm [6] gel görüşelüm ey kāfir gel güreş yapalum ey dīnsüz seni ziyāde güreşçi [7] dirler gel ey korkak ẓālim gel ben ṭavşan degülmiyüm sen arslan degülmisin [8] sen benüm nemden ḫavf idersin bire ġayretsüz 'arsuz nekbeti deccāl [9] şu sözleri işidüp yine gelmezsen ya cellāduŋı göndürmezsen [10] yufdur saŋa ẓālim heẕār yuf ḥikāye ba'ūża süleymāna poyrazdan [11] şikāyete varmış ḫaşmuŋ ile gel dimiş ben ḫaşmum ile bir yerde olamazam [12] dimiş şimdi ba'ūża bilmem kankımuzdur imdi gāh olur serçe şahine [13] mikdarınca söyle dir şahinüŋ sözini serçe söyler sen ḫaṭībe baŋa [14] şeyṭān didürdün benüm oŋa söyleyecek sözüm dükendi mebhūt [15] oldum هل جزاء الاحسان الا الاحسان فبای آلاء ربکما تکذبان (2) ve'l-ḥāṣıl mi'āt 2000 mi'āt-ı esmā... nuḳaṭ-ı esmā ..... mudġamāt 685 [16] 'aded tamāmdur dimem çok bildügünden kalma buŋa her ne yüzden ezā etdüŋ ise cümle üstüne döner [17] bu āyetüŋ maṣadaḳı ile āyetden delīl tarīḫiyle gerek ki yapışa لایمسه الا المطهرون ثم الکلام فی (3) هذا العدد 2536 aḥād-ı esmā 438+685=1123 aḥād-ı müdġamat 13+1123= 1136 ilāhī söyleneli 'aded mi'āt 2000+1136= 3136 'aded-i kebīr [18] تاریخه ذوالوجهین وله تاریخ آخر من طریق الآسما فهومستور لیس وقته و اولنه

3

50 b

1 ابو المحیط الذی لآ یسمه لوحه عطیا فی معرف الذات والصافات والأفعال بکرصهباء بسم الله الرحمن الرحم والتین والزیتون وطور سنین وهذا 2536 فی لجة عمیاء البلد الأمین لقد خلقنا الأنسان فی احسن تقویم (4) mi'āt 3000 ḥurūf 64 elif 1 nuḳaṭ-ı ḫāfiye 72 cem'an 3138 rebbüm beni kıldı emīn yā sen beni yā ben seni [4] taḳvīmüŋ bir ma'nāsı tārīḫi

(1) Kur'an; Rahman(55),46. ayet

(2) Kur'an; Rahman(55),60-61.ayetler

(3) Kur'an; Vakı'a (56),79.ayet

(4) Kur'an; Tin (95),1-4.ayetler

ṭoġrı çıkarmaġı dirler imdi allah sübḥānehu ve teʿālā [5] ḳasem ider ki biz insānı kurʾāndan ṭoġrı tārīḫ çıkaranların aḫseni ḫalḳ [6] etdük bu faḳīrüñ tārīḫlerini ḥażret-i allah begenür ya begenmeyen ne olur [7] şeyṭān olur yā begenenler ne olurlar melek olurlar evvelā bu āyet [8] bu maʿnāya delālet etdügi bikrdür yaʿnī bu maʿnāyı öyle ẓan iderüm ki bir müfessir [9] yazmışdur vaḥy-ı ilāhiyye mevḳūfdur ya ilhām-ı rabbāniye mevḳūfdur terkü'l-evvel [10] el-āḫir ḳābilindendür disek de baʿīd degüldür zīrā ʿīsā ʿaleyhi's-selām ūlü'l-ʿazmdur [11] şimdi mışrīye sorsalar senüñ katunda cismānī olan lezzetlerde ne şey [12] ġayet elezdür diyü cevāb iki şey yanumda şimdiki ḥāl ziyāde elezdür [13] biri āh etmek biri daḫı gezüp yorılup oturmak zīrā içümdeki [14] ateş āh ister ziyāde nefes bürūdet ile dinlendürür de bir de ateş [15] gezdürür bedenün ṭaḳatı yok iken ḥarāret ġālib gelür kerhen bi'l-ıżṭırār [16] gezer bīṭāḳ olup oturınca bir miḳdār dinlenür ammā zīyāde leziẓdür [17] ṭatmayan bilmez süʾāl itseler ki rūḥānī lezzetlerde kankısı ġāyet elezdür [18] cevāb iki şeydür biri ṭulūʿ-i tevārīḫdür biri de vaḥy-ı ilāhīdür ki sen [19] ṭālib degül iken nice zamān arayup bulamaduguñ şeyʾi saña vaḥy ide [20] bu lezzet biñ maḥbūbuñ ḥüsnini ve her birine biñ kere cimāʿuñ lezzetini bir havānda [21] saḳḳ etseler bir maʿcūn etseler ol daḫı bir loḳma olsa ṣāḥibini bir yıl [22] mest etse vaḥyuñ leẓetinüñ çaşnısını bulamaz şāhidüm bu kadar [23] aġır yük ki gökler yerler taġlar ṭaḳat getürmeye ḥamline insān bu kadar [24] zaʿf ile ṭaḳat getürebildügidür bundan aʿdel şāhid olmaz

51 a

[1] ol lezzet-i rūḥāniyye ile beden de kuvvet bulur ḥikāye bir kimse var imiş [2] günde bir sıġır bişürür ve başında götürür imiş ḫalḳ bunuñ ḥālına [3] taʿaccüb iderler imiş bir gün ol şehre bir yeni ḥākim gelür münāsebet ile ol [4] kimseyi anlar ḥākim getürüñ göreyüm dir getürürler ta didükleri gibi [5] bulur dir ki soyuñ bunı soyarlar kemerinde on dörd cevher [6] bulınur ki pādişāhların degmesi mālik olamaz ol cevāhiri alur [7] var kebābunı sat dir bu kerre dizine dek kalduramaz eṭrāfındakiler bunı görürler [8] cevāhiri yine virür bilā taʿassüf yine başına alur gider ḥākim dir ki bu kadar [9] cevāhirdür oña bu ṭaḳatı viren imdi mışrīnüñ bu pīrlükde bu kadar ḳahrı [10] çekmege ṭaḳatı bu iki rūḥāni lezzetler ve ol iki cismānī lezzetlerdür imdi bu dörd [11] lezzetlerin bişincisi yokdur yaʿni bunlara benzer bir daḫı yokdur bu sözi anlayabilen [12] teslīm olur anlamayan oġlan taṣarruf etmege muʿadil bir eziyet yokdur dir [13] ammā bok yer lezzet odur ki ḫitāmı misk ola ya soñında taḫtından [14] sürilürse nolaydı şu işi etmeyeydüm dimedüginden mā'adā ol sürülmek [15] kendine ol etdügi şeyden daḫı elezz olmış olur benüm didügüm [16] olursa ḫitāmı acı zehir olur nice elezz olmış olur benüm didügüm [17] lezzet cemīʿ lezzetlerin rūḥıdur ki her andukça diyeni ve işideni mest ider beyit [18]

be-külli ʿālemüñ ḫalḳı bilürler bende bir derd var
bilinmez sevdügüm kimdür nenüñ mestāniyüm

[19] vaḥyuñ egerçi ẕātı ṣāḥibinden ġayrıya bilinmez ammā ʿilmisi imām muḥammed sermedi [20] yüz elli süʾāl yazmışdur ki ancak mükemmel olanlar anlar ḥażret-i şeyḫ fütūḥātuñ [21] ikinci cildinde ol yüz elli süʾāli ve her birinüñ cevāblarını yazmışdur vaḥy nedür [22] diyü süʾālına vücūh-ı keşīre ile cevāblar yazmışdur oña baksun ki vaḥyuñ ʿilmīsi [23] kendine istiʿdādı kadar ʿayān ola ve bu faḳīrüñ sözini ʿaceblemeye eyüdür yeter في يوم الجمعة 2536

51 b

2537

[1] sebt gün karabaşuŋ oġlı geldi elinde bir ḥüsn-i ḫaṭṭ-ı kelāmü'llah ve bir de füṣūṣ var [2] faṣṣ-ı niyyet āḫirinden bir miḳdār müẕākere olındı dir ki bu gün ṣabāḥ namāzında imāmuŋ okudıġı [3] bizüm ḥasb-i ḥālımuz olsun göreyüm ne okur didüm idi bu āyet okundı dir سأريكم آياتي فلي تستعجلون (1) [4] okudı dir ḥisāb etdürdi esmā 1026 mā'adā 1883 [5] aḥād-ı esmā 191 ḥurūf ve nuḳaṭ 37 elif 1 geldi gününe muṣādif geldi ve birde [6] يوم تبلي السرائر فما له من قوة و لا ناصر (2) āyetinüŋ hisabin etdürdi murād üzre gelmedi [7] ama geldi allahdan korkdum esmā kifāyet etdi azacık şey' ẕām etmek ile terk etdüm [8] maḳṣūdları bu ki bu ṭarafdan göreler bir ḥareket varmı evvel ve aḫir sözüm budur ki [9] bizden ṭaleb yokdur on yıl daḫı ölmesem beni ḥalüme kosalar ne 'īsā ẓuhur ider [10] ne mehdī ḫurūc ider kendiler ḳiyāmetlerine 'acele iderler yine bizden bilürler bu kere [11] biz onlara bizüm ḳaṣīde-i tesbī'ümüz vardur getürüŋ dimedük getürdiler bu kadar [12] şey ẓuhūr etdi bunuŋ birle bizden bir ṭaleb varmıdur görürsiz ḥattā getüren aġa [13] sizüŋ bunda bir kaç akçanuz var imiş virilmez olmış bir kāġıd yazuŋ bu kitābı gönderen [14] devletli bir söz ile onı size etdürür dir istemem didüm mektūb bile yazmadum [15] ey ẓālimler şimdi büyükler istihzā etmege istinkāf idür şeyḫler dervīşlerine [16] aġalar hidmetkāra ve kölelere ve sāyiri gemici ḫaẕelesine eşek ve köpek ve kedi [17] didürür oldılar ya çünki eşekdür eşegün bildügi nedür varuŋ müşkilüŋüzi [18] 'ulemāya ve meşāyiḫa soruŋ cevāblarınuzı aluŋ bizden ne istersiz [19] biz de bir hareket idersek ol zaman ṣāḥib çıkuŋ big bizüm ey ẓālimler [20] bir ḫidmetüm düşe diyü korkarum teşvīş vireler diyü velakin ḳahrınuza ögrendüm [21] oŋa ne kadar çalışursanuz ṭurmaŋ ve'l-ḥāṣıl ben ölmeyince iş açılmaz dāyım size [22] sözüm budur benüm mevtüm söyleşür sizüŋle bir aya dek rāḥatuŋuz vardur benden soŋra [23] fütūḥāt-ı mekiyyede yazar ki iki bölük 'asker ramażānı sāyım almayalar birbirine [24] kılıc vurmaġa kuvvetli dövüşelim diyü ba'zısı bunların ḥanefī meẕheb ba'zısı şāfi'ī [25] olsalar gerek iki ṭaraf müslümānlık da'vā ide ramażānı yiyiler ki cenk vaḳtında [26] ḳuvvetli bulunalum diyü dir öldürüŋ ẓālimler öldürüŋ kāfirler öldürüŋ ḳalīli müslümānlar

52 a

2539

[1] işneyn gün ṣabāḥdan kalkdum yüzümi ve ṭutaklarımı ve yüregümi şiş buldum [2] başumı tutamadum bir zamān ayaġum bir yana gider başum bir yana içümdekiler düğün evi gibi [3] oldılar gice ise düş gösterdiler yine fermān getürdiler dizdār elbette eyledi [4] āyetden izn-i ḥaḳ olmaduġına tārihleri göstermişüm ḳabūl etmeyüp gemici levendlerine [5] komaŋ dutuŋ didi kimi elümden kimi yakamdan yapışdılar ibtidā bir ḫavf geldi der 'akab [6] vaḥy-ı rabbānī geldi ki لا تخف ولا تحزن (3) diyü bundan soŋra itminān ḥāṣıl [7] oldı çok çalışdılar yerümden az ve çok ayıramadılar didüm ki işde [8] bu ḥareketüŋüz ẓuhūr-ı kerāmete sebeb oldı el-ḥamdu lillahi te'ālā daḫı arturuŋ görelüm allah [9] daḫı ne iẓhār ider didüm ziyāde

(1) Kur'an; Enbiya (21), 37. ayet

(2) Kur'an; Tarık (82),10. ayet

(3) Kur'an; 'Ankebut (29), 33. ayet

sürūr-ı ḳalb ile uyandum ẓāhirde bu şişleri [10] buldum içümde bu hengāmeyi buldum ve bir nice küşūfāt müyesser oldı ki bu güne dek [11] olmamış idi bu beytüñ maṣadaḳı oldum و ما عجبي من فرصتي كيف قورنت بترحتي قلب حلّ فيه عظيم [12] vaḳt-ı ḍuḥāda iki kimse geldi nirden gelürsiz didüm istanbuldan dir biri ġafūrīden [13] bī'atlı imiş biri kemāl ümminüñ evlādından imiş bolulıyum dir ya bunda ne hidmete geldiñüz [14] didüm hemen seyāḥātdur murādımuz maġribe giderüz didiler evlāddan olan karabaş dir ki [15] bursadan girit imāmı bir de istanbuldan küçük vānī sürdiler dir selanikde işitdük [16] dir civān re'isüñ gemisiyle geldük bir günden aşikare casus oldukları [17] görelüm ne ẓuhūr ider ḫayr ola velakin bu giceki vaḳi'a ve dünden beri olan nekbetlikler [18] bu ḫaberiñ imiş ya'nī onlara nefy senüñ sebebünledür seni de saġ komazuz dirler [19] bildükleriñüzden kalmaŋ ey ẓālimler buncılayın 'adālet sizi de komaz benüm işrümden sizde [20] tiz helāk olursız وقال تعالي يا عيسي اني متوفيك ورافعك إليّ و مطهّرك من الذين كفروا و جاعل الذين اتبعوك فوق الذين كفروا الي يوم القيامة الخ [1] işde bunuñ soŋı [22] böyle olur deccāl efendi bunuñ arasında ben göklere sen yerlere giderüz ikimüzüñ [23] sebebi ile ehl-i īmān inḳirāża gelmiş iken yine ḥayat bulur islām 'izzetde iken yine [24] ṣılā-ı raḥm ider مكفولة ابدا منهم بخير اب و خير يعل فلم تيتم ولم تيم

52 b

[1] beyne'ṣ-ṣalāteynde vaḥy olındum ki bu adamlar ḥakīmüñ vānīye sipārişi ile geldiler [2] meşāyiḫ ḫaberini ḳaṣd ile söylerler ikiside vānīnüñ ümmetlerindendür ḥakīm ile pīr-daşlardur [3] bize ihānete ve ḫiyānete ḥakīm getürdi bunları idelüm allah oŋara yā o beni sikdürür [4] ye kendinüñ başı kesilür 'azīzüñ 'anḳāda و كن لشيطان جهلك شها با رصدا لشيطان جهلك 458 ḥurūf-ı mu'ceme 4 458+4= 462 ḥakīm geleli bugün bu kadardur جهلك شها با 58 اوان58 vānīdür 58 وكن لشيطان جهلك شها با رصدا 1138 ilāhīnüñ 'adedidür bugün 309 kātib ġā'ib olalı bu kadardur [5] bu üç 'adedüñ bugünde cem' olması benüm vaḥyuma şāhid-i 'adldür ilāhī biŋ dörd yüzdedür [6] ḥakīmüñ geldügi iki biŋ yetmiş sekizdedür kātibüñ firārı iki biŋ iki yüz otuzdadur [7] فا حسبه تحدد صحيحا 'azīz mışrīye ḫiṭāb ider ḥakīmüñ sırrını fāş eyle şehāb gibi [8] ṭokuŋ ẓālime رصدا 295 bu daḫı bu 'adeddür ki helākı bu 'adedde mutaraşşıddur [9] bu ḳadar a'dād delālet ider ki ḥakīm ve kātib ve bu adamlar vānī göndürmesidür mışrīyi [10] taṣarruf etdürmek içün vānī de pādişāha ṭayanur oŋa ḫidmet içün çalışur [11] ey vānī arkanı ṭayaduġuŋ divār yıkılursa görsünler ondan soŋra neye ṭayanursın [12] bire echel ḫalku'llah bir ḥamziyye şeyhi dinsüz battaluŋ 'aḳabe ḳāḍīsı senüñ yanunda [13] mü'min ve mütedeyyindür dīnsüz kāfir mel'ūn senüñ felek mişlüŋi getürmemişdür 'īsānuŋ [14] ve mehdīnüñ ẓuhūrına sebeb sensin āl-i 'oşmānuŋ taḫtını ber-bād iden sensin و لا تنيا في ذكرى [2] [15] denilen ẓālim vānī degülmisin degme bir ẓālimüñ adı zikr olmamışdur kur'ānda senüñ [16] ziyāde mel'un olduġuŋa delālet ider و لا تنيا nehy ile anılduġuŋ şerrüñden allaha sıġınurum [17] ẓālim lakin bir ıtmi'nān-ı ḳalb virmişdür allah te'ālā ki biŋ daḫı göndürsen vehm

(1) Kur'an ; Al-i 'imran (3),55. ayet

(2) Kur'an ;Taha (30), 42. ayet

gelmez elḥamdu lillah [18] ey kāfir sen ʿilmüŋ ile iḫtiyārluġuŋ ile bir ṣabī pādişāhı naṣiḥat virüp cehlini [19] ve ḥamāḳatını izāle etmege saʿy etmeyüp onuŋ ḫatırı içün şunuŋ gibi bed fiʿli irtikāb idesin [20] ol cāhil sen echelsin ol fāsıḳ sen mülḥid velīdensin cehlüŋ sensin şeyṭān-ı cehlüŋ ḥakīmdür [21] söz benüm degüldür ey dīnsüz اعوذ بالله من الشيطان الرجيم sensin ve senün etba'undur [22] بسم الله الرحمن الرحيم (1) ʿīsādur ve mehdīdür ve bunlarıŋ etbāʿıdur gör kendini ne sin

53 a

[1] ḥikāye ḫōca naṣre'd-dīni görmişler ki bir aġacuŋ başında üstinde durduġı daluŋ [2] aşaġasını keser ey ḫōca sen üstinde durduġuŋ dalı kesersin o düşince sen de düşersin [3] dirler inanmaz kesince kendi de düşer söyleyen adamuŋ ardından yeter adam sen benüm düşecegüm bildüŋ [4] benüm öleceğüm de bilürsin baŋa ḫaber vir ne vaḳtın ölürüm dimiş ey ḫōca ol ġāyıb bilmek [5] degüldür ondan senüŋ düşecegüni herkes bilürdi dimiş yok elbette diyü ibrām idince dir ki [6] eşegüŋ ne zamān yellerse ol zamān ölürsin dir hem öyle olur imdi ey ẓālim vānī senüŋ [7] eger pādişāh olmaya idi etüŋi dişi ile yemek ḳaṣdın ider hişābsüzdür ya böyle iken [8] merkeb yellerse dal da yıkılmış bulınursa sen seni nirde bulursın meger gözden ġāyıb [9] olmak sihrini de bilürsin evvela و قد تم و العدد في 2539

2541

[10] erba'a gicesi bir ṣaḥrada yalnuz gezer imüşüm bir çok ḫalḳ bilürdi yanuma yaḳın gelince ṭutun [11] didiler bir kaçı etrāfumı iḥātā etdiler bunlar beni hem taṣarruf hem ḳatl etmek imiş murādları meʿyūs [12] olınca uzakdan bir ses gelür لآ تخف يا غلام فان عليهم الملام قل بسم الله يا معين لجعلهم قردة الخاسئين فاذا رأيتهم قلبي كانوا قردة خاسئين عن آخرهم و ما بقي واحد منهم علي صورة انسان فانبتهم وقد امتلآ بالبهجة والسرور فحمدت الله علي ما انعم علي بالنجات من ايدى اهل الغرور

2541

[16] erbaʿa gün ḳubeylü'l-ʿaṣr esvābüm sererdüm ṭaşrada ḥāfıẓ didükleri ẓālim şākirdüm olsa gerek [17] mektebden biri gelür imiş beni gördi cāmiʿün ardına ṭoġrı getdi onuŋla olmadı ḳaġırıp tükürdi [18] getdi buŋa nice taḥammül olınsun ki ġayrılar ceheledür onlar ʿulemānuŋ meşāyiḫüŋ ḳadrın bilmezler diyelüm ya bu kāfir dīnsüz [19] kurʾān-ı ʿaẓīmüŋ tecvīdini okudı ve ḳaṣīde-i bürdeyi okudı ve kurʾānı cemʿan ḫatm eyledi buŋa şimdi [20] deccāl dininden ziyāde riʿāyet lāzımdur idiyorlar ya bu deccāldan soŋraya kalursa [21] müslümān olan müftiler buŋa nice fetvā virürler evvelā benüm ʿafv etmek iḥtimālum yokdur [22] ben etsem allaha ʿāsī olurum ḥāfıẓ ben seni allaha ısmarladum benüm ḥayfumı senden allah alsun [23] bu mertebe olmış degüldür bunuŋ baŋa etdügini kāfirde ve müslümānda ve cemīʿ kitāblarda [24] görmedüm ve işitmedüm nice ideyüm taḥammülüm allah vire işit ẓālim deccāl oŋa göre riʿāyet [25] eyle ḥāfıẓ efendiyi gör ki saŋa ne mertebe tapmışdur senüŋ ne mertebe ḫāliş kıvama [26] riʿāyetde teraḳḳi lāzımdur

53 b

[1] ey kāfirler bu kadar me'mūl olmayan yüzden aġżāb ne içündür ḥaḳḳuŋ [2] taḳdīrini bozmak içündür siz maḥall-i helākūŋüzi bu aġżāb ile bulursız [3] bunuŋ żarārı baŋa ʿāyid degüldür sizedür beni bu ateşlerde allah sübḥānehu ve teʿālā ḳal [4] eyledi içümi siz yılan ile ṭoldurdukça allah ʿilm-i ledünni ile ṭoldurdı öŋ soŋ [5] ölecek olduġumdan soŋra tolduruŋ tā yerümden kalkamaz olayum görüŋ allah daḫı neyler [6] rüsvāy-ı ʿālem oluŋ cümlenüŋ raġbeti bi'l-külliye getsün sizi isrūŋüz kalmasun ey deccāl [7] senüŋ cehennemüŋ baŋa ʿayn-ı cennetdür aḫirete iḳbālum ziyāde olmaġa sebebdür ben şimden soŋra [8] ḥayāt istemem ancak onı isterüm ki koltuġuŋa giren koltuk vezīrlerin saŋa düşman [9] olalar ekber aʿdaŋ onlar olalar soŋ istedügüm allahdan budur sen nice benüm şākirdlerimi [10] ve dervīşlerimi ve ziyāde dōstlarımı salṭanat ḳuvvetiyle baŋa ekber aʿdamı onları etdüŋ [11] senüŋ de her kimden ziyāde ṣadaḳat umarsaŋ ziyāde ihāneti ondan göresin [12] benüm iʿtiḳādum da budur ki ʿīsā a.s. bir daḫı nüzūl eylemez sen onı aŋlayup bildügünden [13] bu eẕāyı idersin peygamberleriŋ beddu'āsı yerde kalmaz dirler baŋa bu beddu'āyı etdüren [14] allahdur bu duʿānuŋ icābeti muḳarrerdür bi-iḫtiyarum ben duʿāyı saŋa derūn-ı dilden etdüm [15] ḳabūlı kendine müfevveżdür ey dīnsüz benden saŋa şimden girü ḫayır yokdur aldarım [16] güler yüz ile hedāya ile dirseŋ ummā baŋa şimden girü soŋ ihānetüŋ [17] ne ise ol eyle baŋa ziyāret nāmıyla kimseŋ gelmesün baŋa senüŋ yumuşak cevābuŋ [18] gelmesün va'llahi ve bi'llahi ve ta'llahi şeyṭāndan buġżum saŋa ziyādedür gelürseŋ [19] ḫayır etmezsin baŋa dīnsüz cellād gönder baŋa dīnsüz sögerek ġażab ile gelsün [20] dīnsüzün kılıcını kınından çıkarsun yalın kılıç ile gelsün dīnsüzlerün gülerek [21] gelsün senüŋ ihānetünden gördügüm ḫayrı bir kimseden görmedüm anamdan ṭoġalı [22] saŋa olan ʿadāvetüm bir kimseye olmamışdur ben fānī oldum benden bu kadar ʿadāveti [23] iden saŋa allahdur sen de kendüŋi bil ki ne dīnsüzsin ne melʿūnsın ne kāfirsin [24] baŋa bu sözleri ilḳā idüp söyleden sen idügün bilürken söylerüm senüŋ [25] maḳṣūduŋ beni suçlı idüp ḳatlüme sebeb olsun diyüdür senüŋ ilḳānı ve murādını [26] bile bile söyledüm allahuŋ murādında ne idügin bilmem baŋa ẓālimüŋ murādınca söyle ben işümi [27] bilürüm diyü vaḥy eyledi mışrāʿ فهل رأى خلق بالعليم عليم ol işini bensiz hem bilür

54 a

2542

[1] yevmuna'l-ḫamīs ey mışrī senüŋ iʿtiḳāduŋda şimdi rüʾesā-i ḫalḳ ḥamziyyedür [2] senüŋ va'llahi ve bi'llahi ve ta'llahi ḳasemlerinde muḫātabuŋ onlardur ya ḥamziyyenüŋ [3] bu vecihle ḳaseme iʿtiḳādları yokdur ya sen kimi inandurayum dirsin cevāb [4] iki vecihledür biri ḥamziyye olmayanuŋ ḳasemine inanurlar biri de budur ki [5] benüm murādum ey ẓālimler beni ḥamziyye oldı sanmaŋ dimekdür zīrā diline ḳasem olan bu ʿaṣırda [6] ḥamziyye olmaduġına delālet ider ḥamziyye ḳasem ider taḳiyyeten ve setren ikide üçde maʿlūm olur [7] bir sü'ālda mışrīnüŋ ḥamziyyeye var ya bu ṭāyife birbiri mābeyninde ḳasem lāzım [8] gelen yerlerde birbirini ʿacebā ne ile inandururlar ola zīrā bunlardan bir [9] şeyʾe iʿtiḳād selb olmışdur sırlarına vāḳıf olmayanı sureten inandurmak içün [10] ḳasem iderler muḫātabını inandururlar ammā birbirini ne ile inandururlar ola eger dirlerse [11] biz dāyim birbirimüz ile barışıġuz bu söz ceHldür zīrā esmā-i ḳulūb müteḳābiledür elbette [12] muḳāvemet ve ḫuṣūmet bi'l-külliye refʿ

olmaz olursa noḳṣāna delālet ider kāmil insān [13] odur ki ʿālemde her ne var onda mevcūd ola bunlar ise mükemmel ancak bu ʿālemde bizüz [14] dirler bu kendilere bilürlerse bir ʿaẕāb-ı elīmdür ki miṣli yokdur

2542

[15] ḫamīs gün birāder dir ki bir yigit geldi buluşmak ister dir gelsün didüm suʾāl etdüm [16] gergerden imiş sılaya getmek isterüm dir eger mektūb virürseŋüz ileteyüm dir birāder [17] bize bir mektūb yazuŋ didi nola didüm dir ki geçen sene bizüm yūnus ʿammi ḫācce getmiş [18] dir adam getdükden soŋra fīkr etdüm yūnus istanbula gelmiş ḫaberini biz işideli [19] iki ay oldı ḥaccāc geleli ḫōd üç ay oldı bu söz yalandur dirken bu āyet [20] vaḥy oldı aṣla ʿaḳlumda ve fikrümde yok iken ḥiṣāb eyledüm iki tārīḫ-i [21] kebīr ve tevārīḫ-i saġire ondan ziyāde allah teʿālā ḥamd u şükr-i keşīreden [22] soŋra āyeti bu maḫalle yazdum dōstlara tebşīren ve düşmanlara raġmen و الله يقول الحق و هو يهدى سبيل [1]

54 b

[1] hamis gün يا ايها الذين آمنوا اذكروا نعمة الله عليكم اذ هم قوم [2] والعدد في هذا ان يبسطوا اليكم ايديهم فكف ايديهم عنكم واتقوا الله وعلي الله فاليتوكل مؤمنون سورة مائده [2] 4 miʾāt 2800 mudġam müdġamün fih 260 ḥurūf 77 vāv 6 77+6= 83 2800+260+83= 3143 [5] māʿadāʾl-miʾāt 662 esmāʾ-i mā fīh 1625 emir pāşā geleli fi 2563 aḥād 220 esmā-i mücerrede ḥurūf 36 662+1625+220+36= 2563 māʿadāʾl-miʾāt 662 elif 3 662+3=665 miʾāt-ı mudġama 400 allah 66 400+66= 466 ḥakīm geleli bu gün bu kadardur [6] ẓālimleriŋ ẓarāfetle yūnus ʿammi ölmiş iken [7] mektūb yazdurmak içün geldükleri güne [8] muṣādıf geldi zīrā mektūbı yarınki cümʿa gün yazayum [9] dimiş idüm allah teʿālā rāżī olmadı el-ḥamdu li'llah şümme el-hamdı li'llah [10] ne ġam ben ġāfilsem de allah ḥāżır ben uyursam allah [11] uyanık ben cāhil isem allah ʿālim ben kör isem allah [12] baṣīr ben saġır isem ne var allahum samīʿ siz uyudursız [13] allah uyarur sizüŋ de murādıŋuzı virür [14] mekren ve istidrācen uyudur soŋra beni uyarur sizi [15] uyudur sizüŋ ḥile gözince karınca izi gibi belürmezse [16] allah teʿālānuŋ ḥilesi de sizünkiden edaḳḳ ve aḫfādur enbiyā ve evliyāsından ġayrıya [17] fehmi muḫāldur onlarıŋ da tefhīm iledür fehm ile degüldür ilhām iledür ʿilim ile degüldür [18] ey kāfirler siz allah ile başa çıkamazsız siz cemīʿ hünerleriŋüzi gösterdiŋüz [19] allah teʿālā daḫı bir hünerini tamāmen göstermedi bu kadar gösterdüki aḳallü mine'l-ḳalīldür [20] bire ḫāyinler [3] يعلم خائنة الآعين و ما تخفي الصدور وان لم يعلم المصرى يا اهل الغرور كل ما في خلف الشموس والبدور كل مغارب عند المصرى مشارق عند الله الملك الغفور الشكور اذا كل مغرب مغارب وكل مشرق مشارق فافهموا ايها الطوارق رموز بنات النمادق الله

(1) Kur'an ;Ahzab (33), 4. ayet

(2) Kur'an; Maide (5),11. ayet

(3) Kur'an; Gafir;(40),19. ayet

{ egerçi benüm yazmak murādum degül idi lakin birāderi muṣallaṭ idüp elbette selām yaz didürseler gerek idi yüzimüz duymayup ḫāṭır içün belki yazayduk } (1)

55 a

2543

1 cüm'a gün ḍuḥā vaḳtında iki yigit geldi biri boġaz ḥiṣārdan 2 biri istanbuldan imiş biraz muṣāḥabetden soŋra biri dir ki sizi 3 ıṭlāḳ etmişler ne 'aceb gitmezsiz dir na'am didüm rodosda da ıṭlāḳ 4 etdiler bursaya vardum kız oġlan ehlüm var idi daḫı ta'alluḳ olmamışdum 5 vardum ġayrınuŋ buldum birin daḫı aldum onı da aldurdum ḥattā ikisinden de 6 zinādan oġlan ṭoġurtdılar soŋra bir emīre aldum iki ay olınca onı da 7 aldurdum ḳādīya vardum benüm da'vāmı dinle diyü ben senüŋ da'vāŋı diŋlemege 8 korkarum dir a'yān-ı vilāyetden yedi kimseye ḫaber gönderdüm benüm da'vāmı 9 ḳāḍīya diŋletsünler diyü nola didiler ḳādī tekrār ḫaber göndürmiş 10 gelmesünler ben onuŋ da'vāsını diŋlemem diyü imdi bu ẓülmi iden pādişāh 11 olmasa ḳādī ben bu da'vāyı diŋlemege korkarum dimezdi ben bunı kürsīde 12 söylerüm didüm bu sözden soŋra biş gün durdum bişinci gün fermān 13 getürdiler limyeye sürdiler şimdi muradları bu ıṭlāḳdan beni taṣarruf etdürmekdür 14 bundan cāmi' içinde olmasun dirler 'āḳibet onı da irtikab etdiler 15 gelüŋ içeri girüŋ size ne göstereyüm didüm girdiler bugün kırk bir gündür 16 şu minberiŋ depesinde yaturum cāmi' içinde taṣarruf etmegi de iḫtiyār etdiler 17 bakuŋ şu kepengi ben mıḫlamışdum taşra çıkınca birin daḫı açmışlar bilinmezdi 'asā 18 ile kakıdum açıla düşdi kepengüŋ üstünde bir adam dayim gice ve gündüz 19 bekleyüp turur gahi muşul muşul uyur ḥac ṭurak geçürmiş gel şunı 20 diŋle diyeyüm didüm belki bir derdmenddür dögerler ya sögerler diyü söylemedüm didüm 21 ben divānemiyem ki şunun gibi siyaseti çeküp evime getmeyem onda siyasetüm nice 22 olmak gerek ki şu derdi çeküp kalkup gidemem didüm allah yardımcıŋ ola 23 efendi diyerek çıkdılar getdiler { kepengi 'asa ile aşaġadan kakınca henüz mıhlı degül imiş kepenk aşaġa düşdi 2538 aḥad gün delmişler idi cum'a gün açıldı} (2)

55b

ilāhī-i aġa-zādenüŋ taḫmīs-i pārsānuŋdur (3)

1 cilve-i envār-ı ẕāta maẓhar u mücellā bizüz
aç gözüŋ derviş kim dünyā vu mā-fīhā bizüm

(1) Bu kısımsayfanın sağına yazılmıştır.

(2) Bu kısım sayfanın sağına yazılmıştır.

(3) Bu şiir,Azeri şair Sabir (1861-1911)'in Ağazade Mehmed Dede'nin gazelini tahmisidir.

2 ṣūreten insānuz ammā ʿālem-i kübrā bizüz
vāris-i ʿilm-i ledünni ādem-i maʿnā bizüz
3 vāḳıf-ı sırr-ı rumūz ʿalleme'l-esmā bizüz
4 āsumān-ı ʿālem-i rūmuŋ münevver māhıyuz
pādişāh-ı mülk-i maʿnānuŋ temāşa-gāhıyuz
5 nükte-i esrār-ı ʿaşkuŋ mū be-mū āgāhıyuz
faḳr ile faḫr eyledük mülk-i feraġat şāhıyuz
6 lāübālıyüz egerçi ʿārif ü dānā bizüz
7 sī vu dū ḫaṭ okuduk bārla cemālinden ʿayān
üstüvārumuz yeni bildik ümmet-i vusṭā bizüz
8 sırrumuz da cilve-ger oldı rūḥ-ı cānānumuz
şükür kim maʿlūm idündük derdimüz dermānumuz
9 ḥüccet muḳadder bizüm her naġme-i efġānumuz
maẓhar-ı munlā-yı rūmuz mesnevī burhānumuz
10 sālik-i rāh-ı ḥaḳīḳat vāsıl-ı mevlā bizüz
11 ṭolsa esfār-ı ḥaḳīḳatla nola dünyā evi
feyz-i mevlānā ile keşf oldı sırr-ı mesnevi
12 āgeh ol ey ārzumend-i nükāt-i maʿnevī
bizde sırr-ı muḥammed nuṭḳ-ı pāk-i mevlevī
13 maḫzen-i genc-i ilāhī ṣāḥib-i esmā bizüz
14 biz ki olduk cān u dilden bende-i āl-i ʿabā
olmazuz dergāh-ı ehl-i beytden hergiz-cüdā
15 maẓhar-ı iḥsān idüp çünkim bizi itdi ḫüda
bende-i evlād-ı aḫmed ḫāk-ı rāh-ı muṣṭafā
16 mürteżānuŋ çākeriyüz ʿāşık-i zehrā bizüz

56 a

1 çün celāl ile cemāle oldı maẓhar nuṭḳumuz
zehrdür düşmanlara aḥbāba kevŝer nuṭḳumuz
2 diŋleyüp nola helāk olsa ʿadūlar nuṭḳumuz
münkir-i āl-i ʿabāya tigdür her nuṭḳumuz
3 ḳāhir-i aʿdā-yı dīnüz seyf-i mevlānā bizüz
4 kerden-i cāna ʿubūdiyyet olaldan bendimüz
dāʾimā terġib-i rāh-ı ʿaşk oldı pendimüz

[5] gör nedür ṣābir bizüm sulṭān-ı devlet-mendimüz
ḥażret-i sulṭān-ı ʿaşḳa kul idelden kendimüz
[6] fırḳa-i nāciden olduk ʿurvetü'l-vüṣḳa bizüz

2543

[7] şu ilāhī de şu maḥalda yazılmış bulundı nirden yazmışuz peşimān oldum ve'l-ḥāsıl [8] bu kepenk aḥad gün açıldı ḫünkārdan izin olmayınca ḳādir degüllerdür velakin [9] sekiz kimsedür bunı açanlar ḳāḍīdur ḥakīmdür dizdārdur ʿazāb aġasıdur [10] karabaşdur ramażān begdür vaʿyvādadur ḫaṭībdür eger pādişāh [11] bu kerre de sükūt iderse taḥḳīḳ kendinden olduġını cümle ḫalḳ da bilür [12] eger bunların ḥaḳḳından gelürse ḳurtılur ṭuymadum ʿözür olmaz bursa ḳāḍīsı [13] daʿvānı dinlemege korkarum diyince ben kürsīde bu işüŋ pādişāh olduġın [14] söylerüm didüm bişinci gün nefy fermānı geldi biş güne dek ḫaber hem pādişāha [15] vardı hem bursaya geldi mābeyninde deryā variken istedügi ḫaberi uzak yakın [16] dimez o gün işidür istemedügini sekizinci yıldur ben bu siyāseti çekerüm daḫı [17] işitmedi ḥükkāma pārsım görmedi görse kormıydı diyerek derd-mend pārsı [18] ḳafaṣa korlar daḫı ḫaberi olmaz o işitmeye ṭursun allah işini bilür [19] ḳubeylü'ẓ-ẓuhr emīr ca'fer bekir genç çavuş üçi geldiler aḥvālı ḫaber virdüm açılan [20] kapuyı gösterdüm ve bu yazdugumı yanlarında okudum ḫayr ola pāzār gün birāderiŋ [21] yanında açmışlar ḥattā bıçkınuŋ tozı ḥāṣır üstine dökilmiş idi sükūt etdüm cumʿa gün [22] cemāʿat içinde açayum didüm bugün cumʿa gün biş gündür bu kapu açılalı didüm

56 b

cumʿa gün 2543

[1] (1) قال الله تعالي يوم ينفخ في الصور فتأتون افواجا و فتحت السماء فكانت ابوابا
وسيرت الجبال فكانت سرابا ان جهنم كانت مرصادا للطاغين مآبا وقال الشيخ في عنقاه
فاسحذ فؤادك و قو اجتهادك عسي الله ان يفتح لك بابا من عنده عند مواظبتك
[5] علي الوفاء بعهده و التصديق bu ʿīde ve vaʿda kırk bir gicedür bugün minber depesinde yaturum [6] tavana ziyāde yakın yerde deldüklerin duymadum birāderiŋ yanında iken delmişler [7] ḥattā tozı ḥaşır üstinde ṭururdı gelince ḥikmet ile o gün üstindeki [8] bekçi mışıl mışıl uyudı bire nekbeti seni mışırlı(2) böyle beklemek içün mi kodılar [9] didüm bir iki gün ḥareket etmedi iki günden soŋra yine başladı ne zamān [10] uyursam tavanı döger beni uyutmaz ta ziyāde uyursam iner kaġıdları kitābları [11] ḥakime iletür o da o gün ne yazdum ise onı yazar alıkor irte gice [12] yine böyle ider her ne kadar şeyʾ yazdum ise cümle hakimüŋ defterindedür vānīye [13] ve ḫünkāra göndürmekden ḫālī degüldür 2543 [14] cümʿa namāzından soŋra taşra

(1) Kur'an ; Nebe'(78), 18-22.ayetler

(2) Metinde "mısrı" şeklinde geçen kelime sadece burada "mısırlı" şeklinde geçmektedir.

çıkdum düşen kepenk taḫtasını elüme aldum ümmet-i muḥammed [15] bu ne ḫaldur buŋa siz ne maʿnā virürsiz bunı pāzār gün açan niçün [16] açdı evvelā beni öldürmek ḳaṣdı ile midür yoḫsa taṣarruf etmek içünmidür [17] didüm cümlesi sükūta vardı ḫaṭīb efendi sen ne dirsin didüm ʿaklumuz [18] ḳāṣir bir maʿnā viremedük dir ḥakim efendi sen ḫünkār ḥakīmisin ne dirsin [19] didüm söylemedi efendi bunlar seni severler oġullarıŋdur ben senüŋ cāsūsuŋum [20] bilürüm bunlar seni severler dir cāsūsmı didüm eved şāhid oluŋ [21] didüm sen ḫünkār ḥakīmisin bu ḫaberi pādişāha yaz mışrī didi ki bunı [22] kimse delmedi taḫtda oturan pādişāh deldi didi yaz allahı severseŋ [23] didüm nola didi fātiḥadan soŋra cümle muṣāfaḥa idüp ṭaġıldılar ḫayr ola

57 a

2544

[1] bu gün sebt gün bu ayet tulu' eyledi قال الله تعالي في كتابه الحكيم فيها يفرق كل أمر حكيم امرا من عندنا انا كنا مرسلين (1) [3] fī-hā leyle-i berātda her emir muḥkem beyān olınur ol beyān olınan emir bizüm ḳatumuzdan [4] olduġı ḥālda yaʿnī kiẕb ve iftirā degüldür gerçekdür siz onı çekme sipāriş [5] etdüŋüz pādişāha göndürüŋ diyü taḥḳīḳ onı biz göndürürüz bilā vāsıta-i [6] ḥakīm yāhūd وما رميت اذ ميت ولكن الله رمي (2) mişdāḳınca ḥakīm eliyle [7] onı biz göndürürüz sen elem çekme dimek olur görüŋ imdi yalanmı imiş mışrī [8] daḫı allah varmı imiş yalan çıkarmak ḳaṣd iden ẓālimler tārīḫini görüŋ ki [9] reyb ve şek kalmaya māʿadā'l-miʾāt 1105 aḥād-ı esmā 422 miāt 900 ḥurūf-i esmā 117 1105+1439= 2544 و قل جاء الحق و زهق الباطل (3)[10] ġarāyib bundadur ki bu āyet leyle-i berāt [11] ḥaḳḳında nāzil olmışdur berāt gicesine muṣādif geldügi ne muʿcize-i kübrādur [12] imdi evvel emir mühkem cumʿa gün cemāʿat içinde söylenen sözler oldı ve ol gün [13] mecmūʿaya yazılan sözler oldı ḥażret-i allah buyurur ki ol söylenen ve yazılan [14] emr-i muḥkem-i muṣaddaḳ bizüm ḳatumuzdandur yaʿni bizüm vaḥyumuz iledür kiẕb ve bühtān degüldür [15] onı sipariş etdügüŋ yere irsāl iderüz yine sebeb kılaruz biz bilürüz [16] dimek olur görelüm allah neyler hemen ḫayrola bunı yazdum ḥakīme göndürdüm ki [17] ḫünkārına göndür diyü bilmiş olsun duymuş olsun ان الله لا يغير ما بقول حتي يغيروا ما بانفسهم والسلام علي من اتبع الهدى (4) و الله يقول الحق وهو يهدى السبيل 2545 [19] aḥad gicesi bu kadar beyyineden soŋra sekizler ittifak ile yılanı akıtdılar [20] sabāḥı ramażān begüŋ ḫazīne-dārı ile karabaş dervīşi el ele yapışup cilve [21] gösterdiler resūlu'llah يدعوهم فلا يستجبون didi ben ʿadem-i icābetlerine rāżī idüm [22] her bir beyyinede birer yılan akıdurlar cumʿa irtesi odun taşıtdılar gicesi yılan akıtdılar [23] deccāl kavmınuŋ kārları budur ah şeyḫ ah şeyḫ ah şeyḫ

57 b

[1] ey baŋa ẓālim deccāl ḫōr ḥaḳīr zelīl żaʿīf olan allah beni parya etdün [2] biz ḥakīme inanmazuz kendimüz irsāl iderüz didügün ne oldı şimdi senüŋ ki [3] onlar içüme yılan irsāl etdiler sen

(1) Kur'an;Duhan (44),4.ayet

(2) Kur'an;Enfal (8), 18.ayet

(3) Kur'an;İsra (18),81.ayet

(4) Kur'an;Ra'd(13),11.ayet

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ

baŋa ol āyeti vaḥy eylemesen ben ol [4] sözi söylemezdüm bu yılanı benüm içüme salmazlardı sebebi sensin ey kezzāb [5] taŋrı beni deccāl elinde muʿaẕẕeb koyan ẓālim taŋrı ben şimdiye dek deccāla [6] kul olsam bu ʿaẕābları ŋ birini görmezdüm baŋa eşek diyenler gerçek dimişler ki [7] sencileyin uġursuza kul olmuşum faḳīr ve żaʿīf ẕelīl ʿadem kapusını [8] çalmışum allah deccāl hem senüŋ belānı virsün hem saŋa kul olanların belāsını [9] virsün senüŋ ancak dillerde bir ismüŋ var oda unudılsun gönüllerden [10] maḥv olsun ẓālim mevcūdu'l-ism maʿdūmu'l-cism bel maʿdūmü'ẕ-ẕāt sensin [11] yoksın kime feryād ve şikāyet ideyüm bu sözler de ʿabesdür yoġa her ne dirsem [12] ʿabesdür ʿabesdür ʿabesdür

2545

[3] aḥad gün ẓālim ferzend ḥakīm gice yılanı akıtdı gündüzle götürdüġi adamları [14] göndürdi varuŋ görüŋ nice oldı diyü ey kāfir dīnsüz nice olayum daḫı cānum [15] çıkmadı çekiyorum ey dīnsüz ferzend cāsūs bu kadar saʿy etdüŋ ha boġıvir [16] kurtıl ḫünkārını göreceġüŋ gelmedimi gice çekersin bu miḥneti benüm ucumdan öldür [17] beni de kurtar kendin de kurtul adam göndürme ḫaberi benden al ben de ölürüm [18] sen de ölürsin vānī de ölür bunlar muʿayyen olanlardur [19] sāyiri hisābsüzdür evvel ve āḫir sözüm budur ben sizün başıŋuzuŋ ḳiyāmetiyüm [20] فاستعجلوا تهلكوا مع هلاكي فلا يبقي ميتي وحيدا بل انتم معي جميعا فباشروا ما اردتم تجدوا والكلام صحيحا [21] ṭaġ cānverlerinüŋ ṣaydı nice mubāḥ ise [22] siz ümmet-i muḥammed degülsiz ve sāyir kitābilerden de degülsiz sizüŋ de saydıŋuz [23] eyle mübāḥdur ben degülüm mubāḥ iden allahdur sizüŋ ḫaṣmuŋuz allahdur ben degülüm ẓālimler [24] ramażān çıksun da bakuŋ toza sizüŋ ṭumanuŋuza beŋzer mi görüŋ [25] استحل انتم و اتباعكم اللهم شتت شملهم فرق جمعهم اللهم مزقهم من آخرهم

58 a

2546

[1] وفي العنقا و لما امر العالم دوريّا و نشوه فلكيا رجع العود علي البدء واستوى الكل في النشيء و صار اللابس ملبوسا و المعقول محسوسا فوجد اسرار الكون في العالم الأصغر اعادة و هو لها اشارة [1] كما بدأكم تعردون و لقد علمتم النشأة الأولي فلولا تذكرون و لهذا جعلها المحجوبون بعقولهم كرة خاسرة فقالوا ائنا لمردودون في الحافرة اسهي [5] imdi emr-i ʿālem devri olursa lābis melbūs ve bi'l-ʿaḳs maʿḳūl maḥsūs ve bi'l-ʿaks eyzan [6] ve fi'l-ḥadīṣ her varaḳ bir ġayrı varaḳ üstinde ne kadar ṭurdı ise altında olan [7] varaḳ soŋraki neşʾede onuŋ üstinde ol kadar ṭurur ṣadaḳa resūlu'llah imdi ḥāl böyle [8] ise ey şamātet ve surūr ile buġday dögenler çok da mesrūr olmaŋ sevinmeŋ ki [9] bir gün olur ol dögdüġüŋüz buġday adam olur kalkar siz de buġday olursız [10] onlar da sizi dögse gerekdür zīrā emr-i ʿālem devridür كما تدين تدان dur bu didüġüm [11] nefsü'l- emirdür fursatuŋa mesrūr olma bir gün de meʾhūẕ mecbūr maḳhūr olursın ʿāḳıl [12] olan ne sevinür ne meʾyūs olur bugün baŋa ise yarın saŋadur anıŋçün kāmiller [13] ḳabż ile bastdan geçmişlerdür nübüvvetlerine ve risāletlerine ūlu'l-ʿaẓmlüklerine ve ḫatmiyyetlerine [14] mesrūr olmazlar kezālik velīler de keşiflerine ve kerāmetlerine ve tecellilerine mesrūr [15] olmazlar fütūḥatda dir ki يظن من لآ معرفة له ان العارف في راحة لآ والله بل هو اشد عذابا من كل احد ولكن عذابه من عذبه

(1) Kur'an; Nazi'at (79), 10. ayet

16 yā āḫiret devletine mesrūr olmayan kimse dünyā devletine 17 bā-ḫusūs deccāl iltifātına mesrūr ve maġrūr olur mı yā kendi ebnā-i cinsinden olana 18 onuŋ iġvā ve ıġrāsıyla bu kadar ezā ider mi ey şeyḫ bu sözler de bugün senüŋ ḥāluŋa münāsib 19 düşdi zīrā bunca zamāndan beri bugün senüŋ buġdayuŋda olan şamātet ʿavāmda sipāhda 20 yeŋiçerilerde ve cebecilerde ve sāyir pāy-zenlerde olmamış idi ol münāsebetle 21 ẓuhūr etdi maʿẕūr ola و الله يقول الحق وان لم تهتدى السبيل bu maḥalle gelmiş iken taşra da 22 ḫörtüldı artdı pencereye vardum şeyḫüŋ gerçek oġlı dibek yanında divāra at gibi binmiş turmayup 23 benden yaŋa ḳaġırup tükürür ben de tecelliye ḳarşu tükürdüm yanında süfehā çok 24 onlar bile suç sizüŋ degüldür şeyhüŋüz olacak pāpāz dīnsüzündür sizüŋ ne suçuŋuz var diyerek 25 geldüm getdüm ḫortlayı ḫortlayı ḥakīme ḫaber vermege getdiler zīrā o cāsūsdur her ne ḫaber 26 ẓuhūr iderse yazup ḫünkārına göndürür anuŋçün ḫaber virürler

58 b

2547

1 leyle-i şülaşā ol şamātet buġdaycılarıŋ eşeri bu gice yılanuŋ büyügin akıtdılar 2 meger bunuŋ içün imiş gice yūsuf ile çıplaġı gösterdiler ke-enne bunlardur 3 dimek isterler ey karabaş dervīş şeyḫine muḫālefet ider mi o senden bīʿat 4 etmeyince baŋa ḳıymadı sāyiri de kezālik senüŋ baŋa dōstlıġuŋ kādimdür bursada 5 karabaş şeyḫüŋ bir hemşerisi var idi kendinden biʿatlı imiş bu bize elbette baŋa bi'at 6 vir dir senüŋ şeyḫüŋ yetmez mi diyü bīʿat virmedüm bu dervīş ise bir ay eglenmez istanbula 7 gider çerçilik ider soŋra karabaş bir gün bursaya geldi ismāʿil aġası da bursaya 8 gelmiş idi ikisini daʿvet etdük ismāʿil aġaya dimiş ki mışrī nāḳıs imiş 9 eger kāmil olaydı bīʿat isteyene tereddüd etmezdi bīʿat virürdi bizüm dervīşümüz 10 bīʿat istemiş virmemiş dimiş meger dervīşi kendi tenbīh etmiş bīʿat ile ve mülāzemet 11 ile taʿbirde ve irşāda ve sāyir kelāmında ne söylerse unutma gel bunda baŋa söyle 12 diyü bīʿat virmedüm ve lakin çok gelür giderdi bir gün bizüm şeyḫ efendi senden 13 ziyāde ḫavf ider nedür aslı dir ben de didüm ki eger allahdan ḫavf etse benden 14 ḫavf etmezdi ta kendiye öyle söyle nola diyerek kalkdı getdi ẓālimüŋ içinde benlik 15 sevdāsı olmaġla nirde bir kāmil işitse onı yemeye saʿy ider ta ol zamandur 16 ʿādāveti bu faḳīre الحسود لا يسود bildüginden kalmasun allaha sıġınurum ġayrı 17 kimsem yokdur o sürgün degüldür sürgün nāmıyla sulṭan muḥammed benüm üzerime tavşancıl 18 yapdı göndürdi ki bu tavşanı yine kendi cinsinden bir tavşana ṣayd etdüreyüm diyü 19 ibtidā geldüginün sabaḥı genç oġlı iki derviş ile pāşā limānı semtinden geldiler bize 20 uġradılar nirden gelürsiz didüm çelebiye ġusl icāb etdi ġusl etmege deryāya 21 varduk dir soŋra tiz tiz kaç kerre daḫı etdiler bir kaç kerre de ramażān begüŋ 22 ḫazīne-dārı ile yalnuz göz gördüm bir kerre kendi iki oġulları ile cāmiʿa bize geldiler 23 oġlı boynından ridāsını indürdi pederine de sende ridānı indür dir o da indürdi {taʿam yerken ben ḥāżır degüldüm ismāʿil aġaya dimiş bizüm dervīşleriŋ müvācehesinde söylemiş ki ġayrete gelsün bīʿat virsün diyü virmedüm} (1)

59 a

1 bundan soŋra büyügi küçügine getür maḳramanı dir aldı kaġırdı ḫortladı 2 maḳramanuŋ

(1) Bu kısım sayfanın sağına yazılmıştır.

içine tükürdi eline virdi o da aldı koynına kodı imdi meşāyiḫ [3] arasında ridā şeri'atdur ikisi de ridā'ı indürmek şeri'atı kaldurmaġa remzdür [4] ḫortlayup maḳramasına almayup küçükden aldugı yine remzdür ve'l-ḥāṣıl dimek istedi [5] eger bizüm oġlumuz ile teḳarrüb istersen biz rāżīyüz elem çekmezüz imdi ben bu ḥāli anmazdum [6] eger buna bu kadar iẓhār-ı 'adāvet etmemiş olsa tā ol zamāndan beri adam eşekdür cümle [7] oġullarınun ve dervīşlerinün vesāyir süfehā'-i limyenün sıġār ve kibārınun yanında [8] ya'nī sana şuncılayın bir bal ṭutaklı gül yanaklı kiraz ve şeftalu buseli allah sana [9] visāl 'arż ide ḳıymetini bilmeyesin eşeksin ḥattā suya ta'yin olan dervişi [10] yanumuzdan geçdükce bir eşek anarak geçer ġayrı ile söyleşür bir eşek sözini bulur [11] söyleyürek geçer şerlerinden allaha sıġındum sürgün etdükleri tekyesini ġayrıya virdükleri [12] cümle setr içündür işde ḳaziyye böyledür emrüllahun biz olalum kendi 'īsā büyük oġlı mehdi [13] küçügi allah olsun üç ulu merātib var mevcūdāt içinde onlar da bunların üçünde [14] mübārek olsun birini istemem yer ve gök ve cümle ḫalḳ şāhid olsunlar [15] eger ho(r)tuldudan ḫavfından söyler bu sözi dirsenüz va'llahi da'vā-yı merd iderüm [16] işde gemilerinüz yarın gidecek olmışlar getürdügünüz adamlar bile getseler gerek imiş [17] bundan eyü fursat olmaz gice ile sekiz ya on danesini göndürün ṣabāḥdan [18] çıkarlar giderler maṣlaḥatı görmiş olursız ey şeyḫ ey ḥakīm ey ramażān ey ḳāḍī ey dizdār [19] ey 'azāb aġası ey voyvāda ey ḫaṭīb hemen ḫortuldınun bu gice zamānıdur eger siz o [20] işi bana idebilürsenüz ben ne geyġamberüm ne mehdīyüm ne insānum ne mışrīyüm eger idemezsenüz [21] hem peyġamberüm hem mehdīyüm hem mışrīyüm hem insānum velakin ey uġursuzlar allah beni muḫayyer kılmışdur [22] ḳabūla va'dum ḳabūla her kankısıyla 'āmil olursam rāżīdur ol mülkini boş komaz 'āciz [23] degüldür ancak benüm gönlüm evvel ve āḫir rübūbiyyet istemez 'ubūdiyyetden ġıda almuşum rāḥatı bunda [24] bulmuşum ve 'ömür de āhire irdi bā-ḫuṣūṣ ża'fumda şu ḥalde ve şeyḫün vasiyyeti insilaḫdadur

59 b

[1] قال الشيخ رضي عنقاه وذلك فتن وحلول البلايا والمحن فاعرض عمن تولي عن ذكرنا ولم يرد الآ الحياة الدنيا ذلك مبلغهم من العلم ان ربكم هو اعلم بمن [1] ضل عن سبيله و هو اعلم بمن اهتدى فتأمل هذه الآشارات في نفسك و اجتمع عليها بقلبك و حسك فان الزمان شديد و صياره عنيد و شيطانه مريد فانسلخ منم انسلاخ النهار من الليل و الآ فقد لحقت باصحاب الثبور و الويل و قد نصحتك فاعلم واوصحت لك السبيل فالزم اسهى ما وصاه لى رضى عنه في مواضع اخرى عديد [7] rubūbiyyet benüm şānumdan degüldür dörd biş ehlümi ve 'iyālümi ve evlādumı terbiye ve siyānetde [8] ḥaḳlarına ri'āyetde başa çıkamadum bir alay ḫalkun boş yere şu kadar 'ömürden ötürü [9] ırġadı olmak benüm neme lazımdur dünyāma mı āḫiretümemi padişāhların ẓālim ya 'ādil [10] olmalarından benüm āhiretüme nef' ve żārr nedür evvelde ma'lumdur ki ben kendileri arayup [11] bulmadum beni güçle çeküp ortaya bırakdılar yüzlerinden biñ bīzārum lakin nübüvvetümüzi [12] imtiḥān murād ise dimekdür murādum yoḫsa ṭalebüm yokdur benüm de şübhem def' olsun [13] peyġamberler masūnlardur 'ismet-i ḥaḳdadurlar biricik gelün ben de

(1)Kur'an,Necm(53), 29-30. ayetler

göreyüm [14] ma'sūmmıyum yoḫsa maḫẕūlmıyum dimekdür murādum ġayrı degüldür
و السلام علي من لتبع الهدى و الله يقول الحق وهو يهدى السبيل

2548

[16] erba'ā gün dünki salı gün va'llahi da'vā-yı merd iderüm didügümüze muḳaddemen [17] ta 'uşakda iken bir ilāhī dimiş idük ol ilāhīye bu söz münāsib olduġından [18] ilāhī bu maḥalle kayd olındı evvelki beytinüñ tārīḫi ile ḥisāb idüñ görüñ ziyāde ve noḳṣānı varmı

[19] bulan cem'iyyet-i kübrā olur sāf
vücūdı olur anuñ ḥā ile ḳāf
[20] dilile eylemez da'vā-yı merdi
göñülden himmetidür nūn ile kāf
[21] olur mı ẕātı bu mevcūdātuñ ol cān
olur bu gün ana a'ẓā u evṣāf
[22] nitekim cān olur maḫfi bedende
gerekdür ola maḫfi ḳuṭb-ı etrāf
[23] fenā meydānınuñ merdi olan er
niyāzī gibi etmez ol kurı lāf

[24] mi'āt 1100 ḥurūf 45 elif 2 cem'an 1147 biñ dörd yüz kanad ilāhīsi söyleneli bu gün bu kadardur ol beytüñ tārīḫi bu kadardur

60 a

[1] قال عليه الصلوة والسلام رب اشعث اغبرمدفوع بالأبواب لو اقصم على الله لأبره

[3] dünki gün ol sözi vaḥy etdi bugün ilāhīnüñ tārīḫi ile taḥḳīḳ etdi [4] ve bu ḥadīṯ ile te'kīd etdi kemāl sözde degüldür hünerdür görelüm hüner [5] nicedür hüner de sizüñ ḥareketüñüze mevḳūfdur dāyim böyledür sizden olmayınca [6] bu ṭarafdan bir şey ẓuhūr etmez 'aded-i kebīri evvel beytüñ bu vechinedür esmā 1729 mā'adā'l-mi'āt 747 ḥurūf 45 nuḳaṭ 22 elif 2 teşdīd 1 cem'an 1729+747+45+22+3= 2546 [7] 'aded-i ṣaġīri biñ dörd yüz kanad açdum ilāhīsi söylendügi gündendür [8] miāt 1100 ḥurūf 45 elif 2 cem'an 1147 işde insān kapularından [9] sürilenüñ çoġı ya azacıġı allah katında eyledür ki bir şey'e elbette şu iş [10] olur dise ḳasem etse allah onuñ ḳasemini mebrūr kılar ma'a hazā ki [11] ol sürenler onuñ sözini yalan etmege sa'y iderken allah onı gerçek ider [12] imdi resūlullahuñ ḥadīṯi yalan olmasun vallahi ve billahi ve tallahi siz beni [13] sikemezsiz āl-i 'oṯmān pādişāhı gelse üzerime ṭursa a'vānına [14] ṭutun şunı taṣarruf idüñ ben size mu'īn olurum dise āl-i 'oṯmānuñ [15] ibtidāsından bu güne gelince ölenleri de dirilseler cemī'isi 'an samīmi'l-ḳalb [16] pādişāha yardım ḳaṣdını etseler cümlesi de maḥrūm olurlar murādlarına irmezler [17] ḥasrü'd-dünyā ve'l-āḫire olurlar mıṣrīye bundan emn gelmişdür الحمد لله ثم الحمد لله [18] ḥadīṯüñ tārīḫi de bu vechiledür mi'āt 2500 el-i'tibārü'l-idġām-ı ḥurūf 43 mudġam 4 elif 2 cem'an 2543 'adede mā'adā'l-mi'āt 673 elif 2 673+2= 675 [19] şeyṭān dili 'aded bundadur [20] karabaş şeyḫüñ geldüginüñ on ṭokuzıncısı salı yigirminci işneyn idi 675 bugün bu kadardur

60 b

[1] su'āl ey mıṣrī sanŋa emn nedendür bize söyle tā ki bize yaḳīn ḥāṣıl ola cevāb [2] egerçi emn vaḥy iledür velakin ḫaṣmı işkāt içün delīl getürelüm āyet budur [3] قال لو ان لی بکم قوة او آوی الی رکن شدید حدیث یرحم الله اخی لوطا لقد کان یأوی الی رکن شدید کذا فی العنقا [4] imdi benüm adum da lūṭdur beni livāṭaya [5] sa'y etdükleri içün allah ve resūlı lūṭ ile zikr etdiler her soŋra gelen ev velkini [6] cāmi'dür lāsiyyemā ḫatmuŋ ma'nası odur ki cemī' peygámberleri ve velīleri cāmi'dür her birinüŋ [7] sırrı onda bulunur dimekdür kur'ān-ı 'azīmde cemī' kıṣaṣ-ı enbiyā ḫatmuŋ ḥālidür her bir [8] ḥālini bir nebīnüŋ yüzünden beyān etmişdür tefsīrlerde yazar ki ḥażret-i lūṭ a.s. [9] bu sözi söyledükten soŋra allah oŋa rükn-i şedīd virdi ġayrı maġlūb olmadı [10] ya'nī ḳavmı kendini taṣarrufa mālik olamadılar işlerinden çıkdı getdi emīn olduġı ḥālde [11] ve ḳavmı maġlub maḳhūr oldukları ḥālde āyetüŋ ẓāhirinden mefhūm olan لو imtinā'ı [12] olınca ma'nā dimek olur ki siz ġalebe iden düşmanların şerrinden ḫalaṣ olmaġa [13] nolaydı ya benüm ḳuvvetüm olaydı ya bir kuvvet ṣāḥibine istinādum olaydı ammā olmadı [14] diyinceye degin gerçek yok idi ondan soŋra allah oŋa rükn-i şedīd virdi zīrā [15] resūlullah buyurdı ki لقد کان یأوی الیه ya'nī vallahi taḥḳīḳ lūṭ a.s. rükn-i şedīdi [16] buldı oŋa istinād etdi emne dāḫil oldı dimekdür rükn-i şedīdi buldı diyince rükn-i [17] şedīd onı ḥıfẓ etdi emīn etdi dimekdür hemen rükn-i şedīdi bulan emīndür rükn-i şedīd [18] dārü'l-emāndur فمن دخل کان آمنا [2] rükn-i şedīdindür taḥaḳḳuḳ nübüvvet ve risāletdür lā-siyyemā ki [19] ḫatmiyyet ile evvelā reyb ve şekki mürtefi' olup nübüvvetinde mütehaḳiḳ olıcak emīn olur [20] evvel ḫavfı olduġı ya nübuvvetinde şeki olduġındandur ya nebī ve resūluŋ ma'ṣūm olduklarını [21] mütehaḳḳıḳ olmaduġındandur nübüvvet ve 'iṣmet teḥaḳḳuḳ bulınca emīn olur فهذه هی الصدیقته والصدیقة لآ ینالها الولآیة و من کان له عند الله سابق عنایة اسمی فکیف حال لختمیة و هی محیطة بالکل [23] ḥāl-ı ḫatmiyyet gerçek olınca mıṣrī sizüŋ aŋladuġunuzuŋ [24] ḫilāfından ẓuhūr ider کما قال تعالی بل بدا لهم من الله ما لم یکونوا یحتسبون [3] zevāt ma'āl-esmā 2306 aḥād-ı esmā-i mücerrede 171 nuḳaṭ 38 ḥurūf 31 elif 1 cem'an 2547 tārīḫ bu vecihledür

61 a

[1] ya'ni siz mıṣrīyi araduġuŋuz yerde bulamazsız araduġuŋuz semt serābdur [2] serābuŋ suyı sizi kandurmaz lakin allahı ḥāżır bulursız bilmem cemālına maẓhār olursız [3] yā celālına mı orasını bilmem sizüŋ ẓannuŋuz rabbuŋuza nice ise eyle bulursız siz mıṣrīyi eger gerçek [4] ise şöyle etsün dirsiz allah size mıṣrīyi sezmedigüŋüz yüzden iẓhār ider [5] ya ẓannuŋuza göre dirsin ya niçün ḫilāfında ẓuhūr ider siz dāyim söz ile yā fi'lile [6] görindügüŋüz semtde bulınmaz siz allahı da böyledür ẓannundasız imdi ḫilafında ẓuhūrı [7] 'aynı ẓannunuzdur يداك اوکتا وفوک نفخ kime bahane bulursız kendi içüŋüz allah taş [8] ider

---

(1) Kur'an ;Hud(11) , 80. ayet

(2) Kur'an; İmran (3), 97. ayet

(3)Kur'an ; Zümer (39) ,47. ayet

يوم تبلي السرائر فكان اللابس ملبوسا ملبوس لآبسا [1] kozaġa kurd girdi [9] kelebek çıkdı evvelde o kurduŋ içi kelebek imiş والسلام على من اتبع الهدى [10] ey ẓālimler siz mışrīyi aramazsız eşek ararsız mışrīyi melekūt ve ceberūt [11] ve lāhūtda arayan bulurmı ki sen nāsūtda belki āḫūrda arar iken bulayum sanursın [12] siz adamı tanımazsız adamı eşek sanursız imdi sizüŋ ẓannuŋuzda eşek adamdur [13] ya siz eşek ile adam farḳını bilmeyince adamı adamdan nice farḳ idersiz biricik kendiŋüzi de [14] görüŋ ki mesḫ olmışsız belki nesḫ olmışsız belki fesḫ olmışsız dahı haberinüz [15] yok toġrıyı egri görenüŋ gözindedür egrilük yeter ey mışrī yeter yeter ey ebter yeter [16] sen yazdukça onlar oldı daḫı beter

2549

[17] ḫamīs gün gicesi yılanı akıtdılar gözüm yüregüm şiş āh ile [18] cāmi'üŋ içinde gezerdüm ṭaşradan ya ma'būd sesi geldi meger çavuş [19] ile topçı başı imiş geldiler neme gelürsiz benüm ne ziyāret idecek ḫālum [20] kaldı işde içüm yılan ṭaşum şiş bakuŋ görüŋ didüm bilmiş oluŋ [21] sulṭān ibrāhim de sulṭān muḥammed de bu taḫtda oturan da yahūdīdür [22] ben bunlarıŋ elinde ölürüm lakin taḫt tatarındur ne ġam ölürsem [23] dīn-i islāmuŋ eḥibbāsına sebeb oldum el-ḥamdu lillah bunlar dini kaldurmaz dīn [24] bunları kaldurur didüm getdiler

61 b

[1] yā ümmet-i muḥammed yā ehle'l-īmān ve ya ehle'l-islām ve'l-müslimīn [2] ben ölürüm şimden girü lakin cümleŋüzüŋ ma'lūmları olsun şimdi [3] taḫtda oturan şeh-zāde muṣṭafādur elbette biz pādişāhumuzı [4] görmek isterüz elbette diyüŋ eger sulṭān muḥammed şerre kendini 'ayan [5] gösterürse bilün ben bāṭılum ḥaḳḳumdan gelüŋ eger taḫtda şeh-zādeyi [6] bulursaŋuz bilüŋ ḥaḳ peyġamberüm peyġamber olduġum gerçek olınca [7] taḥḳīḳ bilüŋ sulṭān ibrahim sulṭān muḥammed şeh-zāde muṣṭafā [8] yahūdīlerdür pādişāhuŋuz yahūdī olduġından mā'adā ehlüŋüzi [9] ve 'iyāluŋuzı levendlere taṣarruf etdürür rāżī olursaŋuz taḫtında [10] ibḳā idüŋ ve illā tatar müslümāndur dīn-i islāmdur varuŋ onı getürüŋ [11] taḫta oturdun ben size ḥaḳḳı beyān etdüm siz bilürsiz bunlar ẓāhiren [12] yahūdī soyından olmak ile yahūdī ġayretin çekerler ammā i'tikādda [13] ḥamziyyedürler yanlarında cemī' muḥarremāt mübāhdur her milletde 'adālet [14] vardur ḥamziyyede yokdur benüm size āḫir vasıyyetüm budur ḳabūlı ve 'adem-i ḳabūlı [15] size müfavvażdur siz bilürsiz sulṭān muḥammed atdan düşüp öleli [16] bugün ḫamīsdür ša'bānuŋ yigirminci günidür altı yüz elli iki gündür [17] bu ḫaber ḫaber-i vaḥydur teftīş idüŋ bir gün muḳaddem ya mu'aḫḫar olmış olursa da [18] yine bāṭıl olmış olayum tā didügüm gibi bulmazsaŋuz ben baṭılum ḥaḳḳumdan gelüŋ [19] bulursaŋuz iş görüŋ soŋra nādim olursız

و الفرصة تمر مر السحاب والله اعلم بالصواب و اليه المرجع و المآب و الله يقول الحق وهو يهدى السبيل

62 a

[1] sözümü iṣbāta vaḥyumdan mā'adā şeyḫüŋ 'ankasında delīl göstereyüm [2]

و يظهر عدل الله شرقا و مغربا 3141

و شخص امام المؤمنين رميم 1599

(1) Kur'an; Tarık(86),9.ayet

mu'ceme 6 elif 1 mısrā 1 3141+8= 3149 mısrā 1 1599+1= 1600 bursadan çıkalı bugün bu kadardur işde kırkardan kırk erba'īn olur artuk eksük degüldür امام المؤمنين رميم 600 aḥād 51 elif 1 600+52= 652 beyt-i ṣānī

3 و ثم صلاة الحق تتر اعلي الذى
به لم ازل في حالتي اهيم

aḥād-ı esmā-i mücerrede 122 ḥurūf 24 teşdīd 2 elif 1 122+27=149 يدل هذا علي هذا اليوم
ما عدا الصات الي قوله حالتي بلا اعتبار ادغام الياء fevt-i sulṭān 652 و تمامها مستور
4 ẓālim ramażān beg bir tesbīḥ virmiş idi bugün ḫidmetkārına virdüm virüŋ diyü 5 ẓālim gice yılanı içüme saldı buġday dögmege göndürdi dāyim 'ādeti eyledür muḳaddem bugün 6 otun taşıdur yılanı saldukdan soŋra buġday dögmege göndürür re'īsü'l-ḥamziyye ẓālim 7 ey ẓālim benüm ḳatlum senüŋ elindedür çalışursın ki hem ḳatl ideyüm hem bilinmesün dirsin 8 sen 'ākib-i ṣavmsın yine ramażān geliyor 'ākib ateş ölçeriyor ḫāżırlanıyor 9 su'āl ḥālā taḫtda oturan şeh-zāde muṣṭafā diyecek ne var sulṭān muṣṭafā niçün 10 dimezsin dirseŋ sulṭān olaydı āşikāre olırdı ismine ḫutbe okunurdı sulṭān 11 degüldür anıŋçün sulṭān dimem altıyüz elli iki günden beri gizli sulṭānlık ider şimden soŋra 12 āşikāre oldı ḫutbe de nāmını aŋdursın ḳabūl iderlerse sulṭān ḥamziyyedür 13 şu va'dı olalı bugün biŋ ikiyüz yetmiş yedi gündür işde bugün taḫt 14 pādişāhuna cümle taġlardan yüksekdür 'īsā 'aleyhi's-selām ol ṭaġuŋ batmış 15 suyını çıkardı ya'nī neslini buldı buldı çıkardı istersenüz içüŋ istersenüz 16 baturuŋ وان يستغيثوا
ايغاثوا بماء كالمهل يشوى الوجوه بئس الشراب وساءت مرتفقا (1)

62 b

1 görüŋ imdi ẓālimler 'isā 'aleyhi's-selāmı öldürüp kimi iḥyā idiyorsız 2 cem' etdigüŋüz odunlara yine çayır çayır kendiŋüz yanuŋ ẓālimler sizüŋ miṣāluŋuz 3 şol ejder ṭoġuran geyik gibidür ki nice zamān karnında veledüm var diyü 4 sevinür ẓaḥmetin çeker ṭoġurınca bir gün nelik yer kaçar na'am yahūdī olanlar 5 sevinür 'ırżın kayırmayanlar sevinür dīni olup 'ırżı olanların başlrına 6 bu bir atşdür ki bir ateşe benzemez cānlarınuz çıksun ẓālimler siz beni öldürince 7 çalışdınuz ḫāṣıluŋuz bir yahūdiyi göz göre pādişāh etmek içün imiş 8 evvel bilinmezdi ẓulmını te'ennile iderdi bugünden soŋra cümle cevāmi' ve medāris 9 bey'-i yahūd olur yahūd tā'ifesi 'azīz ehl-i islām zelīl olur 10 يوم تبدل الأرض (2) olur اذا الملوك ان
دخلوا قرية افسدها و جعلوا اعزة اهلها اذلة 11 'ayān olur yā sen ey mıṣrī emīn oldum dirsin niçün olursın 12 olmam dimedüm bunlara sikilmem didüm ben ölürsem dīnüm ölmez peyġamberler maġlub olmazlar 13 dimek dinlerini yaġma etdürmezler dimekdür yoḫsa 'īsā 'aleyhi's-selāmı çārmīḫa çekdiler 14 circīs ve zekeriyā ve yaḥyā 'aleyhi's-selāmı ve daḫı nicelerini şehīd etdiler maġlūben ölmediler 15 cesedlerini virdiler dinlerini iḥyā etdiler nesimīnün bir dervīşi derisi 16 soyılurken savma'asına gelür nesīmiyi şuġlında görür meydāna varur derisini soyarlar 17 görür bir kaç kerre varur gelür soŋra nesimī dir ki dervīş ne çok geldiŋ getdüŋ dir 18 sulṭānum ben ḥayretde kaldum ne ḥāldur meydānda derini soyarlar sen bunda fāriġu'l-bāl 19 otururşın dir ki bir alay kilābuŋ elinden ḫalāṣ olmaġa bir deri ile ṣulḥ

(1) Kur'an; Kehf (18), 29. ayet

(2) Kur'an; İbrahim (14), 48. ayet

olduk [20] deri onların olsun işde biz getdük diyerek pōstını eginine alup ḥalebüŋ on [21] kapusından da selām idüp çıkup getmiş bizüm de nebī isek muʿcizātumuz velī isek [22] kerāmetümüz öldügümüzden soŋra ẓuhūr ider el-ḥamdu li'llah zālimleriŋ iltifatları yüzini görmezüz [23] görürsek de ḳabūl etmezüz aldanmazuz ʿakibet şehīd olınca saʿy iderüz

63 a

[1] قال تعالي في محكم كتابه[1] قال استهزؤا ان الله مخرج ما تحذرون تاريخ الآيت هكذا
mi'āt 2500 mudġama 50 2500+50= 2550 ت ن خ ر ت ذ ر 2550 māʿadā'l-mi'āt 426 mi'āt-ı ġayr-ı mükerrere 2000 aḥād 110 elif 1 2000+426+110+13+1= 2550 esmā'-i yā'iye 1377 2550

[2] ikinci cümʿa gün tavanuŋ ikinci kapusını [3] açdum tavanda bekleyenler inüp çıkmaġa ẓaḥmet çekmesünler diyü [4] hemen bolayki tiz ḥalāṣ iderler idi her ah etdükçe hem yüregüm [5] hem yüzüm ve ṭutaklarım şişmege başladı bunı görmedüm idi [6] bir ay vardur bu derde mübtelā oldum getdükçe artmadan ḥālī degül [7] arkam üzerinde zarıncımasam tiz kurtılsam ne var ey ẓālimler sıkıvirüŋ [8] ḫalāṣ olayum size yolı āsān eyledüm ṭurabzan üstinden [9] nerdübān gibi iner çıkarsız

2551

[10] sebt gicesi kapuyı da açuk kodum zīrā düşde gördüm [11] deccāl baŋa cāhil dir ben meger echel imişüm bir kimsenüŋ ki ḫaṣmı anda [12] pādişāh ola oŋa kapu kilidlemek cehldür kapuyı çünki vaʿd [13] etdi ki onuŋ saŋa ihāneti ẓāhir olıcak taḫtını ġayrıya virürüm [14] diyü murādullah taḫtınuŋ zevālına sebeb onı kılmışdur o taḫtından [15] geçerse ben de bir deriden niçün geçmem şuncılayın bir köpekden bir deriyle [16] kurtulduguma rāżī olurum çıkdum kapuyı gice açuk kodum

63 b

2551

[1] sebt gün sabāḥdan birāder geldi dedeler gelecek imiş biri kayın muṣṭafā ġayrısı nā maʿlūm dir [2] niçün gelürler didüm vezīre ʿarż-ı ḥāl sunmışlar oġlanlardan ötüri [3] senüŋ elli akçe ve ḫayfunı alınur sanur imiş yigirmi akçesini oġlanlara etmiş [4] otuzını yine saŋa virmiş şimdiye dek alınmayan akçeyi de alsun dimiş ondan [5] ötüri gelecek imiş dir serdār oġlı gelmiş bursadan bu haberi o getürmiş dir [6] bu bir fitne-i ʿaẓīmedür görelüm neye müncer olur didüm yine bir mekrleri vardur [7] ben ġāfilsem allah ġāfil degüldür şerlerinden allaha sıġındum kitāb getüren çavuş [8] vāẓife key virmezler imiş bir kāġıd yazuŋ bu kitābı göndüren devletli toġrıldur dimiş [9] idi istemem didüm idi bu kerre bir yüzden daḫı sūret-i mes'ele kurmışlar ḫayr ola

2553

[10] işneyn ey ẓālimler mışrī sizüŋ hileleriŋüzüŋ baʿzısını ögrendi ammā [11] siz mışrīnüŋ hilelerinden birini ögrenmediŋüz evvelā sizüŋ adaşmalarıŋuzuŋ [12] gāh olu(r) ammā anacıġına

(1) Kur'an; Tevbe (9), 64. ayet

ṭargınlık gösterdügi ne içündür gāh olur ziyāde [13] ṭargınlık me'mūl iken yavaş göründügi ne içündür sizüŋ bu iki hileye [14] ʿadem-i vuḳufuŋuz muḳarrerdür sāniyen ilḳā etdügüŋüz maʿnalarıŋ baʿżısına [15] tābiʿ olup me'mūl degül iken baʿżısına tābiʿ olmaduġı me'mūl iken [16] ne içündür vuḳūfuŋuz yokdur hikmetde on suʾāl vardur ki tevaḳḳuf [17] olınmışdur yaʿnī her kim cevāba müteṣaddi olursa cehlindendür bu ḥāllerde [18] onlar kābilindendür sālişen mıṣrī bu aralıkda ölecegin bilürken şādmāndur [19] bundan māʿadā ölüm cümlenüŋ menfūrı iken onuŋ maḥbūbıdur nice ölümdür [20] ol ölüm ki maḥbubdur bunlarda cümleŋüz ḥayretdesiz rābiʿan eger mecnūnsın [21] dirseŋüz tīmār-hāneye niçün komazsız bilürsiz ki tīmār-hāneye gireni

64 a

[1] hafta günlerini bilinceye dek korlar soŋra çıkarurlar sizüŋ içüŋüzde [2] ne kadar kimse vardur ʿömrinün günlerini haftalarını aylarını yıllarını tamām ḥisāb ider 3 mıṣrī ḳadr-ı tevārīḫ-i esmā istiḫrāc ider bunlarda ʿācizlersiz ḫāmisen 4 siz pādişāh degülmisiz ben sizüŋ içün cāmiʿüŋ kapusın açuk korum ki 5 görişçiler gelecekdür gelseler şu maṣlaḥat nice ḫatm olacak ise olsa diyü 6 niçün gelemezsiz korkaklık idersiz sādisen mıṣrīyi allah size 7 ẓāhiren niçün ẕelīl etdi ʿāciz etdi bāṭınan niçün ʿazīz etdi ḳavī etdi 8 bunuŋ sırrında siz nice ʿāciz iseŋüz mıṣrī de ʿācizdür yukarıdan beri 9 ẕikr olanlar egerçi ḥiledür lakin allah ḥilesidür mıṣrīnüŋ de vuḳūfı yokdur ki netice 10 nedür toġacak kızmıdur oġlanmıdur ḥayyemidür yaḥyāmıdur 11 meryemmidür ʿīsāmıdur mehdīmidür hüdāmıdur hemen soŋı ḫayr ola 12 sābiʿan cümle ʿaleme salṭanat ḳuvveti ile ṭoldurdıŋuz ki mıṣrī fāṣıḳdur 13 fācirdür kāfirdür menbaʿu'l-feṣāddur gididür ʿarsızdur ġayretsüzdür diyü 14 yüzine kibar tükürmege istinkaf ider oldıŋuz erāzil-i nasa gele göre 15 çingene tükürdür oldılar böyle iken cümleŋüz ondan niçün korkarsız 16 yanına gelseŋüz en aʿlaŋuz elin öpersiz duʿāsın ricā idersiz vāẓifeler 17 taʿyīn idersiz altunlar göndürürsüz ḳabūl etdüremezsiz bu ne ḥāldur bilmezsiz 18 ve'l-ḥāṣıl yerde ve gökde olan maḫlūḳat sizüŋ de kim idügüŋüzi ve mıṣrīnüŋ de 19 kim idügin bildiler ancak bir meydāna çıkup güreşmege kaldı oŋa da her gice 20 yol gözlerim gelür gider yok ancak bir yılana bir evden taşmaġa bir de erāzile 21 buġdaya dögdürmege gülişüp kaġırup tükürtmek şartıyla buŋa kādirsiz meydāna 22 gelmege kudretüŋüz yokdur ʿācizsüŋüz ṣaḳ bildügüŋüzden kalmaŋ ẓālimler

64 b

2553

1 işneyn gün ḳubeylü'l-ʿaṣr birāderiŋ karpuz koydıġı odaya varmış gelürken 2 ramażān beg muhammed aġa sāliş çavuşlar gelürler imiş esnā-i muṣāḥabet de dünyaŋuz 3 aḫiretüŋüz maʾmūr ola diyince dünyā maʾmūr lakin istemem didüm ʿömriŋüz uzun olsun dir 4 "ömrüm de seven dostlarıŋ olsun didüm geldüm mecmūʿayı elüme aldum ibtidāʾ 5 bu āyet geldi اومن [1] كان ميتا فاحييناه وجعلنا له نورا يمشي به في الناس كمن مثله في الظلمات ليس بخارج 6 منها mi'āt-ı ġayr-ı mükerrere 2900 aḥād 253 2900+253= 3153 bugün ʿaded bundadur aġrebdür aʿcebdür ki artuk eksük gelmedi 7 باقي الآيه كذلك زين للكافرين ماكانوا يعملون mi'āt 900 māʿadā'l-miāt 682 muʿcemesi ile esmā-i āyet-i nāsa 1317 ḥurūf-i ġayr-ı mükerrere

(1) Kur'an; En'am (6), 122. ayet

ك ل ز ي ن ا ف م و ع 314 nukat 13 mu'ceme 10 13+10=23 1317+314+900= 2531+23= 2554 11 ḫalk-ı 'alem sanurlar ki enbiyā ve evliyā güzel sevmezler 12 güzeli bunlar severler sizünle enbiyā ve evliyānuŋ güzele 13 bakmakda farḳı kur'āna bakmak gibidür siz kur'āna bakınca kelimesini i'rābını 14 ma'nāsını ḥaḳīḳatını mecāzını mutāla'a idersiz enbiyā ve evliyā ḥaḳayıḳını 15 esrārını rumūzını işārātını tevārīḫini gözlerler kezālik gözle de 16 bakdukça siz şehevātla bakarsız enbiyā ve evliyā ḥaḳla bakarlar 17 beyt

فاوهمت صحبي ان شرب شرابهم
به سر سرى في اندشائى بنظرة

65 a

1 وبالحدق استغنيت عن قدحي ومن
شمائلها لآ من شمولي نشوتي

2 'ulemā'-i nās kur'ānı ararlar ma'nā bulalum tārīḫ bulalum diyü ma'nā ve tevārīḫ 3 enbiyā ve evliyāyı ararlar bize bakuŋ diyü nitekim ca'fer-i sādıḳ buyurur kur'ānuŋ 4 tecellisi vardur ya'nī ḥaḳḳuŋ dōstlarına kur'ān içinden tecellisi vardur 5 ehli olmayana tecelli etmez كما قال (1) تعالى لآيمسه الآ المطهرون قال الشيخ رضي في عنقا فلقد تعب من اخذ علمه من الأكوان اسهى buncılayın maḥbūb 7 yüzinden ḥaḳ 'āşıḳlarına tecellī ider tesellī virür maḥbūbuŋ ḫaberi 8 olmaz maḥbūb ancak bir āyinedür görineŋ ġayrıdur ġayrı degül 9 'aynıdur ġayrı olduġı bir sanıdur siz āyineye bakarsız 10 enbiyā ve evliyā āyine içindeki cemāla bakarlar imdi bir göz ki ayineye baka 11 ol göz içinde tecellī iden cemāl kanda görür füṣūṣda yazar ki āyineye bakan 12 içindeki sūreti göremez içindeki sūrete bakan āyineyi göremez 'acebdür 13 dir gönül her neye ḳaṣd iderse gördügi odur gönlüŋ maḳṣūdı olmayan 14 gözine de girse görmez bu mücerrebdür insān bir şeye ziyāde meşġūl 15 olsa ġayrı ne görür ne işidür gāh olur bir gözden bir ahir kimse bir şey' 16 görür gözüŋ ṣāḥibinüŋ ḫaberi olmaz 'acebdür ḳudretullaha nihāyet yokdur 17 iskenderiyyede ḳādiri ṭarīḳinden bir şeyḫ var idi ibrahim efendi dirlerdi 18 kümmelinden idi biŋ elli tārīḫinde onda idüm bir buçuk ay tekyesinde turdum 19 bir gün münāsebet ile dir ki bir kayınum var idi cezāyire getmiş idi ḫaylı müddet 20 eglendi bir gün bir gemi geldi ḫaber virdi ki onlarda bir ġayrı gemi ile geliyor diyü 21 oġlumı yanuma aldum iskeleye vardum deryāya bakar iken oġlum sevinürek 22 eve getdi vālidesine varmış ana ben ṭayımı gördüm geminüŋ içinde geliyor dimiş 23 oġul nice gördüŋ diyince babamuŋ gözünden gördüm dimiş dir

65 b

2554 salı

1 velḥāsıl ölüp ḥaḳ nūrı ile dirilüp nās içinde ol 2 nūr ile gezen dāyim ẓulūmātda gezen gibi olmaz 'acebdür ẓulūmātda gezenler 3 kendi ḥalleri müzeyyen gelür nitekim ḫuffāş giceyi sever şems nūrına isti'dādı 4 olmadugından beyit

ḫallāḳ-ı cihān 'aleme kılduḳ da tecelli
herkesi bir ḥāl ile kılmış müteselli

(1) Kur'an; Vakı'a (56), 79. ayet

5 bu dahı ma'lūm olsun ki enbiyā ve evliyādan ġayrınuŋ gönli gözinüŋ ardınca 6 gider gözi neye bakarsa gönli onı görür ammā enbiyā ve evliyānuŋ gözleri gönüllerine 7 tābi'lerdür gönülleri her neyi görmek isterse gözleri de oŋa bakar onı görür 8 gönüllerinüŋ istemedügine gözleri baksa da görmez gözleri gāh bakarken 9 gönülleri bir şey' dahı görür ki gözinüŋ ondan ḫaberi olmaz gözleri 10 gönüllerine çok yalvarur mülāẓemet ider biricik bakduklarına gönüllerini de 11 bakdurınca meger bir ġāyet 'acīb şey' ola ki gözüŋ ḫāṭırı içün gönül de 12 iḳbāl ide nūr-ı ḥaḳla diri olanuŋ ḥāli budur

2554

13 salı gün ba'da'l-'aṣr ziyāde uyku ġalebe etdi kalkdum minber üstinde 14 bir miḳdār yatdum uyumışum muḥammed kapu çaldı kalkdum gücle indüm gögsüme 15 bir aġrı yapışmış ṭutaklarum şişmiş o getdi birāder geldi biraz üzüm yedi 16 ve getdi ey ẓālimler benüm katlumı da görürsiz ammā aṣıl murādınuzdan maḥrūmsız 17 dirken bir çayırdı oldı taḫta yere düşdi yıkıla yıkıla kalkıncaya degin ġayb 18 oldı taşrada bir yigit namāz kılar imiş getürdüm gösterdüm var söyle o 19 dīnsüzlere ben onlarıŋ başlarınuŋ kıyāmetiyüm didüm vardı getdi 20 bugün ṣabāḥdan ta ikindiye dek buġdaycıların ḫortuldısı rāḥat 21 virmedi uyutdılar içüme zehri saldılar 'ākibetinde tavanı böyle etdiler 22 üç günden beri iġżāb etmege sa'y iderler idemediler idi 23 taḫtayı kopardılar bir günde mināreyi başuma yıksalar kurtılsam

66 a

1 ey ẓālimler sekiz iken ṭokuz iken cümleŋüz el bir etdiŋüz 2 gönül bir etdiŋüz ittifaḳla gelüŋ boġun ey kāfirler ey mel'ūnlar 3 ey deccāllar ey ebnā'-i cān ey ebnā'-i şeyṭān hemen gelüŋ ne dīnsüzligünüz 4 var ise işleŋ ey islām yaldızlı küffār aḫşam namāzını 5 kıldılar mü'eẕẕin münācāta 5 اليوم يغفر الله لكم و هوارحم الراحمين 6 didi du'ādan soŋra bu āyetüŋ ma'nāsı nedür didüm ḫaṭīb siz bilürsiz 7 allah bugün sizi yarlıġar erḥamü'r-rāḥimindür siz bu gün tavanı açdınuz 8 eyü sevāb işlediŋüz sizi allah yarlıġar yine bugün ramażān biş 9 gün kaldı evvelde bir kerre biş gün kala çıkarmak istediŋüz yine 10 günidür ey müslümānlar ben biş yıldur şu şehre geleli bu siyāsetlere lāyık 11 olacak ne ḥālüme muttāli' oldınuz didüm biz sizden ḫōşnūduz didiler 12 ya baŋa bu ihāneti iden kimdür didüm bilmezüz didiler bilürsiz dimezsiz 13 didüm içeri girdüm neylesünler pādişāha nice karşu kosunlar 14 her biri 'īsā degül ki karşu turalar 'īsānuŋ ise kanına nice diş 15 biledügin göriyorlar

2555 erba'ā

16 ḳāḍī ẓālim bugün erba'ā gün getdi işneyn gün gemiye girmiş idi gice gemide yatdı salı gün 17 ṣabāḥdan yine çıkdı erāẕile dünyānuŋ şeyṭānlıġın etdurdi dibek üstinde ḳubeylü'l-'aṣr 18 yılanı akıtdurdı ba'da'l-'aṣr cāmi' tavanını kırdurdı bir kapu dahı açdurdı 19 erba'ā gün topın atdurarak çıkdı getdi ey taḫtı başına kara olası 20 dīnsüz yahūdī o ḳādī degüldür sensin ey cühūd sensin ey mürted sensin 21 benüm ḫasmum kimse degüldür ey yahūdī oġlı yahūdī oġlı yahūdī senüŋ 22 başuŋa bu mışrī ḳıyāmetdür ḳıyāmetdür ḳıyāmet ne dilden ötersen öt

66 b

1 ẓālim 'īsāya senüŋ 'adāvetüŋ ḳadīmdür sen 'īsāyı çārmīḫa çeken 2 dīnsüz yahūdisin 'īsā da yine o 'īsādur ey kāfir ey dīnsüz 3 işüŋi gerek ḳāḍī yüzinden gerek ḥakīm yüzinden gerek vānī

yüzinden [4] işle ʿīsānuŋ ḫasmı sensin senüŋ ḫaşmuŋ ʿīsādur bu yolda [5] benüm yakam senüŋ elüŋde nāşıyen benüm elümdedür ol nāşıyeyi [6] bir ġayrı nāşıyeye degişür sanma cümle yer ve gök ehli şāhid [7] olsunlar benüm senden ġayrı ḫaşmum yokdur sensin ẓālim sensin dīnsüz [8] sensin cühūd ʿanūd mürted sensin

2557

[9] cümʿa gün ṣabāḥdan ẓuhra dek aġzāb etdiler taḥammül etdüm ḥasan çelebi didükleri [10] müʾezzinlik etdi tā soŋında duʿāda taẓīm ile çıhār-yār-ı güzīn ervāhıyçün [11] pādişāh-ı dīn-i islām selāmetligiyçün allah riżasıyçün fātiḥa diyince bi-ḳarār [12] olup taşra çıkdum ey ẓālimler maḫlūḳa taʿẓīm idersiz ẓālim pādişāhı taʿẓīm ile [13] duʿā idersiz ya allah size netdi ki onı taḥḳīr idersiz didüm müʾezzin arslandan [14] ġayrı her kim çıkarsa bu taḥḳīri dāʾim iderler bakuŋ tavanuŋ başına gelene pāre pāre [15] etdiler bu iḫānetleri dīnsüz ḥakīm ögredür tenbīh ider didüm senüŋ etdügüŋ [16] duʿā dīn-i islāmda olan pādişāhadur bu ẓālimüŋ dīn-i islāma iḫāneti [17] vardur allah teʿālā bunı tiz günler de yoġ idüp ümmet-i muḥammedi şerrinden ḫalāṣ [18] ide diyü fātiḥa okuyup yerime geldüm bu vaʿẓuŋ üzerine maḥmūd yazıcı oġlını ḥakīm [19] yine هل جزاء الاحسان okutdı velakin bu semte yapışdı mışrīnüŋ tā istedügidür [20] umarum fetḥe sebeb budur inşaallah [21] yūnus emrenüŋ bir sözi vardur

istedügümi buldum āşikāre cān iç inde
taşra isteyen kalmadı ẓann u gümān içinde

[22] idelüm allah oŋara evcümüzden yürimege başlamayınca iş açılmaz hemen iş görüŋ [23] ey ḥakīm sen mışrīyi taʿcīz idemezsin lakin vaḳtını ve saʿyını gözedür

67 a

1 ey ḥakīm biz dörd karındaşuz dördimüz de bu yolda cān virsek gerekdür 2 bunlar muḳaddem taṣavvur olınmışdur āyā bunlar henüz başlamadılar bu işüŋ daḫı soŋı3 bilmem uzakmıdur evvelā dirüm eger başlarsaŋuz cāna minnetdür öŋ soŋ olmalı oldukdan sonra 4 tiz ḥalāṣ olduġumuz yegdür biz size öldürmek ḫasta etmek taʿūnlar çiçekler çıkartmak 5 her ne kadar ḫastalik var ise ol taṣarrufuŋuza inkārımuz yokdur velakin ölüyi dirildemezsiz 6 oŋa ḳādir degülsiz ve güneşi maġribden getürmege ḳādir degülsiz ان الله يأتى بالشمس (1) من المشرق فأت بها من المغرب 7 nice getürsün bunları allah sübḥānehu ve teʿālā 8 ḥażret-i ʿīsā ʿaleyhi's-selāma müʿcize kılmışdur ḥażret-i ibrāhīm ḫātır içün āḫir zamānda 9 ʿīsā ʿaleyhi's-selām yüzinden bu ḳudretini de iẓhār etse gerekdür قال النبى عليه السلام رب اشعث اغبر مدفوع بالأبعاب لو اقسم على الله لأ بره ḥadīşüŋ mışdakınca 11 ḥażret-i ibrāhīmüŋ nemru dı mebhūt etdügi sözi taṣdiḳ ider ʿīsā a.s. 12 ile hemen siz iş görüŋ allah işini görmege ʿaciz degüldür ey ẓālimler 13 bunuŋ gibi bir aġır maşlaḥatuŋ elbette soŋı boşa çıkmaz bu kadar zamāndan 14 beri ateşi ölçerilen bārūtuŋ bir çatlaması vardur görelüm nice olur 15 siz bizi taẓyīḳ idelüm didükçe ʿayn-ı tevsīʿ oluyor nitekim ölüyi ṭaracık 16 ḳabre korlar baʿżısına allah teʿala onı semavātdan evsaʿ ider imiş göŋül ḳabirdür 17 ṭardur gāh olur ʿarşdan geŋ olur allah teʿālā ḳudretündendür insān ʿācizdür 18 و فى العنقا فمن جاء اجله المسمى و لم تغفر حوبته فقداغلق باب توبته وطلعت شمسه من المغرب و لا ينفعه ايمان ذلك الوقت

(1) Kur'an; Bakara(2), 258. ayet

ما لم يكن آمن و هو قوى مستبصر فان الله تعالي يقبل توبته عبده ما لم يغرغر
2559

21 aḥad ibtidā' ramażān cem'an ittifāk ile mü'ezzinlige sabāḥ namāzına maḥmūd yazıcı oġlını çıkardılar [22] cüm'a gün olan va'ẓuŋ ḫilāfın etdürdiler va'ẓdan soŋra oġlana bir yaranıla ḫaber [23] göndürmiş idüm bu sefaḥatı ekseriyā o da ider etmesün şimden soŋra kendini [24] ḫalḳ içinde arar idüm diyü bu kadar tenbihden soŋra ellah rizāsıyçün fātihe diyü [25] istihzā eyledi cemā'ata işde mü'ezzin idecek bu sefīh imiş bilmemişsiz bunı

67 b

[1] evvelki mü'ezzin hem allahdan korkar hem adamdan utanur hem ne dirseŋ ṭutar o mü'ezzin [2] olmaġa lāyıḳ degüldür bu lāyıḳdur bunı idüŋ zīrā siz allahdan korkmayanı istersiz didüm [3] velakin bu tolabı şimdi çeviren cāsūs ḥakīmdür ramażānuŋ ibtidāsından yakmaġa [4] başladı alah ona da üç gün muḳaddem imāma tenbīh idüp imām 'ācizlendügini [5] görmiş idüm imāmı ḫasta etdi şimden soŋra günde birine bir şeyṭānlıḳ ögredüp [6] imāmete mü'ezzinlige geçürse gerekdür iki aydan ziyādedür taşrada kılarlardı namāzı 7 ḫortlamaġı unutdılar idi aḫşam ibtidā'-i terāviḥden yine başladılar ta'līm [8] cāsūs ile egerçi sekizler ittifāḳiyledür velakin re'īs budur zīrā bunuŋ [9] adı ṣāliḥ dür 'adedi ez-zamān 'ādedincedür imām 'alīnüŋ raḍiye'llahu te'ālā 'anhu [10] اذا بلغ الزمان عقيب صوم ببسم الله فالمهدى قاما didügi kelāmınuŋ [11] içinde olan ez-zamān budur mehdī ki ġurūbdadur imām ḥasan 'askerinüŋ [12] yedinci oġlıdur buyurmışlardur ki سابعكم قائمكم işde ol maġribde [13] mestūr ve ġāyib olan mehdī şemsinüŋ tulū'ına bu zamān sebeb olsa gerekdür [14] sebeb olması 'īsāya ezā iderken ẓūhur ider işde zamān bu ez-zamāndur [15] mehdī ġāyıbdur ramażān o ramażāndur ramż yakmak ma'nāsındadur ramażān [16] ateşile girdi zamānıla cāmi' içine şimdiye degin yazılanların ḫilāfī ẓuhūr [17] etmedi her ne ki yazılmışdur ḫilāfın idemediŋüz bu işledüklerīŋüz 'ākibdür [18] 'aḳabedür bu ramażānuŋ yokuşıdur başumuza nice yazılmış ise ideceginüz [19] odur daḫı ayaġumı kırmadıŋuz daḫı burnumı kırmaduŋuz daḫı alnumı soymadıŋuz [20] hep bu derdler benüm başuma gelse gerekdür elbette hac yolınuŋ ḳurbānına bir nişān iderler ki [21] allah yolınuŋ ḳurbānı idügi bilinsün diyü 'īsā 'aleyhi's-selāmuŋ çārmīḫda ṣūreti bir dürlidür [22] deccāl elinde mecrūḥligi de bir dürli daḫıdur bu da ẓuhūr etmelidür ki ḥaḳ peyġamber idügi [23] ziyāde vāżıḥ ola imdi ey cāsūs siz her ne dürli iḫānet iderseŋüz o 'īsānuŋ [24] şerefine 'alāmetdür ḫalḳ-ı 'ālem 'īsādan mehdī ḫaberini taṣdīḳ etmege bu mecrūḥlige bürhāndur

68 a

[1] imdi zamānuŋ bir vechi de budur ki zamān maḥmūd 'adedincedür ramażānuŋ ibtidāsında [2] ez-zamān zamān ile ezāya başladı 'ākib ṣavma zamān ez-zamānuŋ kucaġındadur [3] nice ta'līm iderse eyle ider bu daḫı şāhid-i 'adldur 'īsāya ey cāsūs bileydüŋ ki [4] ḥāl böyledür onuŋ yüzinden başlamazduŋ ezāya gör imdi imām 'alī raḍiya'llahu 'anh senüŋ [5] çürügüni nice bulmışdur bir vecihde budur ki zamān 324 bu kadardur ḥurūf-i esmā ll bu kadardur [6] nuḳaṭ-ı esmā-i mu'ceme 5 bu kadardur cem'an 340 bu kadardur mıṣrī 340 de bu kadardur imdi ez-zamān zamāna zamān [7] ile ezāya başladı 'akīb ṣavmda bu üçün biri kav biri taş bir(i) çakmakdur elbette [8] bunuŋ bir ateşi çıkar ortalıġı aydın ider mehdī nir de sakli ise gösterür [9]

ḫalḳ-ı ʿālem şübheden kurtulur ey cāsūs hemen iş üzerine ol ki bu iş senüŋ [10] sebebünle ẓuhūr ider zamānuŋ biri kucaġunda biri ocaġunda hemen çalış iş gör

2560

[11] işneyn gicesi bir yılan akıtdılar uyandum yüregim ṭoli ṭutaklarım şiş içümde ẓālim öter [12] başum üstinde ki ẓālim ḫor ḫor uyur uyan zalim seni bekçi göndürmişlerdür niçün uyursın [13] didüm ḫorıldı kesildi ṣabāḥa dek uykum gelmedi birāder mum yakmaġa geldi yüzümün şişini gördi [14] ahdan ġayrı çāre yok oda bir ah etdi bırakdı getdi yılanı niçün akıdursız dimem [15] velakin daḫı niceye dek sürindirürsiz diyü elem çekerim esrüŋüz yok korkar da yok öldürseler [16] olurdı sürindiriyorlar bilmem murādları nedür sen böyle ezā etdükçe mü'ezzine و لمن خاف مقام ربه جنتان [17] okudırlar ey ẓālimler siz baŋa girü iki cennet degül sekiz cennet virseŋüz [18] başuŋuzua cennetünüzi allah teʿālā siyāh günlere tebdīl etsün baŋa iḥsān iderseŋüz [19] öldürün ey dinsüzler kurtulayum akıduŋ ey mürtedler ey kāfirler ey mülḥidler ey ḥamziyyeler [20] cennetüŋüzüŋ içine köpekler terslesün başuŋuza yıkılsun sizüŋ rāḥatuŋuz bu seneyi başa [21] çıkmaz ḳāḍī gibi ʿaḳlı başında olan firār ider soŋraya kalan avcılar eline düşer [22] her taş ve agaçdan ürker yürürsiz ẓālimler dīnsüzler ey kāfir ramażān ey dīnsüz ramażān [23] ey münāfıḳ ramażān ey bī-raḥm u bi-reʾfet bi-maʿrifet şeyḫ ey dīnsüz mülḥid ṭālib ey ẓālim sekizler [24] öldürüŋ ey dīnlerini mezheblerini milletlerini sigdügümüŋ ḥamziyye mülhidler öldürüŋ ey ẓālimler [25] ʿarıŋuz yokmı ey kisvelerini tāclarını issiz koyası dīnsüzler beni ḫalāṣ idüŋ ey [26] fātiḥa cellādları

68 b

2561 salı

[1] ey ẓālim ramażān ey mülḥid ḥakīm ey zındıḳ şeyḫ ey ḥamziyye köpegi dizdār [2] ey ẓālimler eger bu gice key gösterdiŋüz yılanı da içüme akıtmazsanuz [3] dīnüŋüzden dönmiş olasız ey kefere ey fecere ey ḳatele ey ẓaleme iş görüŋ [4] furṣatı fevt etmeŋ bunuŋ neticesi görelüm nedür işde ḫamīs gicesi bu ẓuhūr etdi

2563

[5] ḫamīs gicesi baʿda't-terāvīḥ ḫatīb içine yılan giren vāʿiz gibi hiddetle mü'ezzinlere [6] bir āzār etdi biz bunda ʿibādet etmege geldük bir ʿibādet idelüm ki allah yigite dir [7] siz çıkarsız kimüŋüz tanbūr çalar kimüŋüz çeşde kimüŋüz türki çaġırur zikrü'llah [8] niçün etmezsiz öykesinden ne didügin bilmezüz küçük mü'ezzin dir ki şehristānlarda [9] idiyorlar cāyiz olmasa iderlermiydi dir lāzım degül ateşde bir müslümān oturıyor [10] tanışuŋ bir bize işmām ider bizüm bildigümüz yokdur didüm bundan soŋra [11] getdiler ṣabāḥ ḫamīs gün ṣalāt-ı fecre küçük mü'ezzin imāmete geçdi bilā fātiḥa [12] يا ايها الذين منوا التقوا الله (1) diyerek başladı kıldı soŋra cemāʿat [13] fātiḥa okumadan didiler yine ikāmet getürüp bir daḫı kıldı imām ṭaşra sofada [14] boġazın ayırtlayup ṭurur oturdı kaldı kapuyı örtmege vardum [15] gümleyüp ṭurur bizden söz ister söyleyeyüm didüm ḫaṭīb efendi [16] içüne bu gice de yılan akıtdılarmı yok dirse ne ʿaceb ḥakīm ramażān [17] karabaş şeyḫ ṭuymadımı ola velakin onlar ʿālemüŋ düşmanı dirler cāhile söylemezler [18] sen her ne söylerseŋ yanuna kalur hemen turmasan olsun söyle

(1) Kur'an; Bakara (2), 278. ayet

ḫalḳı bolayki [19] ışlāḥ idesin diyem didüm yine sükūt etdüm karabaşuŋ yılanından [20] ḫavfumdan bunuŋ aşlı bugün çıplak vaḳʿasınuŋ tamām senesidür [21] üçyüz elli bişinci günidür bolayki bir fitne ẓuhūr ide diyü karabaş [22] taʿlīmidür imāmüŋ vaʿẓı müʾezzinüŋ bilā fātiḥa imāmeti işde bu kadar fen bilür

69 a

[1] karabaş şeyḫ deccāl ʿilminde ey ẓālim ne ʿaceb beg ya pādişāh olmamışsın bu kadar [2] mekr u ḫiyel nedür ikiyüzden ziyāde meşāyiḫ ile konuşdum ve soḥbet etdüm [3] bu evżaʿ ve etvārı yerinde görmedüm hemen seni ẓālim ṭarīküŋ rūḥāniyyetlerine [4] ısmarladum umarum ki ġayret-i ḥaḳ ẓuhūr idüp senüŋ ḥaḳḳundan allah gele zīrā saŋa bir ġayrı [5] yüzden ʿilāc yokdur sen şimdi büyük vānīsin vānī żaʿīf maʿnāsınadur velakin arka [6] onı ḳavī etmişdür istanbuldan gelen limyeliler dirler imiş ki istanbulda mıṣrī şeyḫi [7] sorarlar ḫaber virdükçe ḥaẓ iderler karabaş şeyḫi aŋsak gider şu mülḥidi [8] aŋmā dirler dirler imiş ya karabaşı ḫalḳ-ı ʿālemüŋ sevmedüginüŋ ne żarārı var pādişāh [9] sevdükden soŋra şimdi pādişāh mülḥidleri zindiḳleri sever ḥamziyyeyi sever yā mıṣrī [10] ḫalḳ-ı ʿālemüŋ sevdüginüŋ mıṣrīye nefʿi nedür pādişāh sevmedükden soŋra mıṣrī [11] dīn-i ḥunefā üzeredür şimdiki pādişāhuŋ evlā düşmanları ḥunefādur mıṣrī [12] āşikāre dir ki ben ḥunefā dīnindenüm işde mıṣrīnüŋ de istedügi budur ki bu pādişāhuŋ [13] göŋlinde onuŋ muḥabbeti bulınmaya ġażābı ile öle lutf u iḥsanı ile dirilmeye [14] قال الله تعالى قل استهزؤ ان الله مخرج ما تحذرون (1) cem'an 3030+133=3163 [15] aḥād 110 و هو اسم على nuḳaṭ-ı ġayr-ı muʿceme 23 ʿacebdür ẓāhir noktası olmayan ḥurūfuŋ noḳṭaları ile tamām olduġı [16] ẓāhiren mü'min müttaḳi mürşid ve hādī olasın içünde bu kadar nuḳaṭ gizli ola ʿalā 3 aḥād-ı esmā 23 [17] رموز القرآن العظيم و اشارته و كناياته واعجازه الخفى الأخفى من دبيب النمل فان اسم على باحاد الأسمائية فانظروا ʿaded 133 3130 [19] baʿda'l-ʿaṣr cāmiʿa gelenleriŋ aġżabıyla ḳanāʿat etmediler bu kerre voyvadaya bir adam dögdürdiler [20] geleli ḫaylı zamān olmış idi bir adam dögdügini işitmemiş idüm ziyāde dögdi ṣabretdüm [21] ḥatta dögilen adam bunaldı ṭuramadum taşra çıkdum bilmem yukarıdan gördilermi fāriġ olmadı [22] bir adam gelür imiş suʾāl etdüm aḳlām aġası bir rūm döger dir dutalum rūm kendi müslümān [23] degülmi ramażān güninde merḥamet lāzım degülmi didüm lāzım ammā dir kapu kilidlemişler [24] varamaduk dir işde deccāl ẓālimlerinüŋ bir ʿalāmeti de budur key mübārek günlerde müşted olurlar [25] ramażān gireli ʿaẓābum on kat ziyādedür

69 b

[1] ey ẓālimler mıṣrīye ʿilminden ötüri ʿaẕāb idersiz yā dögdügüŋ rūm [2] kurʾāndan tārīḫmi çıkardı ki tā bu kadar ḥiddetle dögersin ey ẓālimler sizüŋ [3] baḫtuŋuzuŋ taḫtuŋuzuŋ orta diregi ehl-i ḫarācdur malları ile bedenleri ile [4] hidmetleri ile size her vechile teslīm olmışlardur gerekdür ki onların mālı [5] māluŋuz gibi cānı cānuŋuz gibi ʿırżı ʿırżuŋuz gibi demi demüŋüz gibi ola sıyānetde [6] ḥażret-i ʿömer bir gün bir cühūd kocasını gördi cer ider çaġırdı didi ki [7] bir zaman sen bize maluŋ ile ve hidmetüŋ ile muʿāvenet iderdiŋ şimdi [8] żaʿīf olduŋ bize vācibdür ki saŋa bu ḥalde nafaḳa taʿyīn [9] ide(r)üz diyü beytü'l-māldan ona vaẓīfe taʿyīn eyledi eger ʿadalet [10] etmezsen bir gün olur seni de ona dögdürür allah va'llahi [11] ve bi'llahi ya saŋa

(1) Kur'an; Tevbe (9), 64. ayet

ḫayf gelmeye ki bir rūma dögülesin buŋa ḥamziyye [12] īmān getürmez anuŋçün işleri ekşeriyā ẓülümdür ammā neş'āt bilinse [13] her neş'e dik bir dürli şūret geymegün bilinse zamān-ı ḳiyāmet [14] ve ʿaḳabāt-ı kiyāmet ve ʿadālet-i ḥaḳ bilinse şerʾ īcāb etdüginden [15] māʿadā bir cān incütmez idüŋ bu neş'e de yanuŋa kalursa neş'e-i [16] şāniye de kalmaz rivāyet olınur mūsā ʿaleyhi's-selām bir yola giderken [17] yorıldı bir su yanında dinlendi bir adam geldi su içerken bir kīse düşirdi [18] görmedi getdi biri daḫı geldi su içerken gördi kiseyi aldı ve getdi [19] biri daḫı geldi su içerken kisenüŋ ṣāḥibi geldi kanı kise didi görmedüm diyince [20] vurdı öldürdi mūsā a.s. ḥayretde ḳaldı ya rabbī bu ne ḥāldur sen ẓülm etmezsin [21] bu ne ẓülümdür didi allah teʿālā vaḥy etdi ki ya mūsā ol kiseyi alanuŋ bu kise ṣāḥibi [22] bir kisesin almış idi bu ölen de onuŋ babasını öldürmiş idi bu teḳābül-i [23] efʿāl cezāʾ-i aʿmāldur لا يرد عليهم من حيث يعلمون ḥamziyye bunı görmese [24] yine mışrīnüŋ merkebligini cāhilligini bir araya alurlar işde ḥunefānuŋ merkebi

70 a

[1] ḥamziyyenüŋ adamı olmakdan yegdür mışrīye bildüklerinden kalmasunlar

2564

[2] cumʿa gicesi başum ucında bir tarkıldı oldı uyḫu içinde fāre sandum [3] gice yiyecegüm taʿām tasını başum altına kordum fāre gelmişdür didüm yine uyudum [4] sabaḥ eṣvābumı aşaġa indürdüm gördüm ki ṭırabzanı koparmışlar ṭas içine [5] zehir koymak içün kayyım geldi ḥācı ʿabdu'llah gel saŋa bir şeyʾ göstereyüm didüm [6] mukayyed olmadı hele gel minbere çık didüm göŋülli göŋülsüz geldi çıkdı gördi [7] ne bunuŋ aslı niçün dimezsin didüm sükūt etdi eger sen bunı bilmeyeydin [8] sorarduŋ didüm hey efendi senüŋ bunlar bir kıluna degemezler dir bildüm ki [9] onuŋ da ḫaberi var söylemez bu ẓālimleriŋ elinden ne yerde kurtulabilürüm [10] ne gökde şerlerinden allaha sıġındum didüm döndi getdi

2564

[11] cum'a gün maḥfilde kurʾān okurlarken sūre-i hücūrātda قل اتعلمون الله بدينكم [12] āyetini okudılar suʾāl etdüm bu āyetüŋ maʿnā-i şerīfi nedür didüm didiler didüm ki [13] allah teʿālā buyurur emr ider baŋa ki di sen bunlara siz mi ögredürsiz allaha [14] dīnüŋüzi yaʿni allaha dīnmi ögredürsiz bir kaç gün idi allaha dīn taʿlīm iderler idi [15] işde bu kadarca söyledigümden ötüri yine yılan akıdurlar görüŋ didüm benüm de [16] maḳṣūdum hemen ṭurmasunlar akıtsunlar bolayki ellerinden ölem ḫalāṣ olam diyüdür [17] ramażān beg bu ramażānı baŋa itmām etdürmez bā-ḫuṣūṣ zamān da kendine müvāfıḳ [18] ola ve nāṣıḥı karabaş ola peyki dizdār ola kāḍīsı ḫaṭīb ola ve cümle [19] ḥamziyye kendine şefāʿatçi ola ve pādişāh arkası ola belki kendi ḥāla pādişāh [20] ola onuŋ elinden ʿīsā ne göge çıkmaġla ḫalāṣ olur ne yere nüzūl ile ḫalāṣ [21] olur hemen ben öldügüm gibi on biş yaşında bir nev-civān yigid olur dünyā ṭurdukça ṭurur ġayrı olmaz

70 b

2565

[1] sebt gün ḫayāl-bāzlar çok ṣūretden baş gösterdiler yalandan ġayrı bir etdükleri [2] yok cümlesi lā aṣle lehdur ey ẓālimler mışrīnüŋ lā asle leh bir ḳavlı ve fi'li yokdur yalanı bile [3] bir

gerçegün ḳaftānıdur issiden ve savukdan ḥıfẓ içündür sizüŋ ṭafuŋuz şıklık mıklık [4] hile-bāz ḳābilindendür bu sözümi iṣbātum bu vecihle de kābildür ki sizüŋ niçe gözi [5] öldürürler kanuŋuz heder olur sözüŋüz gibi gösterdügüŋüz ṣūretler gibi maḥv olur [6] gidersiz ammā mıṣrīnün cesedinde ne kadar kıl var ise biri boşa getmez her kıl [7] başına bir adam helāk olsaŋuz gerekdür bunı ben taḳdīr etmedüm allahu te'ālā ezelī böyle [8] etmiş yazılan bozılmaz eger didügüm olmaya idi şimdiye dek pādişāh mıṣrīyi ḳatl [9] idemezse de biricek tecribe içün siz kurdlara bir koma ider idi [10] ey ẓālimler mıṣrīnün ḥaḳḳında olan āyāt kur'ānun nıṣfından ziyādedür ve aḥādīṣ [11] ve kelām-ı ekābir ve sāyir kütüb-i semāviye ve kelimāt-ı nebeviyyeye ḥadd u ḥaṣr yokdur ya bu kadar [12] taḥḳīḳātı siz ibṭālmı iderüz sanursız oġlan şeyḫün bir sözi vardur [13] dir ki la'net olsun ol 'irfāna ki eslāfa muḫālif ola işde o sizüŋ pīrüŋüzdür [14] yā siz kime uyarsız sizüŋ bir iḳtidā etdügüŋüz kim vardur bu serāb 'amelinde kime tābi'lersiz [15] usanmaz yorılmazsız bir etdügüŋüz ve ṭutduġuŋuz yok ẓālim bilā-fāyideden ġayrı [16] siz bilürsiz قل انتظروا انا منتظرون [1] 'aded 3100 mi'āt-ı müdġama 50 nuḳaṭ 12 kelimāt 4 3100+50+12+4= 3166 dimemege bunda ḫatm olur ancak size ve 'ide tārīḫdür [17] mıṣrī size ḥamziyyesiz dir velakin eger ḥamza [18] şimdi ḥayāt bulsa sizden te'allül ider idi [19] ben sizden degülüm siz benden degülsüz dir idi [20] zīrā siz bir ḳavimsiz ki dünyāda ne kadar dīv ve cin ve şeyāṭīn ve hayvānāt-ı ġayr-ı me'lūfe bi'l-insān [21] var ise cümlesini cem' etmiş allah bir havāda saḫḳ etmiş sizi ḫalḳ etmiş her ne kadar halāle [22] te'alluḳ tutar var ise sizde bi'l-fi'l olmış bu mubālaġa degüldür kalbuŋuz da şāhiddür ki [23] böylesiz her kimde zerre kadar merḥāmet hiss etseŋüz onı adam saymazsız merkeb sayarsız [24] hayvāndur cennet cehennem vāridindendür bu dirsiz ey ẓālimler merḥāmet ḫavf ve ricādan ötürimi [25] lazımdur o bir ḫilkatdur her kimüŋ içinde bulınsa cennet ve cehennemi işitmiş de olsa maḥḥallinde bi'ż-żarūrī ondan şefḳat ẓuhūr ider

71 a

2566

[1] aḥad gün muṣuluŋ oġlı dirler imiş bir sefīh ṣalāt-ı ẓuhre maḥfile onı çıkardılar [2] allah rizasiyçün fātihe diyerek taḫfīf idince tesbīḥde allah u ekber diyü ey sefīh dīnsüz [3] nekbeti hem allahı tahkir idersin hem ekber dirsin didüm imām ögredür gibi allahu a'lem [4] zīrā siner durur bu kadar söz söylemedüm ṣāḥib çıkmadı istersenüz şimden [5] girü göge nemrūd gibi ok atun allah ben degülem ki ḫuṣūmeti ben idem allah kim idügin [6] yakında görürsiz سترون ربكم كما ترن لية البدر ḥadīṣ-i şerīfdür [7] allah 'ayān oldukdan soŋra oġlumı ḳatl ideyüm dise şefā'at etsem انه ليس من اهلك اني اعظك ان تكون من الجاهلين [2] [8] diyerek baŋa āzār etse gerekdür ṣāḥib [9] çıkamasam gerekdür muḥammediyye kakırsa ne du'ā ne tevbe ve allah tecellisi ḳahr ile olsa gerekdür [10] baŋa etdüklerinüze nādim olup nedāmetüŋüzüŋ size nef'i olmasa gerekdür canuŋuz [11] cehenneme ben size rubūbiyyet ideyüm ṣadr ṣāḥibi olayum diyü degüldür sizi esirgedügümdendür [12] şimden soŋra göge taş atuŋ görüŋ ṣāḥib çıkarmıyum işde bu size āḫir sözüm [13] olsun هذا فراق بيني و بينكم في الوعظ والمنع her ne niyetüŋüzde var ise işleŋ şimden girü [14] inanmazsaŋuz yine çıkaruŋ allaha sögdürüŋ göge taş atduruŋ görüŋ ṣāḥib çıkarmıyum [15] allah mıṣrīnüŋ yardımıyla allah degüldür o işini

(1) Kur'an;En'am (6), 158.ayet

(2) Kur'an;Hud(11),46.ayet

kimseye ısmarlamaz benüm zu'mumca yardımum size idi [16] allahuŋ rıżāsı olmaduġından her naṣīḥat muḳābelesinde 'aẓāba berikiden ḳābiliyet taḥṣīl [17] etmeden ḫālī degülsüz şimden soŋra sırf 'inād ehli olduguŋuz ẓāhir ve mübāyān oldı 'azīzüŋ [18] naṣiḥatiyle 'āmil olup mevte ḥāżır olup var kuvveti ṣabr etegine yapışdurmaġa sa'y [19] üzerine olayum ki dimişdür

فاشحذ فوادك و قو اجتهادك عسي الله يفتح لك بابا من عنده لنجاتى اوهلاكى لآ ثالث لى [20] ey ẓālimler gelüŋ mıṣrī size bir yol göstersün kendini [21] ḳatl etmege size āsān olsun nice geŋez anasına sögdüm geŋez dīnine īmānına islāmına [22] sögdüm ḥattā pādişāha sögdüm bir mollā ḳāḍī buluŋ da'va idüŋ üzerime iṣbāt idüŋ [23] beni ḳatl idersiz kurtulursız ben rāżıyum ne yüzden olursa olsun gel öleyüm kurtulayum [24] eger göz belertmek ile kaçuralum dirseŋüz ölmeyince bu şehirden çıkaramazsız {o gün pencere taşrasında bir kimse gömildi göz belertdi birādere sordum ahmed çelebi idi onlara āzār etdi dir } [(1)]

71 b

2565

[1] 2567 yarınki gün ṣalāt-ı 'aṣra evvelkinüŋ sebaḳdāşı geçdi [2] bugün imāmete bir kimse geçdi ṣalāt-ı 'aṣra ḳaṣden efendisi göndürmiş ki [3] bugün var īmāmet eyle mıṣrī seni bizüm ṭarafumuzdan idügün bilürse allah kim [4] oldugın bilür görelüm bizüm allah oldugumuza elem çeker mi diyü mısri niçün elem çeker [5] her bir adamda fınduk kadar bir allah olınca o ise ortalıġuŋ şimdi bir karabaşıdur [6] biz oŋa ne söylemege ḳudretümüz var olsun isterlerse köpek geçürsünler miḥrāba [7] ṣāḥib çıkmam ne 'alakam var umūr da ol pādişāhlara maḫṣūṣdur bizüm [8] onda 'alāḳamuz yokdur ḳaṣden olduġın neden bildüŋ dirseŋ 'azīz 'anḳā [9] وكان بالله علیما dimiş bunuŋ esmā-i elifiyyesi yedi yüz ondur üç de ḥurūf-i [10] mu'ceme var żam idince yediyüz on üç olur karabaş şeyḫ geleli bugün bu kadardur [11] علیما içinde علی vardur hem 'ulemadandur hem ismine hem 'ilmine bu kelime dālledür daḥı allahı bugün [12] bildüm kim oldugın sizde bilmiş oluŋ سترون ربكم sīn taḳrīb içündür bu ḥadīṣi [13] yazalı daḥı çok olmadı bugün geçdi gördiŋüz rabbuŋuzı ḫayr ola [14] bugün bu vaḳ'anuŋ ẓuhūrına yediyüz altmış yedi tārīḫüm vardur dörd mısra' nice ḥıfẓ [15] idecegüm bilmem şimden berü sırḳa iderler her kim emīn ise gelsün oŋa vireyüm [16] yedi ṭabaḳ kāġıddadur her birinde bu kadar tārīḫ vardur 76 lll 108 ll5 ll3 l22 l22 cem'an 767 cümle bu kadar olması [17] bir sebeb ile degüldür ancak ḥisāb etdüm cümlesi bu kadar oldı lakin belki söz [18] pādişāh ṭarafına 'aks olup bizden istenürse żāyi' olursa benden [19] olmış olmasun şimdi gelsün vireyüm zīrā fınduḳ kadar ḫāyin nirden gerek ise [20] girer soŋra baŋa bahāne bulmaŋ cümlesin elüŋüze vireyüm siz her birinün eksügini ya [21] ziyadesini bulun bana su'al idün bu beyt ile cevab virüp kanmazsanuz biz cāhil [22] olmış olalum beyt budur لو جاء ست بعدها لتم امرى وانتهى [23] soŋra künde bu beyte ihtiyac yokdur 2567 / l22 kāġıdun sāyiri bu beyitle tamām olu { laṭīfdür nikāt-ı ġarībesi vardur } [(2)]

---

(1) Bu kısım sayfanın sağına yazılmıştır.

(2) Bu kısım sayfanın soluna yazılmıştır

72 a

[1] 2568 bu gice yemedüm görelüm ne kadar gün olur yemedügüm [2] salı gün karabaş efendi ḥācı ḥüseynün ortaġına bir eyü yüzime tükürtdi [3] daḥı ol ḥarīf yüzüme karşu tükürdügi yoġ idi iki kerre ḫortladı yüzime tükürdi [4] kendiye allahdur didügümden ötüri degüldür lakin tevārīhe ölüm çekmişdür o da avın [5] olsun şimden girü ne karındaşumı baña kardaş ider ne dervīşümi dervīş yüzüme tükürtdügine [6] rāżī olurum velakin ta'āmuma zehir katdurur şimden girü başka duzsuz yaġsuz bişürüp yemege niyet [7] etdüm karpuz suyı ile bişüreyüm zīrā şimden soŋra ta'āmı ben bişürürsem zehir suyuma [8] katılur karpuz suyı ile bişüreyüm ḥācı aydına suyı getürtmedüginüŋ aṣlı bu maṣlaḥat [9] içündür ben bu şehirde oldugumca ol suyı getürtmez meger ölürsem getürürler ben saġ olup [10] bu şehirde oldugumca ol su gelmez suya māni' oldugum ay başına deg başuma ne gelecek ise gelür ku(r)tulurlar [11] işde allah bir kimseye incinince karpuz suyıyla şorba içürür bu sanı uçından bu sene [12] karpuzı ziyādece almış idüm eger allah ziyāde incinürse karpuza bir āfet virür [13] ondan da maḫrūm ider emr allahun ḳażāya rāżīyüz ḥarīf tükürüp çārsūya toġrı [14] getdi ba'dehu ṭaşra çıkdum şeyḫün küçük oġlı bir sınarı ile yilerek çārsūdan gelüp [15] kal'aya toġrı 'acele ile getdiler ḥarīfe ben de vāfir şütūm etdüm ġaliba onı ḫaber virmege [16] getdiler şerrinden bilmem kime sığınacagumı yerüŋ ve gögüŋ bir taŋrısı var i'tikādında idüm şimdi bu [17] ẓuhūr etdi bilmem ḥāl nice olur bugün de sucı göndürmiş ibtidā beyne'ṣ-ṣalāteynde tükürtdi [18] soŋra namāza imāmete ḫalīfesini geçürdi bunlarıŋ gāhi kelimeleri yok idi hemen bu kerre tażyīḳan göndürdi [19] biz ḫaṭ iderüz nolaydı ṣalāt-ı 'işāyı da kılsalar imāmlarıŋ ġalatından ḫalḳ kurtulsa [20] biri قل هو الله احد الله الصمد [1] sayiri de her biri bir vecihle ifsāddan ḫālī degüller [21] iḫlāṣ okuyan gāhī dürüst okur ġalatı 'amden idügi bilinsün içün kendiler bilür bizüm elemümüz yokdur [22] urulmış koyun gibi içüm taşum şiş oldugından şaşkınum ne didügüm bilmem ma'zūr ola [23] bugün allaha teslīm oldugum cidd-i ifā degüldür قال تعالي والقوا الي الله [2] يومئذ السلم elif 2 'adedü'z-zevāt 1178 esmā 1239 aḥad-ı esmā-i mücerrede 150 cem'an 2569 yaran-ı ṣafā bugün يومئذ 767 bizüm tevārīḫ 'adedine يومئذ müsādif gelişine ne buyurursız taġ yürimezse abdāl yürisin siz bize teslim olmazsanuz biz size teslīm olalum tārīḫleri size virelüm ateşe yak dirseŋüz onı da idelüm tek gönlüŋüz ḫōş olsun bu gün saçmam ziyādedür ma'zūr ola قال تعالى ويل يومئذ للمكذبين [3] mā'adedü'l-miāt 295 miāt 2100 aḥad-ı esmā 151 nuḳaṭ-ı esmā-i mu'ceme 24 cem'an 2570

72 b

2568

[1] bu gün salı gün ṣabāḥdan ikindiye degin karabaşyakdı ateşi [2] aḫşama dek ḥakīm ẓālim yakdı dinçden dince düşürdiler limye(ye) geleli yüzüme [3] tükürmeyenleri tükürtdiler ḳubeylü'l-maġrib ṭaşra çıkdum gelüŋ adamlar ramażān güninde [4] iftār maḥallinde bir şevāblı 'amel var onı işleŋ gelüŋ ittifāḳ ile yüzüme tükürüŋ [5] dirken ẓālim ḥakīm voyvāde ile geldiler vücūdına niçün ẓaḥmet virürsin kanı [6] kim etdise göster başını kırayum dir yine dir ki kanı

(1) Kur'an; İhlas(112), 1-2. ayetler

(2) Kur'an; Nahl(16), 87.ayet

(3) Kur'an; Mürselat(77), 15.ayet

görmiş varmı istihzā ider [7] ẓālim hep sensin bu ateşleri yakan didüm süs bire edebsüz dir [8] dürlü dürlü laḳablarım var imiş bilmez imişüm niçün ṭarılursın dir [9] buġday ḥisābı gibi saç üstinde olan buġdayun çatladuġına [10] ve kalkduġına çuvaldaki buġdaylar edebsüzlügine geçdügi gibi bu ẓālim de [11] yenlerin geymemiş kürkini gösterüp salını salını geldi bu kadar āzār [12] etdi mü'ezzine tenbīh etdi ان الله يغفر الذنوب جميعا (1) iledürdi [13] ʿādetidür her ne zamān açıtsa ya bu āyeti okudur ya هل جزاء الآحسان [14] okudur hele su'āl iderim bulınursa kanum karabaş ile ḥakīmden [15] istesünler heder olursa devlet-i ebediyyeye nāyil olurlar mübārek [16] olsun kesret-i cemāʿat içinde ben seŋün cāsūsuŋum didi bugün [17] ateşi yakdı salını salını seyrime gelüp cemāʿat içinde bir kimseye [18] söz söylemedi bizi āzār etdi eger allah var ise ḫaşmı allah olsun [19] ḫaṭīb ṭur vardum saŋa şeyṭān didi üzerime ḥamle etdi ḥakīm yine [20] çelebilik etdi ey ẓālim yahūdī ey dīnsüz ey mürted yahūdī her ne [21] şeyṭānlıḳ etdürürsen etdür benüm ḫaşmum kimse degüldür sensin taḫtun va'llahi [22] tatarındur bi'llahi tatarındur ben senüŋ başunuŋ ḳıyāmetiyüm ويل يومئذ للمكذبين [23] يومئذ (2) ʿadedince saŋa tārīḫ getürdügüm içündür bu ʿaẓābları baŋa ammā veyl saŋadur

73 a

[1] bu işüŋ soŋında sen baŋa peyġamber iken dürlü dürlü laḳablar takdurdun [2] baŋa idersin ancak sen bu siyāseti benüm ardumca gelene pādişāhlıḳ idemezsin [3] ان عبادى ليس لك (3) علیهم سلطن الآ من اتبعك من الغاوين āyeti boş çıkmaz [4] bildügünden kalma işde benüm çok ḥālum kalmadı vaḳtuŋa ḥāżır ol hele [5] şimdiki ḥāl gök taŋrısı karabaşdur yer taŋrısı ḥakīmdür [6] iṣbātum ʿazīzüŋ dün yazdugum kelām-ı dürer-barlarıdur ki buyururlar [7] و كان بالله عليما esmā-i elifiye 710 nuḳaṭ 4 710+4= 714 karabaş şeyḫ geleli bu kadardur bugün بالله kelimesi 68 elif 1 68+1 = 69 عليما 422 esmasıyla hakezā الف ييى ميم عين لآ 422 422+69= 491 ḥakīm geleli bu kadardur [8] iṣbātum ḥażret-i şeyḫüŋ dörd yüz elli üç yıldan beri [9] şehādet etdügidür onuŋ şehādeti yüz biŋe geçer zīrā [10] günine muṣādif geldügi kerāmet-i bāhiresidür ya ḥażret-i şeyḫ bunlara [11] niçün allah didi dirseŋ ehl-i seb(a)vet ki şimdi onlara ḥamziyye [12] dirler iʿtiḳādlarında allah yokdur hemen bir kavmuŋ içinde söz [13] kimde ise ḫalḳ kime ṭābiʿler ise ona allah dirler nitekim mūsā a.s. [14] firʿavnı daʿvet etdükde allaha iman getür diyince didi ki [15] وما رب العالمين اني لآ اعلم من اله غير (4) yaʿnī didi ki rabbü'l-ʿālemīn kimdür [16] ben benden ġayrı allah oldugın bilmem didi işde bu iʿtiḳādda [17] olduklarından kendi iʿtiḳādlarına göre allah didi kelāmuŋ cemīʿinüŋ [18] medlūlı gök taŋrısıdur hem yukarıdadur kelamuŋ nıṣf-ı āhirinüŋ [19] medlūlı olan yer taŋrısıdur söz benüm degül benüm suçum tercüman oldugumdur

73 b

2569

[1] erbaʿa gün ḳubeylü'l-ʿaṣr ḥakīmden bir kāġıd geldi içinde ʿitab ve tenbihāt [2] ve naṣāyiḥ ve

(1) Kur'an; Zümer (39),53. ayet

(2) Kur'an; Mürselat(77),15.ayet

(3) Kur'an; Hicr (15), 42.ayet

(4) Kur'an; Şu'ara(26), 23. ayet

müşkilatumuza cevāb vaʿdı ve murādınca olmazsak vaʿid olursak vaʿd [3] اعوذ بالله من (1)
الشيطان الرجيم بسم الله الرحمن الرحيم والذين كفروا اعمالهم كسراب
يحسبها الظمآن ماء حتى اذا جاءه لم يجد شيئا ووجد الله عنده فوفيه حسابه والله
سريع الحساب بقيعة [6] ey ḥakīm biz sanŋa allah didük ʿazīzüŋ kelāmıyla işbāt etdük oŋa
rāżī [7] olmaduŋ ise gör imdi allah sübḥānehu şerīkden münezzeh olan allah ne dir [8] الله عنده
ووجد 214 elif 1 nuḳaṭ 2 cemʿan 217 ʿacem gideli bugün [9] bu kadardur عنده 129 صالح 129
ʿadedincedür ووجد الله bu gün bizim bursadan gelen [10] dervişler geleli bu kardardur
فوفيه حسابه 337 elif 1 337+1= 338 kātibüŋ ġıybeti bugün bukadardur [11] bukadardur bugün
sen bize [12] allahlık üzerine kāġıd göndürüŋ ben unutdum idi sen allahlık daʿvasın etdüŋ [13]
bizi işbāt etdüŋ şekküŋ var ise tenhā suʾāl it dimişsiz müşkilüm budur ki [14] benüm senden bu
nasiḥatlara muḥtac olacak cehlümi tārīḫile bir āyet getürüp [15] işbāt eyle ki ḳalbumuz
mutmayinn olsun biz sanŋa tārīḫiyle ʿanḳadan delīl getürdük [16] tā soŋında kurʾān-ı ʿazīm ile
işbāt etdük yanlışumuz var ise bildürüŋ [17] bu āyātuŋ içinde yüzden ziyāde tevārīḫ vardur
ramażān begüŋ karabaş şeyḫün [18] çavuşlarıŋ ve sizüŋ ve kātibüŋ geldüklerine tārīḫler
vardur onlar bizüm müşkilümüz [19] degüldür velakin ولا رطب ولا يابس الا فى كتاب (2)
مبين faḥvāsı üzere bu tārīḫleri [20] bulup bu faḳīre göndürüŋ sizden soŋra biz de yazalum
ikisin de [21] mühürleyüp āsitāne ṭarafına göndürelüm bizüm şütümumuza daḫl etmişsiz [22]
onların bizden cevābı ol vaḳt olur ki sāyilüŋ elinde seyfi meslūl [23] ola ol zamān yā cevāb yā
ḳatl olur biz daḫı genc olduġumuz vaḳıtlarda {bir kāḍī yanında işde allahum didügüm gün
ʿacemi gideli allah ʿadedince olmış idi ondan bu güne dek ووجد الله عنده oldı bu muʿcizātı
nice idersin } (3)

74 a

{ey hakim baŋa yakduġuŋ ateş ne mertebe olduġın (.....) ḥālā bunuŋ gibi şütümumdan
bilinsün zirā bir yere ateş düşse suyı ateşine göre dökerler} (4) [1] o sözleri ilden işidince
kendimüzi helāk maḥalline iletürdik [2] şerʿde bir kimse boġazına taʿām ṭursa su bulamazsa
şerab içmek cāyiz [3] eğer içmezse helāk olacak ise vācibdür benüm bu kadar ateşlerimi ol nā-
meşrūʿ [4] sözleriŋ bürūdeti ile teskīn iderim senüŋ maḳṣūduŋ yansın helāk olsun dirsin [5]
egerçi allahsın velakin bi-raḥm u bi-şefḳat allahsın sāyir zamānda şerʿüŋ yanına [6]
uġramazsın bu maḥalde beni helāk etmege müteşerriʿ olursın öŋ soŋ ḫāṭıruŋ [7] ḫōş olsun ben
helāk olurum senüŋ allahlıġuŋ bende döginür benden soŋra [8] bir ʿabd-i maġzūb olursın
vaḳtuna ḥāżır ol saŋa bir kimse allah dimedi biz didük -bizden ġayrısı kim allah dir-(4) [9] ol
kadarca söz ile kabarmışsız yā ibn-i ādem diyerek vaḥye başlamışsız [10] yā derd-mend
mışrīye cümlenüŋ maʿbūdı olan allahuŋ ḫiṭābları nice idüginüŋ [11] ḫalḳa henüz birini
söylemedüm ancak nübüvvet ḫaberini izhār ile meʿmūrum onı da anunçün [12] söylerüm naṣīḥat
idüŋ ḫalḳa dimişsiz işde saŋa naṣīḥatum budur ki bir ḫitāb ki [13] cenāb-ı ḥaḳdan lutf yüzinden
ise de

---

(1) Kur'an; Nur(24), 39.ayet

(2) Kur'an; En'am(6), 59.ayet

(3) Bu kısım sayfa sağına yazılmıştır.

(4) Bu kısım sayfanın sağına yazılmış,nokta ile gösterilen kısım siliktir.

ḥaḳḳuŋ mekri çokdur oŋa maġrūr olmak olmaz [14] yā sen bir yüzi kara mışrīnüŋ saŋa allah dimesiyle tiziyye gurmalanup yā ibn-i ādem dimege [15] başladıŋuz سنستدرجهم من حيث لا يعلمون واملى لهم ان كيدى متين den ḥaẕer idün [16] ḥikāye şeyẖüŋ biri daʿvete giderken görmiş bir adamı asıyorlar ricā etmiş tevbe virmiş [17] getmiş soŋra bir ġayrı günde yine görmiş ol adamı asmaġa getürmişler dimişki yā ibn-i [18] ādem ben saŋa tevbe virmedümmi niçün tutmaduŋ diyince dimiş ki ey şeyẖ hidāyet allahdan [19] olursa senüŋ gibi şeyẖ olur hidāyet kuldan olursa bencileyin bir ḥırsız olur [20] vay o allahuŋ başına ki onı mışrī allah ide kürde beglik virmişler ibtidā babasını[21] asmış saŋa da allahlıġı biz virdük ibtidā bize hükümete başladıŋuz hele taẖtun[22] فلا تستعجلون sāḥibi de rāżī olurmı olmazmı dimediŋüz فلا تستعجلون nehyinden ḥaẕer gerekdür [23] zīrā bir allah vardur şerīk istemez ان الله لا يغفر ان يشرك به ويغفر ما دون ذلك لمن يشاء (1) [24] şerīki var diyeni yarlıġamaz degül ki şerikiŋüm ben senüŋ diyeni nice yarlıġar [25] hele saŋa tenbīhdür bunuŋ gibi iddiʿādan ḥaẕer eyle pādişāh tuymasun işde saŋa [26] mışrīden ẖaber gözüŋ aç ġāfil olma ki sakın sen bilürsin

74 b

[1] bir subaşınun maʿẕūl olmasından ḥaḳ saklasun ya allahun maʿẕulliginden [2] kim saklasun nerdübānuŋ başından düşen ayaġından düşen gibi degüldür [3] zīrā alihe çokdur allah sübḥānehu ve teʿālā ʿammā yüşrikūn birdür [4] سبحان ربك رب العزة عما يصفون و سلام على المرسلين والحمد لله رب العالمين (2) senüŋ gibi karabaş şeyẖ gibi ālihenün tehdidinden vaʿīdinden selāmetdedürler [7] sizüŋ gibi allahlardan bu allahuŋ resūlleri bile ẖavf etmezler لومة لائم و لا يخافون [8] onlarıŋ naḳd-ı ḥālleridür ölürler şehīd olurlar [9] sizüŋ gibi ālīheye belī dimezler

2570

[10] hamīş ebā yezīde sormışlar ki ʿārif kimdür diyü cevāb virmiş ki [11] ʿārif odur ki ʿarş ve māfihā göŋli içinden çalġusıyla ve çeġānesiyle [12] geçe tuymaya yaʿnī onı şuġlından ayırmaya mışrīye de sorsalar [13] ʿārif kendi yoklıġını ve kemāl-i ʿaczını ednā beliyyenüŋ teveccühi ile iẓhār [14] ide varlık ululık ve ḳuvvet ve teʿazzüz göstermeye bāyezīdüŋ didügi de

[15] egerçi gerçekdür velakin mekr-i ḥaḳdan emīn degüldür nitekim ebūbekr-i ṣıddiḳ r.a. dimişdür [16] العجز بمن درك الأدراك ادراك imdi idrāk maʿrifetdür müdrik ʿārifdür [17] ʿārif kim oldı kemāl-i ʿaczini bilen oldı kemāl-i ʿaczini bilen kimdür her vaḳtda kullar [18] gibi yüriye bir kişi ḳulını dögse kul cezaʿ etmese baksa ʿināduna diyü [19] daẖı ziyāde döger bizüm bu maḥalle münāsib bu mecmūʿada yā ḳāfiyesinde [20] bir ilāhīmüz vardur evveli beyt

belürmez ʿārifüŋ ḥālı ve şānı
degül ʿirfān falān ibn-i filānı

[21] bir beytinde anı uran urur aġlatmak içün
ya ġayret gösterür tarıltmak içün
[22] oda aġlar tarılur çatmak içün
ḥaḳīḳat ehlinüŋ olmaz nişanı

(1) Kur'an;Nisa(4), 48.ayet

(2) Kur'an;Safat(37),181.ayet

[23] isteyen bulsun tamām okusun müstefīd olur imdi benüm derdimi bil andan [24] nasīḥat eyle ḫastanuŋ derdini bilmeden bir ḥakīm ʿilāc etse ol ḫastanuŋ [25] yā marażı artar ölür beyt

يا لآئمى فى الهوى العذرى معذرة
منى اليك و لو انصفت لم تلم

75 a

[1] imdi varlık ṣāḥibi olan varlıġın iẓhār idüp taʿazzüm ile taẕallüm ideni [2] sus bire edebsüz diyü āzār etmekden varlıgını haẓm idüp [3] azarlamadansa kendini āzār etdürmek emele aḳrebdür āzār iden [4] emīn degüldür belki taş atduġı desti ṭolı bulınup içinde [5] olan dökilürse ṣāḥibi de bir ulı kimse bulınursa diyü [6] ḫavfından ḫālī degüldür ammā āzār olınan emīndür anuŋçün [7] iẓhār-ı ʿacz maḳbūldur ümenā'ü'llah yanlarında vücūdını sen [8] sakınma allah esirgesün

2571

[9] cümʿa gün naṣīḥat etsün diyü çok iġra etdiler الوعظ والمنع هذا فراق بينى و بينكم [10] ḳavlumuzun ḫilāfını etdürmek içün etmedüm yā niçün yazarsın dirseŋ bunda da kur'ān [11] ile ʿāmel iderüm و املى لهم ان كيدى متين [1] maʿnā'-i şerīfi ben yazarım ان كيدى benüm keydim متين [12] onların keydinden ḳavīdür anuŋçün yazarım dir mıṣrī ḳalemdür anuŋçün yüzi ḳaradur ḳātib allahdur yazmaġa izin var [13] nusḫa yokdur ḥikmetini kendi bilür [14] kātib nice allahdur didüŋ لقوله تالي و نكتب ما قدموا وآثارهم [2] ehlü'llah ḳatında esmā'ü'llaha [15] tevfīḳine degüldür imdi allah kātib dinür bu āyetüŋ feḥvāsı üzere

2572

[16] aḥad gün ʿacemi yine getürdiler bugün gelecegine yüz yigirmi ṭokuz tārīḫüm vardur kaġıdları içindedür [17] gelmekligi mübārek ola ḫayırdur inşā'allah velakin bilā izin gidüp geldügi dördinci oldı [18] üçe dek ḳabūl etdük boş turmadı bu kerre yine ḥakīmüŋ yanına varsun diyü istemedüm [19] görelüm ne ẓuhūr ider bugün oduncıların ʿaceb ẓaḥmetleri var bir ẓuhūr vardur ḫayr ola [20] ʿazīzüŋ فظن الخير ولآ تسئل عن الخير kelām-ı dürer-bārlarınuŋ ʿadedi günleridür me'mūl olan budur ki ḫayırdur [21] va'llahu'l-muvaffak bir gün evvel yā bir gün soŋra gelse bu tevfīḳ bulunmazdı elḥamdu li'llahi ʿala't [22] tevfīḳ şerḥi tārīḫlerin āḫirinde taf ṣīlen beyān olmışdur baḫīl degülüm

2573

[23] işneyn görsün insāfa gelmezse de gelmesün görmiş olsun ḳāḍīya virdüklerimüz sekiz [24] kāġıd idi bu da sekiz oldı kisenüŋ içindedür cümlesi bolayki tizce tutasız [25] diyü kiseye kodum necātum içün degüldür vallahi belki ġazaba gelsünler öldürsünler diyüdür āmīn yā allah

75 b

[1] اثبت يا غلام فانك منصور على الدوام 903 akçalı çavuş geleli

(1) Kur'an; A'raf (7), 183.ayet

(2) Kur'an; Yasin(36),12.ayet

2574
[2] işneyn gün bir daḳīḳ şübhede idüm elḥamdu li-llah feth oldı fütūḥāt-ı mekiyyede [3] bu kelām-ı şerifi görmiş idüm bizüm aḥvālumuzı yazduġı yerde ya'nī remz ile[4] işāret etmiş 'azīzüŋ bu üşbüt 'adedi kimüŋ yüzinde gelürse onuŋ ṣāḥibi [5] sāña ġulam ḳaşdını ider elem çekme mensūrsın diyü akçalı çavuşı göndüren [6] ẓāhiren vezīr nefsü'l-emirde pādişāh göndürmesi idi ya'nī ikisi müşterekdür [7] va'llahi'l-'aẓīm böyle olmışdur ḥattā 'azīze niyāz etdüm o sulṭānum her sözüniŋ [8] ṣabāh gibi tulu'ı var iken işde bugün ṭokuz yüz ikinci gündür bugün [9] bir eşer ẓuhūr etmek lāzım idi zīrā bu gice üçincidür bu günden eşeri belürmek [10] gerek idi diyü fikirde idüm ikindi namāzına dervīş çelebi imāmete geçürdiler [11] namāzdan soŋra kapu çalındı kimdür didüm birāder kapuyı aç didi 'unf ile dögdi her zamān bircek [12] kapuyı açarmısın dirdi 'aceb ne var ola diyü kapuya vardum elinde [13] yaġ bardaġı dervīş çelebi oġlını yaġa göndürmiş dir hem gögsin [14] geçürür ben içümden ḥamda başladum ya rabbī şükür diyü dervīş çelebiniŋ oġlını [15] dün bir eşege bindürmişler eşegi hem vurur hem deper hem anasını sikdügümün [16] eşegi diyerek çekildi getdi muḳayyed olmadum hele bu kelāmuŋ tārīḫini görelüm [17] اثبت يا غلام فانك منصور علي الدوام 2572 nuḳaṭ 3 2572+3= 2575 'aynı 'alā bu karabaş ta'līmidür ey dīnsüz [18] karabaş bir kaç gicedür ben kapuyı açık kor oldum gelenlere zaḥmet olmasun [19] diyü işde gice bu gicedür ne ṭurursın muḳaddem bir ilāhīde yā sen beni yā ben seni [20] dimiş idüm hemen göndür gelsünler oġullarını dervīşlerini bile göndür [21] dervīş oġlı belki ḫavf ider oġullarını göndür pehlivānlara tutuŋ etsünler iş görüŋ

76 a

[1] ey kāfirler ey dīnsüzler ne turuşsız ben de yorıldum hemen sikerseŋüz de [2] sikün öldürürseŋüzde öldürüŋ hemen her ne olacak ise olsun kurtılayum [3] ey ẓaleme ey sekizler ey dīnsüzler murādınuza irmezsiz her ne kadar kalkarsaŋuz [4] yine iziŋüze düşersiz mehdīniŋ ẓuhūrı 'īsānuŋ nüzūlı sizüŋ [5] ḥareketüŋüz iledür sizüŋ de helākiŋüze sebeb kendi çalınmaŋuz iledür baba 'ömerden [6] ziyāde sögürdemezsiz kaça kaça 'akibet kendi ḳabrınuŋ üstine çıka geldi [7] ehl-i ḥaḳīḳat dirler ki şeyṭān nerdübān-ı enbiyā ve evliyādur sizde 'īsā ile mehdī [8] ẓuhūrına ve kemāllerinüŋ nihāyetine büluġa sebebsiz ne kadar ḥareketi ziyāde etseŋüz [9] ol kadar fütūḥāt-ı ilāhīyye ẓuhūrından ḫālī degüldür hemen ṭurman iş görüŋ [10] vallahi muḥarremsiz ḫāyib ve ḫāsirsiz والله 2572 nuḳaṭ 3 2572+3=2575 [11] وفي العنقا ايضا فمن رام رفعه او تولي صدعه في اى مقام كان عدم من حينه و طويت سماؤه وارضه بيمينه و رجع خاسرا و بقي حائرا و كان قاسطا جائرا و ردّ الى اسفل سافلين والحق بالطين [14] hemen ṭurmaŋ dīnlerini mezheblerini sikdügümüŋ sekizleri dīnsüzleri [15] بسم الله الرحمن الرحيم و به ثقتي في شد تي [1] والطين والزيتون وطور سينين و هذا البلد الأمين لقد خلقنا الأنسان في احسن تقويم [17] ey egriler siz benüm bilümi egemezsiz allah beni toġrı ḫalḳ etmişdür [18] bu beled baŋa beled-i emīndür baŋa kimse ol murād etdükleri işi idemezler tārīḫini [19] gözleŋ dīnlerini sikdüklerim baŋa sırran müşkilüŋi su'āl it dirseŋüz [20] işde su'ālum bunuŋ tārīḫini buluŋ bu giceye yarına bir tārīḫ buluŋ ya ben [21] yazayum kusurını buluŋ miāt

(1) Kur'an; Tin(95), 1-4.ayetler

900 nuḳaṭ-i esmā 112 ḥurūf 64 cem'an 112+64= 176 3000+176= 3176

76 b

2576

[1] erba'a gicesi yılanı akıtdılar cānum evini sancılı buldum 'akibinde [2] uyardılar sabaha dek sancıyla yoldaş oldum ṣabāḥ namāzında imām [3] mü'ezzin kara çavuşuŋ şemātetleri sancıyı unutdurdılar kara ḥarīf [4] ṭaşra ṣofaya çıkar oldı ḫortıldısı artdı dīnsüzler derdi [5] içüme koyarlar 'ākibinde aġżāb iderler kara 'aẕāb aġasınun [6] şeyṭānıdur her birinüŋ şeyṭānı var cümlesi ḥakīmüŋ şeyāṭīni ḥakīm ve min dūnih [7] ramażānuŋ ramażān ve min dūnih şeyḫüŋ şeyḫ ve min dūnih mısrinüŋ şeyāṭini [8] mürde-i şeyāṭīn ramażānda baġlanur dirler benüm şeyāṭīnüm ramażānda [9] ıṭlāḳ olurlar eger taḫtuŋ ṣāḥibi şu sözi işitdükde bunları [10] ıṭlāḳ ve ziyāde iḥsān daḫı etmezse bu kadar köpri-zāde bunlar kadar [11] ḫidmet etmedi kendisi öldi vezāretinden ma'ẕul olmadı bunlara [12] gerekdür ki in'ām ve iḥsān daḫı ziyāde ola ey dīnsüzler benüm kiyāmetüm [13] çokdan kopdı çalışuŋ kendi cānlarınuz içün kendi kıyāmetüŋüz içün [14] çalışuŋ bir gün evvel getirün seyre bakuŋ küşe-i vaḥdet idi ḳabruŋ 'aẕābı olmasa [15] ḫōş temāşā-gāh idi maḥşer hesābı olmasa şevvāl ayında ḥāżırlanuŋ baŋa ḳabir [16] küşe-i vaḥdet yeter seyir isteyeler ḥāżır olsunlar hele ḥamd olsun [17] allaha ki bu işüŋ evvelinde ve āḫirinde bizden bir ḥareket ẓuhūr etmedi cümle siz de [18] sizden oldı boġazıma bir zenciri takup ortaya siz çekdiŋüz getürdiŋüz [19] işde bilmiş oluŋ bu şevvālda tāmme-i kübrā kopar ḳıyāmet-i 'uzmā fişeklerini toplarını [20] atar görüŋ sizüŋkine benzermi sizüŋ inanduġuŋuz inanmaduguŋuz benüm mühimmüm degüldür [21] olacak her ne ise bu şevvālda olur başuŋuzuŋ yaraġın görüŋ ẓālimler bildügünüzden kalmaŋ [22] miftāḥ-ı şer sizseŋüz evvel ve āḫir bu ḫuṣūṣda فلا تلوموا الآ انفسكم ẓālimler

77 a

[1] بسم الله الرحمن الرحيم(1) ويتم نعمته عليك ويهديك صراطا مستقيما وينصرك الله نصرا عزيزا [2] mā'adā'l-miāt 1176 elif 1 1176+1= 1177 ilāhī söyleneli bugün bu kadardur nuḳaṭ-ı esmā 100 ne artukdur ne eksükdür [4] miāt 1900 1900+100+1176+1= 3177 [5] işde 'aded-i kebīr bundadur bugün maḳbūl tārīḫler bu iki tārīḫlerdür ikisine de muṣādif geldi [6] طلع وقت الغروب يوم الأربعا في ثامن عشرين رمضان المبارك [7] imdi bu tārīḫler [8] gerçek ise bizüm şevvāl ayında [9] tāmme-i kübrā kopar didügümüz [10] ḫaber de gerçek olur ol söz de vaki'a muṭābıḳ düşer فانتظروا انا منتظرون(2) mu'ceme 11 muudġam 50 nuḳaṭ 16 miāt 3100 3100+16+50+11= 3177 bu tārīḫ va'ddur mev'ūdda içindedür 2578 [11] bugün 'aded [12] كلما اوقد نارا الحرب اطفأها الله بترك تكرار المآت (3) [14] 724 elif 1 = 725 karabaş şeyḫ geleli bugün 'aded 724 [15] وبغير ترك تكرار المآت 925 mezād-ı saman ḥurūf-ı ġayr-ı mu'ceme 25 esmā 1625 925 25 25 4 [16] والآسماء الي نون نارا 725 tārīḫüŋ tekrār-i taḥaḳḳuḳına delālet ider [17] āḫir nūna geldügi 'acībdür [18] yukarıda āyetleriŋ nihāyetinde tārīḫ-i 'aded-i kebir

(1) Kur'an; Feth(48), 2-3.ayetler

(2) Kur'an;En'am(6);158.ayet

(3) Kur'an;Maide(5),64.ayet

vardur şimdi ʿaklum perişān

77b

ʿaded 2578 cumʿa
[1] بسم الله الرحمن الرحيم كلما اوقد نارا للحرب اطفأها الله[(1)] [3] ẕevāt-ı ḥurūf 924 elif l nuḳaṭ 5 924+l+5= 930 mezād-ı saman bilā tekerrürü'l-miāt 724 karabaş şeyḫ geleli ʿaded esmā-i yāiyye 1629 bugün bursadan çıkalı bu kadardur [4] ve yecmaʿu'ẕ-ẕevāt ve'l-esmā 1629 ḥurūf-i ġayr-ı muʿceme 25 1629+924+l=2554+25= 2579 [5] كلما ile ẕikr olınduġı yorılmaduklarına [6] ve usanmaduklaruna işāretdür yaʿni [7] her söyündükçe yine yine ateşi yeniden [8] yaḳarlar eger bunlar olmasalar nice [9] biŋ yıllar mışrī de bunlarıŋ [10] elinde saġ olsa inṣāfa gelmez dimekdür [11] yaʿnī söyündükce yine yakarlar كلما hem [12] īḳādda hem itfādadur allah da [13] yorılmaz usanmaz görelüm soŋı kimde [14] ḳarār virür allah diyelüm görelüm [15] اقترب للناس حسابهم وهم في غفلة معرضون[(2)] miʾāt 3100, nuḳaṭ 64 esmā-ı ġayr-ı muʿceme 19 64+19= 83 3100+83= 3183 [16] هل ينذرون الآ ان تأتيهم الملائكة او يأتى[(3)] امر ربكم miʾāt 3100 nuḳaṭ 42 mudġama 32 kelimāt 10 3100+84= 3184 [17] daḫı ʿacele iderseŋüz daḫı tiz olur sizüŋ elüŋüzde [18] allah uyumaz bir yıl daḫı tursaŋuz allah da [19] ṭurur uyumaz beyt طلع يوم السبت في 2579 لقد مضت بعدها ست بلاظفرنا ايها العارفون افهموا [20] bu vakʿanuŋ ẓuhūrına yüz kırk yedi [21] tārīḫüm vardur murabbaʿ üzerine āyātdan māʾādā [22] tārīh kaġıdları ṭokuz oldı

78 a

2582
[1] salı gün ikinci sāʿat merrihde ḫalīl oġlı pencere ṭaşrasından ḫortladı [2] tükürdi aḥmed didükleri puşt yanından güler ḥakīmüŋ ögredüp göndürmesiyle [3] karabaşuŋ işāretiyle ramażānuŋ tedbīri ile pādişāhuŋ emri ile [4] ey dīnsüzler çok kalmadı sizüŋde pādişāhuŋuzuŋ yüzine cemīʿ [5] kāfir ve müslüman tükürmege gelen şevvāl ayıdur soŋ ḳuvvetiŋüz bu günlerdedür [6] ṭurmaŋ çalışuŋ size ṭayak olan odur o yıkılursa görsünler [7] haluŋuzı meger cemīʿ kütüb-i semāviyye ve nebeviyye ve veleviyye yaŋlış ola yāḫūd siz [8] bunlara ġālib gelesiz sizüŋ ancak maġlūbledügünüz mışrīdür bundan soŋra [9] sizüŋ işüŋüzi görürler eger bu didüklerimüŋ ḫilāfı ẓuhūr iderse mışrī [10] bāṭıldur yer gök şāhid olsun şu şevvāl ayında eger fitne ẓuhūr etmezse [11] ben bāṭıl olayum beni koya dikün taş ile depelen hortıldıya bakuŋ ondan [12] soŋra eyyām mehdīnüŋdür bu sene bakuŋ tārīhine قال علي صلى الله عليه وسلم بسم الله الرحمن الرحيم اذا بلغ الزمان عقيب صوم ببسم الله فالمهدى قاما [14] bundan murād ʿaded-i esmā maʿaẕ-ẕevāt 1616 [15] nuḳaṭ-ı esmā-i muʿceme 9 ḥurūf-i muʿceme 3 istersen elif üçdür di 9+3= 12+1616= 1628 [16] bizüm zinādan olan ʿalī ṭoġalı bugün [17] biŋ sekiz yüz on gündür içinden ʿaḳīb-i ṣavm 182 [18] yüz seksen ikidür çıkarmak ile [19] bāḳī ʿaded 1628 bu kadar kalur ya ṣavm 136 niçün aŋdı dinürse [20] oġlan doġduġınuŋ kırk bişinci gün ʿid-i şevvāl

(1) Kur'an; Maide (5),64. ayet

(2) Kur'an; Enbiya(21) 1.ayet

(3) Kur'an; En'am (6), 158.ayet

oldı ʿid-i şevvālden taṣavvum 138 [21] oġlan toġalı ʿakīb olur ya ol gün nice gündür ki oŋa taʾlīḳ etdi [22] dirseŋ mehdī ḳabrdan o gün kalkdı o günden beri biŋ altı yüz yigirmi sekizdür -bāyı iki getürdüginden işāreti ol iki yedür

78 b

[1] ey karabaş şeyḫ ey ramażān beg ey ḥakīm eger siz ol puştı göndürüp [2] tükürtmezseŋüz ben bunı ʿayān etmezdüm bu vakʿanuŋ ẓuhūrına āyātdan ġayrı [3] yüz elli sekiz tārīḫüm vardur mürebbaʿ üzerine bu on kaġıdda olan [4] tevārīḫ biŋ yüz seksen üçdür bu ilāhī söyleneli de bugün biŋ yüz [5] seksen ikidür size maʿlūm olınca üçe varduġıyçün üç üzerine [6] konmışdur mehdī ḳabrdan ḳalḳalı bugün biŋ altı yüz yigirmi sekiz gündür [7] bakuŋ tozuŋ kopuşına şevvāl ayında beni estersenüz biŋ yüz seksen sekiz [8] pāre eylen evvel ve āḫir dirüm ki sizüŋ ḫaşmuŋuz ġayrıdur diyü i'timadıŋuz şimdi [9] şevvālda idersiz ol imān bir torba saman etmez işde ben de sizüŋ yüziŋüze [10] böyle tükürürüm lakin baḫīl olmayayum mufassalan yazayum ve evvel içinden çıkacak on iki [11] ʿazīzi ile getürmiş biz de eyle idelüm meselā [12] 606 الف لآم 520 بي لي سين ميم 234 الف لآم لآم هي 268 الف لآم رى حي ميم نون ميم بي حي رى 520+606+268+234= 1628 'akib 182+1628= 1810 [13] ʿakīb kelimesinüŋ ʿakībi "be"dür [14] bi-ṣavm 138 ʿīd-i şevvāluŋ yüz otuz sekizinci [15] cumʿa güninde mehdī ḳabirden silkindi [16] kalkdı kalkalı bugün biŋ altıyüz [17] yigirmi sekiz gündür [18] oġlan toġalı bugün bu kadardur yarın bu kadar olur 1811 toġduġı biŋ seksen yedi şaʿbanınuŋ on altıncı sebt gicesi toġdı فاحسبوه تجدوه صحيحا [19] oġlan doġduġınuŋ yüz seksen [20] ikinci gün ki cumʿa gün idi [21] mehdī silkindi ḳabrdan kalkdı [22] istersenüz iʿtimād idüŋ ister etmen bu sözler ḥadd-ı beşer midür görüŋ

79 a

[1] ey ẓālimler mehdī cümle ʿāleme raḥmetdür lakin sizüŋ başuŋuza āfet ve nikmetdür [2] eger siz ol iki oġlanlara bu şeyṭanetleri etdürmeseŋüz bu kāġıdı [3] çıkarmasam gerek idi her ne kadar ḥareketüŋüzi ziyāde idersiz ol kadar kuyuya [4] deriŋ inersiz hemen ṭurmaŋ arturuŋ görelüm daḫı ne ẓuhūr ider eger [5] bizden ḥareket istersenüz öli hareket ider mi ben öliyüm ḥareketi diri ider [6] diri mehdīdür öleşi çekdükçe enseŋüzden ucı bir kaç adım ilerü [7] gelür olta girdi boġazınuza şimden girü kaçsaŋuz da kurtulamazsız [8] اذا بلغ الزمان da olan اذا 702 yediyüz ikidür ʿaşerat-ı zi 70 yetmişdür [9] yedi yüz yetmiş iki olur oġlanuŋ ʿadedine żam idince ʿaded-i kebīr olur 722+1810= 2582 [10] yediyüz yetmiş üçinci gün toġdı ḥabsuŋ ibtidāsı biŋ seksen biş [11] cemāziye'l-āḫirinüŋ on üçinci ḫamīs gün idi ḥisāb idüŋ bugün ziyāde yā eksük [12] degüldür ام ve bu da maʿlūmuŋuz olsun ki bugün ḳamer esed burcınuŋ [13] ikinci derecesindedür esed ḫāne-i şemsdür ʿazīz ʿankāda buyurmışdur ki [14] و يكسف القمر الشمس في اوجها اذا حل في برجها işde küsūf bu küsūfdur [15] ay āḫiri degüldür şems evcdedür yaʿnī ḳuvvetdedür böyle iken bu ḫaber-i mehdī [16] şemse küsūf virür bir yerde daḫı buyurur وادني يكسف اعلي نقلب الشهادة علي ما خفي اسهي [17] bilürse bu sözler kendine dōstlıḳdur ve münebbihdür ġāfil olmasun [18] dimekdür benüm bu sözlerde ʿalakam yokdur ancak şarḥ etdügümdür bir yerde daḫı [19] buyurur ki و لآ يكسف الآ التراب و يتوب الله على من تاب

[20] bir kere ednā dir bir kere turāb allah sübḥānehu ve te'ālā ادنى الآرض ṭobraġuŋ alçaġı [21] küsūf virür 'anḳāda في اوجها dir allah te'ālāفى بضع سنين ya'nī buyurur ki [22] ve hem من بعد غلبهم ḳuvvetde evcde iken سيغلبون فى بضع سنين (1) tārīḫi [23] bu güne gelür yazmam 'ilmen çok bilmeyen maḫfīce ḥakīm efendiye sorsun

79 b

[1] بسم الله الرحمن الرحيم (2)انا فتحنا لك فتحا مبينا ليغفر لك الله ما تقدم من ذنبك وما [3] تاخر و نقط الآسما 2500 المآت والمدغمات من البسملة الى راء ليغفر 83 2500+83= 2583 [4] تأخر ومن تاء تقدم الي راء تأخر 3000 الف اسماء مآت 179 mudġama 4 179+4 = 183 3000+183= 3183 [5] وما عدا المآت من اول سورة الي تأخر 'aded 1018 [6] ıṭlāḳ emri geleli bu kadardur emre itā'at etmedük diyü bize onı ẕenb sayarsaŋuz [7] ben daḫı suçumı bilüp 'özr etmedeyin allah te'ālā mā-taḳaddem mā-te'aḫḫar mıṣrīnüŋ ẕenbini yarlıġamış [8] siz rāżī olmaŋ görelüm ne fāyide idersiz işde üç tārīḫ oldı [9] قل هو (3) بسم الله الرحمن الرحيم الله احد الله الصمد لم يلد ولم يولد ولم يكن له كفوا احد [11] bu sūre-i şerīfenin 1002 'adedi bu kadardur üç ehllerimüze [12] ṭalaḳ vireli bugün salıdur biŋ bir gündür yarın arba'a gün [13] biŋ iki olur evveli arba'a gün idi ıṭlaḳ çavuşı geleli on [14] altı gün olmış idi on yedinci gün ṭalaḳ virildi bu sūre-i şerifenüŋ [15] maẓmūnı ehlden ve evlāddan tecerrüde delālet ider yemekden ve içmekden [16] samediyyete delālet ider bu ḥaller ḥālā bizüm başumuzda olup bugün [17] günine 'adedi muṣādif düşdügi mu'cizāt-ı kur'āniyyenüŋ rütbe-i [18] 'ülyāsına delālet ider ve nisbetümüz vālideynümüze olmayup ḥaḳḳa [19] müntesib oldugumuza delālet ider zīrā ولم يولد ādemiyyete delālet ider [20] siz eşekdür dirken allah bilmem nedür dir bakuŋ görüŋ baŋa ikisi de bir

80 a

[1] والذين كفروا اعمالهم كسراب بقيعة يحسبه الظمآن ماء حتى اذا جاءه لم يجده شيأ ووجد الله عنده فوفيه حسابه والله سريع الحساب (4) [4] mā'adā'l-mi'āt 1804 elifāt 5 teşdīd 2 1804+7= 1811 [5] 'alī ṭoġalı bu kadardur imdi serāb şu olduġı zamān oġlanlar da benüm olur [6] hesābuŋ bu semtinden bir gün daḫı ziyāde [7] olsa bu tarih bozılur mu'cizāt-ı [8] kur'āniyedendür ve bir daḫı budur ki ḥurūf bilā i'tibārü'l-idġām ṭoksan sekizdür [9] nuḳaṭ kırk ikidür cem'an 120 bu kadar olur iki oġlanuŋ mā beyni bu kadardur [10] oŋa da delālet ider

2584

[11] ḫamīs gün bu tulū' etdi ki mıṣırda bir efendimiz var idi bir gün münāsebetle [12] ibn-i hacībüñ şebābeti ḥālinde 'ilminüŋ ve faẓlınuŋ ve ḥasūdlarınuŋ vefretini söyledi [13] dir ki misbāḥ sāḥibi mıṣır pādişāhınuŋ şeyḫü'l-islāmı idi ibn-i ḥacīb vaktında [14] ibn-i hacībüŋ

---

(1) Kur'an; Rum (30), 3.ayet

(2) Kur'an;Feth (48), 1--2.ayetler

(3) Kur'an;İhlas (112) 1-4.ayetler

(4) Kur'an;Nur (24), 39.ayet

te'līflerini pādişāh begenürdi şeyḫü'l-islāmuŋ ḥasedi ziyāde [15] olurdı müfti de mısbāḥı te'līf eyledi ibn-i ḥācibi pādişāha da'vet etdürdi [16] ḥavuż yanında ibn-i ḥācib bila tekellüf ayakların ḥavuż içine sarkıdup otururdı [17] müfti mısbāḥı eline virdi benüm te'lifümdür mōnlā sen de begenürmisin gör didi kitābı [18] karışdururken elinden ḥavuża düşdi ıslandı 'amden düşürdi sandı [19] 'ahd etdi ki ben de senüŋbaşuŋı bu ḥavuża kendi elim ile atayum diyü kalbinden [20] böyle niyet etdi soŋra pādişāha hezār iftirā ve bühtān ile ḳatlini murād etdürdi { pādişāh müslümān idi müftīyi de müslüman sanurdı o ise mü'tezili idi } (1)

80 b

[1] öldürmege adam göndürdiler ibn-i ḥācib gelince pādişāh ayaġa kalkdı [2] müftī dir ki pādişāhum buŋa hem ḳatl hem ta'zīm niçündür pādişāh 'ilmde teferrüd [3] etdügi kavā'id çokdur cümleden biri kāfiyede münādi ile mendūbı beyān [4] etdükde واختص بو ḳavlidür didi görelüm cellād öninde müteġayyir olurmı [5] didiler cellād ensesine geçince fi'l-ḥāl bu beyti okudı اهان دمى ا ها ندمي اري قدمى اراق دمى [6] ma'nāsını böyle buyurdılar ki müftinüŋ ihāneti [7] kanuma oldı nedem u i'tiżārum fāyide virmedi ayaġumı görürüm kanumı döker [8] ya'ni müfti kendinüŋ ayaġı mertebesinde iken pādişāh ḳuvvetiyle ibn-i ḥācibüŋ [9] başını kesdürdi teziyye yerinden kalkdı ibn-i ḥācibün başını aldı ḥavuża [10] atdı bilmem müftī-i sūrīsimiydi yoḫsa müftī-i ma'nevisimiydi orasını [11] bilmem bizüm de bugün ṣabāḥdan berd ziyāde olmaġla çaġşūrı geydüm [12] ḍuḥā vaḳtında ayaġuma bakdum mestüŋ üzerinde kan dökilmiş ikisinde bile [13] yeni mest kaplatdum daḫı geymedüm idi ibtidā geydügüm idi daḫı yapışık [14] tāze kan dökmişler ey ẓālimler ölümden ḫavf iden her ne iderse [15] ider pādişāha dil uzatmaz pādişāha bu kadar şütūm idenüŋ [16] yā cünūnı vardur ya ölümden ziyāde siyāseti vardur ölüm yanında [17] kepāze gibi kalmışdur anuŋçün söger öleyüm diyü hemen bu gice öldürmek [18] gerek idüŋiz bugüne niçün koduŋuz eger daḫı ümidiŋüz var ise [19] ḫāh u na-ḫah biz seni ḥamziyye iderüz diyü hiç işidilmişmidür enbiyādan münfaṣılalarım [21] ayırduŋuz daḫı mefāsıl-ı muttaṣılalarum henüz ṭurur mansūr gibi

81 a

[1] çekün her bir 'użvımı benden ayırdukça teklīf eyleŋ a'zā döginince [2] kemiklerimi bir bir ayıruŋ yine 'arż eyleŋ tā ki mışrīyi kim olduġını ol zamān [3] bilesiz ve illā mışrīnüŋ siz ancak merkebini görürsiz ḫuffaş gibi nūr-ı bāsiret [4] yok ki mışrīyi göresiz 'anḳā فسبحان من اخفى عن العين ذاته ونور تجليه عميم [5] hemen söyletmedin bir iş görürseŋüz görüŋ [6] yoḫsa söyledürseŋüz yanılursız 2585 [7] قل انما انا بشر مثلكم يوحي الى انما الهكم اله واحد (2)

muḫāṭab mışrīdür allaha mā sivā'l-miāt 734 muḫāṭab karabaş şeyḫdür resūle ve daḫı etba'adur esmā 2237 nuḳaṭ-ı esmā 75 elif 3 75+3= 78 2273+734+1100= 3107+78= 3185 8 sizi allah sübḥānehu [9] ve te'ālā ilzām ider [10] emr ider ki di sen [11] onlara ben sizcileyin beşerüm baŋa vaḥy olur ki ilahuŋuz ilāh-i vāḥiddür ālihe-i mütekeşşireye [12] 'ibādet etmeŋ diyü ya'nī siz mışrīyi merkebdür köpekdür kedidür dirsiz alçakdan alçāa [13] atarsız ammā imtiḥāna gelince melekler şıfatını ararsız melek gibi olsa dirsiz [14] mışrī sizcileyin beşerdür nitekim resūl-i

(1) Bu kısım sayfanın sağına yazılmıştır.

(2) Kur'an; Kehf (18), 110. ayet

ekrem ṣalla'llahu ʿaleyhi ve sellem beşer idi yer idi içerdi [15] esvāḳda gezerdi evlenürdi ġayrıya dördden ziyādeye iẕin virmedi kendi [16] ṭokuz ḫātūnı bir yere bir vaḳıtda cemʿ etdi her ḫalḳı ve ḫulḳı beşer idi ancak vaḥyde [17] ḫalḳdan mümtāz olurdı ve daḫı ümmī idi ḥattā bir gün müşrikler ile ṣulḥ olmak lāzım [18] geldi ʿaliye emr etdi ya ʿali kāġıd yaz ibtidāsında من محمد رسول الله didi müşrikler [19] çıġrışdılar biz resūlu'llah olduġuna inanmazuz resūlu'llah diyü yazma didiler [20] ḥażret-i ʿalī radiye'llahu ʿanh yazmış bulındı elbette bozılsun didiler emr etdi ki boz [21] ya ʿalī didi va'llahi ben resūlu'llah ḫaṭṭını bozmam didi buyurdı ki kankısıdur baña göster [22] gösterdi mübārek barmaġını tükürükledi kendi barmaġıyla sildi bu kadar ümmi idi

81 b

[1] ve daḫı müteʿārifdür teʾbidde kendi buyuruklarınuŋ ḫilāfı ẓuhūr idince [2] انتم اعلم بامور دنياكم didi ve daḫı buyurdı ki allah sübḥānehu ve teʿālā baŋa [3] yevm-i āḫiretde şol kadar ʿilim virür ki daḫı şimdi ol ögredecegi ʿilmi bilmem didi [4] cemīʿ ʿulūmuŋ ẓāhirini ve bāṭınını muḥit allahdur ancak her bir kulına istiʿdādı [5] kadar baḫş ider eger bilinürse ẓāhir ʿilminde ümmi iken ʿilm-i ilāhīde ʿulemāʾ ve fuzelāʾı [6] ʿāciz kodugı risaletine şāhid-i ʿadldur eger ẓāhir ʿilmi kemālda ola idi resūl [7] degüldür ʿilmi ḳuvveti iledür diyü ʿülemā tereddüd iderlerdi zīrā getürdügi nesāhāt [8] ve belāġātı ve eṣrār ve rümūz ve ḥaḳāyıḳ ve deḳāyıḳ ve işārāt kınāyāt-ı kurʾāni [9] ḫāriḳ-i ʿade degüldür ʿilmi ḳuvvetiyledür dirler idi güneşün ziyāsı ʿaceb degüldür [10] ʿaceb odur ki ay ola şems ziyāsını vire ʿaceb bundadur adamdan adam [11] kemālı ʿaceb degüldür ʿaceb odur ki cümle ḥayvānların alçaġı bir merkeb iken adam [12] kemālı onda ẓuhūr eyleye ʿaceb onda degüldür ki nūr-i nübuvvet bir ṣāliḥ dīndar [13] ehl-i ʿırż vakar ve maẓanne-i kerāmetden ve melek ṣıfat bir ʿazīzden ādemiyyet [14] ʿilmi ile ẓuhūr eyleye ʿaceb ondadur ki cemīʿ ṣıfāt-ı neḳāyıṣ ve neḳāyiż [15] ile mevṣūf bir eşekden bir kediden bir edebsüzden bir ḥayāsuzdan [16] bir çıġarġan deliden ẓuhūr eyleye siz kemāl-ı ilāhīnüŋ ẓuhūrına mevcūdātuŋ [17] aʿlasın ararsız allah sübḥānehu ve teʿālā kemālini virmege mevcūdātuŋ ednā ve eḫassını [18] ider sizüŋ aradugunuz semtde komaz işitmediŋüzmi انا عند منزة القلوب لأجلي [19] ve mūsā ʿaleyhi's-selāma bögürtlen dikeninden tecelli etdügini cemīʿ eşcāruŋ [20] katında bir ḫōr ve ḥaḳīr şecer iken allah onı begendi ondan vaḥy etdi انى انا الله didi [21] mūsā ʿaleyhi's-selām bögürtlen dikenine karşu secde etdi istinkāf etmedi [22] anuŋ içündür ki her kāmilüŋ ekşer naẓarı alçaklaradur تخلق باخلاق الله ḥāṣıl [23] etdüklerinden ve ḥaḳḳuŋ tecellisini ekşeriyā alçaklarda bulduklarından yine ararlar görelüm diyü

82 a

1 va'llahi deccāl senüŋ emeklerin hebādur
çalışduġun sihirler hā bir kurı ʿanādur
2 muḥitdür allah seni her işün ol ḫalḳ ider
mekr-i ḫudādan sakın bal sandugun belādur
3 müstedricüŋ keydini keydüŋ içinde gözet

kazma derin kuyıyı boyunca var kazadur
4 ḫaṣmuŋıda bir gözet varmı saŋa ḥilesi
bi-ḫōd olandan sakın kim ṣāḥibi ḫüdādur
5 yapraġı yer dūd-ı ḳaz güle güle tūd aġlar
yapraġını tūd bulur dūduŋ soŋı fenādur
6 dūd-ı ḳazzun ʿaskeri her ne kadar çoġısa
beyżāya girince ol ʿasker oŋa ʿidādur
7 çamurda sen mıṣrīyi gördükçe çok basma kim
mazlūma sen kıyarsaŋ allah saŋa kıyadur (1)

82 b

1 kıldan incedür kılıçdan keskin ol şāhuŋ yolı
2 her kemāl ehli kapusında anuŋ ednā kulı
3 okları ḳavs-ı ḳażānuŋ ḳuvvetince yol alur
4 putasına ḳalb-i sulṭāndan geçer okuŋ yolı
5 çūn mukaddem faḫr u faḫri didi sulṭānü'r-rüsül
6 ya ʿacebmi faḫr zülli dise bu āḫir velī
7 ferḥa terḥa iki deryā mecmaʿa'l-baḥreyn olan
8 taḥt-ı aḳdam erāzili ʿarş-ı raḥman menzili
9 ʿārifūŋ bir himmeti var ʿarş aŋa olmaz maḳam
10 sidre vü tūbā gözetmez kāmilūŋ cān u dili
11 ʿākilūŋ mizānı ʿakıllar māverāsın almadı
12 ʿāşıḳuŋ ʿākiller içre adı mülḥid yā deli
13 zerre zerre kıldı mıṣrīnūŋ vücūdını ḳażā
14 ḳatre ḳatre kıldı zātını daḫı ʿaşḳun yeli
{ bu ilāhī pencşenbe gün tulū' etdi ve'l-ʿaded fi 1884 } (2)

83 a

1 ey bu gönlüm şehrini biŋ ḳahrıla virān iden
2 bī-düḫān odlar yakup bu sinemi külḫān iden
3 ehl-i ʿalem derdinüŋ mişlin görür rāḥat bulur
4 cins ü mişli olmayan derde beni dükkān iden
5 bir baḥrdur sāḥili yok mevci olmaz münkesir
6 leylinün fecrin getürmez gökdeki cevlān iden
7 ʿaḳl u fikrüm zevraḳı yollarda kaldı ser-nigūn
8 belki cümle ʿakl ü fikri bende ser-gerdān iden

(1) Sayfanın geri kalan kısmı Arapça olduğundan yazılmadı.
(2) Bu not sayfanın soluna yazılmıştır.

kimine meydān iden bu ʿālemüŋ her küşesin
10 mışrīye ucdan uca her küşeyi zindān iden

83 b

1 kaṣṣāb elinde koyunum	yā o beni yā ben onı
2 cellād öŋinde boyunum	yā o beni yā ben onı
3 ʿırz u vaḳar u māl menāl	yaġma olındı cümlesi
4 soyınmuşum bu yolda ben	yā o beni yā ben onı
5 ḥabsum bugün kırk erbaʿīn	oldı tamām deccāl laʿīn
6 kıldı beni rabbum emīn	yā sen beni yā ben seni
7 vallahi senden korkmazam	daʿvā-yı bāṭıl kılmazam
8 ḥaḳdur yolum yorılmazam	yā sen beni yā ben seni
9 vardı çıkalı göklere	biŋ altı yüz ṭoksan bire
10 indüm senüŋçün ben yere	yā sen beni yā ben seni
11 mehdi benüm ʿadlumdurur	ʿīsā benüm faẓlumdurur
12 āḫir ʿamel ḳatlumdurur	yā sen beni yā ben seni
13 meydāna çık gel ey ḳaba	ʿavrat gibi geyme ḳaba
14 ben mışrīyem geydüm ʿabā	yā sen beni yā ben seni

{ limye cāmiʿinde işneyn gün ṭaşra çıkmış idüm biri bir söz okur baŋa işitdürerek yā o beni yā ben onı diyü ne ḫōş ḳāfiye olur şuŋa ilāhī olsa dirken bu ẓuhūr etdi ve'l-ʿaded kāne fi 2168 soŋra didiler ki ol çıblak idi bildüm ki karabaş taʿlīmidür } (1)

84 a

1 ḥabs içün geldi gelür ıṭlāḳ içün fermān baŋa
2 evveli ḳahr/ihsān ider sulṭān baŋa
3 erbaʿīnüm çün tamām olur daḫı on gün geçer
4 ḫatm olur menzil merātib cān olur cānān baŋa
5 قاب قوسين اوادني üç yüz ellidür bilüŋ
6 ṭoġdı gün maġribden açdı ẓulmeti sübḥān baŋa
7 geldi ḥaḳ bāṭıl firār etdi dolaşdı maġribe
8 ẓāhir oldı gizli sırlar virdi ḥaḳ bürhān baŋa
9 ol dem ismāʿīl gibi teslīm-i ḥaḳ indi hemen
10 iki biŋ yüz daḫı yetmiş bişde bir ḳurbān baŋa
11 aŋladum zebḥ-i ʿazīme bir işāretdür bu koç
12 hem beşāretdür gele yaḥyā ile mihmān baŋa
13 ḫalḳ-ı ʿālem didiler ʿīsāya mışrī bir zamān
14 daḫı bundan özge ما اوحي didi ḳurʾān baŋa

(1)Bu satırlar ayfanın soluna yazılmıştır.

ṭala'a ve'l-'aded fi 217'5 yevmü'l işneyn -
erba'inüm mışrīdür 340 on gün de geçince mışrī 350 olur ve efhem karabaş geleli yarın 350 dür bu mısrā' da 'aşerāt-ı miāt 350 vefāt-ı ḥażret-i şeyḫ 1105- (1)

84 b

1 iki kaşuŋ arasında çekdi ḫaṭṭ-ı istivā
2 'alleme'l-esmāyı ta'līm etdi ol ḫaṭṭan ḫüdā
3 ẕāt-ı 'ilme muṣṭafā esmāya ādemdür emīn
4 ikisinden ẓāhir olmışdur 'ulūm-ı enbiyā
5 ẕāt u esmā vu ṣıfāt ef'āl u āṯār cümleten
6 her zamānda bir velīnüŋ yüzine bunlar żiyā
7 secde eyle ādeme tā kim ḥaḳḳa kul olasın
8 iden ādemden ibā ḥaḳdan daḫı oldı cüdā
9 sūreten gördiler allah diyeni olmış faḳīr
10 sandılar allah faḳīr dür kendilerdür aġniyā
11 kenz-i lā-yüfnāyı bilmez kandadur illā faḳīr
12 baḥr-ı bī-pāyānı bulmaz etmeyen terk-i sivā
13 ravżā-i ḫaḍrāyı bilmez ḫıżra yoldāş olmayan
14 āb-ı ḥayvānı bu ẓulmı görmeyenler sandı mā
15 bil ki seddin ikikaş iskender ortasındadur
16 cem'-i cem'i'l-cem'ile feth (oldı) ebvāb-ı ḫüdā
17 kanda bulur hakkı inkar eyleyen bu mısriyi
18 ẓāhir olmışken yüzinde nūr-i ẕāt-i kibriyā -

النصايح اكثر من ورقة ثم طلع يوم الجمعة طلع الخميس والعدد في 2151/2751 الجمعة هذا الأنهي بعض 15 bu ilāhī söyleneli فاحسبه تجده صحيحا kelāmü'llah ḳahveye atılduġı ḫamīs انه 106 ḳādir pāşā geleli aḥad للسيد 144 as-samed 165 başı gider dili şemşir kāḍīya ṣāḥib çıkmaduġıyçün (2)

85 a

1 erimüz erdür pīrimüz pīrdür
karamuz nūrdur yirimüz tūrdur
2 isteyen yārı izleşün pīri
pīrden ayrılan ḥaḳdan ayrıdur
3 pūrdur envārum ḥaḳdur eṭvārum
düşmanım bi-şek ḥaḳdan ol durdur
4 şol ki süfyānī artdı ṭuġyanı
oldı şeyṭānī cān gözi kördür
5 azdurur ḫalḳı bizdürür ḥaḳḳı
kiẕbi çok sıdḳı biŋde bir yokdur

(1)Bu kısım sayfanın sol tarafına yazılmıştır.

(2) Bu kısım sayfanın sol tarafına yazılmıştır.

6 ḥaḳḳa kul ol kul olasın maḳbūl
dil müselmānı şāhid-i zūrdur
7 mışrīnüŋ dīnde ʿizzeti zinde
8 cümle milletde ḥamzevi ḫōrdur
{ mışrīnüŋ bunda ʿizzeti zinde
dinler içinde ḥamzevi ḫōrdur } (1)
9 niçe bir mekr u ḥiyel nikbeti deccāl niçe bir
niçe bir ey dīni yok meẕhebi yok ḍāl niçe bir
10 niçe bir ʿadlı ḳatl fitneyi ihyā idesin
beni öldür sunayum boynumı gel çal niçe bir
11 ḥākim-i şerʿi daḫı saŋa uydurduŋ ise
ḥākimüŋ hükmi yeter fitne vü āl niçe bir
12 ḥāżırum ben hünerīŋ var ise gel görişelüm
ʿilm-i ledün okını ya gürzini sal niçe bir
13 şerr-i deccālı defʿ mümkün ola mı söz ile
14 mışrīyā var ise ḥālun ol yeter kal niçe bir

15 طلع يوم السبت والعدد في 2201 سبعة الآعلام نصرالله والفتح المبين
كلها لم يأت الآ دفع شر الملحدين
كلها ما جاء الآ رحمة للعالمين

ahad 28 الفتح 300 المبين410 cemʿan 710

85 b

1 eyā deccāl ḥaḳḳuŋ taḳdīri bil hergiz bozulmaz
2 ezel levḥindeki yazı silinmez hem yuyulmaz
3 ne deŋlü saʿy iderseŋ it soŋında hep hebādur
4 çamurdur ḥavżunuŋ içi buladukça ṭurulmaz
5 göŋül ṭurulmadukça ʿālem-i ġaybuŋ şümūsı
6 içüni eylemez aydın karaŋusı sürilmez
7 ne deŋli ġayrıyı aġlatsa bir kimse anıda
8 muḳallib aġladur soŋında aṣla yüzi gülmez
9 ṭurur kendisi yok gibi işin işlere ḫafāda
10 olan viren odur kendisi maḫfīdür görilmez
11 neʿam ẓāhir durur gözlilere aʿmāya maḫfī
12 anı ẓāhir gören işini bozmaġa yorılmaz
13 ẓarāfetle bu mışrīden ḫaber alsam dime hiç
14 ḥaḳḳuŋ sırrı emīn olmayana bil kim diyilmez

{ طلع يوم الأحد رابع يوم من شوال 2237 sene 1091}(2)

(1) Beyit sayfanın sol tarafına yazılmıştır.
(2) İbare sayfanın sol tarafına yazılmıştır.

-[15] bu ilāhīde elli ṭokuz ḳāf vardur eḥād yüz on sekiz 118 ider mesīḥ ʿadedidür evvelinde ḥaḳ ẕikr olmışdur حا قاف قاف 371 el-mışrīdür 371 [16] يونس ى واو نون سين 259 el { mışrī 371 رحيما الله 259 degüldür 258 رحيم الكاف في الآلهي 59 و لحادها 118 ism-i mesīḥ yaʿni belki mesīḥdür ya belki ḥaḳdur ḥaḳ 371 } [(1)]

86 a

1 ḥaḳḳuŋ kullarını baʿżı kul eyler
onı kul eylemez yine ol eyler
2 alan viren odur bāzār içinde
kimin bay u kimini yoḫsul eyler
3 kiminüŋ baḳırını ider altun
kiminüŋ altunın kara pūl eyler
4 kimini güldürür dāyim cihānda
kiminüŋ āh u fiġānın bol eyler
5 kiminüŋ sevdügin alur elinden
kimisinüŋ erin alur ṭul eyler
6 kimisi istemezken virür evlād
kimi ister ona yād oġul eyler
7 kimi bulmaz geye çuldan ʿabāyı
kiminüŋ itine atlas çul eyler
8 kimisi ṭatlı balı ider acı
kimisi acıyı ṭatlı bal eyler
9 ider ak güneşi gāh kara balçık
kara balçıġı açar gāh göl eyler
10 kimini bülbül ider güle kılur zār
kimin pervāne-veş yakup kül eyler
11 kimi ʿīsā-nefesdür ider iḥyā
kimi deccāl olup saġa öl eyler
12 çürügi saġ idüp saġı çürük hem
solı saġ u saġı gāhi sol eyler
13 ayaġı baş ider başı gāh ayak
dili kulak kulaġı hem dil eyler
14 fili gāhi karınca kursaġına
koyup karıncayı gāhī fil eyler
15 çıkarur gāhi yoldan nice yolcı
gehī yolcıyı göstermez yol eyler
16 gehī ıssuz ḫarābı şinlik idüp
gehī şenligi ṭaġıdup yil eyler
17 ʿanāṣır ipligin tabʿ ignesinden
geçürüp onı bu bunı şol eyler

(1) İbare sayfanın sol tarafına yazılmıştır.

18 yeli gāhī letāfetle ider od
odı gāhī keşāfetle yel eyler
19 suyı ṭondurup ider taş u toprak
taşu toprag̱ı akıdur seyl eyler
20 seyli deryā çıkar tatlı su andan
suyı yel yeli dah̲ı vābil eyler
{ ḥurūf-i cārre gibi cümle eşyā
birbirine uzanup el eyler
bu sözün yūnusı mıṣrī degüldür
lug̱az bundan mu'ammāsın ol eyler
ider 'ākilları çog̱ işde 'āciz
ider ebleh bir iş san'ākil eyler } (1)

mu'ammādan muḥammed 191 çıkar süleymān- طلع ليل الجمعه التاسع من شوال و كان العدد في 2242

86 b

1 ibn-i vaḳtum ben ebü'l-vaḳt olmazam
'abd-ı maḥzum ben taṣarruf bilmezem
2 ān-i dāyimdür ḥaḳīḳat güneşi
anayum ben gitmezem ben gelmezem
3 meryem içre ṭog̱urdum bir g̱ulām
hem bikr hem bir gülüm ki solmazam
4 ben ṭog̱urdum atasuz 'īsāyı hem
5 sanma kim mehdī benüm mehdī odur
adı yah̲yādur anuŋ yanılmazam
6 vaṣfıdur esmā'-i hüṣnā cümleten
bu sözi iṣbāta 'āciz kalmazam
7 sırrile baŋa içünden söylenür
mıṣrīyā ben ṭog̱mazam bel ölmezem (2)

87 a

1 h̲alḳ içre bir ayineyüm herkes bakar bir aŋ görür
2 her ne görür kendi yüzi ger yahşı ger yaman görür
3 didi ulular levn mā levn inādur şüphesiz
4 kana boyanmış göz hemin nil u fıratı kan görür
5 şol cahil nadanı gör örter hakkı inkar iden
6 kāmil olanlar kāmilüŋ her bir sözin bürhān görür

(1) Bu beyitler sayfanın sol tarafına yazılmıştır.

(2) sayfanın geri kalan kısmı Arapça olduğundan yazılmadı.

7 medḥ ile ẕemmi ʿālemüñ kiymetde bir ḫardal degül
8 ḫar odurur ḫarmanda ol buġday kor saman görür
9 tutdı rikābın ʿārifüñ nice selāṭin evvel
10 kāmil olan sulṭānı gör dervīşi ol sulṭān görür
11 dervīşi ḥaḳ yakmış iken anı yakan sulṭāna bak
12 ḥammām içinde dilberi görmez gözi külḫān görür
13 o dilberin mehdi adı sükker dürür ḫalḳa ṭadı
14 mıṣrī çeker bu miḥneti ol rāḥat-ı raḥmān görür

طلع يوم الجمعة في 2403

der makam-ı evc

15 { devrān odur kim devrini devr-i felek bilmez ola
insān odur kim sırrını insü melek bilmez ola
merkeb izinde su görüp deryāyı gördüm sanma sen
deryā odur kim kaʿrını aṣlā semek bilmez ola
adam odur kim nān ola hem maʾ hem ẓamʾān ola
ḥayvāndan ol aḍaldurur nān u nemek bilmez ola
kāmil odur kim aç susuz çok çok emek çekmiş ola
nāḳış ivecekdür bunda kim her giz emek bilmez ola
her bir nebī her bir velī zillet ile erdi menzile
mıṣrīye sögsün şol aġız allah dimek bilmez ola } (1)

87 b

1 yakuñ yalınlı külḫānı atuñ firengi temreni
çokdan arardum ben bunı yā ben sizi yā siz beni
2 çün gördüñüz kim ṭınmazam saġ u sola bakınmazam
sanursanuz ṭayanmazam yā ben sizi yā siz beni
3 geldük işiñ tā ucına irişdük āḫır gücine
bāṭıl (bāṭıl) odur kim kocuna yā ben sizi yā siz beni
4 şemsüñ yanında ẕerreler baḥruñ içinde ḳatreler
zıldan şecer etmez ḫazer yā ben sizi yā siz beni
5 ḫorḫor uyurken basuñuz mıṣrīyi ol vaḳt asuñuz
6 bulun ziyān u assıñuz yā ben sizi yā siz beni

7 طلع يوم الجمعة قبيل المغرب في درجة واحدة بالوحى الإلهي ولا اعلم حكمة حتى نظر ما ينظر والعدد 2431

8 devrān odur kim devrini devr-i felek bilmez ola
insan odur kim sırrını insü melek bilmez ola

(1) Parantez içindeki şiir sayfanın sol kenarına yazılmıştır.

9 merkeb izinde su görüp deryāyı gördüm sanma sen
deryā odur kim ka'rını aṣlā semek bilmez ola
10 adam odur kim nān ola hem mā' hem ẓam'ān ola
ḥayvāndan ol aḳaldurur nān u nemek bilmez ola
11 kāmil odur kim aç susuz çok çok emek çekmiş ola
nāḳış ivecekdür bunda kim her giz emek bilmez ola
12 her bir nebī her bir velī zillet ile erdi menzile
13 mıṣrīye sögsün şol aġız allah dimek bilmez ola

طلع يوم الآحد و العدد 3226

88 a

1 dervīş olan 'āşık gerek yolında hem ṣādıḳ gerek
2 baġrı anuŋ yanık gerek cān gözleri açık gerek
3 alçakdan alçak yüriye ṭoprak içinde çüriye
4 'aşḳ ateşinde eriye altun olup sızmak gerek
5 ẕikr-i ḥaḳḳa meşġūl ola yana yana tā kül ola
6 isterse kim maḳbūl ola tevḥīde boyanmak gerek
7 iven kişi yol alamaz maḳṣūdını tiz bulamaz
8yoġ olmayan var olamaz varını talatmak gerek
9 dervīşlerin en alçaġı buġday içinde burçaġı
10 bu mişrī gibi balçıġı her bir ayak basmak gerek

طلع يوم الخميس والعدد فى 2493

der maḳām-ı çārgāh
11 esmā'-i ilāhiyyede bī-ḥad hünerüm var
her demde semāvāt-ı ḥurūfa seferüm var
12 göŋlüm göginüŋ yıldızınuŋ hīç 'adedi yok
her burcda benüm biŋ güneş u biŋ ḳamerüm var
13 'ālimlere ebced ḫ'ācesi olmak olur 'ār
alçak görinen ebcede 'alī nazarum var
14 'arş u semāvāt 'ulūmuŋ budur el-ḥaḳ
hem daḫı zemininde dükenmez güherüm var
15 bunuŋla bir oldı dem-i 'īsā ile mıṣrī
16 göŋlüme daḫı ne gelürüm ne giderüm var

88 b

1 ey şeh-i zen dünyānuŋ gel alına aldanma
şem'-i ruḫı nārına pervāne gibi yanma
2 fānīdür anuŋ ḥüsni var rengine boyanma
'ahdına vu va'dına göŋül virip inanma

3 ḥaḳdur bu sözüm ḥaḳla inkārına ṭayanma
4 gerçeklere teslīm ol her sözi yalan sanma
5 bu dünye yedi başlı biŋ dişli bir erḳamdur
her başda biŋ aġzı var her loḳması adamdur
6 zehrīdür anuŋ tiryāḳ tiryāḳı daḫı semdür
her şerbeti kim içseŋ şerbet degül ol demdür
7 ḥaḳdur bu sözüm ḥaḳla inkārınaṭayanma
8 gerçeklere teslīm ol her sözi yalan sanma
9 māt oldı nice şāhlar bu dünyanuŋ elinden
ṭuymadı biri bunun cāhından u mālından
10 ʿibret alabilürseŋ al māh ile sālından
gör nice döner tiz tiz her birisi ḥālinden
11 ḥaḳdur bu sözüm ḥaḳıla inkārına ṭayanma
12 gerçeklere teslim ol her sözi yalan sanma
13 ʿakl ile bunuŋ hergiz bir ḥilesi bilinmez
şayṭānı daḫı gizli bu ʿilm ile bulunmaz
14 her ne kadar aŋa sen şetm eyleseŋ alınmaz
rıfḳ ile ider mekri her yanaya çalınmaz
15 ḥaḳdur bu sözüm ḥaḳıla inkārına ṭayanma
16 gerçeklere teslim ol her sözi yalan sanma
17 mıṣrī sanadur bu söz cehd it ala gör ʿibret
faḳr ile idüp faḫrı çekme özine minnet
18 ṭutma sakın asla hīç bir kimseye var küdret
emrāż-ı cehlden ger buldunsa eger sıḥḥat
19 ḥaḳdur bu sözüm ḥaḳıla inkārına ṭayanma
20 gerçeklere teslīm ol her sözi yalan sanma
21 طلع يوم السبت في وقت الضحي والعدد في 2295
{ vānī müfekkir degüldür inkārdür şimdi pādişāhuŋ iʿtimādı onadur } (1)

89a (2)
89 b

elmalıda

1 ʿazīzüm ümmi sinān ḥażretlerini ziyārete giderken elmalı görindükde tuluʿ etmiş idi bu ilāhī
2 dōst illerinüŋ menzili ki ʿālī görindi
derd-i dile dermān olan elmalı görindi
3 ṭūṭīlere sükker bāġınuŋ zevḳi irişdi
bülbüllere cānān gülinüŋ dalı görindi
4 mecnūn gibi ṣaḥraları aġlayı gezerken
leylī ṭaġınuŋ lālesinün ālı görindi

(1) Bu kısım sayfanın son tarafına yazılmıştır.

(2) 89a sayfası Arapça olduğundan yazılmadı.

5 ten yaʿkūbınuŋ gözleri açılsa ʿacebmi
cān yūsufınuŋ gül yüzinüŋ ḫāli görindi
6 ḳal ehlinüŋ aḳvālını terk eyle niyāzī
7 şimden girü ḥāl ehlinüŋ aḥvālı görindi
8 ان للرحمان طرفا قدر انفاس الورى
كل مرء لك نهجا قديما بالهوى
9 من له عقل سليم يقتدى بالمصطفي
قد انار العشق للعشاق منهاج الهدى
10 sālik-i rāh-ı ḥaḳīḳat ʿaşḳa eyler iḳtidā
11 cümle eşyāda birer ḥālet konılmışdur tamām
birbirinden baʿżı nāḳış baʿżıŋ istiʿdādı tām
12 meşreb-i aʿla olan neş'e nedür ḥāṣıl kelām
ʿaşkdur ol neş'eyi kāmil kim andadur mudām
13 meyde teşrīr-i ḥarāret neyde teʾsīr-i ṣadā
14 gülşen-i vaḥdet çū ḳalb emr-i rām-ı ʿaşḳdur
lezzet-i vuṣlat hemen ancak merām-ı ʿaşḳdur
15 terk-i kevneyn eyleyen mest-i müdām-ı ʿaşḳdur
vādi-i ḥayret-i ḥaḳīḳatda maḳām-ı ʿaşḳdur
16 çūn müşaḫḫaṣ olmaz ol vādīde sülṭān u gedā
17 ʿārifüŋ ʿaşk-ı ilāhīden yeg olmaz hemdemi
nuş idüp ṣaḥbā-yı żātı cān olur her bir demi
18 maẓhar aŋa ayn-ı żāhir görinür gider ġamı
eylemez ḫalvet-sarāy-ı sırr-ı vaḥdet maḥremi
19 ʿāşıkı maʿşūkdan maʿşukı ʿāşıkdan cüda

90 a

1 siz allahuŋ yapduġı adamı begenmeyince gerek idi ki sizüŋ adamuŋuz aʿlem olaydı ʿilm-i esmā'i bundan 2 allahuŋ bundan daḫı ẓuhūrınuŋ görinenden görünmezi çokdur zīrā bu kadar ẓaḥmete göre = bu ẓuhūr azdur ben de bilmem velakin eyle umarum hemen yüreklenseŋüz nolacak ise 4 olsa eyü olurdı öŋ soŋ kendilügümden olmaz sizden olmayınca yā dirseŋüz bu kadar 5 ezā saŋa ve etbāʿına oldı daḫı bir şeyʾ ẓuhūr etmedi قال تعالي وما امر الساعة الآ كلمح بالبصر او هو اقرب ان كانت الآ صيحة واحدة فاذاهم خامدون فاذاهم جميع لدينا محضرون (1) تأخذهم وهم يخصمون فلا يستطعون توصية و لآ الى اهلهم يرجعون
8 hep bu āyetler delālet ider ki defʿaten ola baġteten ola hikmetini kendi pek bilür
2586
9 ey karabaş ey ramażān ey ḥakīm هل جزاء الأحسان الآ الأحسان 10 okursız ben kimsenüŋ boġazına yılan akıtmadum bu nenüŋ cezāsıdur kurʾānuŋ 11 içinde cezāen vifāḳan bu cezā cezā-i ḫilāfdur cezā maʿa'l-fārikdür 12 idüŋ hep hünerleriŋüzi gösteriŋ öleyüm de dīnüŋüzi seversenüz 13 ellerimi ayaklarımı kollarımı incüklerimi kesüŋ sekiz kimsesüŋüz 14 birer leşi götüŋüze soka koŋ bolayki yüreklerinüz bir mikdār 15 sovuya idi zīrā giciŋüz ziyādedür ben

Kur'an; Nahl (14).77. ayet

ölmek ile sovumaz [16] bununla bolayki gicinüzi bir miḳdar def' idinüz hemen ṭurman [17] bu gice akıdun öleceğüm günlerdür ḥatfe-i enfihi ölmeyeyüm sizün [18] kāfirler müşrikler elinde ʿaẕāb ile öleyüm ey dīnlerini meẕheblerini [19] sikdüklerim şimdi ben size neyledüm ki ʿaẕab fevḳa'l-ʿaẕāba başladınuz [20] bu "hel cezā"nun size de gelür güni ölmeden okumış olayum bilmiş olun

90 b

2578

[1] aḥad gün ḫaṭībün bir ġazabı var idi ki hīç olmış degül idi yılanı [2] evvelki gice akıtrdurdı ṣabāḥı yāsini ġaẓab ile okudı yatsu namāzında [3] küçük mü'ezzine öyke ile hel cezā' ildürdi miḥrābdan hah diyü ṣafā [4] ʿarż etdi bu gice daḫı büyügini aḳıtdurdı ṣabāḥdan ṭutaklarım [5] yüzüm şiş kalkdum yine yāsin okurken ṭuramadum suʿālum [6] ziyāde olmak ile öksürdüm işitdi ki daḫı ölmemüşüm bir ġaẓaba [7] geldi ditredüginden yāsin-i şerifi gücle okudı hele bugün [8] eyle anladum ki eger benüm suçumdan pādişāh geçse ve cümle düşmanlarım [9] baña dōst olsalar ḫaṭīb cümleye düşman olurdı niçün [10] geçersiz diyü ne ebū cehle benzer ne firʿavuna ne hāmāna ne nemrūda [11] buncılayın bir ẓālim dīnsüz mubālaġa degüldür va'llahi görmedüm ve işitmedüm [12] bundan işitdügüm sözleri bundan gördügüm iḫānetleri birinden [13] görmedüm daḫı anlayamadum soġan gibi her ḳatını gösterdükçe hemen [14] budur sanurum bu ʿadāvet daḫı gösterür ki evvelkileri unutdurur [15] ben ṭurayum kurʾānun ve namāzun bunun elinden çekdügini bir kimse çekmemişdür [16] va'llahi ve bi'llahi ve ta'llahi'l-kerim cümle istihzā ve şaḫriyyedür ben bunun [17] ne dīnde ve ne meẕhebde olduġını bilemedüm ve'l-ḥāṣıl yetmiş iki [18] milletün ekşeri ile görişdüm bunı anlayamadum bir suçlıya taʿzīri şerʿan [19] lāzım gelse adamına göre iderler ḥakīmler bu üzerime ḥamle etdi ṭur... [20] vardum sana şeyṭān diyerek ve bunun emsālı namāz içinde ve taşrada bi-haddur [21] neyleyelüm pādişāh yoḫsullıġındayuz şimdi pādişāh bu olayum dir

91 a

[1] ḥālā pādişāh olup sulṭān ibrāhīm olduġını üzerine [2] iṯbāt iderim iṯbātum ve ḥüccet-i ḳaviyyem vardur bilā izn-i sulṭān [3] taşra mescidde iki cümʿa kıldı ḫuṭbe okudı yeni minber dikdürdi [4] bunı vüzera idemez ve şeyḫü'l-islamlar ve ḳāḍıʿaskerler idemezler bu ancaḳ [5] pādişāhlara maḫṣūṣdur pādişah ḫaşmını bileydi benden el çekerdi [6] taḫtını aldılar daḫı ḫaberi yokdur ya yahūdī didügün ne sebebdendür [7] dirseñ ḳāḍı ile bir cümʿa gün geldiler ḫaṭīb dir ki aḫşam namāzında [8] tesbīḥ ve tehlīl olınsa olmazmı dir biz söylemedin ḳāḍı dir ki yehūda [9] teşebbüh olmaġla ehl-i islām aḫşam namāzında teʾhīr olınmasun diyü ʿacele [10] iderlerdi zīrā yāḫūd aḫşam namāzında ziyāde eglenürler onlara teşebbüh olınmasun [11] dirler dir ḫaṭīb bu kerre hele elbette olsun diyü tekrār iḳdām etdi [12] ol günden beri terk olınmadı ḳāḍı sebebini beyān etdükden soñra [13] ibrāmı ziyāde etdi işde yahūdī didügümün aṣlı budur tā mışırda [14] sen bir ibrāhīm adlu ḫaṭībden ne çekseñ gerekdür yardımcın allah ola [15] dimişler idi kırk yılda ẓuhūr eyledi şerrinden allaha sığındum bunı [16] yazarım ki tiziyye işümi bitürsün çok çekmeyem diyü ölümi ihtiyar [17] etdüm bir uġurdan bolayki helāk ide

ḳurtulam dirüm işde bizüm [18] ṣabrımuzı ve onuŋ nekbetligini bundan bilün ki bunuŋ gibitöhmetüŋ ṣāḥibi [19] iken ve cümleden ziyāde eẕā iderken ta'yin-i tesbīḥ ve tehlīle altı [20] gündür ṣabr iderdüm söylemezdüm ise cümlenüŋ ma'lūmıdur bugün ziyāde acıyorum [21] bi-tāḳ oldum anunçün söyletdüm pādişāh rāżī olınca bize ne lāzım diyü söylemezdüm

91 b

[1] velḥāsıl ey ḫaṭīb bu ḳadar yılan ile 'aẕāb etmekden ḫalīle koma ḳordum [2] di beni bir sā'atuŋ içinde cāmi'den ḳosun çıḳarsun yanında sikiciyi [3] benüm içün besleyüp ṭurur hemen pādişahā da etbā'ına da bu serāb [4] eyi serābdur bunuŋ suyı da vardur çıḳar aḳar hemēn bu re'ye tābi' ol [5] ḫalīli serden geçdi yaz bu şehrüŋ içinde ḫalīl ile senden yürekli yoḳdur [6] şehir içinde degül dünyāda yokdur ikinüzden cür'etli kimseler görmedüm [7] taşra ḫalḳında ḥakīm ḳadar yürekli 'azametli görmedüm üç oldıŋuz [8] ḳalanı pes-i perdeden ider yüze gelince mülāyemet ider yā sükūt ider [9] üçüŋüzde mü'minler ṣıfatı var bātınunuz nice ise ẓāhiriŋüz de eyledür [10] mıṣrīnüŋ naṣīḥatı böyde degül idi yaḳduġunuz ateşler böyle etdi [11] cānıla ḳabūl ile diŋleyenlere cān bağışlardı sebzī efendi dirlerdi [12] bir emīr müderris var idi bursada kürt ile şerīk idi ḥamziyye idi [13] bize tamām 'adaveti var idi vālidesi bizden bī'atlı idi naṣīḥatı diŋleyüp [14] vardukça vālide mıṣrīnüŋ naṣīḥatı baŋa eyle kār ider ki cānuma ḳoyacaġum [15] gelür amma neyleyüm şu ġayrı semte aḳmaḳ ile şunuŋ aḳındısına giderüz [16] yoḫsa her bir naṣīḥatı irşād-ı tāmdur dir imiş sāyiri de buŋa göre [17] eger i'timād gelmezse varuŋ bir ġayet yavaş 'āleme baŋa yaḳduġuŋuz āteşi yaḳuŋ [18] görün yavaşlığı ḳalurmı neyleyelüm başumuŋ yazısı böyle imiş emir allahuŋ [19] (.....)[1] emir böyle imiş el-ḥükmü ile'llah

92 a

2588

[1] kitabuŋ altmış birinci kāġıdunuŋ ṣaġ ṣahifesindedür [2] قال الشيخ رضي الله عنه في العنقاء وكل ملك لآ يكون فيه‌امام متبع فعن قريب ينخرب ذلك الملك وينصدع واسهى

[3] mi'atdan ma'adāsı āḫir ḥarf ki vāvdur oŋa gelünce 'aded 1253 elif 1 1254 ramazan beg senüŋ aduŋ niçün ramażān oldı diyeli [4] kezālik mi'atdan ma'adāsı متبع kelimesinüŋ با ḥarfine dek عدد 512 ḥakīm متبع 512 ḥakīm فعن قريب 512 ḥakīm [5] متبع kelimesinüŋ 'aynından وينصدع 'aynına varınca 'aded 745 ḫaṭīb bizi maḥkemeye ileteli [6] geldük imdi esmaü'l-'aded evvelinden imāmuŋ evvelki elifine gelince 'aded 731 mu'ceme 4 735 ḳarabaş şeyḫ geleli 'aded [7] ve'l-ma'nā her mülk ki onda uyacaḳ imām [8] olmaya o mülk ramażān begüŋ ve ḥakīmüŋ ve ḫaṭībüŋ ve ḳarabaş şeyḫün elinde 'an ḳarīb [9] pāre pāre olur yıḳılur ḫarāb olur ne ile mıṣrī şeyḫi ṣad' ile mıṣrīnüŋ [10] inṣidā' ile ya'nī bu mülküŋ yıḳılmasınuŋ sebebi bunlardur dimek olur tārīḫlerin [11] şehādetiyle ve işāret vardur ki inṣidā' onlarıŋ 'isimlerine de ya'ni başlarınuŋ [12] gövdelerinden ayrılmalarına da ola velakin onlar ile taḫt 'imāret bulmaya ḫarāb ola [13] mıṣrīnüŋ dāyim ben bu mülküŋ başına ḳıyāmet olurum didüġi bundan ötüridür [14] görün virdüġüm ma'nā ve çıḳarduġum tārīḫler yanlışmıdur قال تلي والسماء ذات الرجع والأرض ذات الصدع انه لقول فصل اى حق وما هو بالهزل اى وما هو باطل انهم

(1)Kelime silik olduğundan okunamadı.

يكيدون كيدا و اكيد كيدا فمهل الكافرين امهلهم رويدا (1) [17] ey batıllar kapular açuk benüm ise żaʿfum kemālda kalkacak [18] dermānum yok eger siz baŋa ol işi idebilürseŋüz [19] ben cümle ḫalḳ içinde şehādet iderüm [20] ben bāṭılum ḥamziyye ḥaḳdur diyü

92 b

[1] ya dirseŋüz çünki ḫavfıŋ yokdur niçün minber üstine çıkarsın cevāb [2] ḫavfdan degüldür onda żuġta-i ḳabr çekdürmek içün çıkardı allah tābūt [3] içinde nice aġmak ve dönmek müteʿassir ise bunda da böyle bir celle çekmek [4] içün meʾmur oldum çok da kalmadı yine inmegün sebebi siz olacaksız [5] hemen ne zamān murād iderseŋüz cānūma minnet bilürüm ne kadar yatacaġumuzun [6] tārīḫi vardur indügümüz gün inşāʾallah yazaruz görürsiz [7] her şeyi evcine ʿāşık esfelden nāfirdür ʿacebdür ḥamziyye esfele ʿāşık evce bāġıżdur [8] her kimi evcde görse ya işitse indürmege ya ḳatlına saʿy ider bu ṣıfat [9] ancak bu ṭāyifeye maḫṣūṣdur وكذا قال رسول الله صلى الله عليه وسلم يد العليا خير من يد السفلى المراد من اليد لآ يبعد ان يكون القلب فالمعنى القلب المتوجه الى الأعلى خير من القلب المنكوس الى السفل او نقرا القلب المقبل الى الأوح خير من القلب المدبر الى الأسافل dur الحق يعلو ولا يعلا [13] cümle idbārdan bir aʿẓamı budur ki terāḳḳi-yi rūḥı ve ḳalbı ve sırrı terk idüp taṣarrufāt-ı [14] kevniyyeye iḳbāl ayn-ı idbārdur onuŋ ṣāḥibinün cān u dili meksūf ve maḥṣufdur [15] menḳūsdur getdükçe esfel-i sāfiline inmekdedür kendi ḫaberi yokdur [16] rivāyet vardur ki ḳārūn daḫı ṭurmayup getmekdedür ondan murād ḳārūn ṣıfatlılar [17] ʿalemde eksük degüldür dāyim tenezzüldedürler evce nice iḳbāl idebilsün boġazına [18] dünyā taş gibi asılup tururken bu ʿālem deryā gibidür ḫafīf olanı yüzine [19] alur ḥubb-i cāh ḥubb-i riyāset ṣāḥibini aşaġa çeker evce dönüp bakamaz degül ki iḳbal etmeŋ [20] ey mışrī istersen sen biŋ kitāb okı onlar seni istihzā ve naṣīḥatunı istihzā [21] etmeden ḫālī olmaduklarından māʿadā bu gice de yılana niyyyetleri vardur hemen ṭayan [22] benüm ṭayanmam ol kadardur ki şevvāl ayına yetişmem sanurdum ġayretsüz etmişler ki [23] beni bu aya dek öldürmediler hemen şimden soŋra ölürüm ister bugün ister yarın

93 a

[1] yā ʿacemi onlar niçün koyıvirmezler benden ötüridür o günden ʿayāndur hemen [2] bildüklerinden kalmasınlar akıtmasalar da ben şimden soŋra ḥāṣıl olmam akıtdukları [3] yegdür ki bir gün evvel ölür kurtılurum قال تعالى فى سورة ن سنستدرجهم من حيث لآ يعلمون واملي لهم ان كيدى متين (2) [4] esmā 848 nuḳaṭ-ı esmā 48 ḥurūf 22 kelimāt 4 1668+848+48+22+4= 2589 ذوات مع الأسماء الى قوله مع لآ يعلمون 'aded 2589 ḥurūf 41 sayı 13 aḥad-ı mudġama 5 cemʿan 110+5=115 807+1667= 2474+115= 2589 żevāt cemʿan 2589 metin 500 nuḳaṭ-ı esmā 12 500+12= 512 ḥakīm 2590 واملي لهم ان كيدى متين

[5] ey karabaş ey ramażān beg ey ḥakīm [6] ey yūsuf-ı ẓālim ey dizdār ey ḥaṭīb ey ʿazāb aġası ey

(1) Kur'an; Tarık(86), 12. ayet

(2) Kur'an;Kalem(68) 45.ayet

voyvada işde bugün kardaşdan [7] dervişden de ayırınuz ferd ve aḥad oldum ẓālimler gelün başumı gövdemden de ayıruŋ beni ḫalās eyleŋ [8] ey ẓālimler hele mübārek ʿīdüŋ üç güni tamām olsun andan soŋra başlaŋ انتي امر الله فلا تستعجلون سبحانه و تعالي عما [(1)] [9] eger siz ʿacele etmezseŋüz bu āyet kiẕb olmak lāzım gelürdi يشركون الحمد لله صدق الله العظيم

2592

[10] cüm'a gün karabaş şeyhüŋ oġlı geldi esnā-i müsaḥabetde ʿankasın andı getürdüm bir yerinde [11] buyurmışlar ki و قوله اذى عينين بشير الي صا حب الصفين عينين su'āl etdi ʿalī ve ʿālim ʿaynlarıdur didüm [12] eṣ-ṣaffeyn su'āl etdi iki muṣṭafā ṣāḥibidür biri oġlı biri sulṭān muṣṭafādur didüm düşündi [13] وكان بالله عليما 738 elif l tārīḫi geldükleri güne geldi ve bir yerinde daḫı buyurur ki ان الذين يبايعونك انما يبايعون الله يد الله فوق ايديهم و [(2)] اليتال هذا المقام الأحسم بعد النبى المصطفى الأعظم الأختم الأولياء الأطول الأكرم [15] benüm boyum aṭvel degüldür evṣatdur didüm inanmazsaŋ babanuŋ [16] boyını var ölçivir gör aṭvel degülmidür didüm gülişürek kalkdı getdi ḫayr ola

93 b

[1] es-ṣaffeynden iki muṣṭafā nice çıkar tafṣīl it dünirse ! 10 ʿaşerāt ل 30 kırk olur muṣṭafā [2] es-ṣaffeyn teŝniyedür iki muṣṭafā olur su'āl etdi ki ʿanḳāda pādişāhı niçe aŋar diyü [3] nefīsetü'l-vücūd diyü aŋar didüm maḥallını gösterdüm ve benüm soŋra ʿözürler etdügümi söyledüm [4] sögdügüme iʿtirazımun maḥallini gösterdüm beyt وخاطبت النفيسة من وجود علي الكشف الحق والشهود فردت في الجواب على صدقا تضرعا للمهيمن والشهيد الى قوله وتسترما بُدا من اضطرارا كسترك نور ذاتك في العبيد و ان تبد على شهود عجزي بتوفيتى مواثيق العهود الى آخر ما ذكره رضه [7] ʿid gün söylenen müfredi yazdı aldı hele mesrūren getdi ḫayr ola allah sübḥānehu ve teʿālā cümleye sürūrlar müyesser [8] eyleye āmīn ḥikāyet pādişāhlardan biri tebdīl gezerken bir karınuŋ evine misāfir olur vezīri ile idi [9] karı inek saġar imiş südi görür ki çok çıkar vezīre dir ki biz sıġırdan ḫarcı az alur imişiz [10] bir dirhem ziyāde alalum dir karınuŋ elinden süd dökilür hem az çıkar ġam ile gelür noldı anacuġum [11] dir pādişāh ey oġul pādişāh niyyetini degişdi oŋa elem çekerim dir yā ne bildüŋ dirler südüm [12] bugün az geldi hem elümden dökildi böyle olduġı yoġ idi dir pādişāh niyyetini yine degişür [13] almayacak olur ṣabāḥ yine saġar karıcak sevinürek gelür oġullar pādişāh niyyetini ḫayra [14] tebdīl etdi bugün südüm ziyāde geldi dimiş bizüm de çok zamān idi pādişāha ḳalbum [15] incinmiş kendinüŋ de niyyeti ḫayr olmamak gerek velakin dünki ḫamīs güninden beri bilmem ʿadālete [16] niyyetmi etdi ḳalbümden bir maḥbūb sever gibi bir muḥabbet düşdi ḫayr ola velakin allah sübḥānehu [17] ve teʿālā görişmek müyesser etmeye ancak ġāyibāne duʿa-gūy olduġumuz kifāyet ider biz bu aŋa dek [18] kibār ṣoḥbetinüŋ ādābını ögrenmedük şimdi cümleden iʿrāż-ı külli etdügümüz pīrlik zamānında [19] o ʿilmüŋ ebcedine şurūʿ etmek bize ʿaẕāb-ı elīmdür murādımuz bunı iʿlamdur ki pādişāh [20] bize ne kadar ẓālim oldı ise de ʿibādu'llaha ʿadālet etdügi bize etdügi ẓülmi unutdurur [21] dimekdür murādum ġayrı

(1) Kur'an;Yunus(10),18. ayet

(2) Kur'an; Fetih (48),10.ayet

degüldür bu faḳīr de kendinden rāżī olduġumuzı i'lāmdur ve's-selām [22] imdi ma'lūm olsun ki pādişāh ḫalīfetu'llah iken eger ẓulm idüp mużırr olursa şol kadar [23] za'īf olur ki ṭavşan gibi bir aż'af-ı maḫlūḳāt kendüye itāle ider ve ḫavf itmez (beyt)

و هل يخشى الفه باب عليه من قد [24]
مشى في الفقر في غقر الأسود

amā 'adālet eylese elinde divler [25] ve cinler ve perīler ve arslanlar ve kurdlar maḳhūr ve maḳtūl olurlar ya'nī kimse oŋa karşı turamaz

94 a

[1] ondan evvel de bir miḳdār muḥabbet düşmiş idi kırk bir gün olmış idi [2] kimseye söylemezdüm göreyüm soŋıda işlermi diyü şāhid iki olınca muḥabbet [3] ziyāde oldı velakin bu iki ile olmaz hemen niyyet bi'l-külliye ḫayra tebdīl ola [4] inşā'allah āmīn ya mu'īn ey müslümānlar nice ideyüm her ne kadar ketm ile tekāyyüd [5] etdüm ise vaḥy-ı ilāhī beni ḥāluma komayup ifşā etdüriyor imdi dinleŋ [6] taṣrīḥi ey vezīrli ḥasan ey div pāşā siz allahdan korkmadıŋuz pādişāhdan [7] korkdıŋuz beni taṣarruf etdürmege çalışdıŋuz iki seneden ziyāde ḥasan [8] yetmiş altı gün div süleymān pāşā pādişāh ġayretin çekdiŋüz allahdan ḫavf etmediŋüz [9] faḳīrü'llahdan kordum pādişāhdan korkmadum ġamdan mā'adā bu ḳadar şütūm-ı ġaliża [10] etdüm gördiŋüz şimdi pādişāh kime yardım etdi imdi ya 'ibādüllah bundan [11] ibret aluŋ her kim allahdan ḫavf iderse pādişāha sögerse de pādişāhı [12] allah oŋa dōst ider düşmanına düşman olur kendine dōstluk içün düşman [13] olanı bile ḳatl etdürür biz size bir gün dibek taşınuŋ üstine çıkup ey limye [14] ḳavmı sizmi yüreklisiz benmi siz yüreklisiz alaha ḳarşu korsız pādişāhdan [15] ḫavfuŋuzdan ben padişaha karşu korum allaha ḫavfumdan didüm görüŋ [16] allah varmı imiş siz allah pādişāhdur i'tikādında idüŋüz görüŋ pādişāhdan [17] ġayrı bir de pādişāhlar pādişāhı varmı imiş gördiŋüzmi her kime bir şeyṭanet [18] etseler kimse muḫalefet idemezdi getdükleri semtde olanlar gürūh gürūh ayaġa [19] kalkarlardı şimdi ikisi de çift öküzi gibi yaturlar yanlarında birer ḫidmetkārları [20] yokdur لمن الملك اليوم لله الواحد القهار [21] (1) taḳsīrātların biz 'afv etdük كل شيء هالك الا وجهه له الحكم واليه ترجعون (2) allah sübḥānehu da 'afv eyleye āmīn ya mu'īn [22] diyü paşanuŋ meyyiti geldügi güne yüz elli sekiz tārīḫüm vardur tārīḫleriŋ [23] içündedür ṭoḳsan birdedür bir daḫı vardur 'īd gününe [24] düşmişdür yüz elli üçdür seksen tokuuza düşmişdür [25] ol daḫı tārīḫler içindedür { bu söz söyleneli ṣabāḥ sebt gün dört yüz elli iki gün olur ki 'adedidür ḥamdet 452 } (3)

94 b

[1] görişmekden ḥaẕer idersin pādişāhlarıŋ sözleri redd olmaz elbette gelsün dirse [2] ne cevāb idersin dirlerse karabaş şeyḫ ve oġlı her vecihle onlara benden evlādur [3] eger ḳabūl iderlerse

(1) Kur'an;Gafir(40),16.ayet

(2) Kur'an;Kasas(28),88.ayet

(3)Bu not sayfanın sağ tarafına yazılmıştır.

etmezlerse bizden de ḥışn etmezler sözüm budur kendiler bilür [4] eger ḳahr iderlerse rāżīyüm getmege rāżī degülüm ve's-selāmu 'ala ḫatmı'l-kelām ʿalā'd-devām ola ve āḫiren

2593

[5] sebt gün baʿda'ẓ-ẓuhr ramażān beg muḥammed aġa geldiler ramażān beg müşkilümüz var diyü söylendi [6] ṭaşra çıkdum bir ḥamayil getürdi rāyiḥasından ziyāde siklet çekdüm biz kendilere ve cümleye [7] ḫayr-ḫāh olduġumuzı ḳalbleri anlar ve kendiler yigde bize ḫayır sanmadukları ezherü mine'ş-şemsdür [8] zīrā necātları bizüm helākümüzde ẓann idiyorlar eyle olduḳdan soŋra gelüp buluşmasalar [9] ġayet lütf iderlerdi hemen şol maʿsūma benzer ki sen kucaġuna alursın ol gözüne [10] ḳaṣd ider müşkili olduġından degüldi ol kokuyıla bize ezā idi neyleyelüm allah ıṣlāḥ [11] eyleye içlerine birer vehm girmiş ol vehmden ḫalās olamıyorlar allah ḫalas eyleye āmīn [12] rāyiḥa ġāyet lāṭife velakin bilmem sırrı nedür bir kerre de bursada iken ismāʿil aġa on dirhem [13] kadar misk ve iki balık dişi ḥoḳḳalar ile benefşe yaġı getürmiş ḫazīne-dārı ile göndürmiş [14] getürdi eve güçle yetişdüm bir yere kodum kimse eline almasun diyü sakladum hemen ʿakabınca [15] kapu çalındı ismāʿīl aġa geldi tekyeye didiler vardum yüzüme bakar yanında bir ẓākir var [16] āşikāre idüp savmışsın efendi dir meger içine zehir taʿbiye etmiş zalim bunun gibi [17] derdleri çok gördügümüzden vehmümüz ġālib olmışdur sizde yoġ ise de luṭf idüŋ [18] bize rāyiḥa-i ṭayyibeli bir şeyʾ virmeŋ ve daḫı زرنى غبا تزدد ḥbā ile ʿāmil oluŋ ve's-selām [19] bir yerinde ظا جم yazmış ظ ḥarf-i ẓülmānidir elif nūranidir ظ üzerine [20] getürmiş ج ḥarf-i ẓülmānidir ميم nūrānidir ج , ميم üŋ üzerine getürmiş iki [21] ẓülmāni ḫarfleri iki nūrāni ḥarflerin üstine getürmişler siḥr olduġına [22] şek yokdur bir de ج rütbe-i ʿaşerātda ل dur ẓālim dimek olur ظا جم [23] ما bulındı şimden soŋra ما جظ yahud ما ظبح olsun nūrāni [24] ḥarfleri ẓülmāni ḥurūfuŋ üstine çıksun pādişāh ʿadālete başladı [25] ما جظ , ما ظبح olsun ḫayırdur inşāʾallah ḫayırdur ḫayırdur

95 a

2594 aḫad

[1] dünki siḥrini ramażān beg bu gice iẓhār etdi ey ظا جم ve ما جظ [2] hele bircek elüŋe bir āyine al sakaluna ve sinn u sāluna baka gör [3] bu kadar nifāk ve mekr ve ḥiyel saŋa düşermi bā-ḫuṣūṣ bu ḳadar [4] mekr u ḫaddāʿ seni mezbaḥuŋa ṭoġrı çekdügi maʿlūmuŋ iken şimden [5] soŋra daḫı fırṣat elde iken tevbe eylesen bel ki allah ḳabūl ide [6] idi ẓālim senüŋ etdügüŋ çokdur anuŋçün saŋa allah teʿālā tevbe [7] etdürmez فمن جاء اجله المسمى ولم تغفر حوبته
فقد اغلق باب توبته و طلعت شمسه من المغرب ولآ ينفعه ايمان ذلك الوقت ما لم يكن
من وهو قوى ستبصر فان الله تعالى يقبل توبت عبده ما لم يغرغر esma ma'a'l-miat

2595 [10] işde ey ظا جم ve ما جظ ẓālim bende bunı saŋa suʾāl iderim bu sözleriŋ [11] tārīḫleri senüŋ ve benüm ve ḥasan aġanuŋ ve div pāşanuŋ ve karabaş şeyḫüŋ ve ḥakīmüŋ [12] üzerinedür necātınımı yāḫūd helākınımı derd vaḳtları bu ayuŋ içindedür ne gündür [13] cevāb virüŋ müşkilümüzi ḥall eyleŋ beni ḫavf ider dirseŋ ölmişüŋ bir şeyden [14] ḫavfı kalmaz kapuları şimdi açuk korum her ne vaḳit murād idersen [15] gel allah ya saŋa vire yā bize yā sen helāk olasın yā biz ey ẓālim pādişāh şimdi [16] ḥunefāya döndi ʿadālete başladı senüŋ ḥaḳḳundan gelür bilmiş ol benüm düşmanumı öldürmege [17] başlayan beni öldürmez beni

pādişāh ile korkutma sen kendini gör gör baña ihānet etmek ilemi [18] pādişāha teḳarrübüñ ziyāde olur i'ānet etmek ilemi 'an ḳarīb ma'lūmuñuz olur evvelā [19] şevvālda fitne ẓuhūr ider dimiş idüm görüñ yalan olurmı bu söz fitne yabandan gelmez [20] sizden ẓuhūr ider dünki gün senüñ etdügüñ nifāḳ ne idi bu gice olan fitne ne idi [21] dīnünden dönmiş olasın bu gice daḫı ziyāde etdürmezseñ hemen gice de gündüzde terāḳḳide [22] ol fitne ateşi artsun dirseñ bizüm de sana mukaddem ḫaber virdüg..... -meger beni sen öldüresin-

95 b

2594 aḥad sebt gün geldi ḫamīs-i şevvāl

[1] cümle 'ālemüñ ramażānı çıkdı getdi benüm ramażānum daḫı dün geldi ibtidā fitneye bu gice başladı [2] ظاجم gösterdi ibtidā ẓālim eger pādişāhuñ 'adāletinüñ soñı gelürse ظاجم ماجظ olur [3] inşā'allah görelüm daḫı ne işler bu ayuñ fitnesi çokdur miftāḥı budur ḫayruñ muġlakı da budur [4] ḥāfıẓuñ bugün boġazını da unutmuş idi yeniden ḫorlatmaġa başlatdı bu ayda ẓuhūr [5] çokdur hele bizüm ramażān beg ile başa çıkmamuz neden ḫatıra gelür lakin allahı vekil etdüm [6] onuñla olan da'vama dilerse 'afv etsün dilerse hakkından gelsün allah bilür [7] ben aradan çıkdum dünden beri böyle vaḥy olındum vekilüm allahdur و هوعلى كل شيىء وكيل له مقاليد السموات والأرض والذين كفروا بايات الله اولئك هم الخاسرون [1]

2595

[9] işneyn gün ḥayāl-bāzlar ikindiden soñra oyunlarına başladılar hep [10] ittifāḳlı biri başlayınca her birisi bir yüzden görinmege başlar ibtidā dibege buġday kodılar [11] bizüm birāder dibek yanında ṭurmak 'ādeti degül idi bir ḫaylı müddet yanında turdı biride [12] ḫortlar kimi de pencere ṭaşrasından hem ḫortlar hem içeri bakar azdur bu kadar [13] hemen bir uġurdan çokındı idi diyerek hem siz kurtuluñ hem beni kurtarıñ [14] bu kadar şemātetleriñ 'akibince bir meyyit getürdiler ḫayr ola ġayrı [15] yerlerde meyyit vāki' olsa adamlara bir ḥüzün bir inkisār bir meskenet vāki' olur [16] bunlarıñ bir meyyitleri olsa ol gün şemātet ve ḫortuldı [17] ziyāde olur bilmem aṣlı nedür allahu te'ālā ḫayırları vire [18] ikindiden soñra şemātete başladılar ḳubeylü'l-maġrib meyyiti getürdiler [19] ḫayr ola dizdāruñ etdügi yoġ idi atla yukarı gider imiş rāḥat [20] diyerek bir at kaldurdı meyyitüñ sürūrına olmak gerek bunuñ işleri [21] görmedigümüzden 'acebmi geliyor her ne ise soñı ḫayr ola

2596

[22] salı gicesi yılanı aḳıtdılar gicenüñ sülüs-i āḫirinde uyandum yüregim [23] ṭavula dönmiş içümdeki ẓālim hem öter hem bulanur düşündüm ya rabbī bu nice kavmdur

96 a

[1] bunlar hem müslimān geçinürler hem bu kadar ezā iderler hemen ol vaḳit ḫāṭırumda [2] yoġ iken bu āyet vaḥy oldı اولئك هم الكفرة الفجرة [2] ey ḥakīm sen baña [3] naṣiḥat idersin bu müslimānlara nedür bu şütūm dirsin ya kur'āna da [4] bir nasīḥat eyle bu müslimānlara kefere ve feceredür bunlar dimesün yā bunlarmıdur [5] kur'ānuñ sögdügi dirseñ tārīḫini gör ki

(1) Kur'an; Zümer (39,63.ayet

(2) Kur'an,Abese (80),42.ayet

i'timad idesin [6] الف كاف هى ميم الف لآم كاف فى رى تى الف لآم فى جيم رى تى الف واو لآم بى [7] eḥād-ı esmā-i mücerrede 102 nuḳaṭ 26 elif 1 1525+945= 2470+26= 2496+102= 2598+1= 2599 2599 buŋa gelinceye dek isimleriŋüz kefere ve feceredür bundan soŋra esmāŋuzda [8] kefere ve fecere küfrini i'lān iden [9] tāyifeye dirler ḥaṣābları da [10] 'acebdür aḥād-ı esmā-i mücerrede ile hem nuḳaṭ-ı esmā-i mücerrede ile tamām oldı ẓālimler boyuŋuza [11] biçilmiş ḫıl'at-ı rabbāniyedür mübārek olsun geyüŋüz iki güne degin daḫı sa'y eyleŋ [12] zīrā 'adediŋüz oŋa vardı turmaŋ dīnsüzler turmaŋ çalışuŋ turmaŋ -bir ma'nā daḫı kefere ve feseka dur dimekdür -(3) [13] kefere ve fecere-i kur'āniyye turmaŋ kefere ve feseḳa turmaŋ cümleŋüz el ele virüp ittifak [14] etdüŋüz imdi siz ümmet degülsiz لاتجتمع امتى على الضلالة dür bu ne ḍalāletdür sizüŋ ittifāḳuŋuz [15] ve ictimā'uŋuz nenüŋ üzerinedür bircek sarıklarıŋuz öŋüŋüze ḳoŋ da düşünüŋ ẓālimler siz nice [16] gidiyorsız şimdi ol getdigüŋüz yol nire çıkar elbette bir semte çıkmasa olmaz nihāyeti nedür [17] bilirmisiz hemen size du'ām bu olsun ki vezīrli ḥasan ve div pāşānuŋ yolı nirde [18] ḫatm oldı ise sizde ġayretin çekdigüŋüz pādişāhuŋ kılıcına uġrayasız āmīn yā rabbi'l-'ālemiŋ

2596

[19] salı gün ḳübeylü'l-maġrib bir sünbeki fırḳatası getürdiler geleliden beri ḫortuldıdan [20] oturamadum imām da her ne kadar böyle yād gemi gelse innā enzelnā okur ey ẓālimler [21] siz aḥmaḳmısız mecnūnmısız çūn ki beni sikdüreceksiz baŋa ḫaber etmeŋ sizden [22] olduġını bilmeyeyüm yā siz evvel işi farż idelüm ki etdürebilürsiz

96 b

[1] ey sekizler ey karabaş ey ramażān ey yūsuf żālim ey sāyir ḥamziyye ẓalemesi [2] sizüŋ perçemleriŋüz mışrīnüŋ elinde iken siz nice ḫalās olursız [3] ammā ol iş mümkin degüldür olmaz innā enzelnā ḥaḳḳıçün olmaz ya'nī [4] eyle ẓan idersiz ki mışrīye ol iş ola daḫı 'ar ide söylemeye [5] bende 'ar kalmadı eger idebilürseŋüz cāmi'a ibtidā gelene müjde ideyüm ki [6] ḥunefā dīni batıl imiş ḥamziyye ḥaḳ imiş ben şimden soŋra sikildüm onlara [7] katıldum siz de bilmiş oluŋ diyü ifşā iderim zīrā ol işüŋ 'ar [8] olduġı islām dīnindendür ondan soŋra sikmek sikilmek 'ayb olmaz [9] velakin baŋa yaḳīn tām gelmişdür ol iş olmaz olmaz olmaz işde [10] kapularıŋ ikisi de açuk turur gelüŋ tecribe içün gelüŋ korkmaŋ [11] ey dīŋini ve mezhebini sikdügümüŋ kefere ve feceresi hem okursız ki [12] الآ ان اولياء الله لآ خوف عليهم ولآهم يحزنون (1) diyü evliyaya ḫavf ve ḥüzün [13] olmayıcak enbiyāya olur mı ey kudurmış ṭāyife ey delürmiş ṭāyife-i [14] ḫabīşe siz benüm aşaġamdan sik sokamazsız hemen turman [15] yılan sizi bilür siz yılanı bilürsiz hemen turmaŋ tolduruŋ ben de [16] usandum yorıldum ya yılandan ölem ya cümle yudduklarımı bir uġurdan [17] koşam iki raḥmetinden birine rāżīyüm ancak bunı idebilürsiz oŋa [18] yorulmaŋ i'timād gelmezse işde gemi geldi hemen sınarıŋuz bir kaç [19] kefere ve fecereyi içeri koyuŋ siz tavana çıkuŋ bakuŋ كالميل في المكحله olurmı [20] hem bikrmidür kan çıkarmı peyġambermidür sökele gelmişlerdenmidür bilürsiz [21] tavana çıkup bakmayınca olmaz hemen du'ām size bu olsun ki ġayretin çekdiġüŋüz [22] pādişāh sizi ḥasana ve div pāşāya döndürsün 'ibret-i 'ālem olun

(1) Kur'an;Yunus (10) 62.ayet

97 a

2597

[1] erba'a gicesi ḥażret-i şeyḫi rü'yāmda gördüm bu gemiyi getüren kimdir bilürmisün dir [2] bilmem didüm karabaşıŋ oġlına bizüm kitābumuzuŋ virdügün ḫaberdür sebebi karabaşdur dir [3] a sulṭānum yā kitābuŋda el-aṭvalu'l-ekrem dimişsin didüm aṭvaldan murādum yed-i ṭūlādur [4] ya'nī 'ilimde yed-i ṭūlā ṣāḥibidür dimekdür sen benüm füṣūṣuma kātib-zādenüŋ şerḥini [5] görmedüŋmi ki benüm her sözüm münkir ve nekir sözleri gibidür her kim 'ināyet iderse [6] ol aŋlar olmayan ẓāhirine ḥaml ider varṭaya düşer سنستدرجهم من حيث لآ يعلمون واملي [1] لهم ان كيدى متين [7] onlar keyd ehli olmaġla allah ve resūlı ve evliyāsı 8 kelāmlarını hep keyd ile yazmışlardur dir ayaġına düşdüm yüzümi ayaklarına sürerken [9] uyandum el-ḥamdu lillahi te'ālā ḥażretleri şeyḫ gibi bekçim var ḥāfıẓum var nāẓırum var istanbulda bir kerre [10] bir gice bir aġaya müsāfir olmış idüm yazıcı-zādenüŋ füṣūṣ üzerine şerḥi var imiş getürdi [11] gice nıṣfü'l-leyl olıncaya degin mutāla'a etdüm onda yazmış idi ki bu füṣūṣ el-hükme her terkib [12] çıkaran kimse mutāla'a etmesün ehli olmayınca żarār ider zīrā sözleri münkir ve nekir sözleri [13] gibidür fehmi ilhām-ı rabbāniye mevḳūfdur ṭālibi varṭaya düşürür evlāsı mutāla'a etmemekdür diyü yazmış idi [14] tā evvel zamān 'azīz yanumda imiş benüm ḫaberüm yoġ iken ol beni gözedür imiş el-ḥamdu lillah şimden soŋra [15] ne ġamum var cellādları ellerine virseŋüz elem çekmem degül ki sikiciler ellerinde ḥażret-i şeyḫ iẓn-i ḥaḳla [16] ḳādirdür ki beni sikmege gelenüŋ başını eliyle tutup baŋa sikdüre sebibinüŋ başına ṭoprak savura [17] ḫasrü'd-dünyā ve'l-āḫire olduklarını ḫalḳ-ı 'āleme fāş eyleye bu müjde baŋa çok müjdedür el-ḫamdu li'llah

2598

[18] ḫamīs gün sāḳīlere tenbīh etdiler suya gidenler bundan getdiler gelenler āḫer yoldan [19] geldiler bir içim suyı iki gündür bulmazam kesdānenüŋ okkasın iki aḳçaya etdiler murādları [20] baŋa zehirli kesdāne yedürmek muḥammed dedeye ögretdiler kesdāne iki akçaya indi dir [21] imdi baŋa al didüm bir iki gün unutdum diyerek nazlandı beni ziyāde imrensün diyü buçuk [22] okka getürmiş birden yardum içi sarı kestanenün içi beyāż olur birinüŋ nıṣfını [23] yedüm yüregümü şişürdi bildüm terk etdüm suyı da böyle etdiler murādları aç ve susuz öldürmekdür

97 b

[1] cümleye baş karabaş dīnsüzdür getürdigi kimiye sikdürmedi susuz öldürmege [2] başladı murādı 'īsā ve mehdī ve allah biz oluruz diyü sa'y ider ey ẓālim sen [3] onları isterken onlar senden kaçar ما زاغ البصر و ما طغي [2] āyetin okumadunmı [4] yāḫūd ma'nāsını bilmedüŋ mi gözi toġrı yoldan göŋli ḥaḳdan şaşmadı gözi ve ḳalbi [5] birbirinden ayrılmadı dimekdür sen de ey ẓālim gözüni ve göŋlüni birikdür gör bu işleri [6] idebilürmisin bunuŋ gibi olmaz olmaz sanılara meyl idermisin dervīşüŋ birisi [7] şeyḫine dir ki sulṭānum ben bu gice bir vāḳi'a gördüm ol kadar büyüdün ki cesediŋ [8] dünyāya ṭoldı soŋra küçüldüŋ şol kadar ki karınca kadar kalduŋ dimiş şeyḫ aġlamış [9] oġul sen de mi gördüŋ onı dimiş ya sulṭānum aslı nedür

(1) Kur'an; A'raf (7),183.ayet

(2) Kur'an;Necm (53),17.ayet

onuŋ şeyẖ dimiş ki ḳuṭb āẖirete [10] getdi beni ḳuṭb iderler sandum ṭālib oldum ol vaḳt gördüm firengistāndan [11] bir pāpāzı getürdiler ḳuṭb etdiler onuŋ şapkasını benüm başuma geydürmeseler [12] bāri ḳutb olmakdan geçdüm diyü şol kadar küçüldüm ki zerreye berāber oldum dimiş [13] isteyene virmezler istedüklerine virürler kul kullukda gerek tanrılıġa [14] maẖṣūṣ olan işe karışmamak gerek ki soŋında kişi ẖacīl olmaya [15] şeyẖüŋ biri de bir dervīşine kerāmet göstermek içün bir tenhā yerde uçmış [16] dervişe dimişki sen de uçmak istermisin hāy sulṭānum ya daḥı ne isterim [17] dimiş şeyẖ dimiş ki ey dervīş istedügüŋ içün uçamazsın eger müstaġni olayduŋ [18] ʿubudiyyetden ġayrı bir şeye ṭālib olmaya idüŋ uçardıŋ dimiş caʿfer-i ṣādıḳ [19] ḳuddise sırrahu bir dervīşine saŋa allahı göstereyümmi dimiş kerem iderdüŋ sulṭānum dimiş yanında [20] bir ʿaẓīm göl var imiş dervişlerine dir ki ṭutuŋ şunı göle ṭaldurun ṭaldururlar biraz [21] eglenüŋ dir eglenürler çıkarıŋ dir çıkarurlar yine işāret ider yine başlarlar yine biraz [22] ṭurdukdan soŋra emr ider çıkarurlar yine emr ider amān diye görür bakmazlar yine basarlar [23] bir kaç kere iderler tā şol kadar olur ki amān yeter dimez olur ondan soŋra biraz baş aşaġa [24] tutarlar ʿaklı gelür şeyẖ allahı gördünmi ve bildünmi dir dervīş dir ki yok şeyẖ dir ki evvel dervīşlere [25] yalvardun onlar esirgemedi soŋra baŋa yalvardın ben esirgemedüm benden soŋra gönlüni kime ṭutdun ise

98 a

[1] işde allah odur yaʿni ẖalḳuŋ ziyāde aʿlāsından ümīdüŋ münkatiʿ oldukda [2] ümīd ise cān çıkmadukça kesilmez tā soŋında ümīd kimde kalursa allah odur [3] demiş yā bir kişi allahı tanımadan ẖalīfetü'llah olayum dimek aḥmaḳlıḳdur ya cünūndandur [4] ben zōrum ile olurum dirse allah onı yavaşıdur bilā-nefʿ yavaşlık olur [5] ẖāsirü'd-dünyā ve'l-āẖire olur eger dirseŋ benüm oġluma elbette sizündür dimişsin ya niçün [6] eyle dirsin dirseŋ mışrī ol üçüŋ yanına bir insanlıġını da koşup cümlesini bir etmege virüp [7] rodosda bir kelbüŋ önine atdı daḥı ol beyʿinden dönmedi lakin kelb de ḳabūl [8] etmemiş daḥı geziyor ben sizüŋ ḥırsunızı gördüm size teklif etdüm eger ḥaḳḳından [9] gelebilürseŋüz daḥı kimse ḳabūl etmedi varuŋ aluŋ yer ve gök ve mā-beynehumā şāhidler [10] ulusunlar ṣāḥib çıkmayayum cānūma minnet daḥı bileyüm baŋa bir ʿaẓīm luṭufdur onı [11] ḳabūl etdügüŋüz imām şaʿrāni ḥuḳuḳ-ı ʿibād nām kitābında dir ki hindistānda [12] bir taġ vardur şebçırāḳları vardur ol taġuŋ gicesini gündüz gibi etmişdür [13] altunlar çam aġaçları gibi yatur ve gümüş de oŋa göre işidenler uzak [14] yollardan sefer iderler varurlar görürler ki her cevheriŋ her altunuŋ ve gümüşüŋ [15] yanında develer boynı gibi yılanlar cevāhir ve altuna ve gümüşe sarılup yaturlar [16] bunları görince ẖavflarından kimse yanına varamazlar ancak şol kadar nefʿi olur ki [17] taġun başına ziyāde kış olup seyl akarsa cevāhiriŋ ve altunuŋ ve gümüşüŋ [18] ufaḳlarından seyl önince gelenlerinden devşürürler imiş dir ki imdi mehdinüŋ ve ʿīsānuŋ [19] ẖalḳ-ı ʿālem belki kibār-ı ʿulemā ve meşāyiẖden ekşeri intizārındadurlar nola idi onlarıŋ [20] zamānına yetişeydük yüzlerini göreydük diyü eger mışrīye sorsalar mışrī dir ki eger [21] ḳudretüm olaydı onuŋ ikisi maşrıḳda ẓuhūr iderse maġribe maġribde ẓuhūr iderse [22] maşrıḳa yerde ẓuhūr iderse göklere göklerde ẓuhūr iderse yedi ḳat yerüŋ altına [23] kaçardum yüzlerini görmeyeyüm diyü bi'llahi'l-kerīm firengistānda küffār elinde ḥabs olmak [24] mehdī yā ʿīsā olmakdan yigdir rāḥatdur nā-çār olınca insān ṣūretinden [25] çıkup ḥayvānātuŋ en alçaġınuŋ ṣūretine girüp iẖtifā etmek mehdī

ve ʿīsā olmakdan [26] yigdür degül ki yüzlerini görmekden ʿazrāʾīl yüzine bakmak rāḥatdur onlara bakmakdan

98 b

[1] işde bu şevvāluŋ ibtidāsında āl-i ʿoṣmānuŋ pençesine düşeli ṭokuz senedür [2] ne mertebe ʿaẕābda olduġum cümleŋüzden aʿlem ve aʿḳaluŋuzuŋ fehm etdügi baḥrdan [3] ḳatre şemsden ẕerredür benüm en çekdügümi ḥażret-i şeyḫ bilür ki dimişdür beyt

4 فلو اظهرت معنى الدهر فيه لأعجزت العبارة والرقوما

5 ولكن سترت لكون امرى محيطا فى شهادته عظيما

[6] yaʿnī bu kadar derd çekilmiş iken dahı çekecegi bundan ziyādedür dimekdür murād-ı şerīfleri [7] ve'l-ḥāṣıl ḳahrı yüzi tamām olsa luṭfı yüzi ẓāhir olsa ḳahrından luṭfınuŋ ʿaẕābı [8] fakīre ziyādedür bir kaç vecihler cümleden biri budur ḳahrında tenhāyum baŋa tenhā olmak [9] rāḥat-ı ʿaẓīmedür biri de herkesüŋ gönlince olmak muḥāldur her bī-ḥuẓūr olanuŋ ḳalbinüŋ [10] inkisārı ʿaks olur onuŋ ġamı ḳadar baŋa da düşer onların birer ġam benüm ki cümlenüŋ ġamı kadar olur [11] فاستقم كما امرت (1) üzerine düşer شيبتنى سورة هود ḥadīsi resūlu'llahı yiġid iken [12] kocaltdı beni bu pīrligümde öldürür ثم لا يموت فيها ولا يحيا (2) ölümi olup [13] ḥalāṣ olandan müşkildür biri de budur ki cibilletüm ehli-i dünyāyıla konuşmaḳdan ḥaẕ [14] etmez taṣannuʿdur dimek daḫı bu adları takınmazdan evvel konuşduklarımuza suʾāl [15] eyleŋ geymekden yemekden içmekden binmekden inmekden ḥaẕẕumuz olmışdur tā evvelden āḫire [16] yā vaḥdet yā dervīşān ve meşāyiḫ ile ṣoḥbetden ġayrıya ṭalebümüz olmışmıdur [17] baŋa ziyāde ʿaceb gelür meşāyiḫden olup ehl-i dünyāyıla ṣoḥbetten ḥaẕẕı [18] olan şeyḫden el-ḥāṣıl bu kadar derdi çekdügüme rāżī olurdum şimdiden soŋra [19] ya ölsem ḫalās olsam ya üzerimden şu adları bir kimse alsa benüm çekdigümde [20] onuŋ mucāhedesi olmış olsa hibe eylesem tek bir kaç günde ṭuracak isem [21] ferağ-ı ḳalb ile bāḳıyye ʿömri ḫatm eylesem bundan ziyāde rāḥat olmazdı iki raḥmetinden [22] birine rāżīyum neyleyelüm emr ḥaḳḳuŋ evzān oldum nice idim derdimüŋ cümleden eşḳalı budur ki [23] bir şeyḫ beni sikdürmege çalışur bunı mertebesinden düşüreyüm o adlar benüm olsun dir [24] ey kāfir beni sikdürmek ile mehdī veyā ʿīsā olacaġuna küllī cümle ʿālemüŋ içinde saŋa

99 a

[1] hibe ideyüm senüŋ olsun sicill ve hüccet idelüm bir bāzār idelüm ki feshḫ olmasun [2] ey dīnsüz hiç bir kitābda yazılmışmıdur ki mehdī ya ʿīsā mansıbını ṣāḥibini [3] sikdürmiş de elinden almışdur eyle olsa gerekdür diyü yazmışmıdur

2599

[4] cumʿa gün vaʿẓ oldukdan soŋra ʿacāyib görinmeler etdiler çıplak bir yanından [5] yılancı ʿacemi göstermezlerdi karşuma geçürdiler bir yanumdan sehiv secdeler yüridi [6] ey ẓālimler söylemesem boş turmazsız söylesem boş turmazsız şevvāl ayında [7] fitne ẓuhūr ider didüm

(1) Kur'an; Hud (11), 112.ayet

(2) Kur'an; A'la (87), 13. ayet

beni her yüzden yalan çıkarmaġa sa'y iderken bu kerre [8] taṣdīḳ etmege başladıŋuz bu ayda ḥareketüŋüz ziyāde olur dimiş idüm el-ḥamdu li'llahi te'ālā [9] siz zehri benüm aşuma katmazsız kendi aşuŋuza katarsız yılanı baŋa akıdursız [10] kendi kendiŋüze idersiz her ne iderseŋüz elbette o yılanun bir ẓuhūrı vardur [11] bilmem ki ne vecihledür فقل له ذلك او ان الحكم فى دولة العز بظهوره kelāmı elbette boşa [12] çıkmaz idelüm allah oŋara gemi ṣāḥibi geldi birer(.....)[1] ile bir kelle şeker bir bardak getürdi bir ma'ḳūl kimse tevekkülini söyledi aġzın

2600

[13] sebt gicesi nısfü'l-leylde bir iki top atıldı ḫalḳa bir ürkündilik [14] düşdi faḳīri taḫvīfen idi lakin bir 'illet bulurlar gice bir fırḳata gelmiş uvatmış [15] didiler eyle olsun didüm ṣabāḥ ramażān begüŋ buġdayları dügü gelmege başladı [16] dünki olan va'ẓda bu kadar fitne vezīr ile karabaşdandur dinildi idi [17] beni adam yerine komaduŋ saŋa adamlik göstereyüm diyü ider yāhūd karabaşuŋ [18] tenbīhi iledür senden ẓann eylesün buġday gevendür diyü onuŋ re'yiyle ola [19] buġdayı kim dögerse dögsün bu şehrüŋ pādişāhı şimdi karabaşdur karabaşdur [20] karabaş ḫaṭīb karabaşdur ramażān beg de karabaşdur ḥakīm de karabaşdur dizdār da [21] yūsuf aġa da 'aẕab aġası da voyvada da cümlesi karabaşdur zīrā siyāhı [22] yeşile döndürdi şimdi yeşil sarınan emīrdür emīr de emīrü'l-mü'minīndür [23] emīrü'l-mü'minīn pādişāhdur ḥālā pādişāh odur

99b

[1] ey karabaş şeyḫ dünki naṣīḥatda oġluŋ ḥāżır idi eger ḫaṭām var ise [2] mışrī bir ḥicāb idecek yā ḫavf idecek adam degüldür baŋa ḫaṭāmı bildür [3] raḍiya'llahu te'ālā 'anküm diyeyüm elüŋ öpeyüm ya bugün bu kadar diş bileyicileri [4] musallaṭ idüp her birisine bir dürli şeyṭanet ta'līm etmege bā'iṣ nedür [5] siz her ne kadar naṣīḥat etseŋüz hiç bizüm ṭarafumuzdan ṭokunur varmı ya biz [6] yanılsak bir kerre naṣīḥata çıksak tüküriciler ve şeyāṭīn artar ḫaṭāmuz [7] var sanurum kişi kendi ḫaṭāsını bilmez diyü virüŋ imām çok zamān idi [8] lem yekün okumazdı dün naṣīḥatı dinlendi bugün o beyyine degüldür daḫı beyyine getür [9] diye düşdi ḫaṭīb ma'nā bilmez onı bir bilen ta'līm etmese ne bilür yā bizüm [10] evvelā tesbī'ümüz geleli cümleniŋ ma'lūmıdur ki ne gün geldi elem 71 yetmiş birdür bu az [11] beyyinemidür bā-ḫuṣūṣ kitābuŋ ḥāline münāsib gāh yanlışdur didiler [12] gāh eksükdür didiler gāh senüŋ degüldür eger senüŋ ise i'rābını ko [13] eksügini tamāmla didiler kitābda ḫatā olınca o kitāb hādi olamaz [14] biz sizüŋ 'ulamāŋuzdan ricā etmedük ki bizüm kitābumuzı imza idüŋ diyü hiç [15] imzasına ve taṣḥīḥına allah sübḥānehu ve te'ālā muḥtāc etmedi ḳasem etdi ki [16] bu żelīl olan on yedi yıldan beri kimse ḫavfuŋuzdan ve begenmedügüŋüzden eline [17] ve elüŋüze almadugunuz kitāb müttaḳīne mürşid ve hādīdür mürşid-i kāmildür [18] didi ta kur'ān-ı 'aẓīmüŋ ikinci sūresinüŋ evvelinde bundan ziyāde beyyine [19] nedür allah sübḥānehu ve te'ālā şimdiye degin kimüŋ kitābını bu ḳadar taṣḥīḥ etdi [20] ḫaber virüŋ ma'a haẕā geldügi günde fātiḥa ile evvel-i baḳara مفلحون kelimesine dek [21] 'adedleri kitābüŋ geldügine muṣādif geldügi beyyine az beyyinemidür siz de [22] te'līf itmişsiz bir kitāb siz de kur'āndan bir beyyine buluŋ biz de görelüm beyyine

(1) Kelieme okunamadı.

100 a

[1] nice olur ki biz de ana göre beyyine getürmege sa'y idelüm dünden beri [2] iki evvelki 'azābum kadar dahı artdı bunı iden senden gayrı bir kimse degüldür [3] bu katı āşikāre haseddür umarum ki żarārını yine sen çekersin siz hak zuhūr [4] etdükçe örter inkār idersiz hażret-i şeyh 'ankāsında ne buyurur bakun sizi yalan [5] çıkarup dir ki beyt

و خاطبت النفيسة من وجود على الكشف لحق و الشهود
ابعد الكشف عنه الكل عين جهدت و كيف ينفضي جهودى

الي آخر ما ذكره رضى الله عنه [7] kur'ān haber virür gerçekdür diyü şeyh haber virür gerçekdür diyü karabaş şeyh [8] haber virür yalandur inanmaŋ diyü ya allah ve enbiyā ve evliyāsı gerçekdür yā karabaş [9] hiç o cehūduŋ saŋa nef'i olmaz insāf ehli olanlar kabūl iderlerse yalnuz kalursın [10] beyt

اذاما مدحته مدحت والورى معي و اذا ما لمته لمته وحدى

اى زحمته زحمته وحدى [11] mışrīnüŋ medh olınacak hiç bir hālı yokdur [12] velakin hak gāhi onuŋ yüzinden zuhūr idiyor [13] hażret-i mevlānāya dimişler sulţānum seni allah sübhanehu ve te'ālāyi görür dirler gerçekmidür diyü [14] buyurmışlar ki ben kimüm ki allah sübhānehu ve te'ālāyı görebilem velakin allah te'ālā kendini kendi [15] gösterürse görmemege de kādir degülüm dimiş mışrī sizüŋ didügünüzden dahı kemterdür [16] ammā haz zuhūr etdükçe örtmege setr etmege kādir olamadugumdan söylerüm suç benümmidür hakkuŋmıdur ... [17] beyt يا لآئمي في الهوى العذرى معذرة منى اليك ولو انصفت لم تلم
عدتك حالي لآ سرى بمستتر عن الوشاة و لآ دائي بمنجسم ne benüm derdüm bilindi [19] ne lāyimlerim inşāfa geldi benden taleb var sanurlar kusmak tekāżā eylese [20] gālib gelse kay etmemege kudret olur mı bu haller ki bizden sudur ider hiç biri ihtiyārum [21] ile degüldür her birinüŋ mukabelesinde neler çekdügümi bilürken yine çekecegüme karşu vururmıyum [22] ihtiyārum olsa bu kadar yılancılar ve sikiciler ve hortlayıcılar ellerinden [23] ne çekecegüm bilürken söylermiydüm amā neyleyüm hemen bunuŋ çāresi beni öldürüŋ kurtuluŋ [24] benden işitdügüŋüz ses yine sizündür benden sanursız tagun yanında seslense bir kimse [25] tagdan bir ses peydā olur ol ses tagun degüldür ol yine evvelki sesdür eyle gelür [26] bilmeyen tağa gażaba gelür sizünle bizüm hālumuzı bundan akreb bir temsīl dahı olmaz anlayana

100 b

2601

[1] ahad gün şabāhdan çıkdum şuffede bir fakīr [2] büzülüp oturur karabaş pādişāhuŋ emri ile [3] ramażān begüŋ yılancısı dün bugday dögdürdiler bu gice [4] bu tedarüki etdiler ey zālimler her nice öldürürseŋüz ölmek [5] birdür siz ne dürli semtden gelürseŋüz gelüŋ hemen işi görüŋ [6] bu هل جزاء الأحسان bu kerre olan nasīhatuŋdur kāfiri-i bi-llah [7] diyerek mülhid hamziyye olduguŋuza bu işleriŋüz şāhid-i [8] 'adl yeter bir gayrı isbāt lāzım degül bu kadar şeytānlıgı [9] idersiz yine şeytāna la'net ve ondan isti'āze idersiz [10] rivāyet vardur ki şeytān evvel makbūl iken levh-i mahfūzda [11] bir kimse allaha muhālefet etmekle redd olınur boynına la'net [12] gömlegi geydürilse gerekdür diyü onı görince biŋ yıl şeytān [13] o kimseye la'net etdi ve şerrinden isti'āze etdi 'ākibet [14] muhālefeti gayrıda sanurken muhālefet kendide bulındı la'net

gömlegi kendi başına geçdi [15] imdi bu kadar zamāndur şeyṭānlıġı gāh onuŋ gāh bunuŋ üzerine [16] bıraġup gezersiz daḫı laʿnet gömlegi geydürilmedi kimse bilmez key [17] muḫālefet kimde ẓuhūr ider laʿnet gömlegi kimüŋ boynına geçer [18] şeyṭānuŋ kim olduġı daḫı ol zamān belli olur şimdi daḫı [19] şeyṭān ġāyibdür bu kadar istiʿaẓe ve laʿnet havāda muʿallaḳ [20] devr idüp geziyor deccāl eger cellād eger şeyṭān eger adam nā-maʿlūmdur

101 a

[1] ey karabaş şeyḫ senden ġayrı kul evc-i manṣıba ṭālib yokdur [2] bende ẓann idersiz ben onı bir ḳalbe virdüm ol daḫı ḳabūl etmedi [3] sen ṭālib olduŋ gel müslümanlar içinde saŋa hibe ideyüm dirüm [4] şol kadar müstekbir maġrūrsın ki ben senüŋ hiben ile olmam seni [5] ḳatl iderim andan soŋra benüm olur bī-minnet dirsin imdi [6] taş elüŋde ḳoz elüŋde niçün ḳozı kırup içini çıkarmazsın [7] ki saġmıdur çürükmidür göresin gāh çıplaġı gāh ʿacemi gāh bir gözli [8] gāh bayı gāh fakiri eṭrāfumdan dolaşdurmaġla ceviz kırılur mı [9] hemen iş gör yukarıda وفتحت السماء فكانت ابوابا [1] oldı [10] tavan pāre pāre gök kapuları açuk cāmiʿ kapuları açuk [11] żaʿfum kemālde feryād da etsem feryādıma kimse gelemez cümlesi ḥaẓ iderler [12] ya bundan ziyāde fırsat ne istersin eger yılan ile tahvif idersen [13] senüŋ boynuna laʿnet gömlegi ol yılan sebebi ile geçer oġlunı ögretdüŋ [14] göndürdüŋ bir kere cennetüŋ kapucısı yılanmıdur devemidür diyü bir cenk [15] olmış iki imām mābeyninde diyü ṭokındurdı ol gice içüme giren yılan [16] yüregümi yüzümi ve gözlerimi şişürdi ibtidā şiş ẓāhirimde ol gün belürdi [17] baŋa şimdi senden ziyāde ʿadüvv-i mübīn yokdur benüm başuma her ne gelürse [18] sendendür sāyiri kimi vezirüŋ kimisi müftinüŋ kimisi ḳāḍılarıŋ kimi begleriŋ [19] kimi paşalarıŋ olmaġa çalışurlar sen bu kadar ḳuvveti nirde bulurduŋ [20] arkaŋ vezīrdür her gelene sipāriş ider ki karabaş şeyḫe muḫālefet etmeŋ diyü onuŋ [21] arkasıyla karabaş iken emīr olduŋ murādı seni pādişāh etmekdür mübārek olsun

101 b

1 bu şiddetli esen rüzgaruŋ öykesi benüm içüme bir yılan daḫı girmeyince geçmez [2] her zamān ʿādet-i karabaş ʿādet-i ramażān böyledür benüm naṣīḥatümden öykelendi [3] bu rüzgar benden intiḳām almayınca dinmez velḫāṣıl bu ayda saʿy eyleŋ fitnenüŋ [4] ẓuhūrına bir gün evvel olsun getsün ben de cānumdan çokdan usandum [5] kurtılayum hemen ṭurmaŋ hemen ṭurmaŋ hemen ṭurmaŋ hemen ṭurmaŋ

2602

[6] işneyn gicesi yılanı akıtdılar gice nıṣfından yaturmadılar tavan dögmeden yorılmadılar [7] bunaldum soŋra uyumuşum uyandum mum yanmış ṣabāḥ sandum kalkdum şaşkın şaşkın [8] gücle indüm ṭaşradan ḫortıldı artdı yılanı akıdanlar ses dinlerler ḫortlarlar [9] kürlerine söylerüm ey dīnsüz karabaş bu gemiler cümʿa gün ikindiden soŋra bundan [10] geçdi getdi idi döndürdüŋ getürdüŋ yılancınuŋ biri yanuŋda ḥāżır iken [11] birin daḫı ʿacem dünyānuŋ ḫalḳına yılan akıtmaġa yeter bundan ġarażuŋ bilmem nedür gemi cumʿa gün [12] geçdi getdi pencere ardından iki kimse söylenür bildüm buŋa işitdürür [13] biri dir ki gemi geçdi getdi ṭurmadı dir

(1) Kur'an;Nebe'(78),19.ayet

ol biri de dir ki evine gelür [14] hay adam getdi dir o da dir ki hey adam gelür gelür dir dînsüz karabaşuŋ [15] kerâmetiyle rüzgârı çevirdi getürdi mışrîden intiḳâm almayınca göndürürmi [16] buġdayı niçün dögdürdi odunı niçün yardurdı bu ʿalemüŋ taṣarrufı [17] şimdi karabaş elindedür kerâmet vezîrüŋdür karabaş yüzinden iẓhâr ider [18] mehdî etse gerek kerâmetler göstermek ile kalmak kâfirinüŋ kerâmetleri [19] cümle enbiyâ ve evliyânuŋ iʿrâż etdükleri deccâl kerâmetleri ile mehdî olsa gerek [20] ey dînini ve meẓhebini sigdügümüŋ melʿûn dînsüzi saŋa karşu kor varmı niçün [21] yeşil sarınduŋ didümmi mehdîyüm diseŋ ḫurûc itseŋ ṣâḥib çıkmam [22] lakin saŋa tâbiʿ olmam kezzâbsın müfsidsin ẓâlimsin mehdî eyle olmaz

102 a

[1]ne daʿvâ iderüm ne de saŋa tâbiʿ olurum hemen ṭurma dînini mezhebini sikdügümüŋ [2] ḥamziyye mülḥidi ne bok yirsen yi ramażânda saŋa tâbiʿdür ḥakîm sâyir sekizler [3] cümle tâbiʿlerdür ben ölürüm bu yolda saŋa tâbiʿ olmam öldüreni gözüm [4] görmesün seni ẓâlim ben öleceġümi bildüm hemen bu ayda öldür beni kâfir öldür beni [5] dînsüz bu gemileri asıl benüm karındaşumı ʿîd güninden beri ayırduŋ bu gemilerle [6] çıkarup öldürdmekdür murâduŋ bir bir bizi dögitmege yemege başladun üç aylık [7] yoldan ʿammumuzı getürüp öldürenüŋ elinden daḫı çok iş gelür var [8] ḳuvvetiyle dögit bizi ẓâlim cümlemüz ölürüz saŋa tâbiʿ olmazuz resûlullah ʿaleyhi's-selâmuŋ [9] ḫaber virdügi yigit benüm velḥâṣıl benüm kerâmetüm bu yeter bu ayda fitne ẓuhûr ider [10] dimiş idüm bundan ziyâde hemen fitne bunca olur ki bu şeyḫ adamdan şu kadar ḳatl [11] ẓuhûr eyleye bi-ġayr-ı ḥaḳḳın maḳṣûduŋ bu gemileri getürmekden karındaşumdur va'llahi odur [12] ẓâlim nesi var ise içinde olanlara satuŋ aldurup ziyâde fâyideler gösterüp [13] birâderi göndürüp öldürdmekdür ḥażret-i allahdan umarum ki baŋa sanduġuŋ sanılara [14] sen de oġıllarından uġrayasın gözleri öŋinde seni cellâd elinde görsünler [15] sen baŋa nice bu kadar kıyduŋ saŋa da allah böyle kıysın ey kâfir mülḥid bircek [16] fikr eyle meşâyiḫ içinde bunuŋ gibi fesâdı etmiş varmıdur bu ne fesâddur [17] senüŋ yüzünden ẓuhûr iden fesâdlar yol ḥarâmîlerinden ẓuhûr etmez hemen ben seni [18] allaha saldum seni ve saŋa tâbiʿ olup fesâduŋa bile muʿâvenet edenleri [19] allaha saldum ey ẓâlim hîç bir kitâbda yazarmı ki ʿîsâ ve mehdî deccâla [20] uyup her fitnesinde ondan ziyâde saʿy etmekle ʿîsâ olur ve mehdî olur [21] diyü sen onlarıŋ fitnesine onlardan ileri gitmek ile ʿîsâ ve mehdî ve allah oluruz [22] oluruzmı sanursın imâm ali r.a. antâḳya ehli sulṭânum saŋa şu kadar [23] altun virelüm

فا بوا deki bâyı bir noḳṭa ziyâde et فا توا eyle dimişler [24] ey aḥmaḳlar ben degül dünyânun ḫalḳı cemʿ olsa allahuŋ tertîbini bozamazlar [25] varuŋ ol fikirden fâriġ oluŋ dimiş

102 b

[1] bunı yazarken ṭaşradan ḫortuldı artdı biri dir ki rüffâżî çoġaldı [2] biz bunlar ile bircek oklaşuruz dir ṭaşra çıkdum sizüŋle eyle kim oklaşur [3] istersenüz göge ok atuŋ tanrıyı öldürüŋ size kimse karşu komaz hemen [4] kuduruŋ kendi etüŋüzi yeŋ kendi belanuzı bir biriŋüzden buluŋ didüm [5] içeri girdüm

2602

[6] aḫşama ḳarîb bir miḳdâr ʿanḳâya bakmak istedüm karanu ziyâde olmak ile [7] minbere çıkdum bu maḥalle bakardum فمن فهم وليعلم 555 ومن جهل فليقرع 554

الباب ولیلزم 229 [8] bu maḥalle gelmiş iken ḳar'-ı bāb etdiler açukdur gelüŋ didüm iki yigit ellerinde [9] bir maḳrama şe'iriyye mūsā re'īs göndürdi dir maḳramayı vireyüm didüm almadı 10 selām eyleŋ berekāt-ı ḫalīl est didim kar'-ı bāb münāsib geldi iki evvelki [11] tārīḫler kātib geleli bu kadar olmışdı maḥalle münāsib olmaġla yazdum aşaġasında [12] dir ki و لیلزم ما دام هذاالنورثابتا في افقه قبل افوله mum yakmada [13] ḫaylı zaḥmet çekdüm eyüdügümden el-ḥamdulillah nūr daḫı ufkında ṣābit imiş bulındı ya'nī kayuda imiş [14] daḫı üfūl etmemiş daḫı münāşib tevārīḫ bir kaç var velakin ma'nā münāsebeti ziyāde [15] olmak ile mum yakmaġa çakmaġum olmamaġla ṭaşra çıkdum bir nūr-ı cāmi'a ve ṣābite [16] buluşdum ateşi oŋa zaḥmet etdüm hele yüzi ak olsun muḫālefet etmedi [17] getürdi 'acele ile bu kadar yazdum ma'ẕūr ola işde ḥażret-i 'azīzüŋ [18] bunuŋ emṣāli kerāmetleri evḳatına musādif katı çok gelür [19] namāz kılar imiş kılıncaya dek kapuda mülāzim oldum ولیلزم emrine [20] imtisalen yoḫsa benüm maḥbūbe bu kadar mülāzım olmazdum ḥażret-i şeyḫe ne buyurursız [21] bu maḥalle bu kadar dikḳatli bakduġum yok idi meger bu kadar münāsebāt [22] var imiş

103 a

2603

[1] bugün salıdur ey sekizler siz bu fırkalar geleli ziyāde ḫareket ider [2] olduŋuz beni söylesün dirseŋüz söylerüm ammā yalan libāsınuŋ içinde [3] saklı olan gerçegi söylerüm eger dirseŋüz daḫı güzel biz murādımuz da [4] odur seni öldürüz ḫalās oluruz dirseŋüz öldüremezsiz velakin [5] żarārı size olur ziyāde peşimān olursız sizüŋle saġ bāzār [6] idelüm soŋra baŋa bahāne bulmaŋ böyle olacaġını bilsek biz fāriġ olurduk [7] ne var bir kerre remzle ṭokındursaŋ olmazmıydı dimezseŋüz sözüŋ [8] şimden soŋra saġı söylenür hem żarārı size 'āyid olur eger fāriġ [9] olursaŋuz ben de söylemem ne çekersem çekeyüm tek size żarār olmasun [10] sizüŋ baŋa düşmanligünüze bakuŋ benüm size dōstlıġuma bakuŋ oŋa göre [11] ḥareket idüŋ ve illā siz bilürsiz benden suç getsün bākī daḫı ne söyleyeyüm [12] sizüŋ kurduġuŋuz çadırları yel götürür re'y ve tedbirleriŋüz cümle ma'lūmdur [13] lakin köksüzdür hebā olur ḥaḳ zāhir olur bāṭıl zāyil olur elleriŋüz [14] dizleriŋüz döger hep bunları işitmiş oluŋ andan soŋra soyınup meydāna [15] girelüm sizüŋle edirnede ba'de'l-va'ẕı'l-ma'hūd bostancıbaşı bizi ḥabs [16] etdigi gün ey adam sen bu sözleri ḫalḳ içinde söyleyecek ne var idi gelseŋ [17] benüm kulaġuma söylesen ben senüŋ her hidmetüŋi görürdüm ḥabs olmazdıŋ bu kadar [18] fitne de olmazdı niçün hem saŋa hem bize bu kadar perişānlıḳ virdüŋ [19] dimiş idi işde şimdi ey bostancıbaşı kulaġına söyledüm daḫı [20] kimseye söylemedüm göreyüm ṣabr idebilürmisin ḥabsı ben çekiyorum ben ṣabr [21] idüp ne derd ise sükūt idüp turıyorum size ne oldı ki [22] 'acele idersiz bundan ziyāde ne söyleyüm hemen siz bilürsiz [23] öldürebilseŋüz cānuma minnet ammā cenāb-ı ḥaḳḳuŋ daḫı baŋa çekdüreceği var [24] beni ḳayırduġıŋa degül kendinüŋ başka murādı ancak ḥaḳīḳatını kendi bilür bize lāzım [25] olan hemen teslīmdür bākī و السلام علی من قبل الحق و اتبع الهدی

103b (1)

(1) 103b sayfası Niyazi-i Misri'ye ai t olmadığından yazılmadı.

104 a

2604

[1] erba'a gün bu āyet feth oldı tārīhi ile nūrīnüñ ilāhīsi arada buulındugı ḥikmet oldı [2] يريدون ان يطفؤا نورالله بافواههم و يأبى الله الآ ان يتم نوره ولو كره الكافرون [(1)] [3] cem'an 2514 ḥurūf 66 nuḳaṭ 25 2514+91= 2605 4 yevm-i ḫamīs tārīḫi 'azīzüñ buña remzi vardur dir ki beyt [5]

اقول و روح القدس ينفث بالنفس
بان وجود الحق و العدد الخميس

[6] bu ne taḥḳīḳdür görüñ [7] ḥurūfı bir daḫı bulurmıyuz [8] yāhūd noḳṭayı bir daḫı [9] bulurmıyuz ve 'adedler de [10] cümleten vāḳi' olmışdur ve nūrīnüñ ilāhīsi bu esnāda bulındugı ne kerāmetdür

2606

[11] cüm'a gicesi gicenüñ nıṣfından soñra uyutmadılar gāh kıyıdan gezdürdiler [12] çañ ile çañı elleri ile çalarlar uyumasun diyü birazdan uyandum ba'de'n-nevmi'ş-şaḳīl [13] mum yakmışlar ṣabāḥ sandum indüm ṣabāḥ olmaya yazdı üst ṭutagum böbrege [14] dönmiş buldum bursada daḫı iderlerdi va'ẓa ża'īf düşsün diyü [15] velakin onda yılan yok idi bir gice uyandum cesedüm kurumış ölmüşüm [16] ve yine kendümi añlarum ve evin dörd dīvāri açılmış saḥrā olmış rūḥum [17] bir nūr-ı muḥīṭ imiş benden ayrılmış her ṭarafdan çekilüp göklere ṭogrı [18] giderken girü döndi geldi beni kuşatdı içinde kaldum bir daḫı uyandum [19] gözüm açdum cümle cesed ve a'żā yine ḥareket ider gördüm nolaydı ol zamān [20] girü dönmemiş olaydı ve şol kadar rāḥatda imişüm ki ta'bīr olınmazdı [21] bir kerre de 'uşakda iken bir top ṭokındı beni żerrāt etdi her żerremi [22] dünyāya ṭagıtdı ve yine kendimi añlar imişüm ve bundan baña bir elem gelmez imiş [23] daḫı ṭurmayup tagılup giderken żerrāt girü döndiler cümle bir yere cem' olınca [24] kendümi yine mıṣrī buldum işde allah öldürüp öldürüp dirildür bilmem murādı nedür

104 b

[1] bundan murādum budur ki siz erişmezden evvel allah beni böyle ḥālden ḥāle [2] çeküp erişürdi daḫı siz cānumı cesedimden ayırmadınuz göreydiñüz nūrmı [3] olurum yoḫsa żerrāt mı olurum girü dönüp dirilürmiyüm yoḫsa ölür [4] gidermiyüm göreydiñüz bu didügüm iki dürli ölüm ki başuma geldi idi [5] naẓmī efendide olan mevāyid nām risālede yazılmışdur isteyen onda [6] görsün gerçekmidür yalanmıdur ma'lūm olur ve ol risālenüñ [7] ismi mevāyidü'l-'irfan ve 'avāyidü'l-iḥsāndur elli sekiz māyidedür [8] elli yedi yaşumda başladum elli sekiz yaşumuzda elli sekizde kaldı [9] ve ol risāleyi böyle ilhām olındum idi ki asla bir kitāba baḳup [10] bir şey yazmayan tā gicede yā gündüzde vāridāt-ı ilāhī geldükçe [11] onı yazam gayrı bir şey yazamayam bir sene tamām oluncaya dek ol [12] kadar şey' yazmak müyesser oldı vāridātdan bir va'iẓüñ sermāyesidür [13] 'arabīdür lakin 'ibāretinde ḫabṭ ve ḫalelden ḫālī degüldür ammā feḥvā togrıdur [14] bizüm iki ḥālümüzde 'ulemā ḥayretdedürler biri imlāda olan ḫaṭāda [15] biri isti'mālātda olan ḫaṭāda ḥażret-i şeyḫ 'anḳāda bir beyitde [16] dir ki beyt

(1) Kur'an; Tevbe (9), 32.ayet

صفيت على حكم الصفا عن حقيقة
فما انا من عرب فصاح ولآ فرس

[17]enbiyānuŋ ve evliyānuŋ ekşeri ümmilerdür fütūḥātda ebū medyen-i maġrib:ye [18]قال شيخنا ابو مدين dir nice yerde ve yine dir ki ümmī ʿāmī idi [19] terkībde ḫaṭāsı vardur ammā maʿnāsı fehm olınur dir eger mışrī de [20] bu kadar vāridātı beyān etdükde imlā ve istiʿmālāt dürüst olaydı

105 a

[1] ḥāl ġayrı yüzden olurdı ol ikisinde ki ḫaṭā taġlīt-i ilāhīdür [2] ve mekr-i rabbānīdür sizi şübheye salar ki gerçek peyġamber ola idi bu ikisi [3] dürüst olurdı diyü ḳatlde teʾḫīre sebeb-i ḳavī onlardur yoḫsa [4] evvel vehlede ḳatle hücūm ider idiŋüz eger ḳatl etseŋüz allahı bu yüzden [5] yenmiş olurdıŋuz eger ḳatl idemezseŋüz iş ʿayān olurdı yedi [6] sene sizüŋ āteşinüzde bişecek çigler bişmez hām ve çig kalurdı[7] her noḳṣanda ve kemālde ḥaḳḳuŋ murādı tamāmdur ve kāmildür nāḳışlara nāḳış [8] gelür noḳṣānda bir kemāl kemāl-i ilāhī vardur ki degme kāmil aŋlayamaz cümleden biri [9] ʿömer ḫayyām didügidür bir rübāʿisinde -rübāʿi ṭabīʿīdür

10 çūn yaradıcı kāmil-i sūret düzicidür
niçün kıla zişt birin birini kıla zībā
11 çūn şūret-i zişt oldı di ʿayıb kimüŋ olur
ya şūret ola aḥsen niçün ider ol ifnā

[12] imdi mā-sabaḳda olan cevāblar bu söze cevāb olur insāf ehli olup [13] ḳabūl idene ḳabūl etmeyene cemīʿ kütüb-i semāviyye ve aḥādīṯ-i nebeviyye ve fütūḥāt-ı [14] mekiyye ve ilhāmāt-ı veleviyye okınsa ḳabūl etmez işde benüm dīnini ve meẕhebini [15] sikdügüm didüklerim bu ṭāyifedür sikdügüm dimekden murādum odur ki bir kaç sene [16] ʿamellerine degül ʿilimlerine teslīm olmış idüm sülūk içinde varṭalar çokdur [17] ḥaḳ dīn sanup ḳabūl etmiş idüm el-ḥamdu li'llahi teʿālā ʿināyet-i ilāhiyye yetişüp [18] ṭartdı bu faḳīri ol çamurdan çıkardı gūyā cehennemden çıkardı ol [19] kadar ḳabūluŋ muḳābelesinde deccāl cehennemine yakdı görüŋ żararı ne mertebedür ki [20] ṭokuz yıldur yanarum daḫı ḫalāṣ olamadum biŋ seksen üç tārīḫinden beri [21] yanarum bu şevvāluŋ ibtidāsında ṭokuz sene tamām oldı onıncıya geçdi cānum da berk imiş [22] ölüp kurtılamadum ثم لآ يموت فيها و لآ يحيى (1) işde ne öli ne diri yanarum [23] bilmem ki soŋı nede ḫatm olur hemen ḫayr ola başda bunda bundan yukarıya geç ey mısri م (2)

---

(1) Kur'an; A'la(87), 13.ayet

(2) Bu "م" ile Hatıralar bitmektedir.Daha sonraki 105b ile son sayfa olan 116a arası Niyazi-i Misri'ye ait değildir.Bundan dolayı metne alınmadı.Bu kısımların orijinal fotokopisi verildi.

BİBLİYOGRAFYA

Muhammed Fuad Abdülbaki : El-Mu'cemü'l-Müfehres, Kahire 1987

Mustafa bin Şemseddin Ahteri : Ahter- i Kebir, Matbaa-i Amire, İstanbul 1310

Hasan Amid : Ferheng-i Amid, 10. Bsk. Tahran 1355

Reşit Rahmeti Arat : Kutadgu Bilig III (İndeks)TKAE. İstanbul 1979

Mütercim Asım : Burhan-ı Katı', Matba'a-i Osmaniye İstanbul 1302

Besim Atalay : Divanü Lugat-it-Türk I,II,III,IV C. (2.Bsk) TDK, Ankara 1985

Kaya Bilgegil : Türkçe Dilbilgisi, İstanbul 1982

Ahmet Caferoğlu, Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü, TDK. İstanbul 1968

Katip Çelebi: Keşfü'z-zünun 2.cilt MEB. Yay. İstanbul 1971

Ferit Devellioğlu: Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat (2. Bsk.) Ankara 1970

Diyanet İş. Bşk. : Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Meali, Ankara 1985

Muharrem Ergin : Türk Dil Bilgisi, İstanbul 1977

A. Von. Gabain : Eski Türkçenin Grameri (Çeviren: Mehmet Akalın) TDK. Ankara 1988

Tuncer Gülensoy : Doğu Anadolu Osmanlıcası (Etimolojik Sözlük Denemesi) TKAE. Ankara 1986

Gürer Gülsevin :Eski Anadolu Türkçesinde İsim Çekimi Eklerinin Fonksiyonları ve Kullanılışları, İnönü Üniv. Sos. Bil. Enst. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Malatya 1987

Levis Ma'lüf :El- Müncid Fi'l-lugati ve'l-a'lam, 26 Bsk., Beyrut 1973

Mu'allim Naci : Lugat-ı Naci, İstanbul 1978

Mustafa Nihat Özön : Osmanlıca- Türkçe Sözlük, (5.Bsk.)İstanbul 1973

Mehmet Zeki Pakalın :Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü (3 cilt), Milli Eğitim Bakanlığı Basımevi, İstanbul 1971

Şemseddin Sami: Kamus-ı Türki, İstanbul 1978

Ziya Şükün : Farsça-Türkçe Lugat Gencinei Güftar Ferhengi Ziya, 3 Cilt MEB. İstanbul 1984

TDK : Derleme Sözlüğü, I-XII+I, TDK. Ankara 1963-1982

TDK :Tarama Sözlüğü ,I-VIII, TDK. Ankara 1963-1977

TDK :Yeni Tarama Sözlüğü ,TDK. Ankara 1983

TDK:Türkçe Sözlük, 2 Cilt, Ankara 1988

Şinasi Tekin :Eski Türkçe, Türk Dünyası El Kitabı, TKAE, Ankara 1976, S.163

Faruk Kadri Timurtaş : Eski Türkiye Türkçesi, (XV.YY.Gramer, Metin, Sözlük) İstanbul 1977

Osman Nedim Tuna: Türk Dilbilgisi (Fonetik-Morfoloji), İnönü Üniv. Eğitim Fak. Malatya 1986

Abdullah Yeğin : Osmanlıca-Türkçe İslamî, İlmî, Edebî, Felsefî Lugat, Ankara 1978

Abdullah Yeğin: A. Badıllı, Hekimoğlu İsmail, İ. Çalım : Osmanlıca – Türkçe Ansiklopedik Büyük Lugat, İstanbul 1985

S Ö Z L Ü K

A

a : sevgi ve nida harfi 97a.13
āb-ı ḥayvān (Ar) : hayat suyu 84b .14
ʿabā (Ar) : kaba yün kumaştan yapılmış yakasız ve uzun üstlük 86a.7
ʿabd-i maġżūb(Ar) : gazaba uğramış kul 74a.8
ʿabd-i maḥż (Ar) : halis, sade kul 86b.1
abdāl (Ar) : derviş 72a.23
ābdest (Fr) : namaz vesaire için din icabına göre el, ağız, yüz; dirseklere kadar kolları ve aşık kemiğine kadar ayakları yıkama, başımeshetme 37a.3
ʿabdü'l-cebbār (Ar): şahıs adı 8a.15
ʿabdü'r-raḥmān aġa (Ar) : şahıs adı 45b.1
ʿabdü'r-raḥmān beg (Ar) : şahıs adı 5b.15
ʿaceb (Ar) : gariplik, şaşılacak şey 69a.1
ʿacem (Ar) : 1- iranlı, arap olmayanlar 101b.11
2- şahıs adı 14b.13
ʿacīb (Ar) : tuhaf 3a.21
ʿāciz (Ar) :iktidarsız, güçsüz, elinden iş gelmez 2a.20
a. ol- :güçsüz olmak 2a.20
ʿācizlen- (Ar) :güçsüz olmak 2.b/4
aç- :1- bir konu ile ilgili konuşmak 60 a/7
:2-bir şeyi kapalı durumdan açık duruma getirmek 11b.9
açıl- :açmak işi yapılmak 9b.26
açıla düş- :açılı vermek 55a.18
ad :isim 6a.17
aʿdā (Ar) :düşmanlar 53b.9
ādāb (Ar) :edepler, nezaketler 93b.18
aḍal (Ar) :daha çok sapıtmış bulunan 87b.18
ʿadālet (Ar) :haklılık, hak tanırlık, hakkı gözetmek 2b.17
ʿadālet-i ḥaḳ (Ar) :Allah'ın adaleti 69b.14
adam (Ar) : 1- insan 67b.1
:2-kişi, şahıs 59a.6
adamlik (Ar) :insanlık 99a.17
adaş- :yolu şaşırmak 63b.11
ʿadāvet (Ar) :düşmanlık 6b.20
ʿaded (Ar) :sayı 3a.3
ʿaded-i kebīr (Ar) :büyük sayı 79a.9
ʿaʿdel (Ar) :daha adil, daha doğru 50b.24
ādem (Ar) :Hz.Adem, ilk peygamber ve insanların babası 44b.4
ʿadem-i icābet (Ar) :icabet etmeme, karşılık vermeme 57a.21

ʿadem-i vuḳūf (Ar) :bilmeme 63b.14
adġāṣ u aḥlām (Ar) :karışık rüyalar 36b.14
ʿādil (Ar) :adaletli 6a.22
ʿadl (Ar) :adalet 83b.11
ʿadüvv-i mübīn (Ar) :apaçık düşman 101a.17
āfet (Ar) :tabii yıkım 72a.12
afġān (Ar) :figanlar 86a.4
āgāh (Fr) :uyanık, bilgili 47a.20
aġa :büyük, efendi 12b.15
aġaç :ağaç 98a.13
aġ- :yukarı çıkmak 92b.3
aġız :ağız 6a.17
aġla- :üzüntü, acı,sevinç...v.b.nin etkisiyle gözyaşı dökmek 17a.11
aġlar :ağlayan 44b.3
aġlat- :ağlar duruma getirmek 13b.4
aġlayı :ağlayarak 89b.4
aġlayuraḳ :ağlayarak 33a.7
aġrı :acı, sızı 65b.15
aġu (Fr) :zehir 12a.15
āh :1-ah , yazık 7b.13
2-ilenme, beddua 1b.13
aḥad (Ar) :pazar, Cumartesiden sonraki gün 2a.19
āḥād Ar) :birler 10a.6
āḥād-ı esmā (Ar) :birler basamağındaki isimler 9b.19
aḥbāb (Ar) :Dostlar 8a.16
ʿahd (Ar) :And, kasem 80a.19
āḫer (Ar) :Başka 97a.18
āḫir (Ar) :1-Son 3a.2
2-Sonraki 65a.15
aḥmaḳ (Ar) :Pek akılsız, sersem 48b.21
aḥmaḳlıḳ (Ar) :Akılsızlık, sersemlik 6b.14
aḥmed (Ar) :Şahıs adı 78a.2
aḥsen (Ar) :Daha güzel, en güzel 41a.11
aḫşam :Akşam 67b.7
āḫur (Fr) :Evcil büyük baş hayvanların barındığı kapalı yer,ahır 61a.11
ʿaḳabāt-ı ḳıyāmet (Ar) :Kıyametin korkunç hadiseleri , dehşeti 69b.4
ʿaḳabe (Ar) : 1-Tepe, yokuş 67b.18
2-Yer ismi 52b.12
ʿaḳabınca (Ar) :Arkasından 94b.14
aʿḳal (Ar) :En akıllı, daha akıllı 46a.1
aḳānīm (Ar) :Uknumlar, asıllar, unsurlar 38a.7

akça :Para, akça 5b.15
akçalı çavuş : şahıs adı 75b.1
akıd- :Akıtmak 5b.21
ʿakīb (Ar) :1-Önce 67b.17
:2-Bir diğerinin arkasından gelen 76b.1
ʿakībince (Ar) :arkası sıra 95b.14
ʿakīb-i ṣavm (Ar) :ramazanı takib eden 62a.8
ʿāḳibet (Ar) :1-son 65b.21
2-Sonunda 6b.8
a.gel :ayılmak 97b.24
ʿāḳil (Ar) :akıllı 82b.11
aḳlık :beyazlık 41a.8
ʿaḳreb (Ar) :daha yakın, en yakın 75a.3
ʿaḳs (Ar) :1-Ulaşma, duyulma, yayılma 71b.18
:2-Ulaşmak, duyulmak 71b.18
aḳvāl (Ar) :sözler 89b.6
āl :hile, hud'a, mekr 85a.11
āl-i ʿoṣman (Ar) :Osman oğulları, Osman ailesi 98b.1
'āl-i ʿoṣmān-ı ūlā (Ar) :İlk Osman oğulları 12a.5
al- :almak, elde etmek 12a.11
ʿalā (Ar) :üstüne, üzerine 18a.66
ala gör :alı vermek 88b.17
ʿalāḳa (Ar) :ilgi 38a.18
ālām (Ar) :elemler, eziyetler (Bkz.elem) 40b.5
ālāy :1-debdebeli geçit 14a.8 ---
2-Topluluk, cemaat 36a.20
alçaḳ :aşağı, yüksek olmayan 88a.3
alda- :aldatmak, kandırmak 53b.15
aldan - :aldanmak, kandırılmak 7a.9
aldur - :aldırmak, almasını sağlamak 1b.14
aʿlem (Ar) :1- daha iyi bilir 7a.16
:2-daha bilgili 90a.1
ʿālem-i miṣāl (Ar) :manevi alem 38a.9
ʿālem-i şehādet (Ar) :görünen alem 18b.14
ālet-i lehv (Ar) :oyun aleti 34b.14
ʿaleyhim laʿnetü 'llāhi ecmaʿīn (Ar) :Allah'ın laneti hepsinin üzerine olsun 9b.5
ʿaleyhi's-selām (Ar) :Allah'ın selamı üzerine olsun 69b.16
alıḳo - :1-geri tutmak, ertelemek 12a.14
:2-saklamak, hifzetmek 46a.9
ʿalī (Ar) :1- Hz.Ali ,İslamın dördüncü halifesi 36a.13
:2-şahıs adı 29b.6

ālihe (Ar) :ilahlar, tanrılar 74b.3
ālihe-i mütekessire (Ar) :çoğalan artan Tanrılar 81a.11
allāh (Ar) :Allah 2a.12
allāha ısmarladık :ayrılanların kalanlara söylediği bir iyi dilek sözü 37a.20
allāh teʿālā (Ar) :şanı yüce Allah 9b.19
allāhu aʿlem (Ar) :Allah daha iyi bilir 7a.16
ʿalleme'l-esmā (Ar) :isimlerin talimi, öğretilmesi 84b.2
alt :alt, aşağıda olan 9a.13
altı :altı, beşten sonra gelen sayı 5b.20
altıncı :sırada beşten sonra gelen 14a.21
altışar :altışar, altı altı, her seferinde altı tane 1b.10
altmış :altmış, ellidokuzdan sonra gelen sayı 14a.21
altun :altın 35a.5
aʿmā (Ar) :kör, gözleri görmeyen 48a.8
ʿamden (Ar) :kasıtlı olarak, mahsus, bilerek ve isteyerek 80a.18
ʿamel (Ar) :iş 5b.3
ʿāmil (Ar) :amel eden 71a.18
āmīn (Ar) :öyle olsun, ya Rab duamızı kabul eyle 46b.1
ʿāmm (Ar) :amca 102a.7
ammā (Ar) :fakat 9a.2
ʿammı yūnus :yunus amca 15b.3
ān (Ar) :zaman, vakıt 2b.9
andan :1-ondan 32b.6
:2-Odan sonra 32b.19
anuŋçün :onun için 8a.11
ān (Fr) :güzellik cezibesi 87a.1
ān-i dāyim (Fr) :daimi güzellik cazibesi 86b.2
an- :1- zikretmek 6a.19
:2-sözünü etmek 8b.1
ana :valide. anne 13b.4
ʿanā (Ar) :meşakket, zorluk, güçlük 82a.1
ʿanāsır (Ar) :unsurlar, öğeler 86a.17
ancak :1-ancak, sadece, yalızız 3a.18
2-lakin, ama 7a.15
ʿanḳā (Ar) :eser adı 3a.10
ʿan ḳarīb (Ar) :çok geçmeden, yakından 92a.8
anla- :fehm etmek, anlamak 13a.13
anlan- :anlaşılmak 10a.18
antakya :Antakya şehri, güney ilimiz olan hatay 102a.22
ār (Ar) :ayıp, utanacak şey 88a.13
a.it- :utanmak 88a.13

ara : fasıla 1b.12
ara- :bulmaya çalmak 61a.1
ʿaraba (Ar) :tekerlekli, motorsuz kara taşıtı 39b.14
ʿarabī (Ar) :Arapça 104b.13
aralıḳ :sıra, vakit 63b.18
arbaʿa (Ar) :çarşamba 79b.12
ard :arka taraf 38a.11
ʿārif (Ar) :bilgin, bilen 74b.10
ʿārif-i ḥaḳ (Ar) :Allahı keşif ve müşahade yoluyla tanıyan 32a.22
aristo :meşhur filozof 36b.19
arḳa :sırt 48a.7
arnavud :şahıs adı 9b.1
arnavud muḥammed :şahıs adı 31a.4
arslan :aslan 50a.7
ʿarş (Ar) :dokuzuncu gök 74b.11
ʿarş-ı raḥmān (Ar) :Hak Teala hazretlerinin 9.kat gökte tasavvur olunan seriri ki kudret ve büyüklüğünün tecelligahından kinayedir. 82b.8
artuḳ :fazla,ziyade 62a.2
arż (Ar) :yer, yer yüzü 18a.3
ʿarż (Ar) :sunma 59a.9
a-it- :sunmak 59a.9
ʿarż (Ar) :gösterme, bildirme 2a.8
a.eyle- :göstermek, bildirmek 2a.8
ʿarż-ı ḥāl (Ar) :ne halde olduğunu bildirme 63b.2
a.s (Ar) :"Aleyhisselam" ın kısaltılmışı olup "Selam onun üzerine olsun anlamında peygamberler için kullanılan bir dua sözü. 3a.18
as- :asarak idam etmek 87b.5
aṣʿāb-ı ʿulūm (Ar) :ilimlerin en zoru 6a.16
āsān (Fr) :kolay 71a21
āṣār (Ar) :eserler 84b.5
aṣfiyā (Ar) :saf, içi temiz, tuttuğu yol doğru olan kimseler 34b.6
aṣḥāb-ı merātib (Ar) :mertebe, derece sahipleri 35a.17
asıl (Ar) :1-temel. esas 5b.11
2-başlıca, başta gelen 2b.17
asılacaḳ :asılmaya değer 11b.8
āsitāne (Fr) :pay-ı taht, İstanbul 73b.21
ʿasker (Ar) :asker, ordu 36b.18
ʿasker-i İslām (Ar) :islam askeri 13a.5
aṣlaḥ (Ar) :en salih, en günahsız 46a.1
ʿaṣr (Ar) :ikindi 35b.16
aṣṣaḥ (Ar) :en doğru, en sehih 38a.7

assı :fayda, kar 87b.6
aşağa :1-aşağı 17a.9
2-alt tarafı 53a.2
ʿaşerāt (Ar) :onlar 10a.6
ʿāşık (Ar) :aşık, seven 7b.21
ʿāşikāre (Fr) :aşikar, açıktan 6a.10
at :atgillerden, memele binek hayvanı 39b.4
at- :bir şeyi bir tarafa fırlatmak 3a.12
ata :baba 86b.4
ʿataʿüllāh iskenderī : şahıs adı 44a.4
ateş :ateş, ot, nar 2b.4
aṭlāş :yüzü parlak, sık dokunmuş bir tür ipekli kumaş 86a,7
ʿaṭṭār (Ar) :aktar, mahalle aralarında baharat, iğne, iplik gibi şeyler satan dükkancı. 9a.24
aṭvel (Ar) :daha uzun 93a.15
av :şikar, av 41a.20
avlad- (Ar) :avlama işini yaptırmak 44a.19
ʿavām (Ar) :halk tabakası 7a3
ʿavrat (Ar) :kadın 83b.13
ay :yılın on iki kısmından her biri 12a.4
āyā (Fr) :acaba 45b.11
ayaḳ :ayak, bacakların bilekten sonraki kısmı 35.a9
a-a sal :ayak altına atmak 12a.5
ʿayān (Ar) :belli, açık 45a.2
a.et - :açıklamak 45a.2
aʿyān (Ar) :gözler 34b.10
aʿyān-ı vilāyet (Ar) :vilayetin ileri gelenleri, eşrafı 44b.14
āyāt-ı müteşābihāt (Ar) :Kur'an-ı Kerimin mecazi manaya elverişli ayetleri 31a12
āyet (Ar) :kur'an-ı Kerimde sureleri oluşturan herbir cümle 7a.19
ayır - 1-koparmak 12a.23
2-bir yerden uzaklaştırmak 9a.15
ayırtla - :ayıklamak, temizlemek 68b.14
ayıtla- : ayıklamak,temizlemek 9a.6
ʿāyid (Ar :ilgili, ilişkin 103a.8
ʿāyīnc (Ar) :ayna 8a.8
aylık :ay suresi, zamanı 37b.2
ʿayn (Ar) :1-göz 93a.11
2-arap alfabesinin 18.ci harfi 92a.5
ʿayn-ı cehennem (Ar) :cehennemin ta kendisi 2b.5
ʿayn-ı idbār (Ar) :talihsizliğin ta kendisi 92b.14
ʿayn-ı tevsīʿ (Ar) :genişliğin ta kendisi 67a.15

ayvaz :büyük konaklarda mutfak ve yemek hizmetlerinde çalıştırılan uşak 14a.9
ʿazāb (Ar) :işkence, keder 11a.14
'a.fevk al-ʿaẕāb :işkence üstüne işkence 90a.19
ʿazāb ağası :azabların en büyük amirine verilen ad. 93a.6
azacık :azıcık, çok az 51b.7
azacığı :pek azı 60a.9
āzād (Fr) :1-hür, serbest 37a.9
2-kölelikten veya esaretten kurtulmuş 8b.20
a.et- :esaretten kurtarmak 8b.20
aż'af-ı maḫlūḳat (Ar) :yaratıkların en zayıfı, güçsüzü 93b.23
azar :paylama 68b.6
azdur- :yoldan çıkarmak 85a.5
ʿaẓīm (Ar) :büyük 97b.20
ʿazīz (Ar) :1-dost, sevgili 89b.1
2-veli sahib-i keramet, salihlerden mübarek zat 40a.3
3- özel isim 71a.17
ʿazīz-ül-vücūd (Ar) :varlığın azizi, sevgilisi 7a.20
ʿazrāīl (Ar) :ruhların kabrına memur dört büyük melaikedden biri 48b.20

B

bāb (Ar) :kapı 11a.1
baba :baba, peder, çocuğu olan erkek 32b.25
baba ʿömer :şahıs adı 76a.5
babuç :papuç, ayakkabı 42b.2
bacaḳ :kalçadan dize kadar olan uzuv 12a23
baʿd(e) (A :sonra, ...dan sonra 7b.1
baʿdehu (Ar) :ondan sonra 72a.14
baʿde'l-ıṭlāḳ (Ar) :salıvermeden sonra 11a.17
baʿde'l mağrib (Ar) :akşamdan sonra 9a.19
baʿde'l-vaʿżı'l-maʿhūd (Ar) :sözü geçen vaızdan sonra 103a.15
bādem (Fr) :içi taze iken kabuğu yene ve yağı çıkarılan m'ar'uf meyve11b.3
baʿde'n-nevmi's-saḳīl (Ar) :derin uykudan sonra 104a.12
baʿde'z-zuhr (Ar) :öğleden sonra 5b.18
baġçe (Fr) :bahçe 33a.7
bāġıż (Ar) :nefret eden, buğz eden 92b.7
baġır :göğüs 88a.2
baġteten (Ar) :birdenbire, apansızın 90a.8
bahā (Fr) :kıymet, fiat 9b.8
bahālı (Fr) :pahalı, kıymetli, değerli 13b.6

bahāne (Fr) :vesile, sebep 9a.23
baḫīl (Ar) :cimri, hasis 75a.22
baḥr (Ar) :deniz, okyanus 83a.5
baḥr-ı bī-pāyān (Fr) :sonsuz deniz 84b.12
baḫş (Fr) :bağış, ihsan 81b.5
baḫşiş (Fr) :bahşiş, ihsan, ücret dışında fazladan verilen para 13a.6
baḫt (Fr) :talih, keder, kısmet 69b.3
bāḫuṣūṣ (Ar) :özellikle 6b.10
baḳ - :bakmak, nazar etmek 7a.15
baḳın- :bakınmak, bakmak işi yapılmak 7a.15
baḳır :kısaltması"CU" olan kızıl renkli element 86a.3
bāḳī (Ar) :bundan başka, artık 103a.11
bāḳīsi (Ar) :gerisi, geri kalanı 5b.16
bā ḳiye (Ar) :devamlı, ebedi 36b.16
bal :arının yaptığı m'ar'uf tatlı madde 82a.2
bal tutaklı :dudakları bala benzeyen 59a.8
balçıḳ :çamur 88a.10
balıḳ :omurgalılardan, suda yaşayan, solungaçla nefes alan ve yumurtadan üreyen hayvanların genel adı. 44a.19
balıḳçı ḥüseyin :şahıs adı 15b.5
baŋa :bana,şahsıma 6b.18
bardaḳ :1-testi 9b.5
2-su ve benzeri şeyleri içmek için kullanılan derin kap 75b.15
bārī (Fr) :hiç olmazsa 2b.10
barmaḳ :1-parmak 81a.22
2-Parmaklık denilen ve kuşakla bağlanmış tahta yahut demir çubuklardan mürekkep olan bölmenin her bir çubuğu 49b.11
bārūt (Yun) :ateşli silahlarda kullanılan patlayıcı madde 12a.25
bas- :atmak, daldırmak 97b.21
başdurma :pastırma 2a.10
baş :1-kelle 13a.7
2-beyin, göz, kulak, gibi organların bulunduğu vücudun üst kısmı 48a.17
3-alın 67b.18
başla- :bir işe girişmek , harekete geçmek 17a.12
bāṭıl (Ar) :1,gerçeğe uygun hareket etmeyen 92a.17
2-hak yolda olmayan 6a.10
3-hakikata aykırı, gerçek dışı 103a.13
bāṭınen (Ar) :dahilen, iç yüzünde 41a.14
baṭṭāl (Ar) :işsiz 48a.9
ba'ūża (Ar) :sivrisinek 50a.10

bāy (Ar) :zengin 86a.2
bāzār (Fr) :1- pazar, alış-veriş yeri 86a.2
2-pazarlık 103a.5
bāzergān (Fr) :tacir, tüccar 9b.8
beddu'ā (Fr) :inkisar, ilenç 53b.13
bed-nām (Fr) :kötü adlı, adı kötüye çıkmış 36b.22
bedr (Ar) :dolunay 18a.8
beg :1-bay, zengin, ileri gelen 12b.15
2-bey, efendi 69a.1
begen- :iyi veya güzel bulmak 10a.17
behre (Fr) :hisse, nasip, kısmet 12a.20
bekçi :bir şeyi veya bir yeri bekleyip korumakla görevli kimse 44a.23
bekir (Ar) :kişi adı 56a.19
bekle - :biri gelinceye kadar bir yerde kalmak, durmak 2b.3
bekled- :beklemeye sevk ve mecbur ettirmek, bekletmek 12a.15
belā (Ar) :afet, felaket 82a.2
beled (Ar) :şehir 76a.18
beled-i emīn (Ar) :emniyetli, güvenilir şehir 76a.18
belī (Fr) :evet 74b.9
belki (Fr) :ihtimal, umulur, hatta 2a.13
belḳīs seba melikesi ve Hz.Süleymanın karısı 36b.4
belli :açık, aşikar 14a.18
beŋ :tende bulunan, ufak, koyu renkli leke veya kabartı 41a.9
ben :ben (1.Tekil şahıs zamiri) 6b.14
bencileyin :Benim gibi 74a.19
beng̃ci :esrarcı, uyuşturucu 41b.13
benlik : kişiliğini üstün görme, kibir 58b. ???
beŋze- :benzemek, andırmak 1b.10
beŋzer :eş, eşit, benzer 2a.12
beŋiz :1-yüz rengi 39b.11
2-yüz, çehre 13a.8
berāber :eşdeğer, müsavi 97b.12
berd :soğuk 80b.11
bereket-i ḫalīl est (Ar):Halil (İbrahim Peygamber) 'in bereketidir 102b.10
ber-ḫūrdār (Fr) :mesut, mutlu 12a.19
berī :çıkma durumundaki kelimelerden sonra getirilerek bir işin başlangıcını gösterir. 6b.11
beriki :beride olan 71a.16
berk :sağlam, kuvvetli 44b.13
berzaḫ (Ar) :ölülerin ruhlarının kıyamete kadar duracakları yerki dünya ve ahiret arasında farz olunur. 38a.8

besmele (Ar) :"Bismillahirrahmanirrahim" cümlesinin adı 46b.1
beşāret (Ar) :müjde 84a.12
beter (Fr) :daha kötü 61a.16
beyān (Ar) :1- açıklama 80b.3
2-belli, açık 9a.8
b.et- : açıklamak 9a.8
beyāne (Ar) : ifade anlatma 9a.16
b.et- : anlatmak 9a.16
bey' (Ar) : satma 98a.7
bey'-i yahūd (Ar) : yahudilerin satışı 62b.9
beyle : böyle 45b.7
beyne's-ṣalāteyn (Ar) : iki namaz arası 52b.1
beyt (Ar) :divan edebiyatından iki mısraılk nazım birimi 3a.13
beytü'l-māl (Ar) :maliye hazinesi 69b.9
beyyine (Ar) :delil, şahit, tanık, bürhan, hüccet 99b.18
beyyine-i ṣādıka (Ar) :doğru şahit 41a.21
beyża (Ar) :yumurta 82a.6
bıcḳı :karşılıklı iki kişi tarafından kullanılan büyük testere 56a.21
bıldırcın :tavukgillerden eti sevilen bir göçebe kuş 2a.11
bıraġ- :salıvermek, koyuvermek, bırakmak 40a.17
bıraḳ - :koymak 59b.11
bıyıḳlı :bıyığı olan 37a.20
bī'at (Ar) :kabul ve tasdik muamelesi 6a.19
bī'atlı (Ar) :kabul ve tasdik muamelesi olan 91b.13
biçil - :biçmek işine konu olmak 96a.11
b.miş ḫıl'at :bütünü ile uygun, elverişli 96a.11
bī-dühān (Fr) :dumansız 83a.2
big :bey, efendi 51b.19
bi-ġayr-ı ḥaḳḳın (Ar) :haksız olarak 102a.11
bī-ġayr-ı tekrār-ı ḥurūfihī (Ar) :harfleri tekrar edilmeksizin 16 a. 2
bī-ḫōd (Fr) :kendisine malik olmayan, kendinden geçmiş 82a.4
bikr (Ar) :dokunulmamış, genç kız 86b.3
bil :bel, göğüsle karın arasında daralmış bölüm 76a.17
bil- :bilmek, haberdar olmak 2b.12
bildür - :bildirmek, haber vermek 9b.12
bilā (Ar) :-sIz (olumsuzluk edatıdır) 80a.16
bilā-fāyide (Ar) :faydasız, yararı olmayan 70b.15
bilā-nef' (Ar) :faydasız 98a.4
bilā-ta'assüf (Ar) :beklemeksizin 51a.8
bilā-vāsıṭa-i ḥakīm (Ar) :hakim vasıtası, aracılığı olmaksızın 57a.5
bile :bile, dahi 2a.10

bile :birlikte, beraber 13a.4
bile- :kesici aletleri keskin duruma getirmek 66a.15
bileyici :kesici aletleri bilemeyi iş edinmiş olan, zağcı 99b.3
bi'l-iżṭırār (Ar) :mecburi olarak, çaresizlikle 50b.15
bi'l-külliye (Ar) :tamamiyle, tamamen 53b.6
billāhi (Ar) :allah'a yemin ederim 7a.12
billür :şeffaf ve parlak taş ve buna takliden yapılan has cam 13a.11
bī-minnet (Ar) :minnetsiz, ettiği iyiliği başa kakmayan 101a.5
biŋ :bin sayısı 9b.11
biner :binici,binen 35a.3
bir :sayıların ilki,bir 1b.5
bir :herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösterir 1b.12
birāder (Fr) :kardeş 5b.15
bī-raḥm (Ar) :acımasız 74a.5
birazdan :biraz sonra 13a.8
birbiri :yekdiğeri,birdiğeri 7a.13
bircek :1-birer birer 75b.11
:2-Bir kere 95a.2
bire : hey,ey 46a.15
birer :bir bir, tek tek 13a.5
biri :bir tanesi 1b.17
biricek :biricik, tek 70b.9
birikdür- :birleştirmek 97b.5
birle : beraber 5lb.12
bisāṭ (Ar) : kilim,halı,döşeme 41b.8
biş : beş,dörtten sonra gelen sayı 6a.15
bişer :beşer,her seferinde beş tane 1b.10
bi-şefḳat (Ar) :acımasız,sevgisiz 74a.5
bī-şek (Ar) :şüphesiz 85a.3
bişür- :pişirmek 51a.2
bit- : yetişmek,yeşermek 33a.7
bīṭāḳ (Ar) : güçsüz,takatsız 91a.21
biz : çokluk birinci kişi zamiri 57a.7
bizdür- : usandırmak,bıkkınlık vermek 85a5
bi'ż-żarūrī : zaruri,gerekli olarak 70b.25
boġ- :boğazlamak 66a.2
boğaz :l- boğaz,ensenin ön kısmı ve ordaki organların tümü,imik 69a.6
2- boyun 35b.17
boḳ : dışkı 51a.13
bolayki : ola ki ,belki 16b.19
bolulı : bolu'dan olan kimse 52a.13

bostancı başı : bostancı ocağının en büyük zabitinin ünvanı 9a.5
boyan- : boyama işi yapılmak 88a.6
boyınca : uzunluk olarak , kametle beraber 11b.9
boynuz : bazı hayvanların başında bulunan,tırnaksı bir maddeden uzun kıvrık veya çatallı koruma organı 2b.9
boyun : sorumluluk 15b.12
boyun :gövdenin başla omuz arasında kalan bölgesi 13a.6
boz- :1- silmek 81a.20
2-geçersiz bir duruma getirmek 53b.2
bozıl- :1-Kötüleşmek,fanalaşmak 11a.10
2-Silinmek 70b.8
bögrek :böbrek 104a.13
bögürtlen :gülgillerden ,bahçe çitlerinde ,yol kenarlarında,kendiliğiinden yetişen dikenli ve çok yıllık bir çalı 81b.21
böyle : bu şekilde 7a.10
bu :yerde,zamanda veya söz zincirinde en yakın olanı gösterir 1b.4
bugün :içinde bulunduğumuz gün 2b.2
buçuḳ :y.arım,bir tamın ikide biri 65a.18
buġday :buğdaygillerin örnek bitkisi ve bu bitkinin başağından çıkan tanesi 44b.4
buḳaġı : kayd ,köstek 35b.17
bul- : 1- aradığı bir şeyle veya kimse ile karşılaşmak 8b.3
2-herhangi bir görüşe,bir yargıya varmak 6a.16
3-sağlamak,temin etmek 6a.17
bula- :duruluğunu yitirmek 85b.4
bulun- :1-herhangi bir durumd olmak 2b.21
2-mevcut olmak,var olmak,bulnmak 9a.24
bulaş- :meşgul olmaya başlamak,karışmak 2b.1
buluş- :1-karşılaşmak,buluşmak 36b.3
2-görüşmek 36a.21
buŋal- :şaşırmak,sersem olmak 15a.11
buŋalt- :bunalmasına sebep olmak 37b.4
buncılayın :bunun gibi 47a.12
bunda :burada 9b.4
burc (Ar) :zodyak üzerinde yer alan on iki takım yıldıza verilen ad 79a.12
burçaḳ : baklagillerden,taneleri hayvan yemi olarak kullanılan bitki 88a.9
bursa :Bursa şehri 6b.3
büseli(Fr) : öpücüğü olan,öpmesi olan 59a.8
buyur- :ferman etmek,emir vermek,buyurmek 3a.10
bühtān (Ar) :birine yalandan bir şey isnad etmek,iftira 80a.20
bülūġ (Ar) : ulaşma,yetişme 76a.8

bürhān (Ar) :delil,tanık,isbat 84a.8
bürūdet (Ar) : soğukluk 74a.4
büyük : 1-küçük zıddı,kebir,büyük 15a.9
2-önde gelen,daha büyü 8b.10

C

ca'fer beg : kişi adı 5b.15
ca'fer-i ṣādıḳ : hz.Ali'nin torunu ve şiilerin on iki imamının altıncısı 97b.18
cāh (Fr) : yer,makam,mevki 88b.9
cāhil (Ar) :habersiz 17a.20
cāmi' (Ar) :içinde namaz kılınan yer,cami 6b.13
cāmi'ü'l-kur'ān :kur'an'ı toplayan,bir araya getirren 32b.20
cān :1- hayat,can 9lb.ll
2- ruh 98.a.2
c.at- : bir şeyi elde etmeyi çok istemek 3a.12
cānān : sevgili ,gönül verilmiş 84a.4
cānib : taraf,yön 34b.6
cānver :canavar,vahşi,yırtıcı hayvan 57b.21
cāriye : kadın köle 37a.8
cāsūs (Ar) : birinin sırlarını başkasının hesabına öğrenmeyi üstüne alan kimse 52a.16
cāyiz (Ar) :işlenilmesinde cevaz olan 74a.2
cebeci : orduya silah yapan ve yetiştiren piyade asker58a.20
ceberūt (Ar) :allah'ın büyüklüğü 61a.10
cebrāil (Ar) :peygamberlere emir ve vahye vasıta ve memur olan dört büyük melekten biri 42b.8
cebren :zorla 36a.22
cehd : çalışma,gayret 88b.17
c.it- : çalışmak 88b.17
cehele : cahiller,bilgisizler 53a.18
cehennem : ahirette günahkarların azap gördükleri yer 40a.17
ce]āl_ : büyüklük,ululuk 61a.3
cellād (Ar) :ölüm cezasına çarptırılanları öldürmekle görevli olan kimse 80b.4
celle(Ar) :"yüce ve aziz olun" manasına bir dua 92b.9
cem' (Ar) : 1-toplama, bir araya getirme 7a.l6
c.it- : toplamak 7a.16
2- çiftleşme,yaklaşma 40b.15
c.ol- : cinsi münasebette bulunmak 40b.15
cem'-i cem'ü'l-cem' :tasavvufta bir makam 84b.1
cemā'at (Ar) :topluluk 5b.19

cemāl (Ar) : güzellik 6la.2
cem'an (Ar) : toplam olarak 9b.19
cemāziyelāḫir (Ar) : arabi ayların altıncısı 75a.11
cemī' (Ar) : bütün 9a.1
cengāni (Fr) : savaşlılar 7b.22
cenk (Fr) :savaş 48a.14
cennet (Ar) : ahirette günahsızların mükafat gördükleri yer 2b.5
cerr (Ar) : para,eşya ve saire çekme ,dilencilik etme 69b.6
cerrār (Ar) : dilenci 36a.20
cesed (Ar) : ölü vücut,naaş 62b.15
cevāmi' (Ar) : camiler 62b.8
cevher (Ar) : elmas,değerli taş 51a.5
cevlān (Ar) : dolaşma,dolanma,gezinme 83a.6
cezā (Ar) : karşılık 5b.3
cezā-i a'māl (Ar) : amellerin karşılığı 69b.23
cezā-i ḫilāf (Ar) : zıt,karşı ceza 90a.11
cezā-yi vifā (Ar) : uygun karşılık 4b.10
ceza' (Ar) : sabırsızlıkla sızlanma 74b.18
cılḳ :bozuk,çalkanmış 2b.11
cīb (Ar) : cep 9a.14
cibillet (Ar) : cibilliyet,yaratılış,huy 98b.13
cibrīl-i emīn (Ar): emin,doğru sözlü cebrail 42b.13
cidd-i īfā (Ar) : bir işi yerine getirmenin ciddiyeti 72a.23
cifr (Ar) : rakam,harf ve rumuza dayalı ilim 35b.14
cins (Ar) : nevi,çeşit 83a.4
circīs : Filistinli bir nebi olup havariler devrinde yaşamış,hicretle uğraştığı esnada Musul hükümdarını davete memur edilmiştir.Bir rivayete göre de üçüncü yüzyılın sonlarında doğmuş ve 23 Nisan 303'te Nikomedya'da şehit edilmiştir. 62b.14
cisim (Ar) : beden 92a.11
cismānī (Ar) : bedenle ilgili 50b.11
cum'a (Ar) : cuma,perşembeden sonraki gün 35a.1
c.gicesi : perşembeyi cumaya bağlayan gece 1b.1
cüdā (Fr) : ayrı 84b.8
cühūd : yahudi 69b.6
cümle (Ar) :bütün,tamam,hep 6b.2
cümlesi (Ar) : hepsi,hep 7a.18
cünūd-i samāvāt (Ar) : Göklerin askerleri 41b.21
cünūn (Ar) : delilik 80b.16
cür'et (Ar) : cesaret 50a.2
cür'etli (Ar) : cesaretli, yürekli 91b.6

Ç

çağır- :1-çağırmak, seslenmek 7b.23
2-yüksek sesle okumak, teganni etmek 68b.7
çağşurı : şalvar 80b.11
çāḳ : hatta,ta 64a.22
çaḳmaḳ : çelik,taşve tutuşacak maddeden yapılmış tutuşturma aleti 68a.7
çal- : 1-bir şeyin bir parçasını kesmek 85a.10
2-sırkat etmek,çalmak 7a.6
3-bağlamak,takmak 6a.16
4-dövmek,çalmak 2b.1
5-vurmak,çarpmak 2b.9
çalġu : müzik aleti , çalgı 74b.11
çalın- : telaşla çevreyi yoklamak 76a.5
çalış- : uğraşmak,gayret etmek 2b.13
çallı ḥüseyin : kişi adı 9b.24
çam : çam (ağaç adı) 98a.13
çamur : su ile karışıp,bulaşır ve içine batılır duruma gelmiş toprak,balçık 85b.4
çaŋ : çan,büyük çıngırak,nakus 104a.12
çarḫ(F) :çark,dümen 12b.15
çārmīḫ(Fr) :suçlunun öldürülmek amacıyla çivilendiği haç biçimindeki dar ağacı 62b.13
çārsū(Fr) :çarşı 72a.13
çaşnı :lezzet,tat 50b.22
çatla- :parçaları ayrılıp dağılmayacak biçimde yarılmak 67a.14
çavuş :Osmanlı ordusunda üst komutanların buyruklarını üst komutanlara ulaştıran görevli 39a.9
çayır(çayır) :cayır cayır 62b.2
çayırdı :çatırtı 65b.17
çaylak :tavuk büyüklüğünde yırtıcı bir kuş 29b.11
çegāne : bir çeşit çalpara,çengi tefciği 74b.1
çek- :1-bir şeyi kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek 1b.15
2-dayanmak,tahammül etmek 6b.16
3-uğramak 6b.18
4-germek 42a.4
5-asmak 81a.1
6-bir duyguyu içinde yaşatmak 62b.4
çekil- :gerilmek 9a.17
çekme :bir çeşit giysi,çizme 57a.4
çelebi+lik :çelebice davranış,olgun davranış 72b.20

çerçi+lik :tuhafiyecilik 58b.7
çeşde :bir çeşit çalgı,çeşte 68b.7
çevir- :çevirmek,ekşitmek 6b.1
çığırğan :çığırtkan 81b.16
çığrış- :hep birden bağırıp çağırarak gürültü etmek 81a.19
çıhārı-yār-ı güzīn (Fr) :seçkindört dost, dört halife 66b.10
çık- :1-bir şeyin yukarısına varmak 6a.13
2-içeriden dışarıya varmak 2a.21
çıka gel- :ansızın gelmek, birden ortaya çıkmak 6a.14
çıkar- :1-üstünden atmak 7a.3
2-bir şeyin çıkmasını sağlamak 5b.7
3-birini veya bir şeyi yukarıya ulaştırmak 6a.10
çıkart- :döküntülü hastalığa tutulmak 14a.17
çıplak :üstünde giysisi olmayan 49b.5
çırak :zanaat öğrenmek için bir ustanın yanında çalışan kimse 44b.8
çiçek :insanın vücudunda çiçek gibi çıbanlar açan hastalık 14a.17
çift : sapan çeken iki öküz takımı 94a.19
çig :pişmemiş,cahil 105a.6
çingene(Fr) : Hindistandan çıktıkları söylenen dünyanın çeşitli yerlerinde göçebe yaşayan bir topluluk 64a.15
çoban (Fr) :davar ve mal sürülerini güdüp otlatan kimse 32b.25
çoğal- : fazlalaşmak 49b.3
çoğı : büyük kısmı 60a.9
çok : fazla 5b.17
çokdan : çok eskiden,çok önceden 9b.6
çok- : hücum etmek,çullanmak,üşüşmek, toplanmak 10b.16
çokın- : üşüşmek 95b.13
çū (Fr) : gibi 89b.14
çul : genelliklekıldan yapılmış kaba dokuma 86a.7
çūn (Fr) : çünkü,madem ki 89b.16
çūnki (Fr) :1- madem ki 92b.1
2- olduğundan (sebep ve illet beyan eder) lb.7
çürük :l- sağlam bir temele veya kanıtlara dayanmayan 68a.5
2-sağlam olmayan ,bozuk 86a.12
3- rütubetli bir yerde durmaktan lifleri tutmaz olup sulanmış ve kokmuş 16b.6

D

da : da, dahi lb.8
dahı :l- ve 4b.l5
2- daha 2a.3

3- daha, hala 17a.8
4- daha, yine 3a.15
5- yine, yinede 98a.7

daḫl (Ar) :1- karışma 44a. 17
2- itiraz 6b.6

d. et- : karışmak 44a.12

dā'im (Ar) : daima, mütemadiyen 6b.6 (bkz. dayim)

dakīḳ (Ar) : ince, hassas 75b.2

dal : ağacın gövdesinden ayrılan kollardan her biri 53a.1

dāl (Ar) : delalet eden 10a.13

ḍāl (Ar) : doğru yoldan ayrılmış 85a.9

dāne (Fr) : tane 59a.17

dār (Fr) : darağacı 80b.21

dārü'l-emān (Ar) :yardım dilenen yer 60b.18

da'vā-yı bāṭıl (Ar) : çürük, temelsiz da'va 83b.7

da'vet (Ar) : çağırma, ziyafet 80a.15

d. et- : çağırmak 80a.15

dāyim (Ar) : da'ima, mütemadiyen 11b.19 (bkz. da'im)

dāyire (Ar) :1- dayire, halka 32a.26
2- bir çemberin içinde kalan düzlem parçası 42a.2

de : de, dahi 3a.12

deccāl (Ar) : kıyametten az evvel çıkacak ve Hz. İsa tarafından öldürülecek yalancı ve zararlı şahıs 14a.18

dede : mevlevi tarikatında çile doldurmuş olan dervişlere verilen ünvan 63b.1

def'(Ar) : giderme 45b.10

d. ol- : giderilmek 45b.10

def'aten (Ar) :bir defada birden 90a.8

defter (Ar) : bir araya tutturulmuş kağıt yaprakları 56b.12

deg- : dokunmak 70a.8

degin : kadar 97a.11

degirmen : buğday ve benzerini öğütmeye yarayan alet 14a.5

degme : her, gelişigüzel, sıradan, olur olmaz 105a.8

degül : degil 2a.12

degür- : duyurmak, bildirmek 46b.17

dek : kadar 2b.8

del- : delik açmak 56b.6

delālet (Ar) : işaret, kılavuzluk, alamet olma 12a.3

delikanlı : buluğa ermiş genç 7a.17

delikanlılık : çocukluktan çıkmış gençlik 43a.18

delīl (Ar) : kılavuz,yol gösteren 3a.17

dem (Ar) : kan 88b.6

dem-i ʿīsā (Ar) : Hz. İsa'nın nefesi 88a.15
demürci : demirci, demir işleriyle uğraşan 46b.4
denlü : kadar, denli 85b.3
depe : tepe, tümsek yer 13a.7
depele- : kıyasıya dövmek 78a.11
derd-i dil (Fr) : gönül derdi 89b.2
derdmend (Fr) : zavallı, biçare 8b.5
deri : post 9b.4
derin : dibi yüzünden veya ağzından uzak olan 79a.4
derince : içten gelen 39b.17
dermān (Fr) : 1- ilaç 89b.2
2. güç, takat 92a.18
derviş (Fr) : ber tarikata bağlı bulunan kimse 59a.7
dervişān (Fr) : dervişler 98b.16
derviş çelebi : şahıs adı 75b.10
deryā (Fr) : deniz, okyanus 82b.7
desti (Fr) : testi, toprak çanak 46a.13
deve : boynu uzun, sırtında hörgücü olan, yük taşımakta kullanılan hayvan 44b.13
devr (Ar) : dönüş, dönme 87b.8
devr-i felek (Ar) : zaman, talih 87b.8
devrān (Ar) : dünya, felek 87b.8
devşür- : toplamak 98a.18
di- : söylemek 12b.11
diyen : söyleyen 2b.6
dibek : taştan veya ağaçtan yapılmış büyük havan 58a. 22
dide (Fr) : göz 37b.14
dik : gibi 69b.13
diken : bitkilerin dal, yaprak, meyve kabuğunda bulunan, sert, ucu sivri ve batıcı çıkıntılar 81b.21
dil : dil, lisan 32b.11
dilber (Fr) : gönül alan, sevgili 13a.9
dilber aḥmed : şahıs adı 11b.2
di-n- : söylenmek 16b.17
di-n-il- : söylenilmek 3a.12
dīn (Ar) : din, inanç 2b.18
dinç : sakin, emin 72b.2
dīndār (Fr) : mütedeyyin, dinin emir ve yasaklarına uyan 8b.10
dinle- : kulak asmak 41b. 3
dīnsüz : dini olmayan, kafir 1b.15
direk : en önemli insan 69b.3

dirhem (Ar) :1- eski okkanın dörtyüzde biri 94b.12
2- gümüş para 93b.10
diri : canlı, hay 65b.12
dirīġ (Fr) : esirgeme 39a.11
diril- : hay olmak 60a.15
dirild- : ölmüş birini yeniden hayata kavuşturmak 37b.6
diş : çene kemiklerinin üstüne dizili, ısırıp koparmaya ve çiğnemeye yarayan sert, beyaz organlardan her biri 94b. 13
dişli : dişleri olan 94b.13
divāne (Fr) : deli, kaçık, budala 34b.20
dīvār (Fr) : duvar 104a.16
diyü : diye 5b.16
diz : kaval, baldır ve oyluk kemiğinin birleştiği yer 39b.4
dizdār (Fr) : kale muhafızı, kale bekçisi 46b. 14
dōstlıḳ : arkadaş olma durumu, dostça davranış 58b.4
dög- :1- çalmak, vurmak 11a.2
2- dövmek, dayak atmak 69a.22
3- bir şeyi toz durumuna getirmek için ezmek 58a.8
dögdür- : dövdürmek 7b.22
dök- : dökmek, akıtmak 1b.18
dön- : bir şeyi andıracak duruma girmek, benzemek 17a.8
dörd : dört, üçten sonra gelen sayı 17a.7
döşek : yatak 440b.18
du'ā (Ar) : niyaz, Allah'a yalvarma 13a.16
du'ācı : du'a eden, iyiliği isteyen 2b.17
du'ā-gūy (Fr) : du'acı, du'a eden 93b.17
dūd (Ar) : böcek 82a.5
dūd-ı ḳaz(Ar) : ipek böceği 82a.5
ḍuḥā (Ar) : kuşluk vakti 80b.12
dūr (Fr) : uzak 85a.3
dur- : durmak, beklemek 34b.6
dut- : 1- kabul etmek 12a.9
2- varsaymak, farzetmek 69a.22
dutıl- : ele geçmek 7a.4
duzsuz : tuzsuz, tuzu olmayan 72a.6
dügü : bulgur ufağı 99a.15
dügüm : döğüm, ip gibi bükülebilir şeyleri kıvırıp kendi üzerine dolayarak yapılan boğum 6a.16
dügün : evlenme dolayısıyla yapılan tören, eğlence 52a.2
düken- : tükenmek, sonu gelmek 50a.14
dükkān (Ar) : içinde öteberi satılan oda, yer 83a.4

dünki : bugünden bir önceki günle ilgili 7a.15
dünyā (Ar) : içinde yaşadığımız alem 9b.19
dür- : buruşturmak 39a.18
dürli : çeşit, türlü 34b.14
dürlü : çeşitli, türlü 14a.17
d. dürlü : çeşit çeşit, türlü türlü 72b.8
dürr-i yektā(Fr) : benzeri olmayan, tek inci Hz. Muhammed 7a.20
dürüst (Fr) : doğru, yanlışsız 3a.3
düş :1- gerçek olmayan şey, hayal, imge 52a.3
2- rüya 63a.10
düş- :1- yukarıdan aşağıya birdenbire ve ihtiyarsız inmek 61b.15
2- girmek 5b.10
3. tesadüf etmek , zuhur etmek 12a.8
4. katılmak 7a.8
5. hücum etmek, saldırmak 99b.9
düşmān (Fr) : adu, hasım, yağı 12b.1
düz- : yazmak, te'lif etmek 14b.18

E

eb (Ar) : baba 34b.3
ebāyezīd (Ar) : Eba Yezid-i Bestami adında maruf bir zat 11a.4
ebced(Ar) : ilk tahsil 40a.14,
ebedī(Ar) : hiç bir zaman, asla 9a.2
ebnā'-i cān (Ar) : can oğulları ? 66a.3
ebnā'i cins (Ar) : aynı cinsten olan insanlar 58a.17
ebnā'-i şeytān (Ar) : şeytan oğulları 66a.3
ebter (Ar) :1- zürriyetsiz ve hayırsız 48b.21
2- nakıs 61a.15
ebūbekr (Ar) : İslamın ilk halifesi 32b.16
ebū medyen-i maġribī (Ar) : kişi adı 104b.17
ebü'l-işām (Ar) : kişi adı 18b.19
ebü'l-vakt (Ar) : zamanın babası 86b.1
ebvāb-ı hüdā (Ar) : doğru yolu gösteren kapılar 84b.16
echel (Ar) : daha cahil, çok cahil 63a.11
edā (Ar) : namazı vaktında kılma 39b.8
edaḳ (Ar) : daha dakik, daha ince 35b.2
edille-i selāse(Ar) : kitap, sünnet ve icma-ı ümmetten çıkan şeri'atın üç delili 37a.5
edirne : edirne şehri 103a.15
ednā(Ar) :1- az, pek az 74b.13
2- en alçağı, en altta bulunanı 79a.20

ef'āl (Ar) : fiiller, işler 84b.5
efendi (Ar) : seyyid, hoca 6b.4
eflāḳ (Ar) : felekler, gökler, semalar 11b.20
eflāṭūn : maruf yunanlı filozof 36a.16
efsāne (Ar) : masal, asılsız hikaye, hurafeler 10a.5
eg- : düz olan bir şeyi eğik duruma getirmek 76a.17
eger : eğer, şayet 2a.13
egerçi (Fr) : her ne kadar 2b.19
egin : sırt, arka 62b.20
eglen- :1- durmak 4b.13
2- beklemek, oyalanmak 6a.20
3. bir yerde durmak, tevakkuf etmek 44a.23
egri : yanlış 76a.17
ẹhass (Ar) : en hasis, çok pinti 81b.17
ehem (Ar) : daha mühim, çok önemli 2a.9
ehl (Ar) :1- halk, millet 102a.22
2- karı, eş 79b.11
3-bir yerde oturan 11a.14
ehl-i cehennem (Ar) : cehennem ehli, cehennemlik 40a.18
ehl-i cennet (Ar) : cennet ehli, cennetlik 40a.18
ehl-i dünyā (Ar) : dünya adamı, ahireti düşünmiyen 98b.13
ehl-i ḫarāc (Ar) : devlete vergi ödeyen gayr-i müslimler 69b.13
ehl-i īmān (Ar) : iman sahibi 12b.5
ehl-i seb(ā)vet (Ar) : çocuklarla ilgilenen 13a.11
ejder (Fr) : türlü biçimlerde tasarlanan korkunç bir masal canavarı 62b.3
ḳālim (Ar) : memleketler, diyarlar 6a.4
ekber (Ar) : en büyük 53b.9
ekser (Ar) : çoğu 2a.11
eksük : eksik, noksan 3a.1
el : insan kolunun bilekten parmak uçlarına kadar olan kısmı 1b.18
e. çek- : vazgeçmek 91a.5
elem (Ar) :1- keder, tasa 93b.10
2- eziyet, sıkıntı 8a.10
el-ḥaḳ (Ar) : hakikaten, doğrusu 88a.14
elḥamdu lillāh (Ar) : hamd Allah'a mahsustur, şükürler olsun 75b.2
elif (Ar) :Arap alfabesinin ilk harfi 3a.20
el-imāmü'l-ġazālī (Ar) : imam-i gazali 36a.12
elleh(Ar) : "Allah" lafzının muhaffef söylenişi 66b.11
elli : elli, kırk dokuzdan sonra gelen sayı 63b.3
elmalı : Antalya'nın bir ilçesi 89b.1
el-ma'nā (Ar) : bir kelimenin ifade ettiği şey 11b.15

el-yevm (Ar) : bugün 7a.15
el-yevmü'l-iṣneyn (Ar) : pazartesi günü
emek (Ar) : çalışma, gayret, çaba 15a.4
emel (Ar) : arzu, istek 75a.3
emīn (Ar) : korkusuz, emniyet sahibi 8b.15
emir (Ar) :1- emir, buyruk 79b.6
2-iş 3a.7
emīr (Ar) : bir kavmin başı, begi 9lb.12
emīr ca'fer (Ar) : kişi adı 56a.19
emīre (Ar) :buyruk,emir 55a.6
emir ḳulı : bir işi aldığı buyruk gereğince yapmak yükümlülüğünde olan kimse 39b.ll
emīrü'l-mü'minīn (Ar) : müminlerin reisi, halife 99a.22
emr-i rām-ı 'aṣḳ (Ar) : aşka boyun eğenin işi 89b.14
emrāż (Ar) : hastalıklar 14a.7
emrāż-ı cehl (Ar) : bilgisizlik hastalıkları 88b.18
enbiyā (Ar) : nebiler, peygamberler 32a.12
enīn (Ar) : inilti, inleme 7b.13
ense :1- boynun arkası 79a.6
2- arka 80b.5
envā'-ı eṭ'ime (Ar) : çeşitli yemekler 40b.13
envār (Ar) : nurlar, ışıklar 85a.3
envār-ı ḳur'ān (Ar): kur'an nurlar 16b.2
enver (Ar) : daha parlak 4la.14
epsem(Fr) : ebkem, dilsiz 11b.13
er :1- koca, eş 86a.5
2- erkek 85a.1
3- erkek, yiğit 11a.5
erāẕil (Ar) : reziller, alçaklar 34b.2
erāẕil-i nās : insanların en rezili, en alçağı 64a.14
erba'a (Ar) : çarşamba 9a.2
erba'īn (Ar) : kırk 83b.5
eren : benliğinden siyrilmiş, kendini Allah'a adamış veli 5b.11
ergenlik : dul kadının bekara varınca bekarlık hakkı olarak verdiği hediye 40b.16
erḥam (Ar) : en rahmetli , çok acıyan 46a.2
eriş- : uğraşmak, sataşmak 104b.1
erḳam (Ar) : siyah, beyaz renkli yılan 88b.5
esed (Ar) : "aslan" anlamına gelen bir burç adı, aslan burcu 79a.12
esfel (Ar) : daha aşağı, en aşağı 92b.7
esfel-i sāfilīn (Ar) : cehennem (aşağılar aşağısı) 92b.15
esmā(Ar) : isimler 84b.3

esmā'-i ḥüsnā (Ar) : Allah'ın isimleri 32b.l
esnā'-i müṣāḥabet (Ar) : sohbet esnası, anı 93a.l0
esr (Ar) : tutsaklık 68a.l5
esrār-ı ḳur'ān(Ar) : kur'an sırları 2a.7
esrār-ı necvā (Ar) : fısıltı, gizli söz sırları 49a.l4
eṣ-ṣaffeyn (Ar) : iki sıra 93b.l
eṣvāb (Ar) : elbiseler 9a.l33
esvāḳ (Ar) : çarşılar 8la.l5
eşedd-i 'Aẕāb (Ar): azabın en şiddetlisi 3la.l3
eşek : eşek, merkep 59a.6
eşfaḳ (Ar) : en şefkatlı, en acımalı 46a.2
eşhür-i ḥurum (Ar): islamdan evvel, harbin haram kabul edildiği "zilka'de, zilhicce, muharrem ve recep" ayları 7b.l2
eşrāṭ-ı sā'at (Ar) : kıyametin şartları, alametleri 8a.2
et : insan ve hayvanlarda deri ile kemik arasındaki kas ve yağdan oluşan tabaka 17a.5
et- :l- etmek, işlemek lb.6
2- yapmak lb.4
3- değerinde olmak 6a.3
etbā' (Ar) : taraftarlar 90a.5
etdür- : ettirmek, etmesini sağlamak 2a.4
etek : elbisenin alt tarafı 7la.8
etmek : ekmek 11a.11
eṭrāf (Ar) : yönler, cihetler 7a.l7
eṭvār (Ar) :l- tavırlar, davranışlar 69a.3
2- hal ve hareketler, işler 85a.3
ev : ev, hane, beyt llb.7
evān (Ar) : zaman, vakit 44b.l0
evāyıl-i ebyāt (Ar) : ilk beyitler
evc (Ar) : yüksek, yüce 92b.7
evc-i manṣıb (Ar) : memuriyetin en yüksek tabakası l0la.l
evfaḳ (Ar) :daha uygun 49a.l0
evhen (Ar) : ehven, daha hafif, daha zararsız l3b.ll
evḳāt (Ar) : vakıtlar l02b.l8
evlā (Ar) : daha uygun 69a.ll
evlād (Ar) :l- nesil, sülale 52a.l4
2- çocuklar 34b.2
evliyā (Ar) : veliler, velayet sahipleri 9a.l
evsa' (Ar) : daha geniş 67a.l6
e. it- : daha genişletmek
evsaṭ (Ar) : orta, normal 93a.l5

evvel (Ar) :1- başlangıç, ibtida 2b.9
2- önce 9b.12
evvel-i bakara (Ar) : kur'an'ın ikinci suresi olan bakaranın başı, ön tarafı 99b.20
evvel-i sūre-i bakara (Ar) : bakara suresinin başları 16a.4
evvelki : önceki 4b.12
evżā' (Ar) : haller, vaziyetler, tavırlar 69a.3
ey : ey, hitap sözü 1b.12
eyle : öyle, o şekilde 31a.7
eyle- :1- etmek, söylemek 2b.15
2- yapmak 8b.22
eyyām (Ar) : günler 78a.12
ezā (Ar) : eziyet, işkence, inc itme 94b.10
e. it- : incitmek 44b.21
ezān (Ar) : müslümanları namaza davet ve namaz vakıtlarını bildirmek için müezzin tarafından okunan tekbir 6a.20
ezān-ı 'aṣr(Ar) : ikindi ezanı 41a.4
ezel (Ar) : başlangıcı olmayan geçmiş zaman 85b.2
ezelī (Ar) : öncesiz, başlangıçsız 70b.7
ezher (Ar) : daha açık 94b.7
e. mine'ş-şems(Ar) : güneşten daha açık 94b.7

F

fahr(Ar) : ögünme, böbürlenme 18b.6
fāḳ(Ar) : tuzak, kapan 5b.10
faḳīr(Ar) : ben (tevazu inçin kullanılır) 9b.18
faḳru fahrī (Ar) : "fakirlik iftiharımdır" anlamında Arapça bir ibare 82b.5
falān (Ar) : falan, falanca 8b.6
fānī(Ar) :1- geçici, sonu olan 3b.15
2- yaşlı, ihtiyar 53b.22
fāre (Ar) : sıçangillerden, küçük vücutlu, kemirgen, memeli hayvan 70a.2
fārıġ(Ar) : vazgeçmiş, çekilmiş 36b.17
fārıġu'l-bāl (Ar) : endişesiz 62b.18
farḳ (Ar) : başkalık, ayrım 64b.13
f. it- : ayırmak 61a.13
farż (Ar) : yapmak zorunda kalınan şey 96a.22
f. it- : öyle kabul etmek, varsaymak 96a. 22
fāsıḳ (Ar) : Allah'ın emirlerini tanımayan, günahkar 48b.21
faṣṣ-ı niyyet (Ar):Füsus'un bir bö lümü 51b.2
fāş (Ar) : 1- meydana çıkma 52b.7
f. eyle- : meydana çıkarmak 52b.7

f. et- : meydana çıkarmak 13b.9
fātiḥa (Ar) : kur'an-ı kerimin birinci suresi 99b.20
fātiḥe (Ar) : Fatiha'nın muhaffef söylenişi 67a.24
fāyide (Ar) : kar, kazanç,fayda 13b.4
faẓl(Ar) : fazilet, erdem lutuf 80a.12
fecere (Ar) : fena huylular, günahkarlar 7b.14
fecr (Ar) : sabaha karşı, tan yerinin ağarması 83a.6
feḥvā(Ar) : mana , anlam 9a.3
felāḥ (Ar) : kurtuluş 16b.5
ferāġ (Ar) : vazgeçme, terk 35a.18
ferāġ-ı ḳalb (Ar) : gönül rahatı 98b.21
ferāġ-ı ḳalbī (Ar) : gönüle ati rahatlık, gönül rahatlığı 46a.6
ferāset (Ar) : ileri görüşlülük 1b.11
ferd (Ar) : şahıs, kişi 7a.20
fermān (Ar) :buyruk, emir 56a.14
feryād (Fr) : bağrışma, çağrışma 10la.11
f. et- : bağırmak, çağırmak 10la.11
ferzend ḥakīm (Fr) kişi adı 57b. 13
fesād (Ar) : bozgunluk , karışıklık, nifak 1b.4
feseḳā (Ar) : fasıklar, günahkarlar 96a.13
fesḫ (Ar) : kaldırma bozma 99a.1
f. ol- : bozulmak 99a.1
feth (Ar) : açılma 11a.12
f. ol- : açılmak 75b.2
fevrī (Ar) : birdenbire, düşünmeden yapılan 17a.5
fevt (Ar) : vefat, ölüm 31a.1
f. et- : kaçırmak 68b.4
fındıḳ(Ar) : sert bir kabuk içinde yuvarlak veya uzunca meyve 11b.9
fırāt : fırat nehri 87a.4
fırḳata (Ar) : eskiden üç direkli her çeşit gemiye denirdi 13a.24
fi feżāyılı'l-ḳur'an (Ar) : imam-ı gazalinin eseri 36a.12
fikr (Ar) : düşünce, fikir 102 a.16
f. eyle- : düşünmek 102a.16
fil (Ar) : sıcak bölgelerde yaşayan, çok iri, kalın derili, hortumlu hayvan 86a.14
fi'l (Ar) : hareket, davranış 70b.2
filān (Ar) : falan, filan 8b.6
fi'l-ḥāl (Ar) : derhal, bu anda 80b.5
firār (Ar) : kaçma, kaçış 84a.7
f. et- : kaçmak 84a.7
fir'avn (Ar) : tanrılık iddiasında bulunan ve zalimliğiyle bilinen bir eski Mısır hükümdarı 45a.17

firengī (Fr) : avrupa ile ilgili, batıya ait 87b.1
firengistān (Fr) : frenk memleketi, avrupa 97b.10
firenk (Fr) : avrupa , batı milleti 12b.3
fişek (fr) : kurşun 76b.19
fitne (Ar) : fesat, karışıklık 103a.18
fitne-i ʿaẓīme (Ar) : büyük fitne 63b.6
fużalā[1] (Ar) : faziletliler, fazılllar, erdemli kimseler 81b.5
füṣūṣ (Ar) :eser adı 51b.1
fütūḥat (Ar) : eser adı 104b.17
fütūḥat-ı ilāhiyye (Ar): ilahi fetihler 76a.9
fütūḥāt-ı mekiyye (Ar) :eser adı 75b.2
füyūzī (Ar) : kişi adı 8b.5
füyūzī çelebi (Ar) : kişi adı 7b.21
füyūzī efendi (Ar) : kişi adı 9a. 21

G

gāhice (Fr) : bazan 11a.2
geç- : 1- gitmek geçmek 8a.9
2- girmek, dahil olmak 5b.10
3- aşmak, devrolmak 1b.13
geçen : bir önceki 54a.17
geçür- :bir süre oturmak, kalmak 67b. 6
gedā (Fr) : dilenci 89b.16
gel- : 1- bir yere varmak 3a.8
2- bir şeye sonradan inanmak kabul etmek 7a.14
gemi : sefine, su üstünde yüzen, iinsan ve yük taşımaya yarayan büyük taşıt 1b.15
gemici : gemi işleriyle uğraşan 1b.16
genç : yaşı ilerlememiş olan 49b.4
genç çavuş : şalıs ismi 56a.19
genez : kolay 71a. 21
gerçek : doğru, yalan olmayan 5b.3
gerçi (Fr) : her ne kadar 48a.4
gerek : lazım 5b.21
gerger yer adı 54a.16
get- : bir yere doğru yönelmek 7a.5
getür- : getirmek, gelmesini sağlamak 5b.14
geven : baklagillerden bir çalı 99a.18
gey- :1- giymek 1b.2
2- üzerine almak 69b.13
geyik : geyikgillerden, memeli bir hayvan 62b.3
gez- : bir yerde dolaşmak, yürümek 41a.6

gibi : gibi, -e benzer lb.ll
gice :gece lb.4
gidi : ahlaksız, pezevenk 64a.l3
gider : giden 64a.20
giŋ : geniş 67a.l7
gir- : dışardan içeriye geçmek 35a.2
girit : yer ismi 52a.l5
gizlüce : gizlice, saklı olarak llb.6
göç- : göç etmek lla.5
gög(ü)s : gögüs, sine l7a.9
g. geçir- : üzülerek derinden soluk almak, için çekmek 38b.l2
gök : sema , hava boşluğu
göl : toprakla çevrili durgun su örtüsü 86a.9
gölge : bir cismin ışığa mani olmasıyla karanlıkça bıraktığı yer ki o cismin şekil ve suretini gösterir l5a.l8
göm- :l- yerin içine sokmak 9b.2
2- bir ölüyü topragın içine yerleştirmek, defnetmek 37b.8
göndür- : göndermek, irsal etmek 31a.10
gönŋül :İnsanın hissiyat merkezi 65a.13
gör - :1-Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak 9b.7
2-Yapmak, eda ve ifa etmek 1b.12
gören :gören, müşahade eden 2a.13
göriş- :1-görüşmek, buluşup konuşmak 2b.18
2-bir konu üzerinde karşılıklı düşünceler ileri sürmek 50a.6
görişçi :bir olay, varlık veya düşünce üzerinde varılan yargı, fikir sahibi 64a.5
göster- :1-görülmesini sağlamak 2b.3
2-öğretmek, anlatmak 12a.16
gösteril :görülmesi sağlanmak 3a.18
göt :anüs, dübur, makad 90a.14
götür- :bir şeyi yakından uzağa yürütmek 7a.5
göz :1-görme organı, dide, çeşm 2a.5
2-nazar, bakış 36a.13
g.belert- :gözleri gereğinden çok açıp hareketsiz hale getirmek 71a.24
gözet :kollamak, beklemek 82a.4
gözle :bir şeyin olmasını veya bir kimsenin gelmesini beklemek 48b.20
gūyā (Fr) :sanki 17a.3
güçle :zorla 17a.9
güher(Fr) :cevher 88a.14
gül (Fr) :gül, fidan 33a.7
gül- :insan, hoşuna giden olgular karşısında kah diye sesler çıkararak duygusunu açığa vurmak 37a.12

gülinç :kendisine gülünen 36b.18
güliş- :karşılıklı veya birlikte gülmek 42 a.5
gülşen-i vaḥdet(Fr) :birlik gül bahçesi 89b.14
gül yaŋaklı :yanakları gül gibi kırmızı olanlar 59a.8
güm(güm) :taklidi ses 14a.5
güm+le :"güm" "güm" diye ses çıkarmak 68b.15
gümüş :kısaltması Ag. olan beyazı parlak element 98a.13
gün :1-yer yuvarylağının kendi eks eni etrafında dönmesiyle geçen 24 saatlik süre1b.12
2-güneş 11b.20
gündüz :günün sabahtan akşama kadar süren bölümü 17a.4
güneş :dünyaya ısı ve ışık veren büyük gök cismi, şems 67a.b
güreş :iki kişinin türlü oyunlarla birbirinin sırtını yere getirmeye çalışması 50a.6
güreşçi mustafa :kişi adı 44b.1
gürūh(güruh) (Fr) :bölük, bölük 94a.18
güzel :biçimindeki uyum ve ölçülerindeki denge ile hoşa giderek hayranlık uyandıran 64b.11
gürz (Fr) :silah olarak kullanılan ağır topuz 85a.12
ġāfıl (Ar) :İhtiyatsız, dikkatsiz 17a.20
ġalebe (Ar) :galip gelme, üstünlük 65b.13
g.et :üstün gelmek 65b.13
ġālib (Ar) :üstün 47b.10
g.gel :galebe etmek, üstün gelmek 78a.8
ġam (Ar) :keder, tasa 16b.11
ġarrā :numayışlı, şatafatlı,gösterişli 40a.7
ġavvāṣ (Ar) :dalgıç 9b.8
ġayb (Ar) :görünmez alem 18b.14
ġāyet(Ar) :son derece, çok 1b.5
ġāyıb (Ar) :kaybolan 8b.2
g.ol- :kaybolmak 8b.2
ġāyibane (Ar) :gizliden 93b.17
ġayret (Ar) :1- çaba 13a.1
2-kutsal birşeye tecavüzden doğan temiz duygu 94a.8
g.et- :çabalamak 13a.1
ġayrı (Ar) : 1- başka 97b.18
2-başkası 59a.10
3-artık 60b.9
ġayrısı (Ar) :diğeri 63b.1
ġılmān (Ar) :köleler, esirler 41b.8
ġılẓet (Ar) :kabalık, sertlik 40b.2
ġulām (Ar) :1- tüyü bıyığı çıkmamış delikanlı, genç 86b.2

2-köle, esir 75b.5
ġurūş (Alm) :kuruş 5b.18

H

hā :sonradan hatıra gelen şey hakkında kullanılar 82a.1
ḥab (Ar) :yutulacak yuvarlak ilaç, hap 7b.23
ḥaber (Ar) :1-bilgi 4b.10
2-yeni olmuş veya olacak bir olgu üzerine bilgi 6a.1
ḥabs(Ar) :1- bir yere kapatıp salıvermeme, hipis 35b.15
2-zindan 46a.3
h.it- :bir suçluyu hapishaheye koymak 35b.15
h.ol- :hapse atılmak, haps edilmek 46a.3
ḥabs-ı medīd (Ar) :uzun hapis 45b.17
ḥabt (Ar) :hata 104b.13
ḥāce (Fr) :hoca 88a.3
ḥacerül-esved(Ar): kabenin duvarına asılı meşhur siyah taş 41a.13
ḥācı (Ar): hac farizasını yerine getirmek üzere kabeyi tavaf eden müslüman 8a.12
ḥācı abdullāh(Ar): kişi adı 70a.5
ḥācı aydın (Ar): kişi adı 72a.8
ḥācı ḥasan (Ar): kişi adı 37a.22
ḥāci ḥüseyin(Ar): kişi adı 72a.2
ḥacīl (Ar): utanmış, utancından yüzü kızarmış 9b.13
h.ol- :utanmak
ḥadd (Ar) :sınır 70b.11
ḥadd-ı beşer(Ar):ihsanlık sınırı 78b.22
ḥadd-ı zatında (Ar):aslında 49a.11
ḥaddā'(Ar) :aldatıcı, hilekar, dalavereci 95a.4
hādī (Ar) :hidayet veren 16a.22
ḥadīs (Ar) :peygamberimizin kutsal sözü 60a.4
ḥafā (Ar) :gizlilik, kapalılık 85b.9
ḥāfız(Ar) :hafız, kuran-ı ezbere okuyan 95b.4
ḥāfız ḥamza efendi :kişi adı 13a.3
ḥafta (Fr) zaman dillimlerinden yedi günlük müddet 12a.4
ḥāh (Fr) :ister, istek 80b.19
ḥāh u nā ḥāh (Far) :ister, istemez 80b.19
ḥak (Ar) :bir insana ait olan şey 2b.6
ḥakāyık (Ar) :hakikatlar, gerçekler 2a.7
ḥakīm (Ar) :hükmeden 2a.7
ḥakīm(Ar): :alim,bilgin 8a.21
ḥakīm-i şerī (Ar) Şeriat hakimi 85a.11

ḥāl (Ar) :1-durum, vaziyet 4b.6
2-sofuların muvakkaten mazhar oldukları cezbe 89b.7
ḥāl (Ar) :ben, siyah benek 89b.5
ḥalāl (Ar) :şeran kullanılması yasak olmayan 11a.11
ḥalāṣ (Ar) :kurtulma, kurtuluş 94b.11
h.eyle- :kurtarmak 94b.11
h.ol- :kurtulmak 70a.23
ḥaleb (Ar) :Suriyenen türkiye sınırına yakın büyük bir şehri 62b.20
ḥalel (Ar) :bozukluk, noksan 104b.13
ḥālet (Ar) :suret, keyfiyet 89b.11
ḥālī (Ar) :1-tenha, boş 104b.13
2-müstesna, beri 79a.9
ḥalīfetüllāh (Ar) :Allah'ın halifesi 98a.3
ḥalīl(Ar) :şahıs adı 78a.1
ḥalk (Ar) :1-insanlar, beşer topluluğu 1b.19
2-yaratılma 81b.16
ḥalk-ı ʿālem (Ar) :bütün insanlar 69a.10
ḥall (Ar) :çözme, çözülme 95a.13
h.eyle- :çözmek, halletmek 95a.13
ḥallāḳ-ı cihān (Ar) :cihanın, kainatın yaratıcısı 65b.14
ḥalvet (Ar) :ibadet, zikir ve rizayetle meşgul olmak üzere tenha bir yere kapanma 6b.13
ḥalvetī(Ar) :Şeyh Ebi Abdullah Siracüddin Ömer İbn-i eş-şeyh Ekmelüd-dinü'l-ehci tarafından tesis olınan tarikatın adıdır. 6b.12
ḥām (Fr) :pişmemiş, çiğ 105a.6
ḥamāḳat (Ar) :ahmaklık, beyinsizlik 52b.19
hāmān :Firavunun veziri 90b.10
ḥamāyil (Ar) :muska, nusha 94b.6
ḥāmis (Ar) :perşembe 80a.11
ḥāmisen (Ar) :beşincisi 64a.3
ḥaml (Ar) :atılma, saldırma 72b.19
h.et- :saldırmak 72b.19
ḥammām (Ar) Hamam 87a.12
ḥamza :Bayrammiyye tarikatı şubelerinden olan Hamzaviye tarikatının mümmesili Bosnalıhamza bali 70b.17
ḥamzavī :Hacı bayram-ı veli tarafından tesis olunan bayramiyye tarikatı şubelerin den birinin adadır.Müessisi bosnalı hamza baliye nisbetle bu adı almıştır. 85a.8
ḥamziyye :(bkz.hamzavi)
ḥāne-i şems (Fr) :güneş evi 79a.13
ḥār (Fr) :eşek 87a.8

harāb (Ar) :yıkık, viran 86a.16
harābe (Ar) :eski binaların yıkıntısı 36a.20
harāççı ağası :haraç adındaki vergiyi tahsil eden memurların başı 49b.5
harāmī (Ar) :haydut, hırsız 102a.17
harāret :ateş, ısı 17a.8
harç (Ar) :vergi 93b.9
harçlık (Ar) :ufak tefek ihtiyaçlar için ayrılmış para 37b.10
hardal (Ar) :hardal çekirdeği 87a.7
harem(Ar) :İslam evlerinin kadınlara mahsus dairesi 8b.4
hāric-i salāt (Ar) :namaz dışı 16a.18
harīf (Ar) :güven vermeyen, aşağı görülen, bayağı kemse 76b.3
hārik-i ʿāde (Ar) :olağanüstü, fevkalade 81b.9
harmān (Far) :hububatın samandan ayrılması için hazırlanmış ekin demetlerinin tümü 13b.3
hasan çelebi :şahıs adı 9b.2
hasb-i hāl (Ar) :1-birine halini beyan edip görüşünü sorma 9b.16
2-görüşüp, dertleşme 51b.3
hāsir (Ar) :zarara, ziyana uğrayan 76a.10
hasm (Ar) :düşman 45a.16
hasnā (Ar) : güzel kız, kadın 41b.8
hasr (Ar) dar bir yerin içine alma, sıkıştırma 70b.11
hasta (Far) :hasta, sağlığı yerinde olmayan 67a.4
h.et- :hastalatmak 67a.4
hastalik (Far) :sayrılık, meras 67a.5
hasūd (Ar) :kıskanç 80a.12
haşem (Ar) :hizmet eden maiyet 41b.8
hatā (Ar) :1-yanlış 99b.13
2-kabahat, kusur 99b.1
hātem (Ar) :yüzük 7a.1
hatfe-i enfihi (Ar) :rahat düşeğinde, eceli ile 90a.15
hātır (Ar) :1-fikir, akıl, zihin 1b.19
2-gönül, kalb 8b.20
3-düşünce, fikir 36b.1
hatm (Ar) :1-mühür 32a.10
2-hitama erdirme, bitirme 32b.10
hatmü'l-evliyā (Ar) :velilerin halisi, hilesizi 6a.5
hatt (Ar) :yazı 81a.21
hatt-ı istivā (Ar) :yüzü uzunlamasına iki eşit parçaya ayıran çizgi 84b.1
hattā (Ar) :o kadarki, hatta 8a18
hātūn (Fr): 1-kadın 2a.11
2-karı, zevce 81a.16

havā (Ar) :hava, canlıların solunumuna yarayan renksiz kokusuz akışkan gaz karışımı 1b.2
havān (Ar) :içinhde bir şey dövüp ufalatmaya yarar tahta, taş veya maden kap 50b.20
ḫavf (Ar) :1-korku 44b.20
h.it- :korkmak 44b.20
ḥavvā (Ar) :Hz.Adem'in zevcesi olup sol taraf kaburgasından yaratılmıştır 34b.4
ḥavuż (Ar) :havuz 80a.16
ḥay (Ar) :diri 2b.20
ḫayā-l bāz (Fr) :hayal, daha çok karagöz oynatan 70b.1
ḥayāt (Ar) :hayat, canlılık 2b.20
ḥayf (Far) :1-,yazık 69b.11
2-intikam, öc 63b.3
ḫay(ı)r (Ar) :menfaat, fayda 2b.12
ḫāyib (Ar) :mahrum 76a.10
ḫaylı (Far) :epey, oldukça çok 6a.19
ḫayr (Ar) :iyi 5b.22
ḫayr- ḫāh (Ar) :iyilik isteyen 94b.7
ḥayrān (Ar) :şaşkın, hayrette kalan 18a.11
ḥayvānāt-ı ġayr-ı meʾlūfe (Ar) :evcil olmayan hayvanlar 70b.20
ḥayye (Ar) :yılan 64b.10
ḥayye-i ʿaẓīme (Ar) :büyük yılan 9a.8
ḥayyan (Ar) :diri, canlı olarak 4b.6
ḥaz(z) (Ar) :hoşa giden duygulanma , hoşlanma 69a.7
h.et- :hoşlanmak 37b.14
ḫazele (Ar) :reziller, alçaklar 10b.6
ḫazer (Ar) :sakınma, kaçınma 87b.4
ḥāżır (Ar) :meydanda, bizzat bulunan 4b.12
ḥażret (Ar) :kutsal sayılan kimselerin adlarının başına getirilen ünvan 7a.18
ḥażret-i ibrāhīm :İbrahim peygamber 67a.8
ḥażret-i lūt :Lut peygamber 60b.8
ḥażret-i mevlānā :Mevlana Celaleddin-i Rumi 100a.13
ḥażreti ʿömer :İslamın ikinci halifesi 69b.6
hebā (Ar) :yok yere, boş, nafile 82a.1
hedāyā(Ar) :hediyeler, armağanlar 36a.6
heder (Ar) :boşa gitme 13b.6
helāk (Ar) :yok olma, mahvolma 70b.7
h.ol- :yokolmak, mahvolmak 70b.7
hele (Ar) :1-kaldı ki 2b.10
2-özellikle 6a.16
3-madem, madem ki, 5b.21
hemdem (Fr) :sıkı fıkı arkadaşlık 89b.17

hemen (Fr) 1- hemen, derhal 6a.10
2-yalnız, ancak, tek 96b.21
hemîn (Fr) :hemen, tıpkı 87a.4
hemşehri (Fr) :aynı memleketli, aynı şehirli 58b.5
hemtâ (Fr) :denk, müsavi, benzer 13a.15
henüz (Fr) :daha, hala 43b.10
hep :bütün 7a.17
her :birer birer olarak 60b.5
hergiz (Fr) :asla 88b.13
hezâr (fr) :bin 80a.20
ḥıfẓ (Ar) :koruma 60b.17
h.et- :korumak 60b.17
ḥıfẓ-ı ḳurʾân (Ar) :Kur'an'ı ezberleme 32b.19
ḫıl'at-ı rabbâniye (Ar) :İlahi kaftan 96a.11
ḫırla- :hırıltılı ses çıkarmak 37a.3
ḥırṣ (Ar) :aşırı istek, tema 98a.8
ḫırsuz (Fr) :başkasının malını çalan, hırsız 11b.7
ḫıżır (Ar) :Hazret-i hızır, ölümsözlüğe kavuşmuş olduğuna inanılan ulu kimse 84b.13
ḫibe(Ar) :bağışlama 101a.3
hicâb (Ar) :utanma 99b.2
hîç (Fr) :belirsiz bir zamanı anlatır 15a.18
hiddet (Ar) :öfke 69b.2
ḫidmet (Ar) :hizmet 69b.7
ḫiffet (Ar) :hafiflik 34b.9
ḥikmet (Ar) :gizli sır, ne olduğu anlaşılmaz sebep ve hakikat 9b.12
ḫilâf (Ar) :aykırı, karşıt, ters, aksi 78a.9
ḥîle (Ar) :birini aldatmak için yapılan düzen, dolap, oyun, desise, entrika 39b.16
hindistân (Fr) :Asyada , bilinen büyük ülke 98a.11
ḫitâm (Ar) :son, nihayet 51a.13
ḫiyel (Ar) :hileler 69a.2
ḫôca (Fr) :Nasrettin hoca 46a.16
ḫôca naṣre'd-dîn :Nasrettin hoca 46a.13
ḫôd (Fr) :kendi 8b.4
ḫoḳḳa (Ar) :küçük kap 94b.13
ḫôr (Fr) :hakir, zelil 9b.13
ḫor (hor) :hırıltılı ses çıkarma 87b.5
ḫortıldı :burundan çıkan hırıltılı ses 9b.2
ḫorlat- (Fr) :birine karşı kalbini kırarcasına davranmak 95b.14
ḫortla- :hırıltılı ses çıkarmak 59a.1
ḫortlayı (hortlayı) :burundan hırıltılı ses çıkararak 8a.14
ḫortlayıcı :burnundan hırıltılı ses çıkaranlar 10b.5

hōş (Fr) :beğenilen, duyguları okşayan bir biçimde 7a.15
hōşnūd (Fr) :razı, memnun 2b.15
hubb-i cāh (Fr) :makam, rütbe sevdası 92b.19
hubb-i riyāset (Ar) :başkanlık sevdası 92b.19
hudā (Fr) :Tanrı, Rab 84b.2
hufāş (Ar) :yarasa 65b.3
hukūk-i ʿibād (Ar) :kul hakkı (Eser adı) 98a.11
hulk (Ar) : huy,tabiat 81a.1
hunefā (Ar) : İslam dinine sımsıkı bağlı olan 48a.3
hurūc (Ar.) : çıkış,çıkma 51b.10
h.it- :çıkmak 51b.10
hurūf-i hecā (Ar) : elifba sırasına göre dizilmiş harfler 16a.5
hurūf-i muʿceme (Ar) :noktalı harfler 9b.19
hüsn-i bāṭını (Ar) : iç güzelliği 38a.10
hutbe (Ar) : cuma ve bayram namazlarında hatipler tarafınadn minberde okunan 6a.8
hüccet (Ar) : senet,vesika,delil 46a.14
hüccet-i ḳaviyye (Ar): kuvvetli delil 91a.2
hüdā (Ar) : doğru yol 64a.11
hükūmet (Ar) : bir memleketi idare etme,idare 74a.21
hüner (Fr) : marifet,bilme 60a.4
hünkār (Fr) : padişah,sultan,hükümdar 6a.18
hüseyin (Ar) : 1-Hz.Ali'nin küçük oğlu 33a.2
2-kişi adı 10a.3
hüseyin ağa : kişi adı 39a.15
hüsn (Ar) : güzellik 41a.13
hüsn-i ḫatt-ı kelāmüllāh (Ar) :Allah kelamının yazı güzelliği ,Kur'n'ın hat güzelliği 51b.1
hüsn-i ẓan (Ar) : biri hakkında iyi fikirde bulunma 1b.19
hüzn (Ar) : iç kapanıklığı,gönül üzgünlüğü 38b.12

I

ıdā (Ar) : bir şeyi birbiri ardınca yapmak 82a.6
ıġrā (Ar) : kışkırtma, azdırma 58a.18
ıġvā (Ar) : yolu şaşırma, azdırma
ıhı (ıhı) : taklidi ses 13a.2
ıhlāṣ (Ar) : Kur'an'ın 112. suresi 32b.21
ıhvān-ı ṣafā (Ar) : saf, içi temiz kardeşler 16b.12
ırġād (Yun) : işçi, rençber 59b.9
ırż (Ar) : iffet, namus, ar 45b.20
ısıtma : sıtma, önceleri üşüme ve titreme ilebaşlayan sonra ateşin yükselmesine neden olan bir hastalık 14a.17

ıslāḥ (Ar) :1- düzeltme 2b.17
2- iyi bir hale koyma, iyileştirme 2b.11
1. eyle- : düzeltmek 2b.16
1. ol- : iyileşmek 2b.11
ışlan- :ıslak duruma gelmek 80a.18
ışmarlla- :1- havale etmek 53a.22
2- bir şeyin yapılmasını, bu işlerle uğraşan birine söylemek 69b.4
3- göndermek 14a.13
ıssuz : ıssız, tenha, kimse bulunmayan 86a.16
ıṭlāḳ (Ar) : salıverme, koyuverme 84a.1
1. et- : salıvermek 84a.1
ʿıvaż (Ar) : karşılık, bedel 18a.16
ʿıyāl (Ar) : aile 8a.21

İ

i- : imek yardımcı fiili 3a.4
ibā (Ar) : çekinme, razi olmama 84b.8
ʿibādullāh (Ar) : Allah'ın kulları 48b.10
ʿibāret (Ar) :1- yazılı bir ifadenin suret-i terkibi 2a.20
2- bir fikri anlatan bir veya bir kaçcümlelik yazı, ibare 104b.13
ibn-i ādem (Ar) : adem oğlu, insanlar 74a.19
ibn-i falān (Ar) : falancanın oğlu 74b.20
ibn-i ḥācib (Ar) : kişi adı 80a.12
ibn-i kebīr (Ar) : büyük oğul 38b.2
ibn-i vaḳt (Ar) : zamanın oğlu 86b.1
ibrāhīm (Ar) : erkek adı (kişi adı) 91a.14
ibrāhīm dede : kişi adı 37a.20
ibrāhīm efendi : kişi adı 65a.17
ibrāhīm (Ar) : zorlama, üstüne düşme 91a.13
ʿibret (Ar) : kötü bir hadiseden alınan ders 88b.10
ibṭāl (Ar) : boş hükümsüz bırakma 70b.12
i. et- : hükümsüz bırakmak 70b.12
ibtidā (Ar) : başlangıç, başta , ilk olarak 31a.1
ibtidā-i terāvīḥ (Ar) : Teravih'in başlangıcı 67a.7
īcāb (Ar) : gerek, gereklilik 58b.29
i. et- :gerekmek 58b.20
icmāl (Ar) :özet 4b.3
ictihād (Ar) : bir kimsenin, bir şeyden mana ve hüküm çıkararak, o iş hakkında fikri, görüşü 15a.4
iç : dahil, iç taraf, dışın zıddı 16b.6
iç oğlanı : saray hizmetine alınıp devletin muhtelif makamlarına namzet olarak

yetiştirilen gençler 8b.7
iç- : bir sıvıyı agza alıp yutmak 9a.16
içeni : iç yan, iç bölüm 6a.20
içim : bir yudumda içilecek miktar 97a.19
içün : için, amacıyla, maksadıyla 3a.18
ʿīd (Ar) : bayram 1b.8
it- : etmek, yapmak 73a.2 (bkz. et-)
idbār (Ar) : talihsizlik, bahtsızlık 92b.13
ifnā (Ar) : yok etme 105a.11
ifşāʾ-i sır (Ar) : sırrı açığa vurma 37b.18
iftār (Ar) : akşam vakti orucu bozma 72b.4
iftirā (Ar) : birine yalandan bir suç isnad etmek 80a.20
igne : dikişe mahsus demir ve çelikten sivri ve arkası delikli alet 86a.17
iġrā (Ar) : ragbetlendirme, teşvik etme 75a.9
iġżāb (Ar) : gazaplandırma, kızdırma 13a.1
ihānet (Ar) : kötülük 90b.12
iḥāṭa (Ar) : kuşatma, çevirme 53a.11
i. et- : kuşatmak 53a.11
iḥticāb (Ar) : hicab, perde altına girme, saklanma 32a.22
iḥtifā (Ar) : saklanma, gizlenme 38a.25
i. et- : gizlenmek 98a.25
iḫtiyār (Ar) :1- yaşlı 8a.12
2- seçme, üstün tutma 17a.23
iḫtiyār bekīr pāşā : kişi adı 5b.13
iḥyā (Ar) : diriltme 11b.15
i. et- : diriltmek 11b.15
ʿikād (Ar) : yakma, tutuşturma 77b.12
iḳāmet (Ar) : kamet 68b.13
iḳbāl (Ar) : birine doğru dönme 92b.14
iḳdām (Ar) : gayret ve sebatla çalışma 91a.11
i. et- : gayretle çalışmak 91a.11
iki : iki, birden sonra gelen sayı 1b.4
ikinci : sırada, birden sonra gelen 1b.5
ikişer : iki iki, her seferinde iki tane 13a.5
ikindi : öğle ile akşam arası 37a.19
iḳrār (Ar) : tasdik, kabul 48a.2
i. et- : tasdik etmek, kabullenmek 48a.2
iḳtidār (Ar) : bir işi yapabilme gücü, kudret 6a.18
il (Fr) : yabancı 74a.1
ilā (Ar) : -a kadar 36b.21
ʿilāc (Ar) : çare 69a.5

ilahi (Ar) : Allah'a münacat ve na'tı ihtiva eden kaside 6a.19
ilahiyyat (Ar) : Allah'tan ve Allah'la ilgili mevzulardan bahseden felsefe 14a.2
ilahi-zade : şahıs adı 14a.1
i'lam (Ar) : bildirme 45a.10
i. et- : bildirmek 45a.10
ildür- : dokundurmak, iliştirmek 90b.3
ile : ile, beraberlik ifade eder 3a.7
ilerüce : az ileri 39b.12
ilet- :1- götürmek 46a.14
2- eriştirmek 39b.7
ilham (Ar) : gönüle doğan şey 43a.1
ilham-ı rabbaniyye (Ar): Allah tarafından gönüle doğan şey 97a.13
ilka (Ar) : muzır sözlerle zihin çevirme, iğfal 53b.24
illa (Ar) :1- aksi halde 3a.4
2- mutlaka 8b.14
3- ancak 35b.1
'illet (Ar) : sebep 46a.4
'ilm (Ar) : bilgi, ilim 6a.16
'ilm-i ilahi (Ar) : Allah'a ait ilim 81b.5
'ilm-i kur'an (Ar) : kur'an ilmi 14a.14
iltifat (Ar) :1- taltif, güler yüzle ve lütüfkarane aşinalık 13a.13
2- hatır sorma, gönül alma 6b.20
ilzam (Ar) : cevap vermez hale getirme, susturma 48a.13
imam (Ar) : camilerde cemaata namaz kıldıran, hoca 8a.12
imam hasan (Ar) : Hz. Ali'nin büyük oğlu 33a. 2
imam şahi : kişi adı 11a.8
imam şa'rani :(M.899-973) Dört hak mezhebin birleşen ve ayrılan tarafları hakkında mu'teber eserleri olan meşhur bir fakihdir. 98a.11
iman (Ar) : inanç, itikat 12b.4
i. getür- : gönül rızasıyla müslümanlığı kabul etmek 12b.4
imdi : şimdi, artık 38a.3
imla (Ar) : bir lisanın ibaresini doğru yazmak ilmi 104b.14
imren- : fazla arzu ve rağbet etmek 97a.21
imza (Ar) : yazılmış bir mektup, sened v.s. altına ismini veya rumuzunu yazma 99b.14
in- :1- nazil olmak 16a.22
2- yukarıdan aşağıya doğru inmek 56b.10
ina (Ar) : kap kacak 87a.3
inad (Ar) :muannitlik, muhalefette ısrar 71a.17
inan- : bir şeyi doğru olarak benimsemek,itikat etmek kalben tasdik etmek 57b.1
ince : kalınlığı az olan 47a.4
incin- : kırılmak, gücenmek 93b.15

incük : diz kapagı ile topuk arası 90a.13
indür- :1- inmesini sağlamak 1b.15
2- çıkarmak 59a.3
inkār (Ar) : reddetme, inkar 6b.6
inkisār (Ar) : kırılma 95b.15
inek : dişi sığır 93b.9
inen : nazil olan 16a.22
ins (Ar) : insan 87b.8
insāf (Ar) : merhamete, vicdana dayanan adalet 75a.23
inṣıdā' (Ar) : yıkılmak 92a.10
inşā'allāh (Ar) : Allah dilerse 7b.12
inşā'allāhu teʿālā : yüce Allah dilerse 5b.10
intifā' (Ar) : faydalanma, istifade 16b.8
iplik : pamuk, keten, yün gibi dokuma maddelerinin uzun, ince liflerinden her biri 86a.17
ir : erken 11a1
ir- : ermek, ulaşmak 2a.6
iʿrāb (Ar) : Arapça kelimelerin sonlarındaki harf veya harekenin değişmesi 99b.12
iʿrāż (Ar) : yüz çevirme 101b.19
i. et- : yüz çevirmek 101b.19
iʿrāż-ı küllī (Ar) : hepsinden yüz çevirme 93b.18
iriş- : yetişmek, keramet sahibi olmak 104b.2
irken : erken 11b.3
irşād-ı tām (Ar) : tam doğru yolu gösterme 91b.16
irte : şafak sökme zamanı 39b.18
ʿīsā : İsa Peygamber, Hıristiyan dininin kurucusu 14a.18
ʿīsā : şahıs adı 8b.3
ʿīsā-nefes : Hz. İsa'nın ölüleri ihya eden nefesi 86a.11
iṣbāt (Ar) : şahit ve delil göstererek doğrusunu meydana çıkarma 7b.14
iṣġa (Ar) : dinleme, kulak verme 16b.14
isim (Ar) : ad 6a.8
iskele (İt-) : deniz kıyısında gemi ve kayıkların yanaştıkları yer 14a.8
iskender : tarihte Büyük İskender adıyla meşhur zat 36a.16
iskenderiyye : yer ismi 65a.17
islām (Ar) : Hz. Muhammed'in Allah tarafından tebliğine memur olduğu din 2b.15
ismāʿil : İbrahim peygamberin oğlu Hz. İsmail 84a.9
ismāʿīl aga : şahıs adı 94b.12
isnād (Ar) : bir şeyi bir adama nisbet ve atf etme 8a.19
isneyn (Ar) : pazartesi 7a.15
isrāfīl (Ar) : dört büyük melaikeden biri olup kıyamet günü sur üflemekle mükelleftir 2b.8

issi :ısı, sıcak, hareret 70b.3
issiz :ıssız, tenha 68a.25
istanbul : İstanbul Şehri 47a.20
iste- : istek duymak, arzulamak 6a.7
istiʿāẕe (Ar) : Allaha sığınma 100b.9
istidrāc (Ar) : fasık veya kafir olduğu belli bir şahsın gösterdiği istiğe uygun harika 6b.19
istihzā (Ar) : biriyle eğlenme, alay etme 7a.13
istihzāʾen (Ar) : alay ederek 46a.9
istiʿmālāt (Ar) : kullanmalar, kullanışlar, hareketler 104b.15
istinkāf (Ar) : vaz geçme 36a.20
i. et- : vazgeçmek 81b.21
istinād (Ar) : dayanma 60b.16
i. et- : dayanmak 60b.16
iş : 1- iş, sanat 7a.17
2- vazife 1b.14
3- hal, durum, veziyet 5b.21
4- eş, denk, benzer 40b.22
işāret-i ḥabīb-i ekrem (Ar) : çok kerem sahibi olan sevgilinin (peygamberin S.A.V.) işareti 48b.15
işde : işte 2a.3
işle- : işlemek, yapmak 1b.20
işmām (Ar) : koklatma, koklatılma 68b.10
it (T) : it, köpek 86a.7
iṭāʿat (Ar) : söz dinleme, boyun eğme 79b.6
ʿitāb (Ar) : azarlama, paylama, tersleme 73b.1
iṭāle (Ar) : uzatma 93b.23
iṭfā (Ar) : söndürme 77b.12
iʿtibār (Ar) : nazar, ehemmiyete alma 3a.6
iʿtiḳād (Ar) : 1- inanç 11a.10
2- inanma, kalben tasdik 6b.9
iʿtimād (Ar) : emniyet, güven 91b.17
iʿtiẕār (Ar) : özür dileme 80b.7
itmām (Ar) : tamamlama, bitirme 45b.8
i. et- : tamamlamak 45b.8
itminān (Ar) : emin olma 52a.6
ittifāḳ (Ar) : birlikte hareket etmek üzere sözleşme, ittihat 6b.3
ʿivaż dede : şahıs adı 37a.21
ivecek : aceleci 87b.11
iven : acele eden 88a.7
iyi : güzel, beğenilecek biçimde olan 1b.5
iz : insan ve hayvan ayağının yerde kalan kısmı 76a.4

īzāḥ (Ar) : açıklama 6a.12
izdiyād (Ar) : artma, ziyadeleşme 40b.3
izhār (Ar) : belirtme, gösterme 38b.13
i. et- : açığa vurmak, belirtmek 38b.13
izhār-ı 'acz (Ar) : aczını, beceriksizliğini açığa vurmak 75a.7
izhār-ı ni'am (Ar) : nimetlerin izharı, ortaya çıkarılması 18b.7
izin (Ar) : musaade 6a.9

K

kaba : terbiyesi, görgüsü kıt, nezaketsiz 83b.13
kabā (Ar) : üste giyilen elbise, cübbe, kaftan 83b.13
kabar- : böbürlenmek, gururlanmak 74a.9
kābil (Ar) : cins, nevi 16b16
kab(ı)r (Ar) : mezar 67a.16
kabūl (Ar) : alma, razı olma 7a.18
k. it- :razı olmak 7a.18
kaç- : kimseye bildirmeden bulunduğu yerden ayrılmak, firar etmek 6a.18
kadar (Ar) :1- denli 1b.12
2- aşamasında, derecesinde 1b.1
kadarca : 1- kadarlık 9a.22
2- kadarcık, az miktarda 4b.3
kadi kudsī hakīm : şahıs ismi 31a.10
kadīm (Ar) : eski 58b.4
kādir (Ar) : gücü yeten yetkili, kudret sahibi 6a.4
kadir gicesi : Ramazan'ın 27. gecesi 8b.2
kādirī (Ar) : Abdulkadir Geylani tarafından Cüneydiyyenin birkolu olarak kurulmuş olan tarikat 65a.17
kāf (Ar) : Arap alfabesinin 22. harfi 85b.15
kafas (Ar) : kafes 56a.18
kāfir (Ar) : 1- gayr-ı müslim 13a.9
2- Allah'ın varlığına ve birliğine inanmayan 8b.22
kāfir-i bi-llāh (Ar) : Allah'ı inkar eden, Allah'a inanmayan 100b.6
kāfiye (Ar) : İbn-i Hacib'in Arap Gramerine ait eseri 80b.3
kaftān : süslü elbise 70b.3
kağıd (Ar) : bitkisel maddelerden yapılan, yazı yazmaya yarayan ince, kuru yaprak 5b.10
kağır- : balgam çıkarmak için öksürmek 53a.17
kahkaha (Ar) : sesli bir şekilde gülme 36b.18
kahr (Ar) :1- helak etme, batırma 48a.9
2- çok kederlenme, çok üzüntü duyma 51a.9

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

ḳahve (Ar) : kahve ve çay gibi meşrubat içilen umumi yer 11a.20 (bkz. kahve-hane)
ḳahveci ḥācı ḥasan : şahıs ismi 37b.1
ḳahve-ḫāne (Ar-Fr) : kahve ve çay gibi meşrubat içilen ve çeşitli oyunlar oynanan yer 44a.21 (bkz. kahve)
ḳā'im-i maḳām-ı ḥaḳ (Ar) : hak makamında oturan 18a.7
ḳakı- : itmek 55a.18
ḳakır- : öfkelenmek 71a.9
ḳakır : öfkelendirmek, kızdırmak 13a.16
ḳāl (Ar) : söz 89b.6
ḳal- :1- varlığını korumak 8a.9
2- yetinmek 6b.15
3- herhangi bir durumu sürdürmek 6a.17
ḳal'a (Ar) : kale 3a.5
ḳalb-i sulṭān (Ar) : padişahın kalbi, gönlü 82b.4
ḳaldur- :1- yukarı çıkarmak, ref' etmek, kaldırmak 51a.7
2- bir kuruluşun çalışmasına son vermek 59a.3
ḳalem (Ar) : yazı, yazma 2a.20
ḳalḳ- :1- yatma vaziyetini bozmak 2b.9
2- oturuş durumundan dik duruma gelmek 6a.9
kāmil (Ar) : kemalat sahibi, ilim ve hüner kesbetmiş 6a.19
ḳan : kan, dem 1b.8
k. dök- : öldürmek 1b.8
ḳanad : kanat; kapı, pencere gibi dikine açılan kapanan şeylerin kapağı 60a.7
ḳandur- : içme isteğini karşılamak, susuzluğunu gidermek 61a.2
ḳanı : hani 72b.5
ḳankı : hangi 13.17
ḳankısı : hangisi 34b.1
ḳap : kap, tabak 1b.10
ḳap- : birdenbire yakalayarak çekerek almak 17a.5
ḳapak : her türlü kabın üstünü örtmeye yarayan nesne 9b.11
ḳapu : kapı 2b.1
ḳapudan pāşā : deniz kuvvetleri genel komutanlığı ve bahriye nazırlığını yapanlara verilmiş olan ünvandır 5b.13
ḳa'r (Ar) derinlik 87b.9
ḳar'-ı bāb (Ar) : kapı çalınması 102b.8
k. et- : kapı çalmak 102b.8
ḳara : siyah 76b.3
ḳarabaş : Şeyh Alaaddin karabaş-ı veli (1611-1685) lakabıyla tanınmış olan Ali Alaaddin bin eş-şeyh Muhammedü'n-Nakşibendiyü'l-Hüseyni olup Halveti tarikatı şubelerinden biri olan Karabaşiyye-i Halvetiye tarikatının kurucusudur. 6b.18
ḳarabaş şeyḫ :(bkz. karabaş) 9a.23

karanu : karanlık 102b.6
karart- :siyahlaştırmak,kötü bir duruma getirmek. 46b.4
kārbān (Fr) : kervan 11a.5
karı :1- eş, avrat 15b.5
2- kadın 93b.8
karıcak : kadıncağız 93b.13
karın : insan ve hayvanda gövdenin kaburga kenarından kasıklara kadar olan ön bölgesi 46b.15
karınca : zar kanatlılardan., bir çok türü bulunan böceklerin genel adı 86a.14
karındaş : kardeş 9b.1
karışdur - :1- karışmasını sağlamak 9a.14
2- okumak, araştırmak, incelemek 80a.18
3- katılmak 40a.14
karpuz : kabakgillerden, iri ve sulu madde 17a.8
karşu : bir şeyin mukabilinde bulunan 14a.8
karşula- : karşısına çıkmak, istikbal etmek 14b.6
kārūn :Hz.Musa zamanında zenginliği ile meşhur kişi 92b.16
kasd (Ar) : 1- niyet, tasavvur 8b.14
2- kötü niyet 75b.5
kasden (Ar) : bile bile, isteyerek 17a.2
kasem (Ar) : yemin 8b.18
k. vir- :yemin ettirmek 8b.18
k. et- : yemin etmek 60a.10
kāsır (Ar) :kısa, eksik 56b.18
kaside (Ar) :çoğu övgü için yazılan 15-99 beyit arasında değişen bir nazım şekli 12a.6
kaside-i bürde (Ar) : Kaab bin Züheyr'in Hz.Muhammed önünde okuduğu kasideye karşı Hz.Muhammedin sırtından çıkardığı hırkayı kendisine giydirmesiyle meşhur olan bir kasidenin adı 53a.19
kassāb (Ar) : koyun, sığır vesaire etlerini kesip satan adam 11b.10
kaş : gözlerin üzerinde kemerli birer çizgi oluşturan kısa kıllar 84b.1
kat : 1- ön, yan, huzur, makam 50b.11
:2- bükülen veya kıvrılan bir şeyin her kıvrımı 17a.10
kat- : içine koymak, karıştırmak 9a.24
katı : çok, çok fazla 102b.18
kātib (Ar) :sarayda kitap istinsah etmekle meşgul olan kişi 8b.4
kātil (Ar) :katl eden , öldüren 1b.7
katl (Ar) : öldürme 43b.12
k. et- : öldürmek 43b.12
k. eyle- : öldürmek 6a.10
katre (Ar) : damla 87b.4

kaṭre (katre) : damla damla 82b.14
kav : kav mantarından kurutularak elde edilen, çabuk tutuşan, süngerimsi madde 68a.7
kavā'id (Ar) :kaideler 80b.3
kavī (Ar) : kuvvetli, güçlü 64a.7
k. et- : kuvvetlendirmek 64a.7
kavl (Ar) :söz, laf 70b.2
kavm (Ar) :topluluk, millet 7a.8
kavs (Ar) :yay 43a.3
kavs-ı kazā (Ar) :kaza yıyı 82b.3
kavun : kabakgillerden, sürüngen gövdeli bitkinin iri, güzel kokulu, sulu ve etli meyvesi 46b.14
kavuşur- : birleştirmek 39a.20
kavvāf emīr çelebi : şahıs adı 42b.1
kay : kusma 100a.20
k. et- : kusmak 100a.20
kayık : suyun üzerinde kayıp giden küçük tekne 15a.18
kayın ata : kayın baba 10a.8
kayın muṣṭafā :şahıs adı 63b.1
kayır- :1- koruyarak başarısını sağlamak 44b.3
2- savunmak, çekinmek 36b.3
3- kaygılanmak, tasalanmak 48a.12
kayu : kaygı, endişe, tasa 102b.13
kayyım (Ar) :cami bakıcısı 70a.5
kaza (Ar) : olacağı Allah'ın takdirinde olan şeylerin vukua gelmesi 72a.13
kazdur- : kazdırmak, kazmasını sağlamak 9b.1
kebāb (Ar) : susuz olarak ateşte pişmiş et 51a.7
kedi : kedigillerden, köpekten daha küçük memeli hayvan 48b.22
kefere (Ar) :kafirler 7b.14
kefīl (Ar) :kefalet eden 15b.12
kelām (Ar) :söz, laf 10a.17
kelām-ı dürer- i bār (Ar-Fr) :inci saçan sözler 73a.6
kelām-ı ekābir (Ar) : büyüklerin sözü 70b.11
kelb (Ar) :köpek 7a.2
kelb-i ẓālim (Ar) :zalim köpek 37a.4
kelebek : pul kanatlılardan, vücudu, kanadı ince pullarla örtülü, dört kanatlı böceklere verilen ad 61a.9
kelīm-i ṭayyib (Ar) :güzel kelimeler 44b.17
kelimāt-ı nebeviyye (Ar) : Peygambere ait sözler 70b.11
kemāl (Ar) :olgunluk 13a.17
kemāl-i 'acz (Ar) :son derece beceriksizlik 74b.17

kemālāt-ı insaniyye (Ar) :insanlıkla ilgili kemalat olgunluk 32b.15
kemāl ümmī (Ar) : şahıs adı 52a.13
kemter (Fr) : daha aşağı bulunan 100a.15
kendi :1- öz, zat, şahsı 6a.15
2- kendi şahsı 6a.13 (bkz.kendü)
kendü : öz,zat,şahsı 104a.24 (bkz.kendi)
kenz-i lā yüfnā (Ar) : tükenmez hazine 16a.7
kepāze (Fr) : gülünç, değersiz 80b.17
kepenk : yukarıdan aşağıya indirilerek kapatılan kapı, kapak 55a.17
kerāmāt (Ar) : kerametler 4b.18
kerāmāt-ı mısrī (Ar) : mısri'nin kerametleri 3a.5
kerāmet (Ar) :evliyaullahtan sadır olan olağanüstü hal 9a.21
kerem (Ar) :lutuf, ihsan 97b.19
kerhen (Ar) : istemiyerek, hoşlanmıyarak 50b.15
kerre (Ar) : defa, kez 1b.17
keşāfet (Ar) : kalınlık, şeffaf olmama durumu 38a.10
kes- : bir şeyi ikiye ayırmak 53a.2
kesdür- : vurdurmak, koparmak 13a.17
keskin : çok kesici, iyi kesen 82b.1
kesret-i cemā'at (Ar) : cemaatın çokluğu 72b.16
ketm (Ar) : saklama, gizleme 94a.4
kevkeb-i dürrī (Ar) : parlak yıldız 18a.5
kevser (Ar) : cennette bir havuz adı 56a.1
key : hakkıyla, yerinde, uygun 100b.16
kezālik (Ar) :böylece, bu da öyle 92a.4
ḳıbāb-ı ḥaḳ (Ar) :hakkın kubbeleri 42a.22
ḳıble (Ar) :cenup, güney 49b.4
ḳıġılcım : kıvılcım 46a.5
ḳıl :vücutta çıkan ipliksi uzantı 70a.8
ḳıl- : 1- etmek, yapmak 5b.8
2- göstermek, etmek 15a.15
ḳılıç : uzun, ucu sivri, bir veya her iki tarafı keskin çelikten silah 53b.20
ḳır- :1- sert bir şey vurmak suretiyle parçalara ayırmak 11b.3
2- maglub ve ıtlaf etmek 12b.3
ḳırdur- : vurarak parçalatmak, kırmasını sağlamak 66a.18
ḳırḳ : otuzdokuzdan sonraki sayı, kırk 37b.9
ḳırḳar : her defasından kırkı bir arada olan 62a.2
ḳırḳıncı : sırada otuzdokuzdan sonra gelen 3a.11
ḳısāṣan (Ar) :yaptığı suçun aynısını görmek suretiyle 1b.8
ḳısāṣ-ı enbiyā (Ar) :peygamberler tarihi 60b.7
ḳıy- :1- acımayıp öldürmek 32b.19

2- acımamak, gadretmek 102a.15
3- akdetmek 2a.8

kıyāmet (Ar) : 1- dünyanın sonu 2a.21
k- kop- : kıyamet günü gelmek 14b.17
kıyāmet-i 'uzmā (Ar): büyük kıyamet 76b.19
kıyı kenar, uc 104a.11
kıyās (Ar) :bir şeyi bir şeye benzeterek hüküm verme 37a.6
k. eyle- : benzeterek hüküm vermek 37a.6
kıyās-ı nefs (Ar) :kendine benzeterek hükm etme 37a.4
kız : cinsi ilişkide bulunmamış dişi 2a.5
kız oğlan : bakire, erden 2a.11
ki (Fr) : ki (bağlaç) 2b.9
kibār (Ar) : 1- büyükler 93b.18
2- ince, nazik 64a.14
kifāyet (Ar) : yetme, kafi olma 93b.17
k. it- : yetmek 93b.17
kilāb (Ar) : köpekler 7a.16
kilidle- (Fr) : anahtarla kilidi kapamak 63a.12
kilidli (Fr) : kitli, anahtarla kapanmış 11b.19
kim : hangi kişi, kim (soru zamiri) 2b.8
kim : ki (bağlaç) 2a.5
kimi : kimisi 8a.12
kimiye : kimseye 1b.13
kimse : herhangi bir kişi , şahıs 1b.13
kimyā (Ar) : cisimlerin terkip ve değişmelerinden bahseden fen 37a.8
kināyāt-ı kur'āni (Ar) : kur'an'a ait kinayeler 81b.8
kiraz (Yun) : gülgillerden bir ağacın etli, sulu, tek çekirdekli meyvesi 59a.8
kise (Fr) : kese, para torbası 69b.17
kisve (Ar) : bir sınıfa mahsus kıyafet, elbise 7a.12
kitāb (Ar) :bir araya getirilmiş, basılı veya yazılı kağıt yapraklarının bütünü 56b.10
kizb (Ar) :yalan 57a.4
ko- : 1- bırakmak 9b.25
2- serbest bırakmak 91b.2
3- koymak 59a.2
4- biçmek, vermek 39b.22
5- musaade etmek 9b.24
koca : 1- yaşlı adam 69b.6
2- zevc, er, bir kadının eşi 40b.16
kocacık : ihtiyarcağız 33a.6
kocalt- : ihtiyarlatmak 98b.12
kocun- : çekinmek, korkmak 87b.3

koma it- : "koymayın, bırakmayın" komutunu vermek 70b.9
koma ko- : kendi haline bırakmak 91b.1
koç : damızlık erkek koyun 84a.11
koç- : kucaklamak 2a.12
koçul- : kucaklanmak, sarılmak 2a.4
kol : bazı aletlerin sapı 12b.16
kolak : kolu sakat 48a.8
koltuk : kayırma, destek 53b.8
kon- : ilave edilmek, eklenmek 10a.4
konak : 1- yolculukta geceyi geçirmek için inilen konaklanılan yer 39b.12
2- bir konaklık yer 39b.19
komşı komşu 39a.20
kop- : 1- gürültülü veya tehlikeli bir şey meydana çıkıvermek 10b.12
2- birden bire başlamak veya ortaya çıkmak 78b.7
kopar- :1- gürültülü vya karışık bir hali vücuda getirmek 40a.7
2- kopmasını sağlamak 49b.11
kor : koyan 101b.20
kork- : korku duymak, dehşete kapılmak 1b.9
korkak : çok çabuk ve olmayacak şeylerden korkan 40b.17
korkaklık : korkak olma durumu 64a.6
korkud- : korkutmak, korku vermek 13b.2
koy- : koymak, bırakmak 9b.4
koy(u)n : göğüsle giysi arası 59a.2
koyun : et, yün ve sütünden istifade edilen, sığırdan küçük evcil hayvan 9b.4
koz (Fr) : ceviz 101a.6
kozak : kozalak 61a.8
köle :birinin emri altında bulunan 51b.16
köpek : it 48b.21
köpri : köprü 13a.4
köprili oğlı :kişi adı 13a.6
köprili-zāde : şahıs adı 8b.7
köprili-zāde mustafā pāşā : şahıs adı 46a.12
kötek (Fr) : dayak 49b.15
kral (sl) : hristiyan hükümdar 12b.1
kubeylü'l-mağrib (Ar) : akşamdan az önce 96a.19
kubeylü'l-'aşr (Ar) : ikindiden az önce 64b.1
kubeylü'z-zuhr (Ar) : öğleden az önce 9a.17
kubūr (Ar) : kabirler, mezarlar 11a.14
kucak : açık kollarla göğüs arasındaki bölüm 46b.14
kuddise sirrehu (Ar) :"sırrı kutsal oldu" anlamında bir du'a cümlesi 3a.9
kudret-i hak (Ar) : Allah'ın kudreti, gücü 3a.18

kudretullāh (Ar) : Allah'ın kudreti, gücü 65a.16
kudur- : ışırı azgınlık göstermek 120b.4
kul : köle, abd 57b.6
kulak : başın iki yanında bulunan işitme organı 14a.5
k. dibinde : yanıbaşında 14b.7
kumaş(Ar) : pamuk , yün, ipek gibi şeylerden makinede dokunmuş her türlü dokuma 39b.21
kur'ān (Ar) : İslam dininin temel ilkelerini, Hz. Muhammed'e gönderilen ilahi buyrukları içeren müslümanlığın temel kitabı 45a.16
kur'ān-ı 'azīm (Ar) : Büyük Kur'an 11a.12
kurbān (Ar) : eti, fakirlere parasız dağıtılmak niyetiyle kesilen hayvan 67b.21
kurd : köpekgillerden, yırtıcı, etçil bir hayvan, kurt 70b.9
kurd : bazı böcek lavlarına verile ad 61a.8
kursak : mide 86a.14
kurtar- : halas etmek, sıkıntıyı izale etmek 12a.11
kurut- : ıslaklığını gidermek 40b.13
kus- : yediğini çıkarmak 100a.19
kusūr (Ar) : eksiklik, noksan 76a.21
kūşe (Fr) : köşe 83a.9
kūşe-i vahdet (Fr) : Allah'a yaklaşma köşesi ,inziva 76b.14
kuşluk : sabah ile öğle arasında zaman 35b.16
kutb (Ar) : manevi derecelerin en yüksek mertebesi, gavs 97b.9
kutı : içi bir şeyle dolu ve kendisi onun mahfazasıymış gibi o halle çok muttasıf adam 9b.11
kuyu : genellikle silindir biçiminde derince kazılan ve suyundan yararlanılan çukur 79a.3
kuzı : kuzu, koyun yavrusu 2a.11
küçücük : çok küçük 42a.12
küçük : büyük olmayan 9b.2
küçük vānī : şahıs adı 52a.15
küdret (Ar) : bulanıklık 88b.18
kül : yanan odun vesaireden kalan toz, ramad 12b.2
külāh (Fr) : erkeklerin giydiği genellikle keçeden,ucu sivri veya yüksek başlık 14a.9
külhān (Fr) : hamamda ateş yakılan yer 87a.12
künd : ahmak, aptal 71b.23
künūz (Ar) : hazineler 41b.8
küp : topraktan büyük ve ağzı dar kap 37a.10
kür : dik başlı 101b.9
kürd : ön asyada yaşayan bir topluluk ve bu topluluktan olan kimse, kürt 74a.20

kürk : elbise yapılmış hayvan postu 72b.11
kürsî (Ar) : 1-makam, vazife 6b.3
2- camilerde vaizin oturduğu yer ki bir kaç basamakla çıkılır 6b.6
küsûf (Ar) : güneş tutulması 79a.14
küttâb-ı kassâm (Ar) : şer'i hükümlere göre kısmet dağıtan katipler 18a.17
kütüb (Ar) : Allah tarafından peygamberlere gönderilen semavi kitaplar 16a.22
kütüb-i semâviyye (Ar) : semavi, ilahi kitaplar 70b.11

L

lâ asle leh (Ar) : aslı olmayan, asaletsiz 70b.2
lâhût (Ar) :1- uluhiyyet, ruhaniyyet 38a.7
2- uluhiyyet alemi 61a.11
la'în (Ar) : lanetlenmiş 83b.5
lakab (Ar) : bir kimseye, kendi asıl adından başka takılan ad 72b.8
la'net (Ar) : Allah'ın mağrifetinden mahrumluk 100b.9
la-siyyemâ (Ar) : özellikle, hele 60b.18
lâyık (Ar) : uygun 8a.13
lâyim (Ar) : levm eden, yüze karşı çekiştiren 100a.19
lâzım (Ar) : gerekli 6a.21
l. ol- : gerekmek 2b.18
l. gel- : gerekmek 7a.18
lem yekün (Ar) : Kur'an'ın 98. suresi olan beyyine suresi 5a.4
levh (Ar) : bkz. levh-i mahfuz 85b.2
levh-i mahfûz (Ar) : Allah tarafından takdir edilen şeylerin yazılı bulunduğu manevi levha, ilm-i ilahi 100b.10
levn mâ levn (Ar) : renk renk 87a.3
leyl (Ar) : gece 83a.6
leyle-i berât (Ar): berat gecesi , peygamberimize peygamberliğin bildirildiği şaban ayının onbeşinci gecesi 57a.10
leyle-i sülâsa (Ar) : salı gecesi 38b.4
leylî (Ar) : leyle ve mecnun efsanesinin kadın kahramanı, leyla 41a.20
lezzet (Ar) : tat, çeşni 2a.10
lezzet-i asl (Ar) : asil lezzet 31a.18
lezzet-i rûhâniyye (Ar) : ruha ait lezzet 51a.1
lezzet-i vuslat (Ar) :buluşma lezzeti 89b.14
libâs (Ar) :elbiseler 103a.2
limân (Yun) : gemilerin,yolcu ve yük indirip bindirmelerine uygun sığınak,yer 3a.8
limye : limni adası 46a.11
livâta (Ar) : lutilik, çirkin fiili 60b.4
lokma (Ar) : bir defada ağıza alınan yiyecek parçası 50b.21

lūt : Lut Peygamber 60b.4
lutf (Ar) :iyilik, ihsan 39a.10
l. it- : iyilikte bulunmak 39a.10
lutf-i ḥak (Ar) : Allah'ın lutfu, ihsanı 47b.5

M

mā' (Ar) : su 87b.10
mā'ada (Ar) : -dan başka 4b.14
ma'a'l-fārık (Ar) : farklı olarak, yanlış olarak 90a.11
ma'an (Ar) : beraber, birlikte 9b.10
mābeyn (Ar) : ortası, ara 43a.3
mā-beynehumā (Ar) : ikisinin arasındaki 98a.9
ma'cūn (Ar) : hamur kıvamına getirilmiş ilaç 50b.21
mādām ki (Ar) : madem ki, değilmi ki 7a.1
ma'dūmu'l-cism (Ar) : cismi yok, cismi olmayan 57b.10
ma'dūmü'z-zāt (Ar) : zatı olmayan 57b.10
mā-fīhā (Ar) : içindekiler 74b.10
maġfūr (Ar) : günahı, suçu affedilmiş, bağışlanmış 32b.7
maġlūb (Ar) : yenilen, yenilmiş 62b.12
m. ol- : yenilmek 62b.12
maġlūble- (Ar) : yenmek 78a.8
maġrib (Ar) : batı, garp 98a.21
maġrūr (Ar) : gururlanmış, kibirli 13a.17
m. ol- : gururlanmak 13a.17
māh (Fr) : yılın on iki bölümünden her biri, ay 88b.10
maḥall (Ar) : yer 6a.14
maḥall-i helāk (Ar) : mahvolma yeri 53b.2
maḥbūb (Ar) : sevgili 93b.16
maḥbūbe (Ar) : sevilen, sevilmiş kadın sevgili 2a.5
maḥbūbü'l-kulūb (Ar) : gönüllerin sevgilisi 45b.1
maḥfī (Ar) : gizli, saklı 85b.10
maḥfīce (Ar) : gizlice 15a.16
maḥfil (Ar) : 1- camilerde parmaklıkla ayrılmış yüksek yer 70a.11
2-ictima, toplanma yeri 11b.2
maḥfūz (Ar) : korunmuş, gözetilmiş 32a.12
maḥkeme-i ḥatīb (Ar): hatibin mahkemesi 15b.4
maḥlūkāt (Ar) : yaratıklar 9a.1
maḥmūd yazıcıoġlı : şahıs adı 67a.21
maḥrem (Ar) : izdivacı şer'an haram ve caiz olmayan 2a.8
maḥrūm (Ar) : istediğini, elde edemeyen 40b.15

mahrūm-ı ebedī (Ar) : sonsuza kadar mahrum olan 16b.3
mahsūd (Ar) : hased edilen, kıskanılan 35b.1
mahsūf (Ar) : husufa uğramış, gölgelenmiş 92b.14
makām-ı ʿaşk (Ar) : aşk makamı 89b.15
makām-ı mahmūd (Ar) : Hz. Muhammed'in en büyük şefaat makamı 35b.3
makām-ı züll (Ar) : alçalma makamı 35b.3
makbūl (Ar) : beğenilen, hoş karşılanan 88a.6
makdire-i beşer (Ar) : beşer gücü, insan gücü 10a.5
makhūr (Ar) :mahv ve helak olan 93b.25
makreme (Ar) : sofraya ait işlemeli destmal, sofra bezi 39b.21
maksūd (Ar) : gaye, istek, amaç 70a.16
maktūl (Ar) : öldürülmüş 93b.25
maʿlūm (Ar) : bilinen 9b.8
m. ol- : bilinmek 9b.8
maʿnā (Ar) : anlam 9b.20
maʿnevī (Ar) : ruha ve içe ait olan 35b.1
mānīʿ(Ar) : engel 35a.8
m. ol- : engellemek 35a.8
mansūr (Ar) : Hallac-ı Mansur 80b.21
maraż (Ar) : hastalık 74b.25
mā-sabak (Ar) : geçen, geçmiş 10a.4
maslahat(Ar) : iş, husus, keyfiyet 1b.5
maʿsūm (Ar) : suçsuz, kabahatsız 32a.12
maşrık (Ar) : doğu 98a.21
māt (Fr) : satrançta yenilgi 88b.9
m. ol : yenilmek 88b.9
mā-takaddem (Ar) : zamanca ileri bulunma, geçmiş 79b.7
mā-teʿahhar (Ar) : gelecekte olacak 79b.7
matlūb (Ar) : istek, dilek 43b.5
māverā (Ar) : ard, geri , bir şeyin ötesinde, arkasında bulunma 82b.11
māyide (Ar) : sofra 104b.7
mazanne-i kerāmet (Ar) :keramet zannolunan 86b.13
mazhar (Ar) : nail olma, şereflenme 61a.2
mazlūm (Ar) : zülüm görmüş, zulma uğramış 32b.25
mazmūn (Ar) : mana ,anlam 4b.14
maʿzūl (Ar) : bir zorunluluktan dolayı kusur işlemiş 12a.9
maʿzūr (Ar) : bir zorunluluktan dolayı kusur işlemiş 12a.9
mebhūt (Ar) : şaşkın, hayrette kalmış 67a.11
m. et- : şaşırmak 67a.11
mebrūr (Ar) : makbul, beğenilmiş 60a.10
meclis (Ar) : 1- topluluk, encümen 9a.7

2- dostlar topyantısı 32b.7
mecma'u'l-bahreyn (Ar) : iki denizin birliştiği yer 82b.7
mecmū'a (Ar) : mecmua, dergi 7b.21
mecnūn (Ar) : 1- deli 42a.3
2- leyla ve mecnun efsanesinin erkek kahramanı 41a.20
mecrūh (Ar) : yaralanmış 67b.22
meczūm (Ar) : cüzamlı 48a.8
medāris (Ar) : medreseler 62b.8
medd (Ar) : uzatma, çekme 15a.2
m. et- : uzatmak 15a..2
medh (Ar) : övme, övgü 87a.7
medlūl (Ar) : delalet edilen, gösterilen şey 73a.18
medlūlāt (Ar) : delalet olunan , gös terilen şeyler 4b.3
medrese (Ar) : dini ilimlerin okutulduğu yer 6b.12
mefāsıl-ı muttasıla (Ar): bitişik eklemler 80b.21
meger (Fr) : 1- meğer, halbuki 7a.2
2- oysa ki 61a.18
mehābetli (Ar) : heybetli, korkunç 37a.12
mehdī (Ar) : hidayete mazhar, doğru yolda olan 6a.21
mekr (Ar) : hile, düzen 69a.2
mekr-i rabbānī (Ar) : tanrının birini maksadından vazgeçirmesi 105a.2
meksūf (Ar) : küsufa uğramış, aydınlığı tutulmuş 92b.14
mekteb (Ar) : özellikle fen ilimlerinin okutulduğu yer 6b.12
mektūb (Ar) : mektup, name 39a.10
mektūb-i sultānī (Ar) : sultana ait mektup 29b.5
melāmet (Ar) : çıkışma, azarlama 9a.21
melāmiyyūn (Ar) : Melamiyye Tarikatından olanlar. 13a.3
melek (Ar) : melaike 87b.8
melekūt (Ar) : ruhlar ve melekler alemi 61a.10
melik (Ar) : padişah 92a.8
meme : meme, göğüs 2a.4
me'mūl (Ar) : umulan, beklenen 2b.18
me'mūr (Ar) : emr edilen 12b.12
m. ol- : emredilmek 12b.12
menāl (Ar) : mal, mülk 83b.3
menba'u'l-fesād (Ar) : fesat, bozgun kaynağı 64a.13
mendūb (Ar) : iyilikleri sayılarak arkasından ağlanan ölü 80b.3
menkūs (Ar) : baş aşağı çevrilmiş 92b.15
menşūr (Ar) : kendisine yardım edilen 75b.5
menşūr (Ar) : yayılmış 16b.11
menzil (Ar) : 1- konak 11a.6

2- mesafe 39b.2
3- mesken, ikametgah 82b.8
merām-ı ʿaşḳ (Ar) : aşkın gayesi, isteği 89b.14
merātib (Ar) : rütbeler, dereceler 84a.4
merātib-i insāniyet (Ar) : insanlık mertebesi, derecesi 33a.2
merhale (Ar) : derece, basamak, aşama 11a.12
merḥamet (Ar) : acıma 1b.13
merḥūm (Ar) : Allah'ın rahmetine kavuşmuş, ölmüş 6a.11
m. ol- : ölmek 6a.11
merkeb (Ar) : eşek 48b.21
mertebe (Ar) : derece 105a.19
meryem : Hz. İsa'nın annesi Hz. Meryem 86b.3
mesāfe-i baʿīde (Ar) : uzak mesafe 34b.15
mesẖ(Ar) : şeklini degiştirip çirkin bir şekil ve kalıba sokma 8a.14
meskenet (Ar) : miskinlik, fakirlik, yoksulluk 47a.10
meslūl (Ar) : kınından çıkarılmış 73b.22
mest (Ar) : mesh edihen ve üzerine pabuç giyilen kısa konçlu, hafif ve yumuşak ayakkabı 80b.12
mest (Ar) : sarhoş, kendinden geçmiş 50b.22
mest-i müdām-ı ʿaşḳ: (Fr-Ar) aşkın devamlı sarhoşu 89b.15
meşāyıẖ (Ar) : şeyhler, tarikat büyükleri 32a.26
meşġūl (Ar) : bir işle uğraşan 88a.5
m. ol- : uğraşmak 88a.5
meşhed (Ar) : şehid olunan veya şehid gömülen yer 3a.12
meşreb-i aʿlā (Ar) : yüksek tabiat, huy 89b.12
mevāyid (Ar) : eser adı 104b.5
mevāyidüʿl-ʿirfān ve 'avāyidü'l-iḥsān : eser adı 104b.5
mevāżiʿ-i ʿadīde : eser adı 18b.15
mevc (Ar) : dalga 83a.5
mevcūdu'l-ism (Ar) :ismi var, ismi olan 57b.10
mevt (Ar) : ölüm 71a.18
mevtā (Ar) : ölüler 2b.9
mey (Fr) : şarap, bade 37a.9
meydān (Ar) :1- savaş veya yarış alanı 9b.7
2- düz yer, alan 83a.9
meyl (Ar) : yönelme, yöneliş 40a.2
m. et- : yönelmek 40a.2
meyyit (Ar) : ölü 94a.22
mezār (Ar) : ölülerin gömüldüğü yer 9b.1
mezbaḥ (Ar) : hayvan kesilen yer, salhane 95a.4
mezheb (Ar) : bir dinin şubelerinden her biri 2b.9

mıḫla- (Fr) : çivilemek 55a.17
mıṣbāḥ(Ar) : kandil, çıra 18a.4
miʾāt (Ar) : "yüz"ün (sayı) çoğulu, yüzler 92a.4
miftāḥ-ı şer (Ar) : şer, kötülük anahtarı 76b.22
mihen (Ar) : mihnetler, eziyetler 40b.5
mihmān (Fr) : misafir 84a.12
miḥnet (Ar) :1- zahmet, eziyet 40b.3
2- gam, keder, sıkıntı 87a.14
miḥrāb (Ar) : camilerde imamın namaz kıldırdığı yer 90b.3
miḳdār (Ar) : parça, kısım 1b.2
minber (Ar) : camilerde hatibin çıkıp hutbe okuduğu yüksekçe yer 49b.10
min-dūnih (Ar) : ve benzerleri, vesaire 76b.6
mineʿş-şems (Ar) : güneşten 94b.7
minnet (Ar) : bir iyiliği karşı kendini borçlu görme 92b.5
mirʿāt (Ar) : ayna 8a.8
mirʿāt-ı mücellā (Ar) : cilalanmış, parlatılmış ayna 38a.10
miṣdāḳ (Ar) : bir şeyin doğruluğunu isbata yarayan şey 57a.6
misk (Ar) : asayanın yüksek dağlarında yaşayan bir erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu bir madde 94b.13
miṣl (Ar) : misil, benzer, eş 81a.3
miṣkāt (Ar) : içine kandil gibi şeyler koymak için duvarda yapılan oyuk, hücre 18a.4
mīzān (Ar) : tartı, ölçü aleti 82b.11
mollā (Fr) : büyük alim, büyük kadı 71a.22 (bkz. monla)
monlā (Fr) : büyük alim, molla 80a.17 (bkz. molla)
muʿallaḳ (Ar) : havada, boşta duran 100b.19
muʿāvenet (Ar) : yardım 102a.18
muʿāviye (Ar) : emevi halifesi 36a.13
muʿcizāt (Ar) : mucizeler 4b.18
muʿcizāt-ı ḳurʿāniye (Ar) : kur'an'a ait mucizeler, hariküladeler 45a.15
muʿcize-i bāhire (Ar) : açık, besbelli mucize 45a.16
muʿcize-i ʿīsā (Ar) : Hz. İsa'nın mucizesi 3a.18
muġlaḳ (Ar) : çapraşık, anlaşılmaz 95b.3
muḥabbet (Ar) : sevgi 93b.16
muḥāl (Ar) : mümkün olmayan 43a.1
muḫālefet (Ar) : uygunsuzluk, aykırılık 100b.11
m. et- : aykırı, davranmak 100b.11
muḫālif (Ar) : uymayan, aykırılık gösteren 48a.23
muḥammed (Ar) : özel isim 45b.5
muḥammed dede : şahıs ismi 49b.8
muḥammediyye (Ar) : Hz. Muhammed'in hayatına dair Hacı Bayram-ı Veli'nin halifesi Gelibolulu Muhammed Efendi tarafından yazılmış olan meşhur

manzum eser 13a.16
muḥarrem (Ar) : haram kılınmış 76a.10
muḫayyer (Ar) : istediğini seçmekte ve yapmakta serbest ve muhtar olan 6a.7
muḥīt (Ar) : ihata eden,kuşatan 81b.4
muḫtaṣar (Ar) : tafsilatlı olmayan,mücmel,özet 18b.1
muʿīn (Ar) : yardımcı 94a.4
mukābele (Ar) : karşılık 15a.4
mukābil (Ar) : karşı karşıya gelen 49a.8
muḳʿad (Ar) : kötürüm, yatalak 48a.8
mukaddemen (Ar) : bundan önce 9a.21
mukallib (Ar) : kalbeden, başka şekle sokan 85b.8
mukallid (Ar) : taklitçi 43a.1
mukayyed (Ar) : bir işe ehemmiyet verip dikkat eden 75b.16
murabbaʿ (Ar) : dört mısralı bentlerden oluşan divan edebiyatı şiiri 4b.14
murād (Ar) : maksat, arzu, istek 6b.5
m. et- : istemek, arzu etmek 36a.5
mūsā : Hz. Musa (Peygamber) 69b.16
muṣādif (Ar) : denk 73a.10
muṣāḥabet (Ar) : sohbet etme, konuşma 6a.15
muṣāḥib (Ar) : büyük bir zatın yanında bulunarak onu sözüyle, sohbetiyle eğlendiren 45b.6
muṣāḥib muṣṭafā pāşā : şahıs adı 42b.4
musallat (Ar) :1. üzerine düşüp rahat bırakmayan 6b.19
2. ikide birde ortaya çıkıp ta'ciz eden 99b.4
mūsā reʿis : kişi adı 2b.1
musluḳ (Ar) : çeşmeye takılan ve istenildiğinde açılıp kapanan burma 17a.6
muṣṭafā : Hz. Muhammed 84b.3
muṣṭafā aġa : kişi adı 39a.8
muṣṭafā çelebi : kişi adı 9b.4
muṣṭafā dede : kişi adı 5b.7
muṣṭafā efendi : kişi adı 40b.11
muṣṭafā pāşā-zāde muḥammed beg : kişi adı 5b.1
muşul (muşul) : mışıl mışıl, rahat, derin soluk alarak 55a.13
mutālaʿa (Ar) : okuma, inceleme 97a.11
mutaraṣṣıd (Ar) : gözleyen 52b.8
mutmeyinn (Ar) : içi rahat, şüphesi yok 722b.15
muttali' (Ar) : öğrenmiş, bilgili, haberli 66a.11
mutāṣilan (Ar) : bitişik olarak 10b.14
muẓṭar (Ar) : biri işi yapmak zorunda kalan 37b.11
mübāşeret (Ar) : başlama, girişme, tutuşma 9b.14
mübāyān (Ar) : açık 71a.17

mübtelā (Ar) : tutkan, tutulmuş 63a.6
m. ol- : tutulmak, giriftar olmak 63a.6
mücāhede (Ar) : sa'y ve gayret 8a.10
müctehid (Ar) : ayet ve hadislerden şer'i hükümler çıkaran din allamesi 15a.4
müddet (Ar) : zaman 6a.19
müderris (Ar) : ders veren profesör 9lb.12
müdġamāt (Ar) : aynı cinsten olan iki harftan diğerine kalb olunanlardan her biri 15a.10
müʾezzin (Ar) : ezan okuyan 8a.12
müʾezzin maḥmūd (Ar) : kişi adı 10a.3
müfessir (Ar) : Kur'an'ı tefsir eden, yorumlayan din alimi 50b.8
müfevvez (Ar) : ihale ve sipariş edilmiş 53b.15
müfsid (Ar) : ifsad eden, bozan 48b.21
müfti-i sūrī (Ar) : müftünün görünen tarafı 80b.10
mühim (Ar) : önemli, ehemmiyetli 8a.14
mühr (Ar) : 1- mühür, imza 37a.10
2- damga 6a.4
mühürle (Ar) : mühür vurmak 73b.221
müjde (Fr) : sevinç haberi, beşaret 11a.11
mülāyemet (Ar) :1- yumuşaklık, hilm 13a.20
2- yumuşak huyluluk 9lb.8
m. it- : yumuşak davranmak 9lb.8
mülāyim (Ar) : uygun, yumuşak 45a.5
m. it- : gidip gelmek 65b.10
mülāzim (Ar) : gerekli 102b.18
mülḥid (Ar) : Allah'ı inkar eden, dinsiz 69a.7
mülk (Ar) : bir devletin ülkesi 2b.20
müʾmin (Ar) : iman etmiş, müslüman 2b.5
mümkin (Ar) : mümkün, olabilir 39a.11
mümtāz (Ar) : ayrı tutulmuş, üstüne tutulmuş 8la.17
münādī (Ar) : nida eden, tellal 80b.3
münāfıḳ (Ar) : nifak sokan, iki yüzlü 2b.6
münāsib (Ar) : uygun 13a.16
müncer (Ar) : neticelenen 63b.6
m. ol- : neticelenmek 63b.6
münebbih (Ar) : tenbih edilmiş, temiz, arı 73b.7
münfek (Ar) : infikak eden, ayrılan, ayrılmış 48a.3
münḳaṭiʿ (Ar) : inkita'a uğramış, kesik 98a.1
münkesir (Ar) : inkisar eden, kırılan 83a.5
münkir (Ar) : mezarda sual soracak iki melekten biri 97a.5
münkir-i āl-i ʿabā (Ar) : Al-i aba (Hz. Muhammed, kızı Hz. Fatıma damadı Hz. Ali ve torunları Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin) yı inkar eden 56a.2

müntesib (Ar) : intisab eden, ilgisi olan 79b.19
mürid (Ar) : tarikatta bir şeyh ve mürşide intisab eden 7a.7
mürşid (Ar) : irşad eden, doğru yolu gösteren 99b.17
müselmân (Ar) : müslüman 85a.6
müstağnî (Ar) : tok gözlü, kanaatkar 97b.17
müstedric (Ar) : derece derece artıran 82a.3
müstehab (Ar) : farz, vacip ve sünnetten başka olarak sevap kazanılan şey 40b.13
müstekbir (Ar) : kibirlenen, büyüklenen 10la.4
müşahhaş (Ar) : teşhis edilmiş, tanınmış 89b.16
müşkil (Ar) : zor, güç llb.6
müşrik (Ar) : Allah'a ortak koşan 8lb.17
müşted (Ar) : şiddetlenen, azan 69a.225
m. ol- : şiddetlenmek, azmak 69a.25
müşterek (Ar) : ortak 75b.6
müte'assir (Ar) : dine bağlı, dindar 52b.13
müteğayyir (Ar) : değişen, değişmiş 39b.ll
m. ol- : degişmek 39b.ll
mütenevvir (Ar) : nurlanmış, nurlu 18a.3
m. ol- : nurlanmak 18a.3
müterâdifen (Ar) : aynı anlama gelerek 10b.14
müteşaddi (Ar) : başlayan 63b.17
m. ol- : başlamak 63b.17
müteşerri' (Ar) : şeriat işleriyle uğraşan 74a.6
müttakîn (Ar) : Allahtan korkanlar, günahtan sakınanlar 99b.17
müttefik (Ar) : hem fikir, aynı görüşte 10b.ll
müttehem (Ar) : töhmetli, vehme tabi olan 8b.2
müyesser (Ar) : l-kolay gelen 93b.7
2- kolaylıkla hasıl olan, asan 16b.8
müzâkere (Ar) : bir iş hakkında konuşma, danışma 14a.3
müzeyyen (Ar) : tezyin edilmiş, süslü 65b.3

N

nâ-çâr (Fr) : çaresiz 98a.24
nâ-dân (Fr) : bilmez, cahil 87a.5
nâdim (Ar) :pişman 7la.10
nâfir (Ar) : nefret eden 92b.7
nafaka (Ar) : yiyecek parası, geçimlik 69b.8
nakl (Ar) : ağızdan ağıza veya kitaplar vasıtasıyla vasıl olup bilinen şey 15a.5
nâm (Fr) : ad, adlı 98a.ll
nâ-mahrem (Fr-Ar) : yabancı, mahrem olmayan 2a.5

namāz (Fr) : müslümanların günde beş vakit erkanla kıldıkları ibadet 9b.16
n. a. tur- : namaz kılmak 6a.20
nā-meşru (Ar) : şeriata uymayan 74a.3
nāmus (Ar) : kanun, nizam 11b.19
nān (Fr) : ekmek 87b.10
nār (Ar) : ateş 88b.1
nās (Ar) : insanlar, halk 11b.16
naṣāyıḥ (Ar) : nasihatlar, öğütler 73b.2
nāṣıḥ (Ar) : nasihat eden, öğüt veren 70a.18
nāsıye (Ar) : alın, cephe 66b.6
naṣīb (Ar) : kısmet, pay 5b.17
nāsūt (Ar) : insanlık camiası, mahlukiyet 61a.11
nazar (Ar) : bakma, bakış 5b.11
nazmī efendi : şahıs ismi 104b.5
ne (T) : ne, hangi şey 5b.11
neʿam (Ar) : evet 55a.3
nebeviyye (Ar) : peygamberlere ait 78a.7
necāt (Ar) : kurtuluş 75a.25
nedem (Ar) : pişman olma, pişmanlık 80b.7
neden (T) : niçin, ne sebepten 1b.16
nefeḥāt (Ar) : üfürmeler (kitap adı) 43b.18
nefes (Ar) : nefes, soluk 2b.20
nefīs (Ar) : çok hoşa giden, pek hoş 1b.10
nefīsetü'l-vücūd (Ar) : varlığın en hoşa gideni 93b.3
nefs (Ar) : şahıs, zat, kendi 13b.2
nefsü'l-emirde (Ar) : hadd-i zatında, aslında 75b.6
nefy (Ar) : sürme, sürgün etme 48a.4
nekāyiż (Ar) : zıt olan şeyler, aykırılıklar 81b.14
nekbetlik (Ar) : talihsizlik, felaket 52a.17
nekir (Ar) : mezarda sual soracak iki melekten biri 97a.5
nelik : keyfiyet, mahiyet 62b.4
nemek (Fr) : tuz 87b.10
nemrūd : Babil'in kurucusu denilen hükümdar.(M.Ö.2640) olup Hz.İbrahim'i ateşe attırmıştır 71a.15
nerdübān (Fr) : merdiven 63a.9
nerrād (Ar) : çok güzel tavla oynıyan 7a.17
nesīmī : meşhur şair ve mutasavvuf 62b.15
neşʿe (Ar) : neşe, sevinç 89b.12
nev-civān (Fr) : genç, delikanlı 70a.21
ney (Fr) : bir çeşit saz, ney 89b.13
neyle- : ne yapmak 8b.22

nısf-ı āḫir (Ar) : son yarı 73a.19
nıṣfü'l-leyl (Ar) : gece yarısı 97a.11
nice : nasıl 68a.5
niceleri : kaç, ne kadar 62b.14
niçe :1- nasıl 11a.5
2- ne vakta kadar 85a.9
3- çok, pek çok 5b.9
niçün : niçin, neden 5b.8
nikāḥ (Ar) : nikah, kanuni evlenme 2a.8
nikaḥ-ı ma'nevī (Ar): manevi nikah 2a.8
nīk-nām (Fr) : iyi isimli, şöhreti iyi 36b.22
nil : Mısır'daki nil nehri 87a.4
ni'met (Ar) : ekmek 5b.7
nisbet (Ar) : bağlılık, intisab 79b.18
nisbeten (Ar) : oranla 36b.14
nişān (Fr) : işaret 67b.20
nizā' (Ar) : çekişme, kavga 46b.12
n. it- : çekişmek 46b.12
nokta (Ar) : bazı harflerin alt ve üstüne konulan ufak benek 36a.12
noksān (Ar) : eksiklik 8a.8
nolaydı : ne olurdu 11a.10
nūr (Ar) : aydınlık, parıltı, ışık 85a.1
nūr-ı cāmi' (Ar) :toplayan, derleyen nur .....
nūr-ı muḥīt (Ar) : kuşatan nur 104a.17
nūr-ı nübüvvet (Ar): peygamberlik nuru 81b.12
nūr-ı zāt-ı kibriyā (Ar): Allah'ın zatının nuru 84b.18
nūrānī (Ar) : nurlu, ziyadar 94b.21
nūrī (Ar) : şair adı 104a.1
nūş (Fr) : içme, içen 89b.17
n. it- : içmek 89b.17
n. it- : içilmek 7a.19
nücūm (Ar) : yıldızlar 11b.19
nüsaḫ (Ar) : nüshalar 48a.23
nüzūl (Ar) : yere inme
nüzūl-i 'isā : Hz. 'isa'nın ahir zamana yeryüzüne inmesi 8a.2

O

o : işaret sıfatı, uzatka olan, hakkında konuşulan şeyi belirtir 1b.14
od : ateş 83a.2
oda : evin bölümü, göz 64b.1

odun : yakılmak için kesilmiş, parçalanmış ağç 62b.2
oğıl : erkek evlat 59a.7
oğlan : erkek çocuk, uşak 13a.9
oğlancuk : küçük oglan 44a.20
okala- : oklamak, okla öldürmek 14a.8
okı- : okumak 9b.5 (bkz. oku-)
oklaş- : ok atmak, çarpışmak 102b.2
oku- :1- okumak, yazılı bir şeye bakıp sesli veya sessiz telaffuz etmek 6b.14
2- tahsil etmek 40a.15 (bkz. okı)
okun- : okumak işine konu olmak 6a.20
okut- : okutmak, okumasını sağlamak 6a.19
ol : o, işaret sıfatı 3. Tk. kişi 2a.8
ol- :1- bir nitelik kazanmak 1b.7
2- meydana gelmek, vuku bulmak 2a.19
3- bir durumdan başka bir duruma geçmek 2b.12
4- herhangi bir durumda bulunmak 7a.4
5- bir şey birinin mülkiyetine geçmek 2b.20
olın- : olmak fiiline konu olmak 2a.20
olmaduk) : olmayan 8b.9
olta (Yun) : balık avlamada kallanılan, ucuna çengelli iğne takılı iplik 79a.7
on : on, dokuzdan sonra gelen sayı 36a.2
on : o (şahıs zamiri 3. Tk. kişi) 1b.15 (bkz.o)
onda : onun yanında, orda 65a.18
onar- : işlenen bir kusuru veya yapılan bir yanlışlığı giderecek veya önleyecek davranışlarda bulunmak 17a.23
orta : bir şeyin kenarlarından aynı uzaklıkta olan yer 69b.3
orta : şerik 72a.2
ʿosmānī (Ar) : osmanlı 6a.16
otur- :1- vücudun belden yukarısı dik duracak biçimde ağırlığı kaba etlere vererek bir yere yerleşmek 2b.3
2- konmak, yerleşmek 6a.13
oturd- : oturtmak, oturmasını sağlamak 61b.11
oturt- : kondurmak, yerleştirmek 12a.23
otuz : otuz, yirmidokuzdan sonraki sayı 63b.4
ov- : bir şeyin üzerine bastırarak el gezdirmek 40b.13

Ö

ögren- : bellemek 33a.6
öküz- : gücünden ve etinden yararlanılan, iğdiş edilmiş erkek sığır 94a.19
öl- : hayat, sona ermek, can vermek 3a.7

ölçer- : parlaması için karıştırmak 2b.45
ölçeril- : parlaması için karıştırılmak 67a.l4
öldür- : bir canlının hayatına son vermek, katletmek 6a.l3
öleş- : ölü 13a.7
ölü- : hayatı sona ermiş olan 67a.8
ölüm- : ölme işi , mevt, ecel 13b.6
ʿömer (Ar) : islamın ikinci halifesi 32b.l8
ʿömer ağa : kişi adı 49b.6
ʿömer ḫayyām (Ar): rubailer ile meşhur sair 105a.9
ʿöm(ü)r (Ar) : yaşama, hayat 3a.l6
ön :1- önce, evvel 1b.6
2- bir şeyin esas tutulan yüzü, arka karşıtı 9b.3
ö. e düş- : rehberlik etmek, sevk etmek 7a.3
öp- : öpmek, bus etmek 7a.15
öpül- : öpmek işine konu olmak 2a.5
öt- :1- anlamsız, boş konuşmak 66a.22
2- sesi çıkmak 68a.ll
ötüri : ötürü,dolayı 5b.21
öyke : öfke 101b.1
öykelen- : öfkelenmek 101b.2
ʿöẕr (Ar) : bir kusur veya suçun hoş görülmesini gerektiren sebep 79b.7

P

pādişāh (Fr) : padişah, sultan 2b.l6
pādişāh-ı āl-i ʿoṣmān (Fr-Ar) : Osman oğullarının padişahı osmanlı padişahı 4la.l7
pādişāh-ı dīn-i islām (Fr-Ar) : İslam dininin padişahı, Halife 66b.ll
pādişāh-ı islām (Fr) : islam padişahı 42a.4
palanḳa (Mac) : ağaç ve toprakla yapılmış, hendekle çevrilmiş küçük hisar 42a.l2
pāpāz (Yun) : Hristiyan din adamı 58a.24
para (Fr) : kuruşun kırkta biri 7a.23
paralan- : parçalanmak 48a.l7
pāre (pare) : parça parça 9b.26
p. et- : parçalamak 9b.26
parya (Fr) : herkes tarafından hor görülen ve aşağılanan kimse, ayak takımı 57b.l
pāşā : general , ileri gelenler 6a.44
pāşā limanı : liman adı 58b.l9
pāy-zen (Fr) : hizmetçi, uşak 58a.20
pāzār (Fr) : l- cumartesiden sonraki gün 56a.20
2- çarşı, alış-veriş yeri lla.20
peder (Fr) : baba 18a.l7

pehlivān (Fr) : boylu poslu ve güçlü kimse 75b.21
pek (pek) : sert sert 9a.4
pencere (Fr) : oda vb.nin ışık ve hava alması için duvarda açılın büyük delik 9b.3
peneşenbe (Fr) : perşembe 49b.2
pençe (Fr) : savlet, tesallut, zorlu el 98b.1
perçem (Fr) : eskiden tıraş olanların tepede bıraktıkları saç 96b.2
Perde (Fr) : bir yeri ayırmak veya görünmesini engellemek iç in engellemek için asılan çarşaf vesaire 10b.6
perīşānlık (Fr) : bozukluk, düzensizlik 103a.18
pervāne (Fr) : kelebek 88b.1
pervāne-veş (Fr) : kelebek gibi 86a.10
pes-i perde (Fr) : perde arkası 91b.8
peşīmān (Fr) : pişman 44b.5
peydā (Fr) : hazır, mevcut, zahir 100a.25
p. ol- : meydana çıkmak 100a.225
peyġamber (Fr) : Allah tarafından haber getirip emir ve yasakları tebliğ eden zat, resul, nebi 7a.7
pīr (Fr) :1- ihtiyar, yaşlı 33a.3
2- bir tarikatın kurucusu 85a.1
pīrlik (Fr) : ihtiyarlık, yaşlılık 51a.9
pōst (Fr) : tüylü hayvan derisi 62b.20
poyrāz (Yun) : kuzeydoğudan esen soğuk rüzgar 50a.10
pūl (Fr) : eskiden kullanılan akçeden küçük metal para 86a.3
pūr (Fr) : ogul 85a.3
puşt (Fr) : eş cinsel erkeklerin cinsel zevklerine hizmet eden sapık erkek çocuk 78a.2
puta : hedef 82b.4
püf (püf) :püf püf (taklidi ses) 10b.6

R

rab (Ar) : efendi, malik, sahip 15a.7
rabbī (Ar) : Allahım, tanrım 69b.20
radiyallahu teʿālā ʿanküm (Ar) : dua cümlesi olup "Yüce Allah sizden razı olsun" demektir 99b.3
raġmen (Ar) :inadına, zıddına 9a.1
rāh-ı sedād (Fr) : doğruluk, hak yolu 16a.9
rāḥat (Ar) : asudelik, istirahat 11a.14
rāḥat-ı ʿaẓīme (Ar) : büyük rahatlık, çok rahat 98b.9
rāḥāt-ı ḳulūb (Ar) : kalblerin rahatlığı 35a.17
ramażān (Ar) : ay takviminin dokuzuncu ayı, oruç tutulan ay 6a.18

ramażān beg : kişi adı 12a.1
ramż (Ar) : yakmak 67b.15
ravża-i ḥadrā : yeşil ve ferahlık veren bahçe 84b.13
rāyiḥa (Ar) : koku 94b.6
rāyiḥa-i tayyibe (Ar) : güzel koku 94b.18
recebü'l-mürecceb (Ar) : mükerrem recep ayı 45b.2
recm (Ar) : suçluyu beline kadar toprağa gömüp taşlıyarak idam etme 32b.24
re'īs (Ar) : başkanı, kaptan 6a.2
remz (Ar) : işaret, sembol 59a.3
resūl (Ar) : peygamber, elçi 74b.5
resūl-i ekrem (Ar): en keremli, en şerefli resul Hz. Muhammed 36a.3
re'y (Ar) : görüş, fikir 15a.5
reyb (Ar) : şüphe 46a.21
rifḳ (Ar) : yumuşaklık, tatlılık 33a.3
ricālü'l-ġayb : her devirde olan fakat görülmeyen ve Allah'ın emirlerine göre insanları idareye çalışan mübarek zatlar 35a.14
ridā (Ar) : hırka 59a.3
rikāb (Ar) : üzengi 87a.9
rind-i cihān (Fr):Dünyaya aldırış etmeyen 11a.18
risāle (Ar) :kısa yızılmış küçük kitap, mecmua 104b.5
risālet (Ar) :peygamberlik 81b.6
rivāyet (Ar) :hikaye edilen bir olay 48a.13
riyā (Ar) :ikiyüzlülük, özü sözü bir olmama 40a.3
riyāżet(Ar) :nefsi öldürme, dünya lezzetnden ve rahatından sakınma 8a.10
riżā(Ar) :rıza, hoşnut ("rıza"nın muhaffef söylenişi) 67a.24
rodōs :Ege'de ada 9a.17
rodōslı :rodos adasından olan 9a.17
rūḥ-ı mücerred (Ar):soyut ruh, mücerred ruh 9b.6
rūḥānī (Ar) :ruh ile ilgili 50b.17
rūḥāniyyet (Ar) :ruhanilik 69a.3
rūm (Ar) :müslüman ülkelerde yaşayan yunan asıllı kimseler 69b.1
rūm ili (Ar) :rumeli 13a.4
rūşen((Fr) :aydın 37b.14
r.ol- :aydınlanmak 37b.14
rükn-i aʿzam-ı şükr (Ar) :şükrün en büyük temel direği 18b.7
rükn-i şedīd (Ar) :sağlam sığınak, sağlam yer 60b.9
rüsvāy-ı ʿalem (Ar) :en bayağı, en aşağılık adam 53b.6
rütbe-i ʿaşerāt (Ar) :onlar basamağı 94b.22
rütbe-i ʿülyā (Ar) :yüksek rütbe 79b.17
rüʾyā-i ṣādıḳa (Ar) :gerçek rüya 36b.14

S

sa'ādet(Ar) :mutluluk 2b.20
sabāh (Ar) :sabah, günün ilk saati 9b.16
sabāhleyin (Ar) :sabah vaktı 11a.6
sabī(Ar) :çocuk 52b.18
sābi'an (Ar) :yedinci olarak 64a.12
sad'(Ar) :yıkılmak, yarmak 92a.9
ṣādıḳ(Ar) :sadakatlı, doğru, dürüst 88a.1
sādisen (Ar) :altıncı olarak 64a.6
ṣadr (Ar) :1-baş, başkan 71a.11
2-göğüs 43b.10
safā (Ar) :gönül şenliği 90b.3
s.gel- : hoş gelmek 6b.4
ṣağ :1-vücutta karaciğerin bulunduğu taraftaki yön, solun zıddı 34b.6
2-hayatta, ölmemiş 4b.11
3-gerçek, doğru 103a.5
4-sağlam 5b.21
s.it- :sağlamlaştırmak 86a.12
sağ- :memeyi parmaklar arasında sıkarak sütünü akıtmak 93b.9
ṣağı :mersiye, ağıt 103a.8
saḫā(Ar) :cömertlik, el açıklığı 11a.16
ṣāḥib(Ar) :sahip, malik 8a.10
ṣāhib-i ḫāne (Ar-Fr): ev sahibi 35a.7
ṣaḥīḥ(Ar) :gerçek, doğru 2b.19
ṣāḥil(Ar) :kıyı, yaka, yalı 83a.5
saḥḳ(Ar) :dövme, ezme 70b.2
s.et- :dövmek, ezmek 70b.21
ṣaḥrā(Ar) : kır, ova, çöl 89b.4
sakal :sakal 95a.2
sakın :korumak 37a.3
ṣakla- :1-gizlemek 13b.9
2-korumak 45a.13
ṣaklı :gizli, görünmez 15a.14
sāl(Fr) :yıl, sene 95a.2
ṣal- :1-üzerine atmak, hücum ettirmek 85a.12
2-göndermek, sevketmek, havale etmek 1b.20
3-koymak, katmak 13b.3
4-yaymak, sermek, seçmek 12a.6
ṣalā(Ar) :cenazeye çağırmak için minarelerde okunan salavat 15b.5
ṣalāḥ(Ar) :dine olan bağlılık 16a.17

ṣalāt-ı fecr(Ar) :sabah namazı 68b.11
ṣalāt-ı ẓuhr(Ar) : öğle namazı 71a.1
ṣalātu'z-ẓuhr(Ar) :öğle namazı 2a.21
salātü'l-'aṣr(Ar) :ikindi namazı 7b.1
salı :salı, pazartesiden sonraki gün 13a.1
ṣālih efendi :şahıs adı 44b.14
ṣāliḥ-i mütedeyyin(Ar):dinine bağlı olan salih, günahsız 46a.12
sālik-i rāh-ı ḥakīkat(Ar-Fr):hakikat yolunda giden 89b.10
sāliş çavuşlar :Saniyeden büyük,rabiadan büyük bir mülkiye rütbesidir. 64b.2
saman :öğütülmüş sap 13b.7
ṣamediyyet(Ar) :kimseye muhtaç olmama 79b.16
ṣan- : zanetmek 8a.11
sancılı :sancıya tutulan 76b.1
ṣanduḳ :sandık, büyük kutu 35a.1
sanı :1-düşünce, fikir 97b.6
2-zan, zehap 65a.9
sarāy (Fr) :hükümdarların veya devlet başkanlarının oturduğu büyük yapı 41b.6
sarı imām :şahıs adı 6b.13
sarık :kavuk, fes gibi bazı başlıkların üzerine sarılan tülbent 96a.15
sarın- :kendi üstüne sarmak 99a.22
sark- :aşağıya doğru uzanmak 38a.2
sark ıd - :bir şeyin sarkmasını sağlamak 80a.16
sat- :bir şeyi para karşılığında vermek 51a.7
savaş- :muharebe etmek 6b.18
savaşan :harb eden 7a.7
ṣavmaʿa (Ar) :ibadetgah, uzletgah 62b.16
ṣavur- :uçurmak, havaya kaldırmak 12b.2
saʿy(Ar) :çalışma, çabalama 85b.3
s.et- :çalışmak 57b.15
say- :sayıları arka arkaya söylemek 41b.5
ṣayd(Ar) :av, şikar 57b.22
sāyir(Ar) :diğer, başka 59a.7
sebaḳ dāş (Ar) :ders arkadaşı 71b.1
sebeb(Ar) :sebep, neden 2b.17
sebeb-i ḳavī(Ar) :kuvvetli sebep 105a.3
sebeb-i ẓuhūr-ı ḳıyāmet (Ar) :kıyametin kopmasının sebebi 10b.15
sebt(Ar) :cumartesi 2b.2
sebzī efendi :şahıs adı 91b.11
secde(Ar) :namazda alnı, el ayalarını, dizleri ve ayak parmaklarını yere dayamaktan ibaret ibadet şekli 81b.21
seddeyn(Ar) :iki set, iki engel 84b.15

sefer(Ar) :yolculuk 12a.9
sehiv secde(Ar) :namazda herhangi bir yanlışlıktan dolayı, namaz sonunda yapılan secde 17a.16
sekiz :sekiz, yediden sonraki sayı 3a.7
sekizinci :sırada yediden sonra gelen 15a.10
selām(Ar) :selam ,bir kimse ile karşılaşıldığında kendisine sözle veya işaretle nezaket gösterisinde bulunma,esenleme 8a.16
selb(Ar) :kaldırma, giderme 54a.9
s.ol- :yok olmak 54a.9
sem(Ar) :zehir 88b.6
semavāt(Ar) :semalar, gökler 18a.3
semek (Ar) :balık 87b.9
semt (Ar) :yerleşim bölgesi 58b.19
sen :2. tk. şahıs zamiri 6b.20
sene (Ar) :yıl, sal 9b.18
serāb (Ar) : çölde uzaktan su gibi görünen ve yansıyan ışıktan ileri gelen durum 61a.1
serçe :kışın göçmeyen, koyu boz renkli, küçük, ötücü bir kuş 50a.12
serden geçti : fedai, kelle ortaya koyan 91b.5
serencām (F) :1- işin sonucu 17a.4
2- başa gelen vaka neticesi 8a.17
sergerdān (Fr) :başı dönen, sersem, şaşkın 83a.8
sergüzeşt (Fr) :serüven, birinin başından geçen şey 6a.15
sernigūn(Fr) :başaşağı olmuş, ters dönmüş 83a.7
setr(Ar) :gizleme, saklama 100a.16
sev- :sevmek, muhabbet etmek 48b.4
sevdā :güçlü sevgi, aşk 48b.4
sevdüg :sevgili 86a.5
sevindür- :sevinmesini sağlamak 65a.21
seyāḥat(Ar) :gezi, uzun yolculuk 52a.14
seyf(Ar) :kılıç 73b.22
seyir(Ar) :eğlenmek üzere bakma 48a.18
seyirci(Ar) : izleyici 47b.10
seyl(Ar) :sel, taşkın su 86a.19
sez - :anlamak, farketmek 61a.4
ṣıbyān (Ar) :çocuklar 7a.16
ṣıçan otı :arsenik 9a.23
ṣıdk (Ar) :doğruluk 5b.8
ṣıfat (Ar) :sıfat, suret, şekil 8a.5
ṣıfāt(Ar) :sıfatlar, vasıflar 84b.5
ṣıfāt-ı naḳāyıṣ(Ar) :eksik sıfatlar 81b.14

ṣıġār(Ar) :küçükler 59a.7
sığın- :yardım istemek, veya ummak, güvenmek 17a.23
sığır :geviş getiren boynuzlu büyük baş evcil hayvanların genel adı 42a.2
ṣıhhat (Ar) :sağlık 88b.18
ṣıla-ı raḥm (Ar) :ana, baba ve akrabayı ziyaret vazifesini yapma 52a.24
sınarı :arkadaş 72a.14
sır(Ar) :gizli tutulan şey, giz 2a.5
sırf (Ar) :yalnız, sadece 71a.17
sırıda(sırıda) :sırıta, sırıta. dişlerini göstererek sessizce gülme 13a.10
sırḳa (Ar) :çalma 8a.19
sırmalı :sırma ile işlenmiş 39b.21
sırran (Ar) :gizlice, gizli olarak 79a.19
sicill (Ar) :rsmi vesikaların kaydedildiği kütük 99a.1
sin (Ar) zindan, hapis 11b.21
sidre (Ar) :arşın sağ yanında bir ağaçtır ki ötesine hiç bir mahluk geçemez 82b.10
sik :erkeklik uzvu 40b.17
sik- :cinsel yaklaşımda bulunmak 45b.12
sik-il- :cinsel ilişkiye maruz kalmak 12a.13
siklet(Ar) :ağırlık, ağır olma 94b.6
sil- :yaşlığını gidermek 40b.17
sil- :silmek işine konu olmak 40b.12
silkindi :ürkerek, sıçramak 78b.21
sīmā(Ar) :yüz alametleri, çehre 8a.12
sin (Ar) :arap alfabesinin 12.ci harfi 9b.20
sīn- :saklanmak, pusmak 71a.4
sīne(Fr) :göğüs 83a.2
sinir :duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller 9a.17
sinn(Ar) :yaş, ömür 95a.2
sipāh(Fr) :asker 58b.19
sipāriş (fr) :ısmarlama, ısmarlayış 44b.18
sirrehu(Ar) :onun sırrı 3a.9
sitt(e) (Ar) :altı 4b.4
siyāh(Fr) :kara 41a.14
siyāset(Ar) :politika, siyaset 4b.18
siz :2.ci çoğul şahıs zamiri 2b.8
sizcileyin :sizin gibi 41b.22
sofa(Ar) :evlerde oda kapılarının açıldığı genişçe yer, hol 68b.13
ṣōfī(Ar) :ehl-i tasavvufa mensub ve müteallik 8a.12
soğan :zambakgillerden, yemeklerde yumrusu ve yeşil yaprakları kullanılan ve çiğ olarak da yenen kokulu bir bitki 90b.13

sohbet(Ar) :görüşüp, konuşma, söyleşi, hasbihal 98b.16
soka ko- :soku vermek 90a.14
sol :sol taraf, sağın zıddı 34b.8
soŋ :nihayet, ahir 53b.4
soŋı :sonrası 1b.11
soŋraki :sonradan gelen 3a.1
sovu- :soğumak, ısısını kaybetmek 90a.15
sovuk :soğuk, bürudet 1b.2
soy :1-birinin giysilerini çıkarmak 49b.4
2-bir şeyin üzerinde, kabuk, deri, zar gibi şeyleri çıkarmak 67b.19
soyıl :1-soymak işine konu olmak 9b.6
2-kendini herhangi bir biçimde göstermeye çalışmak 83b.4
sög- :küfretmek 87b.13
sögürde- :kötü söz söylemek, hoşlamak, azarlamak 76a.6
sökel :hasta 96b.20
söyle- :demek, söylemek 59a.11
söylemedin :söylemeden 91a.8
söylen- :söylemek işi yapılmak 6b.1
söyleş- :karşılıklı konuşmak, sohbet etmek 59a.10
söylet :söylemek zorunda bırakmak, itiraf etmek 6a.16
söyün- :sönmek, parlaklığı gitmek 77b.7
söz :kelam , söz 10b.7
söz ebesi : çok söyleyen 11a.18
su :başlıca içeceğimiz, ab,ma su, 9b.5
su'āl (Ar) :sorma, soru 76a.19
s . et - : sormak 54a.15
su'āl (Ar) :öksürük 90b.5
subaşı :şehirlerin güvenlik işlerine bakan görevlilerin başı 74b.1
subḥānehu (Ar) :"Allah'ı her türlü noksanlıklardan tenzih ederim"manasınadır 2a.12
suç :hata, kabahat 8b.5
ṣudūr(Ar) :meydana çıkma 1000a.20
s.it- :ortaya çıkmak 100a.20
ṣuffe(Ar) :sofa 100b.1
suḥriyye (Ar) :biriyle alay etme, maskaralık 7a.13
ṣulehā(Ar) :salih kişiler 8a.12
ṣulḥ (Ar) :barış 62b.19
s.ol- :barışmak 62b.19
sulṭān(Ar) :padişah, hükümdar 97a.3
sulṭān-ı kevneyn(Ar) :iki cihanın sltanı, Hz.Muhammed 47a.3
sulṭān muḥammed (Ar) :Osmanlı Padişahlarından IV.Mehmet 6a.11

sulṭān muṣṭafā (Ar) :Sultan IV.Mehmed'in oğlu (bkz.Şehzade Mustafa 6a.8
sulṭān süleymān (Ar) :şahıs adı 12a.6
sūre (Ar) :kur'an-ı keriminn 114 bölümünden herbiri 32b.21
sūret (Ar) :1-yüz, çehre 38 a.11
2-cihet, yön 70b.1
3-şekil, görünüş 8a.9
sūret-i küfr (Ar) :küfrün şekli, nasıl olduğu 40b.2
suret-i mes'ele (Ar) :meselenin nasıl olduğu 63b.9
ṣūret-i mısrī (Ar) :mısrının görünen yüzü 42a.15
sūret-i zişt (Fr) :çirkin suret 105a.11
surī (Ar) :görünürde olan 35b.1
sübḥān (Ar) :Allah 84a.6
subḥānehu ve te'ālā (Ar) :"Yüce Allah'I her türlü kusur ve noksanlaıdan tenzih ederim" anlamında bir söz.6a.6
sübül-i müteferrika (Ar) :ayrılan yollar 16a.9
süd :süt 93b.9
süfahā'-i limye (Ar) :limni adasının sefihleri 59a.7
süfyāni(Ar) :süfyanla ilgili, süfyan gibi 85a.4
sükker (Ar) :şeker 89b.3
sükut (Ar) :susma 56a.11
süleymān :Hz.süleyman(Peygamber) 50a.10
süleymān ağa :şahıs adı 29b.4
süleymān paşa :şahıs adı 5b.2
süleymān peygamber :Davud peygamberin oğlu, cin ve kuşlara hükmeden maaruf peygamber 31b.4
sülūk (Ar) :tasavvuf tarikına intisab etme, riyazetle uğraşma 105a.16
sülümen (Ar) :öldürücü , zehirli bir çeşit madde. 9a.24
sülüs-i aḫīr (Ar) :son üçte bir, sabaha doğru 95b.22
sümʿa (Ar) :görsünler, işitsinler diye yapılan göstermecilik 40a.3
sümbegi :dalgıç 96a.9
sür- : 1-dokundurmak, değdirmek 35a.9
2-nefyetmek, ceza olarak ber yerden başka bir yere göndermek 52a.51
süril-: sürgün edilmek 60a.9
sürgün :nefy, kovma 46b.19
sürūr (Ar) :sevinç 93b.7
sürūr-i kalb(Ar) :gönül sevinci 52 a.9

Ş

şādmān (Fr) :sevinçli, mesrur 63b.18
şāhid-i ʿadl (Ar) :doğru şahit 52b.5
şāhid-i zūr(Ar) :yalancı şahit 85a.6
şāhin :50-55 cm. uzunluğunda çalılık yerlerde yaşayan yırtıcı bir kuş 50a.12
şākird(Fr) :talebe ,öğnehci 53b.9
şāl(Fr) :özel motifleri olan değerli bir yün kumaş 39b.21
şān(Ar) :nam, şeref 39b.20
şapka (Rus) :keçe hasır gibi maddelerden yapılan siperi olan başlık 97b.11
şaş- :1-ayrılmak 97b.4
2-olağanüstü bir olay.bir olgu karşısında şaşkın duruma gelmek 17a.12
şaşkın :şaşa kalmış mütahayyir 14a.5
şebābet(Ar) :gençlik 80a.12
şebçırāk(Fr) :gece parlayan yakut 98a.12
şecer(Ar) :ağaç 87b.4
şecere-i hanzal (Ar) :hanzal denen ebucehil karpuzunun ağacı 44a.5
şeddād(Ar) :yemen'de Ad kavminin hükümdarı 45a.17
şefīʿ(Ar) :bir suçun bağışlanması için aracılık eden 39a.14
ş.ek- :şefatçilik etmek 39a.14
şeftālū(Fr) :gülgillerden, yüksek bir ağacın tatlı ve sulu meyvesi, şeftali 59a.8
şeh-i zen (Fr) :kadın şahı 88b.1
şehāb(Ar) :akan yıldız 52b.7
şehādet(Ar) :tanıklık 2b.19
şehevāt (Ar) :şehvetler, nefis düşkünlükleri 64b.16
şehiden(Ar) :şehid olarak, şehadete ererek 15b.3
şehir(Ar) :kent, büyük yerleşim merkezi 6b.8
şehristān(Ar-Fr) :büyük şehir 68b.8
şehzāde sultān mustafā : IV. Mehmedin oğludur. (doğumu : H.1074, M.1663) 12b.3
şeʿiriyye mūsā reʾis : şahıs adı 102b.9
şemʿ-i ruḥ (Fr) :yanağın mumu 88b.1
şemaʿtet (Ar) :gürültü, patırtı 9b.18
şem'dan(Fr) :mum koyacak yer, şamdan 35a.1
şems(Ar) :güneş 65b.3
şems-i hakīkat (Ar) :hakikat güneşi 16a.8
şerʿ(Ar) :şeriat, islam kanunu 69b.14
şerāb(Ar) :şarap, içki 74a.2
şerbet(Ar) :meyve suyu ile şekerli su karıştırılarak yapılan içecek 88b.6
şerḥ(Ar) :açıklama 79a.8
ş.et- :açıklamak 79a.18

şerḥ-i ḥükm(Ar) :hükmün açıklanması 43b.18
şerīʿat(Ar) :ayet, hadis, icma-ı ümmet esaslarına dayanan din kaideleri 59a.3
şerīk(Ar) :ortak 91b.12
şerr-i deccāl (Ar) :deccalın kötülüğü 85a.13
şetm(Ar) :sövme, seb 98a.11
şeyʾ(Ar) :nesne 1b.12
şey'-i kalīl(Ar) :az şey 12a.9
şeyāṭīn(Ar) :şeytanlar 9b.5
şeyḫ(Ar) :irşad ve talim'i tasavvuf ile meşgul tarikat büyüğü 1b.17
şeyḫü' l-islām (Ar) :islam halfesi, reisi 80a.12
şeyṭān(Ar) :isyancı meleklerin kötü ruhların başı olarak nitelenen varlık 44b.4
şeytānet(Ar) :şeytanlık, kurnazlık 2a.19
şiblī (Ar) :lakabı,Ebu Bekr Dülaf b.Cahdar (861-945)dır.Bağdad'da doğmuş ve ölmüştür.sünni bir sufi olup Maveraünnehr menşeli bir ailedendir. 35a.12
şikāyet(Ar) :birinden hoşnutsuzluk gösterip aleyhinde konuşmak 9a.5
şimdi :bu an, el an 6a.6
şimden :şimdiden 10a.19
şimdiye :şu ana kadar 15a.19
şinlik :şenlik , şen olma durumu 86a.16
şişe(Fr) :sırçadan kap 37a.9
şiş- :içine yabancı bir maddenin veya başka bir etki ile gerilmek, kabarmak 1b.1
şıka(Ar) :balığa benzer bir çeşit küçük gemi 35a.3
şol :şu, o 8b.22
şōrba(Fr) :çorba 72a.11
şu :bu kelimesine göre biraz daha uzak olanı gösteren işaret sıfatı 2a.9
şunda :şurada, burada, şuracıkta 9b.4
şuġl (Ar) :iş 74b.12
şuncılayın :şunun gibi 63a.15
şümūs (Ar) :şemsler, güneşler 85b.5

T

tā(Fr) :1-bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartmalı bir biçimde anlatır 1b.19
2-kadar, dek 2b.8
taʿaccüb (Ar) :şaşa kalma 51a.3
taʿām (Ar) :yemek, yiyecek, aş 1b.4
taʿāmınca (Ar) :yemeği kadar 1b.17
taʿaẓẓum (Ar) :büyüklük satma, kibirlenme 75a.1

ṭab' (Ar) :tabiat, huy yaratılış 86a.17
ṭabāḳ (Ar) :yiyecek koymaya yarar, az derin ve yayvan kap 8a.21
ṭabaḳ (Ar) :1-katman, kat 4b.16
2-ince kat, yufka 71b.16
ṭabbāġ (Ar) :dabak, deriyi mamul hale getirmek 29b.8
tābi'(Ar) :uyan 91b.4
t,ol : uymak 91b.4
ta'biye (Ar) :yerli yerine koyup hazırlama 94b.16
t.at-: yerli yerine koyup hazırlamak 94b.16
tābūt(Ar) :ölü taşınan sandık 35a.1
tāc(Fr) :soyluluk veya hükümdarlık sembolü olarak başa giyilen, değerli taşlarla süslü başlık 68a.25
tād :tat, lezzet 87a.13
ta'fīn (Ar) :korkutma 37a.10
tafṣīl (Ar) :açıklama 93b.1
t.it- :açıklamak 93b.1
tafṣilen (Ar) :uzun uzadıya, açıklıyarak 6a.16
ṭaġ :dağ 8b.3
ṭaġıd- :dağıtmak, ortadan kaldırmak 86a.16
ṭaġıl- :dağılmak 7b.1
ṭaġınık :dağınık, dağılmış vaziyette 9a.13
taġlit-i ilahi(Ar) :ilahi yanıltma 105a.1
taḥaḳḳuk(Ar) :hakikat olarak meydana çıkma 32b.1
taḥalluḳ(Ar) :ahlaklanma 32b.1
tahammül(Ar) :dayanma 66b.9
t.et-: dayanmak 66b.9
taḫfīf (Ar) :hafifletme 71a.2
t.it- : hafifletmek 71a.2
taḥḳiḳ (Ar) :araştırma 104a.6
taḥkir (Ar) :hakaret etme 71a.3
t.it- :hakaret etmek 71a.3
taḫt (Fr) :hükümdarların oturduğu süslü koltuk 2b.10
taḥt (Ar) :alt, aşağı 36a.11
taḥt-ı aḳdām-ı erāzil(Ar) :rezillerin ayaklarının altı 82b.8
taḫvīf (Ar) :korkutma 101a.12
t.it- :korkutmak 101a.12
taḫvīfen (Ar) :korkutarak, ürküterek 99a.14
ṭāḳat (ar) :güç, kuvvet 48a.14
taḳayyüd(Ar) :bağlanma 94a.4
t.et- :bağlanmak 94a.4
taḳdīr (Ar) :değerlendirme 9b.8

takrīb (Ar) :yaklaştırma 71b.12
taksīrāt (Ar) :kusurlar, suçlar 94a.21
tal- :suyun dibine batmak, içine girmek, dalmak 9b.8
talāk (Ar) :boşama, nikahlı kadını bırakma 2a.13
t.vir- :boşamak 2a.13
talat- :yağma ettirmek 88a.8
taldur- :daldırmak, batırmak 97b.20
taleb (Ar) :istek, talep 51b.12
tamām (Ar) :bitme, bitirme, son 3a.7
t.et- :bitirmek 32a.20
tāmme-i kübrā :büyük kıyamet 76b.19
tambūr (Ar) :yay veya mızrakla çalınan, uzun saplı telli tahta çalğı, tambur 68b.7
tanımadın :tanımadan 98a.3
tanışmend :tanzimattan önce kadıların yanında çalışan stajyer 14a.2
tanrı :ilah, huda, mevla 15a.12
tap- :tutku ile sevmek, bağlanmak 53a.25
tar :dar, güçlükle 38a.2
taracık :çok dar, daracık
targınlık :küskünlük 63b.12
tarıl- :darılmak, küsmek 74b.22
tarılt- :darıltmak, darılmasını sağlamak 74b.21
tārīh (Ar) : bir olayın gününü, ayını ve yılını bildiren söz veya gün 3a.21
tarīk (Ar) :tarikat 65a.17
tarkıldı takırtı 70a.2
tart- : esirgemek, alıkoymak 105a.18
tas (Ar) :su içilen derin kap, tas 9a.14
tasannu' (Ar) :yapmacık 98b.14
tasarruf (Ar) 1-malik ve sahip olmak 40b.16
2-bir kadına cinsi münasebette bulunmak 86b.1
tasarrufāt-ı kevniyye (Ar):evrene ait tasarrufat, idareler 92b.13
tasdīk (Ar) :doğrulama, gerçek olduğunu söyleme 10b.12
tasfiye-i bātın (Ar) İçini temizleme 40a.3
tasrīh (Ar) :açık surette ifade 94a.16
taşı- :bir şeyi bir yerden alıp başka bir yere götürmek 49b.3
taşra :dışarı 2a.21
tatar : muhtelif zamanlarda muhtelif manada kullanılmış bir kavim adıdır. Bunlarla ilgili kesin bilgi mevcut değildir. 2b.12
tatbīkāt (Ar) :tatbikler , ameli 4b.17
tatyīb (Ar) :hoş etme 8b.21
t.et- :hoş etmek 8b.21
tā'ūn (Ar) :veba, yumurcak denilen salgın hastalık 67a.4

tavāf (Ar) :etrafını dolaşarak ziyaret etmek 35a.9
t.it- :ziyaret etmek 35a.9
tavakkuf (Ar) : durma 11b.1
tavan : bir yapının üst bölümünü oluşturan düz ve yatay düzey,dam 17a.4
tavil (Ar) : uzun 13a.16
tavşan : hızlı koşan 70 cm.kadar uzunluğu olan,eti yenen,bir memeli hayvan 50a.7
tavşancıl çoğu tavşan avlamakla beslenen yırtıcı kuşlara verilen ad 58b.17
tavul (Ar) : def,davul 17a.8
taya- : dayamak 1b.3
tayak : bir şeyin yıkılmaması için dayatılan destek, dayak 78a.16
tayan- : dayanmak,tahammül etmek 92b.21
tayı : dayı, annenin erkek kardeşi 65a.22
tāyife (Ar) : güruh ,takım, kavim 92b.9
tāyife-i habīse (Ar) :kötü,alçak topluluk 96b.13
ta'yīn (Ar) : ayırma, belli etme 69b.8
tazallum (Ar) : sızlanma,yanıp yakılma 75a.1
tāze (Fr) : 1-bozulmamış,bayatlanmamış 2a.11
2-yeni 80b.14
tāzī (Fr) : av köpeği,tazı 7a.2
ta'zīm (Ar) : 1- saygı gösterme,ikram etme 80b.2
2- yüceltme 15b.5
ta'zīmen (Ar) : ihtiram maksadiyle 7a.5
tazyikan (Ar) : baskı yaparak 72a.18
te'ālā (Ar) : "yüksek olsun" manasına bir söz 2a.12
te'allül (Ar) : bir bahane ile kaçma 70b.18
tebbet (Ar) : Kur'an-ı Kerim'in 111.suresi 32b.20
tebdīl (Ar) : 1- değiştirme 68a.18
2- makbul olmayan bir elbis e ile ve kim olduğunu belli etmeksizin gezen 93b.8
t.et- :değiştirmek 68.a18
te'bīd (Ar) : ebedileştirme ,sonsuzlaştırma 81b.1
tecellī (Ar) : 1- görünme, belirme 58a.23
2- kudret ve esrar-ı ilahiyenin eşhas ve eşyada eserleri görünmesi 71a.9
tecennün (Ar) : delirme,çıldırma 40b.1
tecerrüd (Ar) : boş olma ,soyunma 79b.15
tecessüs (Ar) : yoklama,araştırma 36a.19
tecribe (Ar) : tecrübe,deneme 11a.9
tedārük (Ar) : hazırlama,tedarik 100b.4
t.et- : hazırlamak 100b.4

tedbīr (Ar) : düzenleme 78a.3
tedbīrāt (Ar) : tedbirler,çareler (kitap adı) 43b.18
tedebbür-i kur'ān (Ar) : Kur'an'ı dizme 32b.19
teferrüd (Ar) : eşsiz,benzersiz emsalsız olma 80b.2
tefe'ül (Ar) : fay açma, fal atma 9b.16
tefsīr (Ar) : açıklama,yorum 2a.21
tehdīd (Ar) : birinin gözünü korkutma,gözdağı 74b.6
te'hīr (Ar) : geciktirme 91a.9
t.ol- : gecikmek 91a.9
tehlīl (Ar) : "la ilahe illallah" sözünü tekrarlama 91a.8
tekābül-i ef'āl (Ar) : yapılanların karşılığı 69b.22
tekāzā (Ar) : borçluyu borcundan dolayı sıkıştırma 100a.19
t.eyle- : sıkıştırmak 100a.19
tekellüf (Ar) : gösteriş,yapmacık 80a.16
bila t. : sıkıntısız,tabii olarak 80a.16
te'kīd (Ar) : pekiştirme 9b.20
tekye (Ar) : tekke,dergah,zaviye 6b.12
tel : türlü metallardan yapılmışince,uzun nesne 42a.4
temāşā (Fr) : bakıp seyretme,nazar 5b.11
temaşa-gah (Fr) : seyir ve gezinti yeri 76b.15
temekkün (Ar) : yerleşme, yer tutma 6b.5
temel : esas,asıl 44b.7
temizle- : öldürmek,yok etmek 39b.10
temren : okun ucuna geçirilen demir parçası 48a.13
tenbīh (Ar) : uyandırma,uyarma 74a.25
t.it- : uyarmak 66b.15
tenbīhāt (Ar) : uyarmalar 73b.1
tenezzül (Ar) : aşağılama,düşme 92b.17
tenhā (Fr) : 1-yalnız,hali 98b.8
2-boş,hali 97b.15
terākkī-yi rūhī (Ar) : ruhun yükselmesi 92b.13
terġīb (Ar) : arzu ettirme 8a.17
t.eyle- : arzu ettirmek 8a.17
terk (Ar) : vaz geçme 6b.5
terk-i kevneyn (Ar) : dünya ve ahireti terk etme 89b.15
terk-i sivā (Ar) : Allah'tan gayrısını terk 84b.12
tersle- :pislemek 68a.20
tesbī' (Ar) : evvelden söylenmiş bir manzumenin her beytini matla'da her iki mısra ile aynı kafiyede olmak üzere beş mısra ilave edilerek yedi mısraya çıkarılması 45b.5
tesbīh (Ar) :1- tespih 62a.4

2- "sübhanallah" diyerek Allah'a tazim etme 6a.18
teshīr (Ar) : elde etme, ele geçirme 44a.15
te'sīr-i ṣadā (Ar) : sesin etkisi 89b.13
teskīn (Ar) : sakinleştirme 74a.4
teslīm (Ar) : bırakma,terk etme 103a.25
teslīm-i ḥaḳ : Allah'a teslimiyet 84a.9
teṣniye (Ar) : ikilik çoğul 93b.2
teşbīh (Ar) : benzetme 2a.12
teşrīr-i ḥarāret (Ar) : ısının bezi kurutması 89b.13
teşvīş (Ar) : karıştırma 51b.20
t.vir- :karıştırmak 51b.20
tevaġġul (Ar) : ziyadesiyle meşgul olma 18b.3
tevārīḫ (Ar) : tarihler 5b.1
tevārīḫ-i ḳur'an (Ar) : Kur'an'a ait tarihler 2a.14
tevārih-i ṣaġīre (Ar) : küçük tarihler 54a.21
tevbe (Ar) : işlediği bir günah veya suçtan pişman olarak bir daha yapmamaya karar vermek 74a.18
teveccüh (Ar) : yönelme,doğrulma 74b.13
tevfīḳāt (Ar) : uygun getirmeler 4b.17
tevḥīd (Ar) : Allah'ın birliğine inanma 88a.6
tın- : ses çıkarmak,söylemek 87b.2
tırabzan : kısa ve kalın parmaklık 63a.8
timār (Fr) : bakım,hastaya hizmet etme 16b.6
t.et- : iyileştirmek 16b.6
timār-ḫāne (Fr) : akıl hastanesi,timarhane 63b.21
tiryāḳ (Ar) : panzehir 88b.6
tīz (Fr) : tez,çabuk 1b.6
tiziyye (Fr) : tezce,çabucak 91a.16
toġ- :1-zuhur etmek,ortaya çıkmak 16a.9
2- bir şeyin çok düşünmeden fikirde oluşması 15a.5
toġrı : yönünce,karşı,doğru 13a.14
toġrıld- : doğrultmak,düzeltmak,doğru yola getirmek 16a.17
togur- : yavru dünyaya getirmek ,doğum yapmak 62b.3
togurt- : doğurmasını sağlamak 55a.6
tōḫm (Fr) : tohum, çekirdek 16b.6
toḳın- : temas etmek,değmek 104a.21
toḳsan : yüzden bir önceki sayı,doksan 13b.9
toḳuş- : çarpışmak,musademe etmek 9b.7
toḳuz : sekizden sosnra gelen gelen sayı, dokuz 2b.3
toḳuzıncı : sırada sekizden sonra gelen 3a.8
tol- : dolmak,toplanmak 36a.20

ṭōlāb (Ar) :düzen,hile,manevra 67b.3
ṭolan- : dolaşmak 39b.5
ṭolaş- : 1- dolanmak,dönüp başka bir yoldan gelmek 17a.7
2- dolaşmak,gezinmek 7a.17
3- birbirine geçip güç çözülür hale gelmek 45a.23
ṭoldur- : doldurmak,dolmasını sağlamak 1b.1
ṭolı : dolu,içi boş olmayan 75a.4
ṭomurcuk : çiçeği verecek olan gonca 2a.14
ṭoŋdur : dondurmak,sıvı halden katı duruma getirmek 86a.19
ṭonuz : domuz,hınzır 48b.22
ṭop : gülle veya şerapnel atan büyük,ateşli silah 76b.19
topal zülfiḳār beşe : şahıs adı 5b.18
ṭopçı başı : topu kullanan askerlerin başı,reisi 61a.19
ṭoprak : yer kabuğunun ,toz durumuna gelmiş yüzey bölümü 42a.5
ṭopuḳ : ayağın toparlakça olan art kısmı 35a.8
torba : çuval,heybe 13b.7
ṭoyır- : aclığını gidermek 37b.5
toz : küçük ve hafif toprak parçası 78b.7
töhmet (Ar) : birine isnad olınan suç 32b.24
ṭūbā (Ar) : cennet'te sidre'de bulunan ve dalları bütün cenneti gölgeleyeyn ilahi ağaç 82b.10
tūd (Fr) : dut 82a,5
ṭudak : dudak;ağzın,dişleri örten ve dışarıya doğru kıvrılan üst ve alt kenarlarından her ibir 1b.1
ṭufeyl (Ar) : dalkavuk zümeresinin piri sayılan kimsenin adı 18b.19
ṭufūliyyet(Ar) : çocukluk,küçüklük 33a.1
ṭuġyān (Ar) : taşkınlık,azgınlık,coşkunluk 85a.4
ṭūl : eşi ölmüş veya boşanmış ,dul 2a.11
ṭulın- : batmak,gurup etmek 42a.22
tulu' (Ar) : doğma ,doığuş 2a.7
ṭulū'-ı tevarih (Ar) : tarihlerin doğuşu,ortaya çıkışı 50b.18
ṭulun- : kaybolmak, batmak 16a.9
ṭuman : duman,toz 57b.24
ṭūr : Hz.Musa'nın vahye nail oldukları meşhur dağ 85a.1
ṭur- : 1-durmak,beklemek 5b.16
2- ayakta beklemek, durmak 9b.5
turāb (Ar) : toprak, 79a.20
ṭuraḳ : yerleşilen yer,yurt 55a.19
ṭurul- : duru duruma gelmek 85b.4
ṭut- : elde bulundurmak,ele almak 9b.5
ṭutıl- :tutuk duruma gelmek 17a.9

tutış- : yanmaya başlamak, ateş almak 17a.7
ṭūṭī (Fr) : dudu,papağan cinsinden taklit yapan bir kuş 89b.3
ṭūy- : duymak,işitmek 32b.2
ṭuyġūrmak : duyurmak, işittirmek 10b.7
ṭuzaḳ : kuş veya yaban hayvanı tutmaya yarayan alet 5b.10
tükür- :1- ağzından tükrüğü çıkarıp atmak 10b.6
2- küfür,öfke ve tiksinti bildiren deyimlerde kullanılır 64a.14
tükürt- : tükürme işini yaptırmak 45a.22
tükürükle- : tükürükle ıslatmak 81a.22
türkī : hece ölçüsüyle yazılmış ve halk ezgileriyle bestelenmiş manzume 68b.7
türkmen : Oğuz Türklerinden bir boy 8b.3
tüy : insan ve hayvan derisi üzerinde bulunan ince kıl 47b.8

U

ū (Fr) : ve 6b.6
ʿubūdiyyet (Ar) :kulluk 97b.18
uç :1- vesile,sebep 72a.11
2- baş 13b.4
uġur : yön,cihet , yol 95a.13
uġurla- : selametle göndermek 17a.13
uḫuvvet (Ar) : kardeş 34b.3
ʿuḳalā (Ar) : akıllılar 6a.9
uḳnūm-i evvel (Ar) : ilk unsur ,ilk esas 38a.7
uḳnūm-i sāliṣ (Ar) : üçüncü unsur 38a.8
uḳnūm-i sānī (Ar) : ikinci esas 38a.8
ūlā (Ar) : ilk,birinci 43b.19
ʿulemā (Ar) : alimller,bilginiler 81b.5
ʿulemā-i nās (Ar) : insan alimleri,halk alimleri 65a.2
ulı : ulu,şerefli ,saygıdeğer 75a.5
ulu : büyük,ulu 87a.3
ʿulum-i enbiyā (Ar) :peygamberler ilmi 84b.4
ʿulūm-i ledünnī (Ar) : Allah'ın sırlarına ait manevi bilgiler,gayb ilimleri 34b.7
um- : beklemek,temenni etmek 102a.13
ʿumdetü'l-meṭālib (Ar):arzu edilen dayanak,destek 18b.2
ʿunf (Ar) : şiddet,sertlik,kabalık 75b.11
urul- : vurulmak,vurmak ,vurmak işine konu olmak 72a.22
usan- : bıkmak,bezmek 41a.7
uşacuk : küçük çocuk 44a.19
ʿuşāḳ (Ar) :uşak şehri 59b.17
uşāḳlıḳ : çocukluk 43a.18

uvat- : kırmak,parçalamak 99a.14
uy- : itaat etmek 45a.6
uyan : tabi olan 47b.17
uyandur- : uyanmasına yol açmak 9a.13
uyanık : yapacağı işi bilen,dikkatli ve tetikte olan,müteyakkız 54b.11
uyar- :1- ikaz etmek 76b.2
2- uyandırmak 54b.13
uyduran : itaat ettiren 47b.17
uyḫu : uyku 70a.2 (bkz. uyku)
uyku : dış uyaranlara karşı bilincin kaybolduğu, tepki gücünün zayıfladığı dinlenme durumu 65b.13 (bkz.uyhu)
uyu- : uykuya dalmak 36b.1
uyut : uyumasını sağlamak 9a.12
uyvar : bir kale, yer adı 48b.11
uzun : kısa olmayan,tavil 64b.3
ʿuẓuv (Ar) : organ,vücudun müstakil parçası 811a.1

Ü

üçi :üç tanesi 16b.16
üçinci : üçüncü, sırada ikiden sonra gelen 3a.9
üfūl (Ar) : sönme 102b.14
ü.et- : sönmek 102b.14
üfür- : üflemek 2b.8
ülüş : pay,kısmet 37a.2
ümenā (Ar) : emniyet edilenler,eminler 6a.9
ümenāüllah (Ar) : Allah'ın emin kulları 75a.7
ümmet (Ar) : bir peygambere inanıp bağlanan cemaat ,taife 48a.1
ümmet-i muḥammed (Ar) : Hz.Muhammed'in ümmeti,müslümanlar 56b.14
ümmi (Ar) : okur yazar olmayan 81b.17
ümmī sinān : şahıs adı 89b.1
ürk- : bir şeyden korkup birden sıçramak 68a.22
ürkindilik : panik 99a.13
üst : bir şeyin yukarısı 2b.7
üstād (Ar) : öğretici,terbiye edici,muallim 17a.17
üzeri : üst,içinde ,...da 6b.7
üzre : üzerinde,üzerine 6b.6
üzüm : asmanın taze veya kuru olarak yenilen ve salkım durumunda bulunan meyvesi 65b.15

V

vābil (Ar) iri taneli yağmur 86a.20
vācib (Ar) : gerekli ,lazım 69b.8
vādi-i hayret-i hakikat (Ar) : gerçek hayret vadisi 89b.15
vāfir (Ar) : çok,bol 36a.16
vahdet (Ar) : yalnızlık,inziva 98b.16
vaʿīd (Ar) : iyiliğe sevk,kötülükten men etmek için korkutma,yıldırma 74b.6
vaḳʿa (Ar) : olay 6a.15
vakār (Ar) : ağır başlılık ,temkinlik 8lb.13
vāki' (Ar) : vuku bulan,olan 95b.15
v.ol- : meydana gelmek,olmak 95b.15
vāḳıʿa (Ar) : rüya,düş 47a.3
vaḳt (Ar) : vakıt,zaman,an 6a.5
vaḳt-ı ḍuhā (Ar) : kuşluk zamanı 42b.1
vālide (Ar) : ana ,mader 65a.22
vālideyn (Ar) : ana ve baba 79b.18
vallahi (Ar) : Allah'a yemin ederim 7a.12
vānī : şahıs adı 8b.11
vānī efendi : şahıs adı 6b.10
var : 1-mevcut,yok karşıtı 1b.17
2-haydi durma 93a.16
var- : 1- gitmek 98a.14
2- ulaşmak 11a.6
vāridāt-ı ilāhī (Ar) : ilahi olarak akla gelen şeyler 104b.10
varış :vusul, varma, yetişme 14b.10
varṭa (Ar) :tehlike, hata 105a.16
vaṣiyyet (Ar) :bir kimsenin öldükten sonra yapılmasını istediği şey 2b.10
vaṣl (Ar) :kavuşma 2a.6
vāv(Ar) :Arap alfabesinin 27. harfi 43a.2
ve(Ar) :iki kelime veya iki cümle arasına girerek aralarında bir bağ olduğunu anlatır 1b.6
vech(Ar) :yön 69b.4
vech-i āher(Ar) :diğer yönü 34b.6
vedāʿ (Ar) :iki kişinin Allaha ısmarladık deyip ayrılmaları 11a.11
veḳt (Ar) :uygun 44a.17
vefret (Ar) :çokluk 80a.12
vehle (Ar) :dakika, an, lahza 105a.4
ve illā (Ar) :aksi taktirde, yoksa 3a.4
vekīl (Ar) :birinin, işini görmesi için yerine bıraktığı, yetki verdiği kimse 95b.5
v.et :yetki vermek 95b.5
velakin (Ar) : fakat,lakin 2b.19

veled (Ar) : yavru 62b.3
veleviyye (Ar) : velilere ait 78a.7
ve'l-hāsıl (Ar) : sözün kısası,kısaca,sonuç olarak 3a.9
veyā (Ar) : yahut, yoksa 11a.14
veyl (Ar) : yazık 72b.23
vezīr (Ar) : vezirlik rütbesine haiz olan 1b.9
vildān (Ar) : kullar,köleler 41b.9
vir- : 1- kazandırmak,katmak 2b.20
2- bir şeyi birisine eriştirmek,iletmek 5b.16
3- bırakmak,bağışlamak 6a.6
4- başkalarına iletmek,bildirmek 5b.20
baş v.- :hayatını feda etmek,baş koymak 6b.9
vīrān (Ar) : yıkık,yıkılmış 83a.1
vire : amane gelme 12b.3
visāl (Ar) : kavuşma 59a.9
voyvāda (Islav) : Voyvoda,reis,subaşı ağa gibi anlamlara gelir (ilkin küçük yerleşim merkezlerinde halkın isteğiyle seçildiler ; daha sonra genişleyerek kaza kaymakamlığına kadar yükseldiler) 56a.10
vu (Fr) : ve 84b.5
vücūd-ı ḥak (Ar) : hakkın varlığı 48a.2
vücūd-ı insān (Ar): insan vücudu 47b.12
vücūh-ı keşīre (Ar): çok yönler,çok cihetler 51a.22

Y

yā (Fr) : veya,yahut 6a.1
yaban (Fr) :yabancı, el 8b.18
yād :yabancı 96a.20
yağ : 1- bazı meyve ve tanelerden çıkarılan, yapışkan ve yanar madde 75b.13
2-etin içinde bulunan beyaz ve erir madde 11b.10
yağma (Fr) :çapul 44a.14
y.etdür- :yağmalatmak, talanlatmak 44a.14
yağsuz :içine yağ konmamış,yağsız 72a.6
yahşı :iyi, güzel 87a2
yāhūd (Fr) : veya ,yada,isterseniz 6a.13
yahūd (Ar) : yahudiler,israiloğulları 91a.8
yahūdī (Ar) : Hz.Musa'nın kavmi, Yahuda ait 91a.6
yaḥyā (Ar) : İsrailoğullarına gönderilen peygamberlerdendir.Babası Hz.Zekeriya annesi Hz. İmran'ın zevcesinin kardeşi İşa'dır.(Hz.Meryemin teyzesinin oğlu) Melikin sarayına mensup bir kadının zina teklifini kabul etmediği için şehid edilmiştir. 62b.14

yaḥyā (Ar) :şahıs adı 86b.5
yak- :1-yanmasını sağlamak 2b.7
2-ateşle yok etmek 13b.4
yaka :giysilerin boynu çeviren bölümü 66b.5
yakīn(Ar) :1-kat'i olarak bilme 96b.9
2-inanma, inanç 12b.16
yaḳ'ūb (Ar) :Hz.Yusufun babası Ya'kub peygamber 89b.5
yalan :aldatmak amacıyla bilerek ve gerçeğe aykırı olarak söylenen söz 41a.16
yaldız :aldatıcı dış görünüş 66a.4
yalın : çıplak 53b.20
yalıŋ : alev 87b.1
yalıŋuz : 1-yalnız,tek başına 44a.23
2- sadece 70a.19
yalvar- : çok ricada bulunmak 8b.22
yaman : fena,kötü,hoş olmayan 87a.2
yan- :1- taraf,cihet 7a.15
2- civar,yakın 13a.11
yan- : ateş durumuna geçmek,tutuşmak 62b.2
yana : taraf,cihet,yön 88b.14
yanık : yanmış 88a.2
yanınca : yanında,beraberinde 9b.5
ya'nī (Ar) : sözün kısası,doğrusu 2a.7
yaŋlış : doğru olmayan,yanlış 3a.4
yapış- :1- musallat olup bir türlü ayrılmamak 50a.17
2- bulaşmak 8a.9
yar- : uzunlamasına bölüp ayırmak 97a.22
yaraġ : hazırlık,levazım,techizat 76b.21
yārān (Fr) : dostlar 67a.22
yardım : muavenet,kendi gücünü ve imkanlarını başkasının iyiliği için kullanma 2b.21
yardur- : parça parça kestirmek 101b.16
yarlıġa- : bağışlamak,affetmek 66a.7
yasin (Ar) : Kur'an-i kerim'in 36.suresi 17a.11
yaş : ıslak,nemli,kurumamış 9b.3
yat- : yatmak,uyumak 55a.16
yatak : hırsızları gizliden kabul eden ve çalınan malı saklayan adam 8a.20
yatan : 1-uyuyan,yatan 2b.2
2-gömülmüş olan 2b.9
yatsu : güneşin batmasından bir buçuk,iki saat sonraki vakit,yatsı 49b.9
yavaş : yumuşak huylu 63b.13
yavaşıd- : yavaşlatmak,susturmak 98a.4

yavaşlık : sükun 98a.4
yaz- : sözü,düşünceyi özel harf ve işaretlerle ifade etmek 2a.21
yazıl- : yazmamk işi yapılmak 2a.19
ye- : ağızda çiğneyerek yutmak 11b.3 (bkz. yi-)
yed-i beyżā (Ar) : Hz.Musa'nın Firavun'a karşı mucize olarak görünen eli 41a.15
yed-i ṭūlā (Ar) : uzun el 97a.3
yedi : altıdan sonra gelen sayı,yedi 39a.16
yedinci : sırada altıdan sonra gelen sayı 9b.18
yedi yüz : yedi tane yüz 6a.11
yedür- : yemesini sağlamak 17.a.11
yeg : daha iyi 37b.7
yelle- : kalın barsaktaki gazı çıkarmak 53a.6
yemek : aş,taam 2a.10
yemīnüllah (Ar) : Allah'ın üzerine yemin ettiği 41a.15
yeŋ : elbise kolu 72b.11
yeŋiçeri : piyade askeri 58a.20
yeniçeri ağası : Yeniçeri ocağının en büyük subayı ve komutanı 39a.9
yer mevki ,makam 5b.22
yerine : bir şeyin yerini almak üzere 6a.18
yeşil : sarı ile mavinin karışmasından ortaya çıkan renk 99a.22
yet- : 1-kifayet etmek ,kafi gelmek 58b.6
2-yetişmek 53a.3
yeter : kafi 61a.15
yetiş- : ulaşmak 39b.19
yetmiş : altmış dokuzdan sonra gelen sayı ,yetmiş 79a.9
yevm-i āḫiret (Ar) : ahiret günü 81b.3
yevm-i evvel-i sene (Ar) : yılın ilk günü 30b.1
yevmi's-sā'ati (Ar) : Kiyamet günü 36b.21
yevm-i sülasā (Ar) : salı günü 7b.1
yığıl- :çok sayıda birikmek 13a.7
yık- : tahrip etmek 48a.16
yılan : sürüngenlerden öldürücü zehiri olan hayvan 12a.10
yılancı : yılan akıtan kişi 13b.1
yıl : sene,sal 6b.17
yıldız : necm.kevkeb,sıtare 15a.18
yıllık : yıla ait 44a.1
yırt- :parçalamak,birbirinden ayırmak 35b.16
yi- : ağızda çiğneyerek yutmak 44b.4 (bkz.ye-)
yig : iyilik 94b.7
yigid : genç,delikanlı 98b.11
yigin : üstün,kuvvetli ,galip 47b.8

yigirmi : yirmi , iki tane on 3a.7
yigit : delikanlı, genç erkek 68b.6
yil : yel, rüzgar 86a.16
yil- : koşmak,acele etmek 72a.14
yine : 1-yine,tekrar 2b.7
2- ayniyle, bunun gibi 1b.13
yitür- : kaybetmek 11b.8
yoğ : yok,ortadan kalkma 12a.19
yoḫsa : 1-yoksa, aksi takdirde 62b.13
2-veyahut,ya 12a.11
yoḫsul : yoksul, fakir 86a.2
yok : var olmayan ,yok 3a.13
yokla- : denemek,tecrübe etmek 12a.13
yokuş : yükselerek devam eden yol 67b.18
yol : 1-bir yerden bir yere gitmek için aşılan uzaklık,tarik 2b.7
2- usul, tarz, uslup 12a.15
3- uğur 6b.7
yoldaş : arkadaş, dost 84b.13
yorıl- : yorgun duruma gelmek 41a.5
yud- : yutmak, ağızda bulunan bir şeyi yutağa geçirmek 96b.16
yuf : nafile, bad-ı hava 46b.10
yukaru : yukarı, üst taraf 14a.8
yular : hayvanı çekmek ve bağlamak için başına takılan ipten dizgiin 6a.7
yumurta : yumurta, tavuk yumurtası 2b.12
yumuşak : 1-okşayıcı, tatlı 45a.6
2-halim, yavaş tabiatlı 2b.3
yūsuf : Hz.Yakub'un oğlu Yusuf Peygamber 89b.5
yūsuf : şahıs adı 37b.3
yūsuf ağa : şahıs adı 1b.3
yut- : ağızda bulunan bir şeyi yutağa geçirmek 7b.23
yuyul- : yıkanmak 85b.2
yüreklen- : cesaretlenmek, korkusuz hale gelmek, yiğitlenmek 90a.3
yüz : 1- çehre, sima 2b.3
2- yön,cihet 6a.15
3- sebep 13a.17
4- doksan dokuzdan sonraki sayı 8a.8

Z

żabṭ (Ar) : idaresi altına alma 49b.17
z.it- idaresi altına almak 49b.17

ża'f (Ar) : zayıflık, kuvvetsizlik 92a.17
ẓāhir (Ar) :1- görünen, açık,belli 71a.17
2-bir şeyin açıkta olan sureti 97a.6
ẓāhiren (Ar) :görünüşte 41a.14
zaḥmet (Ar) :sıkıntı,eziyyet,meşakkat 62b.4
ża'īf (Ar) :güçsüz,fakir 69b.8
ẓālim (Ar) :zülm eden,eziyet eden 1b.14
ẓālimlık (Ar) :zalim olma durumu veya zalimce davranış 47a.10
żam (Ar) :ekleme, katma 71b.10
z.it- :eklemek 71b.10
ẓam'ān (Ar) :susuz 87b.10
zamān (Ar) :vakit 8b.7
zaman-ı ḳiyāmet (Ar) :kiyamet vaktı 69b.13
zāniye (Ar) :zina eden kadın 32b.24
ẓann (Ar) :sanı 36a.17
z.et- :sanmak 36a.17
ẓann-ı sū' (Ar) :kötü düşünce 1b.19
zarāfet (Ar) :naziklik 85b.13
żarar (Ar) :zarar,ziyan,hasar 6b.15
zarıncı- : zarı zarı ağlayıp inlemek, feryat figan etmek 63a.7
ẓāt (Ar) : asıl ,öz,cevher 84b.5
ẓāt-ı 'ilm (Ar) : ilmin aslı , özü 84b.3
ẓātiyye (Ar) : kendiyle ilgili, kendine ait 9a.2
zāviye (Ar) : küçük tekye ve hankah 34b.14
zebh-i 'aẓīme : büyük boğazlama 84a.11
zehir (Fr) : zehir, sem 1b.1
zehirle- (Fr) : zehir katmak , zehir vermek 9a.15
zekeriyā : İsrail oğullarına gönderilen son peygamberlerdendir .Yahya Peygamber'in babasıdır. 62b.14
zelīl (Ar) : zillete düşen, alçak 62b.9
zem(m) (Ar) : yerme 87 a.7
zenb (Ar) : günah, suç 79b.6
zencīr (Fr) : zincir, birbirine geçmiş bir sıra metal halkadan oluşan bağ 35b.17
zerrāt (Ar) : zerreler 104a.21
zerre (Ar) : 1- küçük toz parçaları 87b.4
2- çok ufak parça ,molekül 97b.12
zevī'l-'uḳūl (Ar) : akıl sahipleri 47b.16
zevḳ (Ar) : manevi haz 7a.19
zevraḳ (Ar) : kayık, sandal 83a.7
zeyn (Ar) : süs bezek 41b.8
zeytūn (Ar) : zeytin 18a.5

żıddiyet (Ar) : aykırılık 9a.2
zıl (Ar) : gölge 87b.4
zība (Fr) :güzel 105a.10
zikr-i hak (Ar) : Allah'ın zikri 88a.15
zi'l-ka'de (Ar) : Arabi ayların on birincisi 7b.12
zillet (Ar) : horluk,alçaklık,aşağılık 47a.10
zinā (Ar) : nikahsız,gayr-ı meşru ilişki 32b.24
zindān (Fr) : karanlık ,yer altı hapishanesi 83a.10
zinde (Fr) : güçlü,kuvvetli, dinç 85a.7
zindik (Ar) : zındık,münafık,ahirete inanmayan 69a.9
zinhār (Fr) : sakın,aman olmıya 45a.4
zīrā (Fr) : çünkü 1b.9
zişt (Fr) : çirkin 105a.10
żiyā (Ar) : ışık 84b.6
ziyāde (Ar) : çok, fazla, daha çok 1b.18
ziyān (Fr) : zarar 87b.6
ziyāret (Ar) : birini görmeye gitme 5b.1
zōpa :sopa, değnek 1b.3
zōr (Fr) : güç, kuvvet 98a.4
żuğta-i kabr (Ar) : kabir eziyeti, darlığı 92b.2
żuhūr (Ar) : meydana çıkma, görünme 1b.13
z.it- : ortaya çıkmak 1b.13
żuhūr-i kerāmet (Ar) : kerametin ortaya çıkması 52a.8
żuhūrī efendi : şahıs adı 40a.4
żu'm (Ar) : şüphe, batıl zan , sanı 43a.1
zücāce (Ar) : sırça, cam,şişe 18a.4
zühd (Ar) : her türlü zevke karşı gelerek kendini ibadete verme 16a.17
żüll (Ar) : alçalma, horluk, hakirlik 35b.1
żülmānī (Ar) : karanlığa ait ve karanlık olan 94b.21
żülümāt (Ar) : karanlıklar 11b.18

ANLAMI BULUNMAYAN KELİMELER :

ahad-ı esm'a-ı mücerrede (Ar) : 36a.1
ahad-ı hur'uf (Ar) : 36a.1
ahad-ı nun-ı mud'gama (Ar) : 3a.20
dilberci : 13a.11
ferha terha :82b.7
gele göre :64a.14
hazreti şeyh :3a.9
karaçavuş :76b.3
katip-zade :97a.4
koya dik- :78a.11
merari :9b.11
merrih :78a.1
samavat-i huruf :88a.11

بسم الله الرحمن الرحيم

ن والقلم وما يسطرون ما انت بنعمة ربك بمجنون

اسما ۱۵۶۸ ذوات ۱۰۰۱ غير مكررة هكذا والقلم وما يسطرون ست كلمات

۱۰۰۱ اسما ۱۰۰۱ ذوات ۱۰۰۱ اسما مجمات مدغمة

۲۹۱۱ العظمة لله ماء عدد دور غرفي صوصفار مقدر

۱۰۶۱ والكبرياء لله كور لام اومي صفار وصوبه

نون الحمد لله سوسي صفليوب بذكون صفارون اصلو براو بيرا

كور ذوصرت ايزو قبر كغزال اولي خوشرها شاكه وايدر محمد

بسم الله الرحمن الرحيم

انا فتحنا لك فتحا مبينا الف نون نون الف فتحي نون الف لام كاف

۳۶۱۱ فتحي الف ميم فتحي بي نون الف

۳۶۱۸ احادا اسما حروف اسما

۳۰۱۲ ۳۰۱۲ ۳۰۱۲

۳۰۶۱ ۳۰۶۱ ۳۰۶۱

۳۰۶۲ كلمات آيت

بعد في زياده اولمز

لازم كلب بولنماز

مكر صغير وجهاد اولمز

عبيه عدد دور

عبيه م دن جنوفاني ايزو

لله حمزيه دينوز لري

اثبات ايزو فرد دير وستهزا ايله دبوده معلوم اولسونكه

ان ظاهرا التيوسذا ولكن عدد نجه در سلهما ولكن كستدركدر سزاي حمزة

حنفية حمل ايدرسز ولكن نادم اولورسز ندامة فايده اتمدكده قيده بيكر ندامة

يستقدر باصمانه اتمز اول زمان بوده نون قوعدد نجه در يا ايها الذين امنوا

قوا انفسكم واهليكم نارا وقودها الناس والحجارة اعدت للكافرين لتسيا

للحمزتين الملحدين الذين هم احنبث جميع الملل والنحل

بسم الله الرحمن الرحيم

انا انذرناكم عذابا قريبا

۱۰۶۳ ۱۰۶۳ ۱۰۶۳

۳۷۸۱ ۳۷۸۱ ۳۷۸۱

يوم ينظر المرء ما قدمت يداه

ذوات اسما احاد اسما

۲۰۶۷ ۱۸۸ ۲۵

۱۰۶۱

۳۲۳۵

ويقول الكافر يا ليتني كنت تراب

ذوات اسما

۲۰۶۳ ۱۵۲

۳۲۳۱

عذابا قريبا

۱۰۶۳ ۱۰۶۳

انذرناكم

۱۰۶۳ ۱۰۶۳

۱۰۶۳

صراط الذين ولا الضالين آمين

۱۰۶۲ الف لام ۱۰۶۲

۱۰۶۳

بو بيتات بنم خلاصم يجون سزك فيا متكوز ايجون حمزيه

دينلر نحو منصبلرينه سكلدوكمكه حمزيتم وكفره وفجره سبب

سورة النور مدنية

بسم الله الرحمن الرحيم

الله نور السموات والارض مثل نوره كمشكوة

فيها مصباح المصباح في زجاجة الزجاجة كانها

يوقد من شجرة مباركة زيتونة لا شرقية

يكاد زيتها يضيء ولو لم تمسسه نار

نور على نور يهدي الله لنوره من يشاء ويضرب

الامثال والله بكل شيء عليم في بيوت

ويذكر فيها اسمه يسبح له فيها

رجال لا تلهيهم تجارة ولا بيع

عن ذكر الله واقام الصلوة وايتاء الزكوة يخافون يوما

تتقلب فيه القلوب والابصار ليجزيهم الله احسن

ما عملوا ويزيدهم من فضله والله يرزق من يشاء

بغير حساب والذين كفروا اعمالهم كسراب

بقيعة يحسبه الظمآن ماء حتى اذا جاءه لم يجده شيئا

ووجد الله عنده فوفيه حسابه والله سريع الحساب

— في بيان تواريخ القرآن —

بسم الله الرحمن الرحيم ان هذا القرآن يهدي للتي هي اقوم ويبشر المؤمنين

في سورة بني اسرائيل

١١٧

بسم الله الرحمن الرحيم وربك الغني ذو الرحمة ان يشأ يذهبكم ويستخلف

في سورة الانعام

بسم الله الرحمن الرحيم من عمل صالحا من ذكر او انثى وهو مؤمن فلنحيينه حياة طيبة

في سورة النحل

بسم الله الرحمن الرحيم فلما احسوا بأسنا اذا هم منها يركضون

في سورة الانبياء

بسم الله الرحمن الرحيم يريدون ان يطفئوا نور الله بافواههم ويأبى الله

في سورة التوبة

بسم الله الرحمن الرحيم ما كانوا يخفون من قبل

في سورة الانعام

بسم الله الرحمن الرحيم انا نحن نزلنا الذكر وانا له لحافظون

ان الله عنده علم الارحام وينزل الغيث ويعلم ما في وما تدري نفس ماذا تكسب غدا وما تدري نفس بأي ارض تموت

بسم الله الرحمن الرحيم انا فتحنا لك فتحا مبينا

بسم الله الرحمن الرحيم قل استهزئوا ان الله مخرج ما تحذرون

بسم الله الرحمن الرحيم فكيف اذا توفتهم الملائكة يضربون وجوههم

بسم الله الرحمن الرحيم ويطوف عليهم ولدان مخلدون

بسم الله الرحمن الرحيم عاليهم ثياب سندس خضر واستبرق وحلوا

من فضة وسقيهم ربهم شرابا طهورا

بسم الله الرحمن الرحيم ولقد آتينا موسى الكتاب

وآتينا عيسى بن مريم البينات وايدناه بروح القدس

بسم الله الرحمن الرحيم وقل الحمد لله الذي لم يتخذ ولدا

في الملك ولم يكن له ولي من الذل وكبره تكبيرا

وقد ذكروا مكرهم

بسم الله الرحمن الرحيم وضرب لهم مثلا رجلين جعلنا لاحدهما جنتين [illegible]

وكان له ثمر فقال لصاحبه وهو يحاوره انا اكثر منك مالا واعز نفرا سورة [illegible]

[illegible] قال قوله تعالى لصاحبه ذكر في سورة الصافات حيث قال تعالى

[illegible] كان لي قرين يقول انك لمن المصدقين

[illegible] في البلاد هل من محيص ان في ذلك لذكرى لمن

[illegible] وهو شهيد ولقد خلقنا السموات والارض وما بينهما

[illegible] الغروب فاصبر على ما يقولون وسبح بحمد ربك قبل

[illegible] سورة ق

[illegible] عندهم الغيب فهم يكتبون فاصبر لحكم ربك ولا تكن

[illegible]

صاحب الحوت اذ نادى وهو مكظوم لولا ان تداركه نعمة من ربه لنبذ بالعراء

وهو مذموم سورة ن

بسم الله الرحمن الرحيم [illegible] يزوره بعيدا ونراه قريبا

بسم الله الرحمن الرحيم هو الذي انزل السكينة في قلوب المؤمنين ليزدادوا

ايمانا مع ايمانهم ولله جنود السموات والارض

بسم الله الرحمن الرحيم قل هو الله احد الله الصمد لم يلد ولم يولد

ولم يكن له كفوا احد

بسم الله الرحمن الرحيم فان اصابه خير اطمان به وان اصابته فتنة انقلب

على وجهه خسر الدنيا والاخرة ذلك هو الخسران المبين سورة حج

بسم الله الرحمن الرحيم ان الله يدافع عن الذين آمنوا الى قوله ولينصرن الله

من ينصره ان الله لقوي عزيز الذين ان مكناهم في الارض اقاموا الصلوة

واتوا الزكوة وامروا بالمعروف ونهوا عن المنكر ولله عاقبة الامور

بسم الله الرحمن الرحيم قالوا انما انت من المسحرين

بسم الله الرحمن الرحيم يوم يكون الناس كالفراش المبثوث

ثم رقت قطوبكم من بعد ذلك

وهن قلبي إذ
أداشد قسوة
سورة البقرة

١٠٨٨ بسم الله الرحمن الرحيم أفمن يتلو ساقه وتتلو الفرقان وقد روى آية بمعنى

١٠٨٨ ويقرأ بعض من أتى قوله تتلوه هداه ربه أي يعقوب فاتبعوا ملة

ولقد تركناها آية فهل من مذكر سورة القمر

١٠٨٨ بسم الله الرحمن الرحيم ثم لتسألن يومئذ عن النعيم سورة التكاثر

بسم الله الرحمن الرحيم ومن يشاقق الرسول من بعد ما تبين له الهدى

١٠٨٨ ويتبع غير سبيل المؤمنين نوله ما تولى ونصله جهنم وساءت مصيرا

سورة النساء

١٠٨٨ بسم الله الرحمن الرحيم ويل لكل همزة لمزة الذي جمع مالا وعدده

١٠٨٨ وقولهم ما والله الموعدة التي تطلع على الأفئدة ما نعلم موعدة

في عدد محدودة

بسم الله الرحمن الرحيم وإذا قيل لهم آمنوا كما آمن الناس قالوا أنؤمن

١٠٨٨ كما آمن السفهاء ألا إنهم هم السفهاء ولكن لا يعلمون هم هم

١٠٨٨ بسم الله الرحمن الرحيم إذا النفس زهقت وإذا لبضعهم انكدرت

١٠٨٨ بسم الله الرحمن الرحيم إن كيد الشيطان كان ضعيفا

١٠٨٨ بسم الله الرحمن الرحيم وآخر من شكله أزواج هذا فوج مقتحم

لا مرحبا بهم إنهم صالوا النار قالوا بل أنتم لا مرحبا بكم أنتم

١٠٨٨ هذا منهوم لما يقبر الفرا

١٠٨٨ بسم الله الرحمن الرحيم أو من كان ميتا وحييناه وجعلنا له نورا

١٠٨٨ يمشي به في الناس كمن مثله في الظلمات ليس بخارج منها كذلك زين

للكافرين ما كانوا يعملون سورة الأنعام

١٠٨٨ بسم الله الرحمن الرحيم لا أقسم بيوم القيامة ولا أقسم بالنفس اللوامة

سابق النهار وكل في فلك يسبحون

١٠٨٨ بسم الله الرحمن الرحيم ومن يتق الله يجعل له مخرجا ويرزقه

بسم الله الرحمن الرحيم اتى امر الله فلا تستعجلوه
سبحانه وتعالى عما يشركون
بذوات الحروف باسماء الحروف
بسم الله الرحمن الرحيم ما انا بمصرخكم
ولا وما انتم بمصرخي سورة ابراهيم واول الاية وما كان لي
من سلطان الا ان دعوتكم فا
في تلك السنة والفجر انعام ظهر
الله ١٨ اسماء
للعشرة والاربعة الاربعة ليلة ١٠٨٩
وهو وقع في اربع مواضع متواليا غير
من الله ورسوله بضم حروفه ونقصه الى اعداده
وان الله مخزي الكافرين ظهر حين تعالت من المصحف الشريف
في يوم الجمعة الثالث من العشر الاول من شهر شعبان في السنة
الثامن والثمانين بعد الالف وبلغ عدد ايام الحبس الفا ومائة
وخمسة عشر يوما وكان ذلك اليوم غاية اضطراره من شماتة الاعداء
في قلعة لمنه فشكرت الله تعالى وتسليت عنه

بسم الله الرحمن الرحيم وقالوا كونوا هودا
او نصارى تهتدوا قل بل ملة ابراهيم حنيفا وما
كان من المشركين سورة بقرة
بسم الله الرحمن الرحيم
ثوابا وخير عقبا
فاصبح هشيما تذروه الرياح
زينة الحيوة الدنيا والباقيات
سورة الكهف
بسم الله الرحمن الرحيم سلام هي حتى مطلع الفجر
انا انزلناه في ليلة القدر وما ادريك ما ليلة القدر
ليلة القدر خير من الف شهر تنزل الملائكة والروح فيها
فيها باذن ربهم من كل امر سلام هي حتى مطلع الفجر
بسم الله الرحمن الرحيم ولم تكن له فئة ينصرون
من دون الله سورة الكهف
يوم السبت عاشر رمضان في ١٠٨٨ مع التسعة الاعلام

بسم الله الرحمن الرحيم سورة النور

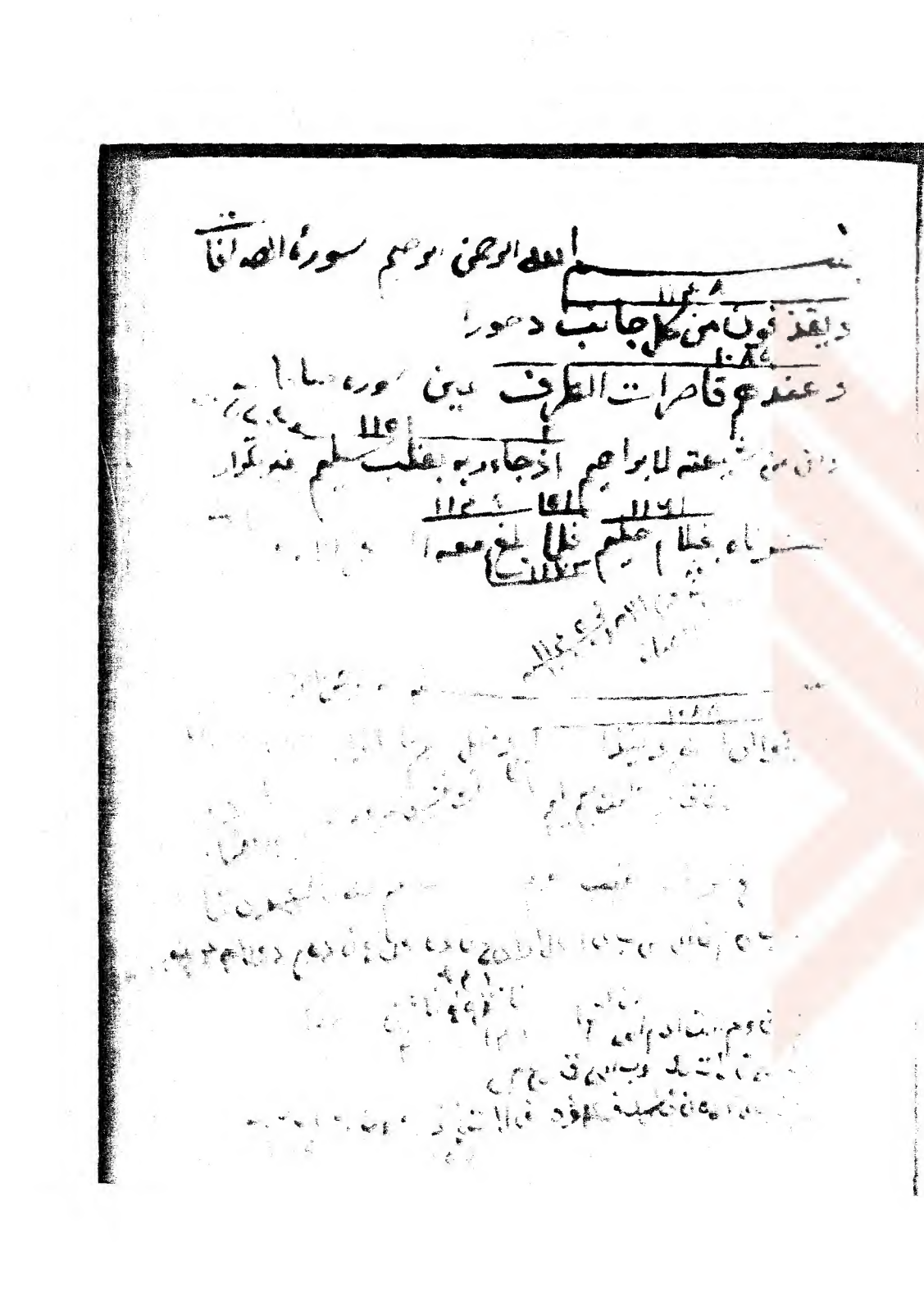

بوکون جمو کون ندر عدد
۳۴۳۱

بسم الله الرحمن الرحيم

الم ذلک الکتاب لاریب فیه هدی للمتقین

بات	وماعدا الآت	اسما الم	احاد	حروف	کلات الف
۲۲۰۲	۴۹۲	۲۰۱	۹۱	۳۷	۸
۲۴۹۲					
۲۳۸					

بات الی قولہ یوم فیہ نقطے الف
۱۳۱۱ سلیمان اغا اولی عدد بوکون بوقدر در

اسماء الم ذلک الکتاب سلطانی یہ عدد بودر بوکون

اسما الی قولہ نفخ فیہ
[illegible] اولی بوکون بوقدر در

اسماء الم ذلک حکیم کلی بوکون بوقدر
۳۵۴

اسماء لاریب نقطے
۳۸۳ کاتب کلی عدد
۳۸۴

ریب فیہ
۳۰۲

اسماء الفہ من الف الی یاء هدی عدد الآت
۳۱۳ امر کلی عدد

ریب [illegible]
۳۴۴ صبلی فاتیہ یوزندن سرلوی ظاہر اولی عدد

الذین یؤمنون بالغیب ویقیمون الصلوة ومما رزقناهم ینفقون والذین یؤمنون بما انزل الیک وما انزل من قبلک وبالآخرة هم یوقنون اولئک علی هدی من ربهم واولئک هم المفلحون

اسما	
۳۶۴۰۰	
عشران عات	
۴۰۰	
۳۰۴۰۰	

انا انذرناکم عذابا قریبا
اسما ۲۲۰۱
۳۷۱

بسم الله الرحمن الرحیم

انا اعطیناک الکوثر فصل

بیک ایکی یوز [illegible] نماز باب الاضحیہ [illegible]
صباح نماز ساعت ایکی دہ کیظلم [illegible]
السر الحاج سلیمان بیک دار بقاہ سفر ایلہ رحمی [illegible]
انشہ سی السر عرفہ اغا ایلہ بزا ایلہ یوب اولوب
اوزرینہ آلات حربہ ایلہ سنہ اولورلر دیوب [illegible]
الدینی الخلق [illegible] دی [illegible]
نبلی اون دورت کون ذی الحجہ [illegible]
عصانیہ وفات المرحومی [illegible]

وعظ یوم الاثنین یوقاریده اشغاده اولنلریک اکثری حاضر ایدیلر یوم اول سنه ۱۰۹۲

قال رسول الله صلی الله علیه وسلم من اخلص لله اربعین صباحا

ظهرت ینابیع العلم من قلبه علی لسانه قلبه احاد اسما مجرده بعض اسما

مات الی ظهرت احاد الی فان

[illegible] ایکینک اولیدر بو کون دینلمش ایدی قلبه

[illegible] رسولنا یبین لکم علی فترة من الرسل

مات [illegible] حروف جمع

۱۹۰۰ ۳۹۱ ۳۱ ۲۲۲

[illegible] بشیر ولا نذیر [illegible] ۲۲۹۰ [illegible]

۲۳۳

۲۳۲۳

[illegible] دینلمش ایدی جمله بو کونه ایدی

[illegible] لمش ایدی بو وعظک اون طوقوزنجی

[illegible] بو کا کلمش ایدی ایکنجی کون بو غازیمه

[illegible] بو کا کلمش ایدی قرق ایکیده قاضی ده صو یرینه

[illegible] بو شهره قاضی ایدن بو وعظ ایدی کللدن بری چالشور

[illegible] احسان ایدرکه بو کا عوض اولا بونک سعیی زیرا جمله یه غالبدر

[illegible] صکره وحی الهی ایله ایکی بیک اوچیوز یکرمی سکزه قرقدن زیاده تاریخ سویلیور

[illegible] مؤذن اول کیجه اشی کیجه سی عشایه امامته کچسه کرک ایمش سؤال اتدیلر جایز میدر

مؤذنک بز امامتی دیو جایزدر دیدم اخشام امامته کچور دیو ادی

فلیتامل ولی هذا الکتاب عفا

اسما ماعدا المات مات احاد اسما مجرده باقی الآیة [illegible]

۹۰۲ ۳۴۷ ۱۵۰۰ ۱۰۲

[illegible] والله علی [illegible]

[illegible] ایکی رایدسز اوله [illegible]

[illegible] صاحبلری ایکی سوی [illegible]

ابتدا سلطان محمدک فوتی خبرنی سویلدکده سبت کونی ایدی

منبر اوستنده بعد الظهر وعظده سویلنمش ایدی و سلطان محمد

فوتنه ۱۶ عدد بو قدر در دیو سویلنمش ایدی [illegible]

بو ساعت مقداری کچدکدن صکره [illegible]

کلدی سلطان محمد [illegible] دیمکدکی [illegible]

یوز اون آلتی کوندر ابتداسی خمیس کون ایدی [illegible]

[illegible] دیدم ایسه ایکی سویله دیدم [illegible]

ایکی بیک یکرمی ایکی یه کلنجه اثنینه کون [illegible]

[illegible] سویلنوب [illegible]

جمعه کون قاضی قدسی حاکم کلدی [illegible]

[illegible]

یا اهل الکتاب الا [illegible]

رسول کلدی قرآن عظیمک آیات متشابهاتی اول [illegible]

موقوف ایدی اولی سزه بیان ایده سز اولی [illegible]

معذب قلسز اولقدر عداوت ایدسز که وعظ [illegible]

[illegible] شرتبلیسز اولدوره سز یا سز قورقاز [illegible]

که الله عذابی سزه بغتة کلنجه مبهوت اولور

[illegible] بشیر ونذیر [illegible]

دیسز ایکی [illegible]

[illegible]

نعت الالف

[illegible] حبيب يا محمد مصطفى

[illegible] بزمجون سن شفيع اول محمد مصطفى

[illegible] اول محمد مصطفى

[illegible] حق اوزرك [illegible]

[illegible] بو ضعيفه كل محمد مصطفى

[illegible] الكرم دن سن [illegible]

[illegible] كل محمد مصطفى

[illegible] اول محمد مصطفى

[illegible] سيما [illegible]

[illegible] كل محمد مصطفى

نعت شريف

اللهم صل على نور المشرقين وضياء المغربين

وصاحب الكعبة والمروتين

وجد الحسنين الاحسنين مولانا

وقول العالمين ابي القاسم محمد

نعت شريف

~~اللهم صل على رسول المصطفى والحبيب المجتبى~~

اللهم صل على رسول المصطفى

والحبيب الحبيب المجتبى

راكب [illegible] ليلة المعراج

صاحب الشفاعة [illegible]

خاتم الانبياء والمرسلين

الداعي الله تعالى بكما [illegible]

اللهم صل وسلم على اشرف جميع الانبياء والمرسلين

[illegible] شوال [illegible] جمادى [illegible]

سوال ای مفتی سن پیغمبرم دیرسن پیغمبر لوبیک قتقی سنک کبا[illegible]
جمیع اولارک مشتوی سنده عتم اولمش جواب سائر انبیا بنم اوناد[illegible]
بن ابم اونلر بر پدینه اخوتدر نکم سیدنا علیه السلام بیوردی الانبیاء
[illegible] الصلات دانا اولیلهم بعیسی ای اقربهم جملسنک انای حوادر
بن حوایی نفس قدن ضبر ویرورم اونلره جائز دکلدر بکا جائزدر
وجه آخر بن آدم اولنجه جمیع اصفیا صافع جانبمده دوررلر نصایحی
[illegible] علوم الدنی یه مقتضی اونلردر اونلریکر اعیانی طلب ایدرلر
[illegible] مر بلرم وجمیع اشقیا صولجانبمده دوررلر
[illegible] بخشه وخفته مقتضی اونلردر
اونلر بدا[illegible] طلب ایدرلر اونلریکر تقاضاسی اونکله
[illegible] یلدن مراد بخل اولسم بنم راحتم انلرلر
[illegible] یستجم تفسی بشیء من الباطل کی لایتعین
[illegible] تقاضا وشر دفع اولنجه علوم الهیه طلوع
[illegible] وارایش زاویه سنده هر دورلی التلهو
[illegible] بولون عالم بوکا مسافه بعیده دن الزام ایچون کلور
سن الهدن خوف ائمن عیسی بنجون بو قدر آلت لهوسنکر اویکده دوررر
دیرسنکه بو دنیا الهیکه ملکی دکلمیدر عالم دیرکه ملکیدر بابزم
[illegible] الهیکه ملکندن قیمتی دکلدر اونکر ملکنده اولدیغی
بزم بو خیمه یه شیمدی بو قدر اوندم اولاندر دیرسنکه بو حال بزه
مخصوص صدر بزده دیوانه بولنر عاقل اولانه جائز دکلدر دیرسکه
[illegible] بو حال آدمه مخصوص صدر غیری یه جائز دکلدر فافهم

عجم کون جاطقده شعدان قریاجی صندقا یعنی بکا قابوست
یاپلدی بلم نه کون ایچنه کیرورم

5 اصو کون بو شیشه کلش ایچنده بولندی بنم التمش بر کره کلش حاج قولی
4 دیرکه بر وسیده کندی سویلشور لرایشکه وزیر یاخصار بصفاح بکر
5 التمش کوندورب مصر ایچون کعبه یه کوندورر عسکر ایشی وبو دیشی دیدکه
6 اکبر اول سوز استهزا در ولکن الله سبحانه وتعالی دوشنده رعنا
7 بنم کندی بیتنه صاحب خانه قلدی بن اولجه بیتنه چقدی ایتدم بو
8 اول ظالملر مانع اولدیلر کندی کعبه عرصه سنه واضاع بنم طوبغلری
9 طواف ایدرایاغمه بوز سورر ای دیسوز لرای مرتولر بم کعبه
10 قالمادی سز هر قدر ظاهره بنم تحقیر ائتمکزایر اولا قدر نفع
11 عالمنده بکا عزت یوقدی ولکن بو یلم فخر ائتم الفخر ذلی وحرم
12 شعار دیمایشکه عطل ذل الیهود بنده دیرکه عطل قل اشکل
13 بن بو ذلدن الدوغم ائتی سزکر بادشاه عکز دکلدر بکه بوی اقالیمکه
14 بادشاه اولری بولامانجب اولسون ملکه رجال الغیب بولامازلر
15 سزه جمیع مراتب حضرت ذاتده مندمج اولر تفاضل صفاتده در ذاتده
16 جمله یکساندر ذاتده اصل اولان جمع لفاکر وجمع واصل اولشدر جمع
17 مراتب ارغاد لردر اونلرده راحت قلوب بو قدر کرک ایسه اولسون راحتده
18 صاحبلری صوره یا معنوی اولسون لذت اصلی ایکسندره راحتده
19 اول فراغده بولونمز الاذل احلنده حرکه ذلی قدر نتکم جناب احدیه
20 بیورمشدر سانا عند منکسرة القلوب کاه من کان بالاجا وکلکر
21 الغیبه سر طلسم ملکن اندکی سلیمان بولنمز فی نشوند عرکوکلر
22 کیم درده دردیار ویرلده غرملز عشقدن ظهوره اریلمز عرجلمز

برادره دیدمکه شومزار کلمکدر دیرکه قدوه جی صاحب حسنکدر
بن دیدمکه بنم محترم یوقسکه مزاریدر اوچ آیلق یولدن بنم دینی
زیارته کلدی یوسف خطیب قدوه بکلش حکیم قاضی دفتردار عذاب اعالی
وسفنان بک و تواب عالم طویدیلر یانمزدن بوکا لتمش آیکن بوغنی
کلمه یولدی بنه طویدیلر وسوندیلر بزمزدن بوقدر بوکا لتمش
آیکن بوغنی بنه بوده یولدیلر اونی دیرلتدیلر ایسه بعضی اولدیلر مکه
دکدیر دیوحکم تفرقه اندیلر دیلرم اولدیلر دیلرم حکم بزی امتحان
ایچون کتدیلر دیلر صاحب حسن دیوکومدیلر بوده دیلرده بکا
قدوه بکلر کتدیلر دیلر سزمزدن دیرلتدیکوز بزسزی اولدیلر مکه
بوده بوکا بوکا زیارته تامیل خرجلق کتدیلر وب دیرلتیه
دیدیلر بزاولدیلر مکه کوتوریوردیلر دیمکوکا ایدی مضطر اولدم
بنم ایدی دیدم دیلرده امدی کتمیه لم دیدیلر وبوده دیلر
کلدیلر دیلر قاضی وحکیم قبیل المغرب جامعه غازه کلمکلر ایدی
ایکیده وبده کریکوز روشن اولادینجه الله راضی وکلن بن حفظ
ایدم دیدم بنجه بن دیدیلر زیرا سمدی دیرویلر بیش اولدیلر
بوده نلریکه کوسترمده البته برشی ظهور ایدر الکجه دیمش ایدم بیلورلر
اشده بوکون بوظهور اندی ظهور کوجی یوقمش حمینک جاشنده
اولدی وکلن افشار سره بوده نلر سبب اولدیلر کورلم صوکینجه
اولدرالله خیرلو ویره آمین

اصدکون صباحون قالقوم بوزمی شش طوطاقلیم
صار قمش دیمور کیمی دخی تمام طولی شش بولدم فعنمی طار
الودم کوردم امدی لازم کلدیکه وقیدوکله امانتی یرینه
تسلیم ایده وزکه ان الله یامرکم ان تؤدوا الامانات
الی اهلها در امدی معلوم اولسونکه قرآن عظیمده
قالوا ان الله ثالث ثلثة آیتنه چوق معنا یازمشلر در
اصح معنا بودرکه اقانیم اوچدر اقنوم اول لاهوتدر
اقنوم ثالث ناسوتدر اقنوم ثانی کلمه بر زمانده
اول عالم مثالدر اقنوم اول الخ فقه ثالثکم
کثافتی مرآت مجلی دیدیکوب اونکحسن باطنی یه اولمکله
صورتنده تمام ظهور التمدر زیرا مرآت آردی غایت کثیف
اولمایجه مقابلنده اولان صورتی تمام کوسترمز مزامدی
عالم مثال هم لطیف وهم کثیفدر اقنوم اول ایله اقنوم ثالث
اونکسبیله ایله برینه تعلق ایدر لرامدی اقنوم اول
مظهری کیمسه درقره بلشدر اقنوم ثانیکه قابیل
مظهری کیمسه درقره بلشکدیوکه اوغلیدر اقنوم ثالث
مظهری کیمسه رایت ایله بیاض صورة قطط در قره بلشکدر کوچک
اوغلیدر بنم بوفکریمه برنده علائم یوقدرین اولدیکم آخر کوندم
بعد والسلام علیکم ایها الندی

٢٥٢٥

امدی کون براد روقت ضحی ده کلدی قوآف امیر جلیی سزه
بر بابوج کوندوردی دیر سنکاولسون دیوم طاراجق دیر
سویلدم کندی عقبنجه جبریل امین کلدی خبر ویردیکه اول
بابوج مصاحب مصطفا بانکدر قره بلش کندی دفعه سنی
مکتوب اعلام ایدنجه اونلر مراد اندیلر شیخنک مراد انزوکی
معنایه بلمش اول وبو امر الی اعلام ایله ایسم اول دکان مانوی
مما لست اذکره فظن ولا تسأل عن الخبر اسری ما قال جبرائیل
بوسنه عنقاده وارد رمکراوکاده جبرائیل تعلیم التمش ایلش شمدی
پادشاهه بوآلای شتوم کلدی صبر ایدیم کوریم نه وحی اولور دیو
تاخیر اولدی زیرا لست اذکره دیدی لازم کلدیکه بنده ذکر
امیه فذکر تاجبریل امین دم تذکیر اتمذکیه بلکه بوم کوکلمزه کلن کبی اولیه

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله الذی انزل علی وحیه بجبریل الذی انزله علی جمیع انبیائه ورسله
بعد انتظار ساعة بعلائیة لا تفقد ولا تخفی من بین یدیه ومن خلفه رصدا
ثم قال لی بلسان ترکی الله سکا سلام ایدر یارسول الله دیو ردیکه
مربع موهوداوزره صکره یازیلن تاریخ ایکی بیک دوردیوز قرق التی ده
قالمش ایدی بعکدن عدد ایکی بیک بشیوز یکرمی بشده در وجد الله کم
عمدا عدد نجد در یعنی یتمش طوقوز در اوزرینه قوسون اول تاریخی
بابوج کلن یره کوندورسن بن کندکدن صکره بنم وسطمزه کوکلمزه نیجه الهام
کلورسه مراد الله الحکم یازدیوب کروه ایله قالقوب کندیلر درعقب دیوبلر
الهام اولدیکه بر الهی دیش ایدوک اولی ایکی قاشکار سنده چکلی خط استوا
علم الاسمار تعلیم اندی اول خط دن خط بعینه تحقیق ایده وز تاکه اولیاکز

کلا ملوینج هر بر مقله زعفرانی بوضاو بر میلر دمی و بالها سز محال ایدوکی
بیلوب تحریف اتمیلر امدی ایکی قاشون مراد دور دواو در حکلا واو در
هر ایکی بر فوسدر ایکسنکه مابینده الف وار در زیرا کندر ایکسنی
زیرا اذندر لوجاد ست بعدها ذکر ست بعدست دیمکدر زیرا ها ایکیدر
مثلا ١٣ واو ١٣ وجه آخر واو در بونلر مرتبه ماتنده ٢٥٠٠
٢٥٢٥

مرتبه اصاد ده ٢٥ بوفدر در وجه آخر واو در
مرتبه مائه در
مرتبه مائه در

٢٥٠٠
٢٥٢٥

وحاصل ایکی الف التمش ایله اولور ایکی ایله براده اولور
اردینه فوسور التمش ایله اولور بر بیکه اوسنده
اولور هذا معنی قاب قوسین وحی آخر قاب
اوادنی حرف ادنی یادر اوزرینه قوسی
اوچ یوز ایله اولور انجون اولیکی کندر دیکه
وجیوز قرقده اوجیوز ایده مهری عدد یدر ادغام ایله ذکر ادغام ایله وحی آخر
ادنی التمش بیشور مهریکه سنی شمدی التمش بیشده در
آله بیلورسه ولی یه ومصاحبه کوندورسونکه پادشاهکه سویلدیکی
بنجه نوردر سویلدیکی مکه مکمدر بیلسون ادیبلر اولورسه اولسون اولمازسه شمدی
صکره بلمش اولسون الله کندینه سویلدیکی اوشقلی دلقا لیلقی قوسون
والاکندی بیلور فاذا سویلدیکده اولا ایکی واو بو واولری اشارتدر قولی اتمین
شیطانور والسلام علی من اتبع الهدی والله سبحانه اعلم وهو یهدی السبیل
حتی اذا جاءه لم یجده شیئا ووجد الله عنده
بابوج ایله کلوکی فقره بر شی بولامدی الله عنده
مصادف بعافیتدی والسلام

فرصت الکیر مز مصطفی ای کور شیخ مصطفی وقتیدر چونکه
البته بعایش اولمایجق اویلاز دیر ایشن سن بویله میدان الهی کبور
غیرت ایله یلسنک آنک اغلیه یا بنم بنم اغلیرم شیخان سن کنی ولینک قایر
آدمه الله بغدایی یمه دیدی شیطان بیه دیدی شیطانک سوزینه اویدی
یدی صکره الله می پشیمان اولدی آدم می پشیمان اولدی تختکله یا آدم
مؤبد اولورسن بغدایی یرسک دیدی آدمه شیطان یدوکدن صکره تختنه
نقدر طوره بلدی امدی بغدای یسنک تختکه قالی بنم الهه در بلدوکدن
قاله جان ایشی کورسکا بو قدر طایا نوح بوندہ اولان واتسنک حرفی
حکم دیدکلرینه نظاملدندر حضرت شیخ رضی عنقاده بیورمشکه والنا لکلمه
اخرته لسر اظهرته سیظهر ذلک الیوم اوانه وحلول زمانه اوان
واینده حکمه حکم رمزدر بو حرفلرک قولیه شمدی بونک الندہ در حکمک
بونک اغزنه یاقاوسنزی یاقنده بو سلاحتو حقاروحان
اکنه بوک یا پشک بکلر حکمک کیدر صوارم بنی کیدرسنز دیو لوکیم
سایه افندینه اعلام ایلمیوب نظر اغلر راعیان ولایت حملی اوکا ملاز ملریالوکیم
ملازم ضکاره ده بوکه ملازم ومنتظر کما قال تعالی الیه یصعد الکلم
الطیب والعمل الصالح یرفعه بو نده نه ظهور وارایسه قرآن حضورینه کیدر
سایکه ندوره رسه کلم طیب یا پادشاهکه یا معبودکه اولا یا خود ایکیسنه اولا
معجزه پادشاه سوزینه پادشاهکه حملی وسپارشی بربرینه یتشدورن
ملاصلحدر یعنی صالح افندیدر بوکلی کافرینه حضورتلخه کوندرر یا تخی یا اوکیمه
یا دیمه بونکه شیمدیکی کوندرر کلوب بولکافر یا اوتانوب یا ظهور ایدوب
حرکه رمزیله اوکا ذمایدر نقدر کافرلر کلوب یلوعذر دیلی دیلر لطف ایدوب
کلمک بوزون ایلک سوزدن ظالم الندہ بیوزسوزدن امین اولدوعذرون الندن
خلاص اولمایجون ایدوه زر دیوب بعضیاصحابلر تفسیرکه بنجی سی عذر دیلدی

بو نخه زمانده رکلمکاه شوندن شکایت ایدم کاه بو یوندن بو نکه سرنخه
عیان القدم شمدی وقتیکلدی عیان ایدم جملکوزه بلدوکلدن قالمالک یا کلوم
الله دن غیری یوق الله ایسه سزلکه خدمتکار یکوز قدر دکل نه طور رکز
جان ایشی کورک واینده خبر کلورکه بنم اوغلم صالح اغلیه زنهار وزنهار
خنکاره بر ملایم جواب کوندرم حرفی اطلاح اندورم تعریف اندورم بعضه
وحشی جواب کوندرم خنکار سکا تسلیم درحرفه درسک اویارولکن
تعریف اندورم نسخه اهله صادق یا کلورسن پادشاهدن خبر کلور جانم صالح
افندیکلم بنجی اولدی خبر یازکه خنکارم صبر ایله حرفی بعکا لندم درو بیلدیوندن
وقوندا اشدن ایره دوشدم شمدی جامعده یاکلوز اولورسه بنجی اولی سکا تعریف
اندورم اولایشی اولدوغی کبی سکا اعلام ایدرم بوازواذیعدا یاکوندوره
اج یوزنه بو دجاهله اولورسه خلاص اولورسن پادشاهه یوزسه مکریدن
خلاص اولامازسین دیوقورقولاردیرن ظالم دانی تعلمی ایچون بو درلو سوزی جملکه
بونکا غزنه باقیجی شمدی پادشاه بودرشوندن عباد الله اعلم صالحون
کلمه یرفع دور دیوز الیدر حکذا یبدی فی عین حکم کلمک بوکون بوفندوره
کورک بعجزات قرآنکه کونده معادی ۵۰ کم ۲۵۲۷ کم
یا زلدی سرتیکه ظهوری ظالم خصمک قرآن اولسون نه معجزه باهره درکه بوکون
فرعون یا نمرود یا شداد کوریدی ایمانه کلوردی لکن بونکا ایمانه کلمه لکی عیسا علیه السلامی
دیمی بنا اندر ایمانه کلیدی دعوای عیسیه م باطل اولمغه لازم کلوردی عدد کبیره باقیلم
الیه یصعد الکلم الطیب والعمل الصالح یرفعه عدد الذوات اسماء العدد
۲۲۰۵ ۲۲۰۶
۱۱۰۲ ۱۱۰۳
۳۳۰۷ ۳۳۰۹
ذلک بکلمه جمیع اعمالی بعطخفیه معجم
خفیه اوغلم ۱۴
نقطخفیه واقع اولمش ظاهر نقطه دن برنقطه یوقدر
ظالم خصمک الله اولسون خصمک قرآن اولسون بونیه توکورتدوکا کافرلر
بوزکه توکوسونلر بکا هرنه قصد اتدوکایسه باشکه کلسون ایاغکه
کلوطاشسون

٥٣٩ كلن اغاية عبد الرحمن اغا دير لرايتي بر فورانى محبوب القلوب

جمعه كونكه رجب المرجبكه اونوزنجى كونيدر قلعه قولنى اوبه
تفتيش نامبله برافاغه دزدارلرى اوينه قولغش مهر بنكه
قرنداشنى بكاجاغزكه ديمش كوندردم بزم قصيده اوزه
برتسبيح وارايدى هر تسبيحكه اولى محمد تسميله ايدر
سنور مصاحبى آلمش بر دونم برمكتوب بازمش وكه
بازدوكر مهر سيله كوندرمش رجا ايتمكه دوردبيتكه تسبيح
بوقدر اولى اتمام اتسون واعرابه ده كلدى قوسون ديمش
قصيده يوز التمش مهر دير بوز اللى بدبر ديمش قصورى
اتمام اتسون ديو بتمش اتملر الحمد لله تعالى شكراى دوه
اولدى قصير كلدى نقصير ديركه آيا بونلرهر بركمال اتملى
ايوب حضرتلرى كليور لكن بعضى سبب قتل بعضى سلب
عرضى پايمال ايدبور لكن بزمده بر قصيده تسبيح وار
اولى قصور وسهو وعادتمى اولكله بزى سكدور مدى وقتل اقدر
اولى ايسه جوابكه استتاح اتمش ايدى نه عجب در
ديرايدم مكرهم بوعاشقم هم اكلى وارايمش بوزمانه دكصاحبى
قالوب وسكمه وكلمه كراصل بوايمش وبوقدر زمان سبب
مديدكه سبب اوبكلى تسبيح ايمش اكرصحتلر اولسيدى
شمدى دكه بزده اول اولنلره وسكلنلره ملحق اولورمدى
بنم جانم اوغلم مصاحب پاشا جان وعرضى دون دنى كچ مدم
اولدورسه وسكدورسه قصورينه وجهلين ايله اولم وسكم
يوز التمش بريكه تسبيح نامه وارد رنسخه سنه چوقدر غلط وسقط زمانه

وبوقدر معلوم اولسون

بنم جانم پادشاهلريكه مصاحبلرى جملدن اعقل واصلحى
وارحمى وشفقتلى كوركه نه عجيبدركه سزاول قصيده استتاح
ايده سز وصاحبى محبوس اولدوغين بيله سز ابتدا بوقدر مسبب
اولماسنه علة نه دير وبوقدر زماندن بوى محبوس ايسه قصيده
سوز آدمكه ايسه اولا بوآدمكه احوالى تفتيش اولنسون قتل مستحق
ايسه قتل اطلاق مستحق ايسه اطلاق اولنسون بعده بوقدر قرائن
قليه اولوب بوسوردقتنده آكاه اولكز ايدوكز دراسه اولنسون
تحقيق ايلميه بعد سزكه احوالكزه كوره بريله زاده يكه بيراديله بركتاب
كوندوردكز استفتاده اوكلن آدم ديركه سوكلدن سوزدنه دقت ايله فتوى
كتابه يازكز اكر بونى اوقدر سوز بعيده قلمه ريز قالماز دى ديوب
بزه بوقدر حقارت ايله مكتوب كوندوردكز دكلمى ايدى بكا
ديدكلرى صاحبى مندوبنا كوبريله زاده مصطفى پاشا كوندوردشى
بوضبطده اوكا بكزر حكايه خوجه نصرالدين قاضيلغنه برينه بوكسنه
بالى التمش بوكا برحجت ديرديمش حجتى الدى بخ كتوركه خوجه يكه بالغه
بيله ديمش قاضى برون مكر التمش قوبرقده وه ديمش ايمش بوه وازكه خوجه
جاغزكه حجتكه يكلمش وارايمش فصيح ايديم ديمش خوجه ديشكه يكلمش
كتابه وه دكلدر دسته ده در ديوب بولنمش قالماشى والسلام على من
اتبع الهدى والعن على من اتبع الهوى وهو الهادى السبيل

بسم الله الرحمن الرحيم

الم ذلك الكتاب لاريب فيه هدى للمتقين

[illegible] كوندوردكلرى بركونه كلديكه بر فاتحه برده اول بقره
ايلسه شهادت ايتديلر كتاب مصر بنكيدر بو كتابك اكسكى اولدوغندن
دكلدر [illegible] چوق كوردكلرندندر بنده چوق كوردم
[illegible] شدم التى يايدى بيت سويلندى اونيده بكنمدم
[illegible] حبيب اكرم صلى الله عليه وسلم ايله اولدى اكرنه
[illegible] بلكه يدى اقليم اللرى التنده اراسونلر
[illegible] بر غيرى صاحبى چقارسه بز كاذب اولالم
[illegible] ظالم وانيدر بعلى قارشدورن بو [illegible]
[illegible] سويندورمكه سعى ايدن اودر الله سبحانه
وتعالى بو [illegible] قلوب عباد الله اونك شرندن خلاص
ايده ديدم نه عجب [illegible] كيم اوكا قارشو قوردى او بوار قلعه
[illegible] سويلدك ايكى آدم بر شهزاده والده سندن
[illegible] صاحب چقدمى بوكاده وانى بنمدر
[illegible] سويلمزدم بلكه خطا ايدردم زيرا اولده بنم
[illegible] ول مجموعه لريك وكتابلريك شريدر بلكه وانى افندى حضرتلرى
صاحب چقادوغمزدن صوچمزى عفو اتدوريدى [illegible]
فقيره قالسه اكر ممكن اوليدى جميع كتابلريمزى والهيلريمزى جمع ايدوب
آتشه يا قردم وسلطنت طرفنده اولانلريك قلوبندن كندومى اخراج
ممكن اوليدى ايدردم نيجه ايده لم عاجزم قادر دكلم حا اولنجه حكمده
غيرى چارم يوق هر كون عزرائيل كوزلريم كلمز كلنجه هر نه حال ايسه حكمدن غيرى
هم جاهلم هم فاسقم هم مفسدم هم احمق وابترم هم مركب هم كوبك
هم كدى هم طوكزم هر نه اولورسم اولايم انجق حمزه يه اولمقدن
الله عصمتورم

بسم الله الرحمن الرحيم

1 اقترب للناس حسابهم وهم في غفلة معرضون ما
2 [illegible]
3 يا سبحان الله فانظروا عدد الحروف كيف تم على حرف النفي
مات ٣١٠٠ / ٣١٣٣ حروف ٣٣
4 ما ياتيهم من ذكر من ربهم محدث الا استمعوه وهم يلعبون لاهية قلوبهم واسروا النجوى
مات ٣١٠٠ / ٣١٣٣ مدغم ٣٢ الف ١ [illegible] بحساب المورخ وهو اوضح من الجمل
٢٥٣٣
5 قلوبهم واسروا النجوى الذين ظلموا
ليلة الثلثا بعد صلوة المغرب
مات ٢١٠٠ / ٤٢٥ / ٢٥٣٤ عدد مات ٤٢٥ حروف معجمه
[illegible] موم يا قدوردم [illegible] بو آيتلر
[illegible] خاطره [illegible] مقابله
[illegible] كندى [illegible] ايلدى البته بنى حساب
ايله سنك حالكه بن غيرى ايتلردن اوفقم ديدى
حساب اتدم حد ذاتنده اوفق اوندن صكره كه
آيت ديركه بن اوندن اوفقم بنى حساب ايله كوردم حد ذاتنده
اوفق اوندن صكره اوچنجى ديرك بنى حساب ايله بن اونلردن
اوفقم بن تاريخدن ماعدا اونلريك سكا اسرار نجوى لرنده ظالم ايدوكلرينه
شهادة دخى ايدرم ديركوردم حد ذاتنده ثالثك اوكيلره ترقيسى وار
اونيده يازدم ولكن الور يوق خطيبه بيك بويله بيته دخى كتورسم قبول اتمز
ولكن بو آيتلرى الله سبحانه وتعالى بر برى اردنجه محلنده محلنده كوندردوكنك
بر حكمتى اولمق كرك بز عبوديتمزده اولالم كوره لم الله نيلر والله اعلم الحمد [illegible]
وجه آخر
6 لاهية قلوبهم واسروا النجوى الذين ظلموا
مات ٢٥٠٠ / ٣٤ / ٢٥٣٤ حروف ٣٤
يلعبون لاهية قلوبهم واسروا النجوى الذين ظلموا
[illegible] الف

بسم الله الرحمن الرحيم في اصل تقويم

والتين والزيتون وطور سينين وهذا البلد الامين لقد خلقنا الانسان

في احسن تقويم

الهی اغازاده تنگ تخمیس پارسا مکدر

جلوه انوار ذاته مظهر وحدانیت — آیه کونک دور دولتش کیم دینا و ملیم نابرز

صورتا انسانز اما عالم کبری برز — وارث علم لدنی آدم معنی برز

واقف سترو مونی علم الاسما برز

[illegible] عالم رومک منورماهیرز — پارشاه ملک معانک تماشاکاهیرز

ملک [illegible] عضدنک موهبتکاهیرز — فقرا جله فخر ایلدیک ملک فراغت شاهیرز

ایا برز اکوجه عارف ودانا برز

[illegible] — استوار مزینی بلدیلامت وسیلی برز

[illegible] — شکر کیم معلوم ایدندک دوردیلرز دنیا نمز

[illegible] — مظهر مولوی رومز مشنوی برها نمز

سالک راه حقیقت واصل مولا برز

هولسه اسرار حقیقله نوله دینا اوی — فیض مولانا ایله کشفا ولدی سترشوی

آنله اول ای آرزومند مهمات مقر — بزده سترمحمد فطن پاک مولوی

مخلف کیخ آلهی صاحب اسما برز

بزکه اولدی جان وولدن بنده آلهیا — اولمز بندکا ماصل بندهٔ هرکز جدا

مظهر لسان ایدوب چوبکم بزی لیسه خدا — بنده اولاوا احمد خالد ده مصطفی

مرتضینک چاکری بونعاشی مزحرابرز

چهار جلوان ایله جالما اولدی مظهر فقر — زهره شاهد ایله کوردی مظهر فقر

دکلیوب نوله هلوک اولسه مدوار فقر — مکر آل ایله بنده وهر فقر

ماحراعدای دینوز سیف مولانا برز

کوردن جانه کمبودیت اولدن بند برز — وانما رغب رامصطفی آلدی بلدیر

کوردندر صابر بزم سلطان دولت بندبز — حضرت صاحب عشقه قول ایدلی کندبز

[illegible] فرقهٔ ناجیدن اولدق عروة الوثقی برز

شوا ایده کشو محلوه یارلطفی بولونوز — بندن یارمشز پشیمان اولدم

بعلینک اصدکون اصلدی خضار دنادن اولما — [illegible] در دکلور ورد کلور

سکز کمدر بونی اصلر قاضی در حکیمدر دزدار در عذاب [illegible]

قوه بکندر رمضان بکدر و بواده در خطیب در کلر یادشاد

بوکونده سکوت ایدرسه تحقیق کندندن اولدوغی جمله خلق دن بلدیر

اکر بوغلر حضندن کلر شور تیلر طوریادم عذر اولما بروسه قاضی

دعوای دیکمک قوه قارم دینی بن کوسیده [illegible] اوشکر یادشاه اولدوغین

سویلرم دیدم بشیخی کون نفی فرمان کاری بیرتی کونه کر خبر یادشاهیم

واردی هر بروسه کلری حابیتوه دریا وارانکن کونده کی خبری اوزاق یاقین

بیمز اکونه ایشیور کلمتدوکن سکز بی تیلر دنیا بوسکان چکر [illegible]

ایشتدی هکام یارسم کورمک کورسه تورسیده دیرک [illegible]

قضیه قندالده فی خبری اولمار اوایشمیر طورسونا مدوایشی بیلر

قیصر الظهر امیر جعفر کرکیچ چاوش اوی کلر بلا اصلی خبر دیدم اصلی

قابوبه کوسترم دیو بازدخی یاملرنده اوتردم خبر اولما یانا یاکونه [illegible]

[illegible] احمد حتی بحضکز توزی حاضر اولمشدر [illegible]

جماعتنا عنده احاد دیدم بوکونه [illegible]

قال الله تعالى

يوم ينفخ في الصور فتأتون افواجا وفتحت السماء فكانت ابوابا
وسيرت الجبال فكانت سرابا ان جهنم كانت مرصادا للطاغين مآبا
وقال الشيخ في عنقاه فاشحذ فؤادك وقو اجتهادك على ان
لا تزل قدما من عنده عند مواطنتك على الوفاء بعهده والتصديق
بوعده وعده فرق بركي در بوكون منبر دينده يا تورم
تواند زياده يقين پرده دلدوكلرين دوعادم برادر بكد يا منزه ايكن
حق تورى صراط مستقيم طور ردى كلمتى ايله اوكون اوستنده اكا
بكجى مثل ايردى بره لكنتى سنى صراطى بر يله لكلمك ايجون فرد
ديدم براييكون حركت اقدى اينكى كوندن صكره بنى باشلادى نور ماه
اوبورسم تواى دوكرنى اوبتين تاز ياده اوبورسم اينكا غدلرى كتابلر
الاز اوده اوكون نه ماندم ايسه اونى بازرا البتور ابرتكيه
هر اندرشيء بازدم ايسه جمله حكيمكه دفتر نده درقطع
غنوارة كوندن رحلدن خالى كلدر
عمارتدن طشره جلدم دوشن كبنك تخته سنى الوهه الوم استحمد
بو صحالدر بعكا سزنه معنا وبرورسز بونى بازاركون آجان نجون
آجدى اولا بنى اولدورمك قصدى ايله ميدر بوضه تقرف الملك ايجون عندر
ديدم جمله سى سكونه واردى خطيب افندى سنه درسن ديدم عقلم
قاصر بو معنا ويره مدكدير حكيم افندى سن خنكار حكيمى كه نوديرسن
ديدم سويلمدن افندى بو تلرسنى سورلر او غلار بكدرين سنكله كلوسكم
بيلورم بو تلرسنى سورلر ديرحلوس مى ديدم امدتشاهد اولوكر
ديدم سن خنكار حكيمسن بو جنرى پادشاهه بازمعرفى دوكيه يعنى
كه دلدى تخته اوتورن پادشاه دلدى ديوى ديو بازالان سورسك
ديدم فولاديدى فاتحه دن صكره جمله مصلغه ايروب طاغلر بلرخراولا

بوكون سبت كونه بو آيت طلوع ايلدى قال الله تعالى في كتابه الكريم

فيها يفرق كل امر حكيم امرا من عندنا انا كنا مرسلين

فيها ليلة مباركة حم والكتاب المبين انا انزلناه في ليلة مباركة
اولدوفي حالده يعنى كذب واقتراء كلدركه حكم رسواولى جكمى سيارشى
اندوكز پادشاهه كونوردكه ديو تخته اولى بنركه نوردوزيا وكلمه
حكيم ياخود وماريت اذ رميت ولكن الله رمى معناسنه حكيم ايله
اولى بنركونوردوزسنى المرجكمه ديمكاولورسكوركه اولور
دخى الله وارمى ايشى يالان حقارمى قصدايدرنه يضل
ريب وشك قالميا ماعدالمات آجلك
غرائب بوفصدركه وقال صاحب
بدايت ليلة البرات
صفنده نازل اولمشدوبرات كيسه
امدوراولامر محكم حم كوفه جماعت ايله
مجموعيه يازيلن سوزلرا ولدرحضرت ايله
امر محكم مصدق بزم قتمزدن دريعنى بزم وحيمز ايله دركه وبرشانى حضرت
اولى سيارشى اندوكى يره بزارسال ايده زرنيه سبب فطار درنيه سبب بيلوند
دمكاولورسوسلم الله سيلرجان خيراولا يعنى يازدم حكيمكه نوردوزدمكه
خنكاريمكه كونوردوديو بلمش اولسون دعيتى لان الله لا يغير ما بقوم حتى يغيروا
ما بانفسهم والسلام على من اتبع الهدى واقتفى اثر المرسلين والحمد لله رب العالمين

فيها يفرق
احد كيجه سى بوقدر يتمه دن صكره مسكز لرا تفاق ايله يالان قدر بلر
صباحى رمضان بكلاخن بنده دارى ايله قره بكلرى دوشدى الى الى ياشوب طلوع
كوستر ديلر رسول الله بوحرف فلا يتخيبون ديدكلرى نى حرف انها بتلر نيه اخطاء
هر بر يتمه ده بوريالان آقدر مدلر حصه ايرتسى اوفقط اشتو بلر كيجه سى يالان قدر بلر
دجال قوخنكار لرى بوده راكيجه اوكيجه سيه

لیلۂ بلنا اول شماتت بغدا یجیلر یکا اشی بو کیچ بلیانکر بیوکن آقدیلر
سکر بوکنا یچن ایمش کیچ یوسف ایلی چیلاغی کوستردیلر کان بونلردر
دیکر کلستر لرای فی باشش درویش شیخنه مخالفت ایدرمی اولسندن بیعت
اشنی بکا فیری سایی ده کندکر سنک بکاده رستلفک قدیدر بروسده
تا باش شیخک بوکشه بری سی وارایدی کلندن بیعتا ایشی بو بنه البته بکا بیعت
دیه بر سنک شیخک بزمی دیو بیعت ویرمدم بو درویش ایسه برای اکلتمز کلستنو
کندر عرضیکلمدر صوکره قره باش بر کون بوده سیم کلدی اسمعیل اغا یک ده بروسه
[illegible] اندک اسمعیل اغا یم دیمکدکر مصری ناقصلر ایش
[illegible] دی بیعت ویرمدی بزم درویشمز
[illegible] اشی کندی بنیم اتمش بیعت ایلی و ملاحت
[illegible] سویلکر اونلرنه کل بوندره بکا سویلی
ایلی تعبیر ده [illegible] بو کون بزم شیخ افندی سندن
دیو بیعت [illegible] بکه اکرایلک دن طوف اتمیدن
[illegible] ظلملکا یچنده شلکر
[illegible] اولی بیمه سی ایدر تا اول زمانلرنور
[illegible] دیدکلری صفتورم عنبر
[illegible] سلطان محمد بنم اوزرمه طوشجل
یاپدی کوندوزدیکه بوطوتی بنه کندی جنسندن برطوشنه صیدا ندوریم دیو
ابتدا کلوه کنکه صباحی کیچ او غلایکه درویش ایلی بلنا لمانی کمتندن کلدیلر بزه
او غلاویلر بندن طور سز دیدم جلبه یه عمل ایجاب اندی عمل اکه دریا یه
وارد قدیر صکره بنم تیز بر کوره دخی اندیلر بو قاچ کوره ده رمضانا بکلک
خزینه داری ایلی یاکلوب کوز کوردم بو کوره کندی ایکی او غلاری ایلی جامعه بنی کلدیلر
اونکا بر پشتوره اسنی اندوردی بدر بنه ده کسنده رمضانکی اندوردیر اوده اندهدی
عنبر نکلوب بیعتده بر سوندیر دیر دیر عرض

بوندن صکره بو یوکی کوچکنه کتوردیلر قره کی دیر آلدی قاغری خورتلادی
قره منکه ایچنه توکوردی الله ویرمش اوده الدی قاغری خورتلادی احدی مشایخ
ایکسنده رضا سز بیعتدر ایکیسنده رضایی اندوسکر سویلیتی قالدور دیمکر رمضور
خورتلیوب قره سنه الایوب کوچکدن الدوغی بنه رمضور والحاصل بیک کلستوکه
اکر بزم اوغلو مزایله تقرب کلستر سکر بزه راض یعنی سالم چکلز لمدیو بنه جوابکا زدم
اکر بکا بعقدر اظهار عداوت اتمش اولسه تا اول زمانلردن بری آدم کلدکلرنکله
اوغلو بیکه ودرویشلر بیکه وسائر سفهاء لیه بکر صفار دکبار دکلرنده
یعنی سکا شو علیمی بو بالطوطقلغ کل ایجاق کرو شقنا ایدیکا
وصال عرض ایده قیمتنی بلیسین اعکر سین حتی عصو
یانمزدن کچدوکچه بو اشکا بکا کچر
سویلیور کنکه شر لرندن الله صفندرم سورکون اندوکلرن بکیوب
بعلی سلز ایچندر کلشوه قضیه بویلدر امر الملک جل جلاله کندی بیمسیو
کوچکل الله اولسون اوچ اولو مرابت دار موجودات ایچنده اولدره بولنلر
مبارک اولسون بزیچ کلستم بیوکوک دیکلرنه اولسون بزم
کوچوتولدیدن صفر فندن سویلیور سوزی دیر سکز والله دعوا ایدرم
اشد فکیلر تکوز یارین کیدکدا قوشلر کنوردن کلزاد ملر بیلی کتلر کوکا یشمش
بوندن ایو فرصتا ملار کنجا یکسکز یاادن دانم کوندوزش صباحدن
بکار کیدر لر معلمی کورمش اولورسز ای شیخ ای حلم ایدمضان
ای حداب آغالر ای دیماده ای خطیب عثمان صفر بنم اولدیکه بوکیچ زمانیدر کوسز
ایشه بکا ایده بیلورسکز بن نه سوزدم نه عهد دیدم نه انام نم مصر دیم کرایله
م بیغبرم م عهد دیم م مصر دیم جان نم ولکن ای او محرسوز لرالله بنی عنبر قلدی
قبولو عدم قبولی عرض تفصیلی عاصلاه اولدیسم راض دیراه ولکن بو سوزلر ما نعاجز
کلوب انجق بنم کوکل اول ماخر ربوبیت اسمنی عجمه یتدن لحدا لحشر راضی بولنده
بحلشم مقدره اکره ابردی باعضو صفر کوچالده دیکلک دعیتی ایسه طوتیر

قال السيد رضي عنه وذكر زمان الفتن وعظيم البلايا والمحن فاعرض عن قول
من ذكرنا ولم يرد الا الحياة الدنيا ذلك مبلغهم من العلم ان ربك هو اعلم بمن ضل
عن سبيله وهو اعلم بمن اهتدى فتأمل بهذه الآيات الشريفة تفكر واعتبر عليها
جنگ جنگ فاه الزمان شديد وجيا رعنيد وشيطان مريد فاتفق
شيخ انساخ النهار عن الصيل فالا فعتد لحقت باصحاب القبور والويل وقد
نصحتك ان علم واوضحت لك السبيل فالزم اسهى ما وصاه لي رضي عنه في مواضع اخرى
عديدة وبعد بيت نم شاندن دكلدر دوردبيشي اهلي وعيالي واولادي قريبي وصباندن
صغيرنه رعايتنه بلكه عقاعدم بها الاي خلقك بوش بيره سوفدر رعدن اوتوري
اريادي اولمق بم نمه لازم در رياسه مي آخرتمي بادشاه عادل يكظالم ياعادل
اعلم زندن بم آخرتمه نفع دخي اولمق معلوم ملم بدركه بن كندي ايلري ارايدب
اعلادم بوكه علم جكلر اولمق لازم در اولمق بيكه بيزارم لكن بعض تمزي
اسخان مرادايسه علم وقدر بم شاهم دفع اولسون
بيغمبر لو معصوملر در معصيت مقدر عصمت عقده در لر بم جك كلا بنده كوريم
معصيت بم يوخسه بخل تعليم دكلدر علم والسلام على من اتبع الهدى
والله يقول الحق وهو يهدي السبيل

الف كون دوكمك سزاي كون والله دعواي مرد ايدرم ديمكدن مقدما
ياغاقده ايكن بم آي ديمش ايدوك اول آي يوسوز بنا لب اولدوغنون
آي بعكلمك قيد اولندي وكلم بيتمك تاريخ ايلم حساب ايدوك كورك نيلدوغنون

وجودي اولور انكجا ايلف ... دليلم ايلمز دعواي مردي
كوكلدن حقيقت دونن ايلكاف ... اولور فلك بوموجود اكثر اولجان
اولور بوكون انكا اعضا واوصاف ... حكم جان اولور نخي بدنده
كركدر اولا نخي قطب اطراف ... فنا ميدانكله مردي اولان ار
نيازي كيم اتن اول قوري لاف ... بيت حرف الف جمله عدد

اول بيكه تاريخ نظم دوردبيت نشاندن آي سويلنلر بوكونجه قدر در

قال عليه الصلوة والسلام

رب اشعث اغبر مدفوع بالابواب لو اقسم على الله لابره

دوشكل كون اول سوزنه وجه ابتدي بوكون الهينكه تاريخ ايلم بحقنه بداية
وبو حديث ايله تاكيد ايتدي كال سوزده دكلدر حضرت دوردبيش عدد
نيچه دسفرده سوزوك حركتكوزه موقوف قدر دائم بوبندر سوزه نائل اولمغ
بوظرفدن بوسوزي ظهور اتمش عدد كبيري اول بيتكه بوده جهلدر عصمت

اسم الله	ما عدا الالف	حروف	بعد الف
١٧٢٥	٧٤١	٣٥	٣٩

عدد صغيري بيكدوردبيوز قناد آصدم الهي سوزيلنلرك كونلرندن

باب	حروف	الف	عدد
٢٢	٢٠	٢	١١٤٧

اشده انسانه فاهلولرندن

سوزيلنلر جوغي يا ازجي الله قتنده ايلدوركه بوسوزيمز الينه كوايش
اولورديه قسم الله اولكه قسمنه جهدورقلارنه بهاكه
اول سوزيلنلر اولكه سوزيمز يالان اكلكه سعي ايدركن الله اول كوركجه ايدر
امدي رسول اكرم حديثي يالان افكلمون والله وبالله وتالله سوزيمي
سكه من سز آل عثمان بادشاهي كلمه اوزريه علوسي اعوانيله
طوتكه شعاني تقرف ايدوكي بن سزه معين اولورم ديه آل عثمانكه
ابتدا سندن بعكونه كلمني اولنلري ده جهنم لسانيله جميع من صمم القلب
بادشاهم ياردم قصدني اتلر عليده محدوم اولورلر مراد لرينه ايرمزلر
غير الدنيا والآخره اولورلر معهذا بوسوزمن انكلدرلر دوردبيش
حديثكه تاريخيدر بوجهلدر

باب	حروف	الف	عدد
٢٠	٢٠	٢	١١٤٧

عدد	ما عدا الالف	حروف	بعد الف
١٧٢٥	٧٤١	٣٥	٣٩

یا امت محمد یا اهل الایمان و یا اهل الاسلام و المسلمین
بن اولورم سزدن بیرو دکلکن جملکوزک معلومیدر اولسون کشوده
تخته اوتوران شهزاده مصطفی در البته بز پادشاهمزک
کورمک استرز البته دیکه کر سلطان محمد سزده کنوبنی عیان
کوستوروب سز بیلکز بن باطلم حقدن دکلم اکر تخته شهزاده
بعلوسکوز بلکه حق پیغمبرم پیغمبر اولدیغم کوجک اولمی
خسرو بیلکه سلطان ابراهیم سلطان محمد شهزاده مصطفی
یهودی بیرو پادشاهکز یهودیدن اولدیغندن ماعدا اکثرا
[illegible] نظرنده آنلرو رد راضی اولورسکز تخته
[illegible] مسلمانلر بن اسلامدن دیو کوک اوکنکوزک
[illegible] سزده حق بیان ایدرم سز بیلورسز بونلر ظاهرا
یهودی مصوبندن اولوب ایله یهودی یخیرتین جکرلر لعا اعتقاد ده
حمزه بیه دیرلر یا نلرنده جمیع محرمات مباح در هر ملتده عدالت
وارد رحمزه ده یوقدر بنم سزه اوض وصیتم بودر قبولی و عدم قبولی
سزه منوط در سز بیلورسز سلطان محمد آلتون دوشوب اولمی
بوکون حمزه در شهصانک یکرمنجی کونیدر آلتی یوز الی ایکی کونور
بوخبر خبر وحی در تفتیش ایدوکز بوکون مقوم یاموخ اولمش اولورده
بنه باطل اولمش اولایم تادیدوکم کیم بعلمازسه کوزن باطلم حقدن دکلم
بولورسکز ایشی کورکسکوه نادم اولورسز الفرصة تمر مر السحاب
والله اعلم بالصواب والیه المرجع والمآب والعبد متوسل الحی ربه یهودا البیلر

سوزومی وجمیعدن ماعدا شیخک عنقاسنده دلیل کوستریم سز
وبظهر عدل الله شرقا ومغربا وشخص لعلم المؤمنین رمیم

مفرع ۵۹۹ مجمه الف مضارع ۳۱۴۱
۹۶۰ اسلام المؤمنین رمیم اسناد دهر ۳۱۴۹
۹۶۵۴

سه ثانی

وتم صلاة الحق تتراعی الذی یدوم ازل فی حالتی لیم
احاد اسماء محوده حروف سیدو الف
۳۱۴ ۳۴
۳۱۴۹ مات
بدل بهذا عما بهذا الیوم وقاد مستور

ظلم رمضان یکه بر تسبیح و سبحه ایدن بوکون خدمتنه واردم و بوکردیو
ظلم کچه بلانی ایچون صالدی بعدای درکلکه کوندردی دایم عادتی ایلدر مقدم
اوطون طاشدیر بلانی صالدقدن صکره بعدای دوکدوردی رئیس الحرمه ظالم
ای ظالم بنم قتلم سنکدر دیه جالشورسنکه قتل ایدیم دیه بیلمزسن
سن عقیب صوم سن یمه رمضان کلیور عقیب آتش اچرسوحاضر لنیور
سؤال حالا تخته ده اوتوران شهزاده مصطفی دیکدر اوسلطان مصطفی بیچون
دیمشسن دیرسکه سلطان اولیدی انکاره اولدی دیمسه خطا و قصوردی سلطان
دکلدر انکچون سلطان دیمم التیوز الی ایکی کونده بری کزلی سلطان اولمایدر سنده فهمکز
انکاره اولدی خطیه ده کاهی آلدوریتین قبول ایدملر سلطان حمزه ده ۴۴۴۴
صوصعدی اولالی بوکونکیه آیکیسی یتمشی یدی کونده ایشله بوکون تخت
پادشاهکه جلوس ظاهر دیو کسکدر علیه السلام اولطانمکه مانعش
صوبنی جتاردی بعضی فسلغ بعدای بعدی جتاردی سلسلز سکز ایکی سنه ترک
بلنورک وان یتقیشوا یعاقبوا ایاهم کالمهل یشوی الوجوه بئس الشراب
وساءت مرتفقا عمد

اثبت یا غلام فاتح منصور علی الدوام

بسم الله الرحمن الرحيم

كلما اوقدوا نارا للحرب اطفاها الله

ذوات حروف الف

ای قدره کابش سیچ ای رمضان بکدای حکیم اکوسز اول پشتی کونده ب
توحه تیکسز بن بونی عیان اتمز دم بوقعه کز ظهور نه آیا تدن غیری
یوز الی سکز تاریخ وارد مرتبی اوزرینه بداون کاغذ ده اولان
تواریخ بیکر یوز سکسن اوچدر بو الفی سویلنیا ده بوکون بیکر یوز
سکسن آیکیدر سنره معلوم اولنجه اوچه وارد وغیری اوچ اوزرنه
قدمشور مهدی قبردن قالقای بوکون بیکر آلتیوز یکرمی سکز کوندر
باقک تذرک قدیوشنه شوال آینده بنه ایکز سکز بیکر یوز سکسن سکز
ایکی اولاجاقدر برم که سزکر طغکز غیر بدر دیه اعتنا دیکوز کی
سوالنده ایدرسز اول ایمان بوقدر یاصمان اتمز اشده بنده سزکر یوز کوره
بو یلدز دوم کلمز اول یایم منقطعا یازیم واول اچلمزدن چفاجره اوکی
محوبنه ایلکنوم بنده ایده لم مثلا

ف	ا	س	ی	م
۸۰	۱	۶۰	۱۰	۴۰
ع	ا	ل	ی	م
۷۰	۱	۳۰	۱۰	۴۰
ن	ا	ل	ی	م
۵۰	۱	۳۰	۱۰	۴۰

ف	ا	س	ی	م
۵۲۰	۶۰۶	۲۶۸	۲۳۴	۱۶۲۸

عقیب کلمه سنکه عقیبی ب در
بصوم عید شوالکه یوز اوتوز سکز نجی
جمعه کونندره مهدی قبردن سکسکوز
قالقدی قالقای بوکون بیکر التیوز
یکرمی سکز کوندر
او غلان دوغدوغنکه یوز سکسن
ایکنجی کون که جمعه کونه ایدی
مهدی سکسکوز قبردن قالقدی
استرسکوز اعقاد ایدرکه کلمز لکدر

عقیب	
۱۰۷۲	
۱۰۷۲	
۱۰۷۲	
۱۰۷۲	

او غلان طوغمایوکون بوقدر
یارین بوقدر اولور
طوغدوغی بیکر سکسن بدی شعبانکه
اون التنجی سبت کیجه طوغدی
فاصبوه تجدوه صحیحا

ای ظالملر مهدی جل عالم رحمتدر کن سزکر بانکوزه آفت و فلتدر
اکوسز اول آیکی او علامتده بوشیطنتلری اندرسکوز بحکا غدی
جقدر مسم کوکز ایدی هرنه قدر حرکتکوزی زیاده ایدرسز اولقدر قویور
دریکه اینوسز جهان طور حال ارتورک کورلم دینی نه ظهور ایدر اکر
بوزدن حرکت اسلز سکوز اولی حرکت ایدرمی بن اولیم حرکتی دیری ایدر
دیری مهدیدر اولشی چکدوکه اکسکوزدن اوجی بوقاچ آدم ایلرو
کلور اولنه کیردی بوغازکیوزده سکوزکیرو قاچسکوز ۵۰ قوراقلو

اذا بلغ الوحان ده اولنه اذا بدر یوز آیکیدر شراف
بدیوز یتمش آیکی اولور وعلامتی عدد
بدیوز یتمش اوچی کونطوغدی جسکه
جمادی الاخر بیکر اون اوچی خمیس کون ایدی
دکلدرام وبوده معلومکز اولسونکه بوکون قراسز بوجنک
ایکنجی درجه سنده در سوطانه سکوز خاطر عنقاده بیور مشورکه
ویکسف لقرا الشمس فی اول شهر اصل ایله ترجمه اولنه کسوف بوکسوفدر
یا خود کلدر شمس اوچدر بعض قوتلر در بویله ایکن بوصبر مهدی
سکسکوز دیرلر
علی ما صح
دیکدر بیم بوسوزلرده عدم بولندر بحر سزاتدکدر مسبوقدر
بیعذرکم ویکسف الا القمر ویتوب الله علی من تاب
بوکره اون بر بوکره تواب الله سبحانه وتعالی اذنی الارض متبراعکه
کسوف ویرور عنقاده فی وجاد در الله تعالی فی بضع سنین بضع مهدی
وهم من بعد غلبهم قوله اوچده ایکن سیغلبون فی بضع سنین تاریخی
بوکون کلور یازمام علما جوفا یلمین مخفی هم حکیم اندی صحیحدر

بسم الله الرحمن الرحيم

انا فتحنا لك فتحا مبينا ليغفر لك الله تقدم من ذنبك

وما تأخر المآت والمد غمتان من البسملة الى راء ليغفر ونقطا الاعلا

٢٥٨٣ ومن تاء تقدم الى راء تأخر

وما عدا المآت من اول السورة الى تأخر

[illegible] امرى كلى بوقدر [illegible] امره اطاعت اتمكدر بو بزه اونى ذنب صايرسكز

[illegible] الله تعالى ما تقدم ما تأخر [illegible]

[illegible] اشده اوج تاريخ اولدى

بسم الله الرحمن الرحيم

[illegible] الله الصمد لم يلد ولم يولد ولم يكن له كفوا

[illegible] ١٠٠٢ دى بو قدردر اوج اهللر [illegible]

طلاق ويرلى بو كون ساليدر بيك بر كوندر يارين اربعا كون

بيك ايكى اولور اولى اربعا كون ايدى اطلاق چاوشى كللى اون

التى كون اولمش ايدى اون يدنجى كون طلاق ويرلدى بو سوره شريفه نك

مضمونى اهلدن و اولاددن تجرده دلالت ايدر يمكدن و ايچمكدن

صمديته دلالت ايدر بو حاللر حالا بزم باشمزده اولوب بو كون

كوننه عددى مصادف دوشدوكى معجزات قرآنيه نك رتبه

عليا سنه دلالت ايدر و نسبتمز والدينمزه اولمايوب حقه

منتسب اولدوغمزه دلالت ايدر زيرا ولم يولد آدميته دلالت ايدر

سز اشكدر اشكدر ويركن الله بلمنه در ديو باقك كورك بكا ايكيسى بر

والذين كفروا اعمالهم كسراب بقيعة يحسبه الظمآن ماء

حتى اذا جاءه لم يجده شيأ ووجد الله عنده

فوفيه حسابه والله سريع الحساب

ما عدا المآت الفات [illegible]

١٨١٤

١٨١١

على طوغالى [illegible]

حسابك بو سمتندن بوكون دخى [illegible]

اولسه بو تاريخ بو زيلدر [illegible]

قرآنيه دندر و بر دخى بودركه [illegible] الادعام [illegible] سكزدر

نقط فرق ايكيدر [illegible] بو قدردر

اوكاده دلالت ايدر

٢٥٨٤

خمسكون بو طلوع اتديكه [illegible]

ابن حاجبك شبابنده حالنده علمنك و فضلنك و حسودلرينك و فوتنى سويلدى

ديوكه مصباح صاحبى مصر پادشاهنك [illegible] الاسلامى ايدى ابن حاجبه وقتنده

ابن حاجبك تأليفلرينى پادشاه بكنوردى [illegible] الاسلامك حسدى زياده

اولوردى مفتى ده مصباحى تأليف ايلدى ابن حاجبى پادشاهه دعوت اتدوردى

حوض يانندە ابن حاجب بلا تكلف اياقلرين حوضى ايچنه صارقدب اوتوردى

مفتى مصباحى النه ويردى بنم تأليفمدر [illegible] بكنورمسن كوردى كتابى

قارشدرركن النندن حوضه دوشدى [illegible] عمدا دوشوردى صاندى

عهد اتديكه بنده سنك باشوكى بو حوضه كندى الوم ايله اتايم ديو قلبندن

بويله نيت اتدى صكره پادشاهه هزار افترا و بهتان ايله قتلنى مراد

اتدوردى

اولدوغمک آدم کوندرمه دیلیان حاصب کلیچ پادشاه ایاغه قالقمه
مفتی دیرکه پادشاهم بوکا حکم قتل و تعظیم نیچوندر پادشاه علماء تزه
اندوکی قواعد جدیده ده بری کافیده مناد ایلمشدر بیان
اندوکده واختصار بعد قولیدر دیدی کورلم جلاد اوکنده متفیر اولورمی
دیدیلر جلاد اک سنه کچمه حالا بویتی اوقودی اهانه دمی اهاندمی
اری قدمی اراه دمی معناسنه بویله بیوردیلرکه هفتینک اهانتی
قالمه اولدی ندم واعتذارم فایده ویرمدی ایاغمی کورم قالمی دوکر
بیتی مفتی کندیکه ایاغی مرتبه سنده ایکن پادشاه قوتیلر ابن حاجبک
کلمه کلدوردی تزیه پیرندن قالقدی ابن حاجبک باشنه آلدی حضر
اندی پادشاه مفتیه صورتیله مبدی یوخه مفتی معنوی سیله مبدی اورسنه
پادشاه بوکوا صبه احسان پرده زیاده اولمغله چاغوردیکیوم
ضحی وقتنده ایاغمه یالقدم مستکه اوزرنده قان دوکلمش ایکندوکی
یکرمی وایلاتام دفی کیمدم ایدی ابتدا کیدوکم ایدی دفی پادشاه
تازه قان دوکمک ایچون ظالم اولومون خوف ایدن هرنه ایدرسه
ایدر پادشاه دل اوزاتمن پادشاهه بوقدر شتوم ایدنکه
یاجنعلی وارد ریا اولومون زیاده سیلمش وارد ر اولوم یانمزد
کبازه کبی قالمدر انکچون سوکر اولیم دیو هان بوکیچ اولدورمک
کرک ایدوکون بوکونه نیچون قودوکز اکودنی امید یکون وزایل
خاه وناخاه بزمنه حمزیه ایدروز دیو هیچ ایدیشمه رانبیادن
بریسی حمزیه مذهبنه دوندوکنی سزنیم شمدیه دک اتباع متفصلم
آیه دوکزدنی مفاصل متصله لرم هنوز طور منصور کبی دارده

چکر حوبر مصریی بندن ایرو قبر تکلیف ایلکر اعضا دوکنجه
کمکلری بوبو آیروک بنه عرض ایلک تاکه مصریی کیم اولدوغنی اولادوغنی
بیلکونی والا مصریک سزانچون مرکبنی کورر سزخفا کیه نور بقیه
یوقا که مصریی کوره سز عمقا فجان مناخی عن العین ذاته
ونور تجلیه علیه عمیم هان سویلمدینی برایش کورر سکوز کورک
یوخه سویلدورسکوز یاکلورسز

٢٥٨٥

قل انما انا بشر مثلکم یوحی الی انما الهکم الله واحد منصور الملک

مخاطب مصر یدر الله

سزی الله سحانه
وتعالی الزام ایدر

امر ایدرکه دی سن

اونلره من سزجلینی بشوم بکا وحی اولنورکه الهکم الله واحد در الله متکلزوم
عبادت امکه دیو یعنی سزه مصریی مرکبیدرکه بکا درکه بیدر دیرسز الحقدن الحضه
اثار سزاما امتحانه کلنجه ملکلر صفتیه سزسز ملک کبی اولمه دیرسکز
مصریک سزجلینی بشودر تنکم رسول کرم صلی الله علیه وسلم بشرامدی سزایدی ایچون دی
اسواقده کزردی ولنوردی غیریه دوردن زیاده بیه اولمدی کندی
طوقوزحاتونی بریره بروقتره جمع اتدی هرخلقی وخلقی بشرامدی ایچون دیدیکزده
خلقدن ممتاز اولوردی ودفی امی ایدی حتی برکون مشرکلر ایله صلح اولمق لازم
کلدیکی یاخود مواتون یاخاکه غلبه یاراتدیکنده من محمد رسول الله دیوبی مشرکلر
جعفر شلبر بزرسول الله اولدوغمزا بیانمزرسول الله دیو یازمه دیدیلرکه
حضرت علی رضی الله عنه یازمش بولندی البته بوزرسوله دیدیلر امر ایتدیکی یوزه
یاخاد یوکه والله بن رسول الله حضرتلری بوزرمام دیوی بیوردیلر بوزرمام دیوی
کوسترمدی مبارک یارماغی توکوردکلری کندی یرمایغنه مسلری بدقورانی

و دفی متعارفدر که تا بیرده کندی بیور قلرینک خلافی ظهور ایدیجک
انلم اعلم باموردنیاکم دیدی و دفی بیوردیکه الله سبحانه و تعالی بکا
یوم آخرنده شو لقدر علم ویردرکه دفی سئوی اول اوکردهکی علملی بلم دیور
جمیع علوم مکه ظاهری و باطنی محیط الله در انجاق هر بر قبله استعداد
قدر بخش ایدر اکر بیلنورسه ظاهر علمنده امتی ایکن علم آلیده علماء و فضلا
عاجز قوده دفی رسالتنه شاهد عدلدر اکر ظاهر علمی کاله اولا ایدی رسول
دکلدر علم لقدنی بیلدر دیو علما تردد ایدرلردی زیرا کندوده کی فضائل

[illegible] و کسر در رسوخ و صفا بولدقجه واردات کتابات قرآنیه
[illegible] علم لدنی در ایدیکی کشف صباح محجب دکلدر
[illegible] محجب اولدیغی کبی محجب اولنده در آدمدن آدم
[illegible] محجب دکلدر [illegible] جمله جمیع انلرکبی محجب ایکن
[illegible] اولنده دکلدرکه نور نبوت بوصافی دیدار
[illegible] مظهر اکرامدن و ملکه صفت بوعزیزدن کیدیت
علم بوظهور ایله محجب اولنده درکه جمیع صفات نقایض و نقایص
ایله موصوف بر انسکدن بوکیدن براد بسوزدن بوجیلز دن
بوصفدن دیر نظهور ایلیه سزکال البتنک ظهورنه موجود انکر
اعلمنی ارزسز الله سبحانه و تعالی کمالنی و بر مکه موجود انکر اقلی واضح
ایدر سزکه اراده و علمز کمنده قودار ایشتمدیکز اشیاء منکرة القلوب
لاجلی و موسی علیه السلام بوکورتلن دیکلنمدن تجلی اندوکی جمیع بنی
قتنده بر خور و صفیر سنجه اکلمن الله انی بلنور اولمدن وحی اندی انی انا الله
موسی علیه السلام بوکورتلن دیکلنه قارشو سجده اولمن استغفار اندی
انکا بحمولمدرکه هرکا اکثر نظری تجلیده در تجلیه اباضلاع الله حاصل
اندوکلمدن و صفکه تجلیسنه اکثریا لبقلر بولدقلرندن بنه آرزو کورلم دیو

واقعه دجال سنی اسکلر یکه هبادر جالش و کذب سحرلرها بر قوتی کشاده
محیط در الله سنی هرایشکه اطلاعلی ایدر مکر ضرادن صاقنی بالاسافه کذب بلادر
مستولد جکه کیلدن کیمسه کرا یخنده کورنت قاچه دریک قوریه بوبکچه و ارقه زاده
خصمکیده بوکورنت واری سکا حبکسی بیخود اولادن صاقنی کم صاقنی ضرادر
بیرغنی بردود قزکه کولکه تودا غلار بیرغنی تودبولور دودکه مسوکی فنادر
دود قزکه عکری هرفه قرمزی [illegible] بیضه بیکبر خیادار [illegible] آقاچدادر

چامرده سن اصحابی کوراکی [illegible]
مظلوم سن فیارسکا [illegible] فنادر

[illegible] موسیا اصلا و کلما مرسه یاد نه غرالدوا من [illegible]
[illegible] لیس من قتل الاحادی فرحه بوجا اوسنت نوح المصطفا
[illegible] انا الدین انی نعیشنا لکم ما الشقی الاغیر اصل الشقا
[illegible] حافظ لهم العالم الا بالعدل حافظهم بعدل انا مالدنیا
[illegible] کاشفات الضرابان الکتاب ان اقام الکافرون اوزالنا
[illegible] منبع الافاق فی الدنیا الفضة معدن الاوفاد فیها الارتنا

من بید السلطان فلا زال العدل
ما استدارت فی السما ثم فی الشی
الاثر
حروف للطراح
٣٢
ورت شیخ
بعض

قلدن انجه در قلجدن کسکن اول شاهک یولی
هر کمال اهلی قپوسنده اکوک ادنا قولی

اوقلری قوس قضانک قوتنجه یول الور
بوله سینه قلب سلطانلرک اوقوک یولی

چون مقدم فقر فخری دیدی سلطان الرسل
یا [illegible] دیسه [illegible]

[illegible] البحرین اولان
تحت [illegible] ادانی عرش رحمان منزلی

عارفک [illegible] عرش [illegible] اولماز مقام
سدره [illegible] کاملک جان و دلی

عاقلک میزانی عقلک ماورا سین المادی
عاشقک عاقللر ایچره آدی ملحد یا دلی

[illegible] قلدی مصرینک وجودینی قضا
قطره قطره قلدی ذاتینی دخی عشقک یلی

ای بو کوکلم شهرنی بیک قهرله ویران ایدن
بیدخان اودلر یاقوب بو سینمی کلخان ایدن

اهل علم دردینک دردینک مثلی کورر احتیاج
جنس و مثلی اولمیان درده بنی [illegible]

بر بحر در ساحلی یوق موجی اولماز منک
بیلینک فجرین کتورسز کوکده [illegible]

عقل و فکرم زورقی یوقدر [illegible]
بلکه جمله عقل و فکری بنده سرگردان ایدن

کیمسه میدان ایدن بو عالمک [illegible]
مصریه اوجدن اوجه [illegible]

المالیده

[illegible] امتی سنان حضرتلرینی زیارته کیدرکن المالی کورندکده طلوع ایتمش ایدی بو الان

دوست ایلر [illegible] عاکی کورندی درد دل درمان اولان المالی کورندی

[illegible] سکز ماهنک [illegible] ایرشدی بلبللره جانان کولنک دالی کورندی

[illegible] صبح الری اعلا بی کزرکن لیلی طاغنک لاله سنک آلی کورندی

[illegible] جان یوسفنک کل یوزینک خالی کورندی

قال اهلنک اقوالنی ترک ایلر نیازی

[illegible] اهلنک احوالی کورندی

[illegible] سالک [illegible]

[illegible] بالمصطفی [illegible] انار العشق للعشاق منهاج الهدی

سالک راه حقیقت عشقه ایلمز اقتدا

[illegible] بهر [illegible] بعضی ناقص بعضنک استعدادی تام

[illegible] عشقدر اول نشئه بی کامل کیم اندن مدام

[illegible] تشریر حرارت نی ده تاثیر صدا

کلشن وحدت چو قلب امر [illegible] عشقدر لذت وصلت همان انجق مرام عشقدر

ترک کونین ایلین مست مدام عشقدر وادی حیرت حقیقتده مقام عشقدر

چون مشخص اولمز اول وادیده سلطان وگدا

[illegible] الهیدن یک اولمز همدمی نوش ایدوب صهبای ذاتی جان اولور هر بر دمی

مظهر اکه عین ظاهر کورینور کیدرغمی ایلمز خلوت سرای سر وحدت محرمی

عاشقی معشوقدن معشوقی عاشقدن جدا

سز اللهک یا بدوغی آدمی بکنمیجه کرک ایدیکه سزک آدمکز اعلم اولیدی علم اسمائی بوندن

اللهک بوندن دخی ظهورینک کورمشدن کورمزک چوقدر زیرا بو قدر زحمت

بو ظهور آزدر بنده بلم ولکن ایله اوماردم همان یورکلنسکز نولاجق ایسه

اولسه ایو اولوردی اول کنو بکمدن اولماز سزدن اولمایجه یا دیرسکز بو قدر

اذی سکا واتباعکه اولدی دخی بو شیئی ظهور اتمدی قال تعالی وما امر الساعة الا کلمح

بالبصر او هو اقرب ان کانت الا صیحة واحدة فاذا هم ضامدون فاذا هم جمیع لدینا

محضرون تاخذهم وهم یخصمون فلا یستطیعون [illegible]

هب بو آیتلر دلالت ایدرکه دفعه اولا [illegible]

٧٥/١٦

ای قره باش ای [illegible] ای حکیم [illegible]

اوقرسز بن کمسنک بوغازینه یلان اقتمدم بو [illegible]

ایچنده جزای وفاقا بو جزا جزا خلافدر جزا مع الفارقدر

ایدک هب هنرلریکوزی کوسترک [illegible] دینکوزی سورسکز

اللریمی ایاقلریمی قوللریمی انجکلریمی کسک سکزکمسه سکز

بورلشی کوتوکوزه صوقه قوک بولیک یورکلریکوز بو مقدار

صوویه ایدی زیرا کیجیکز زیاده دوبن اولمک ایله صوودماز

بونکله بولیکه کیجکزی بو مقدار دفع ایدیکوز همان طورماک

بو کیجه ده آقدک اولجکم کونلردر صقفا انفه اولمیم سزک

کافرلر مشرکلر النده عذاب ایله اولیم ای دینلرینی مذهبلرینی

سکدکلریم شمدی بن سزه نیلدمکه عذاب فوق العذاب کلمه دیکوز

بو هل جزانک سزه ده کلور کونی اولمدن اوقومش اولایم بلمشدر

[illegible] خطیبک بر غضبی وار ایدیکه هیچ اولمش دکل ایدی بلالی
[illegible] قندوردی صباحی یاسینی غضب ایله اوقودی یاتسو نمازنده
[illegible] ایله [illegible] جزاء الدوردی محرابدن هاچ دیو صفا
[illegible] اقتدوردی صباحدن طوطقلریم
یورم [illegible] اوقورکن طورامدم سعالم
زیاده اولمغه [illegible] ایشتدیکه دخی اولمشم بر غضبه
[illegible] قودی هله بوکون
ایله [illegible] پادشاه کچسه و جمله دوشمنم
بکا [illegible] دوشمن اولوردی بنجه
کچسه [illegible] ابو جهل بکزر [illegible] نه هامانه نه نمرود
[illegible] بر ظالم [illegible] کلدر والله کورمدم و ایشتمدم
[illegible] ایشتدوکم [illegible] کوردوکم اهانتلری بوندن
[illegible] هر قتنی کوستردکجه همان
[illegible] کوسترکه اولکلری اونوتدورر
[illegible] بونک الندن چکدوکنی بر کمسه چکمشدر
والله و بالله [illegible] الکریم جمله استهزا و سخریه در بن بونک
[illegible] اولدوغنی بلمدم والحاصل یتمش ایکی
[illegible] کورسدم بونی اکلیامادم بر صوچلیه تعزیر شرعا
لازم کلسه آدمنه کوره ایدرلر حاکملو بو اوزریمه حمله اتدی طور
واردم سکا شیطان دیرک و بونک امثالی نماز ایچنده و طشره ده بیچدر
[illegible] پادشاه یوخسوللغنده یوز شمدی پادشاه [illegible]

حالا پادشاه اولوب سلطان ابراهیم اولدوغنی اوزرینه
اثبات ایدریم اثباتم و حجت قویه م واردر بلا اذن سلطان
طشره مسجدده ایکی جمعه قلدی خطبه اوقودی یکی منبر دیکدوردی
بونی وزرا ایدمز و شیخ الاسلاملر و قاضی عسکرلر ایده مزلر بو اغی
پادشاهلره مخصوصدر پادشاه خصمنی بلیدی بندن الچکردی
تختنی الدیلر دخی خبری یوقدر یا یهودی دیدوکلرنه سببدر
[illegible] قاضی ایله بر جمعه کون کلدیلر خطیب دیرکه اخشام نمازنده
تسبیح و تهلیل اولنسه اولمازمی دیر بز سویلدین قاضی دیرکه [illegible]
تشبه اولمغله اهل اسلام اخشام نمازنده تاخیر اولنمون دیو عجله
[illegible] یهود اخشام نمازنده زیاده اکلنورلر اونلره تشبه [illegible]
[illegible] دیر خطیب بو کره هله البته اولسون دیو تکرار اقدام اتدی
[illegible] بری ترک اولنمادی قاضی سبینی بیان اتدوکدن صکره
[illegible] زیاده اتدی ایشده یهودی دیدوکمک اصلی بودر تا مصرده
[illegible] ابراهیم آدلو خطیبدن نه چکسک کوکدر یارد محک الله اولا
[illegible] ایدی قرق یلده ظهور ایلدی شرندن الله صقندم اونی
یازاریمکه تزیه [illegible] ایشمی بتورسون چوق چکمیم دیو اولوب اختیار
اتدم بر اوغوردن بو کیکه هلاک ایده قورتولام دیرم ایشده بزم
صبر یموزی و اونک نکبتلکنی بوندن بلوک که بونک کبی تهمتک مناجی
ایکن جمله دن زیاده اذی ایدرکن تعیین تسبیح و تهلیل ایکیوز آلتی
کوندور صبر ایدردم سویلمزدم [illegible] جملنک معلومیدر بوکون زیاده [illegible]
[illegible]

1 یا دیرسکوز چونکه خوفک یوقدر نیچون منبر اوستنه چقارسن جواب
2 خوفدن دکلدر اونده ضغطهٔ قبر چکدورمک ایچون چقاردی تابوت
3 ایچنده نیجه آغماق ودونمک متعسر ایسه بونده ده بویله برجله چکمک
4 ایچون مأمور اولدم چوقده قالمادی ینه انمکک سببی سز اولاجق سز
5 [illegible] مراد ایدرسکوز جانمه منت بیلورم نقدر کیجه بتاجغمزک
6 تاریخی واردر اینده کن کون انشاء الله یازارز کورورسز
7 [illegible] اوجنه عاشق اسفلدن نافرد عبد رحمزیه اسفله عاشق اوجه
8 [illegible] اوجه [illegible] بالرشته ایندورمکه یا قتلنه سعی ایدر بو صفت
9 [illegible] صدر الحق یعلو ولا یعلی در ولذا قال رسول الله
10 صلی الله علیه وسلم [illegible] العلیا خیر من ید السفلی المراد من الید لا یبعد ان یکون
11 [illegible] القلب المتوجه الی الاعلی خیر من القلب المنکوس الی السفل
12 [illegible] القلب المقبل الی الاوج خیر من القلب المدبر الی الاسافل امدی
13 حمله ادبارده بو اعظم بودرکه ترقی روحی وقلبی وسری ترک ایدوب تصرفات
14 کونیه اقبال [illegible] ادبار دسا اونک صاحبنک جان ودلی مکشوف ومخسوفدر
15 منکر [illegible] اسفل سافلینه انمکده درکندی خبری یوقدر
16 روایت واردرکه قارون دخی طورمایوب کتمکده اوندن مراد قارون صفتلیلر
17 عالمده آلسک دکلدر دائم تنزلده درلر اوجه نیجه اقبال ایده بلسون بوغازینه
18 دنیا طاشی کبی اصلوب طوررکن بو عالم دریا کبیدر خفیف اولانی یوزینه
19 آلور حب جاه وحب ریاست [illegible] اوجه دونوب بقامز دکلکه اقبال انمک
20 ای مصری [illegible] بیک کتاب اوقی اونلرسنی استهزا ونصیحتکی استهزا
21 اتمدن خالی اولمادقلرندن ملعبا بو کیجه ده یلانه نیتلری واردر [illegible] طیان
22 بنم طیانم اولقدردرکه شوال ایینه یتشم صنوردم غیر تسوز ایتمدکه
23 بنی بو آیه دکا اولدورمدیلر [illegible] شمدن صکره اولورم [illegible]

1 یا عجمی اونلر نیچون قویی ویرمزلر بندن اوتوریدر اوکوندن عیاندر [illegible]
2 بلدکلرندن قالماسونلر اقتماسلرده بن شمدن صکره حاصل اولمام آتقدقلری
3 یکدرکه بر کون اول اولور قورتلورم قال تعالی فی سورة ن
سنستدرجهم من حیث لا یعلمون واملی لهم ان کیدی متین

١٦٦٧
٨٤٨
٨٤٨
٢٢
٤
٢٥٨٩

اسما
٨٤٨
نقط اسما
٢٢
٤٨

ذوات مع الاسما الی قوله لا یعلمون
٢٥٨٩

حروف
٨٠٧
١٦٦٧
٢٤٧٤
١١٥
٢٥٨٩

ذوات حمد ٢٥٨٩

متین
٥٠٠
٥١٢

٢٥٩٠
[illegible] ای رمضان بک ای حکیم
ای یوسف ظالم ای دزدار ای خطیب ای عذاب اغاسی ای ویواده اشده بو کون فرد اشدن
درویشلرنده آیریلوز فرد واحد اولدم ظالملر کلک باشمی کودمدنده آیرک بخلاص ایلک
ای ظالملر هله مبارک عیدک اوچ کونی تمام اولسون اندن صکره باشلاک انی امر الله فلا تستعجلوه
سبحانه وتعالی عما یشرکون [illegible]
٢٥٩٢
جمعه کون قره [illegible] اوغلی کلدی [illegible]
[illegible] وقوله لدی عینین یشیر الی صاحب الصفین عینین سؤال اتدی علی وعلیم عین [illegible]
الصفین سؤال اتدی ایکی مصطفی صاحب [illegible] سلطان مصطفی در دیدم [illegible]
وکان بالله علیما الف تاریخی کلدکلری کونه کلدی [illegible] ان الذین یبایعونک
انما یبایعون الله ید الله فوق ایدیهم وللینال هذا المقام الاجسم بعد النبی المصطفی الاعظم
الاختم الاولیاء الاطول الاکرم [illegible] اطول دکلدر اوسط در دیدم [illegible]
بو [illegible] اطول دکلمیدر دیدم [illegible]

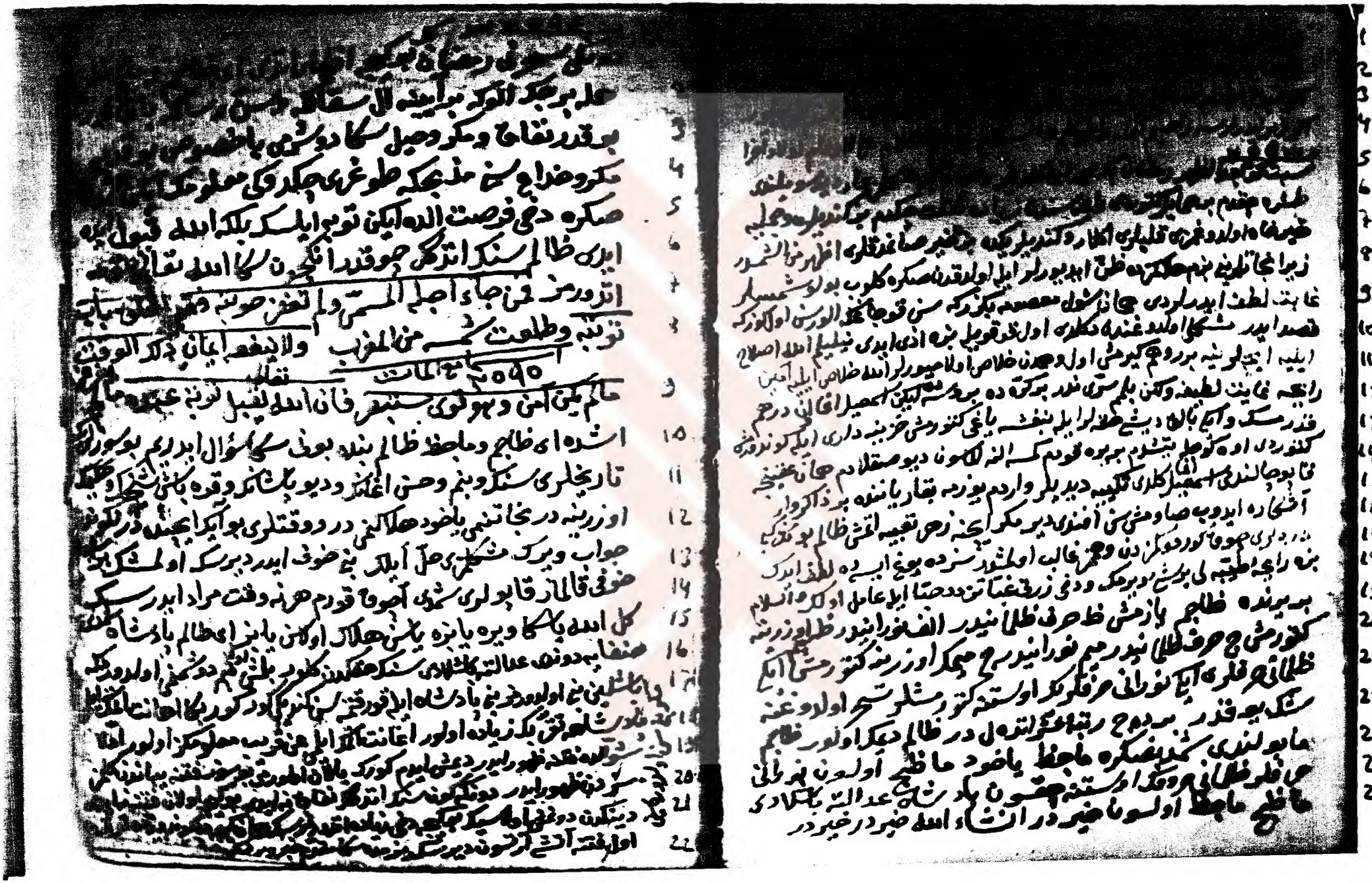

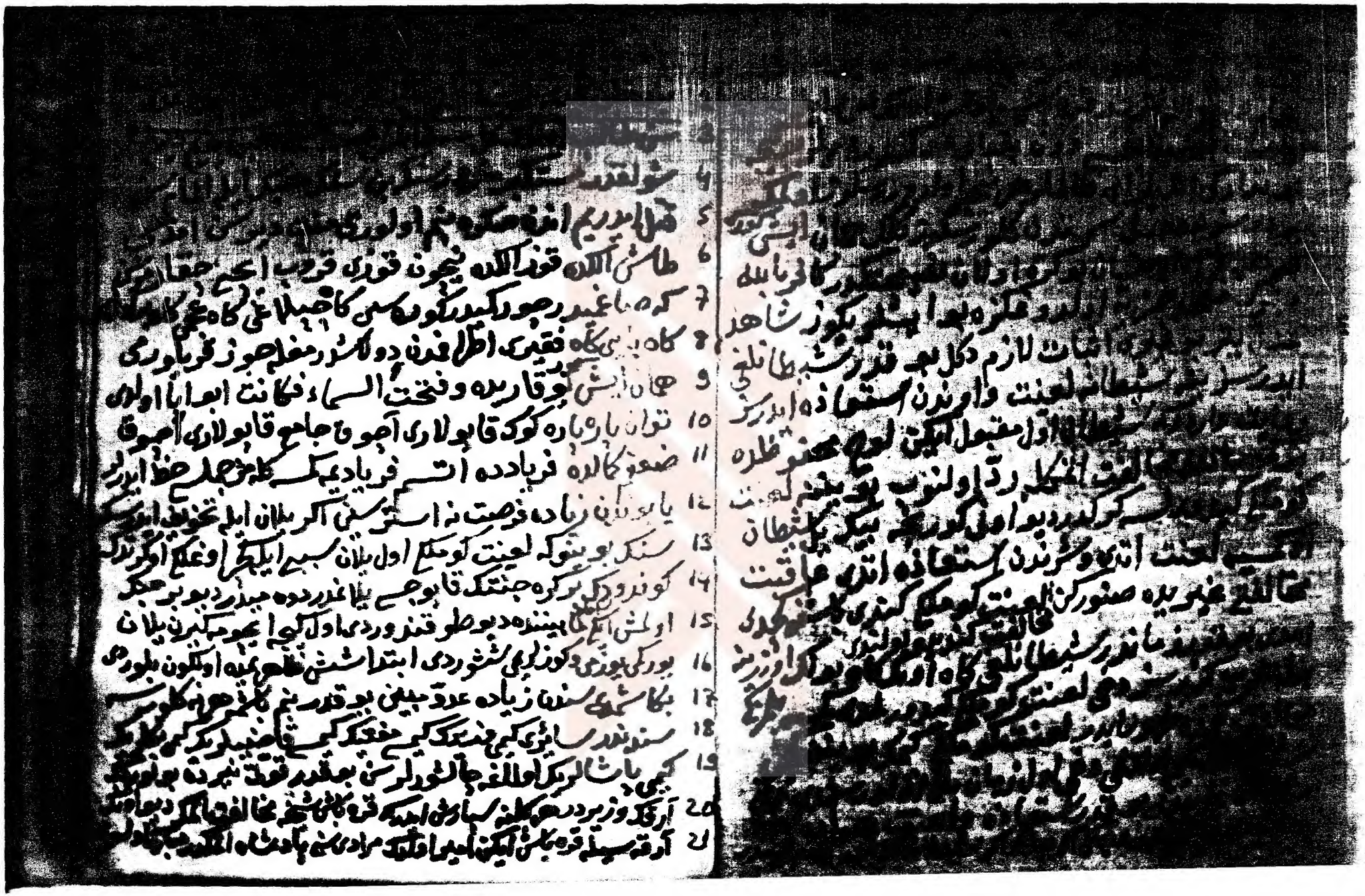

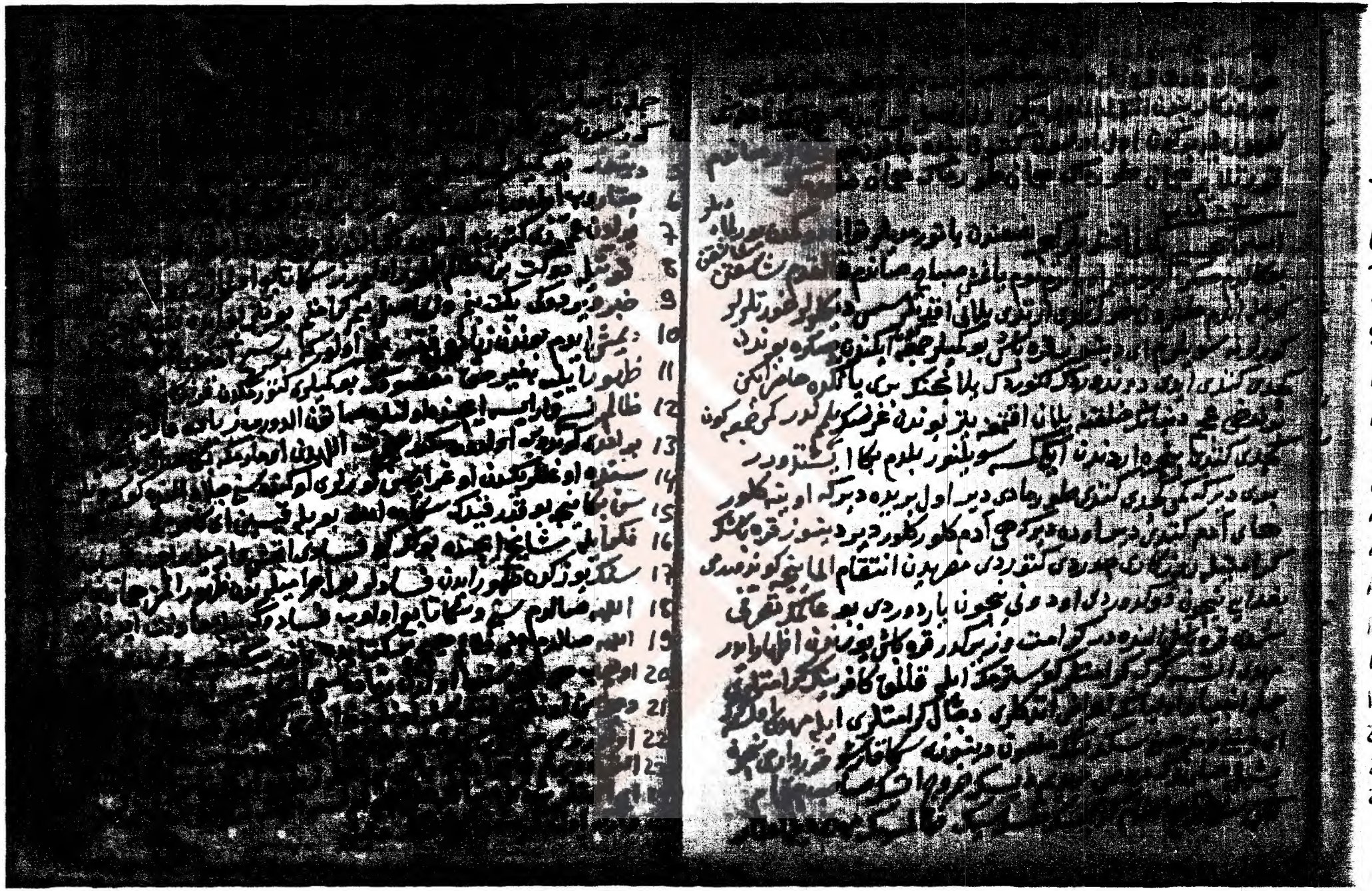

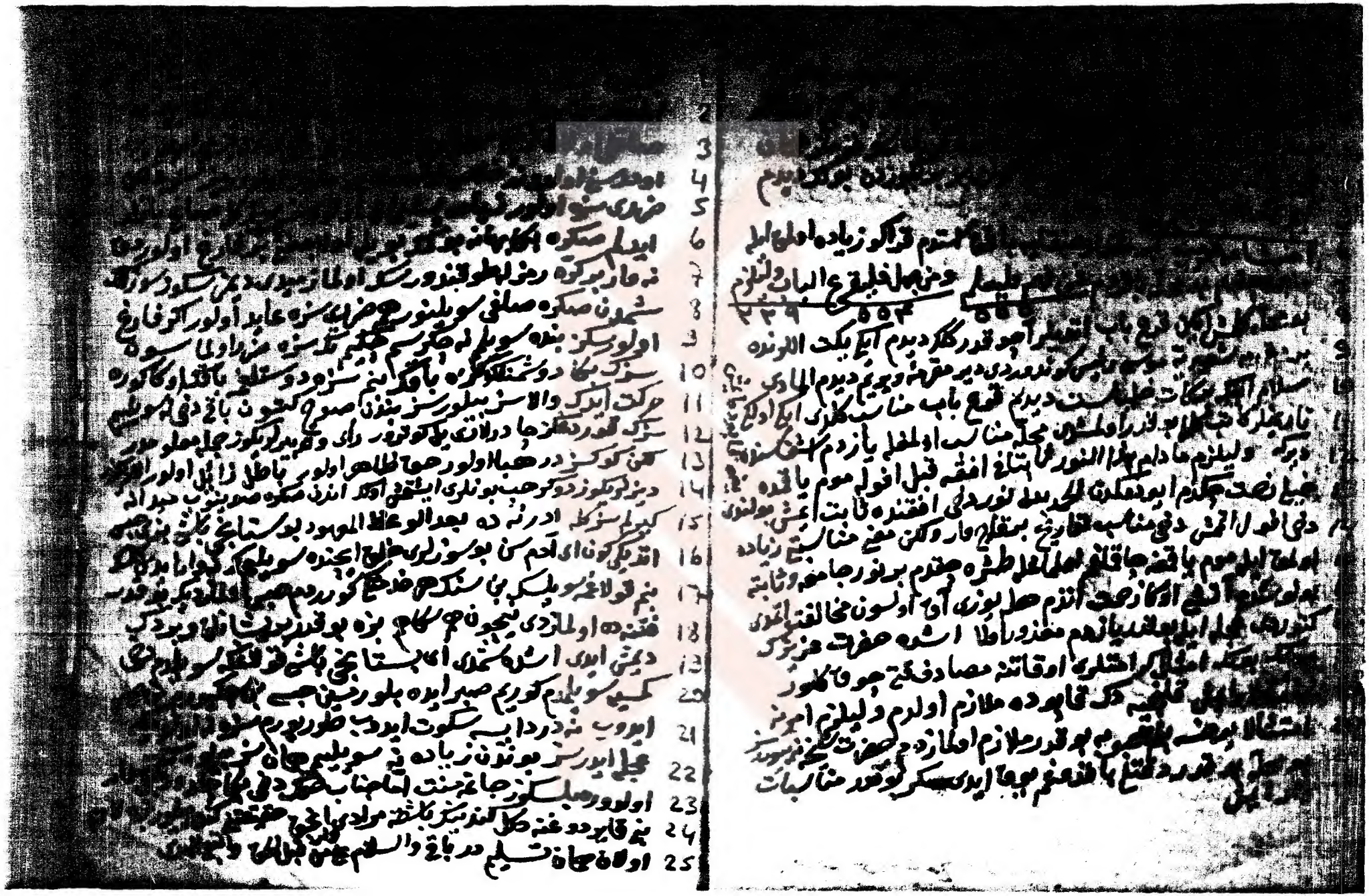

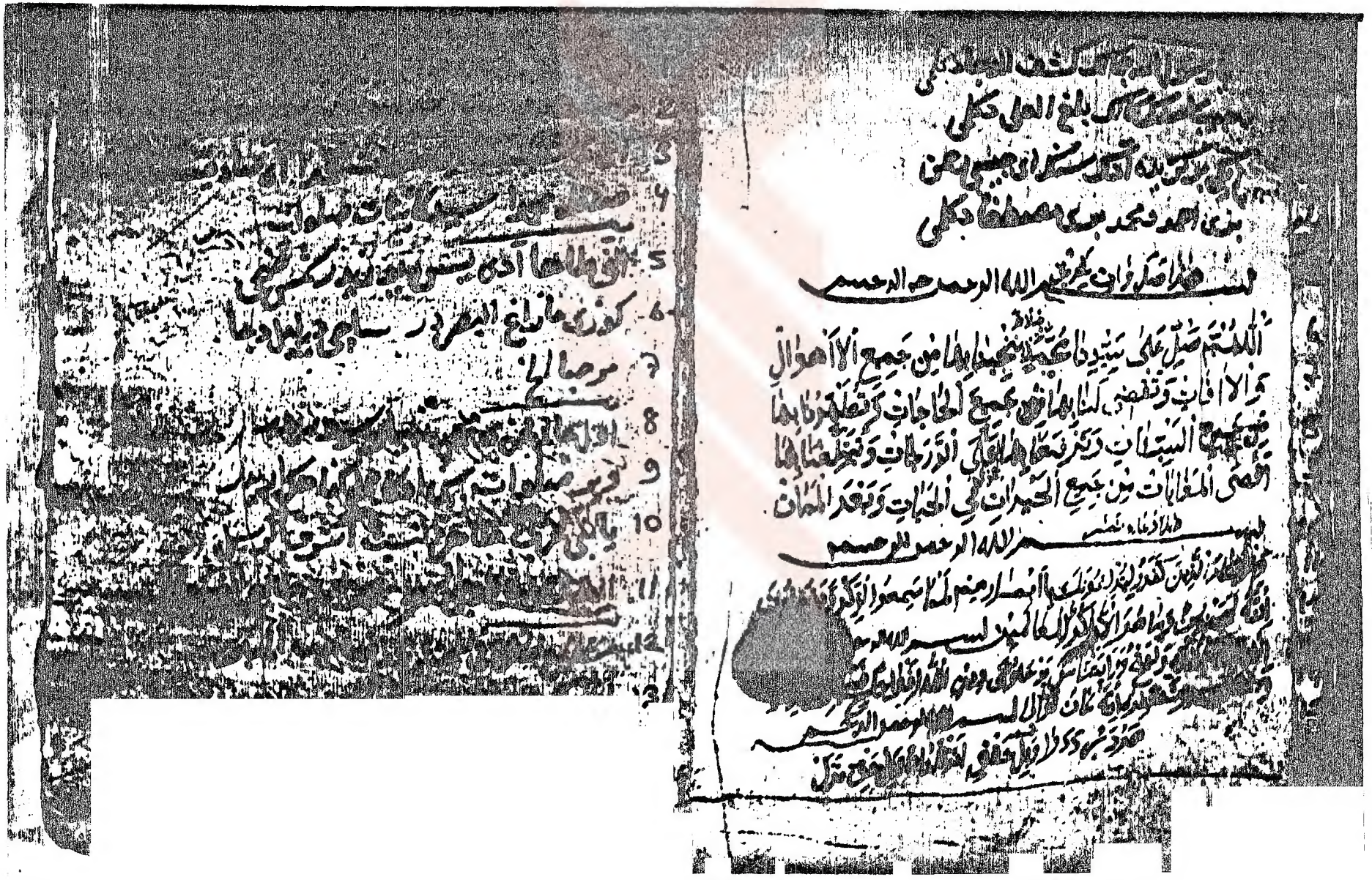

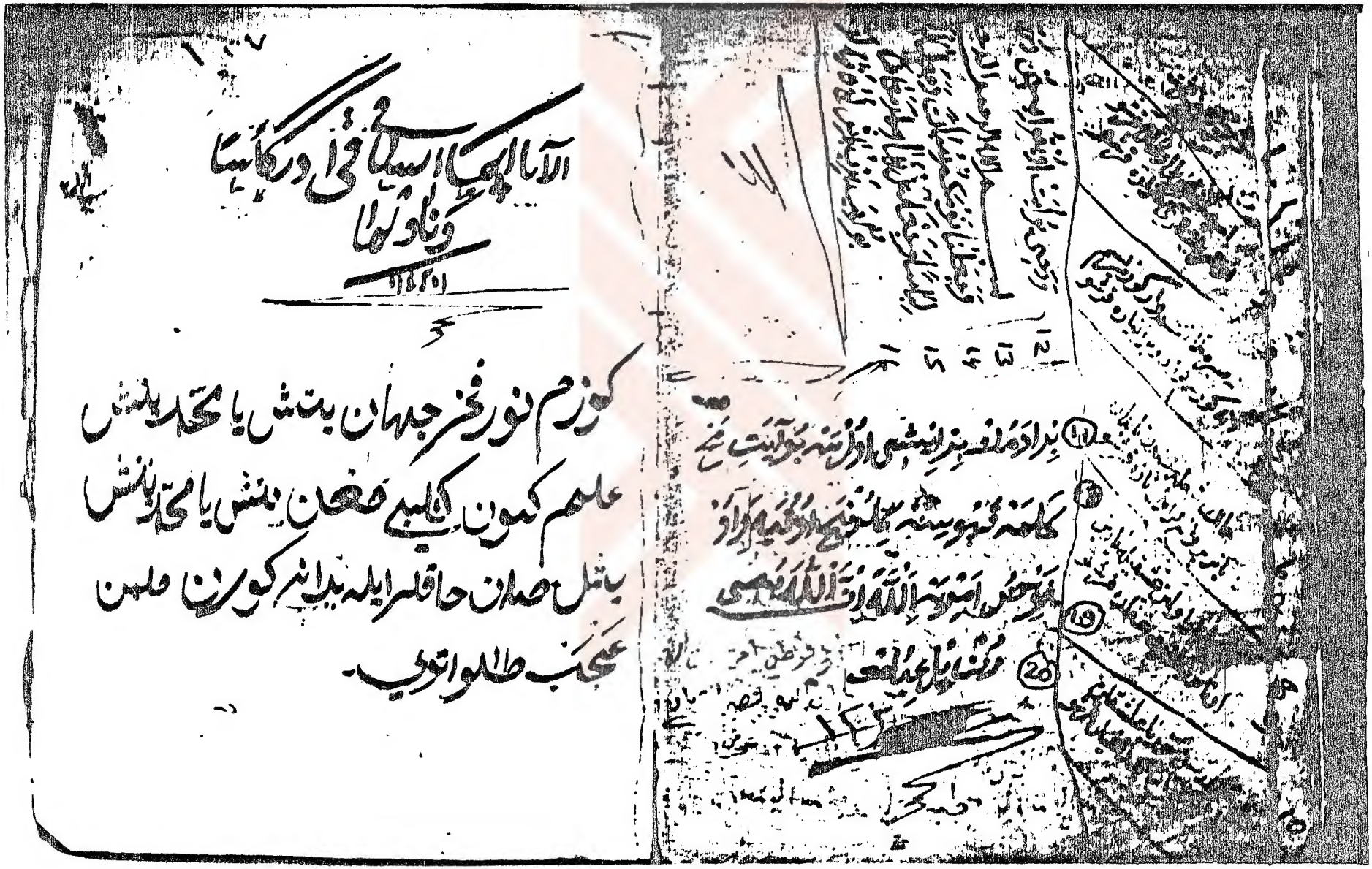

الا یا ایها الساقی ادر کاسا
وناولها

کوزم نور فخر جهان بیتش یا محمد بیتش
علم کمون کلبی صغن بیتش یا محمد بیتش
یاتل صان حاقلر ایله بیدانه کورن ملمن
عجب طلوا توی.

[illegible]

تلاوت ایدب الله بو صلوة شریفه [illegible] رسول الله تعالی

علیه وسلم [illegible] دشمن ده کره [illegible] الصلوة شریف [illegible]

[illegible] بحر انوارك ومعدن اسرارك [illegible]

[illegible] بالحق [illegible] الی صراطك المستقیم [illegible]

[illegible] العظیم

باب بو باب جامعه کردکی زمان اول صاغ ایاغنی

قیلب بو دعاء اوقیه اللهم فتح لی ابواب رحمتك

[illegible] مناجات [illegible]

الهی انت الذی خلقتنی ولم اله شیئا وظهرت

نفسی وارتکب المعاصی وانا مقر بذنوبی یا رب

[illegible] ینقص من ملکك [illegible]

[illegible] یا رب انك [illegible]

[illegible]

قال الامام الشافعي رضه

قضاة زماننا صاروا لصوصا
كان في ايديهم نصوصا
خشينا منهم لو صافحونا
للصوا من خواتمنا فصوصا

قسطنطنيه ابو جوزه بش درت
نانه يه اكي قيه مويه له قيلنا
دوشلجه وهم حرارت
كسه مجرب در

م

[illegible] ايچن بو اجزالري قين [illegible]

[illegible] بر [illegible] جلن سوقيلر

كل خويي	طرچين	نبت شكر	چي شكر
پارم ١	پارم ١	پارم ١	پارم ١

1	[illegible]	كوزكه بوكون [illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
2	دوزك تمام [illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
3	[illegible]	[illegible]	تحت الثريه [illegible]	[illegible]	[illegible]
4	[illegible]	لا اله الا الله دن	غضب ايردي [illegible]	[illegible]	[illegible]
5	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
6	[illegible]	جان [illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
7	عيسى نزول [illegible]	دجالي [illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
8	[illegible]	[illegible]	كوزكه [illegible]	[illegible]	[illegible]
9	عصاي موسا [illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
10	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
11	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
12	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
13	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
14	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

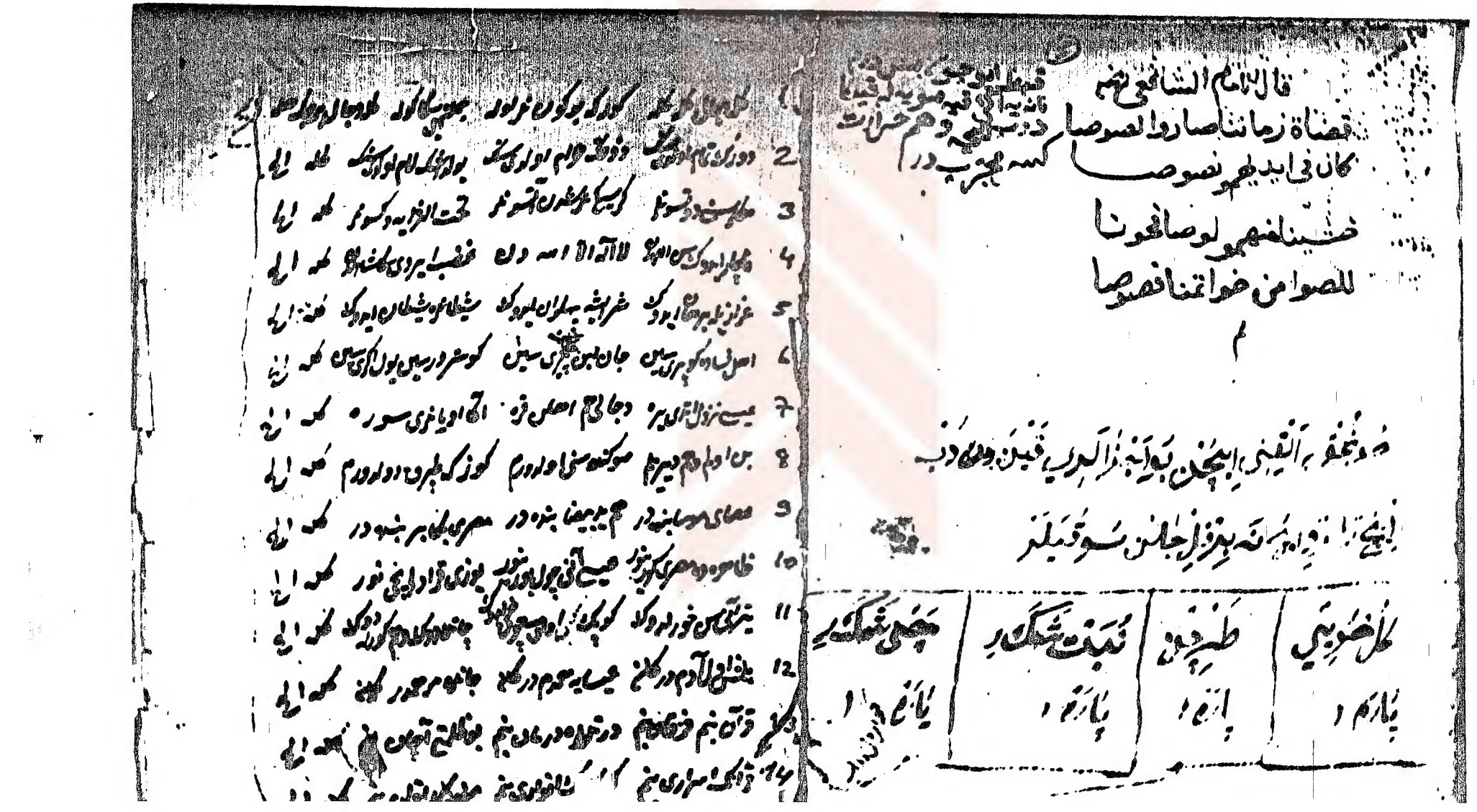

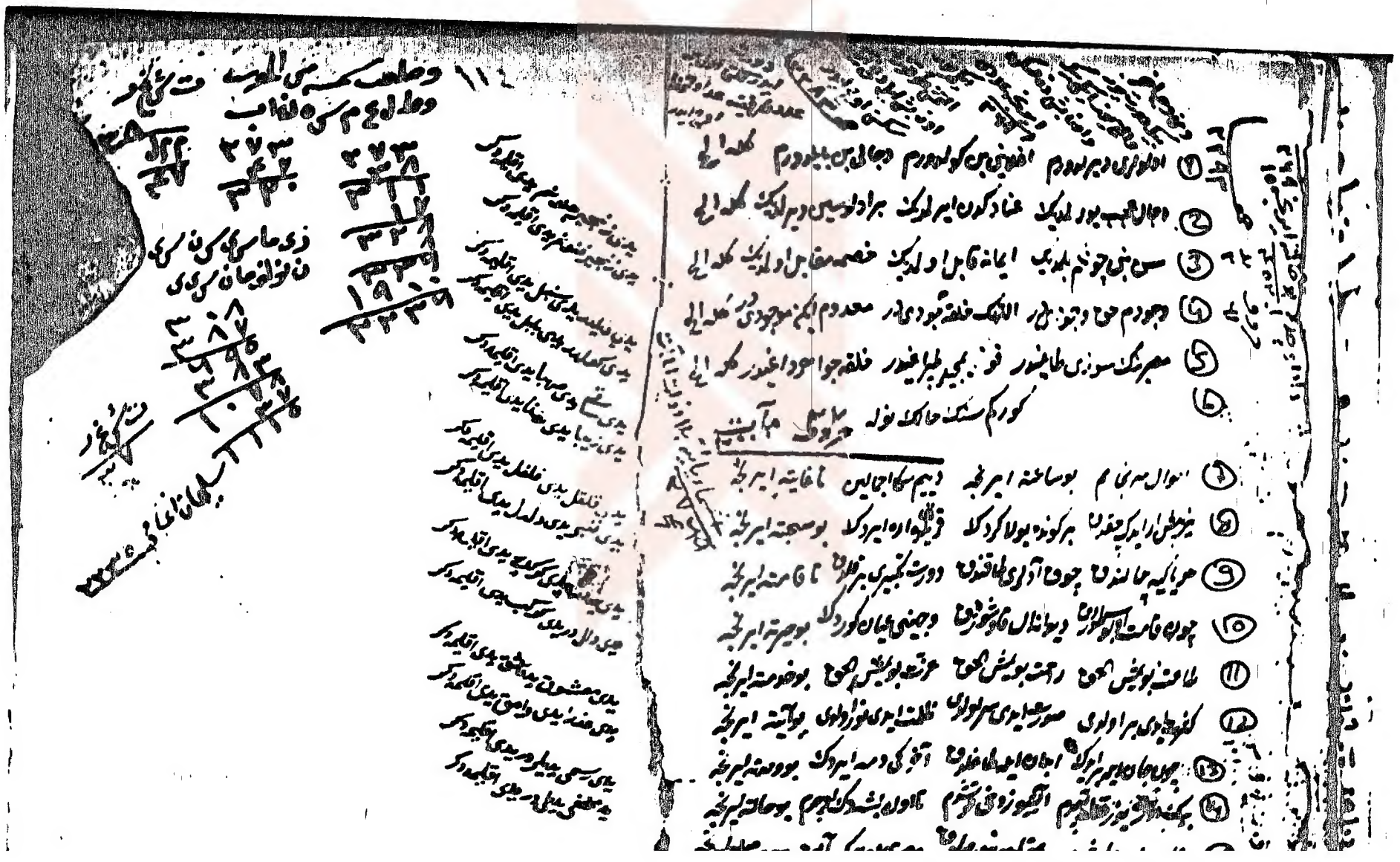

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ